RAGIP PAŞA
2154

لذ
82

MİLLİ EĞİTİM ...
RAGIP PAŞA K..........
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı 2154

المجموعة الزهدية
في الاحكام الدينية

جزء اول

عبادات بدنيه وماليه يه دائر مسائلى حاويدر

اثر

السيد احمد زهدى

فتواخانه‌نك نظر تدقيقندن كچورلدكدنصكره معارف نظارتنك
رخصتنامۀ رسميسيله طبع اولنمش وهر حقى صاحب اثره
عائد بولنمشدر

درسعادت
(مطبعۀ عثمانيه)
١٣١١

٢٠٧
2496

المجموعة الزهدية
فى الاحكام الدينية

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وثنای لایحصا ذات اجل واعلاسی اشباه ونظایردن منزه اولان ربمز واجب الوجود مطلق ومعبود بالحق حضرتلرینه مخصوصدرکه زبدة الحقایق اولان نوع انسانی جوهرهٔ نیرهٔ عقل ایله ممتاز واکتحال علم وعمل ایله تنویر ابصار ایدنلری بدایه ونهایه‌ده کنز لایفنای عنایات وتجلیات ربانیه‌سندن انتثار ایدن درر غرر سعادتله سرافراز بیورمشدر . جلّ جلاله وعم نواله .
صلوات وتحیات زاکیه حبیب محترم خدای متعال ومحرم حرمسرای ازل ولایزال اولان پیغمبر شفاعت پرورمز محمد المصطفی حضرتلرینه احرادرکه جانب جلیل جناب اقدسدن عباداللهه مبلّغ دین مبین وبرنهج مختار ردّ محتار ایله وقایه وهدایه‌مزه کافی واضع شرع متین اولمشدر . صلی الله تعالی علیه وسلم .

تعظیمات وتسلیمات کافیه انجم تابان هدایت اولان آل واصحاب کرامت مآب حضراتنه الیقدرکه جهاد اکبر واصغرده اهتمام تامدن صکره اجتهاد اصول وفروع اسلامیه‌یه بذل مساعیٔ مالا کلام وتحریك اقدام اقدام ایله اعلام شریعت غرایی اعلا واحکام ایتمشلردر . رضوان الله تعالی علیهم اجمعین .
رونق بخش اریکهٔ معالی پیرایهٔ سلطنت . شرف افزای مقام عظمت اتسام خلافت . حامیٔ اعظم دین ودولت . ظل ظلیل رب عزت . وکیل نبی صاحب شریعت . ولیّ نعمت بی منتمز شهریار مکارم خصلت . شهنشاه عادل . بی معادل وبی مدانی . غازی سلطان ﴿عبد الحمید﴾ خان ثانی . خلد الله سلطنته وخلافته الی آخر الدوران . افندمز حضرتلرینك مغبوط اعصار وازمان اولان عصر عالیٔ ملوکانه‌لرنده انوار انواع فنون ومعرفت آناً فآناً انارهٔ دائرهٔ ترقی ووسعت ایتمکده اولدیغی گبی ذات قدسیت صفات خلافتپناهیلرینك من عند الله متصف ومجبول بیورلدقلری کمال تقوای دیانت احتوای ملوکانه‌لری اقتضای عالیسنجه ممالك محروسهٔ شاهانه‌لرینك هرجهتنده علوم دینیه‌نك دخی تمام انتشار وتعمیمی بالخاصه مطلوب معالی مصحوب شهنشاهیلری اوله‌رق بو یولده صرف اولنه‌جق مساعیٔ خالصانه‌نك افکار کرامت آثار تاجداریلرینه الك موافق اوله‌جق خصوصاتدن اولدیغی امر مسلم بولنمسنه واحکام منیفهٔ فقهیه واسطهٔ بلاغ دین مبین اولان لسان بدیع البیان عربده انواع صور مکمله‌ده مضبوط ومدوّن اولوب بلاد عثمانیه‌ده یتیشان علمای اعلامك ﴿نوّر الله تعالی مضاجعهم﴾ همه برگزیده‌لریله بونلردن ترجمه صورتیله

ترکجه‌ده دخی پك چوق مؤلفات وآثار زینت سازایادیٔ اعتبار اولمش ایسه‌ده اشبو مؤلفات ترکیه‌نك برقسمی عسیرالضبط اوله جق قدر مطوّل وقسم دیگریده بیلنمسی لازم کلان مسائلی احاطه ایده‌میه جك مرتبه مختصر اولمقله برابر ترکجه‌مز لسان ومکان اعتباریله تحولات گونا گونه اوغرایه‌رق برایکی عصر اوّل یازلمش اثرلر شمدی حسن تفهمه خلل ویره جك کلمات وتعبیرات متروکه‌دن خالی گورنمامسنه مبنی فقه شریفدن کمسه‌نك وقوفدن مستغنی اوله‌میه جغی احکامی یعنی امر دینه تعلق ایدن عبادات وامر دنیایه عائد معاملاتدن بعض اقسامی حاوی ومطالعه ایده‌جك اخوان دینك سهولتله استفاده‌لرینه خدمت ایده‌جك یولده عباره‌جه ممکن اولدیغی قدر تکلفدن وافاده‌جه تطویل وتعقیددن عاری اولمق اوزره کتب موجودهٔ فقهیه‌دن اخذ والتقاط ایله براثر تدوینی آرزوی خالصانه‌سیله مستعیناً بتوفیقه الکریم وضع خامهٔ عجز جامه‌یه مبادرت وحصوله کلان اشبو رساله‌یی ﴿المجموعة الزهدية ٭ فی الاحکام الدّینیة﴾ اسمیله توسیمه مبادرت ایلدم .

مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغی وجهله قدوری ودرّ مختار ودرر وملتقی وحلبی وبونلرك شروح وحواشیسی وامثالی کتب معتبره اساس اتخاذ اولنه‌رق علم فقهك مفتی به . صحیح . اصح . احوط . اظهر . اشبه . اولان مسائلندن جمع وترتیب ایدیلوب متعلق اولدقلری مباحث اعتباریله متعدد کتابه وبونلرده برخیلی ابوابه تقسیم ایله ایجابنه گوره آیات بینات واحادیث هدایت غایات . مقام استدلالده زیور سطور تسطیر وبعض مسائلده ایضاحی مقتضی علل موجبه علی وجه الاختصار ایراد وتزبیر ومسائل مضبوطه‌نك کمال صحتی امرنده برگونه تردده محل قالمامق ومطالعه ایدن اخوان دین آرزو

ایتدکاری صورتده امّهات کتبه مراجعتله توسیع دائرهٔ علم ویقین ایتمك ایچون مآخذ اصلیه یکان یکان ارائه وتحریر اولنمش ونه قدر ساده یازلسه اصطلاحات شرعیه ایله بعض لغات . مطلقا توضیحه محتاج اولدقلرندن آنلرکده مشتمل اولدقلری معانی . ذیل صحایفده بیان قلنمشدر .

﴿ مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ ﴾ حدیث شریفنك متضمن اولدیغی خیر جزیله مظهر اولان ذوات فخامك مؤلفات جلیله‌لرندن الك الزم اولان اقسام مهمه‌سنی صره‌سیله علی طریق الایجاز جمع ونشره دلالت . اجرینه نائلیتی اخص آمال اتخاذ ایله تشبث ایلدیکم اشبو امر جسیم . استطاعت کلیه‌یه موقوف وبوبابده هرجهتله بضاعه سزلکم معلوم ومعروف ایسه‌ده خلوص نیته مقرون ومعطوف بولنان اعمال ومساعیده مددرس کافی ووافی اولان توفیق جناب رب کریمه استنادم سببیله بعونه تعالی پذیرای حسن ختام اوله‌رق موقع انتشاره وضع اولنان وعبادات بدنیه ومالیه‌یه عائد احکامی مشتمل بولنان اشبو جزؤ اوّل مثللو بعض معاملاتدن باحث اولان جزؤ ثانینك دخی حسن اکمالنه موفقیتمی حضرت موفق الامور اولان خدای متعال حضرتلرینك الطاف وعنایات جلیلهٔ آلهیه‌سندن استدعا واسترحام ایلرم .

محتویات مجموعه بروجه معروض کاملاً کتب معتبرهٔ فقهیه‌دن مأخوذ ومنقول اولدیغندن اساس مسائلجه برگونه یاگلشلق وقوع بولمامسنه اعتنا ایدلمش ایسه‌ده قلت استطاعه وسرمایه‌دن ناشی افاده وعباره‌جه برطاقم نقایص اکسك اولمیه‌جغندن بونلرك عفوینی امالهٔ نظر ایده‌جك ارباب عرفان وکمالدن خاصةً تمنی ایدرم .

شوائر خیرده بو عبد عاجزه الك برنجی سائق ومشوّق . ولیّ نعمت بی منت اعظممز ولیّ نعمت عالم افندمز حضرتلرینك افکار مکارم آثار شهنشاهیلرینه موافق خدمت . امر جمیلی اولمغله بو دولت معظمهٔ عثمانیه‌نك باعث سعادت حال واستقبالی وعامهٔ رعایا وبرایانك کافل رفاهیت بالی اولان ذات شوکت سمات خلافتپناهیلرینك کمال صحت وعافیتله مادام النهار واللیال شرف پیرای اریکهٔ مهابت واجلال اولملری دعای واجب الاداسنی‌که ـ لسان ووجدان صدق بیان مملوکانه‌مك ورد فاخر دائمیسیدر ـ بورادہ دخی کمال تعظیم وتوقیر ایله تکرار علی التکرار زیور زبان تذکار ایلرم .

السید احمد زهدی
ابن السید الحاج محمد رفعت
غفر الله ذنوبهما

مقدمه

هر علمك طالبنه بیلنمسی موجب بصیرت اولان مبادی اوندر * بونلرده او علمك اسمی . تعریفی . موضوعی . مأخذی . غایتی . واضعی . مسائلی . حکمی . شرف وفضیلتی . نسبتی در . شو حالده بیانی صددنده بولندیغمز علمك اسمی فقه اولوب تعریف وسائر مبادیسی بر وجه آتی ذکر اولنور شویله‌که : فقه لغتده باب رابعدن مطلقا بر شیئی بیلوب فهم ایتمك دیمك اولوب بعده باب خامسدن شریعت مطهره‌یه علم ومعرفت حاصل ایله‌مك معناسنده استعمال اولنمش وعند الاصولیین ادلهٔ تفصیلیه‌دن مکتسب اوله‌رق احکام شرعیهٔ فرعیه‌یه متعلق علمه اصطلاح اولنمشدر * بوکا نظراً عند الاصولیین فقیه . لفظنك مجتهده اطلاقی حقیقت ومسائلی حفظ ایدن مقلده اطلاقی مجاز وعند الفقهاء اطلاق ثانی حقیقتدر . فقه . فقها نزدنده احکام شرعیهٔ فرعیه‌یی گرك دلائلیله گرك بلا ادله حفظ ایتمك معناسنه اولوب لا اقل اوچ حکم شرعیٔ فرعی‌یی حفظ ایدنه فقیه اطلاق اولنور * ارباب حقیقته گوره علم ایله عمل بینی جمعدن عبارت اولدیغندن انلرك عندنده فقیه . دنیادن معرض وآخرته راغب وکندی عیوبنی بصیر وعبادته

مداوم اولاندر . فقهك موضوعی یعنی کندوده اعراض ذاتیه‌سندن بحث اولنان شی . ثبوتاً ویا سلباً عبد مکلفك فعلیدرکه بوده ایکی قسم اولوب بری واجب وحرام گبی کندیسیله تکلیف والزام ثابت اولان فعلدر * دیگری مباح ومندوب گبی کندوسیله تکلیف ثابت اولمیان فعلدر . بنابرین مکلفك غیرینك فعلی علم فقهك موضوعندن اولمدی . اما صبی ومجنون وبهائمك اتلاف ایتدکاری شیلرك تضمینیله اولان تکلیف آنلرك فعللرینه عائد اولمیوب بلکه ولیلریله صاحبلرینه راجع اولدیغندن بومثللو مسائل فقهیه دن بحث دخی افعال مکلفیندن بحث دیمك اولمغله علم فقهه داخل اولمش اولور . فقهك مأخذی کتاب وسنت واجماع امت وقیاسدر . کتابدن مقصد قرآن عظیم الشان . وسنتدن رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اقوال وافعال شریفه وتقریرات منیفهٔ حکمت بیانلریدر * اصحاب گزین ﴿ رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ﴾ حضراتنك اقوال فصاحت اشتماللری سنت سنیه یه تابعدر . اصحاب کرام گبی مسائل دینیه ده اجتهاد واتفاقلرینه اعتماد اولنان ذوات فخامك اتحاد واجماعلرینه اجماع امت وکتاب وسنت واجماعدن اخذ واستخراج اولنان احکام دینیه یه غیری برشیئی قیاس ایتمکه ﴿ قیاس فقها ﴾ دینلمشدر * برشیئی قیاسده مقیس علیهده موجود اولان علتك مقیسده دخی موجودیتی معتبردر * کتابدن اولان قیاسه اهل اصولك دلالت نص بحثنده ایراد ایتمش اولدقلری آیت کریمه مثال اوله بیلورکه اَستَعیذُ بالله ﴿ وَلَا تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ ﴾ نظم جلیلی ابوینه قارشو ﴿ اف ﴾ دیواثر ضجرت اظهارندن بزی نهی ایتمکده اولدیغی حالده ضرب وشتم

گبی ایذا آتدن اَوْلَویتله منع وتحریم ایلمکده اولمغله ضرب وشتمك حرمتی نص آیتده اولان حرمت تضجره قیاساً ثابت اولمشدر . سنتدن اولان قیاس مثلا نخودك بر اولچکنی ایکی اولچکه بیعك حرمتی ﴿ اَلْحِنْطَةُ بِالْحِنْطَةِ مِثْلاً بِمِثْلٍ يَداً بِيَدٍ وَالْفَضْلُ رِباً ﴾ حدیث شریفی ایله حرمتی ثابت اولان برصاع بغدایه ایکی صاع بغدایی بیعك حرمتنه قیاس گیبدر * اجماعاً اولان قیاس . فقها حضراتنك حرمت مصاهره ده وطیٔ حرامی وطیٔ حلاله یعنی برکمسه زنا ایتدیکی مرأه‌نك اناسنی نکاح ایتمكك حرمتنی استفراش ایلدیکی جاریه سنك اناسنی نکاحك حرمتنه قیاسلری گیبدر . شو مسئله‌ده مقیس علیهده‌کی حرمت . اجماعله ثابتدر . زیرا بوبابده مخصوصاً نص اولمیوب انجق نص شریف . امهات نساء حقنده در . مقیس علیه ایله مقیسده وجودی معتبر اولان علت . امثلهٔ ثلثهٔ محرره‌نك هربرنده موجوددر .

علم فقهك علت غائیه‌سی سعادت دارینه نائل اولمقدر چونکه بونك اهلی دنیاده عزیز ومحترم ودار عقباده متنعم انواع نعم اولور .

علم فقهك واضعی امام اعظم حضرتلریدر . فقهك مسائلی . موضوعی فعل مکلّف ومحمولی وجوب وندب واباحه وحرمت وکراهتدن عبارت بولنان احکام خمسهٔ شرعیه‌دن ﴿ هٰذَا الْفِعْلُ وَاجِبٌ اَوْحَرَامٌ اَوْمَنْدُوبٌ اَوْمُبَاحٌ اَوْمَكْرُوهٌ ﴾ گبی جمله‌لرك بریدر . فقهك حکم شرعیسی مثلا طهارت وصلات وصوم . وشروطنك حصولیله تحقق وجوبی حالنده زکات وحج . مثللو عباداته دائر اولان احکامی اجمالاً اولسون تعلم وتدریس ایلمك مسلمینه فرض

عين ونكاح ورضاع وطلاق وبيع وشرا وعتاق وامثالى معاملاته
عائد مسائلى ممكن مرتبه اوگرنمك فرض كفايه اولمسيدر .

فقهك شرف وفضيلتى . كلام وتفسير وحديث واصول فقهدن
ماعدا كافۀ علومك افضلى واحاديث نبويه نك ثمره ومحصولى
بولنمسيدر . زيرا احاديث شريفه نك هربرى اوامر ونواهى يى
مشتملدر . بنابرين امام اعظم رضى الله عنه حضرتلرى فقهى
﴿ مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَالَهَا وَمَا عَلَيْهَا ﴾ يعنى انسان كندى نفع
وضررينى بيلمك ايله تعريف بيورمشلردركه بوده فقهك عين
اوامر ونواهيدن عبارت اولديغنى بيان ديمك اولور ﴿ مَنْ
يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِى الدِّينِ ﴾ و ﴿ مَنْ تَفَقَّهَ فِى دِينِ اللّٰهِ
كَفَاهُ اللّٰهُ هَمَّهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ﴾ و ﴿ مَا عُبِدَ اللّٰهُ
تَعَالَى اَفْضَلُ مِمَّنْ فَقُهَ فِى الدِّينِ ﴾ و ﴿ اَلْفَقِيهُ الْوَاحِدُ اَشَدُّ عَلَى
الشَّيْطَانِ مِنْ اَلْفِ عَابِدٍ ﴾ و ﴿ لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ وَعِمَادُ الدِّينِ
الْفِقْهُ ﴾ و ﴿ اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقْهُ ﴾ وامثالى احاديث شريفه
ودهانيجه آثار منيفه ايله علم فقهك قدر ومزيت علويه وفائده واهميت
ماديه ومعنويه‌سى مثبت بولنمغله بومقامده دها زياده تفصيلات
اعطاسنه حاجت گوريله‌مامشدر .

فقهك صلاح ظاهره نسبتى . عقائد وتصوفك صلاح باطنه نسبتى
قبيلندندر .

مذهب حنفى‌يه متعلق احكام دينيه عبدالله بن مسعود حضرتلرينه
متصل اولان طريق ايله استنباط اولنمشدر كه مذهبمزك امام

اعظمى اولان ابوحنيفه نُعمان بن ثابت حمّاد دن وحماد ابراهيم
نَخَعى دن وبوده عَلْقَمه‌دن وعلقمه عبدالله بن مسعوددن وعبدالله بن
مسعوددخى ﴿ رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ﴾ رسول اكرم صلى الله
تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرندن اخذ وتلقى ايلمشلردر . امام
ابى يوسف وامام محمد وامام زُفَر بن هُذَيل وامام حسن بن زياد
﴿ رحمهم الله ﴾ جناب امامك تلاميذيدرلر . بوصورتده احكام
شرعيه‌يى ائمۀ مشار اليهم درجۀ عاليۀ اجتهاد واستنباطه ايصال
واصعاده خارق العاده صورتده بذل مقدرت وعنايت بيورمشلر
وائمۀ مذاهب ثلثه دخى كندى طريقلرى اوزره باب استخراجده
پك چوق همتلر گوسترمشلردر .

ائمۀ حنيفه‌دن امام محمد حضرتلرى علوم دينيه‌ده بيك قدر كتاب
تأليف ايتمشدر . مشار اليه . تلاميذندن بولنان امام شافعينك
﴿ رحمه الله تعالى ﴾ والده‌سنى تزوّج ايلمش بولندقلرندن حين
وفاتلرنده مؤلفات وسائر متروكاتى كندوسنه انتقال ايدرك حقايق
ودقايق احكام شرعيه‌جه امام شافعى حضرتلرى تزييد وقوف
ومعلومات ايلمشلر وحتى « قسم ايدرمكه فروع فقهيه‌ده بنم
وقوف واطلاعم امام محمدك كتابلرينى تدقيق ومطالعه ايله مزداد
اولدى . بناءً عليه علم فقهى كسب وتحصيل ايتمك استيان ابوحنيفه‌نك
اصحابنه ملازمت ومصاحبت ايتسون » ديمشلردر . امام شافعى
« ناسك كافه‌سى امام اعظمك عياليدر » بيوردى يعنى امام اعظم
حضرتلرى عباد اللهك امور دينيه‌لرنده محتاج اولدقلرى مسائل
واحكامك اجتهاد واستنباطنى كشى كندى عيالنك نفقه‌سنى التزام
ايتديكى گبى تكفّل وتعهّد ايلدى ديمكدر . امام اعظم حضرتلرى

هر صباح نمازینی مسجدده ادادن صکره وقت ظهره قدر طالبینه مذاکره و نشر علمله وصلات ظهری بعد الایفا وقت عصره وآندن صکره اخشامه و بعده یاتسو یه دکین تدریسله اختیار مشغولیت ایدوب صلات عشادن صکره سعادت خانه‌لرینی بالتشریف براز مکث واقامت . بعده ینه مسجده خروج و عزیمت وطلوع فجره دك متوغل صلات و عبادت اولدقلری و بعد اداءالفجر . ینه درسه مباشرت بیوردقلری سلف صالحیندن مسعر بن کدام وسائر ذوات عظامدن مرویدر . مومی الیه مسعر حضرتلری

حسبی من الخیرات ما اعددته

یوم القیمة فی رضا الرحمن

دین النبی محمد خیر الوری

ثم اعتقادی مذهب النعمان

نظمنی انشاد ایلمشدر . بعضلری نظم مذکورك ناظمی امام ابی یوسف حضرتلری اولدیغنی روایت ایتمشلردر .

مشار الیه امام اعظم وهمام افخم حضرتلرینك قرق سنه یاتسو نمازینك آبدستیله صلات فجری ادا والّلی بش دفعه زیارت بیت معلا وصولك حجنده حجبهٔ کعبه‌دن بالاستیذان لیلا بیت معظمه دخول ایله ایکی رکعت نمازده بر ختم شریف اجرا ایلدکاری و بعد السلام بکا و ﴿ الهی ما عبدك هذا العبد الضعیف حق عبادتك لکن عرفك حق معرفتك فهب نقصان خدمته لکمال

معرفته ﴾ دیه‌رك مناجات ودعا ایلدکده هاتفدن ﴿ یا ابا حنیفة قد عرفتنا حق المعرفة وخدمتنا فاحسنت الخدمة قد غفرنا لك ولمن اتبعك ممن کان علی مذهبك الی یوم القیمة ﴾ نداسی ظهور ایتمش اولدیغی ومدت عمر سامیلرنده یتمش بیك کره ختم قرآن کریمه موفق اولدقلری عندالرواة متواتر و محققدره حبیب کبریا علیه اکمل التحایا افندمز حضرتلری امام مشار الیه حقنده ﴿ آدم ویا جمیع انبیای کرام علیهم الصلاة والسلام بنمله افتخار ایلدکاری کبی بنده امتمدن کنیه‌سی ابو حنیفه و اسمی نعمان بر رجل ایله افتخار ایدرمکه اول ذات : امتمك سراجی حکمنده اولوب انلری ظلمت جهل وضلالتدن طریق استقامت وهدایته ادخال ایده‌جکدر ﴾ بیورمشلردر .

مشار الیهك بعض اصحاب عظام حضراتندن حدیث شریف روایتنده اتفاق علما واردر . زیرا کندولری سکسان تاریخنده دنیایی تشریفلرنده یکرمی قدر صحابی حضراتی موجود ایدی . سن سنیه‌لری یتمشه بالغ اولدیغی حالده بغدادده یوز اللی سنهٔ هجریه‌سنده سجن دنیایی ترکله عازم سرای عقبا اولدیلره ﴿ ترفع زینة الدنیا سنة خمسین ومائة ﴾ حدیث شریفی امام مشار الیهك عظم شاننه دلیل اولدیغنی علامة ابن حجر المکی ﴿ الخیرات الحسان فی ترجمة ابی حنیفة النعمان ﴾ نام کتابنده تحریر ایتمش و بو حدیث شریف امام مشار الیهك وفاتنه محمول اولدیغنی شمس الائمة الکردری بیان ایلمشدر . مشار الیه امت محمدیه‌یی ظلمت جهل وظنون وشکوکدن انوار علم واجتهاد ایله تخلیص

وتنويره موفق بيورلمش وائمۀ دينى علم وكمالده سابق وفائق واصحاب رسول اللهه مدرك ولاحق اولمشدر . ذكرى آتى دعايه صباح واخشام مداومت : شدائد يوم قيامتدن بلطفه الجليل موجب نجات وسلامت اوله جغنى امام مشار اليه حضرتلرى تبشير وبيان بيورمشلردر ﴿ سُبْحَانَ الْأَبَدِيِّ الْأَبَدِ . سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ . سُبْحَانَ الْفَرْدِ الصَّمَدِ . سُبْحَانَ رَافِعِ السَّمَاءِ بِغَيْرِ عَمَدٍ . سُبْحَانَ مَنْ بَسَطَ الْأَرْضَ عَلَى مَاءٍ جَمَدٍ . سُبْحَانَ مَنْ خَلَقَ الْخَلْقَ فَأَحْصَاهُمْ عَدَدًا . سُبْحَانَ مَنْ قَسَمَ الرِّزْقَ وَلَمْ يَنْسَ أَحَدًا . سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا . سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴾ * حضرت امامك رحلتلرى ايامنده امام شافعى حضرتلرينك قدمنهادۀ مهد وجود اولملرى فال خير عد اولنمشدر *

مشار اليه امام اعظم حضرتلريله تلاميذى بيننده بعض مسائلده وقوعبولمش اولان اختلاف ﴿ اِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ ﴾ حديث شريفى دلالتيله آثار وشعار رحمت اولديغى ظاهر واختلاف هرنقدر اكثر اولور ايسه رحمت دخى اولدرجه ازيد واوفر اوله جغى امر باهردر * امام حضرتلرى كمال احتياط و ورعلرندن ناشى كافۀ اصحابنه خطاباً ﴿ سزك ايچون برمسئله ده بنم ديديگمك خلافنه بر دليل ظهور ايدرسه آنكله اخذ ايديكز ﴾ ديو امر بيوروب بعده هر بريسى كنديسنك روايانندن برينى ترجيح صورتيله ظاهراً مخالفتده بولنديلر ايسه ده كافه سى قسم ايدرك ﴿ بز هيچ بر مسئله ده امام اعظم حضرتلرندن مروى اولميان بر قولى

قائل اولمدق ﴾ ديمشلردر * ائمۀ حنفيه نك اختلاف بيوردقلرى مسائل دينيه ده قنغيلرينك اقوال صواب مآللريله افتا لازم اولديغنده بين العلما عدم اتفاق رونما اولوب فقط اصح اقوال اولمق اوزره سراجيه وغيريده بروجه آتى بيان اولنمشدر شويله كه : مفتى . مجتهد اولمز سه اولاً على الاطلاق يعنى امام مشار اليه گرك يالكز بولنسون گرك ديگرلريله برابر اولسون انك قوليله افتا ايدر . ثانياً امام ثانى ــ كه ابو يوسفدر ــ ثالثاً امام محمد . رابعاً امام زفر وحسن ابن زياد حضراتنك اقواليله فتوى ويرر * وبر مسئله ده امام اعظم بر طرفده وامام ابى يوسف وامام محمد ديگر جانبده بولنسه لر مفتى . افتاده مخير بولنوب طرفيندن هانگيسنك قوليله افتا ايدرايسه جائز اولور دينلدى . وامام زفر وامام حسن درجۀ واحده ده اعتبار ايدلدى . بعضلرى طرفندن مفتى . مجتهد اولورسه ائمۀ مشار اليهم اقوالندن احدهما آخره نسبتله دليلى دها قوى اولان قولك اختيار وترجيحى لزومى گوسترلدى . برمسئله ده ايكى قول مصحح بولنسه و احدهماده لفظ تصحيح ديگرندن آكد اولمز سه قولين مذكورينك بريسيله قضا وافتا جائز اوله جغى بحر رائق ايله ديگر بعض كتب فقهيه ده تصريح وتسجيل اولنمشدر . افتانك علاماتى فقهانك اكا ﴿ وبه يفتى . وعليه الفتوى . وبه نأخذ . وعليه الاعتماد . وعليه عمل اليوم . وعليه عمل الامة . وهو الصحيح . وهو الاصح . واظهر . واشبه . واوجه ومختار . وبه جرى العرف . هو المتعارف . وبه اخذ علماؤنا ﴾ وامثالى الفاظ اولديغى مضمرات

نام کتابك اوائلنده ذکر وتفصیل قلنمشدر ۰ علامت افتا الفاظنك بعضی بعض آخرندن آکد واقوی اولدیغندن برمسئله ده اقوی اولان علامتله معنون بولنان قولك اقوال سائره یه تقدیمی اَولی اولدیغی مثلا ﴿ فتوی ۰ صحیح ۰ اصح ۰ اشبه ۰ اوجه ۰ احوط ۰ اظهر ۰ مختار ﴾ ماننده الفاظدن ﴿ وبه یفتی ﴾ لفظی ﴿ وعلیه الفتوی ﴾ دن و ﴿اصح﴾ لفظی ﴿صحیح﴾ و ﴿احوط﴾ تعبیری ﴿احتیاط﴾ مثللو کلماتدن واشباهی دخی صره سیله بربرندن آکد واقوی بولندیغی شیخ ﴿خیرالدین رملی﴾نك فتاواسنده بیان اولنمش وارباب ترجیحدن ایکی امامِ صاحب مقام بیننده برمسئله‌ده تعارض واختلاف واقع اولوبده بریسی قولنی ﴿هو الصحیح﴾ ودیگری ﴿ هو الاصح ﴾ عنوانیله تقیید وتذییل ایلسه صحیح اولمسنده ایکیسنکده اتفاقلری حاصل واصحیتنه انجق برینك قائل اولمش بولنمسندن ناشی قول صحیحی اخذ ایله آنکله عمل اَولی اولدیغی و ﴿ وجیه ۰ اوجه ۰ احتیاط ۰ احوط ﴾ تعبیرلری دخی بوقبیلدن ایدوگی حاشیٔ کبیرده محرر بولنمشدر ۰ بوصورتده ﴿اصح﴾ و ﴿ صحیح ﴾ لفظلرینك ترجیحنده ایکی قول بولنمش اولور ۰

فقها یدی مراتب مشهوره اوزره اولوب کمال پاشا زاده‌نك وقف النیات نام رساله‌سنده مراتب مذکوره شووجهله بیان اولنمشدر ۰

طبقهٔ اُولی ۰ مجتهد فی الشرع ۰ که ادلهٔ اربعه‌دن قواعد اصولیه یی تأسیس وترصین واحکام فروعیه یی استنباط وتعیین ایدن ائمهٔ مذاهبِ اربعه وامثالیدر ۰ طبقهٔ ثانیه ۰ مجتهدین فی المذهب ۰ که امام اعظم حضرتلرینك ﴿ رضی الله عنه ﴾ قواعد مؤسسه‌سی اوزره ادلّه‌دن احکام ۰ استخراج ایدن امام ابی یوسف وامام محمد وسائر اصحابیدر ۰ ثالثاً ۰ مجتهدین فی المسائل ۰ که صاحب مذهبدن منصوص

اولمیان مسائلده انك اصول وقواعدی مقتضاسی اوزره احکام استنباط ایدوب اصولاً وفروعاً اصلا مخالفته قادر اولمیان ذوات کرامدر ۰ بونلر امام طحاوی وخصاف وکرخی وحلوانی وسرخسی وفخر الاسلام وقاضیخان وامثالیدر ۰ رابعاً ۰ طبقهٔ اصحاب تخریج ۰ که اصلا اجتهاده مقتدر اولمیوب بلکه اصولی علی وجه الاتقان ضبط واحاطه ایله امام اعظم واصحابی حضرتلرینك اقوال اجتهاد اشتماللرندن ایکی وجهله محتمل اولان قول مجملی وحکم مبهمی مشار الیهك اصول رصینه سنه نظر وفروعدن امثال ونظائرینه مقایسه ایله تفصیل وایضاحه مقتدر وموفق اولنلر اولوب بونلرده امام رازی واقرانی ذوات کرامدر ۰ خامساً ۰ مقلدیندن طبقهٔ ارباب ترجیحدر ۰ که بونلر ابی الحسن القدوری وصاحب هدایه گبی ذوات اولوب بعض مسائلده ﴿ هذا اصحُّ روایة ۰ وهذا اَولی ۰ وهذا اَوفق للناس ﴾ قوللریله بعض روایتلری دیگرلری اوزرینه تفضیل وترجیح ایلمشلردر ۰ سادساً ۰ طبقهٔ مقلدین ۰ که قوی واقوی ۰ وضعیف وظاهر روایت ۰ وروایت نادره ۰ بینلرینی تمییزه قادر اولان وکتب مؤلفه‌لرنده اقوال مردوده یی اصلاً نقل وروایت ایلمیان متأخریندن ارباب متون معتبره اولوب بونلرده ۰ کنز ومختار ووقایه ومجمع ۰ اصحابی مثللو ذوات عالیه‌در ۰ سابعاً ۰ احوال مشروحه‌دن برشیئه مقتدر اوله میان وقول ضعیفی فرق ایده میان مقلدیندر ۰

﴿ درّ مختار وطحطاوی وردّ محتار ﴾

برنجی کتاب

طهارت صغری وکبری یه متعلق مسائل مخصوصه‌یی مشتمل اولوب
یدی بابه منقسمدر

برنجی باب

وضوئه دائردر

کتب فقهیه‌ده تفصیلاً بیان اولندیغی اوزره علم فقه . امور دینیه‌دن اولان . عبادات . معاملات . عقوبات . دن باحث اولوب بونلردن . عبادات . قسمی أَسْتَعِيذُ بِاللّٰهِ ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ نص جلیلی ایجابنجه جن وانسك ما خُلق لهی اولدیغندن دیگر ایکی قسمدن اهم اولدیغی گبی . عبادات . قسمندن بولنان . صلات . دخی أَسْتَعِيذُ بِاللّٰهِ ﴿ اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ ﴾ نظم منیفی و ﴿ بُنِيَ الْاِسْلَامُ عَلٰى خَمْسٍ . شَهَادَةِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيتَاءِ الزَّكٰوةِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلًا ﴾ حدیث شریفی منطوق عالیسی اوزره بعد الایمان اوّل واجبات وبالاجماع افضل عبادات بولنمغله سائرلرندن مقدّم اولوب فقط بونك شرائطندن بری بولنان طهارت ایسه صلاتك شرط خاص لازمی و ﴿ مِفْتَاحُ الصَّلٰوةِ الطُّهُورُ وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ ﴾ حدیث شریفی دلالتیله

مانع صلات اولان قُفل حدثك من جهة الازالة مفتاحی بولندیغندن طهارتك طبعاً ووضعاً صلاته تقدیمی مستحسن کورلمشدر . طهارت . لغتده باب اوّل وخامسدن مصدر اوله‌رق دنس حسی ویا دنسِ معنویدن پاك اولمق معناسنه‌در . شرعاً نجاست حکمیه اولان حدث اصغر واکبردن یاخود نجاست حقیقیه اولان خبثدن بدن وثوب ومکان و اوانی واطعمه و امثالی طاهر بولنمقدر . طهارتك سبب وجوبی طهارتسز فعلی حلال وجائز اولمیان شیئی فاعلك قصد و اراده ایلمسیدرکه اوّل شی مثلا . صلوة . گبی فرض اولسون ویا نوافل ومسّ مصحف . گبی فرضك غیری اولسون بونلر انجق طهارتله اجرا ایدیلور . سبب وجوب طهارتده بین العلما درمیان اولنان اقوال اربعه وبوکا متفرّعه اولان اختلافات واقعه‌یه استنلدیکی حالده مفصلاته مراجعتله بالاطراف کسب اطلاع اولنه‌بیله‌جکندن بو مختصرده تفصیلدن صرف نظر اولندی . اشباهده ذکر و بیان اولندیغی وجهله طهارت صغرا وکبرانك شرائط وجوبی طقوز اولوب بونلرك اجتماعنده شخصِ مُحدثه طهارتك وجوبی تحقق ایدر . انلرده عقل . اسلام . بلوغ . حدث . وجود مُطهّر (١) . استعمال مُطهّره قدرت . عدم حیض . عدم نفاس . ضیق وقت . دن عبارتدر . چونکه مجنون و غیر مسلم وصبی و متطهّر وفاقد ماء وتراب (٢) واستعمال مُطهّردن عاجز وحائض ونفسا اولنلره وسعهٔ وقتله طهارت واجب دگلدر .

---

(١) وجود مُطهّر . کندو سیله طهارت جائز اولان صو وطوپراق گبی شیلرك موجود اولمسی (٢) فاقد ماء وتراب . صو وطوپراغی بوله‌میان کمسه

شرائط صحتی درت اولوب بونلر امره امتثال و تفریغ ذمت
جهتیدن طهارت انجق کندوسیله صحیح وحاصل اولان شیلردرکه
انلر غسل ویا مسحی واجب اولان محلی شیءِ مطهرك استیعاب (١)
واحاطه ایله‌مسندن ومرأهده حیض ویا نفاسك مفقود اولمسندن
واثنای طهارتده طاهر حقنده مطلق ومعذور حقنده مابه‌العذرك
غیری بر ناقض بولنمامسندن عبارتدر . خفی اولمیه‌که مرأهده حیض
ونفاسك انتفاسی توجه خطاب جهتیله شرائط وجوبدن واداى
واجب اعتباریله شرائط صحتدن عد ایدلمشدر . طهارتك صفتی
فرض و یا نافله اولسون مطلقا نمازایچون فرضِ قطعی ومسِ (٢)
مصحف ایچون فرضِ عملی وطواف ایچون واجب ونوم ایچون
علی قول سنت و مسِ کتب شرعیه‌ده و کذب و غیبت و قهقهه
وشعر قیبحدن صکره ودها اوتوز قدر احوالده مندوب اولدیغی.
خزائن . نام کتابده مفصلاً بیان اولنمشدر .
طهارتك رکنی یعنی اجزای ماهیتی غسل و مسح و زوال نجس
اولمق اوزره اوچدر . زوال نجس نجاست مرئیه‌ده عین نجسك
زائل اولمسندن وغیر مرئیه‌ده حدث اکبرده غسل و حدث
اصغرده غسل ومسحدن عبارتدر . طهارتك آلتی . ماء وتراب
طاهر وامثالیدر ﴿درمختار وابن عابدین وطحطاوی﴾ . دلیلی
استعیذ بالله ﴿ یا ایها الذین امنوا اذا قمتم الی الصلوة ﴾ الی آخره
آیت جلیله‌سیدر . «معنای شریفی ای ایمان شرعی ایله متصف اولان

(١) اِستیعاب . قابلامق (٢) مَس . یاپشمق

ذوات کرام نه‌زمانکه ادای صلاته ارادهٔ قیام ایدرسکز وضوءکز
(١) یوغیسه هر بریکز یوزیکزی والله‌ریکزی دیرسکلریکز ایله
برابر غسل وباشیکزی مسح ایدیکز وآیقلریکزی طوپوقلریکز
ایله برابر ییقایکز دیمکدر» . قیامدن مقصد . ذکر مسبب
ارادهٔ سبب طریقیله ارادهٔ قیام وحال حدث ایله مقید اولدیغی
کشافده وسائر تفاسیرده محرر و ﴿ ارجلکم ﴾ نصب (٢)
و جر (٣) ایله قرائت اولندیغی متواتر وجرّ جواری‌یه
حمل ایله اسرافدن منع ایچون مسحه قریب اولمسنه تنبیه اولندیغی دخی
مصرحدر . بعضلر نصبی تحفی (٤) یه وجری تخففه (٥) حمل ایله رجل
عاریکزی (٦) غسل (٧) وخفکزی یعنی مستلی اولان ایاغکزی
مست اوزرینه مسح ایدیکز دیو توجیه ایتمشلردر ﴿درر وغیره﴾
آیت کریمه‌ده ﴿ فاغسلوا وامسحوا ﴾ امر شریفی وجوبه دال
اولدیغندن غسل ومسح رأسده مقدار معینك فرضیتی اجتهادی
ایسه ده اصل اولەرق غسل ومسحك فرضیتی قطعی الثبوتدر .
بناءً علیه وضونك فرضی درت اولوب بونك اوچی اعضاء ثلثهٔ
مذکوره‌یی بشقه بشقه بر کره کاملاً غسل و بریده رأسك
بعض محلنه بر کره مسح ایلکمدر ﴿قدوری وغیره﴾ وجه (٨)
طولاً بحسب العاده شعر رأسك (٩) بتدیکی یردن اسفل ذقنه‌دك (١٠)

(١) وُضوء . آبدست (٢) نَصْب . فتحه (٣) جر . کسره
(٤) تَحَفّی . یالین ایاق اولمق (٥) تَخَفُّف . ایاغی مستلو بولنمق (٦) رجلِ
عاری . چیلاق ایاق (٧) غَسْل . ییقامق (٨) وَجْه . یوز (٩) شَعْرِ
رَأس . باش قیلی (١٠) اَسْفَلِ ذَقَن . چکه‌نك الك اشاغی محلی

عرضاً ایکی قولاغك مابینی اولمق ایله معتبر ومبیندر . بوکا رأس لحیه (۱) اولان عذارین (۲) ایله اذنینك (۳) مابینی دخی داخل اولدیغندن بونلریده برکره ییقامق فرضدر * خلافاً لامام ابی یوسف «ملتقی» غسل . اساله ماء (٤) طاهردن واساله دخی عند الامامین ولو قطرهٔ واحده اولسون صویك داملامسندن عبارت اولدیغی اکثر کتبده مصحح وامام ابی یوسفه گوره برقطره بیله کافی اولوب تقاطر ماء (٥) شرط اولمدیغی هدایه شرحی ابن همامده مصرحدر «حلبی» شمس الائمه الحلوانی ابتلال اعضا ایله یعنی اعضانك ایصلانمسیله . وضوء . حاصل اولوب اساله ماء اولمسه ده جائزدر دیمش ایسه ده صدر الشریعة قطرهٔ واحده ویازائده نك سیلانیله (٦) . ؤولدر دیو نقل ایتمشدر * ثلج (۷) ایله قطرهٔ واحده سز وضوء . صحیح اولمیوب فقط اساله ویا تقاطر بولنمق ایچون ایکی قطره حاصل اولمق لازمدر «اخی چلبی» وضونك سبب وجوبی ادای صلوة گبی بلاوضوء جائز اولمیان عملی اراده و بعضلر عندنده نفس حدثدر «تنویر الابصار» آیت وضوء . مدینهٔ منورده نازل اولدیغی متفق علیه اولوب صلوة ایسه مکهٔ مکرمه ده فرض اولمغله نبی ذیشانمز علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری وحی غیر متلو (۸)

---

(۱) رأس لحیه . صقال باشی (۲) عذارین . صقال باشلرینك قولاق جانبنده کی تویسز یرلری (۳) اذنین . ایکی قولاقلر (٤) اساله ماء . صویی آقتمق (٥) تقاطر ماء . صو داملامق (٦) سیلان . آقمق (۷) ثلج . قار (۸) وحی غیر متلو . لسان شرعده تلاوت صورتیله اولمیان ویالکز قلبه الهام طریقیله اولان وحی الهی معناسنده استعمال اولنمشدرکه مقابلی «وحی متلو» در . قرآن گبی

ویا شرایع سابقه دن اخذ ایله امر وضوئی اوّلجه اجرا بیوردقلری ثابت و «هذا وضوئی ووضوء الانبیاء من قبلی» حدیث شریفی دخی بونی مثبت اولدیغندن فائدهٔ نزول آیت تقریر امر وضوء وتأکید فرضیت اولمق احتمال ظاهردر (درر) دوام وضوء وسیلهٔ شهادت اولدیغی «من داوم الوضوء مات شهیداً» حدیث شریفنده بیان وتبشیر بیورلمشدر .

آیت جلیله ده کی باء تبعیضیه دلالتیله بعض رأس . مبهم اولدیغندن مسح رأسده فرض اولان ربع رأسدن (۱) عبارت بولنان ناصیه (۲) مقداری اولدیغی مغیرة بن شعبة (رضی الله عنه) دن مروی حدیث شریف ایله ثابتدرکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری برقومك سباطه سنی (۳) بالتشریف نقض وضوء ایله توضی بیوردقلرنده مبارك ناصیه لرینه وخفینه (٤) مسح بیوردیلر «قدوری وغیره» مسح . شرعده ید مبتله نی یعنی ماء طاهر ایله ایصلانمش الی یا خفه ویا رأسه ویا جبیره (٥) یاخود صارغی اوزرینه اصابتدن عبارت اولدیغندن بونك ماء جدید ویا غسلدن باقی قالان صو ایله اجراسی لازم کلوب یوقسه مسحدن بقیه قالان آب (٦) ایله جائز اولمز «درر وغیره» امام اعظم حضرتلرندن اشهر روایتده جلده ملاقی اولان شعر

---

(۱) ربع رأس . باشك دردده بری (۲) ناصیه . آلین (۳) سباطه . خرابه (٤) خفین . مستلر (٥) جبیره . بدنده قریق وچیقق اعضایی صاردقلری تخته لر (٦) آب . صو

لحيه‌يى (١) غسل . فرضدر . بو روايت . معراج درايه‌ده «اصح» وظهيريه‌ده «وبه يفتى» ايله مصرّحدر . تحتى مرئى اولان لحيهٔ خفيفه‌يى غسل قول مختارده فرضدر . تحتى شعر ايله مستور وغير مرئى اولان لحيهٔ كثيفه (٢) بشره‌سنك (٣) يقانمسى ايجاب ايتمز ﴿طحطاوى وقاضيخان﴾ رأس ولحيه‌يى تراش ايتدكدن وقرحهٔ يابسه‌نك (٤) جلدينى (٥) ازاله ايلدكدن وقطع ظفر (٦) دن صكره اعادهٔ غسل ومسح لازم دگلدر ﴿تنوير﴾ (اما اوستوره ومقراص وچاقى وامثالك اصابتندن وقورومش ياره‌نك دريسى قالقمقدن ناشى ارين وقان چيقارده نقض وضوئى انتاج ايده‌جك مرتبه‌ده سيلان وقوعه كلور ايسه تجديد وضوء ايجاب ايدر) اثناى توضّى ده برمقده اولان خاتم ضيق (٧) نزع (٨) ويا تحريك (٩) ايلمك اقتضا ايلر ﴿درر﴾ يالكز بر ويا ايكى پرمق مد (١٠) اولنه‌رق باشك درتده برينك مسح ايدلمسى تجويز اولنمامشدر ﴿ملتقى﴾ لكن النك آيه‌سيله برابر مسح ايديلور ايسه جائزدر ﴿درّمختار﴾ مرفقين (١١) وكعبينى (١٢) غسل ايتمك ائمهٔ ثلثه عندنده فرضدر . (چونكه

(١) لحيهٔ كثيفه . صيق صقال (٢) بشره . انسان دريسنك اوستى (٣) جلد . درى (٤) شعر لحيه . صقال قيلى (٥) قرحهٔ يابسه . قورومش ياره وچبان (٦) ظفر . طرناق (٧) خاتم ضيق . طار يوزك (٨) نزع . چيقارمق (٩) تحريك . قيرداتمق (١٠) مد . اوزاتمق (١١) مرفقين . ايكى ديرسكلر (١٢) كعبين . ايكى طوبوقلر

غايت مغياده داخل اولديغندن ديرسكلرى وطوبوقلرى صوك نقطه‌لرينه قدر مطلقا يقامليدر) . بركمسه‌نك يدى ياخود رجلى قطع اولنه‌رق مرفقندن ويا كعبندن برشى قالمامش ايسه غسل . ساقط وقالمش ايسه بقيه‌نك غسلى واجب اولور ﴿طحطاوى﴾ آبدستك سنت مؤكده‌سى اوقودن قالقيلوب قصد وضوء ايلدكده اللرى اناء مائه يعنى صوقابنه ادخالدن اوّل بيلكلره قدر غسل ايتمكدر كه فرض . مقامنه قائمدر ﴿قدورى﴾ (بومعامله صويك ابريق ومطاره ودستى ياخود موصلقلى سماور وكوپ وامثالى قابلر ايچنده محفوظ اوليوبده گردل وتكنه وقوفه مثللو شيلر درونده آچيق اوله‌رق بولنديغى وقتده اجرا اولنمق يعنى ابريق كبى قاب درونده‌كى صويك لاجل الوضوء حين استعمالنده ال ايله ابريق تحريك اولنمسيله طبيعى ماء. جريان ايدرك اللرك يقانمسى ممكن اولوب لكن صو گردل واشباهى (١) ايچنده بولنديغى حالده آبدست آلنمق استنلدكده اوّل امرده اوفاق چناق ويا طاس وبرداق گبى شيلر وار ايسه بونلر ايله ويوق ايسه گردله وسائره‌يه اللرى صوقميه‌رق يالكز آووجك چقورينه قابدن برمقدار صونقل ايله ايكى اللرى بيلكلره دگين بعد الغسل توضّى‌يه مباشرت قلنمق اقتضا ايدر) ابتداى وضوده ﴿بسم الله الرحمن الرحيم ياخود بسم الله العظيم والحمد لله على دين الاسلام﴾ ديمك قول اصح اوزره سنتدر ﴿درر﴾ چونكه ﴿لا وضوء لمن لم يذكر اسم الله عليه﴾

(١) اشباه . امثال گيدر

حدیث شریفی کمالنه مصروف ایدوگی حلبی ده مسطوردر . (حدیث
شریفده کی . نفی . ذات وضوئه عائد اولمیوب فضیلت وضوئه متعلق
اولمق محتملدر زیرا او آبدست ایله نماز قیلمق جائزدر)
مسواك استعمالی مضمضه ایدرکن سنت اولدیغی مبسوطده بیان
ایدلمشدر . اغزه صو آلوب تحریك ایتمك . بورنه صو چکمك .
قولاقلری مسح رأسدن باقی قالان صو اگر عمامه یه ویافس وامثالنه
مسله استعمال اولنمدیسه انکله ومس واستعمال اولندیسه ماء جدید
ایله مسح ایلمك . قولاقلرك داخلنی شهادت وظاهرینی باش
پرمغی وبوینی پرمقلرك ارقه سی ایله مسح ایتمك . باطن جانبندن
لحیه یی وایاقلرك پرمقلرینی تخلیلده (١) صول الك کوچك
پرمغیله صاغ ایاغك کوچك پرمغی التندن باشلیوب صول ایاغك
کوچك پرمغنده بتورمك . هر اعضایی بشقه بشقه اوچر کره
ییقامق سنت سنیه در ﴿ درر وحلبی ﴾ درمختارده ذکر اولندیغی
اوزره قلب ایله وضوئه نیت . صائم دگلسه مضمضه واستنشاقده
مبالغه . تجدید ماء . غسل اعضاده ترتیبه رعایت . ولاء (٢) ودلك
(٣) اعضا ایتمك . صاغ الی قوللانمق . دخی سنت شریفه در .
مسواکك طولی برقارش وعرضی کوچك پرمق قدر اولمق
واعلی واسفلدن اوچ کره تحریك اولنمق مستحبدر . استعمال
اولنور ایکن خنصر (٤) وابهام (٥) پرمقلری مسواکك تحتنده
وباقی اوچ پرمق فوقنده طوتلمق مسنون اولدیغی ابن مسعود

(١) تخلیل . خلاللامق (٢) ولاء . بربری آردنجه یاپمق (٣) دلك
. اوغمق (٤) خنصر . سرچه پرمق (٥) ابهام . باش پرمق

(رضی الله عنه) حضرتلرندن مرویدر ﴿ ابن عابدین ﴾ حین
استعمالده مسواکك صورت مسنونه خلافنه اولەرق قبض (١) ایدلمسی
باعث باسور وآغزده مص (٢) اولنمسی مورث عمی در ﴿ درمختار ﴾
بلامص . ابتدای استیاکده (٣) توکریگی یوتمق جذام وبرص
علتندن ماعدا دیگر بعض درده دوا اولدیغی حکیم ترمذیدن
نقلاً حلیه ده محرردر ﴿ ابن عابدین ﴾ مسواك یوغیسه اصبع
ایله استیاك کافیدر ﴿ منیة ﴾ وضوئه نیت ایتمك ولسانیله عربجه
﴿ نویت الوضوء ﴾ یاخود ترکجه « آبدست آلمغه نیت ایلدم »
دیمك وجمیع رأسنی مسح وآیت وضوءده ذکر اولنان ترتیبه رعایت
ایلمك وغسل اعضاده صاغدن باشلامق مستحبدر ﴿ قدوری ﴾
نیتك وقتی آبدست آلنور ایکن وجهك ییقانمسنه باشلانیله جغی
زماندر ﴿ حلبی ﴾ رأسده استیعاب مسح . اوّلا ایکی
اللرك اصابعنی وکفلرینی ایصلاتدقدن صکره خنصر وبنصر (٤)
ووسطی (٥) پرمقلرینی بربرینه ضم وابهام وشهادت پرمقلرینی
رفع ایدرك وکفلرینی باشه دوقندرمیه رق ایکی اللرك اوچ پرمغی
باشك اوك طرفنه وضع وقفایه دوغری مد ایله بعده ایکی الك
آیه لرینی رأسك جانبلرینه قویه رق مسح وباطن (٦) ابهام ایله

(١) قبض . طوتمق (٢) مص . امك (٣) استیاك . مسواك طوتمق
(٤) بنصر . سرچه پرمغنك یانندەکی پرمق (٥) وسطی . اورته پرمق
(٦) باطن . ایچ طرفی

قولاغك ظاهرینی وباطن مُسبّحه (۱) ایله قولاغك باطننی كذلك مسح ایتمك طریقیله اولدیغی منیه ده مسطور ودررده زیلعیدن نقلاً اصابع (۲) وكفّینی (۳) مُقدّم رأسه (٤) وضع وقفایه مد ایلمك صورتیله مذكوردر . نبیّ محترم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك رأس سعادتلرینی قاپلایو مسحه مواظبت كثیره لری و بعض اوقاتده ترك بیورملری وقوعبولمسنی حاوی استدلال ایدرك استیعاب مسحك سنت اولمسنی بیان ایلمش واكثر كتبده دخی بو وجهله گوسترلمشدر . برگونه معذرت اولمدیغی حالده وضوئی وقت صلاته تقدیم ایتمك . آبدست آلور ایكن یوكسكجه موقعده بولنمق . قبله یه دونمك . پرمغنده خاتمِ واسع (۵) اولدیغی حالده تحریك ایله مك . حین مسحده سرچه پرمغنی قولاغنه ادخال ایتمك . غیریدن استعانه ایله مامك . دنیا كلامی سویله مامك . ﴿اللهم اجعلنی من التوّابین واجعلنی من المتطهّرین واجعلنی من عبادك الصّالحین﴾ دعاسیله ادعیۀ مأثورۀ سائره یی اوقومق . صلات وسلام ایتمك * فضلۀ وضوئی ایچمك * بعد الفراغ ﴿سبحانك اللهمّ وبحمدك اشهد ان لااله الا انت وحدك لاشریك لك استغفرك واتوب الیك اشهد ان لااله الاالله واشهد ان محمداً عبده ورسوله﴾ دیمك . ﴿انا انزلناه﴾ سوره سنی قرائت ایله مك . جملۀ آداب

(۱) مُسبّحه . شهادت پرمغی (۲) اَصابع . پرمقلر (۳) كفّین . ایكی الك آیه لری (٤) مُقدّمِ رأس . باشك اوك طرفی (۵) خاتمِ واسع . گنش یوزك

ومستحبات وضوءدن اولدیغی ابن حیان روایت ایلمشدر . (بو سوره نك تلاوتنده (۱) اولان اجر مثوبات (۲) ﴿من قرأها فی اثر الوضوء غفر الله له ذنوب خمسین سنة﴾ حدیث شریفنده تبشیر بیورلمشدركه (معناى منیفی سورۀ مذكوره یی عقیب وضوءده قرائت ایلیان مؤمنك اللی سنه لك ذنوبی عفو اولنور دیمكدر) مسح رقبه ده (۳) اختیار طحاوی سنت واختیار صدر شهید مستحب اولدیغی گبی اكثر متونده دخی مستحب اوله رق بیان ومسح حُلقوم (٤) بدعت ایدوگی جوهره ده اثبات اولنمشدر . وضوءده بسمله . نیت . ترتیب . استیعاب رأس بالمسح . سنت . و بعضلر عندنده مستحبدر ﴿ملتقى﴾ صویی یوزه شدّتله اورمق تنزیهاً وتوضی ایدیلان ماء . دره صویی ویا كندی ملكی اولدیغی حالده اسراف ایتمك یاخود تقتیر یعنی اوچدن نقصان ایله مك تحریماً مكروهدره اگر قوللانیلان آب . جوامع ومدارس صویی گبی وقف ایسه اسراف ایتمك حرامدره ماء جدید ایله رأسه اوچ كرّه مسح ایله مكده دخی كراهت واردر ﴿درّ مختار﴾ سبیلیندن (۵) خروج ایدن بول وغائط ودم ویا كز مقعددن چیقان ریح ایله دوده وحصاة یعنی كوچك قورد وصوغلجان واوفق طاش وقوم . ناقض وضوءدر . ینه بونلر گبی قان وایرین وصاری صو تطهیری فرض اولان محله بنفسه تجاوز ایتمك . واغز طولوسی قیء ایلمك . ویانی اوزرینه گرك استناد (٦) ایله گرك استنادسز اویومق . وآلندقده دوشمك شرطیله

(۱) تلاوت . قرآن اوقومق (۲) مثوبات . ثوابلر (۳) رقبه . بیون (٤) حلقوم . بوغاز (۵) سبیلین . اوك وآرد محللری (٦) استناد . دایانمق

ارقه‌سیله برشیئه دایانه‌رق نائم (۱) اولمق . وجنت ویابیهوش (۲) وایکی طرفه تمایل مرتبه‌سنده سکران حاللرنده بولنمق . وعاقل وبالغ اوله‌رق ذات رکوع وسجود اولان صلاتده حال یقظانده بولندیغی وغسل آبدستلی اولمیه‌رق مستقلاً توضی ایلمش اولدیغی حالده برکمسه غیریسی استماع ایده‌جك قدر قهقهه‌ایله گولمك . ووجع ایله قولاق وگوزدن ایرین چیقمق . دخی آبدستی بوزان شیلردندر ﴿قدوری ودرر﴾ بالغ اولمدقجه وحال یقظه‌ده بولنمدقجه وغسل آبدستلو اولدقجه قهقهه ایله وضوء بوزلماز * وجع عین وضعف بصر سببیله چیقان گوز یاشلریده وضوئی نقض ایدر ایسه‌ده بوحال مستمر وبردوام اولور ایسه صاحبی اهل عذر صاییلور . ابره (۳) ایله رأس جرحه (٤) دن دم (٥) خارج اولوبده برجانبه سیلان ایلمیه‌رك دورسه یاخود ایصیریلان شیده اثر دم . ظهور ایتسه ویابورونده مرجمك قدر دم جامد (٦) چیقارلسه ناقض وضوء اولماز ﴿درر وغیره﴾ بلغم . مطلقا نواقض وضوءدن عد اولنمامش ایسه‌ده امام ابی یوسف بلغم اگر جوفدن صاعد اولور ایسه آبدستی نقض ایدر دیمشدر ﴿ملتقی﴾ قان توکروگه غالب ویامساوی اوله‌رق احمر (۷) ایسه ناقضدر اگر قان مغلوب اولوب اصفر (۸) ایسه ناقض دگلدر ﴿منح﴾ حمرته (۹)

---

(۱) نائم . اویویان (۲) بیهوش . بابیلان (۳) ابره . ایگنه (٤) رأس جرحه . یاره‌نك باشی (٥) دم . قان (٦) دم جامد . دونمش قان (۷) احمر . قرمزی (۸) اصفر . صاری (۹) حمرت . قرمزیلق

اقرب ایسه آبدستی بوزوب بیاضه اقرب (۱) ایسه نقض ایتمیه‌جکی ومساوی اولدیغی حالده شدیداً اصفر ایسه احتیاطاً توضی لازم کله‌جکی منیه‌ده محرردر . قائم وقاعد وراکع وساجدك نومی آبدستی بوزماز * لکن سجودده سنت وجهله بطنی اصعاد (۲) وعضدینی (۳) ابعاد (٤) ایله‌مك شرط اولدیغی حلبی وغیری‌ده بیان ایدلمشدر . برکمسه قاعداً اویقویه واروب تمایل ایلدیگی حالده دوشسه اگر حین سقوطنده (٥) اویانور یاخود جنبی (٦) یریره اصابت ایتمکسزین ویا جنبی یره اصابت ایدوب فقط محل قعودندن انفکاك (۷) ایلمکسزین سقوط وقوعبولور ایسه آبدستی بوزلماز ﴿در مختار وغیره﴾

ایکنجی باب

غسل بیانده‌در

استعیذ بالله ﴿وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُباً فَاطَّهَّرُوا﴾ الآیة معنای شریفی (ای معاشر مؤمنین اگر سز جنب اولور ایسه‌گز ماء طاهر ایله وجودگزی کاملاً غسل ایلیه‌رك زیاده تطهر ایدیگز » دیمکدر) غسلك فرضی مضمضه . استنشاق ایتمك . جمیع بدنی یومق . دن

---

(۱) اقرب . زیاده یقین (۲) اصعاد . یوقاری طوتمق (۳) عضد . بازو (٤) ابعاد . اوزاق ایتمك (٥) سقوط . دوشمك (٦) جنب . یان (۷) انفکاك . آیرلمق

عبارت اولەرق اوچدر ﴿ قدوری ﴾ قول اصحده بلا مشقة فتحی ممکن اولدیغی صورتده ختان ایدلمك سنت اولان جلد مخصوصك داخلنی و مطلقا سُرّەیی (١) غَسل ایلمك فرض داخلندەدر ﴿ درر ﴾ مَنابتِ شَعره (٢) صویی ایصال ایتمك صاچ ویاقیل. کثیف (٣) اولسەبیله بالاجماع فرضدر . کذلك لحیه ورأس وبدنده بولنان صاچ وقیللرك ارەلرینه دخی ایصال ماء فرضدر. بناءً علیه صاچ صیق اولوبده دیبلرینه صواولاشدیرلمسنه اعتنا ایدلمز ایسه غُسل صحیح اولمز ﴿ منیة و غیره ﴾ حاجب (٤) و شارب (٥) ولحیه و شَعرِ (٦) رأس هرنقدر کثیف ومتَلبِّد (٧) اولورسه اولسون بشرةً و شعراً غسلی اجماع ایله فرضدر ﴿ درّ مختار ﴾ کوپه وخاتم . طار اولوبده التلرینه مانك عدم وصولنده ظن غالب اولورسه کوپه ویوزگك تحریکی فرض اولور ﴿ حلبی ﴾ بدنده مرهم و طرناق ایچنده خمیر و امثالی اَوْساخِ (٨) خارجیه بولنوبده نفوذ مائی مانع اولدیغی اکلاشلدیغی تقدیرده بونلری ازاله ایلمکسزین غُسل جائز اولمز . فقط بدن انساندن متولد دَرَن دینیلان ونجسك غیری اولان کِرلر تراکم ایتمش اولسه بیله ازاله اولنمامسی مانع غُسل اولمز ﴿ محیط وقاضیخان ﴾ گرك قلیل گرك کثیر اولسون دیشلرك ارەسنده باقی قلان طعام

---

(١) سُرّه ・ گوبك (٢) مَنابِتِ شَعر ・ قیل بتن یرلر (٣) کَثیف ・ بوراده صیق و (٤) حاجب بوراده ・ قاش معنالرینەدر (٥) شارب ・ بیق (٦) شعر ・ قیل (٧) مُتَلَبِّدْ ・ کچەلنمش (٨) اَوْساخ ・ کِرلر

قرنتیسی قتی خمیر گبی اولوبده نفوذ مائی مانع ایسه غُسلی دخی مانعدر ﴿ حلبی ﴾ شقاق (١) رِجلده (٢) مرهم اولوبده وصول ماء مضر اولدیغی حالده یالکز امرار (٣) کافی ومضر اولمدیغی صورتده شقاقه صویی ایصال ایتمك غُسل ووضوءده لازمدر ﴿ منیة ﴾ اثنای غَسلده مضمضه واستنشاق ویابدندن برجزؤ اونودیلەرق فرض ویاواجب اولان نماز ادا اولندقدن صکره وقوعِ نسیان (٤) تذکّر وتخطّر (٥) اولنسه درحال مضمضه واستنشاق ایدیلەرك اعادۀ صلات ایجاب ایدر . اگر قیلنان نماز نافله ایسه شروعی صحیح اولمامغله اعادەسی لازمگلمز ﴿ حلبی ﴾ ابتداءً ایکی اللری وعورت محلنی غَسل وبدنك سائر یرلرنده نجاست وار ایسه آنلری ازاله وصکره وضوء صلات گبی توضّی (٦) اولنوب ظاهر روایتده باشه مسح ایدلمك وصو تراکم ایلمش محلده بولنلدیغی حالده ایاقلرك غَسلی تأخیر ایله همان رأسه وبالجمله بدنه صاغدن بدأ ایله اوچر کرّه صو دوکونمك واڭ صکره صو تراکم ایلمیان یره گیدیلەرك ایاقلری اوراده گوزلجه ییقامق . غُسلك سنتلرندندر ﴿ قدوری وغیره ﴾ اعضایی صره سیله دَلْك ایلەمك سنت اولدیغی درردە مذکور وامام مالك عندنده فرض عد اولندیغی مجمع البحرینده وبوصورت امام ابی یوسفدن دخی مروی بولندیغی فتح القدیرده مسطوردر . استقبال قبلەدن ماعدا آبدستك مستحباتی غُسلده دخی معتبردر

---

(١) شِقاقْ ・ یاریق (٢) رِجل ・ ایاق (٣) اِمْرار ・ گچورمك (٤) نِسیان ・ اونوتمق (٥) تَخَطُّرْ ・ خاطره گتورمك (٦) تَوَضّی ・ آبدست المق

﴿ درر مختار ﴾ مرأة نك اورلمش صاچلرينى حين غسلده تماماً چوزمسى لازم اولميوب يالكز صاچنك ديبلرينه صويك ايصالى كافيدر ﴿ قدورى ﴾ صاچلرى چوزلمش ايسه اثناى شعره (١) صويك اولاشديرلمسى فرض اولديغى محيط و بدايعده مصحح واورلمش اركك صاچلرينك اره لرينه ايصال ماء . روايت صحيحه ده فرض ايدوكى خلاصه ده مصرحدر ﴿ حلبى ﴾ غسلك اسباب وجوبى يعنى فرضيتى درت اولوب برى دفق (٢) وشهوت ايله رجل ومرأه دن نوم (٣) ويا يقظه (٤) حالنده منى انزال اولمق . ايكنجيسى رجل ومرأة نك ختان موضعلرى بغير انزال بربرينه تلاقى ايله مك . اوچنجيسى قادينلر حيض حالنده بولنمق . دردنجيسى كذلك قادينلر نفاس گورمكدر ﴿ قدورى ﴾ دفق هر نقدر دفعةً خروج معناسنه ايسه ده بو حال مرأه ده حس ظاهرى ايله غير محسوس بولنديغنه بناءً معتبر اولمديغى گبى رجلده دخى امام اعظم وامام محمد حضرتلرى عندنده شرط دگلدر ﴿ درر وغيره ﴾ ضرب ويا حمل ثقيل و بر مرتفع محلدن سقوط سببلريله بلا شهوة منى نك خروجى بالاتفاق موجب غسل اولمز * امام ابى يوسفه گوره محلندن شهوتله آيريلوب فقط امساك آلت سببيله شهوتك سكوننددن صكره منى نك خروجى دخى غسلى ايجاب ايتمز خلافاً للامام الاعظم . اشبو خلاف قبل البول والنوم

(١) اثناى شعر * صاچلرك اره لرى (٢) دفق * دفعةً چيقمق (٣) نوم * اويقو (٤) يقظه * اويانقلق

غسل ايديلوب بعده بقيهٔ منى سيلان ايتدكده دخى جاريدر . اگر بول ونومدن صكره غسل ايديلوب بعده بقيهٔ منى ظهور ايلسه بالاجماع اعادهٔ غسل لازمگلمز * تذكر شهوت ويا ملاعبه (١) سببيله مذى حاصل وبعد البول ودى خارج اولمق وپرمغى ياخود حجر وشجردن برشيئى مقعده ادخال ايلمك واحتقان ايتمك غسلى ايجاب ايلمز ﴿ حلبى ودرر ﴾ اويقودن اويانيله رق بر يرنده ياشلق بولنسه بونده اون درت وجه واردر . چونكه بولنان ياشلغك منى ويا مذى ياخود ودى اولديغنى تيقن (٢) ايتمك ويا منى ومذى ياخود منى وودى ويا مذى وودى ويا منى ومذى وودى اولديغنده شك ايله مك ضروريدر . شو حالده ذكر اولنان صور سبعه نك هر برنده يا احتلام . تذكر اولنور ياخود تذكر اولنمز . اشبو ايكى صورت آنفاً بيان اولنان صور سبعه يه ضرب اولندقده اون درت وجه حاصل اولور . بونلرك بديسنده بالاتفاق غسلك وجوبى تحقق ايدر . انلرده تذكر احتلام ايله منى ويا مذى اولديغنى تيقن ايتمك ويا منى ومذى ويا منى وودى ويا مذى وودى ويا منى ومذى وودى اولديغنده شك ايله مك صورتلرى . ياخود عدم تذكر احتلام ايله منى اولديغنى تيقن صورتيدر . درت صورتده اتفاقاً غسل واجب اولمز . انلر احتلامك عدم تذكريله ودى ويا مذى اولديغنى تيقن ومذى وودى اولديغنده شك ومع تذكر ودى اولديغنى تيقن ايتمك صورتلريدر . اوچ صورتده عند الامامين غسل واجب وامام ابى يوسفه گوره غير واجب اولوب بونلرده عدم

(١) ملاعبه * اويناشمق (٢) تيقن * يقين حاصل ايله مك

تذكّر احتلام ايله منى ومذى ويامنى وودى ويامنى ومذى وودى اولديغنده شك ايتمكدن عبارتدر ﴿ابن عابدين وغيره﴾ مذى ملاعبه وقتنده ذكردن خروج ايدن ماء رقيق (۱) ابيض وودى عقيب بولده ظهور ايليان ماء غليظ (۲) اولوب ايكيسيده غسلى موجب دگلسه ده وضوئى ناقضدر ﴿قدورى﴾ برمسلم بعد التيقظ (۳) آلتنده ياشلق بولديغى صورتده قبل النوم متحرك اولەرق قائماً وياقاعداً نائم اولمش ايسه اكا غسل لازم اولميوب اگر مضطجعاً (٤) تنوّم (٥) ايدر ويامنى اولديغى تيقن ايلرايسه غسل اقتضا ايدر ﴿حلبى﴾ رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى جمعه وعيد فطر واضحى وعرفه ده وقفه واحرام ايچون غسلى امته سنت بيورمشلردر ﴿قدورى﴾ اغتسال اون بروجه اوزره اولوب بشى فريضه در . بونلر حيض و نفاس حاللرندن . وختانينك التقاسندن (٦) . ودفق وشهوت وجهله يقظه حالنده منى نك نزول وخروجندن . ونوم ايچنده احتلام اولوب منى ويامذى نك ظهورندن . عبارتدر * دردى سنت اولوب انلرده غسل يوم جمعه . وغسل عيدين . وغسل عرفه . وغسل احرامدر . بريسى واجب على الكفايه دركه غسل ميتدر . برى دخى مستحبدركه غير مسلم اهتدا ايلدكده غسل ايتمكدر ﴿درر ومنية﴾ قول اصح بودركه غسل جمعه . مندوب اولوب بوده امام ابى يوسفه گوره صلات جمعه يه مخصوص بولنديغندن صلات

(۱) رقيق . انجه (۲) غليظ . قويو (۳) تيقّظ . اويانق اولمق (٤) اضطجاع . يانى اوزره ياتمق (٥) تنوّم . اويومق (٦) التقاء . قاوشمق

جمعه يه اهل اولميان مسلمه مندوب اوله مز . حسن بن زياد عندنده غسل . يوم جمعه ايچون اولمغله جمله يه مندوبدر . غسل عرفه . وغسل احرام . وغسل دخول مكه ومدينه . وغسل وقوف مزدلفه قول اصحده مستحبدر ﴿حلبى﴾ جنب وحائض ونفساء ومحدث بالغ اولانلره مسّ مصحف شريف جائز اولميوب فقط انفصال شرطيله غلافيله مس اولنمغه جواز واردر . لكن شيرازه لى ايسه تجويز اولنمديغى هدايه ده گوسترلمش ودررده محيط وكافيدن نقلاً جوازى ايراد ايدلمش ايسه ده حلبى هدايه قولنى ترجيح ايلمشدر . تفسير وحديث وفقهه متعلق كتابلره حرمةً جنب وحدث حالنده چپلاق ال ايله ياپشمق مكروه اولوب اگر منديل وامثالى ايله اخذ ايديلور ايسه بأس يوقدر. خلاصه نك بيانه گوره محدثك كتب محرره يى مس ايلمسنده عدم كراهت . قول اصحدر ﴿حلبى﴾ جنب اولانه اليني واغزينى غسل ايتمدن اوّل آكل وشرب ايلمك مكروهدر ﴿منية﴾ فصّ (۱) خاتمده قرآن عظيم الشاندن ويا اسماء حسنادن برشى محكوك ايسه انكله خلايه دخول ايتمك مكروه ايسه ده او مقوله خاتمى باطن كفه تحويل ايدرك دخولده على قول كراهت يوقدر ﴿حلبى﴾ بومثللو محكوك ختم وسائره جيبده محفوظ ويا برشيئه ملفوف بولنسه ضررى يوق ايسه ده تحذّر (۲) اولى در . جنب وحائض ونفسايه اوطورمق ويامرور ايتمك ايچون بلا ضرورة دخول مسجد حقنده

(۱) فصّ . يوزك طاشى (۲) تحذّر . صاقنمق

جواز گوسترلمامشدر ﴿منية﴾ محدثك دخی ضرورتسز مسجده دخولی مکروه اولدیغی دررر . تاتارخانیدن نقلاً بیان ایلمشدر ، جنب وحائض ونفساء ایچون قرآن قصدیله مادون آیت ودعاو ثنا قصدیله آیت تامه و بلکه سورهٔ فاتحه‌یی اوقومق ونصف آیتده قطع ایدرك تلاوت قرآن ایله‌مك بلا كراهة تجویز اولنمش وصاحب هدایه مادون آیت قرآن قصدیله قرائت جائز اولمدیغنی تصریح ایلمشدر ﴿حلبی﴾ كذلك جنب ایچون الجای ضرورتله تهجیء قرآن وكلمه كلمه تعلیم صبیان خصوصنه بلا كراهة جواز واردر ﴿منية﴾ مصحفك محل كتابتنی مس ایتمك مکروه ایسه‌ده بیاض یرینه یاپشمقده كراهت اولمدیغنی بعضلردن نقلاً حلبی بیان ایلمش ودررده بونك خلافی گوسترلمشدر ، صحیفه ولوحی ارضه ویاوساده‌یه (۱) وضع ایدوب جنب ومحدثك كتابت ایلمسنه امام ابی یوسف عندنده جواز وار ایسه‌ده امام محمده گوره . كتابت . قرائت منزله‌سنده اولمغله جائز اولمیوب فقط اولی اولان صحیفه اوزرینه برحائل (۲) وضع ایله‌ایله صحیفه‌یی مس ایتمیه‌رك تحریر ایتمكدر . بوده امام ابی یوسف قولنی اخذ ایله تجویز وامام محمد قولیله كراهتی ترجیح دیمك اولور ﴿حلبی﴾ احكام مذكورده حائض ونفساء دخی داخلدر

اوچنجی باب

ماء مطلق ایله اولان طهارت بیاننده در

یغمور ودره وپیكار وقیو ودكزصولریله حدث اصغرواكبردن طهارت قصدیله توضی واغتسال ایله‌مك جائزدر . زیراماء . مطلقا

(۱) وساده ، دایانه‌جق شی (۲) حائل ، مانع

طهور یعنی مطهر اولدیغی حالده خلق اولندیغی حدیث شریف ایله ثابتدر ﴿قدوری وغیره﴾ ثلج وزمزم شریف صولریله وگونشده ایصنمش صو ایله بلا كراهة طهارت جائزدر ﴿درّ مختار﴾ شمسده ایصنمش ماء ایله طهارتك كراهتسز جوازینه مخالف اوله‌رق ابن عابدین قول معتمده بنا ایدرك تنزیهاً مکروه اولدیغنی درمیان ایلیورکه بوده مختار شافعیدر ، آصمه‌دن ویمشدن تقاطر (۱) ایدن ماء ایله اظهر اولان تطهیر نجس ایچون جواز وار ایسه‌ده ازالهء حدث غیر جائزدر ، اغاجدن وریباس (۲) وتفاح (۳) وعنب (٤) وامثالی سبزه ومیوه‌دن صیقیله‌رق حاصل اولان صولر وپشورلمش شوربه‌لر گبی ماء مقید ایله حدثدن طهارت جائز دگلدر ﴿قدوری﴾ جمیع اجزاسی منعصر (۵) اولان مایع طاهر وماء مقید ایله ثوب ویدنده اولان نجاست حقیقیه‌یی ازاله وتطهیر ایله‌مك جائزدر ﴿منية﴾ سركه ایله نجس تمیزله‌مك صودن اشد واظهر ودهن (٦) ولبن (۷) ودبس (۸) وعسل (۹) گبی جمیع اجزاسی منعصر اولمیان شی ایله تطهیر غیر معتبردر ﴿منية﴾ شیء طاهر ایله مخلوط (۱۰) واوصاف ثلثه‌نك یعنی لون (۱۱) وطعم (۱۲) وریحك (۱۳) بریسی متغیر

(۱) تقاطر ، داملامق (۲) ریباس ، ایشقین اوتی كه كندوسندن برنوع شربت یاپیلور (۳) تفاح ، الما (٤) عنب ، اوزم (۵) منعصر ، صقلغه قابل اولان (٦) دهن ، یاغ (۷) لبن ، سود (۸) دبس ، پكمز (۹) عسل ، بال (۱۰) مخلوط ، قارشمش (۱۱) لون ، رنك (۱۲) طعم ، طات (۱۳) ریح ، قوقو

اولان سيل صويله وأشنان (۱) (وچويد وصوده) وصابون وزعفران مثللو شيلرله مخلوط اولوب مائيتى (۲) غالب بولنان صولر ايله ماء مطلق گبى طهارت اولنور «قدورى وغيره» شیء طاهر ايله اوصاف ثلثه‌سى متغير اولان مانك رقتى (۳) باقى ايسه مطلقا طهارت جائز اولوب اگر نجس ايله احد اوصافى متغير اولور ايسه اتفاقاً طاهر دگلدر «درر» مكث. سببيله رائحهٔ كريهه‌سى اولان صو ايله ضرورتده طهارت تجويز اولنمشدر «ملتقى» كثرت اوراق وياغلبهٔ طاهر مخلوط ايله مقتضاى طبيعت مائيه اولان سيلانى وانبات (۴) وارواسى (۵) زائل اولمش صو ايله مطلقا طهارت ايديله‌مز «درر» صيفده (۶) جامد (۷) وشتاده (۸) ذائب (۹) اولان ماء ملح (۱۰) ايله قبل الانعقاد طهارت اولنور ايسه‌ده بعد الانعقاد اولنمز «منح» هر ماء راكده (۱۱) آنده قليل وياكثير نجس واقع اوله. انگله توضى اولنه‌مز. زيرا نبىّ محترم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى مائى نجاستدن حفظ مقصد عاليسيله سزدن بريگز ماء راكده تبوّل ايتمسون ديو نهى بيورمشلردر. كذلك سزدن بريگز خوابدن بيدار اولسه اللى غسل ايتمدكجه اناى (۱۲) مائه ادخال ايتمسون. چونكه اللك قنغى محلده ياتديغنى بيلمز. ديو امر وتنبيه ايلمشلردر «قدورى

---

(۱) أشنان. چوغان اوتى (۲) مائيّت. صو كيفيتى (۳) رقّت. اينجه‌لك (۴) انبات. بتورمك (۵) اِروا. صويه قاندرمق (۶) صيف. ياز (۷) جامد. طونان (۸) شتاء قيش (۹) ذائب. اريان (۱۰) ملح. طوز (۱۱) راكد. دورغون (۱۲) اناء. قاب

وغيره» صبينك الى طاهر اولديغى معلوم ايسه ادخال ايتديكى قابدن آبدست آلمق جائز والنده نجاست اولديغى بيلنديگى صورتده اندن توضى غير جائز واگر مشكوك ايسه احتياطاً آبدست آلنمز ايسه ده آلنسه لابأسدر «حابى» حمامده قورنه صوينك لوله وياموصلقدن جريانى حالنده ماء جارى منزله‌سنده اولمسيله لدى الايجاب اللرك متنجس اولسه بيله قورنه‌يه ادخالى امام ابى يوسف تجويز ايلمشدر «حابى» (اگر صواومقوله شيلردن جارى دگل ايسه الى قورنه‌يه صوقماليدر) جنب اولان اخراج اناء ايچون حوض حمامه يدينى ادخال ايلسه النده نجاست يوغيسه امامين عندنده ماء حوض مستعمل اولمديغى جهتله طاهر ومطهردر (۱) «منية» ماء جاريده نجاست قليله واقع اولوبده بونك لون وطعم وريحندن براثر ظاهر اولمز ايسه توضى اولنور. زيرا نجاست. جريان ماء ايله زائل اولوب مستقر اولمز «قدورى» ماء جارينك وصفى قول اشهرده صمان چوپنى اجرا ايتمك وقول اظهرده عرف ناسده جارى عد ايدلمكدر «درّ مختار» ماء جارى اوست جانبندن سد اولنديغى حالده اشاغى طرفندن جريانى باقى قالسه كماكان ماء جارى صاييله‌جغندن انگله توضى جائز اولور. جريانى ضعيف اولان صودن آبدست آلان مسلمك ماء مستعمل مرور ايدنجيه دگين تأنّى (۲) ايلمسى مستحبدر «منية» ميزاب (۳) سطحدن ماء مطر (۴) جريان

---

(۱) مطهّر. تطهير ايدیجى (۲) تأنّى. اغر طورانمق (۳) ميزاب. اولوق (۴) ماء مطر. يغمور صويى

ایدوبده سطحده اولان نجاسته صویك اکثری جاری اولمزسه اثر نجاست ظاهر اولمدقجه طاهردر . اگر نجاست . میزابده اولسه یاخود مانك نصفی ویا اکثری نجسه ملاقی اولورسه صوده تغیّر اولمسه بیله نجس صاییلور . یغمور یاغار ایکن سطحِ (١) متنجسك سقفندن (٢) ویا ثقبندن (٣) نازل اولان صو طاهر اولوب لکن یغمور منقطع اولدقدنصکره نزول ایدن ماء اگر سطحك نصف ویا اکثرنده نجاست بولنور ایسه متنجسدر «منیة» غدیرِ (٤) عظیم که . برطرفنی تحریك ایله طرف آخری متحرك اولمیان گولدن عبارتدر . احد جانبنده نجاست وار ایکن جانب آخردن توضّی جائزدر . زیرا ظاهر اولان بودرکه نجاست . طرف دیگره واصل اولمز «قدوری» عشراً فی عشر اولان حوض که . مربع ایسه اطرافی قرق ومدوّر ایسه اوتوز التی ذراع اولمق وعمقی (٥) ال ایله صو آلندقده تحت ماءده اولان ارض . منکشف اولمامق لازمدر . بومقوله حوض . نجاست غیر مرئیه وقوعیله اثر نجاست ظاهر اولمدقجه متنجس اولمز «منیة» حوض کبیر کنارنده ناس صف باغلیوب توضّی ایتسه‌لر مشایخ بخاری قولی اوزره جائز وعمل دخی انك اوزرینه واقعدر «حلبی» حوض کبیرده اگر جیفه مرئی (٦) ایسه حوض صغیر قدر محلّ بعیددن ومرئی دگلسه عموم بلوی حسبیله علمای

---

(١) سَطْح . خانه اوستی که بوراده دام مقصوددر (٢) سَقْف . طوان (٣) ثَقْب . دیك (٤) غَدیر . گول (٥) عُمْق . درینلك (٦) مَرْئی . گورینان

بخارا عندنده هر طرفدن آبدست آلنور «حلبی» سیوری سنك وقره سنك وآری وعقرب گبی دماء سائله‌سی اولمیان برّی وصودن تعیش ایدن بالق وقوربغه ویَنگج مثللو بحری حیوانلر صوده هلاك اولسه‌لر بونلر مائی تنجیس وافساد ایلمزلر «قدوری» مائیّ المعاش (١) وبرّیّ المولد (٢) اولان قاز واوردك مانندی (٣) حیوانك صوده هلاکی ماء قلیلی مفسددر «درر» ماء مستعمل یعنی حدث اصغر واکبرده استعمال اولنان وضوء وغسل صوینی بردفعه دها قوللانلمق جائز اولمز . شرعده ماء مستعمل اول صودرکه وضوء وغُسل طریقیله انکله حدث ازاله یاخود نیتِ تقرّب الی الله ایله بدنه اساله اولنه * بلانیة توضّی واغتسال ونیت ایله تجدید وضوء ایچون استعمال ایتمك گبی «قدوری» رفع حدث ونیتِ تقرب ضمننده اولمیوبده مجرد دفع حرارت ویا تعلیم ابدست قصدیله صورت وضوءده قوللانیلان صو شرعاً ماء مستعمل عد اولنمز «حلبی» امام اعظم وامام ابی یوسف حضرتلرینك عندلرنده ماء مستعمل بدنده ایکن طاهر اولوب انفصالنده مُطهّر دگلدر هو المختار . امام محمد نزدنده انجق رفع حدث ایچون قوللانیلان صو ماء مستعمل اولوب نیت قربت ایله استعمال اولنان آب . مستعمل صایلمز . قوللانیلان صو بدندن انفصال ایلدکده مستعمل اولوب وجودده ملاصق ومستقر اولدقجه غیر مستعملدر «ملتقی ومجمع الانهر» . جنب بلانیة بئره منغمس (٤) اولسه

---

(١) مائیُّ المَعاش . صوده یشایان (٢) بَرّیُّ المَوْلِد . قره‌ده دوغان (٣) مانَنْد . گبی (٤) مُنْغَمِس . صویه دالان

امام اعظم حضرتلرندن قول اصحده رَجُل طاهر وآب چاه (١) مستعمل عد ایدلمش وامام ابی یوسف عندنده کما کان بقای حالین یعنی رجل جنب وماء . طاهر وامام محمدجه رجل طاهر وماء طهور اعتبار اولنمشدر «ملتقی» هر دباغت اولنان دری نجاستدن بری اولوب انجق جلد آدمی کرامت وشرافتندن وجلد خنزیر عین نجاستندن ناشی قابل طهارت دگلدر . هر میته نڭ قیلی وکمیکی وبوینوزی طاهردر «قدوری» انسانڭ دیشی وکمیکی ومنتوف (٢) اولمیان قیلی قول صحیحه گوره طاهردر . اگر قیل منتوف اولور ایسه دسومتی (٣) سببیله نجسدن معدوددر «حلبی ودرّمختار» فیل دیشی دخی طاهر وبیع وشراسی (٤) واستعمالی جائز در خلافاً لامام محمد «حلبی» دار حربدن اخراج اولنان سنجاب وامثالی . شیء طاهر ایله دباغت اولنوب اولنمدیغی مشکوك ایسه اَولی اولان اوچ کرّه ییقامقدر (مع مافیه اشیاده اصل اولان طهارت اولدیغنه بناءً غسل اولنمیه‌رق استعمالی دخی تجویز اولنمشدر کما تجری العادة) امام اعظم حضرتلرینڭ عندنده کلب . عین نجس عد اولنمدیغندن بیع وشرا وجلدی مصلا ایدلمك جائز اولور . وعلیه الفتوی «درّمختار»

دردنجی باب

تطهیر بئر متنجّسه دائردر

گرك قلیل گرك کثیر اولسون نجاست . قیویه دوشدیگی حالده

(١) آبِ چاه . قویونڭ صویی (٢) مَنْتوف کوکندن یولونمش (٣) دُسُومَت . یاغلولاق (٤) بیْع وشرا . صاتمق وآلمق (٥)

جمیع مائڭ نزح (١) واخراجیله (٢) بئرڭ تطهیری (٣) لازم گلور . اگر فاره وسرچه وحیّه وکرتنکله مقداری حیوان قیویه دوشسه واولسه وجوباً یگرمی قوغه واستحباباً اوتوز قوغه‌یه قدر صو قیودن نزح اولنور ودلو یعنی قوغه صغیر وکبیردن وسط اعتباریله حساب قلنور . گوگرجین وطاوق وکدی مثللو حیوان واقع اولسه قرق قوغه‌دن آلتمش قوغه‌یه‌دك قیودن صو بوشالتیلور . اگر کلب وغنم (٤) ودابه وآدم وامثالی . بئره (٥) ساقط اولوبده فوت اولسه قیونڭ صویو تماماً چیقاریلور «قدوری» حیواندن غیری نجاست خفیفه ویاقطرهٔ بول وقطرهٔ دم یاخود محلّ قطعی غیرمُتَشَمَّع (٦) اولان فاره قویروغی قیویه دوشسه کذلك صویڭ جمیعی نزح ایدیلور «درمختار» برفاره‌دن درت فاره‌یه قدر فارهٔ واحده وبش فاره‌دن طقوز فاره‌یه‌دك برحمامه واون فاره برآدمی حکملرنده اولدیغندن هر بری ایچون ذکر اولنان احکامڭ مقتضیاتی اجرا اولنور «درر» ایکی فاره بردُجاجه (٧) قدر اولور ایسه قرق قوغه نزح ایدیلوب ایکی کدی‌ده صویڭ جمله‌سی اخراج اولنور «ظهیریة» فاره ایله حمامه بیننده اولنلر فاره . ودجاجه ایله شاة بیننده اولنلر دخی دجاجه گبی اعتبار اولنه‌رق انلر حقنده اولان حکملر بونلر ایچونده عیناً اجرا قلنور «زیلعی» خُرءِ حمامه (٨) وعُصفور (٩) وایگنه اوجی قدر

(١) نَزْح . صو چکمك (٢) اِخْراج . چیقارمق (٣) تَطْهیر . تمیزله‌مك (٤) غَنَمْ . قیون (٥) بِئْر . قویو (٦) غَیْرِ مُتَشَمِّع . بالمومیسز (٧) دُجاجه . طاوق (٨) خُرْءِ حَمامَه . گوگرجین ترسی (٩) عُصْفور . سرچه قوشی

اولان غبار نجس ايله قطرات بول وايكى دانه بعرهٔ ابل (١) وغنم
معفو ايسه‌ده زياده‌سى دگلدر ﴿درر﴾ قيويه دوشن حيوان صغير
اولسون وياكبير اولسون شيشسه‌ياخودداغلسه بئردن جميع ماء نزح
واخراج اولنور . دلوك (٢) عددى هر بلده‌نك قيوسنده استعمال
اولنان دلو وسط ايله اعتبار اولنوب هر قيونك مناسب اولان
قوغه‌سيله حساب ايديلور . اگر صو قيودن دلو عظيم ايله
بوشالتيلور ايسه دلو وسطه نسبت ايله حساب ايديلوب ايكى قوغه
مقدارى ايسه اون عددى يگرمى دلو اعتبار اولنور ﴿قدورى
وغيره﴾ منبعندن صوبى دائما نبعان ايلمسندن ناشى مائى منقطع
اولميان بئرك بالجمله صوينى نزح ايتمك اقتضا ايتسه قبل النزح موجود
اولان آب نه‌مقدار تخمين اولنور ايسه اولقدرى چيقاريلور .
امام محمد عندنده وجوباً ايكى يوز واستحساناً يوزكه جمعاً اوچ
يوز دلوه دگين قيودن صو بوشالتيلور ﴿قدورى﴾ اصح اولان
اهل خبره ومعلوماتدن ايكى كمسه معرفتيله موجود مانك مقدارى
تقدير ايتديريله‌رك اكا گوره معامله اولنمقدر ﴿هداية وكافى
ودرر﴾ امام ابى يوسفدن برروايتده آب موجودك عمقى ودورى
مقدارى چقور حفر (٣) اولنوب وكرچ ايله صيوانوب
دولنجه‌يه‌دك قيودن صو نزح وچقوره صب (٤) اولنور ﴿درر﴾
بئرده فاره وياغيرى بر حيوان ميته اولديغى حالده بولنوب‌ده زمان
وقوع ويا سقوطى معلوم اوله‌مامقله برابر شيشمامش ويا داغلمامش
ايكن اگر قيونك صوبى استعمال اولنمش ايسه امام اعظم حضرتلرنجه

(١) بعرهٔ ابل . دوه ترسى (٢) دلو . قوغه (٣) حفر . قازمق
(١) صب . دوكمك

بر گون بر گيجه‌لك صلات اعاده ايديلور وصوبى اصابت ايدن
ثوب وبدن غسل اولنور . اگر دوشن حيوان شيشوب داغلديسه
كذلك امام مشار اليه عندنده اوچ گون اوچ گيجه‌لك نمازك
اعاده‌سى لازمگلور . اما امامينه گوره زمان وقوعى معلوم اولمديغنه
بناءً لاشه‌نك بولنديغى زمانه اعتبار اولنمق ايجاب ايليه‌جگندن
بو حالده اعادهٔ صلات وغسل مغسولات اقتضا ايلمز (وبه يفتى)
﴿در مختار وقدورى﴾ لكن قول امام . عبادات جهتجه دها
احوطدر ﴿ابن عابدين﴾ بئره ساقط اولان حيوان حياً اخراج
اولندقده خنزير وكلب وبدننده نجس اولان سائر حيوان دگل
ايسه اغزى صويه باتمدقجه صوبى تنجيس ايتمز . اغزى مائه باتديغى
حالده لعابنه (١) اعتبار اولنور . اگر لعابى طاهر اولان حيوانلردن
ايسه ماء دخى طاهردر . نجس اولنلردن ايسه نجس ومشكوك
اولنلردن ايسه مشكوك اولوب قيو صوينك جمله‌سى چيقاريلور .
اگر مكروه اولنلردن ايسه كراهت اولديغندن نزحى مستحب
اولور ﴿درر﴾ انسانك ولحمى اكل اولنان حيوانلرك بقيهٔ شربى
طاهردر . كلب وخنزيرك وسائر يرتيجى حيوانك سؤرلرى
نجسدر . وهرّه (٢) وطشره‌ده گزن دجاجه وسباع طير (٣)
ايله سواكن بيوتدن اولان حيّه وفاره گبى حيوانلرك بقيهٔ شربى
مكروه اولوب بغل (٥) وحمارك آرتقرى مشكوكدر . اگر

(١) لعاب . صاليه (٢) هره . كدى (٣) سباع طير . يرتيجى قوشلر
(٤) بغل . قاطر دينيلان حيوان

مشکوك اولان سؤر (١) بغل وحماردن بشقه بر طاهر صو بولنمز
ایسه بونلر ایله توضّی اولنمغله برابر تیمّم دخی ایدیلور ﴿قدوری﴾
سؤرِ آدمی مطلقا طاهر اولوب مؤمن وغیر مسلم وجنب وحائض
ونفسایه شاملدر . لکن طاهر الفم (٢) اولمق شرط اعظمدر
﴿درر﴾ سؤرِ مشکوکده اولان شك . تعارضِ ادلّه (٣) حسبیله
توقّفدن عبارت اولمقدر . زیرا مفتی به اولان شك . سؤر مشکوکك
طَهوریتنده اولوب طهارتنده دگلدر ﴿درر﴾ سؤر فرس (٤)
امام اعظم حضرتلرندن روایت صحیحه ده طاهر و بر روایتده
مشکوك ودیگر بر روایتده مکروهدر . لکن مختار متأخرین
اولمق اوزره امامین عندنده بلاشك طاهردر ﴿حلبی﴾ هره نك
اکلِ (٥) فاره عقبنده سؤری نجسدر . خمر (٦) وامثالنی
استعمال ایدنك دخی عقیب شربده سؤری غیر طاهر ومتعاقباً
اغزینی تطهیر ایلدیکی حالده سؤرنده طهارت حاصل وفقط تنزیهاً
کراهت ظاهردر ﴿درر وغیره﴾ عَرَقْ (٧) حکمده سؤر
گیبدر . لکن حمارك تری استحساناً طاهردر . مع هذا سؤرینك
دخی طُهری مختار اولدیغی ماسبقدن اکلاشیلور ﴿درر﴾ بئر
متنجّسك آبی منقطع اولوب بعده ظاهر اولسه صویك کسلمسی
نزح . منزله سنده اولدیغندن ماء ظاهر . طاهردر ﴿درر﴾ بئر بالوعه
(٨) ایله بئر ماء (٩) بیننده نجاستك اثری ظاهر اولمیه جق قدر

---

(١) سؤْر . ارتق (٢) طاهرُ الفَمْ . اغزی پاك اولان (٣) اَدلّه . دلیللر (٤) فَرَسْ . آت و بارگیر (٥) اَکْل . ییمك (٦) خَمْر . شراب (٧) عَرَقْ . تر (٨) بئْرِ بالُوعَه . گریز قویوسی (٩) بِئْرِ ماء . صو قویوسی

محل اولمق بئر مانك طهارتنده کافی ایسه ده بوده ارضك صلابت
(١) ورخاوتی (٢) ایله مختلف اوله جغندن هر حالده ماببنی بش
ویا یدی ذراع (٣) بولنمق شرط دگلدر ﴿درر﴾

بشنجی باب

تیمم بیانندهدر

استعیذُ بالله ﴿فلم تجدوا ماءً فتیمّموا صعیداً طیّباً﴾ الآیة
معنای شریفی ای مؤمنلر سز ماء طاهر بوله مدیغکز حالده تمیز و پاك . تراب
(٤) ایله تیمم ایدیکز دیمکدر . مسافر (٥) وخارج مصرده اولان مسلم
صو بوله میوبده کندوسیله صویك بولندیغی محل بیننده درت بیك
خطوه (٦) مقداری ویاده ازیاده بعد و مسافه اولسه ویا مریض (٧)
اولمق حسبیله استعمال ماء . اشتداد (٨) مرضنه باعث اوله جغی
اکلاشلسه یاخود جنب اولان کیمسه ماء ایله اغتسالده (٩) شدّت
برد (١٠) سببیله هلاکدن ویا بر مرضه ابتلادن خوف (١١)
ایلسه خاك پاك (١٢) ایله تیمم جائز اولور ﴿قدوری﴾ تیمم ایتمك
فرائض ونوافلدن قصد اولنان صلاتی ادا ایچون قبل حلول الوقت

---

(١) صَلابَت . قاتیلق (٢) رَخاوَت . کوشك (٣) ذِراع . ارشون (٤) تُراب . طپراق (٥) مُسافِر . یولجی (٦) خَطْوه . آدیم (٧) مَریض . خسته (٨) اِشْتِداد . شدتلنمك (٩) اِغْتِسال . ییقانمق (١٠) بَرْد . صغوق (١١) خَوْف . قورقمق (١٢) خاكِ پاك . تمیز طپراق

استعمال ماءدن عاجز اولان مُحْدِث وجنب وحائض ونفسایه
جائزدر ﴿ملتقی﴾ عدودن ویرتیجی حیواندن قورقق وکندویه
ودابه‌سنه کفایت مقداری صو وارایکن عطش (١) وقوعی احتمال
غالب اولمق ویادلْو وحَبْل (٢) گبی آلت بولنمامق مثللو اسبابك
وجودنده تیمم ایتمك تجویز اولنمشدر ﴿درر﴾ تیمم . شرعده ازالهٔ
حدث نیتیله ایکی کرّه اللری وجه ارضه ضرب ایدوب ضربهٔ اُولی
ایله یوزه مسح وضربهٔ ثانیه‌ده ایکی اللری قوللریله برابر دیرسکلره
قدر کذلك مسح ایتمکدر . مُحدث وجنب وحائض بو وجهله تیمم
ایدر ﴿قدوری﴾ احوط اولان اوّلا صول الك درت پرمغنك
باطنی ایله صاغ الك پرمقلرینك اوجندن بدأ ایله دیرسگه دگین صاغ
الك ظاهرینی وباطن کف ایله مفصله (٣) قدر باطننی مسح وباطن ابهامی
صاغ الك ظاهر ابهامی اوزرینه امرار وبعده یدیساره (٤) دخی
بومنوال اوزره عمل ایله‌مکدر . کف واصابعك هیئت مجموعه‌سیله
واصابع ثلثه‌نك استعمالیله مسح دخی جائز وکافیدر . لکن یالگز
اصبع واحده ویااصبعیْن (٥) ایله جائز اولمز ﴿حلبی﴾ استیعاب
عضوین ظاهر روایتده شرط اولوب محلّ قلیل باقی قالسه ضربهٔ
ثالثه لازمدر . امام اعظم وامام محمد حضرتلری عندنده جنسِ
ارضدن اولان تراب وقوم وطاش وکرچ وطلا اولنان اوت

---

(١) عَطَش . صوسزلق (٢) حَبْل . ایپ (٣) مَفْصَل . قولك اویناق
یری (٤) یدیَسار . صول ال (٥) اِصْبعَیْن . ایکی پرمق

وسرمه وزرنیخ وامثالی شیلر ایله تیمم جائزدر . امام ابی
یوسف تیممی اخق طاهر اولان طپراق وقومه حصر ایلمشدر
﴿قدوری وغیره﴾ ذهب (١) وفضه (٢) وشعیر وحنطه
مثللو تیمم جائز اولمیان شیلرك اوزرنده غبار (٣) اولورایسه تیممه جواز
اولدیغی گبی یالگز غبار ایله‌ده بلاضرورة تیمم اولنور . امام ابی یوسف
عندنده تراب . موجود ایکن غبار ایله تیمم اولنمز ﴿درر وحلبی﴾
امام اعظم حضرتلرنجه کرمید وطوغله‌نك غباریله تیمم اولنمق تجویز
اولنمش وامام محمد کرمید وطوغله مدقوق (٤) اولمدقچه تیممه جواز
گوسترمامشدر ﴿منیة﴾ طین ایله تیمم شمس الائمة الحلوانی عندنده
جائز واگر ذهاب (٥) وقتدن خوف ایدیلوبده اندن غیریسی بولنمز
ایسه لازمدر . خلافاً لامام ابی یوسف ﴿حلبی﴾ قصد قلبی معناسنه
اولان نیت . تیممده فرض ووضوءده مستحبدر ﴿قدروی﴾ تیممك
رکنی مرور ایلدیگی اوزره ایکیدر . بری ضربتان ودیگری استیعاب
محلدر . شرطی التی اولوب بونلرده نیت . مسحِ اصابع ثلثه ویادها زیاده .
وجه ارض . طهارت محل . فقدان ماء . دن عبارتدر . سنتی دخی
باطن کَفَّیْن ایله وجه ارضه ضرب واقبال وادبار کَفَّیْن ونفض (٦)
کفین وتفریج اصابع (٧) وبسمله وترتیب وولا اولمق اوزره
سکزدر ﴿درمختار وغیره﴾ جواز صلات حقنده شرط اولان نیت .
طهارتسز صحیح اولمیان عبادت مقصوده‌یه تعلق ایدن نیتدر . ایمدی
دخول مسجد ومسِ مصحف ویااذان واقامت ایچون نیت اولنه‌رق

---

(١) ذَهَب . التون (٢) فِضّه . گموش (٣) غُباره طوز (٤) مَدْقوق .
دوگلش (٥) ذَهاب . کیتمك (٦) نَفْض . سیلکمك (٧) تَفْریج اَصابِع .
پرمقلری آچمق

تيمم ايدلسه انكله نماز قيلنماز «درر» تيممده مطلقا طهارته نيت اولنسه بونكله هر صلاتى ادا جائزدر «حلبى» وضوئى ناقض اولان تيممى ده نقض ايدر . تحصيلنه واستعمالنه قادر اولمق شرطيله رؤيت ماء (١) دخى تيممى ناقضدر «قدورى» استعمالنه قادر اولديغى ماء طهارته كافى ودفع عطش كبى حاجتدن زياده ووافى اولمق لازمدر . بويله دكلسه توضى اولنميوب تيمم ايديلور «درر» استعمالنه قدرت وار ايكن كرك تيقظ (٢) كرك نعاس (٣) حاللرنده موضع مائى (٤) مرور (٥) ايلهمك دخى تيممى نقض ايدر «درر» تيمم انجق وجه ارضدن عبارت اولان صعيد طيب ايله اجرا اولنور وجنس ارضدن اولميان شى ايله جائز اولمز . بناءً على ذلك فضه وذهب كبى لينى (٦) قابل وشجر (٧) كبى احتراق (٨) ايله رماده (٩) متحول اولان شيلر ايله بلا غبار . تيمم ايلمكه جواز يوقدر . خلافاً للامام محمد «زيلعى» اول وقت صلاتده صو بولنميوبده آخر وقتده مانك وجودى اميد اولنديغى تقديرده آخر وقته قدر صلاتى تأخير ايلهمك مستحبدر . شايد آخر وقته دكين صو بولنور ايسه توضى اولنوب بولنهمز ايسه تيمم ايديلهرك نماز ادا اولنور . بو تيمم ايله فرائض ونوافلدن قصد اولنان صلاتى قيلمق جائز اولور «قدورى» وجود مائه ظن غالب اولسه ويا معموره ده بولنلسه ياخود بر مكلف عدل بو حواليده صو واردر

---

(١) رؤيت ماء . صويى كورمك (٢) تيقّظ . اويانق اولمق (٣) نعاس . ايمزغانمق (٤) موضع ماء . صويك اولديغى ير (٥) مرور . كچمك (٦) لينت . يومشاقلق (٧) شجر . اغاج (٨) احتراق . يانمق (٩) رماد . كول

ديو خبر ويرسه جواب اربعهدن اوچ يوز خطوه مقدارى محله دكين مائى تحرّى واجبدر «حلبى» جنازه حاضر اولوبده وضوئه اشتغال حسبيله نمازك فوتندن خوف ايدلسه ولىّ جنازه اولميانلر ايچون تيمم جائز اولور . اشتغال طهارتدن ناشى بيرام نمازينك فوتندن قورقلسه كذلك تيمم ايديلور . بحسب الاقتضا طهارته مشغوليت سببيله صلات جمعهنك فوتندن خوف ايدلسه بيله تيمم جائز اولمديغندن همان توضى اولنوب اكر يتيشه بيلور ايسه جمعه نمازى ادا ويتيشهمديكى حالده صلات ظهر ايفاقلنور . بيرام نمازى قيلنور ايكن حدث واقع اولسه درحال تيمم ايديلوب بنا اولنوره صلات جمعه ووقتيه فوت اولمامق ايچون تيمم ايله ادا جائز اولماز . زيرا بونلرك خلفلرى واردركه جمعهنك خلفى ظهر آخردن ووقتيهنك قضادن عبارتدر «درر» فوت وقتدن قورقيلورسه نماز . تيمم ايله قيلنوب بعده اعاده ايدلمك احوطدر «حلبى» مسافر راحلهسنده اولان مائى اونودهرق تيمم ايدوب ايفاى صلاتدن صكره صويى تذكّر ايتسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرينه كوره صلاتى اعاده لازم كلمز . خلافاً لامام ابى يوسف «قدورى» غيريسى وينك راحلهسنه صو قويسهده بوندن صاحب راحلهنك معلوماتى اولمديغى حالده تيمم ايدرك نمازى قيلسه اتفاقاً اعادهٔ صلوة اقتضا ايتمز «درر» محل قريبده وجود مائه ظن غالب اولسه طلب وتحرى ايتمكسزين تيممه جواز يوقدر وعكسى تقديرده متيممه (١) تحرىٔ (٢) ماء لازم دكلدر . رفيقى عندنده صو اولديغى بيلنور ايسه قبل التيمم طلب اولنمق مناسب اولوب منع اولنديغى حالده

---

(١) متيمم . تيمم ايدن (٢) تحرّى . اراشدرمق

تیمم ایدیله‌رك نماز قیلنور ﴿ قدوری ﴾ رفیق نزدنده وجود مائی بیلوبده آندن طلب ایتدیکی حالده رفیق صوینی منع ایلسه ویا ثمن مثلندن زیاده‌یه ویرمك ایسترسه یاخود ثمن مثلیله ویره جك اولوبده طالبك قدرتی اولمسه تیمم جائز اولور . حین طلبده ارقداشی صوینی دریغ ایلمسه ویا ثمن مثلیله ویرمك استیوبده طالبك آنی آلغه قدرتی بولنسه تیمم اولنماز . قبل الطلب تیمم ایدلسه مختار هدایه‌ده جائز ومختار مبسوطده غیر جائز در . اکثر اعضای مفروضه‌سی مجروح اولان مسلم . تیمم ایدوب اقل اعضاسی یاره‌لو بولنان کیمسه غسل صحیح (١) ومسح جریح (٢) ایدر . زیرا غسل ایله تیممك جمعی تجویز اولنمامشدر ﴿ درر ﴾ .

—•○◇○•—

﴿ التنجی باب ﴾

خفین (٣) اوزرینه اولنه جق مسحه متعلقدر

موجب وضوء اولان هر حدثدن خفین اوزرینه برکره مسح ایتمك سنت مشهوره ایله ثابتدر . لکن خفینی طهارت کامله اوزرینه لبس ایتمك وتمام طهارت وقت حدثده اولمق شرطدر ﴿ قدوری ﴾ چونکه محدث اولان آبدست آلمزدن اوّل ایاقلرینی یقایوب خفینی گیدکدن صکره حدث واقع اولمسی اوزرینه اعضای باقیه وضوئی غسل ایلسه مستلرینه مسح ایده‌مز . نقط وقوع حدثدن

(١) صحیح . صاغلم (٢) جریح . یاره‌لی (٣) خفین . خفك تثنیه‌سی که مستلر دیمکدر

اوّل وضوئی اتمام ایله طهارت کامله حاصل اولمش ایسه مسح ایلر ﴿ حلبی ﴾ معذور اولان حین انقطاع (١) سیلانده مستی گیر ایسه صحیح گیدر والّا وقت ایچنده مسح ایدوب بعد خروج الوقت غسل ایدر ﴿ ملتقی ﴾ مسحده شرط . خف . طبوغی ستر ایتمك . قدمدن منفصل محل اولماق . خف ایله بر وجه معتاد بر فرسخ ویادها زیاده یریوریمك ممکن اولمق . اوزره اوچدر . ﴿ درّ مختار ﴾ مقیم . بعد الحدث برگون وبر گیجه یعنی یکرمی‌درت ساعت ومسافر اوچ گون اوچ گیجه یعنی یتمش ایکی ساعت مسح ایتمك جائز ومسحك ابتداسی حدثك عقیبندن معتبردر . مسح . ده سنت وجهله خفینك اوزرینه پرمقلرینی آچوب خطوط اولدیغی حالده اصابع قدمك (٢) باشلرندن ابتدا ایله ساقه دوغری برکره مد ایتمك لازم واصابع یددن اوچ پرمق مقداری وضع ایله‌مك فرضدر ﴿ قدوری ﴾ یالکز کفی یاخود مع الاصابع کفی وضع ومد ایتمك حسن وجمیع ید ایله مسح ایلمك احسن اولدیغی خلاصه‌ده بیان اولنمشدر ﴿ حلبی ﴾ یالکز رؤس اصابع (٣) ایله مسح ایتمك تقاطر ماء شرطیله جائز در ﴿ منیة ﴾ هر بری ماء جدید ایله اولمق اوزره بر اصبع ایله اوچ کره مسح ایدلمگه جواز وار ایسه‌ده سنته مخالفدر ﴿ منح ﴾ آیاق پرمغندن طولاً وعرضاً اوچ صغیر پرمق ظاهر اوله جق مقداری خرق (٤) کیری اولان خف اوزرینه مسح جائز اولمز ﴿ قدوری ﴾ نفس اصبع . ظاهر ایسه مقدار صغیر . معتبر اولمیوب بلکه نفس ظاهره اعتبار اولنور

(١) انقطاع . کسلمك (٢) قدم . ایاق (٣) رؤس اصابع . پرمقلرك باشلری (٤) خرق . ییرتیق

﴿حلبی﴾ اعتبار . خف واحده اولوب ایکی خفده اولان خرقلك مجموعی اوچ پرمق قدر اولسه بیله مسح جائزدر ﴿ملتقی﴾ اگر حال مشیده خرقدن اوچ پرمق ویا اوچ پرمق مقداری ظاهر اولوب حال وضعده گورنمز ایسه مسحه مانع اولور ﴿درر﴾ اوزرینه غسل فرض اولان جنب ایچون مسح ایلمگه جواز یوقدر . یعنی قبل الجنابة ایاقلرینی غسل ایدوب طهارت کامله اوزرینه لبس خُفَّیْن ایلمش اولسه بیله مطلقا معتبر اولمیوب حین غسلده مستلرینی چیقاروب ایاقلرینی دخی ییقامق لازمدر . ناقض وضوء اولان شیلر مسح خفینی دخی نقض ایدر . کذلك مستلرینی چیقارمق ومدت مسح. تمام اولمق دخی ناقضدر ﴿قدوری﴾ قدمك اکثری ساقه دك خروج ایتمك قول صحیحده مسحی بوزار . امام ابی یوسف عندنده اکثر عَقِبك (١) خروجی دخی ناقض مسحدر ﴿درر﴾ موضع مسحده ظهر قدمدن اوچ پرمق مقداری قالوب باقیسی منفصل اولسه مسح . باطل اولمیه جغی امام محمددن مروی واکثر مشایخ انك رأیی اوزرینه متفقدر ﴿حلبی وکافی﴾ کافیده بیان اولندیغی اوزره قدم . موضعنده دوردیغی حالده اوکچه دخول وخروج ایتسه مسح بوزلمز ﴿درر﴾ ایکی مستلرك اوزرینه مسح اولندقدن صکره مستلرك ایچروسنه صو داخل اولەرق طپوغه ویا اکثر قدمه بالغ اولور ایسه مسح . باطل اوله جغی ظهیریەده مسطور وذخیرەده هوالاصح دینلدیگی وابتلال (٢) قدم علی کلّ حال . مسحی ابطال ایتمیه جگی درردە مذکوردر * تنویرده

(١) عقب . ایاغك اوکچەسی (٢) ابتلال . ایصلانمق

دخی قول اخیره هو الاظهر دینلمشدر . لکن آیاغك جملەسی ویا اکثر موضعی ایصلنمش اولور ایسه مسح بوزیله جغی وغسل ومسحك بینی جمع اولنمسون ایچون خفینی نزع ایدرك ایکی آیاغنی دخی ییقامق لازمگله جگی حلبی‌ده محرردر . مسح . مدتی تمام اولدقده نزع خُفَّیْن حالنده شدّت برد (٣) سببیله تلف قدمدن خوف ایدیلورسه تیمم اولنور ﴿حلبی﴾ مدت مسحك ختامنده آبدستلو بولنیلور ایسه خُفَّیْنی نزع ورجلَیْنی غسل ایله آبدست تمام اولور . مسح. مدتنك انقضاسندن اول آبدستلو ایکن خُفَّیْن . قدمیندن اخراج ایدلسه ینه وجه مذکور اوزره معامله اولنور * حدث . واقع اولمدقچه بقیهٔ وضوئی یعنی اعضای باقیەیی غسل لازم اولمز . لکن اعادهٔ وضوء ایله‌مك حسندر . مقیم ایکن مسحه بدأ ایدیلوبده برگون و برگیجەدن مقدّم مسافرت اولنور ایسه اوچ گون واوچ گیجه تمام اولنجیه قدر مسح ایدیلور . مسافر ایکن مسحه ابتدا ایدیلوب بعده اقامت اولندقده برگون وبرگیجه ویادها زیادەجه مسح اولندیسه خُفَّیْنی اخراج ایله ایاقلری ییقامق لازمدر . برگون وبرگیجەدن اکسك اولەرق مسح اولنسه استیلورسه برگون وبرگیجه اتمام ایدیلور . ﴿قدوری﴾ مسئله صور خمسهٔ آتیەیی شاملدر * شویله‌که: سفر مقیم . قبل المدّة الحضریة . وسفر مقیم . بعد المدّة الحضریة . واقامت مسافر . قبل المدّة الحضریة . واقامت مسافر . بعد المدّة الحضریة . واقامت مسافر . بعد المدّة السفریة . دن عبارتدر * آبدست ایله لبس (١) اولنمش

(١) برد . صغوق (٢) لبس . گیمك

خفك اوزرینه چزمه ویا قالچین گیلسه اگر حدثدن مقدم ایسه چزمه وقالچین اوزرینه مسح جائز وحدثدن صکره ایسه انلری نزع ایله مستلره مسح لازمدر ﴿منیة وغیرها﴾ قبل الحدث چزمه‌لر لبس ایدیلوب اوزرلرینه مسح اولندقدن صکره چزمه‌نك بری چیقارلسه ایکیسنك دخی مسحی باطل اوله جغندن شو حالده قول اصحه گوره احد خفینه وچیقارلمیان جرموق (۱) آخره مسحی اعاده ایجاب ایدر ۰ دیگر قولده چیقارلمیان چزمه دخی نزع ایدیله‌رك خفینه مسح ایتمك لازمدر ﴿درر﴾ چزمه ویا قالچینی مسح حالنده اوزرنده اثر نجس بولنمامق الزمدر والا مسح صحیح اولماز ۰ خفین صاغلم اولسه بیله خرق فاحشی اولان چزمه اوزرینه مسح اولنمز ﴿منیة﴾ امام اعظم حضرتلرینك عندنده چوراب اوزرینه مسح جائز اولمیوب مگر كعبی (۲) ستر ایده‌جك موضعه دك قالین وصیق چورابه جلد قاپلو اوله یاخود طبانی جلد ایله محفوظ یعنی مست گبی اتی وبلکه اوستی ده دری ایله قاپلانمش بولنه ۰ صاریق وقاووق وباش ویا یوز اورتوسی والدیوان وامثالی اوزرلرینه مسح ۰ تجویز اولنمامشدر ﴿قدوری وغیره﴾ کچه‌دن اتخاذ اولنان قالچین اوزرینه ستر كعب ۰ شرطیله مسح ۰ جائزدر ﴿منیة﴾ عظم منکسر (۳) اوزرینه وضع اولنان جبیره (٤) بلا وضوء باغلنمش اولسه دخی مسح ایدیلور ۰ اگر برؤتام (۵) حاصل اولمزدر اول جبیره ساقط

(۱) جرموق ۰ چیزمه (۲) كعب ۰ طبوق (۳) عظم منکسر ۰ قیرلمش کمیك (٤) جبیره ۰ بدنده قیریق وچیقق اعضایی صاردقلری تخته‌لر (۵) برؤتام ۰ بتون بتون ایو اولمق

اولور ایسه مسح ۰ باطل اولمیوب فقط برؤتامدن صکره صارغی تخته‌لری دوشدیگی تقدیرده مسح بوزیلور ﴿قدوری﴾ موضع جبیره‌یه مسحدن عجز بولنمدیغی وضررندن خوف اولنمدیغی حالده ممکن ایسه صارغی چوزیله‌رك انك محلنه مسح لازم وبو صورتده صارغی تخته‌لرینه مسح ۰ غیر جائزدر ۰ مسح جبیره‌ده تثلیث ونیت شرط دگلدر ﴿درر﴾ چبان ویاره اوزرینه وضع اولنان خرقه‌یه (۱) وبونك اوزرنده اولان عصابه‌یه (۲) مسح ۰ تجویز اولندی واکثر عصابه‌یه مسح کافی اولدیغندن استیعاب ۰ شرط قلنمدی ۰ صارغی اره‌سنده ظاهر اولان بدنی مسح کفایت ایدوب غسل ایجاب ایتمز ﴿درر﴾ شق قدمده مرهم اولوبده تحتنه صو نفوذ ایلمز ایسه ظاهرینه اجرای ماء ایله اکتفا اولنور ﴿ملتقی﴾ جبیره اوزرینه من غیر ضرر مسحی ترك ایله‌مك امام اعظم حضرتلری عندنده جائزدر خلافاً للامامین ﴿منیة﴾

یدنجی باب

حیض ونفاسه دائر مسائل مخصوصه بیانده‌در

استعیذ بالله ﴿ویسئلونك عن المحیض قل هو اذی﴾ الآیة اشبو آیت جلیله ایله نسایه حیض حالنده مقارنت ومجامعت نهی بیورلمشدر ۰ ﴿اقل الحیض ثلاثة ایام واكثره عشرة ایام﴾ حدیث شریفی دلالتیله مدت حیضك اقلی اوچ گون واوچ گیجه

(۱) خرقه ۰ بزپارچه‌سی (۲) عصابه ۰ صارغی

یعنی یتمش ایکی ساعت واکثر مدّتی اون گون واون گیجه‌دن
عبارت اولان مدّت . در ٭ مدّتین مذکورتیندن ناقص ویا زائد
اولور ایسه حیض اولمیوب استحاضه صاییلور «قدوری وغیره»
مدّت حیضده مرأه‌نك بیاضدن ماعدا قرمزی وصاری وطپراق
وقاره و یشیل رنكلره مائل ویا بولانق اوله‌رق گوردیگی الوان
سته‌نك (١) جمله سی حیضدر ٭ حیض . صلاتی حائضدن اسقاط
وصومی اوزرینه حرام ایدر ٭ بوتقدیرده صلاتی قضا ایجاب ایتمز
ایسه‌ده صومی بایّ حال قضا ایله‌مك واجبدر «قدوری وغیره»
حیض . نفس وجوب صلاتی ویالکز صحت ادای صومی منع
ایدوب وجوب صومی منع ایلمز ٭ بناءً علیه بیان اولندیغی وجهله
حائضه قضای صلات ایجاب ایلمیوب انجق قضای صوم لازم اولور
«درر» حائض . مسجده دخول و بیت اللهی طواف
وتلاوت قرآن ایلیه‌مز ٭ زوج . حائض اولان زوجه‌سنه قربان
(٢) ایده‌مز «قدوری» حائضی تقبیل جائز ایسه ده مباشرهٔ
فاحشه ونفخیذه جواز یوقدر ٭ امام محمد عندنده یالکز موضع
دمدن اتّقا الزمدر «درر» محْدث وحائضك مصحف شریفك
بیاض محلنی مس ایلملری جائز دگلسه‌ده منفصل اولان غلافی ایله
اخذ ایتملرنده جواز واردر کامرّ «قدوری» لایق اولان
بلا ضرورة یاپشماقدر ٭ غلاف . متصله ومنفصله شامل اولوب
انجق هدایه‌ده یالکز منفصل ایله مسّ . تجویز اولنمشدر ٭ جنب
وحائضه دعا قصدیله قرائت وتسبیح وزیارت قبور جائزدر . لکن

---

(١) الوان ستّه ٭ التی رنكلر (٢) قربان ٭ یقین اولمق که مجامعتدن عبارتدر

مضمضه وغسل یددن مقدّم اکل وشرب مکروهدر «حلبی»
حائضك دمی اون گوندن اوّل منقطع اولورسه غسل ایلمدکجه
یاخود بر وقت صلات کامله مرور ایتمدکجه وطی اولنمسی جائز
دگلدر ٭ اگر اکثر مدّت حیض اولان اون گونك ختامیله دم
منقطع . اولمش ایسه قبل الغسل مجامعت تجویز اولنمشدر «قدوری»
وقت صلاتدن مقصود . غسل ایلیه‌جك ولبس ثیاب ایله نماز قیله‌جق
قدر مدّت اولدیغی وقایه ودرر ودرّ مختارده مصرّحدر ٭ عادتندن
دون اوله‌رق حیض . اون گوندن اوّل منقطع اولدقده حائض . غسل
ایلمش اولسه بیله وطئی حلال اوله‌مز «ملتقی» بوصورتده آخر
وقته دگین غسلی تأخیر واجب واگر حیض . عادتی مقداری ویا
اکثر اولور یاخود حائض . مبتدئه (١) بولنور ایسه تأخیری مستحب
اولور ٭ اوچ گوندن اقلده حیض . منقطع اولسه صلات . آخر وقته
دگین تأخیر اولنور ٭ شاید فوت صلاتدن خوف ایدیلور ایسه یالکز
توضّی اولنه‌رق نماز قیلنور ٭ اون گون ایچنده دم . عودت ایلدیگی
تقدیرده طهارتك حکمی باطل اولور «درر» مدّت حیض اولان ایام
عشره ایچنده ایکی دم بیننده اولان طهر فاسد . دم جاری حکمنده‌در
«قدوری» امام اعظم حضرتلرندن مرویدرکه مدّت حیضده
استیعاب دم . بالاجماع شرط اولمیوب نصاب زکات گبی انجق اوّلی وآخری
معتبردر «درر» اقل طهر . اون بش گون اولوب اکثرینه اختلاف
عادت حسبیله نهایت یوقدر «قدوری» استمرار (٢) دم حالنده

---

(١) مبتدئه ٭ حیض گورمگه یکی باشلایان قادین (٢) استمرار ٭ دوام ایتمك

تعيين نصاب عادت قصد اولنور ايسه اصح اولان بر ساعت نقصان
اوله‌رق آلتی آی طُهر . اعتبار اولنور زيرا عادت . حاملك طُهرندن
غير حاملك طهرينك نقصانيدر ومدّت حملك اقلی ده آلتی ماهدر .
بناءً عليه مدّت حملدن نقصان اولان شیء اوّل بر ساعت اولوب بو حالده
مسئله شويله تصوير اولنور . مرأه حيضه ابتدا ايدرك اون گون
دم والتی آی طُهر گوروب بعده دم . استمرار ايلسه آنك عدّتی
اون طقوز آيدن اوچ ساعت اكسك اوله‌رق منقضيه اولور چونكه
عدّت مذكوره اوچ حيضه وهر حيض اون گونه وكذلك اوچ
طهره وهر طهرده آلتی ماهدن بر ساعت نقصان مدّته محتاجدر
《درر وغيره》 زمان طهری التی آی ويا دها زياده امتداد ايدن مرأهٔ
معتاده حقنده دخی تعيين عدّت بو وجهله‌در (رسالهٔ برگوی)
دم استحاضه مرأه‌نك اوچ گوندن ناقص ويا اون گوندن زائد
گورديگی دمدر كه حكمی دائما جاری اولان بورون قانی گبی اولديغندن
كندوسی صاحبة العذر عد اولنه‌جغی جهتله صلاتی وصومی ادا
ايلمسی لازم ووطئی حلال اولور . جريان دم اون گونی تجاوز
ايلسه مرأه‌نك عادت معروفهٔ حيضی وار ايسه ايام عادتنه رد
اولنوب زياده‌سی استحاضه‌در . ومرأهٔ مبتدئه مستحاضه اولديغی
حالده بالغه اولسه حيضی هر شهردن اون گون اعتبار اولنوب
باقيسی طهر واستحاضه صاييلور 《قدوری》 مُحيَّره يعنی عادتی
ناسيه اولان مثلا هر آيده حيض گورديگنی بيلوب فقط ايامنی
تعيين ايده‌ميان مرأه اوّل استمرار دمدن اعتباراً اوچ گون نمازی
ترك ايدر بعده يدی گون هر بر وقت ايچون بر غُسل ايله نمازی
قيلر وباقی يگرمی گونده هر بر وقته بر آبدست آلوب اداء صلوة

ايلر . اشبو يگرمی گون ايچنده زوجيله مقارنت جائز اولور .
اوچ گون صلاتی ترك ايلمسی او گونلرده حيض حالنده اولديغنده
تيقّن ويدی گون هر بر وقت ايچون بر غُسل ايتمسی ايام مذكوره‌ده
حيضله طُهر بيننده وحيضدن خروجده تردّد بولنمسنه ويگرمی
گونده هر بر وقته بر آبدست آلمسی طُهره يقين حاصل اولمسنه
بناءً در 《در مختار وحلبی》 بو مقوله عادتنی ناسيه اولان قادين رمضان
اورجنی طوتار . اگر حيضك ابتداسی گيجه‌دن اولديغی معلومی
ايسه بعد الرمضان يگرمی واگر معلومی دگلسه يگرمی ايكی گون
قضا ايلر . حيضك بدايتی گيجه‌دن اولديغی مُحيَّره‌نك معلومی
اوله‌مامسی ابتدای حيضك گوندزدن معتبر بولنمسنی وبو دخی انتهای
حيضك دخی ينه گوندز اولمسنی استلزام ايليه‌جگندن يگرمی ايكی
گون قضای صوم رمضان لازم اولور . ايكی قات قضادن بری فساده
گيدن ايام حيضه عائد اولوب ديگريده قضا اولنان گونلرك دخی ايام
حيضدن اولمسی احتمالندن ناشی احتياطاً زياده ايديلان ايامدن عبارت
قالور 《در مختار وطحطاوی وحلبی》 مستحاضه وسلس بوله (١)
مبتلا ودائما بورنی قانايان ويا ره‌سی اولوب قانی ساكن اولميان عذر
وابتلا اصحابی هر وقت صلات ايچون توضی ايدوب اوّل وضوء ايله
استدكلری فرائض ونوافلی وقتی ايچنده ادا ايدرلر . وقت .
خروج ايتدكده وضولری باطل اولوب صلات اُخری ايچون
بشقه آبدست آلمق اوزرلرينه لازم اولور 《قدوری》 ابتدای
عذر . اوقات خمسه‌دن بر وقت معينده آبدست آلوب صلات فرضی

(١) سلس بول . بر علتدر كه ادراری طوتمق ممكن اوله‌ماز

ادا ايده جك قدر حدثدن خالى زمان اولميوب بلكه مبتلا اولديغى عذر مخصوص موجود اولمغله حاصل اولور . بقاى عذر . وقت صلاتك بعض اجزاسنده عذر مخصوصك وجوديله وقوعبولور . زوال عذر . وقت صلاتك جميع اجزاسنده عذر موجودك انقطاعيله ثابت اولور . بو تقديرجه ابتداده دوام وجود عذر وزوالده دوام عدم عذر . شرط اولوب بقاده بركرّه وجودِ عذر . كفايت ايدر ﴿حلبى﴾ صاحب عذرك وضوسى امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه خروج وقت ايله باطل اولوب امام ابى يوسفه گوره خروجى ودخولى ايله وامام زفر نزدنده يالكز وقتك دخوليله باطل اولور . بوصورتده بعد الطلوع اولان وقت مهمل . امامِ زفره گوره وضوء صبحى مبطل اولميوب فقط ائمهٔ ثلثه عندلرنده وضوئى ابطال ايده جگى جهتله بشقه جه آبدست المق لازمگلور . امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه خروج وقت اولمديغندن وقت مهملده النان وضوء ايله صلات ظهرى و جمعه يى ادا صحيح اولوب لكن امام ابى يوسف وزفر عندلرنده دخول وقت سببيله صحيح اولمز ﴿حلبى﴾ مجروح اولانه تقليل دم ايچون ياره يى بر شيئله باغلامق واجبدر . بوطريق ايله خروج دمى منع ايلسه صاحب عذر اولمقدن خلاص اولور . بنابرين قان آلديران عذر صاحبى عد ايدلمز ﴿حلبى﴾ وجودنده ياقى آچان كمسه جرحنى باغلايوب صارغيدن خروج دمى منع ايلسه معذور صايلميه جغنى شرنبلالى بيان ايتمشدر . صاحبِ عذرك درهمدن زياده ثوبنه دم اصابت ايلسه بعد الغسل اداى صلات ايدنجه يه قدر تكرار اصابت ايتميه جگى ظن غالبى ايسه غسلى واجب اولور ﴿منية﴾ نفاس . ولادت . عقيبنده خروج ايدن دمِ مخصوصدر . حاملك حين حملده وولدك خروجندن اوّلجه حال ولادتده گورديگى قان . دمِ

استحاضه در . نفاسك اقلنه حد يوق ايسه ده اكثرى قرق گون اولمق اوزره معتبر اولوب بوندن زياده سى دم استحاضه صايلور . مرأه نك دم نفاسى اگر قرق گونى تجاوز ايدر ايسه مقدّمكى ولادتنده اولان عادت نفاسى معروفه اولديغى حالده معلوم اولان ايام عادتنه رد قلنور وزياده سى استحاضه عد اولنور (مثلا بر قادينك عادت سابقه سى اوتوز بش گون ايكن عادت لاحقه سى قرق بش گونه بالغ اولسه اوتوز بش گون نفاس عد اولنوب باقى قلان اون گون ايچون نمازى قضا ايتمك لازمدر) اگر مرأه نك عادت سابقه سى يوغيسه يعنى ايلك حملى ايسه ابتداى نفاسى قرق گون اولوب باقيسى گلك استحاضه اعتبار ايديلور . بطن واحددن ايكى ولد تولد ايلدكده امام اعظم وامام ابى يوسف حضرتلرينه گوره نفاس . ولد اوّلك عقيب ولادتنده ظهور ايدن دمدن وامام محمد وزفر عندلرنده ولد ثانى يى متعاقب خروج ايليان خوندن (١) معتبردر ﴿قدورى﴾ انقضاى عدت نفاس بالاجماع ولد اخيردن اعتبار اولنمشدر ﴿ملتقى وغيره﴾ عادت حيض ونفاس امام ابى يوسف نزدنده مرّهٔ واحده ايله ثابت ومنتقل اولور . امامينه گوره گرك ثبوت گرك انتقالده تكرّر لازم وعادت . اعاده يى مستلزم در . بونلرك ادلّهٔ تفصيليه لرى كتب معتبرهٔ فقهيه ده بيان اولنمشدر ﴿ملتقى﴾ باش وال وآياق وپرمق وطرنق وقول گبى بعض اجزاى عضويه سى ظاهر اولان سقط (٢) . ولد صايله رق امّى نفساء وجاريه امِّ ولد (٣) عد اولنور وولادته معلّق اولان طلاق اوّل سقط

(١) خون . قان (٢) سِقط . دوشوك (٣) امِ ولد . حملنى وياد وغرديغى ولدينى افنديسنك سندندر ديو اقرار ايتديگى جاريه يه دينوركه حكم شرعيده مدبّره گبى اولوب فقط ام ولد جميع مالدن ومدبره ثلث مالدن ازاد اولور

سببيله واقع وبو يوزدن عدّت منقضيه اولور ﴿ ملتقى وغيره ﴾ سنّ اياس (١) برمدّت ايله محدود اولميوب سنّ مثليله معتبردر . اوّل سنده حيض گورميان مرائنك انقطاع حيضيله حكم اولنور . اگر بعد الانقطاع . دم . ظاهر اولور ايسه حيض اعتبار قانور . سنّ اياس بر قولده محدود اولمغله اللى ويا اللى بش وقول آخرده التمش سنه ايله تحديد ايديلور . اياسك مدّتندن صكره مرائنك رؤيت ايتديگى قان قول مختارده اسود (٢) واحمر (٣) اولديغى حالده حيض اعتبار اولنوب دگل ايسه استحاضه عد اولنمشدر ﴿ درر ﴾

سكزنجى باب

انجاسه متدائر مسائلى حاويدر

مُصلّى يه بدن وثوبنى (٤) واوزرينه نماز قيلديغى مكانى اداى صلاتّه مانع . نجاستدن تطهير وپاك ايتمك فرض وجواز صلاتك شرطيدر . ماء مطلق وكندوسيله ازالهٔ نجاست ممكن اولان سركه وگل صويى گبى هر مايع طاهر ايله تطهير نجاست جائزدر ﴿ قدورى ﴾ ياغ گبى سود دخى مُطهّر دگلدر . چونكه كندوسنده دُسومت اولديغندن سركه مثللو صيقيله ميوب ثوبده وغيريده اثرى باقى قالور . ظن غالب اوزره طهارتك غلبه سنه قدر غسل ايدلمكله شئ متنجس طاهر اولور . زيرا غلبهٔ ظن ادلهٔ شرعيه دندر

(١) سِنّ اِياس . قادينلرك چوجق دوغرمقدن قالديغى زماندركه اومقوله قادينه آيسه دينيلور (٢) اَسْوَد . قاره (٣) اَحْمَر . قرمزى (٤) ثَوْب . اوروبه

﴿ درر ﴾ شئ طاهر مخلوط (١) جامد اولورسه اوصاف ثلثه كه . لون وطعم ورايحه دن عبارتدر . بونلر متغير اولسه بيله بقاى رقت شرطيله انگله طهارت يعنى وضوء وغُسل وازالهٔ نجاست تجويز اولنمشدر . زيرا صورت مذكوره ده غلبه صوده در . مخلوط طاهر . مايع اولوب (مُقطّر ومستعمل ماء) گبى هيچ بر صفتده صويه مخالف اولمسه بونلرده من حيث الاجزا غلبه معتبر اولديغندن اگر جميع صفتده مائه مخالف اولوبده اكثر اوصافى تغير ايلمش ايسه وضوء غير جائزدر . چونكه بونده من حيث الوصف غلبه مخلوطده در . اگر لبن وماء بطيخ (٢) مثللو بعض صفتده صويه مغاير اولور ايسه مخالف اولديغى صفتده غلبه يه اعتبار اولنور . مثلا لبن ايله مخلوط ماءده لون وطعم جهتندن غلبه سودده ايسه آبدسته جواز يوقدر . عكسى تقديرده وضوء جائز اولور . وماء بطيخ ايله مخلوط اولان صوده طعم . جهتندن قنغيسى غالب ايسه اكا اعتبار ايديلور ﴿ درر ﴾ جرملى اولان نجاست . خفّه اصابت ايدوب قوريسه وجه ارضه مبالغه ايله سوريله رك ازاله ايدلدكده طهارت مطلوبه حصولبولور ﴿ قدورى ﴾ طرنقله حك ايتمك وتخته ايله قازيمق واوو شديرمق صورتلريله ده پاك اولور ﴿ حابى ﴾ امام محمد عندنده قورى ويا ياش اولسون دَلْك ايله پاك اولمز وامام ابى يوسفه گوره قوروماسه دخى رايحه سى قالمامق شرطيله اوغماقله ازاله وتطهير اولنور . وبه يفتى ﴿ ملتقى ﴾ متنجس اولان پرمق صو بولنمديغى حالده اوچ كرّه لحس (٣)

(١) مَخْلوط . قارشمش (٢) بِطّيخ . قاربوز (٣) لَحْس . يلامق

ايله طاهر اولور ﴿در مختار﴾ خفّه بَوْل مثللو جرمسز نجاست مايعه اصابت ايلسه دفعات ثلثه ايله گوزلجه غَسل ايديلەرك هر دفعەسنده صيقيلور . عصر ممكن اولماز ايسه هر غَسل ايدلدكجه بر كرّەده قوروتمق لازمگلور ﴿منية﴾ منى نجس غليظ اولديغندن رطبنى (١) غَسل ايلەمك واجبدر . منى ثوب اوزرنده بولنوبده يبوسته (٢) تحول ايلمش ايسه ال ايله اوغوله رق ازاله ايتمك كفايت ايدر ﴿قدورى﴾ (ماء طاهر . موجود اولديغى حالده يقامق احسندر) آينه وقايچ وسائر مُصَيْقَل (٣) اولان شيلره نجاست . اصابت ايدسه گرك رطب گرك يابس اولسون مسح ايله اكتفا اولنور . وجه ارضه نجاست . اصابت ايدوبده بعده شمس ايله قوروبەرق اثرى زائل اولسه اوْل ارض اوزرنده نماز قيلمق جائز اولور ﴿قدورى﴾ لكن تيمم . صعيد طيب اقتضا ايلديگى جهتله تجويز اولنمامشدر ﴿درر وقدورى﴾ فَرش (٤) اولنمش طوغله ونصب ايدلمش قامش وقطع اولنمامش شجر وقورى وياش اوت دخى روى زمين منزلەسنده اولديغندن بونلرده بولنان نجاست قوروبه رق اثرى كلياً زائل اولدقده طاهر اولەجغنه بناءً اوزرلرنده اداء صلوة جائز اولور . اگر طوغله وقامش منفصل (٥) وشجر واوت مقطوع (٦) بولنور ايسه غَسل اولنمدقجه بونلرك اوستنده نماز قيلنماز ﴿ملتقى وغيره﴾ دم وغائط وبول وخمر گبى نجاست غليظەدن برى بدن ويا ثوب اوزرينه درهم

---

(١) رَطْب * ياش (٢) يبُوسَتْ * قورىلق (٣) مُصَيْقَل * جلالنمش (٤) فَرْش * دوشەمك (٥) مُنْفَصِل * آيرلمش (٦) مَقْطوع * كسلمش

مقدارى ويا درهمدن اكسك اصابت ايلسه آنكله مع الكراهة صلات جائز ايسەده درهمدن زيادەسى ايچون جواز يوقدر ﴿قدورى﴾ نجاست غليظەدن نجس كثيفده بر مثقالدن عبارت اولان درهمِ كبير ونجس رقيقده ال آيەسى قدرى معفودر ﴿درر﴾ لحمى اكل اولنان حيوانك بَوْلى مثللو نجاست خفيفه لباسه اصابت ايلسه مقدارى ربع ثوبه بالغ اولمدقجه انكله نماز جائزدر ﴿قدورى﴾ قول مختارده ربع ثوبدن مقصود مطلق ثوبِ مصابك ربعيدر . بر قولده ماتجوز به الصلوة اولان ثوبك ربعى وديگر قولده دخى اصابت ايتديگى ذيل (١) وكُمّ (٢) كبى موضعِ معيّنك درتده برى وامام ابى يوسفه گوره طولاً وعرضاً بر قارش ويا بر ذراع قدر اولمقدر ﴿حلبى﴾ صغير اولسون كبير اولسون اتى اكل اولنميان حيوانلرك بَوْللرى وخُرْءِ دَجاجه (٣) وامثالى ورَوْثِ فرس (٤) وخِثْىِ بقر (٥) نجاست غليظەدر . ياكز يره‌سه قوشنك بَوْلى وترسى پاك اولوب فارەنك بَوْلى ايله طحن اولنان حنطەيه مخلوط بولنان ترسى اثرى ظاهر اولمدقجه معفوّ عنەدر . كذلك مفروشات وملبوساته دائر شيلردەكى بَوْل هرّه دخى تحذّر ممكن اولمديغندن معفو ايسەده اوانى حقنده بويله دگلدر . وعليه الفتوى ﴿درر ودرّ مختار واشباه﴾ فرس واتى اكل اولنان حيوان بَوْللرى واتى اكل اولنميان قوشلرك ترسى نجاست خفيفەدر ﴿درر﴾ غسلى

---

(١) ذَيْل * اتك (٢) كُمّ * ين (٣) خُرْءِ دَجاجَه * طاوق ترسى (٤) رَوْثِ فَرَس * آت وبارگير ترسى (٥) خِثْىِ بقَر * صغر ترسى

واجب اولان نجاستی تطهیر ایکی صورتله‌در * بری مرئیه اولان
نجاستی تطهیردرکه . عینی واثرینی ورایحه‌سنی ازاله ایتمکدر ۰ شاید
اثری باقی قالوبده ازاله‌سنده مشقت اولور ایسه معفودر ۰ دیگری
نجاست غیر مرئیه‌یی تطهیردرکه . غَسل ایدن کمسه‌نك ظنِ غالبی
ایله پاك وطاهر اولمقدر ۰ ظن غالب . قابل عصر اولان شیده
اوچ کرّه غَسل ومرّهٔ ثالثه‌ده مبالغه ایله عصر ایتمکدن وصیقلمق
ممکن اولمیان محلده اوچ دفعه ماء طاهره براغیلوب هر برنده
صویی چکنجیه‌دك دوردرمق و بعده تجفیف (١) ایلمکدن
عبارتدر ﴿درر﴾ حنطهٔ متنجسه اوچ دفعه بشقه بشقه تمیز صو
ایچنده ییقامق و هر برنده قوروتمق ایله تطهیر ایدیلور * لحمِ
متنجس . آیری آیری اوله‌رق اوچ دفعه سیجاق آب پاکده غلیان (٢)
ایتدیریلوب هر دفعه‌سنده تبرید (٣) ایدلمکله ودُهنِ متنجس کذلك
ایصنمش ماء طاهرده بشقه بشقه اوچ کرّه غلیان ایتدیریله‌رك
وجه مائه مرتفع اولان یاغ . رفع اولنمقله طاهر اولور ﴿درر﴾
برعضوی کدی یالاسه قبل الغَسل نماز قیلمق جائز ایسه‌ده اَولی
اولان ییقامقدر ﴿منیة﴾ برعضوی ویا ثوبی کلب آغزینه آلسه
بُزاق (٤) ویا لعابنك اثری اوله‌رق برگونه یاشاق بولنمز ایسه
طاهر وبوخصوصده قول مختاره گوره کلبك غضب وسکونت
حالی مساوی اولدیغی ظاهردر ﴿حلبی﴾ سجّاده رطب متنجس
اوزرینه سرلسه ویا ثوب یابس . رطب نجس ایله صارلسه تأثیر
رطوبت ایله سجاده وثوب صیقلدقده قطره نزول ایدر ایسه

(١) تَجفیف * قوروتمق (٢) غَلَیان * قاینامق (٣) تبْرید * صغوتمق
(٤) بُزاق * توکروك

نجس ونزول ایتمز ایسه طاهردر ﴿منیة وغیرها﴾ ثوبك متنجّس
اولدیغی طرف اونودلمش اولسه ولو بلاتحرّی اولسون برطرفنی
غَسْل ایله پاك اولور * لکن بعد الغَسْل نجس اولان جانبی تخطّر
ایدیلور ایسه ثوب مذکور ایله قیلنان نمازی اعاده ایتمك لازمدر
﴿حلبی﴾ جمیع دِماء (١) نجس اولوب انجق دم شهید ایله لحمِ
مهزول (٢) و عروق (٣) و کبد (٤) و طحالده (٥) باقی
قلان وبَقّ (٦) وبُرْغوث (٧) وقَمْلَه (٨) وسَمَك‌ده (٩) اولان
قانلرله خونِ قلبِ شاة (١٠) و دمِ جرحِ غیر سائل‌که . دماء
عشره‌در بونلر طاهردر ﴿اشباه﴾ بناءً علیه قان ایله مُلَطَّخ (١١)
بولنان شهیدی حامل اولانك نمازی صحیحدر ۰ فقط دم شهیدك
طهارتی کندی اوزرنده بولنمقله مقید اولدیغندن شخص آخرك
ثوبنه بولاشسه نمازی صحیح اولمز ﴿حموی وحلبة﴾

طقوزنجی باب

استنجابه دائر مسائلی مشتملدر

ریحدن ماعدا احد سبیلَیندن خروج ایدن نجسی ازاله‌دن عبارت
اولان استنجا . سنت در * مخرجی تجاوز ایتمز ایسه حجر و بونك
مقامنه قائم اولان خشب کفایت ایدر ۰ مخرجی تطهیر ایدنجیه‌دك

(١) دِماء * قانلر (٢) مَهْزول * ضعیف (٣) عُروق * طمارلر (٤)
کَبد * قره جگر (٥) طحال * دالاق (٦) بَقّ * سیوری سینك (٧)
بُرْغوث * پیره (٨) قَمْلَه * بت (٩) سَمَك * بالق (١٠) شاة * قیون
(١١) مُلَطَّخ * بولانمش

مسح ویا غسل ایله‌مك لازم اولوب عدد مسنون ثابت دگلدر
﴿قدوری﴾ فقدان ماء حالنده رجال . صیفده حجر اوّلی آردینه
وحجر ثانی یی اوگنه وثالثی ینه آردینه و شتاده حجر اوّلی اوگنه
وثانی یی آردینه وثالثی اوگنه مدونسا صیف وشتاده اوّلاً ادبار
ثانیاً اقبال وثالثاً ینه ادبار ایدر ﴿درر﴾ ماء طاهر وار ایسه
انکله استنجا هر حالده افضل و نجاست . درهمدن زیاده مخرجی
تجاوز ایلدیگی حالده صو ایله تطهیر واجبدر ﴿قدوری﴾
(بعد الاستنجا . بز ومندیل مثللو برشی ایله مخرجی واطرافنی
قوریله‌مق تمیزلك حالیدر) صائم اولمیان رجل . مخرج نجاستی ارخا (۱)
ایدوب صول الك بر ویا ایکی برمغنك بطنیله گوزلجه ییقار
شویله‌که : اوّلاً اصبع وسطایی فی الجمله یوقارویه چکه‌رك وغسلدن
صكره بنصرینی وبعده خنصرینی ومتعاقباً سبابه‌سنی اصعاد ایدرك
اطمئنان قلب حاصل اولنجیه‌دك غسل ایلر . مرأه ابتدا بنصر
ووسطی برمقلرینی جمیعاً اصعاد ایدر . گرك رجل گرك مرأه
بعد الاستنجا ایکی اللرینی گوزلجه ییقار ﴿درر﴾ استنجادن
صكره رطوبت مخرج ایله خروج ریح . قول اصحده اعادهٔ غسلی
موجب دگلدر ﴿نیة﴾ ستره بولنمیان موضعده ولو نهر جاری
کناری اولسون استنجایی ترك مناسب اولور . زیرا ستر عورت
امر طهارتدن دها زیاده مهمدر ﴿منح وحابی﴾ ماء استنجا
خفّه اصابت ایدوبده باطن خفّه تجاوز ایتمدیسه محلّ استنجایه
تبعاً طاهر اولدیغی منقول ورجلینه (۲) اصابت ایتسه دخی

(۱) ارخا . گوشتمك (۲) رجلین . ایاقلر

معفوّ اولمسی مأمولدر ﴿حابی﴾ مشی ویا تنحنح (۱) ویا جانب
ایسره اضطجاع (۲) ایله استبرا (۳) واجبدر ﴿درر﴾ (لزوم
واحتیاج گوردیگی ویانك وشبهه ایلدیگی تقدیرده ذکری پنبه (٤)
ایله احتشا (٥) احتیاطه رعایت قیلنندر) کمیك و حیوان تزسی
وانسان وحیوان ییه‌جگی شی وعذر یوغیکن صاغ ال ایله استنجا
مکروهدر ﴿قدوری﴾ قضای حاجت وقتنده قبله‌یه استقبال
واستدبار ایله‌مکده کراهت واردر * صوده وگولگه‌ده وطریق
اوزرنده و شجرهٔ مثمره تحتنده و نهر و بئر و حوض ومسجد
بیننده وروزگار قارشوسنده وفاره ونمله (٦) وسائر حیوانات
یوواسنده و قائم ومضطجع (۷) ومتجرّد (۸) بولندیغی حالده
و محل توضی و اغتسالده (۹) تبوّل وتغوّط (۱۰) کذلك
مکروهدر ﴿تنویر﴾ بری آخرك ثوبنده طهارته مانع نجس گورسه
اخطارینی قبول ایده‌جگنه ظنی غالب اولور ایسه اخطار ایله‌مك
واجب والّا دگلدر ﴿درّ مختار﴾

(۱) تنحنح . اوکسورر گبی یاپمق (۲) اضطجاع . یانی اوزره یاتمق (۳) استبرا . اثر بولی گیدرمك (٤) پنبه . پموق (٥) احتشا . دولدرمق (٦) نمله . قارنجه (۷) مضطجع . یانی اوستنه یاتان (۸) متجرّد . چپلاق (۹) اغتسال . ییقانمق (۱۰) تغوّط . قضای حاجت ایتمك

﴿ ایكنجی كتاب ﴾

احكام صلاته متعلق اولوب یگرمی بابی مشتملدر

﴿ برنجی باب ﴾

صلوات خمسه دائردر

اَسْتَعیذُباللّٰه ﴿ واَقیمُوا الصَّلٰوةَ ﴾ الآیة ﴿ حافظُوا عَلَی الصَّلَوات وَالصَّلٰوة الوُسْطٰی ﴾ الآیة و ﴿ فَسُبْحانَ اللّٰه حینَ تُمْسُونَ وَحینَ تُصبِحونَ ﴾ الآیة وسائر آیات جلیله حكم منیفی و ﴿ فُرِضَ علی كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ فی كُلِّ یَوْمٍ وَلَیْلَةٍ خَمْسُ صَلَوات ﴾ حدیث شریفی مقتضاسنجه اوقات خمسهٔ معلومه‌ده صلوات مفروضهٔ مشروعه‌یی ادا مكلّف اولان كافهٔ مؤمنین ومؤمنات اوزرینه فرض عیندر . بناءً علیه بونلری وقت وزمانیله وحقیله ادا ایدن مثاب وترك ایلیان گرفتار عقاب اولور . تاركی فاسق ونعوذ باللّٰه منكری كافر عداولنور.

صَلٰوة . لغتده دعادن واصطلاح شرعده اوّلی تحریم وآخری تسلیم اولان افعال معلومه واركان مخصوصه‌دن عبارتدر هجرت نبویه علیه افضل التحیه‌دن بربچق سنه مقدّم رمضان شریفك اون یدنجی جمعه ایرتسی گیجه‌سی لیلهٔ اسراده فرض اولمشدر قبل الاسرا انجق ایكی ركعت صلات صبح وایكی ركعت صلات مغرب ﴿ وَسَبِّحْ بِالعَشِیِّ وَالاِبْكار ﴾ نصّ كریمیله فرض بیورلمشیدی ﴿ منح الغفار ومجمع الانهر ﴾ فرضیتنك شرطی

اسلام . عقل . بلوغ . وسبب وجوبی صحیحه اوّل وقت ومعذوره جمیع وقتدر ﴿ درر ﴾ صلات فجرك اوّل وقتی صبح صادق اولان فجر ثانینك زمان طلوعیدركه . افق سماده عرضاً بیاضلغك انتشار ایلمسندن عبارتدر . آخر وقتی شمسك طلوعندن اوّلجه اولان زماندر ﴿ قدوری ﴾ صلات ظهرك اوّل وقتی شمس . خط نصف نهاردن زائل اولدیغی زمان اولوب آخر وقتی امام اعظم حضرتلرندن ظاهر روایتده فیء زوالدن غیری هرشیئك ظلّی (۱) ایكی مثلنه وامامین عندنده برمثلنه بالغ اولدیغی وقتدر ﴿ قدوری ﴾ قول ثانی امام اعظم حضرتلرندن دخی مروی ومختار طحاوی « وبه یفتی » قولنی حاویدر . امام مشار الیهدن حسن بن زیاد روایتنده آخر ظهر . مثل واحد واوّل عصر . مثلین ایله مقدّر اولوب بینهماده ناسك مابین الصلاتین تسمیه ایتدیگی وقت مُهْمَل ثابت اولور ﴿ شرح مجمع لابن ملك ﴾ فیء زوالی تعیینده اصح اقوال اولدركه . مكان مستویده (۲) برخشبه (۳) نصب ومبلغ ظلّه علامت وضع اولنوب ظل . ناقص اولدقجه ماقبل زوال . وواقف اولدقده فیء زوال . وزائد اولدیغنده نفس زوال . تحقق ایدر ﴿ شرح مجمع نقلاً عن المبسوط ﴾ صلات عصرك اوّل وقتی وقت ظهرك خروجی زمانی اولوب آخر وقتی غروب شمسه قدردر .

صلات مغربك اوّل وقتی شمسك زمان غروبی اولوب آخری شفق

(۱) ظِلّ . گولگه (۲) مُسْتَوِی . دوز (۳) خَشَبَه . تخته

غائب اولنجه‌یه دگیندر • شفق امام اعظم حضرتلرینه گوره افق سماده حمرتدنصکره (١) ظاهر اولان بیاضدر • امامین عندنده حمرتدر «قدوری» قول امامین شرفوارد اولان «الشَّفَقُ الحُمْرَةُ» حدیث شریفنه مطابق اولوب مؤخراً امام اعظم حضرتلرینك قول اوّلدن رجوعی دخی منقول ومصحح وبونك مفتی به اولدیغی وقایه ودرر وسائر کتب فقهیه‌ده مصرّحدر • صلات عشانك اوّل وقتی شفقك غیبوبتی زمانی اولوب آخری فجر صادق طلوع ایدنجه‌یه قدر اولان مدّتدر • صلات وترك اوّل وقتی امام اعظم حضرتلرنجه عشانك اوّل وقتی اولوب لکن ترتیب واجب اولدیغی جهتله صلات عشا اوزرینه تقدیمی صحیح اولماز • آخر وقتی کذلك فجر صادقك طلوعنه دگین اولان زماندر «قدوری وغیره» امامین عندنده صلات وترك اوّل وقتی ادای عشادن صکره‌در • سبب خلاف • وترك امام اعظم حضرتلرنجه فرض وامامینه گوره سنت مؤکده اولمسیدر • فائدهٔ خلاف ایکی موقعده ظاهر اولور • بری صلات وتر نسیاناً قبل العشاء ادا ایدلسه ویاعلی الترتیب قیلنان وترك صحتی وعشانك فسادی ظاهر اولسه امام اعظم حضرتلرینك عندنده وتر صحیح اولوب عشایی اعاده لازمگلور • چونکه بویله برمعذرتك وقوعی ترتیبی اسقاط ایدر • امامین نزدنده وتر • عشایه تابع اولدیغندن وتری دخی اعاده ایجاب ایلر • دیگری وتر ایله سائر فرائض بیننده ترتیب شرط اولدیغندن وتری قیلمدقجه صاحب ترتیبك صلات فجری ادا ایلمسی تجویز اولنمامش وامامینجه فرائض وسنن بیننده ترتیبه اعتبار اولمدیغنه بناءً بوکا جواز

(١) حُمْرَتْ • قرمزیلق

گوسترلمشدر «درر» صلات فجری برقولده رامی (١) موضع سهمنی (٢) گوره‌جك ودیگر قولده ایکی کرّه قرق آیت • تلاوت ایده‌جك قدر تأخیر ایتمك وظهری یاز گوننده محل وموقعنه گوره بر درجه سرینلك ظهور ایلیه‌جك وقته‌دك تأخیر وقیش گوننده اوّل وقته تقدیم ایلمك مستحبدر • شمسده تغیر (٣) حاصل اولمزدن اوّل اولان وقته‌دگین صلات عصری وابتدای ثلث لیله قدر صلات عشایی تأخیر وصلات مغربی تعجیل ایتمك ویوم غیمده (٤) عصر وعشایی تعجیل وماعدایی تأخیر ایلمك کذلك مستحبدر «حلبی وغیره» صلات مغربی «بَادِرُوا بِالْمَغْرِبِ قَبْلَ اشْتِبَاكِ النُّجُومِ» حدیث شریفندن استدلال اولندیغی اوزره زیاده تأخیر تحریماً مکروهدر • تعجیل صلاتدن مقصود وقتك نصف اوّلنده ادا ایلمکدر (مجمع الانهر) صلات عشایی نصف لیله دگین تأخیر • مباح ایسه‌ده بغیر عذر اندن صکره اداده کراهت واردر «حلبی» صلات لیله مألوفی اولان مؤمنه وتری آخر لیله قدر تأخیر • مستحب واووقتده اویانمغه اعتماد ایتمز ایسه قبل النوم ادا ایتمك لازمدر «قدوری» بوخصوصده نبیّ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری حضرت ابی بکره (رضی الله عنه) قبل النوم ادای وتر ایلدیگندن طولایی «اَخَذْتَ بِالثِّقَةِ» وحضرت عمر (رضی الله عنه) وتری تأخیر ایلدیگی ایچون «اَخَذْتَ بِالْفَضْلِ» بیورمشلردر «مجمع الانهر»

(١) رامی • آتیجی (٢) سَهْم • اوق (١) تَغَیُّرْ • دگشمك (٢) یَوْمِ غَیْم • بلوطلو گون

ایکنجی باب

اذان بیانده‌در

اذان لغتده برشیئی اعلامدن و شرعده اوقات مخصوصه‌ده کلمات معلومه ایله اعلام واعلان مخصوصدن عبارتدر ۰ مدینهٔ منوره‌ده شرفصادر اولان امر وفرمان پیغمبری موجب عالیسنجه بلال حبشی (رضی الله عنه) طرفندن اذانه ابتدا اولنمشدر ﴿مجمع وغیره﴾ رجال ایچون صلوات خمس مفروضه وصلات جمعه ایچون اذان اوقومق سنت مؤکده‌در * سائر صلات ایچون سنت دگلدر ۰ اذان اوقور ایکن شهادتینده تغییر کلماتی مؤدی اوله‌جق مرتبه‌ده صوتی خفض (۱) وبعده رفع (۲) ایتمك معناسنه اولان ترجیع وتغنی وتلحین مکروهدر ﴿قدوری وملتقی﴾ بعضلر حیعلتین ده ترجیع وتلحین لابأسدر دیمشدر ﴿مجمع الانهر﴾ اذان فجرده ـ﴿حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ﴾ـ دن صكره ایكی كره ـ﴿اَلصَّلٰوةُ خَیْرٌ مِنَ النَّوْمِ﴾ـ قولی زیاده اولنور ۰ اقامت ۰ کلمات اذان گبی اولوب فقط حیعله‌دن صکره ایکی کره ـ﴿قَدْقَامَتِ الصَّلٰوةُ﴾ـ قولی علاوه قلنور * اذانده تَرَسُّل یعنی بلاسرعة مهل اوزره قرائت اولنور واقامتده سرعت التزام ایدیلور ۰ حیعلتینه گلندکده ۰ وجه صاغه وصوله تحریك اولنور ﴿قدوری وملتقی﴾ تحویل وجهله اسماع ۰ حاصل اولماز ایسه مناره‌ده اولدیغی گبی استداره (۳) ایدیلور ﴿درر﴾ اذان واقامتده قبله‌یه توجه اولنور واره‌لرنده تکلم ایدلمز مؤذن اذان اوقور

(۱) خَفْض ۰ الچقلاتمق (۲) رَفْع ۰ یوکسلتمك (۳) اِسْتِداره ۰ دونمك

ایکن پرمقلرینی مندوباً قولاقلرینك دلیگنه وضع ایلر ایسه‌ده اقامتده قومز ﴿درر﴾ اذان واقامت بیننده ـ﴿وَقتِ صَلات﴾ـ دینلمك گبی برصورتله بتکرار اعلامی متأخرین مستحسن گورمشلردر ۰ اذان ایله اقامت بینی فصل ایدلمکسزین همان وصل اولنمق مکروهدر * مغربك غیری نمازلرده هر رکعتده لااقل اون ایکی آیت جلیله تلاوت اولنمق اعتباریله ایکی ویا درت رکعت نماز قیله‌جق درجه‌ده فصل وتوقف اولنور * صلات مغربده عندالامام اوچ قیصه آیت اوقونه‌جق ویا اوچ خطوه یوریه‌جك قدر فصل ایدیلور * امامینه گوره جلسهٔ (۱) خفیفه کافیدر ﴿حلبی﴾ فوت اولان نمازك قضاسنده اذان اوقنور واقامت اولنور ۰ صلوات فائته‌یی قضا قصد ایدن مسلم فائتهٔ اُولی ایچون اذان اوقیوب اقامت ایدر وثانیه وثالثه‌یه دیلرسه آیری آیری اذان واقامت ایلر ودیلرسه هر برینه یالگز اقامت ایدوب اذان اوقومز ۰ اذان واقامت طهارت کامله ایله ایفا اولنور ۰ آبدستسز اذان اوقومق جائز اوله بیلور ایسه‌ده اقامت ایتمك وجُنُب ایکن اذان ویرمکده کراهت واردر ﴿قدوری﴾ مراهقك وصبی ومجنون وسکران وفاسق وقاعدك اذانی ـ﴿لِیُؤَذِّنْ لَکُمْ خِیَارُکُمْ﴾ـ حدیث شریفنك دلالتیله مکروهدر ۰ مراهق وعبد وولد زنا واعمی واعرابی‌نك اذانی مقصود اولان اعلام وقت صلاتی حصوله گتوره‌جگی جهتله مکروه عد ایدلمدی ﴿ملتقی وغیره﴾ اذانی مکروه اولنلردن فاسق وقاعددن ماعداسنك اذانی اعاده اولنور ۰ اذانی مکروه

(۱) جَلْسه ۰ اوطورمق .

اولنلرك و محدثك اقامتلریده مکروه ایسه‌ده اعاده لازمگلمز
قصبه‌ده واقع خانه‌سنده نماز قیلان کیمسه‌یه اذانك ترکی بلا کراهة
جائزدر «درر» مؤذن . اقامت اثناسنده مشی ایله‌مز . شاید
امامت ایده‌جك اولور ایسه اقامتده {قد قامت الصلوة}
دیرایکن مقام صلات امامه دوغری یورر * بعضلر امام اولسون
ویا اولمسون مؤذنه مشی ایله مکده بر بأس اولمدیغنی بیان ایلمشلردر
«حلبی» اذان . استماع اولندقده تکبیرات وشهادتین ذکر اولنوب
حیعلتین‌ده «لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم» وصباح
اذاننده {الصلوة خیر من النوم} ده کذلك مستمع طرفندن
{صدقت وبررت} دیمك لازمدر «در مختار» عقیب
اذانده حدیث شریفده وارد اولان {اللهم رب هذه الدعوة التامة
والصلوة القائمة آت محمدا الوسیلة والفضیلة والدرجة الرفیعة وابعثه
مقاما محمودا الذی وعدته انك لا تخلف المیعاد} دعاسنی قرائت ایتمك
لایق اولور «حلبی» اقامت اولنور ایکن {حی علی الصلوة} ده
امام وجماعت قیام ایدوب {قد قامت الصلوة} ده
شروع اولنور . اماماق ایده‌جك اولان شخص . مؤذن اولدیغی
یاخود امام هنوز گلمدیگی حالده امام حاضر اولمدقجه
جماعت قیام ایتمز «ملتقی» ابوبکر الصدیق (رضی الله عنه)
حضرتلری مؤذن اثنای اذانده شهادت رسالتی اوقور ایکن
ایکی باش پرمقلرینك طرنقلرینی تقبیل ومبارك گوزلرینه مسح

ایتدیگی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك
منظور جلیل نبویلری اولمسی اوزرینه سببی حقنده شرفصادر
اولان سؤال عالیه «تشرفا باسمك الشریف وتیمنا به
یا رسول الله» جوابنی ویرملریله «هذا احسن . من عمل به
امن من الرمد» بیوردیلر . معنای شریفی بو تقبیل ومسح
زیاده گوزل بر شی اولدیغندن ایشلاین کیمسه گوز آغریسندن امین
اولور دیمکدر . حین مسحده {اللهم احفظ عینی ونورهما}
دنیلمك مأثوردر «اخی زاده نقلا عن شرح الوقایة لابن
الشیخ» وقت صلاتدن مقدم اذان جائز اولمز زیرا اذان
صلاته دعوتدر «قدوری» (دعوت ایسه موقتدر)
قبل الوقت اذان اوقونسه اعاده‌سی لازمگلور «صدر» انجق
صباح اذانی وقتندن اول‌لجه اوقونمق امام ابی یوسف عندنده
جائزدر «حلبی وغیره»

اوچنجی باب

شروط صلات بیانده‌در

صلاتی تقدم ایدن شروطه متعلق مسائل مخصوصه‌در . قبل الصلوة
احداثدن وضوء وغسل ایله وانجاس حقیقیه‌دن بدن وثوب ومکانی
مباحث مخصوصه‌سنده بیان اولندیغی وجهله تطهیر ایلمك مصلی
اوزرینه فرض عیندر . شروط صلوة آلتیدر . برنجیسی حدثدن .
ایکنجیسی نجاستدن . طهارت . اوچنجیسی وقت . دردنجیسی ستر

عورتدر . رجلك عورتی گوبگی آلتندن رکبه (١) دخی داخل اوله‌رق دیزی آلتنه‌قدر اولان محللردر . چونکه ﴿الرُّكْبَةُ مِنَ العَوْرَةِ﴾ حدیث شریفی دلالتیله رکبه دخی عورتدن بعضدر ﴿قدوری وغیره﴾ نفس سرّه یعنی گوبك عورت خارجنده‌در ﴿درمختار﴾ حرّه‌نك جمله بدنی عورت اولوب یوزی وآوچلری وبر روایتده ظهرِ کفّی وقدمنك ظهر وبطنی عورت اولمدیغی درمختار وحلبی‌ده محرردر . رجلده عورت اولان محل جاریه‌ده‌ده عورت اولدیغی گبی جاریه‌نك بطن وظهری دخی عورتدر ﴿قدوری﴾ مکاتبه (٢) ومدبّره (٣) وامّ (٤) ولد . جاریه حکمنده‌در ﴿درر﴾ فتنه‌یه باعث اولدیغی ایچون مرأهٔ شابه‌یوزینی بین الرجال شهوتسز بیله اولسه کشف ایله‌مکدن ممنوعه‌در ﴿تنویر ودرّمختار﴾ بدندن ویاستر عورت ایدن ثوبدن یاخود نماز قیلنه‌جق مکاندن ازالهٔ نجس ایده‌جك شی

(١) رُكْبَه . دیز (٢) مُكاتَبَه . حالاً تصرفی ومستقبلاً رقبه‌سی جهتندن کندوسنه حریت ویرلمش اولان جاریه‌یه دینورکه عقد کتابتله تعیین اولنان بدلی نه زمان تماماً تأدیه ایدرسه اولوقت بسبتون آزاد اولور . کوله‌یه مُكاتَب دینلور (٣) مُدَبَّرَه . لغتده‌عاقبت امره نظر معناسنه اولان تدبیردن مأخوذ اوله‌رق (بن وفات ایلدیکم وقت یاخود بنم ارقه‌مدن ازاد اوْل) گبی سوزلرله عتق افندیسنك موتنه تعلیق اولنان جاریه‌یه دینورکه بووجه اوزره تدبیرِ مطلق ایله تدبیر اولنان جاریه حقنده بیع وهبه ورهن وارث مثللو معاملات تملکیه جریان ایده‌ماز . اماتدبیر مقیّدله یعنی (بوبولجیلقده ویابوخسته‌لقدن وفات ایدرایسه‌م ازاد اوْل) گبی سوزلرایله وقوعبولان . تدبیر . معاملاتِ مذکوره‌یه مانع اوله‌ماز . کوله‌یه مُدَبَّر دینلور . (٤) اُمّ وَلَد . حملنی ویا دوغردیغی ولدی افندیسنك بندندردیو اقرارایتدیگی جاریه‌یه دینورکه حکم شرعده مُدَبَّره گبیدر فقط ام‌ولد جمیع مالدن ومدبره ثلث مالدن آزاد اولور.

بولنمز ایسه ضرورةً بوحال ایله ادای صلوة جائز اولور واعاده‌سی لازمگلمز . البسه‌بولمیان مسلم . عریان وقاعد اولدیغی حالده رکوع وسجودی ایما ایدرك ایفای صلوة ایدر . اگر قائما نماز قیلارسه‌ده کافی اولوب لکن قعودفی الجمله ستر عورتی موجب اولدیغندن دهاافضلدر ﴿قدوری﴾ قعود ستر عورت ایچون دها مناسب اولمغله بونك کیفیتی ایاقلری قبله‌یه اوزاده‌رق اوطورمقدن . عبارتدر ﴿درر﴾ ربعی طاهر اوروبه وار ایکن چپلاق نماز قیلمق جائز اولمز . اما کلیسی مُتنجّس ویاربعندن اقلّی طاهر اولان ثوب ایله ایفای صلات عند الامامین عریان اوله‌رق ادادن افضل وامام محمده گوره واجبدر ﴿درر وملتقی﴾ بطن وفَخذ وساق (١) وثَدی (٢) مُتدلّی واُذن ورأس وسبیلَین واُنْثیَین که طقوز عضودن عبارتدر بونلرك هربری بشقه بشقه عضو واحد اولدیغندن ربعی منکشف اولدقده مانع صلوة اولوره شَعر نازلك (٣) ده حکمی بویله‌در . امام ابی یوسف عندنده بونلردن برینك اکثری وبرروایتده نصفی منکشف اولورسه نمازه مانع ایسه ده نصفندن اقلی دگلدر ﴿ملتقی وغیره﴾ رُکبه برقولده مستقلاً وابن همامك تصحیحی وجهله فخذ ایله معاً عضو واحددر قادینك کعبی ساقنه تابع اولدیغی جهتله یالگز کعبنك انکشافیله نمازی فاسد اولماز . ﴿حلبی﴾ مصلی‌نك عورت محللرینك انکشافی وجواز صلاتی مانع اولان نجس اوزرینه قیامی ومحاذاتك شرائط معتبره‌سیله صف نساده ارکان صلاتدن برركنك اداسی ممکن اوله‌جق قدر قیامك

(١) ساق . اینجك کمیگی (٢) ثَدیِ مُتَدَلّی . صارقش ممه (٣) شَعرِ نازِل . اوزون صاچ

امتدادی امام ابی یوسف نزدنده نمازی افساد ایلر «درر» امام محمد بالفعل ادایه اعتبار ایدر ایسه ده مختار اولان امام ابی یوسف قولیدر «در مختار» بر کیمسه نك ثوبی طاهر اولمیوبده رفیقی بعد اتمام الصلوة لباس طاهر ویرمگی وعد ایلرایسه برروایتده فوت وقتدن خوف ایتسه بیله لباس موعوده منتظر اولمق وروایت اُخراده فوت وقتدن خوف حالنده لباسه انتظار ایله مامك لازمگلور . وجود ثوبی قطعیاً امید ایتمك فوت وقتدن خوف ایتمیه جك مرتبه ده بكلمگی ایجاب ایدر «حلبی» (شروط صلاتك بشنجیسی نیتدر) داخل اولنان صلاته نیت ایدیلوب تکبیر افتتاحله نیتك بینی عمل آخر ایله فصل ایتمامگه دقت اولنمایدر «قدوری» اصل نیتده قصد قلب . شرط لازم وتلفظ . مستحبدر . نیت . تکبیر افتتاحدن صکره صحیح اولهمیه جغندن تقدیم ایدلمك الزم وشروعه مقارن اولمق احوطدر «حلبی» فرضده تعیین نیت . شرطدر . مثلا ظهر یوم ویافرض وقته نیت اولنمق لازم وجمعه وعیدین ووترده دخی تعیین مقتضیدر . نافلهده مطلقا نیت کفایت ایلر . قول اصحه گوره تراویحده وسائر سنن مؤکده ده تعیین ایجاب ایدر «حلبی» جماعتله ادای صلاتده مقتدی امامه متابعت ایلمگه وجنازه نمازنده رضاءً لله نماز قیلمغه ومیت ایچون دعا ایتمگه نیت ایدر «ملتقی وغیره» حین نیتده ـــ{اَللّٰهُمَّ اِنّی اُرِیدُ فَرْضَ صَلوٰةِ الْفَجْرِ فَیَسِّرْهَا لِی وَتَقَبَّلْهَا مِنّی}ـــ دیمك لایق ومستحبدر «اشباه» صلات فرضده فرضه وتطوعه معاً نیت ایدلسه امام ابی یوسفه گوره فرض جائز اولور وامام محمد عندنده شروعی صحیح اولمز «منیة» ایکی فائته

ایچون بردن نیت اولنسه فائتهٔ اُولٰینك نیتی صحیح وفائته ووقتیهیه نیت ایدلسه وقتیهنك آخر وقتی اولمدیغی ومصلّی اهل ترتیب بولندیغی حالده نیت فائتهیه واگر وقتیهنك آخر وقتی اولور ایسه نیت وقتیهیه خاص اولور ووقتده وسعت اولوبده مصلی دخی صاحب ترتیب دگلسه نیتك ایکیسیده صحیح اولمز «حلبی» امام . نسایه یاخود تعمیماً کندوسنه تابع اولان هرکسه امامتغه نیت ایلمش ایسه نسانك اقتداسی صحیح اولوب بووجهله نیت ایلمدیگی صورتده صحیح اولمز «منیة» مقتدی‌یه نیت اقتدا شرط اولدیغی گبی تعیین صلات دخی شرطدر * مثلا تعیین صلات اولنمیه‌رق امامه یالکز اقتدا ایچون نیت ایدلسه قول مختارده جائز اولمدیغی گبی امامك صلاتی نیت ایدیلوبده اقتدایه نیت اولنمسه ینه جائز اولمز . اما امامك صلاتنه شروعی نیت ایلهمك قول اصحده صحت اقتدایه کافی ایسهده احوط اولان نیت اقتدایی تصریح ایتمكدر «حلبی نقلاً عن قاضیخان» امامی زید ظن ایله مطلق امامه اقتدایه نیت ایدلسه امام عمرو اولسه دخی نیت صحیحدر . لکن زیدی تخصیص ایله نیت اولنوبده عمرو ظهور ایدر ایسه نیت صحیح اولمز «منیة» وقت ظُهرك بقاسنده شك اولنسه ووقتدخی خروج ایتمش اولسه ظهر یوم نیت ایدیلور ایسه قضا بنیة الادا طریقیله صحیح اولوب ظهر وقت . نیت اولندیغی تقدیرده صحیح اولمز «حلبی نقلاً عن قاضیخان» چهارشنبه گونی صالی ظن اولنوبده ظُهر یوم ثلاثایه نیت ایدلسه تعیین فرض حاصل اولمغله صحیح اولور «منیة» طلوع فجردن مقدم درت رکعت صلات تهجده نیت ایدیلوبده

ایکی رکعتدن صکره فجر صادق طلوع ایلسه صکره قیلنان ایکی رکعت امامین عندنده وامام اعظم حضرتلرندن بر روایتده سنت فجره نائب اولور «منیة» فجر طلوع ایتمدی ظن اولنوبده ایکی رکعت نماز قیلنسه فجر دوغدیسه متأخرین عندنده سنت فجر یرینه قائم اولور ۰ اگر طلوعده شك اولنور ایسه اتفاقاً قائم اولمز «منیة نقلاً عن الذخیرة» (شروط صلاتك التنجیسی استقبال قبله در) مصلی یه قبله‌یه توجّه ایتمك فرضدر ۰ مگر توجهدن بر صورتله خوف ایدرسه قادر اولدیغی جهته توجّه ایدوب نماز قیلمق لازمدر «قدوری» مریض اولوبده توجهه قدرتی اولمدیغی و توجیه ایدر کیمسه بولنمدیغی یاخود صحیح اولوبده قبله‌یه توجهی حالنده دشمن و یا یرتیجی حیواندن خوف ایلدیگی تقدیرده قادر اولدیغی جهته متوجهاً نمازی ادا ایدر کذلك دابه اوزرنده عذر ایله فرض و بغیر عذر نافله ادا اولندیغی حالده دخی توجه اولنان محله نماز قیلمق جائز اولور «حلبی» اهل مکه یه عین کعبه‌یه وغیریلره جهت کعبه‌یه استقبال شرطدر ۰ حتی مکیّ خانه‌سنده نماز قیلدیغی حالده بیتك جُدَرانی (۱) ازاله اولنه‌جق اولسه عین کعبه‌یه استقبال بولنمق واجبدر «درر» لکن بحرده ذکر اولندیغی اوزره بوقول ضعیفدر اصح اولان کندوسیله کعبه بیننده حائل بولنان مکی ۰ غائب گبیدر «درّمختار» جهت کعبه‌یه استقبال ۰ کعبهٔ مکرّمه مصلی نك دماغنده ملاقی و مجتمع و مثلثك ساقینی گبی گوزلرینه ممتد اولان ایکی خط موهومك بیننده واقع اولمقله حاصل اولور ۰ وجه انسان مقوّس (۲) و مدوّر بولنمغله صاغه وصوله

(۱) جُدَران ۰ دیوارلر (۲) مُقَوَّس ۰ یای گبی

انحراف جزئی وقوعبولسه بأس یوقدر «ملخص عن الدرر» مصلی قبله‌ده شبهه ایلدیگی و یانده سؤال ایده‌جك کیمسه بولنمدیغی تقدیرده تحرّی و اجتهاد ایلدکدن صکره ظنّ غالبی اولدیغی جهته نمازی قیلر و نمازدن صکره خطاسنی بیلسه دخی اعادهٔ صلات ایلمز ۰ نماز ایچنده خطاسنی بیلدیگی صورتده جهت قبله‌یه دونه‌رك صلاتنی اتمام ایلر «قدوری» یانده سؤال ایده‌جك کیمسه بولنورکن صورمیوبده تحرّی ایله نمازی قیلسه قبله‌یه اصابت ایدرسه صلاتی جائز اولوب اصابت ایتمز ایسه جائز دکلدر «حلبی» قبله‌یی ارامقسزین مصلی صلاته شروع ایتدکده قبله‌یه اصابت ایلسه بیله نمازی صحیح اولماز خلافاً لامام ابی یوسف «ملتقی» امّا بعد ادای صلوة قبله‌یه اصابتی مصلّینك معلومی اولور ایسه مقصودك حصولی ایچون اتفاقاً نمازی صحیح اولور «مجمع الانهر» لکن اراشدیردیغی جهتی ترك ایدوب دیگر جهته توجّه ایلیه‌رك نمازی قیلسه قبله‌یه اصابت ایتسه دخی امام اعظم و امام محمد حضرتلرنجه صلاتك اعاده‌سی لازمدر «حلبی» برجماعت ظلمت لیل گبی برمانعدن ناشی قبله‌ده اشتباه ایدوب هربری بعدالتحرّی برجهته استقبال ایتسه‌لر و امامك حالنی بیلمسه‌لر امامی تقدّم ایتمین و یا امامك حالنی بیلوب مخالفت ایلمینلرك نمازلری صحیح اولوب تقدّم و مخالفت ایدنلرك صحیح اولمز «ملتقی وغیره» مصلی جهت قبله‌یی سؤال ایتدیگی شخص اوّلجه دوغریسنی خبر ویرمیوبده تحرّی ایتدیگی جهته نمازی قیلدقدن صکره مصلی نك اختیار ایلدیگی جهتك خلافنی اخبار ایتسه نمازك اعاده‌سی ایجاب ایلمز ۰ «حلبی» محراب ۰ علامت اولوب جهت قبله اولمدیغندن ناشی مصلّی ایچون محرابی قبله نیت ایدوب نمازه شروع ایلمك جائز اولمز «منیة نقلاً عن الخانیة» مصلّی صدرینی بغیر عذر قبله‌دن

تحويل ايدرسه نمازى فاسد اولور واگر وجهنى تحويل ايدرايسه في الحال ينه استقبال واجبدر وبو تحويل سببيله نمازى فاسد اولماز ايسه‌ده فقط اشداً مكروهدر ﴿ منية ﴾ اثناى صلاتده حدث واقع اولدى ظنيله لاجل الوضوء قبله‌دن تحوّل ايدوبده مسجددن خروجدن اوّل حدثك عدم وقوعنى بيلسه نمازى بوزلماز ۰ اما مصلى امام اولوبده يرينه برينى قويدقدن صكره حدثك عدم وقوعنى بيلسه مسجددن خروج ايتمش اولماسه بيله نمازى بوزيلور ۰ كذلك متوضى ۰ بلا وضوء ۰ افتتاح ايلمك ومتيمم ۰ سرابى صو ۰ ظن ايتمك وماسح مدّت مسح مرور ايتدى ظننده بولنمق گبى احوال اوزرينه قبله‌دن انصراف ايتسه‌لر بعده عكس حال معلوملرى اولسه اشبو انصرافلرى ترك صلات قصديله اولوب بناء ايچون اولمديغندن مسجددن چيقمسه‌لر بيله نمازلرى فاسد اولور ﴿ حلبى ملخصاً ﴾

دردنجى باب

صفت صلات بياننده‌در

صلاتك بدايت تحريمه‌دن نهايت تسليمه قدر كيفيت اداسنه متعلق مسائل مخصوصه‌در ۰ صلاتك فرائضى تحريمه (۱) قيام ۰ قرائت ۰ ركوع ۰ سجود ۰ آخر صلاتده تشهد مقدارى قعوده‌دن عبارت اولمق اوزره التيدر ﴿ قدورى ﴾ اركان ستهٔ مذكوره اتفاقيدر ۰ امام اعظم حضرتلرينه گوره خروج بصنعه وامام ابى يوسف عندنده تعديل اركان دخى فرضدر ۰ تحريمه شدّت اتصالنه بناء جميع كتبده اركان عدادنده ذكر اولنمش ايسه‌ده ركن اولميوب

(۱) تحريمه ۰ تكبير افتتاح ديمكدركه خارج صلاتده مباح اولان اشيانك حرمتنه سبب شرعى اولديغى ايچون تحريمه دينلدى

بلكه ائمهٔ حنفيه نزدنده اتفاقاً شرط خارجدر ۰ بناءً عليه ابتداى تكبيرده نجاست مانعه وانكشاف عورت وانحراف عن القبله بولنوبده بونلر درعقب مندفع اولور ايسه شروع صحيحدر ﴿ حلبى ملخصاً ﴾ صلاته دخول قصد ايدن رجل تكبير ايدوب تكبير ايله معاً ايكى اللرينى رفع ايله ايكى باش پرمغنى قولاقلرينك يومشاغنه محاذى ايلر ٭ صلات وترك قنوتنده وعيدين وجنازه نمازلرنده دخى تكبيرلر وجه مذكور اوزره اجرا ايديلور ﴿ قدورى ودرر ﴾ زمرهٔ نسا حذاء منكبينه (۱) دك اللرينى قالديررلر ۰ رفع يد ۰ ماسوادن وصف كبريايى نفيه اشارت اولوب نفى ۰ اثباتدن مقدّم اولمغله قول اصحده تقديم رفع ۰ اهم وامام ابى يوسف عندنده تكبير ايله معيت ملتزمدر ﴿ درر وغيره ﴾ اللرينى يكلرندن چيقارمق آداب صلاتدندر ۰ رفع يدده پرمقلرينى ضم وتفريج بيننده يعنى بر برينه بتشديرلمش ويا زياده آچلمش اولميه‌رق منشور حالنده بولندرمق واوچلرينى قبله‌يه قارشو طوتمق سنت شريفه‌در ﴿ حلبى ﴾ مقتدينك تكبيرى امام اعظم حضرتلرينه گوره تكبير امامه مقارن بولنمق واماميْن عندنده تكبير امامدن صكره اولمق افضلدر ﴿ درر ﴾ مصلى ﴿ الله اكبر ﴾ برينه ﴿ الله اجل ﴾ ياخود ﴿ الله اعظم ﴾ ويا ﴿ الرحمن اكبر ﴾ ديسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرينك عندلرنده كافى عد اولنوب امام ابى يوسفه گوره اكبر ويا كبير لفظنك تلفظى لازمدر ﴿ قدورى ﴾ تعظيمه دال اولان الفاظ ايله تحريمه جائزدر ﴿ سبحان الله ولا اله الا الله ﴾ ويا فارسى عباره ايله ﴿ خدا بزرگست ﴾ ديمك گبى ۰ لكن ﴿ رب اغفرلى ﴾

(۱) منكبين ۰ ايكى اوموزلر

مثللو دعايه دال اولان الفاظ ايله تحريمه جائز دكلدر ﴿ درر ﴾ تعوّذ و بسمله و حولقه ايله افتتاحه جواز يوقدر ﴿ اللهم ﴾ ويا ﴿ الله ﴾ لفظيله جائزدر ﴿ درّمختار ﴾ لفظهٔ جلاله ايله شروع مختلف فيه اولوب خلاصه‌ده جائز اولمديغى وكافيده تجويز اولنديغى گوسترلمشدر ﴿ حلبى ﴾ ﴿ الله اكبر ﴾ ديندلديكى وقتده اسم جلالك همزه‌سى ويا اكبرك باسى مد ايدلسه شروع صحيح اولمز . كذلك صلات ايچنده همزه ياخود با تمديد اولنسه نماز فاسد اولور ﴿ حلبى ﴾ لفظهٔ جلالك همزه‌سى امام ايله بدأ ايديلوب‌ده امامدن اوّل راءِ اكبردن فارغ اولنسه قول اصحده شروع باطلدر . صاغ الى صول ال اوزرينه باغلايه‌رق ايكى اللرى تحت السّرة (۱) وضع ايلمك وبعده ﴿ سبحانك اللهم ﴾ الى آخره ومتعاقباً اعوذ و بسمله قرائت ايتمك و بونلرى سرّاً اوقومق سنت مؤكده‌در ﴿ قدورى وغيره ﴾ كوچك وباش پرمقلر حلقه ايديلوب بيلگى اخذ واوچ پرمغى بسط ايتمك سنتدر ﴿ كافى ﴾ ﴿ سبحانك ﴾ ى اوقوركن ﴿ وجل ثنائك ﴾ ى صلات جنازه‌نك غيريده ترك ايتمك اَوْليدر ﴿ حلبى ﴾ استعاذه‌ده صاحب هدايه عندنده اَوْلى اولان ﴿ اَسْتَعيذُ بِاللّهِ مِنَ الشَّيطانِ الرَّجيم ﴾ وصاحبِ كافى وغيريسى نزدنده ﴿ اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ﴾ ديمكدر . تعوّذ . امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه قرائته تابع اولديغنه بناءً مقتدى تعوّذ ايتمز وامام ابى يوسفه گوره تعوّذ . ثنايه تابع اولديغندن مقتدى استعاذه ايدر ﴿ منية ﴾ مسبوق امامه حالِ مخافته‌ده (۲) ادراك ايلدكده

(۱) تحت السُرّة . گوبگك آلتى (۲) صلات مُخافَته . ظهر وعصر صلاتى گبى قرائت جهر ايدلميان نماز

﴿ سبحانك ﴾ ى اوقويه‌جغى گبى قضاء ماسبق ايچون قيام ايتدكده ينه قرائت ايلر . مقتدى امام جهر ايدر ايكن شروع ايتسه برقولده سبحانكى ترك ايدوب قول آخرده سكتات (۱) امام بيننده بقدر الامكان كلمه كلمه يا ايكيشر ايكيشر قرائت ايدر ﴿ حلبى ﴾ مصلى . امام ركوعده ايكن شروع ايلسه ركوعك بر جزوئنده امامه ادراكى ظن غالبى اولديغى حالده قائماً ثنايى قرائت ايلر والّا ترك ايدر . برنجى سجده‌ده امامه يتشسه ينه بويله ياپلمق ايجاب ايدوب ايكنجى سجده‌ده ادراك ايلديگى تقديرده ثنايى ترك ايله سجده ايدر . اما قعده‌ده ايكن ادراك ايلسه من غير ثناء يعنى سبحانكى اوقومقسزين قعود ايلمك اَوْلى اولوب لكن قرائت ثنادن صكره دخى اوطورمق جائز اولور ﴿ خلاصه عن حلبى ﴾ مصلى بعد التكبير قرائته شروع ايدوب ثنا وتعوّذ وبسمله‌يى اونوتسه اعاده ايتمز وترك سنت اولديغى جهتله سجدهٔ سهويه دخى ايلمز ﴿ حلبى ﴾ فاتحه ايله سوره بيننده گرك صلات جهريه گرك سرّيه‌ده بسمله سنت دگلدر اما قرائتنده دخى اتفاقاً كراهت يوقدر ﴿ درّمختار ﴾ بسملهٔ شريفه‌دن صكره مصلى سورهٔ فاتحه وبعده برسورهٔ اُخْرايى ياخود ديله‌ديگى سوره‌دن اوچ آيت كريمه‌يى قرائت ايدر ﴿ قدورى ﴾ فرضلرك ايكى وسائر نمازلرك جميع ركعتلرنده قرائت قرآن مطلقا فرض و برسوره ويا برآيت طويله ويا ﴿ انا اعطيناك ﴾ سوره‌سى قدر اوچ آيت قصيره‌يى فاتحهٔ شريفه‌يه ضم ايتمك واجبدر . بر ويا ايكى آيت قصيره قرائت ايديلورسه تحريماً مكروهدر . لكن واجب ايله اكتفا

(۱) سَكَتاتِ امام . صلات جهريه‌ده امامك اثناى قرائتده اولان توقفلرى

اولدیغی تقدیرده تنزیهاً کراهت واردر ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ و ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ و ﴿ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ آیتلری گبی «حلبی» آیت کرسی وآیت مداینه مثللو آیت طویله‌یی ایکی رکعته تقسیم ایتمك قول اصحده جائزدر «منیة» ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ مثللو کلمهٔ واحده و (ق) و (ص) گبی علی قول حرف واحد اولان آیت واحده ایله قول اصحده ادای فرضیت صحیح دگلدر . امام سورهٔ فاتحه‌یی اتمام ایدرك ﴿ولا الضالین﴾ دیدکده امام وجماعتك دخی سراً ﴿آمین﴾ دیملری سنتدر «حلبی» ﴿آمین﴾ قبول ایله دیمکدر «طحطاوی» همزه‌نك مدّی ومیمك تشدیدی یاخود همزه‌نك کذلك مدّی ویانك حذفی ایله نماز فاسد اولمز . اما همزه‌نك قصری ومیمك تشدیدیله ویا قصر وحذف یاء ایله ویاتشدید وحذفله برابر مداولنسه مفسد صلاتدر «درّمختار» ضم سوره‌دن صکره مصلّی تکبیر ایدوب رکوع ایدر . ورکوعده ایکی اللرینی پرمقلرینك آره‌لرینی آچوب دیزلرینه وضع وارقه‌سنی بسط ایدرك طورر . وباشنی دوز طوته‌رق رفع وتنزیل ایتمز . ورکوعه واردقده اوچ کره ﴿سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ﴾ دیر بوده ﴿مَنْ قَالَ فِی رُكُوعِهِ سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ ثَلَاثاً فَقَدْ تَمَّ رُكُوعُهُ وَذَلِكَ اَدْنَاهُ﴾ حدیث شریفی اقتضاسنجه تسبیحك ادنی مرتبه‌سیدر «قدوری ودرر» مقتدی تسبیحاتی اتمامدن اوّل امام باشنی رفع ایتسه متابعت واجبدر (تنویر) بیلدیگی بر شخصك نمازه ادراك ایتمسیچون امامك قرائت ورکوعی اطاله ایلمسی تحریما مکروهدر اما گلان

شخصی بیلمدیگی صورتده بأس یوقدر «درّمختار» بوندن صکره امام ومنفرد باشنی رفع ایدوب ﴿سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ ومقتدی یالکز ﴿رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ دیر «قدوری» محیطده ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ وبحر رائقده ﴿رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ﴾ دیمك افضلدر دینلمشدر . امام اعظم حضرتلرندن بر روایتده وامامین عندنده امام وقول اصحده منفرد دخی تحمیدی (۱) ضم ایلمك لازمدر «هدایة» (محیطده تحمیدده قصر . مصحح وحلبیده تصحیح هدایه اولیٰدر دینلمش ودرّمختارده تسمیعی (۲) انتقاله وتحمیدی حال استوایه (۳) قصر ایتمك لزومی گوسترلمش و ﴿حَمِدَهُ﴾ لفظی سکون میم ایله اوقونسه یاخود نقط هاسز اوله‌رق ﴿حَمْد﴾ دینلسه نماز فاسد اوله‌جغی مضمراتده بیان ایدلمش وهندی دخی شرح کافیدن نقلاً فساد صلات ایله حکم ایلمش اولدیغی ومع مافیه بونلرك جمله‌سی منظور فیه بولندیغی مجموعهٔ حفیدده محرر ومصرّحدر) مصلی قیام ایلرجه سنه دوغریلوب تکبیر انتقال ایدرك سجده ایدر وسجده‌ده ایکی آووجیله ارضه اعتماد ایدوب یوزینی ایکی الینك بیننه وضع ایدرك بورنی وآلنی اوزرینه سجده ایلر . اگر احدهمایه قصر ایله یالکز آلنی یاخود بورنی اوزرینه سجده ایتسه امام اعظم حضرتلرنجه جائزدر . امامین یالکز بورنی اوزرینه عذرسز اقتصار سجده‌یی

---

(۱) تَحْمِید . ﴿رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ﴾ دیمك (۲) تَسْمِیع . ﴿سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ﴾ دیمك (۳) اِسْتِوَاء . دوغرلمق

تجویز ایلمامشلردر ﴿قدوری﴾ (رکوعدن قالقدقده سُبحانَ الله دیه‌جك قدر) قومه (١) قول مشهورده سنت مؤکده اولدیغی هدایه و درر ده وواجب اولدیغی قنیه‌ده محرردر . رکوع وسجودده اعضا وجوارحی اطمینان (٢) ایتدیرملك که تعدیل ارکاندن عبارتدر . روایت کرخیده واجب وروایت طحاویده سنتدر . امام ابی یوسف عندنده فرض اولدیغی عنایه وحلبیده ذکر اولنمش وابن همام شرح هدایه‌ده قومه وجلسه (٣) نك امام اعظم وامام محمد حضرتلری عندنده واجب اولدیغنی بیان ایلمشدر) ﴿اُمِرْتُ بِاَنْ اَسْجُدَ عَلی سَبْعَةِ اَعْضاءٍ عَلَی الْجَبْهَةِ وَالْیَدَیْنِ وَالرُّکْبَتَیْنِ وَاَطْرافِ الْقَدَمَیْنِ﴾ حدیث شریفندن استدلال ایدیله‌رك انف (٤) جبهه (٥) ده داخل اولمغله عذرسز جبهه ویا انف اوزرینه قصر سجده ایتمك جائز اولور دینلمش ایسه‌ده بونده کراهت واردر چونکه آنفا ذکر اولندیغی وجهله امامین عندنده جبهه‌ده عذر اولمدقجه یالکز انف اوزرینه سجده تجویز اولنمامشدر . هله یناق وچکه اوزرینه سجده ایدلمك مطلقا غیر جائزدر ﴿خلاصه عن المنیة والملتقی ومجمع الانهر﴾ کَوْرِ عمامه (٦) ایله نوبك زیاده‌سی اوزرینه سجده جائزدر ﴿قدوری﴾ مصلی سجده‌ده دیزلرنی یره واللرینی قولاقلرینك حذاسنده اوله‌رق کذلك ارضه وضع ایله اصابعی بربرینه ضم وقبله‌یه توجیه ایدر

(١) قَوْمه . قالقمه (٢) اِطْمینان . سکونت اوزره اولمق (٣) جَلْسَه . اوطورمق (٤) اَنْف . بورون (٥) جَبْهَه . آلن (٦) کَوْرِ عِمامَه . صاریغك دوریمی

وبازولری آچار وقارننی اویلوقلرندن اوزاق طوتار وقَدَمَیْنی یره قویه‌رق اطراف اصابعی (١) قبله‌یه چویرر وانفی وجبهه‌نی استقرار ایده‌جك مرتبه یره وضع ایلر . مرأه‌ایاغنك پرمقلرنی دیکمیه‌رك وبازولرینی آچمیه‌رق قوللرینی زمینه بسط ایدر وبطننی فخذینه (٢) متصل قیلر ﴿درر ملخصاً﴾ سجده‌ده اوچ کره ﴿سُبْحانَ رَبِّیَ الْاَعْلی﴾ دینلور . بوده ﴿مَنْ قالَ فی سُجُودِهِ سُبْحانَ رَبِّیَ الْاَعْلی ثَلاثاً فَقَدْ تَمَّ سُجُودُهُ وَذٰلِكَ اَدْناهُ﴾ حدیث شریفی موجبنجه تسبیحك اقلی اولوب تك اوله‌رق اندن زیاده ایدیلور ایسه فضیلت واردر ﴿درر وغیره﴾ وضعِ قدمیندن مقصد . اصابعی قویمقدر بناءً علیه اصبع واحده یاخود بلا اصابع . ظهر قدم وضع اولندیغی صورتده ایاقلرك بری قونیلورسه صحیح اولوب عکسی تقدیرده صحیح اولماز بوندن مفهوم اولان وضع اصابع ایله مقصود . اصابعی قبله‌یه توجیهدن عبارتدرکه پرمقلرك اوزرینه اعتماد حاصل اوله والّا ظهر قدم وضع اولنمش اولور حالبوکه فقها بونی معتبر طوتمدیلر . اکثر ناس بوندن غافل بولندیغندن بومسئله‌یه تنبیه واجبدر ﴿حلبی﴾ جامعده ازدحام (٣) جماعتدن ناشی نمازده یره سجده ایدیله‌میوبده بالضرورة اوکنده نماز قیلان کیمسه‌نك ظهرینه سجده اولنمسی ساجد ایله مسجود ایکیسی بر نمازده بولنمق شرطیله جائزدر ﴿درر ودر مختار﴾ موضع سجده . موضع قدمدن نصف ذراع مقداری مرتفع اولسه سجده‌یه جواز وار ایسه‌ده فقط اندن

(١) اَطْراف اَصابِع . پرمقلرك اوجلری (٢) فَخِذَیْن . ایکی اویلوقلر (٣) اِزْدِحام . غلبه‌لك

زیاده اولور ایسه ازدحام ناسدن غیریده تجویز اولنمامشدر «حلبی ودر مختار» مصلی سجده‌دن باشنی قالدیروب تکبیر ایدر . اعضاسی ساکن اوله‌رق سبحان الله دیه‌جك قدر اوطوردقدن صکره تکبیر ایله سجدهٔ ثانیه‌یی دخی اجرا ایلر . سجده‌ده مطمئن (۱) اولوب بعده تکبیر انتقال ایدرك صدور قدمینی اوزرینه قائم اولدیغی حالده دوغریلور «قدوری» قیام ایلر ایکن جلسهٔ استراحت ایتمز و اللریله وجه ارضه عذرسز اعتماد ایلمیوب بلکه دیزلرینه دایانور «منیة» (سجدتین بیننده اوطورلمیوبده حال سجوده قریب ایکن سجدهٔ ثانیه ایدلسه قول اصحده صحیح اولمدیغی هدایه‌ده بیان اولنمش وحلبیده ظاهر اولان صحیح اولمقله برابر اشد کراهتله مکروهدر دینلمشدر) رکعت ثانیه‌ده تکبیرهٔ اولی‌ده یعنی افتتاحده اولدیغی گبی ایکی اللر قالدیرلمیوب وثناء وتعوذ دخی ایدلمیوب بسمله وفاتحه وضم سوره قرائت اولنور «قدوری» مصلی رکعت ثانیه‌یی رکوع وسجود ایله بعدالادا سجدهٔ ثانیه‌دن رفع رأس (۲) ایتدکده قدم یسرانی (۳) بسط ایله اوزرینه قعود وقدم یمنی‌یی (۴) قویاً نصب واصابعی جانب قبله‌یه توجیه واللرینی فخذینی اوزرینه وضع واصابعنی بسط ایدر بعده تشهدی یعنی (التحیات لله‌یی) الی آخره قرائت ایدر «قدوری» مرأه . تورك یعنی صول یانی اوزره اوطورر و صاغ جانبندن ایکی ایاغنی چیقارر «ملتقی

---

(۱) مطمئن . سکونت اوزره اولان (۲) رفع رأس . باشنی قالدیرمق
(۳) قدم یسری . صول ایاق (۴) قدم یمنی . صاغ ایاق

وغیره» تفسیر تحیاتده اقوال کثیره اولوب احسنی تحیاتدن عبادات قولیه وصلواتدن عبادات بدنیه وطیباتدن عبادات مالیه مقصود اولمقدر «بحر رائق» قعدهٔ اولی‌ده تشهد اوزرینه قول اصحده ﴿اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد﴾ ویا قولده ﴿اللهم صل علی محمد﴾ و قول آخرده بر حرف بیله زیاده قلنورسه سجدهٔ سهو لازمدر «حلبی» فرضده قعدهٔ اولی و بونك تشهدی قول مشهورده واجبدر «قهستانی» سنت ونافله‌ده امام محمد وزفر عندنده فرضدر دینلمشدر . صلوات پرمغنی شهادتیندن ﴿لااله﴾ ده رفع و ﴿الا الله﴾ ده وضع ایتمك سنت اولدیغی محیطده وصحیح مسلمده مصرحدر «منح» فرض نمازلرك صکره‌کی رکعتلرنده بعدالبسملة یالکز فاتحه قرائت ایدیلوب ضم سوره اولنمز . وتر واجبده وسنن ونوافلده ضم سوره واجبدر «قدوری ملخصاً» مصلی فرضك رکعتین اولیینندن صکره فاتحه ایله اکتفا ایدر اگر تسبیح ویاسکوت ایلر ایسه جائز ایسه‌ده لکن عمداً سکوت ایدر ایسه اسائت ایتمش اولور . شاید سهواً سکوت ایتسه امام اعظم حضرتلرندن بر روایتده سجدهٔ سهویه واجب اولور صحیح اولان رکعتین مذکورتیندن صکره‌کی رکعتلرده قرائت فاتحه واجب دکل ایسه‌ده ترك ایتمامك احوطدر «خلاصه عن الدرر» آخر صلاتده قعدهٔ اولی گبی قعود ایدیلوب تشهدی قرائت و ﴿اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت﴾ و ﴿اللهم بارك علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت﴾ الی آخرهما صره‌سیله اشبو ایکی صلوات مشهوره اوقنور . وآیات

قرآنيه‌يه مشابه ويا سائر ادعيهٔ مأثوره ايله دعا اولنور ٠ وكلام ناسه شبيه دعا اوقونمز ﴿قدورى﴾ ادعيهٔ مشابهه ﴿ربنا آتنا فى الدنيا حسنة﴾ و ﴿ربنا اغفر لى ولوالدى﴾ الآيتين و ﴿ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب﴾ گبى آيات قرآنيه‌در و ﴿اللهم اغفر لى ما قدمت وما اخرت وما اسررت وما اعلنت وما اسرفت وما انت اعلم به منى انت المقدم وانت المؤخر لا اله الا انت وانت على كل شىء قدير﴾ و ﴿اللهم انى ظلمت نفسى ظلما كثيرا ولا يغفر الذنوب الا انت فاغفر لى مغفرة من عندك وارحمنى انك انت الغفور الرحيم﴾ مثللولر ادعيهٔ مأثوره‌در ٠ اما ﴿اللهم اكسنى واعطنى مالا﴾ گبى ناسدن طلب اولنه بيله‌جك شيلره دائر دعالر وسط صلاتده اوقور ايسه نماز فاسد اولور اما قعدهٔ اخيره‌دن صكره اوقور ايسه نماز بوزلماز لكن واجب اولان سلامى ترك ايله نمازدن سلامسز خروج اولنمش اوله‌جغندن صلات ناقص قالور ﴿حلبى﴾ قعدهٔ ثانيه‌ده قرائتى لازم اولان تحيات وصلوات معلومه وادعيهٔ مأثوره‌نك ختامنى متعاقب اولا صاغ جانبدن ﴿السلام عليكم ورحمة الله﴾ دينلوب صكره صول طرفدن دخى بو وجهله سلام ويريله‌رك نمازدن چيقيلور ﴿قدورى﴾ مقتدى سلامى امامك سلامنه مقارن اوله‌رق جماعت وحفظهٔ

كرامى نيت ايدرك صاغنه وصولنه سلام ويرر و امام قنغى جانبنده ايسه او جانبه سلام ويردكده امامى نيت ايدر اگر امام حذاسنده ايسه هر ايكى سلامده آنى نيت ايلر وامام ٠ سلامده جماعت وحفظه‌يى ومنفرد يالكز حفظه‌يى نيت ايدر ﴿درر ملخصاً﴾ امام ٠ صلات مغرب وعشادن ايكى اولكى ركعتلرده وصباح وجمعه وبيرام نمازلرنده قرائتى جهر (٢) ايدر وركعتين اولييندن صكره‌كى ركعتلرده قرائتى اخفا ايلر ٠ منفرد مخيردر ٠ ديلرسه جهر ايدوب نفسنه اسماع (٣) وديلرسه سرا (٤) قرائت ايلر ٠ صلات ظهر وعصرده امام ٠ قرائتى اخفا ايدر ﴿قدورى خلاصة﴾ منفرد دخى بويله ايلر عند الكرخى جهرك ادناسى اسماع نفسدن واسرار ومخافته ٠ تصحيح حروفدن عبارت ايسه‌ده فقط صحيح اولان ابو جعفر هندوانى قوليدركه اوده اسماع نفس ٠ حد اخفا وجهر ٠ اسماع غيردر ٠ بو حالده امامك يانده بولنانلر ايشتميه‌جك اولورلرسه جهر ايتمش اولمز واوقوديغنى كنديسى ده ايشتميان قارئ عد اولنمز ﴿جوهرة﴾ امام ٠ حاجت ناسدن زياده جهر ايلر ايسه آثم اولور ﴿سراج﴾ منفرد ومقتدى تكبيرات انتقاليه‌يى جهر ايتمز ﴿بحر رائق﴾ سنت اولان ٠ امام ٠ سلام ثانى‌يى سلام اولدن اخفايه قريب صورتده ايتمكدر ٠ نماز تمام اولدقدن صكره امام مخيردر ديلرسه صاغندن وديلرسه صولندن منحرف اولور وديلرسه قارشوسنده مصلى اولمديغى حالده جماعته استقبال ايدر ﴿منية﴾ فرضدن صكره سنت وار ايسه

---

(١) جهر ٭ آشكاره ايتمك (٢) اسماع ٭ ايشتديرمك (٣) سرا ٭ كيزلى

﴿ اللهم انت السلام و منك السلام تباركت ياذا الجلال و الاكرام ﴾ دينلوب بلا تأخير سنته قيام اولنور ﴿حلبى﴾ صلات وتر اوچ ركعتدر . بينلرى سلام ايله فصل اولنميوب ركعت ثالثه‌ده فاتحه وضم سوره‌دن صكره ركوعدن اول هر وترده قنوت ايديلور ووترك هر ركعتنده فاتحه اوقنور وضم سوره اولنور . واوچنجى ركعتك فاتحه وضم سوره‌سنى متعاقب تكبير اولنوب ايكى اللر قالديرلدقدن صكره قنوت ايديلور . صلات وتردن غيرى نمازده قنوت اولنماز ﴿قدورى وغيره﴾ ركوعدن اول هر وتر قيدى سنه‌نك جميعنده قيلنه‌جق صلات وترده قنوت لازم اولديغنه تنبيه ايچوندر اولوب چونكه مذهب شافعيده ركوعدن صكره يالكز رمضانك نصف اخيرنده وبرده صلات فجرده قنوت ايديلور . رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك صلات وترده ركعت اولى‌ده ﴿ سبح اسم ربك الاعلى ﴾ وثانيه‌ده سورهٔ كافرون وثالثه‌ده سورهٔ اخلاص قرائت بيوردقلرى ابن عباس (رضى الله عنهما) دن روايت اولنمشدر ﴿ درر وغيره ﴾ قنوتده مشهور اولان دعا ﴿ اللهم انا نستعينك و نستغفرك ﴾ و ﴿ اللهم اياك نعبد ﴾ الى آخرهما دعالريدر . استنيلور ايسه مذكور دعالره حسن بن على (رضى الله عنهما) حضرتلرينك قنوتى اولان ﴿ اللهم اهدنى فيمن هديت وعافنى فيمن عافيت وتولنى فيمن توليت وبارك لى فيما اعطيت وقنى شر ما قضيت فانك تقضى ولا يقضى عليك وانه لا يذل من واليت ولا يعز من عاديت تباركت ربنا وتعاليت ﴾ دعاسى

ضم ايديلور و ﴿ صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ﴾ دينلور . دعاى قنوتى كوزلجه بلميان اوچ كره ﴿ ربنا اتنا فى الدنيا حسنة وفى الآخرة حسنة وقنا عذاب النار ﴾ ياخود اوچ دفعه ﴿ اللهم اغفرلى ﴾ ياخود اوچ كره (يارب) دير ﴿ حلبى ﴾ مختار اولان دعاى قنوتى اخفا (١) ايلمكدر . مصلى قنوتى اونودوبده ركوعده تذكر (٢) ايتسه بعد القيام قنوت ايتميوب سجده‌يه وارر . امام اعظم حضرتلرينه گوره قنوت عمل وجوبى اولديغندن تأخيرى جهتيله مصلى سهو سجده ايدر وامامين عندنده قنوت سنت اولديغيچون سجدهٔ سهويه لازمگلمز ﴿ بحر رائق ﴾ مصلى فاتحه‌يى اوقويوب ضم سوره‌يى وقنوتى فراموش (٣) ايدرك ركوعه وارسه بعد القيام سوره‌يى قرائت وقنوت ايدوب ركوعى اعاده وسجود سهو ايدر ﴿ جوهرة ﴾ هيچ بر نمازده تعيين سوره يوقدر ﴿ قدورى ﴾ يعنى نمازك صحتى سورهٔ مخصوصه‌نك قرائتنه توقف ايتمز بلكه قرآندن كندويه ميسر اولانى قرائت ايلر ﴿ جوهرة ﴾ نماز ايچون سورهٔ معينه قرائتنى اعتياد ايتمك مكروهدر ﴿ قدورى ﴾ كراهت . سورهٔ معينه‌نك قرائتى واجبدر غيريسى كفايت ايتمز ديو اعتقاد اولنديغى صورتده‌در . اما رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك قرائتى سببيله تبرك قصد ايدرسه كراهت يوقدر ﴿ جوهرة ملخصاً ﴾ امام اعظم حضرتلرنجه

(١) اخفا . گزلمك (٢) تذكر . خاطره گتورمك (٣) فراموش . اونوتمق

نمازده اسم قرآنك متناول اولدیغی مقداری قرائت کفایت ایدر. امامین عنـدنده اوچ آیت قصیره ویابر آیت طویله‌دن اقلی جائز اولمز «قدوری» آیت واحده‌دن زیاده قرائته مقتدر اولمیان مصلی‌یه امامین عندنده اوچ کرّه تکرار ایتمك لازم اولوب امام اعظم حضرتلرنجه تکراره لزوم گوسترلمامشدر اما آیت واحده‌نك قرائته مقتدر اولان کیمسه ایچون نصفنی ایکی کرّه ویا زیاده اوقیوبده تمامنی قرائت ایلمامك امام مشار الیه نزدنده جائز اولمدیغی گبی اوچ آیتی قرائته مقتدر بولنان کیمسه‌نك برآیتی تکرار ایلمسیده امامین عندنده تجویز اولنمامشـدر «حلبی» صلاتده قرائت بش وجه اوزره اولدیغی محیطده بیان اولنمشدر شـویله‌که اوّلکیـسی فرضدرکه اوده امام اعظم حضرتلرینك عندنده آیت تامه‌در . اگر کلمتین اولورسـه جائز وکلمهٔ واحده ویا حرف واحد اولورسه اصح اولان غیر جائزدر . ایکنجیسی واجبدرکه بوده فاتحه وضم سوره‌در . اوچنجیسی سنت اولوب فجر وظهرده سورهٔ حُجُراتدن سورهٔ بُروجه وعصر وعشـاده بروجدن ﴿لم یکن الذین﴾ وصلات مغربده ﴿اذا زلزلت﴾ سـورهٔ شریفه‌لرینی قرائت ایلمکدر . دردنجیسی مستحب اولوب بوده مقیم اولان مسلم ایچون صلات فجرده رکعت اُولیده فاتحه‌دن ماعدا اوتوز ویاقرق وثانیه‌ده فاتحه‌دن بشـقه یگرمی ویا اوتوز آیت اوقومقدر . بشنجیسی مکروهدرکه بر ویا ایکی آیت ایله فاتحه یاخود یالکز فاتحه ویا یالکز سوره تلاوت ایتمك گبی «جوهرة ملخصا» مقتدی امامك آردنده قرآن اوقومیوب سکوت واستماع ایلر «غرر» امامه اقتدا قصد ایدن

مسلم ایکی نیته محتـاج اولوب بری صلات مشروعه ودیگری امامه اویمغه نیت ایتمکدر «قدوری» مقتدی‌یه تعیین صلات شرط اولدیغنـدن یالکز ﴿نَوَیْتُ اَنْ اُصَلِّیَ مَعَ الْاِمَامِ﴾ دیمك کفـایت ایتمز . صلات جمعه‌ده جماعت. شرط اولمغله قول مختـارده اقتـدایه نیت ایدلمیوبده یالکز صلات امامه نیت اولنور ایسـه جائزدر . امامین عنـدنده اقتـدا حاصل اولمق ایچون امام . تکبیر ایتـدکدن صکره اویمق افضـلدر «حلبی» امام . امامت موضعنده قیام ایتدکده نیتِ اقتدا کافی اولوب شروعی وقتنده حضورِ نیت . شرط دگلدر «منیة» امامه رکوعده یتشیلوبده لفظهٔ جلالی قیامده واکبر لفظنی رکوعه شروع ایدرکن دیمك جائزدر «اخی چلبی» جماعت ایله نماز قیلمق سنت مؤکده‌در . جماعتله ادای صلاتده امامته احق واَوْلی اولان نمازه متعلق مسائلی حاضر اولنلردن زیاده عالم اولاندر . اگر علمده مساوات بولنور ایسه قرائتِ قرآنده زیاده ماهر وقرائتده دخی مساوات بولنور ایسه ورع (۱) وتقواده کامل بعده سناً اکبر (۲) بعده خُلقاً بعده وجهاً احسن. بوندن صکره نسباً اشرف بعده ثوبی انظف (۳) بولنانلردر «تنویر» مریض ومُقْعَد (٤) ومقطوع الرِّجْل (٥) والید وشیخ عاجز

(۱) وَرَعْ . حرامدن وامثالندن صاقنمق (۲) اَکْبَرْ . زیاده بیوك
(۳) اَنْظَفْ . زیاده پاك (٤) مُقْعَد . کوتورم اولان (٥) مَقْطُوع الرِّجْل والْیَدْ . ایاغی والی کسلمش

(۱) واعما وپك زياده مطر (۲) وبرد (۳) وطين دن وظلمت شديده (٤) دن ناشی صحيح الاعضا اولان مسلملر مسجده جماعته حاضر بولنه مدقلری حالده معذور عد ايديلورلر (منح) صاحب البيت امامتغه صالح ايسه ديگرلرينه مرجحدر ٭ لكن كندودن اصلحی ياخود قاضیٔ بلده مجلسده بولنور ايسه انك امامت ايلمسی دها مناسب اولور ﴿تنوير﴾ امام اولمغه كندولرندن احق كيمسه وار ايكن عبد واعرابينك وفاسقك واعما واعشانك (٥) نمازده امام اولملری تنزيهاً مكروهدر ٭ مگر شو ذكر اولنانلردن فاسقك غيری اعلم قوم اولور ايسه امامتغه اولی اولور ٭ اعتقادی كفری مؤدی اولميان مبتدعك (٦) وولد زنانك دخی امام اولملری تنزيهاً مكروهدر ٭ اگر بونلردن غيری امام اولمغه لايق كيمسه بولنماز ايسه اوحالده بونلرك بلا كراهة امام اولملری جائزدر ﴿در مختار وملتقی وقدوری﴾ امامه لايق ومناسب اولان جماعته قدر مسنوندن زياده صلاتده قرائتی تطويل (۷) ايلميوب بلكه حال جماعته مراعاةً اقتضاسنه گوره تخفيف (۸) ايلمكدر ٭ زيرا نبی محترم صلی الله عليه وسلم افندمز حضرتلری بكاء (۹)

---

(۱) شيخ عاجز ٭ پك زياده اختيار (۲) مطر ٭ يغمور (۳) برد ٭ صغوق (٤) ظلمت شديده ٭ شدتلو قرا كلق (٥) اعشی ٭ گيجه وگوندز ايو گورمز درجه ده ضعف بصره مبتلا اولان (٦) مبتدع ٭ اهل بدعتكه معلومدر (۷) تطويل ٭ اوزاتمق (۸) تخفيف ٭ خفيفلتمك (۹) بكاء ٭ اغلامق

صبی يی استماع بيورملری اوزرينه صلات فجرده معوذتين ايله اكتفا بيورمشلردر ٭ در مختارده قدر مسنوندن زياده تطويل صلات مكروهدر ديناشمدر ﴿قدوری وغيره﴾ مصابحده مذكوردركه معاذ (رضی الله عنه) قومنه امامت ايدوب صلات عشايی سورهٔ بقره ايله ادايه شروع ايتدكده صحابهٔ كرامدن برينك انحراف ايدرك منفرداً ادای صلات ايلمسی وكيفيتك حضور عالیٔ حضرت نبوی يه عرض اولنمسی اوزرينه ﴿يا معاذ اقرأ والشمس وضحيها وسبح اسم ربك الاعلی ونحوهما﴾ فرمان جليلی شرفصدور بيورلمشدر و ﴿من ام قوماً فليصل بهم صلوة اضعفهم فان فيهم المريض والكبير وذا الحاجة﴾ حديث شريفی دخی معلومدر ﴿درر وغيره﴾ كندولردن برينی امام ايدرك يالگز اولدقلری حالده جماعتله نماز قيلمق زمرهٔ نسايه تحريماً مكروهدر ٭ شايد كراهتله برابر بويله جماعتله نماز قيله جق اولورلر ايسه كندولرندن اوله جق امام انلرك ايلروسنه گچميوب جماعت نسانك اورته سنده قيام ايدرك نمازی قيلدرمق اقتضا ايدر ٭ ارككلر حسب الضرورة عرياناً جماعتله نماز قيله جق اولدقلرنده ايچلرندن اوله جق امام انلرك اورته لرنده قيام ايلر ﴿قدوری وغيره﴾ يالگز صلات جنازه ده جماعت نساده كراهت يوقدر ٭ رجلك نسايه امامتی ايچلرنده والده سی وهمشيره سی گبی محرمی ويا زوجه ياخود جاريه سی يوق ايسه خانه ده مكروه اولوب جامعده دگلدر

«تنویر» عجوز متفانیه نك (١) عند الامام یالكز لیلاً وعند الامامین لیلاً ونهاراً جماعته حضوری جائزدر «درّ مختار وغیره» جماعت بیت . جماعت مسجد گبی مشروع ایسه‌ده فضیلتده تفاوتی (٢) ظاهردر «قنیة» ﴿الاثنان فما فوقها جماعة﴾ فحواسی اوزره امام . بر رجل ایله جماعت اولسه رجل . امامك صاغ طرفنده اوكچه‌لری محاذی اوله‌رق قیام ایلر . اما بر مرأه ایله جماعت اولسه قادین . امامدن تأخر ایدر . جماعت بردن زیاده اولدیغی حالده امام . كندی تقدّم ایلر . صورت مذكوره‌نك غیریسی علی الاصح مكروهدر «درّ مختار وقدوری» ابن مسعود حضرتلرینك زائد علی الواحد اولان جماعته توسط ایلمش اولملری اباحه‌یه دلالت وتقدّم . فضیلتی تضمن ایدر «هدایة» مقتدی اطول (٣) اولوبده مساوات عقب (٤) صورتنده اكثر قدمی تقدّم ایتمدكجه سجودی امامك امامنده (٥) واقع اولسه بر بأس اولمز «درّ مختار» رجال ایچون مرأه وصبی‌یه اقتدا غیر جائزدر . جماعتده اوّلا رجال . ثانیا . صبیان . صكره خناثی (٦) بعده نسا . صف اولور (قدوری) قاریٔ وار ایكن امی‌نك امام اولمسی جائز دكلدر . امیّ امیّ‌یه اقتدا ایدوبده بعده قاریٔ . حاضر اولسه جوازی مختلف فیه‌در «نهایة» مرأه‌نك مرائیه وصبینك صبی‌یه اقتداسی صحیحدر «منح» نسا . جماعت رجال نزدنده

(١) عجوز متفانیه . بك اختیار قادین (٢) تفاوت . فرق (٣) اطول . زیاده اوزون (٤) عقب . اوكچه (٥) امامنده . اوكنده (٦) خناثی . خنثالر

نمازه دورسه‌لر اگر امام . صلاته وقت شروعده نسایه نیت ایلمش ایسه انلره محاذی اولان رجالك صلاتی فاسد اولور . امام مرائیه امامتی نیت ایلمامش ایسه مرائه‌نك اقتداسی صحیح اولمیه‌جغندن نمازی فاسد اولوب فقط تحریمه‌ده واداده مشترك اولمدیغی ایچون محاذی بولنان رجالك صلاتی فساده وارمز «درّ مختار وغیره» شروط محاذات مفسده اوندر . برنجیسی محاذیه‌نك گرك محرم گرك نامحرم مرأهٔ بالغه ویاسكز طقوز یاشنده صبیهٔ مشتهاة اولمسی . ایكنجیسی صلاتی عاقله بولنمسی . اوچنجیسی امام محمد عندنده محاذات بر ركن مقداری اولمسیدر . دردنجیسی صلاتك ذات ركوع وسجود اولمسی . بشنجیسی صلاتك تحریمه جهتیله بینهماده مشتركه بولنمسیدر . التنجیسی من حیث الادا دخی مشتركه اوله‌رق مسبوقك قضای مافاتی اولمامسیدر . یدنجیسی اتّحاد مكان اولوب برینك آخردن قامت انسان قدر ارتفاعی بولنمامسیدر . سكزنجیسی اتحاد جهت اولوب جوف كعبه‌ده (١) هر برینك برجهته توجه ایتمامسیدر . طقوزنجیسی بینهماده عماد (٢) مثللو حائل (٣) اولمامسیدر (اره‌لرنده انسان صیغه‌جق قدر اره‌لق بولنمق دخی حائل صاییلور) اوننجیسی امامك نسایه دخی امامته نیت ایلمسیدر . اگر امام . نسایه نیت ایتمز ایسه مرأه‌نك اقتداسی غیر صحیح اولدیغندن محاذات . مفسد صلات اولمز «حلبی» مصلینك مكلف اولمسی وبعد الشروع گلمش اولان مرأهٔ بالغه‌یه تأخر

(١) جوف كعبه . بیت شریفك داخلی (٢) عماد . دیرك (٣) حائل . مانع

ایله اشارت ایله‌مامسی دخی شرائط مذکوره جمله‌سندندر .
چونکه شرط اوّل بولنمزسه هیچ برینك وشرط ثانی موجود
اولمز ایسه رجلك نمازینه فساد ترتب ایتمز «ابن عابدین»
امرد صبیحك (۱) محاذاتی قول صحیح اوله‌رق مفسد صلات
دگلدر «تنویر وحلبی» محاذاتده بعض عضو . بعض عضوه
مقابل اولمق کافیدر . لکن معتبر اولان ساق وکعبك محاذی
اولمسی ایدوگی زیلعیدن منقولدر «درر» عذردن پاك اولان
مسلم . سلس بوله (۲) مبتلا اولانه وطاهره بولنان نسا .
مستحاضه‌یه وقاریء . امی‌یه وعاری اولمیان عریانه اقتدا ایلمك
جائز اولمز «قدوری» معذورك معذور آخره عذرلری متحد
ایسه اقتداسی جائز ایسه‌ده متحد دگلسه جواز یوقدر «حلبی»
تیمم ایدن صو ایله آبدست آلمش اولانه وخفینه مسح ایدن
ایاقلرینی غسل ایلیانه وقاعد قائمه . نماز قیلدیرمق جائزدر * اما
رکوع وسجود ایلین ایما ایدنه وفرض قیلان نافله قیلانه وبروقتك
فرضی قیلان فرض آخر قیلانه اویمسی صحیح اولمیوب فقط
نافله قیلان فرض قیلانه اقتدا ایلر ایسه صحیحدر «قدوری»
جبیره اوزرینه مسح ایدنه غاسلك اقتداسی کذلك صحیحدر
«در مختار» قائمك قاعده صحت اقتداسی نبی محترم صلی الله علیه
وسلم افندمز حضرتلرینك آخر صلاتلری قعود ایله اولوب

---

(۱) اَمْرَد صَبِیح . یوزنده توی اولمیان گوزل تازه (۲) سلِسِ بَوْل .
برنوع علتدرکه ادراری حبس ایله‌مك ممکن اولمز

صحابهٔ کرامك قیاماً اقتدالریله ثابتدر * اشبو صلاتده ابوبکر
(رضی الله عنه) حضرتلرینك رفع تکبیر بیورملرندن استدلال
اوله‌رق مؤذنلرك جماعت ایشیده‌جك قدر تکبیرلرینه جواز
گوسترلمش ایسه‌ده حاجتدن زیاده صیحه (۱) کلامه ملحق
بولنمق اعتباریله مفسد صلوة اولمق مستبعد دگلدر «در مختار نقلاً
عن فتح القدیر» قائمك احدبه (۲) وغیر اعرجك
اعرجه (۳) ونماز قیلمغه یمین ایدن حالفك (٤) حالفه وناذره
(٥) ومتنفله (٦) وناذرك ناذره ومتنفلك متنفله امامتی جائزدر *
اما ناذرك حالفه ومتنفله ومفترضه (۷) ونذر آخر قیلان ناذره
ولاحقك لاحقه ومسبوقه ومسبوقك مسبوق ولاحقه ونازلك
راکبه وراکبك نازله وراکبك دیگر دابه‌یه راکب اولانه وقول
اصح اوزره غیر الثغك (۸) الثغه ومسافرك ایکی رکعته قصر
ایتدیگی صلاتده بعد الوقت مقیمه اقتدالری صحیح اولمز . لکن
مسافر . وقت ایچنده تحریمه ایدوب بعده وقت خروج ایتسه
مقیمه اقتداسی صحیح اولدیغندن مقیم گبی اتمام ایدر «در مختار»
فساد اقتدایی موجب اسبابدن هرقنغیسیله اقتدا فاسد اولورسه
فرض ویا نفل اولسون اصلاً صلاته شروع تحقق ایتمیه‌جگنه
بناءً بونده وقوعبولان قهقهه خارج صلاتده‌کی قهقهه گبی وضوئی
نقض ایتمز وکذلك صلات مذکوره‌ده واقع اولان محاذات .

---

(۱) صَیْحَه . زیاده باغرمق (۲) اَحْدَبْ . قانبور (۳) اَعْرَجْ . طوپال
(٤) حَالِف . یمین ایدن (٥) نَاذِر . نذر ایلین (٦) مُتَنَفِّل . نافله قیلان
(۷) مُفْتَرِض . فرض قیلان (۸) اَلْثَغْ . پلتك

مفسد صلوة اولمز ۰ (مثلا جماعتله صلات عصر قیلنور ایكن
بر مرأه كلوب ظهر ظنیله ظهره نیت ایدرك امامه اقتدا ایله
بر رجله محاذی اولسه اختلاف صلاتین سببیله مرأه‌نك اقتداسی
فاسد اولدیغندن شروعی اصلاً صحیح اولمامغله خارج صلاتده‌كی
محاذات مثللو رجلك نمازینی افساد ایلمز) اشبو قول ۰ امام
محمدك اولوب محیطده تصحیح اولنمش اولدیغندن صاحب بحر
بونك مذهب اولدیغی بر محلده ادعا ایلمشدر ۰ عند الامامین اقتدا
فاسد اولدقده اصل صلات باطل اولمیوب بلكه قصد ایدیلان
فرضیت ۰ وصفی باطل اوله‌جغنه مبنی نفلاً شروع ۰ متحقق وصحیح
اولمغله بو صلاتده قهقهه وضوئی نقض ومحاذات دخی صلاتی افساد
ایلر * بو قول ۰ سراجده تصحیح اولندیغندن صاحب بحر دیگر
بر محلده دخی بونك مذهب اولدیغی ادعا ایلمكله درّ مختار صاحبی
نقل مذهب خصوصنده صاحب بحرك كلامینی بیننده اولان
تناقضی زیلعی نك بیانی وجهله دفع ایتمشدر ۰ شویله‌كه فساد
اقتدا لابسك عاری‌یه اقتداسنده اولدیغی گبی شرائط صلاتدن
یاخود قاریئك امی‌یه اقتداسنده اولدیغی مثللو اركاندن برینك
فقدانندن طولایی ایسه امام محمدك قولی مذهبدر * اگر مفترضك
متنفله اقتداسنده اولدیغی گبی اختلاف صلاتیندن ناشی ایسه
امامین قولی مذهبدر «ابن عابدین» اقتدا اولنان امامك
آبدستسز اولدیغی بیلندیگی صورتده نمازی اعاده لازمدر
«قدوری» ۰ امام محدث اولدیغی ویا شروط واركاندن برینك

فقدانی (۱) خبر ویردیگی حالده شایان امنیت ایسه صلاتك
اعاده‌سی فرض ودگل ایسه مندوبدر «درّ مختار» امام بعد الصلوة
محدث اولدیغی تذكر ایدنجه جماعته اخبار ایله‌مك لازمدر «منح»

بشنجی باب

فریضه‌یه ادراك بیانینده‌در

معلوم اولدیغی اوزره قصداً بلاعذر ۰ عبادتی نقض (۲) ایتمك
أَسْتَعِيذُ بِاللهِ ﴿ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴾ نص جلیلیله حرام
اولوب انجق تجدید ایچون مسجدی هدم (۳) گبی صورةً
نقض ومعنیً اكمال بولنورسه مشروعدر ۰ جماعتله ادا
اولنان صلاتك منفرداً قیلنان نماز اوزرینه یگرمی یدی درجه.
فضیلتی واردر ۰ بناءً علیه بر مسلم ۰ اداء فریضه‌یه منفرداً
باشلامش اولدیغی حالده امام او نمازه شروع ایلسه اگر
مُصلّیء منفرد ۰ فرض رباعیده ركعت اُولی ایچون وغیر رباعیده
ركعت ثانیه ایچون هنوز سجده ایلمامش ایسه ولو ركوعده
بولنسون نمازی سلام ایله قطع ایدوب امامه اقتدا ایدر ۰ اگر
سجده ایلدیسه فرض رباعیده ركعت اُولی‌یه بر ركعت دخی ضم
ایدرك بعد التشهد سلام ویروب امامه اقتدا ایلر وقیلدیغی ایكی
ركعت نافله اولور وغیر رباعیده اتمام ایدر ۰ بعد الفجر نفلك
كراهتندن ناشی صلات فجردن واوچ ركعت نفل ۰ مكروه

(۱) فقدان ۰ موجود اولمامق (۲) نقض ۰ بوزمق (۳) هدم ۰ یقمق

اولديغندن صلات مغربدن صكره تنفّل (١) نيتيله دخى امامه اقتدا ايلمز . فرض رباعيده اوچنجى ركعته قيام ايتمش اولوبده سجده ايتمديسه قعوده عودت ايدرك وياحال قيامده سلام ويررك قطع ايدوب امامه اويار . اگر اوچنجى ركعتك سجده‌سنى ايتمش ايسه صلاتك اكثرى ادا اولنمش اوله‌جغندن دردنجى ركعتى اتمام ايلمك لازمدر . بوحالده فضيلت جماعتى فوت ايتمامك ايچون تطوّع نيتيله اقتدا افضلدر . انجق صلات عصردن صكره نافله مكروه اولديغندن بونده اقتدا ايلمز . صلات نفله شروع ايدن مؤمن . جماعت ايچون مطلقا قطع ايتميوب ركعتينى اتمام ايدر . صلات فائته ومنذوره دخى بويله‌در . زيرا بونلرك قطعنده اكمال بولنميوب بلكه ابطال عمل واردر . مصلىء منفرد . ظهرك وياجمعه‌نك درت ركعت سنتنده بولنوبده ظهرك فرضنه ياخود خطبه‌يه شروع اولنسه على قول . شفعِ اوّلى (٢) قيلدقدن صكره نمازى قطع ايدر . بعضيلرى سنت مذكوره صلات واحده منزله‌سنده اولديغندن قطعنده اكمال بولنميوب بلكه ابطال بولنديغندن درت ركعتك اتمامى لزومنى درميان ايلمشلر وحتى فتوا دخى ويرمشلردر . صلات ايچون اذان اوقونان مسجد وياجامعدن نمازى قبل الادا خروج ايله‌مك ـ لَا يَخْرُجُ مِنَ الْمَسْجِدِ بَعْدَ النِّدَاءِ اِلَّا مُنَافِقٌ اَوْرَجُلٌ يَخْرُجُ لِحَاجَةٍ يُرِيدُ

(١) تنفّل ° نافله نماز قيلمق (٢) شفعِ اوّل ° برنجى ايكى ركعت

الرُّجُوعَ ـ حديث شريفى ايجابنجه تحريماً مكروهدر . مگركه ديگر مسجد ويامحلده جماعتله قلنه‌جق نماز كندوسنك وجودينه متوقف اولوب بولنمديغى حالده جماعتك تفرّقى وياجماعته قلت طريانى محتمل بولنه ويا آبدستسز بولنيلوبده عودت نيتيله لاجل التوضى چيقلمش ياخود قبل الاذان دخول وقتله ويا ديگر مسجددن اذانك استماعيله فريضه اوّلجه قيلنمش اوله . صلاته اقامت اولنديغى حالده مسجددن براحدك خروجى قطعياً لايق اولمز . زيرا بوحركت . آشكاره جماعته مخالفت ديمك اولديغندن فاعلى اتهام اولنور . فقط جماعتِ اُخْرانك مقيمى اولان مسلمه خروجده بأس يوقدر . كذلك فجر وعصر ومغرب نمازلرى وقتلرنده بر دفعه قيلنمش ايسه بعد الاقامة مسجددن خروج ايدن . جماعت اُخْرانك مقيمى حكمنى حائزدر . چونكه فجردنصكره گون دوغنجه‌يه و بعد العصر وقتِ غروبه دگين نافله قيلمق مكروه وصلات مغربدن صكره ده اوچ ركعت نافله غير مشروعدر . اقامت اولنان مسجددن صلات ظهر وعشايى قبل الاقامة منفرداً ادا ايدن مسلمك ظهر وعشادن صكره نافله قيلمسى جائز اولديغندن خروجى تجويز اولنمامشدر . جماعتله صلات فجرك فوتندن خوف اولنور ايسه سنتى ترك ايله امامه اقتدا ايديلور . اگر صلات فجرك بر ركعتنه ايرشمك مأمول ايسه سنت مؤكده اولديغندن ترك اولنميوب صف صره‌سنده ويا امامك آرقه‌سنده اولميه‌رق بر كنارده همان قيلنه‌رق اقتدا اولنور . سنت فجر فرضيله برابر فوت ايدلدكده بعد الطلوع .

زوال شمسدن اوّلجه وقته قدر بالاتفاق قضا اولنمق لازم اولوب
يالكز فوت ايديلورسه امام محمده گوره قبل الزوال ينه قضا
اولنورسه‌ده عند الامامين قضا اولنمز . سنت ظهرك بعده ايفاسى
ممكن اولديغندن فرضك فوتى خوفى اولسون ويا اولمسون ترك
اولنوب بعده وقت ظهر . باقى ايسه على قول صوكك سنته تقديم
وبر قوله گوره اندن تأخير ايله قضا اولنور . قبل الجمعه قيلنان
درت ركعت سنت دخى سنت ظهر گبيدر . فرائض خمس
ووتردن وفجر وظهر سنتلرندن ماعدا سنتلر . گرك سنت ظهر
مثللو داخل وقتده گرك سنت فجر گبى بعد الوقت يالكز ويا
فرضه تبعيتله قضا اولنمز . بر مسلم جماعتله ادا اولنان صلات
رباعيه‌نك بر ركعته ادراك ايلمش اولسه ﴿من ادرك ركعةً
من الصلوة فقد ادركها﴾ حديث شريفى موجبنجه بو نمازك
تمامى ايچون جماعت . فضيلتنه نائل اولور ايسه‌ده آنى جماعتله
قيلمش اولمز . وايكى ركعته ادراك ايلسه حال ينه بويله‌در .
امام . ركوعده ايكن نمازه اير يشلوب تكبير ايدلسه وامام
ركوعدن باشنى رفع ايدنجه‌يه‌دك قيامده توقف اولنسه ويا بلا
توقف ركوع ايدلسه‌ده مقتدينك ركوعندن اوّل امام باشنى
قالديرسه اوركعته ادراك اولنمش اولمز . امامندن مقدّم مقتدى
ركوع ايدوب باشنى قالديرمه‌دن اوّل امام . ركوعده مقتدى‌يه
ادراك ايتسه مقتدينك ركوعى صحيح اولور . زيرا شرط .
جزؤ ركن‌ده يعنى ركوعك طرفيندن برنده امامه مشاركت

اولوب بودخى حاصل اولديغندن ركوعى صحيح ايسه‌ده لكن ﴿أما
يخشى الذى يركع قبل الامام ويرفع ان يحوّل الله رأسه برأس
الحمار﴾ حديث شريفيله تحريماً مكروهدر ﴿ملتقى ودرر
ومجمع الانهر﴾ صاحب بحردن منقولدركه قطع صلات بلاعذر
حرامدر . عند الاكثر بردرهم وبعضيلرينه گوره ولو بر
(دانق) يعنى بر درهمك سدسى مقدارى مالك ضياعى خوفى
بولنورسه مباح واكمال صلات ايچون مستحب وبرنفسك تخليص
واحياسى ايچون واجبدر ﴿ابن عابدين﴾

التنجى باب

مقتدينك نوعاً احكامنه دائردر

مقتدى . مدرك . لاحق . مسبوق . مسبوق لاحق . دن
عبارت اولمق اوزره درت نوعدر . مدرك . جميع ركعاتى امامله
برابر ادا ايدندر . بونك حكمى قرائتدن ماعدا كافهٔ اركان
فعليه‌ده واذكارده امامنه اتباع ايلمكدر . لاحق بعد الاقتدا نوم
ويا سبق حدث ياخود غفلت ويا ازدحام مثللو اسبابدن ناشى
جميع ويا بعض ركعاتى فوت ايليندر . بونك حكمى اوّلاً قضاى
مافات ايدوب بعده امام . فارغ اولمديسه اكا متابعت ايله‌مكدر .
لاحق . قضاى مافات ايدر ايكن مؤتم (١) حكمنده اولديغندن

(١) مؤتمّ . امامه اقتدا ايدن

امامك فراغندن اوّل ويا صكره اصلا قرائت ايتمز وكندی سهوی ايچون سجده ايلهميوب فقط امامك سهوينه بعد الفراغ سجده ايلر وانك سهواً ترك ايتديكی شيئی مثلا امام قعدهٔ اولیيی ترك ايلمش ايسه لاحق دخی امامه موافقتله انی ترك ايدر وكندی مسافر اولوبده امامی دخی مسافر ايسه نيت اقامتله فرضی تغيّر ايلهمز . لاحقك محاذات نسا (١) سببيله وامامك قبلهجه وقوعبولان خطاسيله نمازی فاسد اولور . مسبوق . قبل الاقتدا ركعاتك جملهسی ويا بعضی ايله امام . كندوسنی سبق ايدن كيمسهدر . بونك حكمی اوّلاً امامه متابعت ايدوب بعده قضای ماسبق ايله مكدر . مسبوق . قضای ماسبقده منفرد كبی اولديغندن ثنا وتعوّذ وقرائت ايدر وكندی سهوی ايچون سجده ايلر ومحاذات نسا ايله نمازی فاسد اولمز ومسافر ايسه نيت اقامتله فرضی متغير اولور . انجق درت مسئلهده منفرد مثللو اولميوب مقتدی كبيدر . برنجيسی كندوسنه ديكرينك اقتداسی جائز اولمز . لكن ايكی مسبوق معاً امامه اقتدا ايله قضای ماسبقه قيام ايتدكلرنده بری قاچ ركعت قضا ايدهجكنی بيلهميوبده ديكرينه باقهرق قضا ايدرسه صحيح اولور . ايكنجيسی مسبوق . قضای ماسبقه قالقدقده نمازينه يكيدن باشلامق نيتيله تكبير ايلسه تحريمهٔ اولیيی قاطع ومستأنف (٢) اولور . امامنفرد . قيلديغی نماز ايچون مسبوق كبی ييارسه مستأنف اولمز ايسهده قيلديغی نمازدن

(١) محاذاتِ نسا . قادينلرك حذاسنده بولنمق (٢) مُستأنِف . يكيدن باشليان

غيری بر صلات ايچون نيت وتكبير ايدر ايسه اولوقت مستأنف اولور . اوچنجيسی امامك سهويله مسبوقه دخی سجدهٔ سهويه لازمكلوب حتی امامك سلامندن اوّل قضای ماسبقه قالقسهده امام سجدهٔ سهويه ايلهسه قضا ايتديكی ركعتی سجده ايله تقييد ايتمدكجه امامه متابعت ايدرك سجود سهو ايلر . اكر تقييد ايتديسه بعد الفراغ سجده ايدر . امامنفردده غيرك سهوی ايچون سجده ايجاب ايتمز . دردنجيسی مسبوق . قضای ماسبقدن صكره بالاتفاق تكبيرِ تشريقی اتيان ايدر . منفردده ايسه امام اعظم حضرتلرنجه تكبيرِ تشريق لازم كلمز . مسبوقك ابتدا قضا ايتديكی قرائت . اوّل صلاتی وتشهّد . آخرِ صلاتيدر . مثلا مسبوق . مغربك صوك ركعتنده امامه ادراك ايلسه قضا ايدهجكی ايكی ركعتده دخی فاتحه وسوره قرائت ايدرك بينلرينی قعده ايله فصل ايدر . صلاتِ رباعيهدن صوك ركعته يتشسه قضايه قيام ايلدكده برنجی ركعتی فاتحه وسوره ايله قيلوب تشهّد ايلر بعده ايكنجی ركعته قالقهرق ينه فاتحه وسوره اوقويوب بلا تشهد اوچنجی‌يه قيام ايله يالكز فاتحه قرائت ايدر . مسبوقِ لاحق . قبل الاقتدا بعض ركعاتله امام . كندوسنی سبق ايدوب بعد الاقتدا بر سببله بعض ركعتلری فوت ايدن كيمسهدر . بونك حكمی اوّلاً بلاقرائة قضای مافات ايتدكدن صكره امامه يتشهبيلديكی حالده متابعت . بعده مع القرائة قضای ماسبقه مسارعت ايتمكدر . مثلا صلات رباعيهده بر ركعتله مسبوق اولوب بعد الاقتدا ايكی ركعت دخی نوم ايله فوت اولديغی حالده امام دردنجی ركعتده ايكن اويانسه اوّلاً اويوديغی ركعتدن

برینی بلا قرائة قیلوب امامه متابعتله قعود ایدر . چونکه قیلدیغی
بر رکعت امامك ایکنجی رکعتیدر بناءً علیه بعده دیگر بر رکعتی
دخی ینه قرائتسز قیله‌رق قعود ایلرکه بوده کندوسنك ایکنجی
رکعتیدر . بونلردن صکره اویادیغی رکعتی کذلك قرائت ایلمکسزین
قیلوب امامه تبعیتله ینه قعود ایدر . زیرا بو رکعت امامنك
دردنجی رکعتیدر . بعده مسبوق اولدیغی بر رکعتی فاتحه وسوره
ایله قضا ایلرکه بو رکعتده منفرد واوته‌کی رکعتلرده مقتدی
حکمنده اولدیغندن امامك صلاتنك ترتیبی اوزره ادا ایلمسی
واجبدر . اگر ترتیبی عکس ایدر ایسه بین الرکعات . ترتیب .
امام اعظم وامام محمد وامام ابی یوسف حضراتنه گوره واجب
اولدیغندن صحیح اولورسه‌ده ترك واجبدن ناشی اثم . ترتب
ایدر . امام زفر عندنده ترتیب . فرضدر . عکس ترتیب . بش
صورتله‌در . برنجیسی اَوّلاً اویودیغی صکره ماسبقی بعده اویانوب
امامه ادراك ایتدیگنی قیلمقدر . ایکنجیسی اَوّلاً ماسبقی
بعده ادراك ایلدیگنی دها صکره اویودیغی ادا ایتمکدر .
اوچنجیسی اَوّلاً ماسبقی متعاقباً اویودیغی وبوندن صکره ادراك
ایتدیگنی ایفا ایلمکدر . دردنجیسی ابتدا ایرشدیگنی ثانیاً اویودیغی
صکره ماسبقی وبشنجیسی الك اَوّل یتشدیگنی صکره ماسبقی بعده
اویودیغی قیلمقدر ﴿ درّمختار وابن عابدین ودرر وغیرهم ﴾

یدنجی باب

مکروهات ومفسدات صلات وتفرعاتنه دائر مسائلی حاویدر

مُصلّی‌یه ثوبی ویاجبهدی ایله اوینامق وسجده موضعندن اوفاق
ویاچقیل طاشلری دفع ایتمك یاخود اوته‌بری چویرمك مکروهدر .
اگر سجده ممکن اولمیه‌جق ایسه بر کرّه موضع سجده‌یی دوزلتمکده
کراهت یوقدر ﴿قدوری﴾ ﴿ یا اباذر مَرّةً والّا فَذَرْ ﴾ حدیث
شریفی دلالتیله حین ضرورتده بیله اولسه بردن زیاده تسویه
مکروهدر ﴿ منح ﴾ پرمقلرینی چاتلاتمق والنی بوگرینه وضع
ایتمك اوضاع کریهه‌دندر ﴿قدوری﴾ فرقعهٔ اصابع (١) گرك داخل
صلاتده گرك نمازه مشی ویا کذا انتظاراً جَلْسه مثللو توابعِ صلاتده تحریماً
مکروه اولوب خارج صلاتده حاجت ایچون اولور ایسه کراهت
یوقدر . تشبیك اصابع (٢) دخی بویله‌در ﴿درّمختار﴾ اثوابی
سَدل ایتمامك یعنی اموزلرینه الوب اشاغی صالیویرمیه‌رك عادت
اوزره گیمك وصاچی خیط (٣) ایله باغلایه‌رق باشه ویا اگسه‌یه
وضع وسجده‌یه ایترکن ثوبی ارسالدن (٤) منع ایلمامك واقعاء
کلب (٥) گبی اوطورمامق لازمدر ﴿قدوری﴾ سدل . لبسِ
معتاده مخالف ارسال ثوب معناسنه اولدیغی حلبی‌ده مصرّح اولوب
کتفیندن ایکی طرفنی صالیویرمگه ونیمتن وفراجه‌نك یکلرینی

(١) فَرْقَعَةِ اَصابِعْ . پرمقلرینی چاتلاتمق (٢) تَشْبِيكِ اَصابِعْ . پرمقلرینی
بر بری ارەسنه صوقمق (٣) خَيْط . ایپلك (٤) اِرْسال . صالیویرمك
(٥) اِقْعاءِ كَلْب . کوپك اوتوریشی

گیمیوب ارقه‌یه المغه شامل وفتح القدیرده بیان اولندیغی اوزره بر طرفنی صدره وطرف آخرینی خلفه (۱) ارساله متناولدر «منح» قوشاقسز قبا (۲) ایله یکلری لبس ایدرك نماز قیلمق جائز ایسه‌ده فقط اسائتدن خالی دگلدر «در مختار وغیره» یکلر صیغالی واتك بلده ایکن نماز قیلمق مکروهدر «حلبی» بلاحاجة بوینی تحویل ایله یمین ویساره باقمق وگرینمك وآغزی آچه‌رق اسنه‌مك وایکی اللری یره وضع ودیزلری گوگسه ضم ایدرك قعود ایتمك وال ویاباش ایله اشارت ایلیه‌رك سلام آلمق وگوزلری یومق ویا سمایه دیکمك ونماز قیلنان محلده برذی روحك صورت ورسمی بولنمق وضرورتسز اوکسورمك مکروهدر . لسانیله ولو سهواً رد سلام ایتمك وصدری سمت قبله‌دن چویرمك مفسد صلاتدر «درر وحلبی» نمازده عذرسز تربع (۳) ایلمکده کراهت واردر «قدوری» خارج صلاتده تربع . رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلریله صحابهٔ کرامك اکثر حاللری اولمغله کراهتدن بریدر «در مختار» نمازده عمداً (٤) ویانسیاناً نخود مقدارندن اقل اوله‌رق مابین اسنانده (٥) بولنان طعامی یوتمق مکروهدر . نخود مقداری اولورسه وبوندن آز ویا چوق اولسیون طعام اوچ کره مضغ (٦) یاخود اغزده برشی بولنوبده صویی بلع (۷) ایدیلورسه صلاتی افساد ایدر «در مختار»

(۱) خَلف . آرد (۲) قَبا . قفتان (۳) تَرَبُّع . باغداش قورمق
(٤) عَمْداً . قصداً (٥) أَسْنان . دیشلر (٦) مَضْغ . اغزده چگنه‌مك
(۷) بَلْع . یوتمق

اثنای صلاتده خارجدن سمسم (۱) قدر طعامی اکل وقطرهٔ مطری شرب ایلمك دخی مفسددر «منح» مصلیٔ منفردی من غیر قصد . حدث سبق ایلسه نمازدن انصراف (۲) ایدر . اگر بوحال امامده وقوعبولور ایسه خلفنده اولان مقتدیلردن برینی یرینه چکر . مصلی ویا امام درعقب آبدستلرینی آلوب دنیا کلامی سویلمدیلر ایسه قالدقلری رکعتدن قیلدقلری نماز اوزرینه هر بری منفرداً بنا ایلر لکن بویله احوالده گرك منفرده گرك امام ومقتدی‌یه استیناف صلات افضلدر «قدوری وغیره» شو مسئله بروجه آتی تصویر اولنور شویله‌که منفرده حدث . عارض اولسه فی الحال منصرف اولوب بعد التوضی دیلرسه محل صلاتده واسترسه بشقه یرده نمازی اتمام ایدر . مقتدیده حدث ظهور ایلدکده امام . هنوز نمازده ایسه عودت ایدرك اولکی موقعده وبرگونه مانع وحائل اولمدیغی صورتده محل وضوده ویا دیگر بریرده تکرار اقتدا ایلر . حدث اگر امامده واقع اولور ایسه مقتدیلردن برینی مقامنه چکوب بعد التوضی عودت ویرینه قویدیغی امام ثانی‌یه اقتدایه نیت ایدر «جوهرة» امام . لدی الایجاب کندوبی حال رعافده (۳) گوستردیگی تقدیرده بورنی طوته‌رق نمازدن چیقوب باقی قلان رکعته پرمغیله اشارت ومسبوق دخی اولسه جماعتدن برینی یرینه جرایدر . امام . ماتجوزبه الصلاة مقداری قرائتدن حصر (٤) وقوعیله عاجز اولسه امام اعظم

(۱) سِمْسِم . سیسام (۲) اِنْصِراف . چیقمق (۳) رُعاف . بورن قنامق
(٤) حَصَر . نمازده اوقودیغی قرآنی نسیان ظهوریله امامك ایلرو گوتورمکدن عاجز اولمسی

حضرتلرینه گوره دیگرینی یرینه قویمق جائز اولوب شاید او لمقداری قرائت ایلمش ایسه بالاجماع استنابه‌یه (۱) جواز یوقدر ﴿درر﴾ امام ایچون مسجدده خروج وصحراده صفوفی تجاوز استخلافه مانع وشو حالده جماعتك صلاتی فاسددر • بو مقوله احوالده امامك نمازی حقنده ایکی روایت اولوب بری فسادی دیگری صحتی در ﴿درر ملخصاً﴾

ایجابنده مسجدده توضّی ممکن ایسه یرینه دیگرینی قویمقسزین توضی ایله امامته رجوع ایله‌مك جائزدر ﴿درّ مختار﴾ ذَهاب (۲) وایاب (۳) حالنده قرائت ویا طلب مائه اشارت یاخود سبق حدثدن صکره ادای رکن مقداری مکث (٤) ایتمك استخلاف وبنایه مانعدر • حقیقةً رُعاف وقوعنده انقطاعنه‌دك توقف ایدیلوب بعده بالتوضّی صلات بنا اولنور ﴿تنویر﴾ آنفاً بیان اولندیغی اوزره بنای صلات ایدلمکدن ایسه استیناف اولنمق دها افضل واولیٰدر • مصلی تنوّم (٥) ایدوبده بو آره‌ده احتلام وقوعبولسه ویاجنون ظهور ایتسه یاخود اغما (٦) عارض اولسه ویاغیرك ایشیده‌جگی درجه‌ده وقهقه صورتنده ضحك (۷) ایلسه نمازی بنا ایتمك صحیح اولمیوب وضوء وصلاتی اعاده لازمدر • کذلك عمداً ویا نسیاناً نمازده دنیا کلامی سویلسه نمازی باطل اولور ﴿قدوری وغیره﴾ معناسی اولان لفظ وحتی (ق) گبی حرف واحد بیله نمازده تکلم اولنسه مفسد صلاتدر ﴿درّ مختار﴾ ناسدن طلبی ممکن اولان شی ایله دعا

---

(۱) اِسْتِنابَه • برینی یرینه قویمق (۲) ذَهابْ • گتمك (۳) اِیابْ • رجوع ایتمك (٤) مَکْث • اگلنمك (٥) تَنَوُّمْ • اویومق • (٦) اِغْما • بایلمق (۷) ضَحْك • گولمك

ویا آه وانین یاخود وجع (۱) ومصیبت ایچون صوت (۲) وحروف ایله بکا (۳) ومن غیر عذر لااقل ایکی حرف ایشیدیله‌جك درجه‌ده تنحنح (٤) ایله‌مك نمازی بوزان حاللردندر ﴿ابن همام﴾ نفسنه مالك اولمیان مریضك آه وانینی واقصیرمه واوکسورمه گبی حالاتدن حاصل اولان اصواتك (٥) مقتضای طبیعتدن زیاده اولمیه‌رق حروف تشکیلی مفسد صلوة اولمز • کذلك حسن صوتله تلذّذ (٦) ایچون اولمیه‌رق خشوعاً تأثیر قرائتله آغلایوب بلی • ویا آری • یاخود اوت • دینلمسی‌ده بویله‌در ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾ دفعه طاقتی اولمیان مصیبت زده‌نك بُکاسی حروفی حاوی اولسه بیله مفسد دگلدر (ظهیریة) بلاضرورة تنحنح صورتنده یالگز صوت ویا حرف واحد حاصل اولورسه کراهت بولنور • امّا ایکی ویا دها زیاده حرف ظهور ایتسه نماز فاسد اولور ﴿حابی﴾ داخل صلاتده خبر سرورده ـ﴿الْحَمْدُ لِلّٰهِ﴾ـ وخبر کدرده ـ﴿اِنّا لِلّٰهِ﴾ـ وتعجبه ـ﴿سُبْحانَ اللّٰهِ﴾ـ ویا ـ﴿لا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ﴾ـ دینلسه ویا بونلره مشابه (۷) بشقه برشی سویلنسه اگر صلاتده بولندیغنی بیلدیرمك قصد ایدلمش ایسه مفسد اولمیوب عکسی تقدیرده یعنی خبره جواب اعطا ایدلمك استندیگی حالده مفسددر ﴿درر﴾ اثنای صلاتده عاطس (۸) اولان کندی نفسنه ـ﴿یَرْحَمُكَ اللّٰهُ﴾ـ ویا

---

(۱) وَجَعْ • اغری (۲) صَوْت • سس (۳) بُکا • اغلامق (٤) تَنَحْنُحْ • اوکسورمه صورتنده بوغازینی آیقلامق (٥) اصوات • صوتلر یعنی سسلر (٦) تَلَذُّذْ • حظ ولذت دویمق (۷) مُشابِهْ • بکزه‌ین (۸) عاطِسْ • آقصیران

﴿الحمد لله﴾ دیسه مفسد اولمز. فقط دیگر بر عاطسه اعلام. قصدی اولمیه‌رق ﴿یرحمك الله﴾ دیسه مفسد صلاتدر ﴿درر﴾ نمازده وسوسهٔ دنیویه‌یی دفع. قصدیله ﴿لا حول ولا قوة الا بالله﴾ دیمك مفسد اولوب اگر ملاحظهٔ احوال اُخرویه ایچون دینلورسه صلاتی بوزماز ﴿منیة نقلاً عن الذخیرة﴾ مصلی. امامنك غیریسنه فتح قرائت ایتسه نمازی فاسد اولور وامامنه فتح قرائت ایدرسه گرك ما تجوز به الصلاة مقداری قرائتدن ویا آیت اُخرایه انتقالدن اوّل اولسون گرك صكره اولسون قول اصحده فاسد اولمز ﴿ملتقی﴾ امّا مقتدی جماعتدن خارج بر کیمسه‌دن ایشیدوبده امامنه فتح ایلسه جمله‌سنك نمازی فاسد اولور ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾ مصلّی‌نك غیریسی مصلی‌یه فتح ایتسه مصلّی اخذ ایدرسه شبه (۱) تعلّم اولدیغی سببیله نمازی بوزیلور ﴿حلبی﴾ نمازده ایكن مصحف شریفدن قرائت. امام اعظم حضرتلرنجه مفسد اولوب امامین عندنده دگلدر ﴿ملتقی﴾ عملِ کثیرکه (قول اصحده ناظر اولان. مصلّیء عاملك نمازده اولمدیغنده شك ایتمیه) صلاتی مفسددر. بو قوله بدایعده اصح ومحیطده احسن وصدر الشهیدده صواب (۲) دینلمشدر ﴿بحر رائق﴾ بر قولده ایکی ال ایله عمل. عادت اولان شی ید واحده ایله دخی ایشلنورسه عمل کثیردر. لبس قمیص (۳) وشدّ

(۱) شبه * بگزه یجی (۲) صواب * دوغری (۳) قمیص * گوملك

سراویل (۱) گبی وبرال ایله عمل. عادت اولان نسنه‌یی ایکی ال ایله دخی ایشله‌مك عملِ قلیلدر * قلنسوه‌نك (۲) لبسی ویا نزعی وحل (۳) سراویل گبی ﴿منح وغیره﴾ مصلی قبله‌دن دونمیه‌رك یوریوب هر خطوه‌ده (٤) بر رکن مقداری وقفه (٥) ایلسه مکان. مختلف اولمدقجه صلاتی فاسد اولماز ﴿درّ مختار﴾ اگر مصلّی‌نك صحراده اوگنده صف بولنمزسه بو بابده معتبر اولان موضعِ سجودی تجاوز (٦) ایلمدیگی تقدیرده نمازی بوزلماز. متجاوز. امام اولدیغی حالده کندوسیله آرقه‌سنده کی صفّك مابینی قدر موضعِ سجودی گچر ایسه کذلك نمازی بوزلمز. لکن امامك موضع سجودن تجاوزی مقدارِ مذکوردن اکثر اولور ومنفرد. محلّ سجده‌یی متجاوز بولنور ایسه صلاتلری فساده وارر. امام نسفی‌یه گوره قادین ایچون بیت. مسجد وغیریلر عندنده صحرا. حکمنده‌در ﴿حلبی وابن عابدین﴾ مصلی‌یه تشهّد مقداری قعوددن صكره حدث اضطراری واقع اولسه امام اعظم حضرتلری عندنده درحال آبدست الەرق اوتوروب سلام ویرر. چونکه خروج بصنعه بولنمدیغی ونمازی تام اولمدیغی وواجب اولان سلامی ترك ایلدیگی ایچون توضی‌یه وتکرار سلامه محتاج اولور. اگر حالِ قعودده بعد التشهد

(۱) شدّ سراویل * طونی باغلامق (۲) قلنسوه * باشه گیلان کسوه (۳) حل * چوزمك (٤) خطوه * آدیم (٥) وقفه * دورمق (٦) تجاوز * ایلرو گچمك

وقبل السلام قصداً ايقاعِ حدث ايله سه ويا دنيا كلامى سويله سه
ياخود صلاته منافى اكل وشرب وقهقهه وكشفِ عورت گبى
اختيار يله بر عمل ايشله سه خروج بصنعه بولنمغله بالاتفاق صلاتى
تمام اولور • تيمله نماز قيلان مسلم • تشهد مقدارى اوطورمزدن
اوّل صويى گوروب استعمالنه قادر اولسه اتفاقاً صلاتى باطل
اولور • بناءً عليه متيمم (۱) تشهد مقدارى قعوددن صكره
صويى گورسه ياخود مصلى خفيننه مسح ايتمشيكن بعدالقعود
مدتِ مسح تمام اولسه وياعمل يسير ايله خفّينى اخراج ايتسه ويا
أمى (۲) ايكن تشهد ايدنجه‌قدر اوطوردقدنصكره بر سورهٔ شريفه‌يى
من غيرِ تكلّفٍ تعلّم (۳) ايلمه ياخود عارى ايكن كذلك
بعد القعود ثوب بولسه ويا ايما ايله نماز قيلار ايكن بعدالتشهد
ركوع وسجوده قادر اولسه ويا صاحبِ ترتيب اولوب قضايه
قالمش نمازينى اوحالده تذكّر ايلسه ويابعد القعود حدث وقوعندن
ناشى امام قارئ برامّى‌يى يرينه گچورسه ويا صلات فجرده تشهددن
صكره گونش دوغسه ويا صلات جمعه‌ده بوانيلور ايكن وقت
عصر گيرسه وياجبيره اوزرينه مسح ايله نماز قيامقده ايكن
تشهد مقدارى قعوددنصكره برؤنامدن جبيره ساقط اولسه
ياخود معذور اولديغى حالده عذرى كذلك قعودده مندفع اولسه
ويا وقت چيقمش بولنسه امام اعظم حضرتلرنجه خروج بصنعه

(۱) متيمم • تيمم ايدن (۲) امّى • اوقومه بيليان (۳) تعلّم • اوگرنمك

بولنمديغى ايچون نماز باطل وامامين عندنده خروج بصنعه فرض
اولمديغى اعتباريله صلات • تام وكامل اولوب شو قدركه بلا صنعِ
سلامِ واجبى ترك ايتمش اولور • صُورِ مذكوره‌يه مسائل اثناعشر
دينلور ﴿قدورى وحلبى﴾ صلات وقتيه‌ده فائته نك تذكّرى
وصلات فجرده شمسك طلوعى وجمعه‌ده وقت ظهرك خروجى
فرضك نافله‌يه انقلابنى ايجاب ايدوب ماعداده كلياً باطل اولور
(جوهرة) صحرا وياْمسجد كبيرده موضعِ سجوددن وخانه ومسجد
صغيرده مصلّينك اوگندن مرور ايتمك مفسد صلات دكلسه‌ده گچن
آثم اولور • صحراده احد حاجبيننه يعنى قاشلرندن برينه محاذى
وپرمق قالينلغنده اوله‌رق بر ذراع مقدارى سُتْره (۱) نصب (۲)
ايتمك سنت وبر قولده مستحب اولديغندن تركى مكروهدر •
مروردن امنيت محلنده ترك ستره جائز وامامك ستره‌سى جماعته
كافيدر • طولاً عصا ويا بر خط • وضع اولنديغى ويا محراب
طاشى بولنديغى حالده كفايت ايدر •

سكزنجى باب

صلات فائته نك قضاسى بيانده‌در

وقتى گچن نمازلرك قضاسنه متعلق مسائل مخصوصه‌در • صلواتدن
برينك فوتى وبونك تذكّرى حالنده فائته قضا اولنور وصلات

(۱) سُتْره • پرده ايديلان شى كه بوراده آچيق بر محلده نماز قيلار ايكن
مصلى نك اوگنه ديكديگى دگنك وامثالى مقصوددر (۲) نَصْب • ديكمك

وقتیـه اوزرینـه تقدیم قلنور . لکن قضایی تقدیم سببیله صلات وقتیه‌نك فوتندن خوف ایدیلورسـه وقتیه تقدیم بعده فوتیه قضا اولنور ﴿ قدوری ﴾ صلوات فوتیه بیننـده وفوتیه ایله وقتیه میانده ترتیب . شرط اولدیغندن بونك ترکی جائز اولماز . زیرا ابن عمردن (رضی الله عنه) روایت اولنان ﴿ مَنْ نَامَ عَنْ صَلٰوةٍ اَوْ نَسِيَهَا فَلَمْ يَذْكُرْهَا اِلَّا وَهُوَ يُصَلِّى مَعَ الْاِمَامِ فَلْيُصَلِّ الَّتِى هُوَ فِيهَا ثُمَّ لِيَقْضِ الَّتِى تَذَكَّرَهَا ثُمَّ لِيُعِدِ الَّتِى صَلَّاهَا مَعَ الْاِمَامِ ﴾ حدیث شریفنده مع الامام قیلنان نمازك اعاده‌سی امر بیورلمسی ترتیبك شرط اولدیغنی مُثْبِتْـدر (ملتقی ومجمع الانهر) صلات وتر امام اعظم حضرتلرینـه گوره فرضِ عملی اولمغله انکله فروض خمسهٔ فائته بیننده دخی ترتیبه رعایت لازمدر خلافاً للامامین . بنابرین صلات عشا ناسیاً بلا وضوء ادا اولنوبده بعده سنت ووتر . آبدست ایله قیلندیغی معلوم اولسـه عشا واکا تابع اولان سنت اعاده اولنور . اما وتر . صلاتِ مستقله اولدیغنـدن بونکله عشا بیننده ترتیب . فرض ایسه‌ده وتری ادا ایدر ایکن عشاء وضوء ایله قیلندی اعتقاددنناشی عشا ذمتنده اولدیغنی اونوتمق معذرتیله ترتیب . سـاقط اوله جغندن امام اعظم حضرتلرینه گوره وتری اعاده لازمگلمز وامامین عندنده وتر . سنت اولمغله اعاده سنه لزوم گوسترلمشدر ﴿ درر ﴾ صلوات متعدّده فوت اولسه اداده ترتیب لازم اولدیغی گبی قضاده دخی ترتیب مقتضی اولدیغنـدن بربری آردنجه قضا بعده وقتیه ادا ایدیلور . فوائت . آلتی وقت نمازه بالغ

اولوبده صلات سادسه‌نك وقتی خروج ایتدیگی صورتده ترتیب ساقط اولور ﴿ قدوری ﴾ سقوطِ ترتیب . اسباب اربعه‌نك بریله حاصل اولور . اوّلکیسی ضیقِ وقتدرکه فائته‌نك قضاسـیله وقتیه دخی فائته اولمق خوفیدر (مثلا عشا ایله وتر فوت اولوب وقت فجردن بش رکعت قیله‌جق قدر وقت قالسه امام اعظم حضرتلرنجه انجق وتر ایله فجر قیلنه‌رق عشا ترك اولنمغله ترتیب بوزیلور) ایکنجیسی نسیان فائته‌در . (مثلا صلات فجر اونودیله‌رق ظُهره شروع ایله ادادن صکره فجر تذکّر اولنسه ترتیب ساقط وظهر صحیح اولور) اوچنجیسی ظنِ معتبردر (فرضا فجر . فوت اولدیغی تذکّر اولندیغی حالده صلات ظهر قیلنسه ظهر فاسـد اولمشیکن فسـادندن غفلتله فجر قضا وظهرِ فاسـدی ذاکر ایکن عصر ادا اولنسه وجوبِ ترتیبی جهتندن ذمتنـده فائته قالمدیغی ظننه بناءً عصر صحیح اولور) دردنجیسی کثرت فوائتدرکه فوائت ستّه ایله معتبردر ﴿ درر وغیره ﴾ فوائت قدیمـه وحدیثه مجتمع اولسـه حدیثه‌یی تذکّر ایله وقتیه صحیح اولور (مثلا بر آی نمازی فوت اوله‌رق ترتیب ساقط اولدقدن صکره ایفای وقتیاته شروع ایله بعده بر وقتیه دخی فوت اولسـه بونی تذکّرله برابر وقته‌یی ادا صحیح اولور) قول اصحده کثرت . قلته عودت ایتمك سببیله سـاقط اولان ترتیب عودت ایتمز (مثلا برآیلق فوائت . قضـایه باشلانیلوب فائته آلتی وقتك مادوننـه تنزیل ایدلدکده هر نقدر کثرت . قلته عودت ایلدیسه‌ده لکن ترتیب . عودت ایتمدیگندن

نائی مادون ستەیی تذکرله وقتیەیی اداصحیحدر « درر وغیره »
نهایه ومعراجده ترتیب . عودت ایتمدیگی مفتی بەدر دینلوب بونی
کافی دخی تصحیح ایتمشدره صاحب هدایه هرنقدر عودتی اختیار
ایدوب « وهو الاظهر » دیمش ایسه ده بونك مفتی به اولان
قول مذکوره نظراً ضعفی ظاهردر « منح وغیره » برفائته اولدیغی
تذکّر ایله برابر بش وقت نماز ادا اولنسه امام اعظم حضرتلرنجه
فسادِ موقوفله فاسد اولوب اگر خامسه نك وقتی خروج ایتمزدن
اوّل قضای فائته وقوعبولور ایسه قیلنان نمازلر نفله انقلاب
ایده جگندن هر برینی قضا لازمگلور وفائته قضا ایدلمکسزین
خامسه نك وقتی خروج ایتسه جملەسی صحیح اولور (مثلا بر مسلم
صلات فجری ترك ایله بونی ذاکر اولدیغی حالده قضا ایتمیەرك
ایرتەسی صباحه قدر مع الفجر بش وقت نمازی ادا ایتسه اوقات
خمسه موقوفاً فاسد ایکن طلوعِ شمسله ترتیبك سقوطی حسبیله
جملەسی صحته منقلب اولور) وامامین عندنده بلا توقّف فساده
وارر (فرضا بر مؤمن صلات ظهری ترك ایلسه بونی قضا
ایلمکسزین ایرتەسی گونی اوگله نمازیله برابر بش وقت نمازی
فائتهٔ مذکوره یی تذکّر ایتمکله برابر ادا ایلمش اولسه جملەسی
قطعیاً فاسد اولەجغندن بعده قضاسی ایجاب ایدر وفوائتِ ستەسبیله
ترتیب ساقط اولمغله صلات عصردن ابتداءً قیله جغی نمازلر صحیح
اولور) امام ابی یوسفه گوره وصفِ فرضیت باطل ونفله متبدّل
وامام محمد نزدنده اصل صلات زائل اولور « درّمختار ومجمع الانهر
ودرر » قضای فوائتده قنغی صلات اولدیغی معلوم ایسه فرضا

فلان گونك ظهری ویاعصری ومعلوم دگل ایسه اوزریمه فرض
اولان مثلا اوّلِ ظُهر ویاآخرِ ظهر دینیلەرك تعیین ایدلمك لازمدر
« درر وغیره » فوائت . مسجدده علناً قضا اولنمیوب غیریلرك
اطّلاع حاصل ایده میەجكلری مناسب بر محلده قضا ایدلمك مستحب
وحتی بزازیه ده تصریح اولندیغی اوزره قضایی اظهار ایلمك
مکروهدر . تحصیل حوائجِ عیال حسبیله تأخیرِ فوائته بعضیلری
طرفندن جواز گوسترلمشدر (منح) فوائته کفارت ایله وصیّت اولنسه
هرصلات مفروضه وواجبه ایچون ثلث مالدن صدقهٔ فطره مقداری
اعطا اولنور (تنویر) مرتدّك زمان ردّتنده ودار حربده اسلامه
گلوب فرضیتنی بیلمیان حربی نك اوراده مدّت اقامتنده فوت
اولان نمازلری قضا ایجاب ایلمز . لکن دار اسلامده مسلم
اولان ذمی یه هرنقدر امر شریعتی بیلمسه بیله ینه قضای
مافات ایلمەسی لازمدر « ملتقی ومجمع الانهر » مرتد تکرار اسلامه
گلدکده قبل الردّة ترك ایتدیگی صلوات وصیاماتی قضا ایدر
وحجدن ماعدا ادا ایلدیگی عباداتی اعاده ایتمز « درّمختار وابن
عابدین » برمسلمك حال صحتنده فوائت کثیرەسی وار ایکن
وضوء ورکوع وسجوددن عاجز بولنمق درجه ده مریض اولسه
بوحالده تیمم وایما ایله فوائتی قضا ایلمەسی جائز واگر قضادن صکره
کندوسنه صحتك عودتیله قدرت گلسه انلرك اعادەسی غیر
لازمدر « درر » فوائت مفروضه قضاسنك وجوبی فوری ویا
علی التراخی اولمسنده اختلاف اولنمش ایسه فوری اولمسی اصحِ
اقوالدندر « درّمختار » قضای فوائتله اشتغال ایتمك نوافلدن اَوْلی

اولوب فقط سنن معروفه وتسبیح وتحیت مسجد وضحی واوابین
مثللو نمازلر حقنده اخبار مرویه اولدیغندن بونلر مستثنادر
﴿ حلبی وغیره ﴾

طقوزنجی باب

ادای صلات . مکروه اولان اوقات بیانده‌در

نمازك تحریماً مکروه اولدیغی اوقات مخصوصه‌یه دائر مسائلدر ٭
شمسك طلوعی ووقت زوالده قیامی وغروبی زماننده مطلقا نماز
قیلمق مکروه اولوب فرض وتطوّعه وقضا ونذره شاملدر ٭
وقت غیر مکروهده تجهیز واحضار اولنان جنازه‌نك نمازی اوقات
مکروهه ده قیلنمز وکذا مکروه اولمیان زمانده تلاوت اولنان
سجده آیتی ایچون کراهت اولان مذکور وقتلرده سجده اولنمز ٭
انجق سبب وجوبی شروعه مقارن اولان وقت . ناقص اولدیغی
ایچون صلات عصری وقت غروبده ادا مکروه دگلدر ﴿ قدوری
وغیره ﴾ مذکور اوچ وقتده باشلانیلان ویا اداسی نذر ایدیلان
یاخود بعد الشروع افساد اولنان تطوّعی قضا جائز اوله بیلور
ایسه ده بونلردن اوّل وثانینك قطعی ووقت کامله قضاسی دها
افضلدر ﴿ درر وزیلعی ﴾ امام ابی یوسفدن یوم جمعه‌ده حین
زوالده تطوّعك من غیر کراهة جوازی مروی اولدیغی منیه ده
مذکور واشباهده بونك صحیح ومعتمد اولدیغی مسطور در ٭
اوقات مکروهه ده قیلنان قضایی واوّلدن واجب اولدیغی حالده

وقت مکروهده ایدیلان سجدهٔ تلاوتی وسجود سهوی عدم
صحتندن ناشی اعاده لازمدر ﴿ منیة وغیره ﴾ صلات فجردن صکره
طلوع شمسه وصلات عصردن صکره غروب شمسه دگین نافله
قیلمق تحریماً مکروهدر ﴿ قدوری ﴾ طلوع فجردن صکره دخی
سنت فجردن ماعدا تطوّعده کراهت اولوب حتی من غیر تعیین
تطوّعه نیت ایدلسه سنت فجره نائب اولور ﴿ زیلعی ﴾ امّا قبل
الطلوع تطوّعه شروع اولنوبده اوحینده فجر طلوع ایتمش اولسه
قول اصحده اتمام ایدیلور ایسه‌ده سنت فجر . مقامنه قائم اولمز
﴿ منح ﴾ صلات فجر وعصردن صکره اولان ایکی وقتده قبل
الاحمرار قضای فوائتده وسجدهٔ تلاوت وصلات جنازه‌ده بأس
وکراهت یوقدر ٭ فقط ذکر اولنان ایکی وقتده صلات طواف
ونذر ونافله وطلوع فجردن صکره صباح نمازینك ایکی رکعت
سنتندن زیاده تطوّع . وصلات مغربدن مقدّم نافله نمازی قیلنمق
مکروهدر ﴿ قدوری ﴾ جمعه وعید وحج . خطبه‌لرنده خطیبك
منبره صعودندن آخر صلاته دگین فائته‌دن ماعداسی مکروه
وفائته قول اصحده بلا کراهة جائزدر ﴿ درر نقلاً عن النهایة ﴾
انجق بوندن مقصد صاحب ترتیب اولانك فائته‌سی بولنوبده
اثنای خطبه‌ده خاطرینه گلدیگی حالده انك قضاسنه جواز اولوب
یوقسه سائر فوائت حقنده صدر الشریعه‌نك دیدیگی گبی کراهت ٭
شبهه سزدر . چونکه استماع خطبه‌یه بلاضرورة خلل گتورمك
جائز اوله‌مز ﴿ شرنبلالی ﴾ سنت فجر افساد ایدلسه صحیح
بودرکه فرض فجردن صکره قضا اولنمز ٭ محیطده بعض مشایخدن

نقلاً (سنته شروع ایله فوت فجردن خوف اولنسه اوّلا سنت بعده فریضه ایچون تکبیر ایدلمك وصلات فجردن صکره سنتنی قضا ایلەمك احسندر) دینلمسی (تکبیر ثانی ایله افساد سنت اولمدیغی فرض اولنسه بیله فرض فجردن صکره قضای سنت کراهتی باقی اولدیغنه وارتفاعِ شمسدن صکره اولنان قضا ایسه سنت فجری قضا اولمیوب بلکه شروع سببیله لازم اولان شیئ قضا اولەجغنه مبنی) التفاته شایان اولمدیغنی حلبی بیان ایدییور ٭

اوننجی باب

صلات نوافل بیانندەدر

طلوع فجردن صکره فرض فجردن اوّل ایکی وصلات ظُهرده قبل الفرض درت وصکره ایکی رکعت سنتِ مؤکده در ٭ صلاتِ عصرده قبل الفرض درت رکعت سنتِ غیر مؤکده در ٭ صلاتِ مغربده فرضدن صکره ایکی رکعت سنت مؤکده در ٭ صلاتِ عشاده فرضدن اوّل درت رکعت سنت غَیر مؤکده وبعدالفرض ایکی رکعت سنتِ مؤکدەدر ﴿ قدوری ﴾ سنتِ فجر اقوای سننِ مؤکده اولوب بغیر عذر قاعداً اداسی جائز اولمیەجغی امام اعظم حضرتلرندن روایت اولنمشدر بوندن صکره ظُهرك ایلك سنتی آکد واقوا وباقیلری علی السوا (۱) در ﴿ حلبی ﴾ سنتِ فجر فرض ایله برلکده فوت اولسه وقت زواله قدر انکله برابر قضا

(۱) علی السّواء مساوات اوزرەدر

اولنور ٭ اگر زوالدن صکره یه قالیرسه یالکز فرض فجر قضا اولنوب سنت فجر سنن صلوات سائره گبی قضا ایدلمز ٭ بر قولده سنت فجر واجب واهلِ فتوایه گوره ترکی غیر جائزدر ﴿ تنویر وحلبی ﴾ گیجه نافله سنده سکزده وگوندز نافله سنده ایکیده ودرتده برسلام ویرمك جائز وزیادەسی مکروهدر ٭ امام اعظم حضرتلرینه گوره گیجه نافله سنده سکز رکعتدن زیاده ده سلام ویرمکده کراهت واردر وامامین عندنده ایکی رکعتده بر سلام ویریلوب زیاده ایدلمز ﴿ قدوری ﴾ صلات لیل ونهارده امام مشارالیه حضرتلرنجه درتده وامامین عندنده صلات لیلده ایکیده بر سلام ویرمك افضلدر ﴿ منیة ﴾ بعد المغرب اوّابین نمازینك آلتی ویا ایکی رکعت اولەرق ایفاسی وآلتی رکعت قیلندیغی حالده درردەده سلام واحد ایله تقییدی اوچ سلام ایله اداسی مستحب اولمق اوزره تجنیسدن نقل اولنان مسئلەیه مخالفدر ﴿ منح ﴾ صلاتِ جمعەدن اوّل درت وصکره ینه درت رکعت اولەرق ادا اولنان نماز ٭ سنت مؤکده اولدیغندن بونلرك قعدۀ اُولیلرنده تشهد ایله اکتفا اولنمق ورکعت ثالثەده ﴿ سبحانك ﴾ اوقونمامق وغیر مؤکدەلرده صلوات وسبحانك قرائت قلنمق سنتدر ﴿ منح ﴾ جمیع فرضده اوّلکی ایکی رکعتلرده قرائت واجب اولوب ثالثه ورابعەده استنیلور ایسه یالکز فاتحۀ شریفه قرائت ویا تسبیح یاخود سکوت اولنور ٭ نافله نك جمیعِ رکعاتنده وصلات وترك اوچ رکعتنده دخی قرائت فرضدر ﴿ قدوری ﴾ فرضك ثالثه ورابعەسنده قرائتِ فاتحه اتفاقاً جائز افضلیت وسکوت بعضیلر

عندنده اسائتدر ﴿جوهرة﴾ صلات نفله دخول اولنوب بعده افساد ایدلسه شروع ایله واجب اولدیغندن قضاسی لازم اولور . درت رکعت نافله‌یه شروع واوّلکی ایکی رکعتلرده تشهد مقداری قعوددن صکره رکعتین اخیرتین افساد اولنسه نفلك هرایکی رکعتی بر صلات اولمق اعتباریله انجق ایکی رکعت قضا اولنور ﴿قدوری﴾ نافله‌یه درت رکعت نیتیله شروع اولنوب ایکی رکعت اتمام ایدلمکسزین فساده و یرلسه کذلك ایکی رکعت قضا ایدیلور خلافاً لامام ابی یوسف . شفع اوّلی بعدالاتمام اوچنجی رکعته قیامدن اوّل افساد ایدلسه امام یوسفه گوره ایکی رکعت قضا لازم گلوب امامین عندنده برشی ایجاب ایتمز . اوچنجی رکعته قیامدن صکره فساده ویرلدیگی تقدیرده اتفاقا ایکی رکعت قضا ایدیلور ﴿حلبی﴾ مسئلهٔ سابقه سنن مؤکده‌نك غیریسنه عائددر . چونکه درت رکعت سنت مؤکده‌یه شروع اولنوبده گرك شفع اوّلده گرك شفع ثانیده افساد ایدلسه بالاتفاق درت رکعت قضا اولنمق لازم گلور ﴿منیة﴾ درت رکعت تطوّعه شروع اولنوبده قعدهٔ اولی ترك ایدلسه امام محمده گوره قعدهٔ اولی فرض اولدیغی جهتله نماز فاسد اوله جغندن رکعتین اوّلین قضا اولنور وامامین عندنده نماز فاسد اولمیه‌جغندن قضا لازم گلمز ﴿منیة﴾ نافله‌یی قیامه قادر ایکن قاعداً (١) قیلمق جائزدر . اگر نافله‌یه قائماً (٢) شروع اولنوبده من غیر عذر قعود ایدلسه امام اعظم حضرتلرنجه نماز جائز اولور خلافاً لهما ﴿قدوری﴾ طول قیام . کثرت قرائتی

(١) قاعداً . اوطوره‌رق (٢) قائماً . ایاقده دوره‌رق

شامل اولدیغنه بناءً کثرت رکعتدن افضل اولدیغی ملتقی وغیریده مذکور وکثرت رکعات . افضل اولدیغی تنویرده مسطوردر . معراج الدرایه‌ده ثانی‌یه امام محمدقولی واوّله امام اعظم حضرتلرینك رأیی دینلمش وبدایعده اوّل مصحّح وثانی دخی بحر رائقده مرجّح اولمق اوزره گوسترلمشدر ﴿درّ مختار﴾ تطوّعك درت رکعتنده یاخود صوك ایکی رکعتلرك برنده قرائت ترك اولنسه عند الامامین ایکی رکعت وامام ابی یوسفه گوره درت رکعت قضا ایدیلور . ایکی اوّلکی یاخود ایکی صکره‌کی رکعتلرده ویا بونلرك برر رکعتلرنده قرائت ترك ایدلسه اتفاقاً ایکی رکعت قضا اولنور (مثلا برمسلم درت رکعت نافله‌یه شروع ایدوب ایکی اوّلکی رکعتلرده قرائت ایلسه وایکی صوك رکعتلرده قرائت ایلمسه اشبو ایکی آخرکی رکعتلری اجماعاً قضا ایدر . وبالعکس اوّلکیلرده ترك قرائت ایدوب آخرده کیلرده قرائت ایلسه اوّلکی ایکی رکعتی کذلك بالاجماع قضا ایلر) اگر یالگز اوّلکی رکعتلرك برنده اوقیوب دیگرنده اوقومسه یاخود اوّلکی رکعتینك یالگز برنده وصوك رکعتلرك کذلك برنده قرائت ایلیوب دیگرلرنده ترك ایلسه تحریمه باقی اولدیغندن عند الامامین درت رکعت قضا ایدر . وامام محمده گوره ایکی رکعتده ترك قرائتله تحریمه مرتفع اولدیغیچون ایکی رکعت ایله اکتفا ایلر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ خارج مصرده دابه اوزرنده ایما ایله نافله صحیح اولدیغندن دابه هر هانکی جهته توجه ایدرسه ایتسون استقبال قبله گرك ابتداءً گرك بقاءً . شرط دگلدر . راکباً نافله‌یه شروع اولندیغی حالده مؤخراً نزول اولنسه

عند الامامين بناء ايتمك جائز وامام ابى يوسفه گوره استيناف لازمدر * عكسى تقديرده بالاتفاق استيناف مقتضيدر ﴿ ملتقى ﴾ سنت فجرى سنت وجهله بعدالفاتحه سورهٔ كافرون واخلاص ايله خانه‌ده ويا مسجدده تنها بر محلده ايفا ايلمك مستحسن اولوب صلات فجر ادا اولنوركن صف آره‌سنده ويا بلا حائل صف آردنده قيلمق مكروهدر * فقط فرضه شروعدن اوّل استيلان محلده ادا اولنمق جائزدر . امامه تشهّدده ادراك ايديله جگندن امين اولنور ايسه سنت فجره شروع اولنمق وامين اولنه‌مديغى صورتده ترك ويالگز سنت فجر فوت اولورسه امام محمده گوره بعد طلوع الشمس وقبل الزوال . قضا ايدلمك اَوْلى‌در . عندالامامين اصلا قضا ايجاب ايتمز . اگر فرض ايله برابر فوت اولور ايسه قبل الزوال قضا اولنور ايسه‌ده بعدالزوال قضا ايدلمز . ظُهردن مقدّم اولان درت ركعت . سنت مؤكده فوت اولسه وقت ايچنده قضا وصوك سنت اولان ايكى ركعته قول اصحده تقديم ايديلور ﴿ حلبى ﴾ فتح قديرده تقديم ركعَتَين ترجيح اولنمش اولمسنه نظراً هرايكيسنى اجراده بأس يوقدر ﴿ منح ﴾ وقت وار ايسه ايكى ركعت تحية المسجد (١) سنت ايسه‌ده لكن اداى فرضله ساقط اولور . بعد الوضوء ايكى وضُحى وقتنده لااقل كذلك ايكى ركعت نماز قيلمق مندوبدر ﴿ تنوير ﴾ فرض وسنت بيننده نمازه منافى عمل . ثواب سنتى تنقيص (٢) ايدر . عندالبعض سنتى ابطال (٣) ايده جگندن اعاده‌سى لازمدر ﴿ تنوير ودرر ﴾ طلوع شمسدن

(١) تَحِيَّةُ الْمَسْجِدْ . جامعه ويامسجده گيرلدكده قيلنان نمازدر (٢) تَنْقِيص * اكسلتمك (٣) اِبْطال . حكمسز براقمق

يارم ساعت مقدارى زمان مرور ايلدكده ايكى ركعت اشراق ونصف ليلدن صكره اقلّى ايكى اولمق اوزره اون ايكى ركعته قدر تهجّد وبعدالوتر ركعت اُولى‌ده زلزال وثانيه‌ده كافرون سوره‌لرى ضم اولنه‌رق قعوداً ايكى ركعت تنوير قبور نامليه صلوات نافله اولوب اداسى آرزويه معلقدر ﴿ حابى وغيره ﴾

اون برنجى باب

سجدهٔ سهويه بياننده‌در

سجود سهو افعال صلاتدن برفعلك زياده ويا واجبى ترك ونقصان ويافرض وواجبى تأخير ايتمك سببيله بعد السلام واجب اولور ﴿ لِكُلِّ سَهْوٍ سَجْدَتَانِ بَعْدَ السَّلَامِ ﴾ حديث شريفى دلالتيله ذكر اولنان صورتلرله صلاتده سهو وقوعنده سلام اوّلدن صكره ايكى كرّه سجده وبعده تشهّد وتصليه اولنه‌رق سلام ويريلور ﴿ قدورى وغيره ﴾ قول ظاهرده سجود سهو انجق نسيان ايله اولوب عمداً ترك ويازياده ايديلورسه نمازى اعاده واجب اولور ﴿ منح ﴾ سجود سهو تسليمتيندن صكره اولمق صاحب هدايه وشمس الائمه‌نك مختارى اولديغى معراج الدّرايه‌ده ذكر اولنمش ايسه‌ده فقط جانب يمينه سلام ويرلدكدن صكره اجرا ايدلمسنى صاحب كافى وفخرالاسلام قول اصح اوله‌رق اختيار ايلمشلردر ﴿ كذا فى الدرّ المختار ﴾ تاج الشريعه‌نك بيانته گوره قول اوّل كبار صحابه‌نك قولى اولوب شمس الائمة اصح اولان بودرديور . لكن صاحب

مجتبى نك ديديكى كبى قول ثانى اصح واحوط اوله رق عامهٔ مشايخ فقهانك قوليدر وشو اختلاف اَوْلويتده اولوب جوازده دكلدر ٭ ديكر بر قوله كوره ده منفرده سلام ثانيدن وامامه سلام اوّلدن صكره سجدهٔ سهو ايله مك مختاردر ﴿ درر وشرنبلالى ﴾ تحيات وصلوات وادعيهٔ مأثوره دن صكره قبل السلام دخى جائز اولوب اعاده سى لازم كلمز ﴿ منح ﴾ كرك قعدهٔ صلات كرك قعدهٔ سجدهٔ سهويه ده تصليه وادعيه ٭ طحاوينك مختارى ايسه ده بونلر يالكز سجدهٔ سهويه نك قعده سنه تخصيص ايلديكى هدايه ده مصححدر ﴿ حابى ﴾ لكن درركـ ظهيريه دن نقلاً بيانه نظراً سجدهٔ سهوك قعده سنده تصليه كفايت ايدر ايسه ده كرك قعدهٔ صلات كرك قدهٔ سجدهٔ سهويه ده تصليه ايدلمك احوطدر اصل صلاتدن اولميوب فقط جنس صلاتدن اولان بر فعلى ٭ صلاتده زياده ويا سنت ايله ثابت بر فعل واجبى ياخود فاتحه ودعاى قنوتى ويا تشهدى وتكبيرات عيدَيندن بر تكبير واجبى سهواً ترك ايلمك ياخود امام طرفدن اخفاسى واجب اولان محلده جهر ويا جهرى واجب اولان محلده اخفا ايتمك سجود سهوى واجباً استلزام ايدن افعالدندر ﴿ قدورى ﴾ ذخيره ده سجدهٔ سهويه نك اسبابى آلتى اولمق اوزره ذكر اولنمشدر ٭ برنجيسى تقديم ركن كه قرائتدن اوّل ركوع ايلمك كبى ٭ ايكنجيسى تأخير ركن كه تشهّد اوزرينه زياده ايدرك يعنى اصح اقواله كوره ﴿ اللهمّ صلّ على محمّد ﴾ ديه رك قيامى تأخير ايتمك وبر سجده يى ترك ايله انى ركعت اُخراده

بالتذكر سجده ايله مك كبى ٭ اوچنجيسى تكرير ركن كه ايكى ركوع واوچ سجده ٭ كبى دردنجيسى صفت واجبى تغييركه موضع اخفاى قرائتده جهر ومقام جهرده اخفا كبى ٭ بشنجيسى ترك واجبكه قعدهٔ اُولى يى ترك ايتمك كبى ٭ آلتنجيسى جميع صلواته مضافه اولان سنتى وقعدهٔ اُولى ده تشهّدى ترك ايله مك كبيدر ٭ وجوه ستهٔ مذكوره ترك واجبه مؤدّى اولمسنه نظراً سببى ترك واجبدن بشقه برشى اولمديغنى صاحب ذخيره بيان ايتمشدر ﴿ حابى ﴾ جهر واخفا خصائص جماعتدن اولديغنه مبنى جهر واخفا مواضعنه رعايت ايتمامك منفرده موجب سجود اولمز ﴿ منح ﴾ ايكنجى قعده ده تشهّددن صكره قرآن اوقونسه سجود سهو لازم كلميوب لكن هر ايكى قعده ده تشهّد يرينه قرآن اوقونيلور ايسه سجده ايجاب ايلر ﴿ حابى ﴾ مسبوقك قضاى مافات اثناسنده سهوى وقوعبولسه سجدهٔ سهويه يى اجرا ايلمسى لازمدر ٭ اوّلكى ركعتلرده فاتحه ايكى كرّه اوقونسه سجود سهو اقتضا ايدر ٭ صكره كى ركعتلرده ايكى دفعه اوقونسه وضم سوره دخى اولنسه سجده ايجاب ايتمز ﴿ جوهرة ﴾ قعدهٔ اُولى ده سهو اولنوبده صكره تذكّر ايدلسه حال قعوده اقرب ايسه عودت وجلسه ايديله رك يالكز تشهد اولنوب سجدهٔ سهو ايدلمز وحال قيامه اقرب ايسه عودت ايدلميوب صلاتك اكماليله ايلك سلامى متعاقب سهو ايچون سجده ايديلور ﴿ قدورى وملتقى ﴾ حال قيامه اقرب ايكن عودت اولنور ايسه قول صحيحه نظراً نماز فاسد اولور ﴿ مجمع الانهر ﴾ وجودك نصف اسفلى نصب اولنديسه قيامه

واولمدیسه‌ده قعوده اقربدر . محیطده رکبتینی رفع اولنمدی ایسه
قعوده اقربدر دینلمش ایسه‌ده اصح اولان قول اولدر ﴿ حاوی ﴾
قیام اولنمدقجه قعوده عودت ایتمك لزومی زیلعیده قول اصح
اوله‌رق بیان اولنمشدر ﴿ درر ﴾ شو حالده قول صحیحه گوره
سجدهٔ سهویه لازم گلمز . ﴿ مجمع الانهر ﴾ نافله‌ده قعدهٔ اولی .
ثانیه منزله‌سنده اولمغله قیام اولنسه بیله عودت ایدیلور ﴿ درر ﴾
قعدهٔ اخیره‌دن سهو ایدیله‌رك رکعت خامسه‌یه قالقلسه سجده
ایدلمدکجه قعده‌یه رجوع ایدیله‌رك خامسه الغا اولنور وسهو
ایچون سجده ایدیلور . اگر رکعت خامسه‌ده سجده اولنور
ایسه صلاتك فرضیتی باطل اولوب نفله تبدل ایده‌جگندن
رکعت سادسه علاوه ایتمك لازم گلور ﴿ قدوری ﴾ لزوم ضم .
رکعت وتر ایله تنفل جائز اولمدیغی ایچوندر . اصح اولان علاوه
مندوب اولدیغندن ضم اولنمدیغی صورتده هیچ برشی ایجاب
ایتمز زیرا نفل . غیر قصدی اوله‌رق وقوعبولمغله اتمامی لازم
گلمیه‌جگی وافیده مذکور ودرر وبحر ایله منحده مصرح
ومسطوردر ﴿ حاوی ﴾ رکعت رابعه‌ده تشهد مقداری قعود
ایدیلوب بعده سهواً خامسه‌یه قالقلسه وقعدهٔ اولی ظنیله سلام
ویرلمسه خامسه‌ده سجده ایدلمدکجه قعوده رجوع اولنه‌رق سلام
ویریلور وسهو ایچون سجده ایدیلور . شاید خامسه‌ده سجده
ایدلدیسه بر رکعت دها ضم ایله سجدهٔ سهو اولنور . بوصورتده
صلات مفروضه تمام اولوب ایکی رکعت زائده . نافله اولور
﴿ قدوری ﴾ صلات فجر وعصردن صکره ضم اولنمق مختاردر .

زیرا بو وقتده منهی اولان نفل قصدیدر . بناءً علیه بو قولك
اصح اولدیغی شرح مجمعده ذکر اولندیغی گبی مجتبی‌ده دخی
﴿ وعلیه الفتوی ﴾ دینلمشدر . وقت کراهتك غیریسنده ضمی
بعضلر واجب وبعضلر مستحب دیمشدر ﴿ منح ﴾ رکعتین زائدتین‌ده
سهو ایدن امامه اقتدا اولنسه عندالامامین انجق ایکی رکعت قیلنمق
لازم گلور . اگر مقتدی رکعتینی افساد ایلسه کذلك ایکی رکعتی
قضا ایلر . امام محمده گوره مقتدی‌یه آلتی رکعت قیلمق لازمدر .
شاید مقتدی قیلدیغی نمازی افساد ایلر ایسه هیچ بر شیئی قضا اقتضا ایتمز
﴿ درر وملتقی ومجمع الانهر ﴾ ایکی رکعت تطوعده وقوعبولان
سهو ایچون سجده ایدلسه انك اوزرینه برشی بنا ایدلمز . اگر
بنا اولنورسه اثنای صلاتده ایدیلان سجدهٔ سهویه باطل
وتحریمه باقی اولدیغی ایچون نماز صحیح اولوب فقط سجدهٔ
سهوی اعاده لازم گلور ﴿ ملتقی ﴾ اوزرینه سجدهٔ سهویه
لازم اولان مصلی سجده ایلمزدن اول تسلیمتینی اجرا ایلسه
امام اعظم حضرتلریله امام ابی یوسفه گوره صلاتدن موقوفاً
خروج ایتمش اوله‌جغندن اگر سجدهٔ سهو ایدرسه نمازه
عودت ایلمش اولور وسجده ایلمدیگی تقدیرده صلاته
عودت ایتمش اولمز خلافاً لامام محمد وزفر ﴿ درمختار ﴾
اوزرینه سجدهٔ سهو لازم اولان مصلی عند الامامین سلامله
نمازدن موقوفاً خروج ایدر . اگر سجده ایدیورر ایسه کندوسنه
اقتدا صحیح اولور وسجده ایتمز ایسه اقتدا صحیح اولماز . شو حالده
قهقهه سببیله آبدستی بوزلماز ومسافر ایسه اقامته نیت ایله فرضی
درت اولماز . اما امام محمده گوره سلامله نمازدن خارج اولمدیغندن
گرك سجده ایتسون گرك ایتمسون کندوسنه اقتدا صحیح اولور

وقهقهه ایله آبدستی بوزیلور واقامته نیت ایله فرضی درت اولور
﴿ درمختار وابن عابدین ﴾ اوزرنده سجدهٔ سهویه‌اولدیغی حالده
سجده ایتمامك نیتیله سلام ویرلسه نیتی باطل اولوب نمازه منافی
عمل ایتمدکجه سجود سهو واجب اولور ﴿ ملتقی ومجمع الانهر ﴾
مصلی نمازی اوچ رکعتمی ویادرت رکعتمی قیلدم دیوشك ایلسه
بوحال کندوسنه برنجی دفعه اوله‌رق عارض اولدیغی صورتده
نمازی بوزوب اوّلندن ادا ایدر وشك ۰ اکثر وقتده عارض
اولیور ایسه تفکر ایدوب ظن غالبی اوزرینه بناء ایلر وظن اغلبی
یوغیسه یقینی اولان اقل اوزرینه بناء ایدر واحتیاطاً علاوه
ایده‌جگی هر رکعتك باشنده اوتوروب نمازك آخرنده سجدهٔ
سهوی ایفا ایتمسی لازم گلیر ﴿ قدوری ﴾ رباعیه‌ده توهم اتمام
ایله قعدهٔ اُولی‌ده سلام ویرلسه اتمام ایدیله‌رك سجود سهو
اولنور ۰ اما مصلّی کندوینی مسافر ویاقیلدیغی نمازی صلات جمعه
ظن ایلسه‌یاخود رباعیه (١) یی ثُنائیه (٢) ویاعشایی تراویح ظنیله سلام
ویرسه صلاتی باطل اولور ﴿ درر ﴾ برعملده شك ایدیلوب ادای
رکن ایده‌جك قدر تفکر اولندقده ایفای رکنه ویا ادای واجبه
مانع اولورسه سجود سهو لازم اولوب لکن اثنای اداده تفکر
ایدیلورسه قول اصحده برشیء ایجاب ایتمز ﴿ حلبی ﴾ جمعه وعیدینده
کثرت جماعت سببیله سجدهٔ سهویه معفودر ﴿ درر وبحر ﴾
بعد السلام شمسك طلوعی واحمراریده سجدهٔ سهویه‌یی اسقاط
ایدر ﴿ عامة الکتب ﴾ نمازده براوچ کرّه سهو وقوعبولسه

(١) رُباعیه ۰ درت رکعتلو نماز (٢) ثُنائیه ۰ ایکی رکعتلو نماز

سجدهٔ سهوی تکرار ایتمك لازم دگلدر ۰ مسبوق ۰ امامك
سلامنی بکلمیه‌رك قالقوب ایریشه‌مدیگی رکعتلری قضا ایدرکن
امام سجدهٔ سهو ایده‌جك اولورسه سجده‌یه وارمدقجه امامه
متابعت (١) ایدوب بعد الانفراد (٢) ایشلدیکی شیلری اعاده
ایدر ۰ اعاده ایتمزسه نمازی فاسد اولور ۰ اگرمتابعت ایلمامش
ایسه نمازی فاسد اولمز انجق بعد الفراغ سجود سهو ایدر ۰
سجده‌یه وارمش ایسه امامه اویمیوب فقط کندوسی نمازدن
فراغدن صکره سجده ایلر ۰ بوصورتده متابعت ایدرسه
صلاتی فاسداولور ﴿ حلبی ﴾ مسبوقك امام سلام ویرمزدن اوّل
قضای ماسبقه قیامی تحریماً مکروهدر ۰ لکن سبق حدثدن وفجر
وجمعه وعیدك ومعذورك وقتلرینك خروجی ومدّت مسحك
تمامی واوکنندن مارّك مروری خوفی گبی عذردن ناشی
قبل السلام قیام ایدرسه کراهت یوقدر ۰ اما امام ۰ سجدهٔ صلبیه
(٣) ویا سجدهٔ تلاویه ایده‌جك اولورسه مسبوق قائم اولدیغی
رکعتی سجده ایله تقیید ایتمدکجه امامه متابعتی فرضدر ۰
متابعت ایتمز ایسه نمازی فاسد اولور ۰ مسبوق سجده ایتدکدن صکره
امام ۰ سجدهٔ صلبیه ایدر ایسه هر حالده یعنی امامه متابعت
ایتسه‌ده ایتمسه‌ده صلاتی فساده وارر ۰ سجدهٔ تلاویه ایدرسه
سجدهٔ سهویه گبی متابعت صورتنده فاسد اولوب عدم
متابعتده فساده وارمز ﴿ درمختار ﴾ مسبوق سهواً سلام ویرسه
اگر سلامی امامك سلامنه مقارن ایسه سجود سهوه لزوم یوغیسه‌ده

(١) مُتابعَت ۰ اویمق (٢) اِنفِراد ۰ یالکز اولمق (٣) سَجدهٔ صُلبیه ۰
نمازك کندی سجده‌سی ۰

شايد امامك سلامدن براز صكره ايسه سجده ايجاب ايدر «درّ مختار» امامى سهو سجده ايدن مقتدينك امامنه اتباعاً سجدۀ سهويه‌يى ادا ايلمسى واجبدر (مثلا سهو ايدن امامه سجده‌نك برينى بعد الاجرا اقتدا ايدلسه سجدۀ اخيره‌ده امامه متابعت اولنور وسجدۀ اُولى قضا ايدلمز) امام. سهوك هر ايكى سجده‌سنى ايفا ايتدكدن صكره اقتدا اولنسه كذلك مقتدى قضا ايلمز. امّا امام سجده‌دن مقدّم تكلّم و ياقصداً حدث ايله‌مك ياخود مسجددن خروج ايتمك گبى سببلرله امامدن سجدۀ سهويه‌نك سقوطى مقتديدن دخى سقوطنى مستلزم اولور «بحر» مقتدينك كندى سهوى ايچون گرك سلامدن اوّل گرك صكره سجده ايلمسى لازم كلمز. لاحقه دخى مسبوق گبى امامك سهويله سجده واجب اولورسه ده بونى اماميله برابر ايتميوب بلكه آخر صلاتده ايدر. اگر سهواً اماميله معاً سجده ايدر ايسه وقتسز ايتمش اوله‌جغندن ختام صلاتده اعادۀ سجده ايلر وبو سببله نمازى فساده گيتمز. مسافره اقتدا ايدن مقيم. مسبوق مثللو نمازينى اتمامه قيام ايدوب شايد سهو ايدرسه كندويه سجده لازم اولور چونكه امامِ مسافرك صلاتى تمام اولدقدن صكره مقتدىٔ مقيم. منفرد. حكمنده قالور «درّ مختار وطحطاوى»

اون ايكنجى باب

صلات مريض بيانده‌در

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرينك عمران بن حصين حقنده شرفوارد اولان «صَلِّ قَائِماً فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِداً فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى الْجَنْبِ تُومِى اِيمَاءً» حديث جليلى حكم عاليسى اوزره مريضه قيام متعذر اولسه استديگى وجهله يعنى باغداش قوره‌رق ياخود ديز اوزرينه اوتوره‌رق وياصديق وانسانه دايانه‌رق فرضى قاعداً قيلوب ركوع وسجود ايدر. ركوع وسجوده دخى مقتدر اولمزسه تعذّر (١) سببيله ركوع وسجودده رأسيله ايما ايدوب سجده‌يى ركوعدن اشاغى اوله‌رق اجرا ايلر «قدورى ودرّ مختار» تعذّردن مقصد. مريضه حال قيامده مرضنك تزايدى وبرؤ وصحتنك تأخرى ودوران رأس (٢) وكمال ضعف والم ووجع شديدك وقوعى گبى برضررقوى عارض ولاحق اولمسيدر. مريض بعض قيامه قادر اولسه قدرتى قدر قيام ايدر «جوهرة وغيره» حتى تحريمه‌يه قياماً قادر بعده عاجز اولورسه تحريمه ايچون قيام ايدوب صكره قعود ايدر. اتّكايه (٣) محتاج اولديغى حالده گرك قعوداً گرك قياماً حائطه (٤) ويا انسانه استناد ايلر «جوهرة» مريض

---

(١) تَعَذُّرْ. عذرلى بولنمق (٢) دَوَرَانِ رَأْس. باش دونمك
(٣) اتّكا. دايانمق (٤) حَائِطْ. ديوار

یوزینه طوغری برشی قالدیروب باشنی آشاغی اگه‌رك انك اوزرینه سجده ایدر یاخود برشی قالدیرمیوبده حجمی بولنمیان وجبهه مستقر اولمیان برنسنه اوستنه سجود ایلر ایسه اشبو ایکی صورتده ایما بولندیغی ایچون جائز واگر اوشیئك حجمی اولوبده اکا دایانور ایسه ایما بولنه‌میه‌جغنه مبنی غیر جائزدر ﴿درر﴾ مریض قعوده قادر اولمزسه ارقه‌سی اوستنه یاتوب وآیاقلرینی قبله‌یه اوزادوب یاخود یانی اوزرینه یاتوب ویوزینی قبله‌یه قارشو طوتوب رکوع وسجودی اشارت ایله اجرا ایدر ﴿قدوری﴾ استلقا (١) صورتنده مریضك باشی آلتنه وساده (٢) وضع ایدیلور زیرا استلقا ایمانی مانعدر ﴿درر نقلاً عن الکافی﴾ استلقا ایدن ایچون ممکن ایسه آیاقلرینی قبله‌یه اوزاتمیوب دیزلرینی دیکمك مندوبدر ﴿بحر﴾ رأسیله اشارته قادر اولمزسه مریضك صلاتی تأخیر اولنور . گوزلریله ویاقلبیله یاخود قاشلریله ایما ایتمك عند الاکثر جائز دگلدر ﴿قدوری ودرر﴾ بو صورتده تأخیر صلاته ـ فَاِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاللّٰهُ اَحَقُّ بِقَبُولِ الْعُذْرِ مِنْهُ ـ حدیث شریفی دلیل کافی عد اولنمشدر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ ایما متعذر اولوبده فوائت . حدی کثرتی بولور یعنی آلتی وقت اولور ایسه هر نقدر عقلی باشنده اولسه‌ده بر روایتده قضا ساقط اولور . وعلیه الفتوی ﴿ظهیریة﴾ حال حیاتده صلات ایچون صوم گبی فدیه تجویز اولنمامشدر ﴿منح نقلاً عن القنیة﴾ مریض قیامه قادر اولوبده رکوع وسجوده مقتدر اولمسه قیام لازم گلمیه‌جگندن قاعداً وقائماً ایمایه‌ده جواز واردر . لکن

(١) اِسْتِلْقا . ارقه‌سی اوستنه یاتمق (٢) وِسادَه . یوز یصدیغی

قاعداً افضلدر ﴿ملتقی﴾ رجل صحیح . صلاتنی ادا ایدر ایکن قیامه مانع بر مرض . عارض اولسه قاعداً اتمام ایدوب قادر ایسه رکوع وسجود ایلر ودگل ایسه ایما ایدر . قعوده مقتدر اولمدیغی حالده آنفاً بیان اولندیغی وجهله استلقا ایلر . مریض قاعداً رکوع وسجود ایله نمازقیلر ایکن صحیح اولسه درعقب قائم اولوب قیلدیغی صلات اوزرینه بنا ایدر . اما بعض صلاتنی اشارت ایله قیلدیغی اثناده اگر مرضی زائل ورکوع وسجوده قادر اولور ایسه ضعیف اوزرینه قوی بنا ایتمك صحیح اولمدیغندن صلاتی استیناف ایلر . برکمسه مُغْمَی عَلَیْهِ یعنی بیهوش اولوب بش وقت نمازی ویادها آزی فوت اولسه افاقت (١) بولدقده قضا ایدر . اغما (٢) سببیله بش وقت نمازدن زیاده فوت اولدیسه بیهوش اولان کمسه بولندیغی حالدن بیخبر اولوب کچن نمازلری تعقل ایده‌میه‌جگی جهتله قضا ایتمز ایسه‌ده احتیاط ایله‌مك اَوْلی‌در ﴿قدوری وغیره﴾ جنون دخی اغما گبی اولوب لکن سکر (٣) کندی فعلیله اولمغله نقدر ممتد اولور ایسه اولسون بهمه‌حال قضا لازم گلور ﴿درر﴾ نافله‌ده عذر سببیله اتکا اتفاقاً جائز وعذرسز اتکاده امام اعظم حضرتلرینه گوره کراهت یوغیسه‌ده امامین عندنده واردر . بلاعذر . قعود . عند الامام مکروه وامامینه گوره غیر جائزدر ﴿درر﴾ سیر ایدن سفینه‌ده بلا عذر قاعداً ادای فریضه عند الامام بلا کراهة جائز وقائماً افضل وامامین عندنده غیر جائزدر . فلك مربوط (٤) لجهٔ بحر (٥) دن متحرك اولور ایسه سیر ایدن گمی حکمنده‌در . اگر ساکن ایسه قره

(١) اِفاقَتْ . آیلمق (٢) اِغْماء بیهوش اولمق (٣) سُکْر . عشرت حالی
(٤) فُلْكِ مَرْبُوط . باغلو گمی (٥) لُجَّهٔ بَحْر . دگز دالغه‌سی

حكمنده اولوب دوران رأس گبی بر عذر اولمدقجه قاعداً ادای فریضه
بالاتفاق تجویز اولنمامشدر ٠ تكبیر افتتاحده قبله یه توجه وگمی دائر
اولدقجه استقبال قبله شرطدر ﴿درر﴾ عند المشایخ مأخوذ به واظهر
اولان امامین قولیدر ٠ امام اعظم حضرتلری امر غالبی واقع
منزله سنه تنزیل بیورمشدر ﴿حلیة وشرنبلالی﴾ پیر وضعیف
قائماً قرائتدن عاجز اولور ایسه قاعداً مع القرائة ادا ایلر ٠
قائماً بعض قرائته قدرتی وار ایسه قادر اولدیغی مرتبه قائماً قرائت
ایدوب ضعفی زیاده اولدیغنده قعود ایدر ﴿حلبی﴾ منفرداً ایفای
صلاتده قیامه قدرت اولوب فقط جماعتله تماما قائم اوله رق نمازی
ادایه عدم اقتدار حالنده قیاماً شروع ایدیلوب بعده قعود وحین
ركوعده قدرت حاصل اولور ایسه قیام وركوع ایدیلور ٠
اگر بوگا اقتدار یوغیسه منفرداً ادا وبر قولده امامله قعوداً ایفا
اولنور ﴿حلبی﴾

اون اوچنجی باب

سجود تلاوت بیاننده در

﴿ اَلسَّجْدَةُ عَلٰى مَنْ سَمِعَهَا اَوْ عَلٰى مَنْ تَلَاهَا ﴾ حدیث
شریفندن استدلال اولندیغی وجهله سجدۀ تلاوت قرآن
كریمده تعداد اولنان اون درت سوره‌ده سجده آیتنی
تلاوت ویا استماع ایدن مسلم اوزرینه وجوب عملی ایله واجب
اولور ٠ استماعده قصد وعدم قصد مساویدر ٠ سجده آیتلری ٠ اَعْرَافْ ٠
رَعْدْ ٠ نَحْلْ ٠ اَسْرَا ٠ مَرْيَمْ ٠ حَجْ ٠ فُرْقَانْ ٠ نَمْلْ ٠ سَجْدَه ٠ صْ ٠

فُصِّلَتْ ٠ اَلنَّجْمْ ٠ اِنْشِقَاقْ ٠ عَلَقْ ٠ سُوَرِ جلیله لرنده در ٠ سجدۀ
تلاوتك شرطی على الاطلاق حدثدن وحیض ونفاسدن طهارت
واستقبال قبله وستر عورت اولوب ركنی ده جبهه یی ارضه وضع
ایلمكدر ﴿ملتقی وقدوری﴾ سجدۀ تلاوت نمازده اولمدیغی حالده
وجوبی تراخی اوزره در (١) زیرا دلائل وجوبده تعیین وقت
اولمدیغنه بناءً وقتدن بر جزؤ غیر معیننده ادا واجبدر ٠ سجدۀ
مذكوره صلاتیه یعنی آیت سجده نماز ایچنده تلاوت اولنور ایسه
وجوب ٠ بالاتفاق فوریدر ٠ بو تقدیرجه سجدۀ تلاوت نمازدن
جزؤ اولدیغندن تأخیرنده اثم ترتب ایدر ٠ بناءً علیه داخل صلاتده
آیت سجده یی تلاوت ایدن مصلی نك على الفور (٢) سجده
ایلمسی لازمدر ﴿در مختار وغیره﴾ سجدۀ تلاوت ٠ اداءً
ویا قضاءً وجوب صلاته اهل اولنلره واجبدر ٠ بناءً علیه
صبی وحائض ونفسایه ومجنون مطبقه یعنی جنون جمیع اوقاتی
استیعاب ایتمش اولان كیمسه یه واجب دگلدر ٠ جنب ومحدث
وسكران (٣) ونائم ٠ قضاءً صلاته اهل اولدقلرندن انلره قضاءً
ومجنونك غیریسندن ایشیدنلره اداءً واجبدر ٠ اصم (٤) اولان
مسلمك آیت سجده یی تلاوتی كندی نفسنه ونزدنده بولنه رق
استماع ایدن شخصه لازم اولور ٠ اصم ٠ سجده آیتی تلاوت اولنان
مجلسده حاضر بولندقده دیگر حضار ایله برابر ادای سجده ایلر
﴿در مختار وغیره﴾ مجنون غیر مطبقدن یعنی آلتی وقت صلاتده یاخود

---

(١) تَرَاخِی اوزره در ٠ تأخیری جائزدر دیمك (٢) عَلَى الْفَوْرْ ٭ تأخیر
اولنمیه رق همان اجرا ایدلمك لازمدر دیمك (٣) سَكْرَانْ ٭ سكر حالنده
بولنان (٤) اَصَمْ ٭ صاغر

دها زیاده وعلی روایة برگون برگیجه دن ولو بر ساعت ٭ زائد زمانده موقةً جنون کندوسنه مستولی اولان ویاگاه جنت وگاه افاقت حالنده بولنان شخصدن ایت سجده‌یی ایشتمکله سجدهٔ تلاویه واجب اولور ایسه‌ده آنفاً ذکر اولنان مجنون مطبقدن ومقتدی وطوطی دن وصدای منعکسدن استماعله سجده ایجاب ایتمز (فاضیخان ودرر وغیرها) تهجّی اوزره تلاوتدن تالی یه وسامعه سجده غیر واجبدر (حلبی) امام ٭ آیت سجده‌یی تلاوت ایتسه سجده ایدوب مأموم (۱) دخی اکا معیّت ایله سجده ایدر ٭ مأمومك استماعی غیر مشروطدر ٭ فقط امامدن سجده آیتنی ایشیدن مسلم ٭ امام ٭ سجده ایتدکدنصکره اورکعتده امامه اقتدا ایلسه داخل ویاخارج صلاتده سجده ایتمسی لازم اولمز ٭ چونکه انك رکعت مذکوره یه ادراکی سجدهٔ تلاوتیده مدرك اولمش اولور ٭ اگر مأموم سجده آیتنی تلاوت ایتسه امامه ومأمومه وصلاتده برابر بولنان جماعته اصلا سجده لازم گلمز (قدوری ودرر) امام محمده گوره بعد الفراغ سجده ایدرلر ٭ صلاتده برابر بولنمیان جماعته استماع حالنده بالاجماع سجده واجبدر (حلبی) صلات ایچنده آیت سجده تلاوت اولنسه نمازك رکوع وسجودندن غیری تلاوت ایچون مستقلاً رکوع وسجود ایله ادا اولندیغی گبی بر ویا ایکی آیت عقبنده سجده نیتیله رکوع یاخود بلانیة ٭ نماز ایچون سجده ایدلسه سجدهٔ تلاویه ساقط اولور (درّ مختار) صلات جهریه‌ده امام رکوعده سجدهٔ تلاویه‌یه نیت ایدوب مقتدی نیت ایلمسه مقتدیدن رکوع وسجودله سجدهٔ تلاوت ساقط اولمیه جغندن امام سلام ویردکدنصکره مقتدی

(۱) مأموم ٭ امامه اویمش اولان یعنی مقتدی

آیروجه سجده ایدوب قعدهٔ اخیره‌یی اعاده ایدر ٭ شاید قعده‌یی اعاده ایلمز ایسه نمازی فساده وارر (درّ مختار نقلاً عن القنیة) شو حالده امامه لایق اولان رکوعده اداسنه نیت ایتمیوب سجدهٔ صلات ایله اسقاط ایلمکدر ٭ زیرا بو صورتده مقتدی یه برشی لازم اولمز ٭ اما رکوع صلاتده اداسنه نیت ایلسه مقتدی یه دخی نیت ایجاب ایدوب شاید بوندن غفلت ایدرسه سجدهٔ صلات ایله ساقط اولمیه جغندن بعد السلام مستقلاً سجده ایتمسی وقعدهٔ اخیره‌یی اعاده‌سی لازمدر ٭ امامك نیت ایلمسی محتمل اولدیغندن مقتدی یه دخی لایق اولان رکوعده سجدهٔ تلاویه‌یه نیت ایلمکدر ٭ (ابن عابدین) امام ومقتدیلری صلاتده معیّتی اولمیان رجلدن آیت سجده‌یی ایشتسه‌لر صلات ایچنده برشی یاپمیوب بعد الصلوة سجده ایدرلر ٭ شاید نمازده سجده ایلرلر ایسه کافی اوله‌مز ایسه‌ده نمازلری فاسد اولمز (قدوری) بو صورتده ٭ صلات ایچنده ایدیلان سجدهٔ تلاویه‌نك عدم جوازی سببیله خارج صلاتده اعاده‌سی ایجاب ایدر (درر) بر مسلم ٭ خارج صلاتده آیت سجده‌یی تلاوت ایلدیگی حالده سجده ایتمیوبده نمازه شروع ایلسه ونماز ایچنده آیت مذکوره‌یی بر کرّه دها تلاوت وسجده ایتسه ایکی تلاوتك سجده سنه کفایت ایدوب خارجده‌کی آیت ایچون سجدهٔ اُخری لازم گلمز ٭ اگر سجده آیتنی صلاتك غیریده تلاوت ایدرك سجده ایلسه وبعده نمازه شروع ایدوب سجده آیتنی تکرار قرائت ایتسه اوّلکی سجده بونك ایچون کافی اولمیه جغندن بر سجده دها ایتمك اقتضا ایدر ٭ بر سجده آیتی مجلس واحدده بر قاچ کرّه تکرار ایدلسه سجدهٔ واحده کفایت ایلر ٭ ومجلس تبدّل ایدر ایسه هر مجلس ایچون بر سجده ایجاب ایدر

﴿ قدورى ﴾ اسداء الثوب يعنى جلاه بز جوزمك ايچون
اوته برى گزنمك وچفتجى خرمن سورمك واغاجك بردالندن
ديگر دالنه چكلمك ونهر وبحر وكبير حوضده يوزلمك گبى اولان
عمل كثير . تالى وسامع حقنده تعدّد وتبدّل محل وآيتى مستلزم
اوله جغندن شو حالده آيت سجده تكرر ايتدكجه تعدّد
آيته گوره سجده لازم اولور * قيام ايتمك وبر ايكى آديم يوريمك
وبر وياايكى لقمه برشى يمك وبرقاچ يودم صو وشربت ايچمك
وقعود واتكا وركوب (١) ونزول (٢) ايلمك مثللو فعل قليل
ايله تبدّل مجلس حاصل اولميه جغندن موجب سجده دگلدر
﴿ درر ﴾ تالى (٣) آيتى مجلس واحدده تكرار ايدوب سامع (٤)
مجالس متعدّدده استماع ايلسه هر مجلس ايچون سامعه بشقه
سجده لازم اولور . اما تالى مجالس متعدّدده تلاوت ايدوب
سامع . مجلس واحدده ايشتسه سامعه يالكز برسجده ايجاب ايدر .
تالى مجلس واحدده ايكى سجده آيتى تلاوت ايلسه سجدتين
لازم اولور ﴿ درر ﴾ آيت سجده تلاوت اولنوركن شغلدن
ناشى استماع اولنمسه زجراً وجوب سجده قول راجحدر
﴿ درّمختار ﴾ سجدهٔ تلاويه ايدن مسلم شروط صلات ايله اياغه
قالقوب اللرينى قالديرميه رق تكبير وبعده يالگز سجده ايدوب
يعنى تشهد وتسليم ايتميوب تكرار تكبير ايدرك قيام ايلر ﴿ قدورى
وغيره ﴾ قول اصحه گوره سجدهٔ تلاوتده مسنون اولان تسبيح .
نمازك سجده تسبيحى بولنان ـــ﴿ سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ﴾ـــ در

(١) رُكُوب . بنمك (٢) نُزُول . انمك (٣) تالى . اوقويان (٤) سامِعْ .
ايشيدن

﴿ درّمختار ﴾ تالى تقدّم ايدوب سامعين خلفنده صف اولمق
وتاليدن اوّل باشلرينى قالديرمامق وبرقاچ آيت مقدّم اخبار ايله مك
وسامع سجوده متهىء (١) دكل ايسه اخفا ايتمك مستحبدر .
سجدهٔ تلاوتك بلاضرورة تأخيرى مكروهدر ﴿ حلبى ﴾ خطيب
سجده آيتنى منبرده تلاوت ايلسه سامعين ايله معاً سجده ايدر
﴿ درّمختار ﴾ سجدهٔ شكر دخى سجدهٔ تلاوت گبى اولوب
بالاتفاق جائز ومشروعدر ﴿ اشباه ﴾

اون دردنجى باب

صلات مسافره دائردر

احكام شرعيه نك تغيرينه سبب اولان سفر شرعى . انسان . قصد
ايلديگى محل ايله كندى ساكن اولديغى مماكتك بيننده ابل . سيرى
(٢) ويا اقدام انسان . مشى ايله اوچ گونلك مسافه دن عبارتدر
﴿ قدورى ﴾ بحرده اعتدال هوا اولديغى تقديرده مدّت سفر
اوچ گون واوچ گيجه اولوب جبلده دخى بويله در .
﴿ قاضيخان ﴾ سفر شرعى . اقصر ايامدن مشى معتاد ايله بروجه
محرّر اوچ گونلك يول اولوب بونى عامهٔ مشايخ اون سكز وبر قولده
يگرمى برفرسخ (٣) اوله رق تقدير واعتبار ايتمشلردر . لكن
هدايه ده عدم اعتبار مصححدر ﴿ حلبى ﴾ سفر شرعيده استراحت

(١) مُتَهَيِّئْ . حاضرلنان (٢) ابِل سيرى . دوه يورويشى (٣) فَرْسَخْ .
اون ايكى بيك آديم محل

معتاده ایله وقت زواله دك مشی ۰ معتبر اولوب سرعت ایله ایکی گونده قطع ایدلسه دخی سفر صاییلور ﴿ درمختار ﴾ برموضعك قره‌دن ایکی ودکزدن اعتدال هوا ایله اوچ گونده مدت وصولی اولسه بحرده سفر ۰ محقق اولوب قره‌ده اولمز ۰ عکسی دخی بویله‌در ﴿ جوهرة ﴾ ابن عباس رضی الله عنهمادن مروی اولان ﴿ فُرِضَ عَلَيْكُمُ الصَّلوٰةُ عَلىٰ لِسانِ نَبِيِّكُمْ فِى الْحَضَرِ اَرْبَعاً وَفِى السَّفَرِ رَكْعَتَيْنِ ﴾ حدیث شریفی دلالتیله مسافرك فرضی ائمهٔ حنفیه عندنده هر صلات رباعیه‌ده ایکی رکعته قصر (۱) اولندیغندن زیاده قیلمق جائز اولمز ۰ رخصت (۲) اسقاط اولندیغنه بناءً قصر مذکوری عمداً (۳) زیاده ایدن آثم (٤) وسهواً زیاده ایلین ایچون سجدهٔ سهویه لازم اولور * بو صورتده رکعت ثانیه‌ده تشهد مقداری قعود اولندیغی حالده ایکی رکعتی فرضه کفایت ایده‌جگندن ایکی رکعت اخیره‌سی نافله صاییلور ۰ اگر قعود اولنمز ایسه فرض اولان قعده ترك ایدلمش اوله‌جغنه بناءً نماز فساده واریر ﴿ قدوری ﴾ صلات رباعیه حضرت عائشه رضی الله عنهادن روایت اولندیغی اوزره حقِ مقیمده (٥) فی الاصل ایکی رکعت فرض اولوب مسافرده (٦) تخفیفاً ابقا ومقیمده ایکی رکعت دها ضم اولندی بناءً علیه رخصت وقصر ۰ اطلاقی مجاز اولمغله عدم اجزاسی

---

(۱) قَصْر ۰ قیصالتمق (۲) رُخْصَت ۰ بوراده رخصتدن مقصد ۰ درت رکعت اولمق اوزره اولان اذن شرعیدر (۳) عَمْداً ۰ قصداً (٤) آثِمْ ۰ گنهکار (٥) مُقیم ۰ یولجی اولمیان (٦) مُسافِرْ ۰ یولجی یعنی مقیم اولمیان

اثم عد ایدلدی ﴿ بحر ﴾ برمؤمن ۰ مسافر اولمق قصدیله بولندیغی محلدن حرکتله بیوت ومساکنی (۱) واوچ یوز ذراع مقداری مسافه‌سی اولوب مزرعه (۲) لر ایله انفصالی اولمیان فناء مصری یعنی دفن اموات ورکض دواب (۳) گبی مصالح ایچون اعداد (٤) ایدیلان امکنه‌یی تجاوز ایتدکده صلات رباعیه‌یی ایکی رکعت قیلمق لازمدر ۰ بلدهٔ اُخرایه داخل اولوب اون بش گون یاخود دها زیاده اقامته نیت ایتمدیگی حالده حکم سفر زائل اولمز * اگر اون بش گون ویادها زیاده اقامته نیت ایدرسه مقیم اولمغله اتمام رباعیه ایجاب ایدر ﴿ قدوری وقاضیخان ﴾ مصر وقریه‌ده بولنان وقریه گبی مستقل (٥) اولمیه‌رق احدهما آخره تابع اولان ایکی موقعك مجموعنده اون بش گون اقامته نیت ایدلسه هر قنغیسنه گیرلمش ایسه مقیم عد اولنور ۰ مکه ومنا مثللو ایکی مستقل موضعده اون بش گون اقامته نیت ایدلسه احدهمایه دخول اولندیغی حالده مقیم صایلماز ۰ مگرکه برینه تخصیص بیتوتت (٦) اولنه ﴿ درر ﴾ مسافر بر بلده ویاقریه‌یه داخل اولوب اون بش گون اقامته نیت ایلمیه‌رك ویارین او برگون خروج ایدرم دیه‌رك برقاچ سنه او محلده قالسه مقیم صایلمیه‌جغندن رباعیه‌یی ایکی رکعت ادا ایدره کذلك عساکر اسلامیه دار الحربه داخل اوله‌رق اون بش گون اقامته نیت ایتسه‌لر صلات رباعیه‌یی اتمام ایتمیوب قصر ایله ایکی رکعت قیلرلر ﴿ قدوری ﴾ جنود مسلمین دار حربده بر قلعه‌یی محاصره

---

(۱) بُیُوتْ ومَساكِنْ ۰ خانه‌لر (۲) مَزْرَعَه ۰ اکیلن یر (۳) رَكْضِ دَوابّ ۰ حیوان قوشدرمق (٤) اِعْداد ۰ حاضرلامق (٥) مُسْتَقِلْ ۰ باشلو باشنه (٦) بَيْتُوتَتْ ۰ گیجه‌له‌مك

ایتسه‌لر یاخود دیار اسلامده موضع اقامت اولمیان صحراده محاصرهٔ بغاة (۱) ایدرك اون بش گون اقامته نیت ایلسه‌لرینه قصر ایدرلر ۰ اعراب و ترکمن گبی خیمه نشین (۲) گروهی کفایت مقداری ماء وکلالری (۳) اولدیغی حالده بر مفازه‌ده (٤) اون بش گون اقامته نیت ایلسه‌لر اصل اولان اقامت اولدیغندن قول اصحده قصر صلات ایلمزلر ۰ اگر بولندقلری موقعدن مدت سفر اولان بر موضعه قصد سفر ایتسه‌لر قصر ۰ واجب اولور «قهستانی» مسافر ۰ صلات رباعیه‌ده وقت ۰ خروج ایتمدن مقیمه اقتدا ایلسه اقتداسی صحیح اولدیغندن مقیم گبی اتمام ایدر ۰ اگر خروج وقتدن صکره اقتدا ایتسه جائز اولمز ۰ مسافر ۰ مقیملره امام اولوب نماز قیلدیرسه رباعیه‌ده ایکی رکعت ادا ایدرك سلام ویرر ۰ بعده مقیملر اتمام صلات ایلرلر ۰ بوصورتده مسافر اولان امام ۰ سلام ویردکده مقیملره خطاباً ۰ نمازکزی اتمام ایدیکز زیرا بز سفری یز ۰ دیمك مستحبدر «قدوری» جماعت ۰ امامك مقیم ویا مسافر اولدیغنی بیلمك اداده شرط اولوب ابتداده دگلدر ۰ بعد السؤال مسافر اولدیغنی امام ۰ اخبار ایتسه صلاتلری صحیح واگر هیچ بیلمزلر ایسه فاسد اولور «بحر نقلاً عن المبسوط» مقتدیٔ مقیم ۰ اتمام صلاته قیام ایتدکده لاحق ۰ حکمنده اولمغله مسبوق گبی قول اصحده قرائت وسجدهٔ سهویه ایتمز «تنویر» مسافر مملکتی اولان مصره داخل اولسه اقامته نیت ایتمسه بیله اتمام صلات ایدر ۰ اما مملکتنی ترك ایدرك دیگر بر محله

(۱) بُغاة ۰ باغیلر (۲) خَیمَه نِشین ۰ چادرده اوتورانلر (۳) کَلَأ ۰ اوت (٤) مَفازه ۰ بیابان یعنی چول

نقل ایله اوراده تمکّن (۱) وتوطّن (۲) ایتدکدن صکره مسافرت اختیار ایلیه‌رك اوّلکی مملکتنه داخل اولسه اقامته نیت ایلمدیگی تقدیرده اتمام صلات ایلمز «قدوری» اصل مملکتی مجرّد سفر ایله باطل اولمیه‌جغندن نیت اقامته حاجت اولمیوب دخول ایله اتمام صلات لازم گلور ۰ لکن اون بش گون اقامته نیت ایتدیگی محلدن مسافرت ایدوب بعده اوّلکی محله ینه گلسه تکرار اقامته نیت ایلمدکجه مجرّد دخول ایله مقیم اوله‌میه‌جغندن صلاتی اتمام ایله‌مك ایجاب ایتمز «ملتقی وغیره» مسافرك اثنای سفرده صلات رباعیه‌سی فوت اولسه حضرده ایکی وحضرده ایکن فوت اولسه سفرده درت رکعت قضا ایتمسی لازمدر ۰ بوبابده معتبر اولان آخر وقتدر (مثلا بر مسلم آخر وقتده مسافر اولسه ۲ کا ایکی ومقیم اولورسه درت رکعت فرض اولور) «جوهرة وملتقی» عصاة وقطّاع طریق (۳) حضر وسفرده رخصت واسقاط جهتندن مطیع گیبدرلر «قدوری» سفر اوچ نوعدر ۰ بری حج وجهاد گبی سفر طاعتدر ۰ دیگری تجارت مثللو سفر مباحدر ۰ اوچنجیسی سفر معصیتدرکه عصیان وقطع طریق وعبد افندیسندن فرار ایتمك گبیدر «مجمع الانهر» صلوات مسنونه حقنده اختلاف واقع اولوب برقولده ترخّصاً (٤) ترکی وقول آخرده تقرّباً فعلی افضل ودیگر قولده حال سیرده ترکی وزمان نزولده فعلی انسب وبعضلر یالگز سنت فجری وبعض آخر دخی سنت مغربی ادا

(۱) تَمَکُّن ۰ یرلشمك (۲) تَوَطُّن ۰ یورد ایدنمك (۳) قُطّاعِ طَریق ۰ حیدودلر (٤) تَرَخُّصاً ۰ رخصت شرعی اولدیغیچون

احسندر دیمشلردر ﴿درر نقلاً عن المحيط﴾ اعتبار نیت • اصله ومتبوعه راجع اولدیغی جهتله زوجه وعبد واجیر (١) وعسکره زوج وسید ومؤجر (٢) ورئیس الجیشك سفره نیتی ویا اقامتی کافیدر ﴿درر﴾ صبیء (٣) مسلم پدریله سفر ایدوب اثنای مسافرتده بالغ اولسه گیده جکی محله مدت سفردن اقل • مسافه قالمش ایسه عامهٔ مشایخ عندنده فرضی اتمام ایدر • بر قوله گوره باباسنه تبعیتله ابتداءً • قصد سفر بولندیغنه مبنی قصر صلوة ایلر ﴿درر﴾

اون بشنجی باب

صلات جمعه بیاننده در

جمعه • اجتماعدن مأخوذدر • فرقت • افتراقدن اخذ اولندیغی گبی • یوم وصلات کندویه اضافه قلندی • بعده کثرت استعماله بناءً مضاف حذف اولندی • آیت جمعه مدینهٔ منوره ده نازل اولدیغندن اکثر علما جمعه نك اوراده فرض بیورلدیغنه قائلدرلر • جمعه نك گونی گیجه سندن افضل ایدوگی مضمراتده بیان اولنمشدر • صلات جمعه نك بنفسه مستقلاً فرضیتی کتاب وسنت واجماع امت ایله ثابت اولدیغنه مبنی نعوذ بالله جاحدی کافر اولور • زیرا استعیذ بالله ﴿یَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ آیت جلیله فرضیتنك دلیل قطعیسی وصلات

(١) اَجیرْ • اجرتله قوللانیلان (٢) مُؤجِرْ • اجرت ویرن (٣) صَبیْ • چوجق

وذکر اللهدن مقصد اجماعاً جمعه نمازی اولدیغی محققدر • صلات مذکوره حقنده ﴿الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَىٰ كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ إِلَّا أَرْبَعَةً مَمْلُوكٌ وَامْرَأَةٌ وَصَبِيٌّ وَمَرِيضٌ﴾ حدیث شریفی شرفصادر اولمشدر ﴿شرح نور الايضاح ودر مختار وطحطاوی﴾ جمعه نمازی مساجدینك اك بیوگی صلات جمعه یی ادا ایله مکلف اولان اهالیء موجودهٔ اسلامیه سنی استیعاب ایتمیان ومصر اطلاق اولنان بلده ده ویا بونك مصلاسنده ادا اولنور ﴿در مختار وقدوری﴾ مصر تعبیر اولنان بلده یه بر فرسخ مقداری اولان فناء مصرکه (متصل اولسون ویا اولمسون موتی دفنی وآت قوشدیرلمسی وعسکر جمعی وجنازه نمازی وامثالی مصالح ایچون شهرك اطرافده بولنان خالی محلدن) عبارت اولوب بوده مصر حکمنده در • اقامت جمعه انجق امر سلطانه ویا انك طرفدن مأمور اولان قاضی وامثالنك اذننه متوقفدر ﴿قدوری ودُر مختار﴾ مطلقا یعنی ضرورت اولسون ویا اولمسون وایکی جانبنی نهر فصل ایتسون یاخود ایتمسون دفعاً للحرج شهر واحدده مواضع متعدده وکثیره ده ادای صلات جمعه نك صحتی امام اعظم وامام محمد حضرتلرینك اجتهادلری اقتضاسندن اولوب بوده قول اصح ومفتی به اولدیغی فتح قدیر وشرح مجمع ودرر ومنحده مصرحدر ﴿در مختار﴾ صلات جمعه نك شرائط وجوب وادای استجماع صورتیله فرض عین اولدیغی بر وجه محرر نص قاطع وسنت واجماع ایله ثابت بولنمسی صلات ظهردن آکد اولمسنه دلیل قوی وکافی ایدوگی فتح قدیر وغیریده بیان

اولنمشدر «منح» تارك جمعه نك وخامت حال وشانی حقنده
«من ترك ثلاث جمع متواليات فقد نبذ الاسلام وراء ظهره»
حديث شريفی گبی سائر احاديث نبويه دخی شرف صدور ايلمشدر
«شرح نور الايضاح وغيره» مقيم ورجل بولنمق وحر
اولمق يعنی عبد اولمامق . ووجودجه صحتده بولنمق وسليم
العينين (۱) وسليم الرجلين (۲) اولمق اوزره شرائط وجوبی
آلتی اولوب هر مكلف ايچون شرط اولان اسلام وعقل وبلوغ
بونده دخی لازمدر . مرأه يه ومسافر وعبد ومريض ومقعده
(۳) واعمايه صلات جمعه فرض دگلدر . خوف ومطر شديد
ووحل مزيد . (٤) جمعه وجماعتده بولنه مامغه عذر اكيد وبغير شرط
اداسی صحيح ويوم جمعه ايچون صلات ظهره كافيدر . مصر ويا مصلاسی
وسلطان ياخود طرفندن مأمور قاضی وامثالی ووقت ظهر
وخطبه وجماعت واذن عام . شروط اداسيدر «ملتقی وغيره» جمعه
نمازينك شرائط اداسندن بری اولان وقت ظهردن مقدم
ويا مؤخر قيلنمسی صحيح اولمز «قدوری» تشهد مقداری
قعوددن صكره وقت ظهر . خروج ايلسه جمعه نمازی باطل
اوله جغندن صلات ظهری اوزرينه بنا ايله مك صحيح اوله مز
«منح» شروط ادادن بولنان خطبه . سنت سنيه وجهله جمعه
نمازندن اول خطيب طرفندن ايكی عدد اوله رق اوقونوب
بينلری قعدۀ خفيفه ايله فصل ايديلور وهر ايكی خطبه قياماً

(۱) سليم العينين . گوزلری كور اولميوب صاغلم اولان (۲) سليم الرجلين .
اياقلری يورمگه مانع اولور برعلتله معلول اولميان (۳) مقعد . كوتورم
(٤) وحل مزيد . زياده چامور

طهارت اوزرينه قرائت اولنور . امام اعظم حضرتلرنجه ايجابنده
ذكر اللهه قصر ايله خطبۀ قايله دخی صحيح اولور . امامين عندنده
ايسه ذكر طويل لازمدر «قدوری» امام مشار اليهه گوره
خطبه نيتيله {الحمد لله} ويا {سبحان الله} دينلسه خطبه
صحيح اولور ايسه ده ذكر ايچون {لا اله الا الله} وعطسه يه
(۱) {الحمد لله} وتعجبه {سبحان الله} دينلسه صحيح
اولمز . خطبۀ اولی وثانيه دن هر برينك حمد وتشهدی وقرآن
كريمدن بر آيت قدر تلاوتی ونبئ محترم صلی الله تعالی عليه وسلم
افندمز حضرتلرينه صلواتی وحاضرونه وعظ ونصيحتی حاوی
اولمسی وخطبۀ ثانيه ده امام المسلمين اولان پادشاه خلافتپناه حضرتلرينه
وكافۀ مؤمنين ومؤمناته ادعيه قرائت اولنمسی وخطيبك واجب اولان
طهارت وستر عورت وقيامه اعتنا ايلمسی لازم گلور «حلبی وغيره»
تحفه شرحنده هدايه دن نقلاً بيان اولنديغی اوزره خطبه ايچون
اون بر سنت شريفه اولوب برنجيسی قبل الخطبة اخفاءً تعوذ .
ايكنجيسی حمد ايله ابتدا . اوچنجيسی جناب حقه ثنا . دردنجيسی
شهادت . بشنجيسی تصليه . آلتنجيسی وعظ وتذكير . يدنجيسی
تلاوت قرآن . سكزنجيسی بين الخطبتين براز جلسه در . طقوزنجيسی
خطبۀ ثانيه ده حمد وثنا وتصليه يی تكرار ايله مكدر . اوننجيسی
دعادر . اون برنجيسی خطبتينی لزومندن زياده تطويل ايتمامكدر
«مجمع الانهر» سلطان ويا طرفندن منصوب قاضی وامثالی
جانبندن خطابت توجيه وتقرير اولنمش اولان خطيب .
غيريسنی استنابه يه (۲) مأذون اولمدقجه خطبه ايچون اصلاً يعنی

(۱) عطسه . اقصيرمق (۲) استنابه . يرينه بشقه سنی قويمق

گرك ابتداءً گرك اثنای خطبه ده عارض اولان عذردن ناشی دیگرینی مقامنه کچوره میه جکی گبی صلات ایچوندخی قبل وقوع الحدث بشقه سنی یرینه قویه‌مز ﴿درر﴾ خطیبك لدی الاقتضا اقامت جمعه‌یی آخره احاله ایلمسی بلا اذن جائز اولدیغنی ابن کمال رساله مخصوصه سنده تحقیق وبیان ایدرك صاحب دررك عدم جواز ایله حکمنی رد ایلمش ومجمع الانهرده دخی مطلقا زمانمزده جوازی مفتی به اولدیغی تصریح اولنمشدر ﴿در مختار﴾ خطبه ده جماعتك حضوری شرطدر . خطیب یالگزجه قرائت خطبه‌دن صکره جماعت . حاضر اولوب نمازی قیلسه‌لر جائز اولمز . لکن جهراً اوقونان خطبه‌یی جماعتك استماعی شرط اولمیوب مثلا جماعتك کلیسی اصم ویاخطیبدن بعیدیاخود نائم اولملرندن ناشی خطبه‌یی ایشتمسه‌لر باس یوقدر ﴿حلبی﴾ خلفاء راشدین وحسنین وعمین محترمین ﴿رضوان الله تعالی علیهم اجمعین﴾ حضراتی خطبه ارەسنده صره‌سیله مندوباً ذکر اولنور ﴿در مختار﴾ صبی عاقلك خطبه‌سنده اختلاف اولنوب بعضلر صلاته مشابهتی جهتیله باطل وبعض آخر ذکر الله اولمق اعتباریله جائزدر دیمشلردر ﴿جوهرة﴾ شرائط جمعه‌دن اولان جماعتك اقلی (١) امامدن ماعدا اوچ کشی اولمقدر . امام ابی یوسف وامام محمد حضراتی ایکی کشی دخی جماعته کافی اولدیغنی بیان بیورمشلر ﴿قدوری﴾ جماعتك اهل وجوب جمعه اولمسی شرط دگلسه‌ده عقلای رجالدن (٢) بولنمسی مشرطدر . بناءً علی ذلك نسوان (٣) وصبیان (٤)

(١) اَقَلّی . اك آزی (٢) عُقَلای رِجال . عاقل وبالغ اولان ارککلر
(٣) نِسوان . قادینلر (٤) صِبیان . چوجقلر

ایله جماعت جمعه حاصل اولمیوب فقط عبد ومسافر ومریض ایله منعقداولور ﴿حلبی﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره سجدهٔ اولی‌یه قدر بقای جماعت شرطدر . اگر اندن اوّل جماعتك برمقداری گیتمش ایسه باقیسی یکیدن ظُهری ادا ایدر . امامین عندنده تحریمه‌یه دگین بقای جماعت شرط اولدیغندن بعدالتحریمه برقسمی داغلسه باقی قالانلر جمعه‌یی اتمام ایلرلر . امام زفر نزدنده تشهد مقداری قعده‌یه‌دك بقای جماعت شرطدر ﴿حلبی﴾ خطیب . خطبه دن فارغ اولدقده جماعتك جمله‌سی بالایجاب داغیلوبده خطبه‌یی استماع ایتمیان دیگر جماعت گله‌رك اقامت جمعه ایتسه‌لر کافیدر ﴿جوهرة﴾ امام . صلات جمعه‌ده قرائتی جهر ایدر . تعیین سوره ایتمك حقنده برامر وارد اولمدیغنه مبنی خاطره کلان سوره وآیت جهراً اوقونیله‌رق ادا اولنمسی حلبیده محرر ایسه‌ده بعضلر طرفندن رکعت اولی‌ده سورهٔ جمعه‌یی وثانیه‌ده سورهٔ منافقینی قرائت مستحب اولدیغی بیان وعنایه‌ده دخی ائمهٔ حنفیه عندنده سورهٔ غاشیه اوقونمق مستحب ایدوگی اتیان اولنمشدر . جمعه نمازی اوزرلرینه فرض اولمیان مسافر ومرأه ومریض وعبد جامعده حاضر اوله‌رق جماعت ایله برابر ادای جمعه ایلسه‌لر بونلردن وجوب جمعه نك سقوطی محضا تخفیفه مبنی اولدیغندن نمازلری صلات ظُهره کافی اولور . مسافر وعبد ومریضدن هربری شرائط لازمه‌یی حائز بولندیغی حالده سائر نمازلرده جائز اولدیغی گبی صلات جمعه ده دخی لدی الحاجه اماملق

ايده‌بيلورلر خلافاً لامام زفر • يوم جمعه‌ده امام • صلات جمعه‌يي قيلديرمزدن اوّل بر مسلم • خانه‌سنده بلا عذر اوگله نمازيني قيلسه صلاتی هرنقدر صحيح ايسه‌ده لكن مكروهدر • بعدالادا ندامت ايدرك صلات جمعه‌يه توجّه ايتسه امام اعظم حضرتلرنجه مجرّد جمعه‌يه سعی (١) اولديغی وخانه‌دن خروج وقوعبولديغی جهتله قيلمش اولديغی صلات ظهر • باطل واداى جمعه فرض اولور • شايد ايفاى فريضهٔ جمعه ميسر اوله‌مزسه ظهری اعاده ايلمسی لازم كلور • امامين عندنده امام ايله صلات جمعه‌يه داخل اولنجه‌يه قدر قيلديغی اوگله نمازی باطل اولمز ايسه‌ده اندن صكره بطلاننده شبهه يوقدر • بوصورتده بعدالشروع افسادِ جمعه تحقق ايتسه ظهری اعاده ايجاب ايدر • معذور ومسجونه (٢) وامام • جمعه‌يی ادادن صكره جمعه‌ده حاضر بولنه ميانلره جماعت ايله صلات ظهری اداده تحريماً كراهت واردر ﴿درر وقدوری وغيرهما﴾ مصر تعبير اولنان بلده‌ده جمعه نمازی فوت اولور ايسه اذان واقامتسز منفرداً صلات ظهر ايفا اولنور ﴿منح﴾ يومِ جمعه‌ده امامه صكره‌دن ادراك (٣) ايدلسه جمعه نمازينك يتيشلديكی مقداری امام ايله قيلنوب باقيسی بنا ايديلور • تشهدده وياسجدهٔ سهوده ادراك اولنسه امام اعظم وامام ابی يوسف حضرتلرينه كوره جمعه‌يه نيت ايديلوب كذلك اوزرينه‌بنا اولنور • امام محمد عندنده ركعت ثانيه‌نك اكثرينه يعنی ركوعنه

---

(١) سَعْی • سرعتله يوريمك (٢) مَسْجُون • محبوس (٣) اِدْراك • يتيشمك

ادراك اولنديسه جمعه اتمام اولنوب اگر اقلنه يتيشلديسه اوزرينه اوگله نمازی بنا ايديلور • امام • يوم جمعه‌ده منبره صعود ايتدكده جماعت • صلاتی ومطلق كلامی ايكی خطبه تمام اولنجه‌يه دگين ترك ايدرك سكوت ايلرلر ﴿قدوری﴾ امامك منبره صعودنده سنتِ جمعه‌يه شروع اوله‌رق بر ركعتی قيلنديسه ركعت ثانيه ضم ايله سلام ويريلور وثالثه‌يه قيام ايدلديسه اتمام اولنور ﴿درر﴾ قول صحيحه گوره قبل الصعود سنته شروع اولنمش ايسه سنت ظهر گبی قطع اولنميه‌رق اتمام ايديلور • خطيبك منبره صعودندنصكره صاحب ترتيبه قضاىِ فائته غير مكروهدر • صدر الشريعه‌نك كراهت ايله حكمی سقوطِ ترتيب ايله مقيد اولمغه محمولدر ﴿منح﴾ استماع خطبه‌ده قريبه حرام اولان بعيده دخی حرام ايسه‌ده • كُتب فقهيه‌يه نظر ومطالعه‌ده اختلاف واردر • امام ابی يوسف حضرتلرينك وقت خطبه‌ده كتابنه نظر وتصحيح ايلديكی مرويدر • نهی مُنْكَر ايچون اليله ويا باشيله اشارتده قول اصحه گوره بأس يوقدر • قول صوابه نظراً نبیِّ محترم صلی الله تعالی عليه وسلم افندمز حضرتلرينك اسم جليلِ نبويلری ذكر اولندقجه سرّاً تصليه (١) ايديلور • اثنای خطبه‌ده جماعته تشميت عاطس (٢) وردّ سلام لازم اولمديغی مفتی بهدر ﴿درّ مختار﴾ امام ابی يوسفدن بر روايتده سرّاً تصليه وتشميت

---

(١) تَصْلِيَه • صلواتِ شريفه گتورمك (٢) تَشْميتِ عاطِس • اقصيران كيمسه‌يه ﴿يرحمك الله﴾ ديمك

عاطس وردِّ سلام مكروه دگلدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ امامين عندنده
خطبه دن اوّل وصكره واثناى جلسه ده كلامِ متعارفك ماعداسنده
كراهت يوقدر ﴿ درّمختار ﴾ يوم جمعه ده مؤذن طرفندن اذان
اُولى مناره ده اوقوندقده قولِ اصح اوزره مسلمينك بيع وشرايى
(١) ترك ايدرك صلات جمعه يه توجّه وسعى ايلملرى فرضدر .
خطيب . منبره صعود ايله اوتوردقده مؤذن اذان ثانى يى اوقور
وخطيب خطبه دن فارغ اولديغنده جمعه نمازى جماعتله قيلنمق
ايچون مؤذن . اقامت ايلر ﴿ قدورى ﴾ طحاوى عندنده حرمت
بيع وشراده معتبر اولان اذان ثانى اولديغى ابن كمال وايضاحده ذكر
اولنمش ومنحده بو بابده صحيح اولان اذان اُولى در دينلمشدر .
صلات جمعه يه غُسْل وتطيّب (٢) واستعمال مسواك ولبسِ
احسنِ ثياب (٣) ايله توجّه مستحبدر . امام . خطبه يه شروع
ايتمزدن اوّل گيروده خالى محل وار ايكن جماعته اذا ايدلمكسزين
ايلرويه گچمك بلا كراهةٍ جائزدر ﴿ حلبى ﴾ صلات جمعه دن صكره
درت ركعت سنت جمعه قيلنوب بعده وقتنه ادراك اولنوبده هنوز
ادا اولنميان ظهر آخره نيت ايله درت ركعت نماز دها ايفا
ايديله رك بعضلرينه گوره هر ركعتده فاتحه اوقنور وضم سوره
اولنور . وبعضلرنجه يالگز اوّلكى ايكى ركعتده فاتحه دنصكره
ضم سوره ايديلوب صوڭ ايكى ركعتده يالگز سورهٔ فاتحه قرائت

(١) بَيْع وشِرا * صاتمق المق يعنى آلم صاتم (٢) تَطَيُّبْ * گوزل قوقولو
شيلر سورنمك (٣) اَحْسَنِ ثيابْ * اڭ گوزل اوروبه لر

ايديلور . وحضرت (على رضى الله عنه) دن مروى وامام ابى يوسف
قولى اولديغى اوزره اڭ صكره ده ايكى ركعت سنت وقتيه قيلنور .
اگر جمعه نمازى عندالله قرين قبول اولدى ايسه ظُهرِ فائتِ آخر
قضا اولنمش وفائته يوق ايسه نافله ثوابى قزانلمش وجمعه قبول
اولنمديسه صلات ظهر سنتيله معاً ادا ايدلمش اولور . قضايه عائد
اولديغى صورتده درت ركعتده دخى ضم سوره ضرر ويرمز
﴿ حلبى ﴾

اون التنجى باب

صلات عيدينه متدائردر

عيد فطرده جامع ويا نمازگاهه چيقلمزدن مقدّم طاتلى برشى اكل
واستياك (١) واغتسال (٢) وبعض طيب . استعمال ولبسِ
احسنِ ثياب اولنه رق جامع ويا نمازگاهه ماشياً (٣) توجّه
واستقبال ايلمك وطريق مصلاده امامِ اعظم حضرتلرنجه خفياً
وامامين عندنده جهراً تكبير ايتمك مستحب وصلات عيددن
اوّل جامع ويا نمازگاهده نافله قيلمق مكروهدر ﴿ قدورى ﴾
كنز وتنوير متنلرنده واقع اولان نفى تكبيردن مقصد سائر
متون گبى جهرى نفى اولوب ذات تكبيرى اولمديغى جوهره ده
بيان اولنمشدر . استعيذ بالله ﴿ ولِتُكَبِّروا الله على ماهديكم ﴾
نصّ جليلى ايجابنجه صلاتِ عيد . اوزرينه جمعه فرض اولان مسلمه

(١) اِسْتِياكْ * مسواك طوتمق (٢) اِغْتِسال * غُسْل ايله مك (٣)
ماشياً * يوروبه رك

واجب اولوب خطبه دن غیری بالجمله وجوب وادا . شرائطی معتبر وخطبه سنت مؤکده اولدیغی اظهردر ﴿جوهرة نقلاً عن المبسوط﴾ شمسك افقدن بر ویا ایکی رمح (۱) مقداری ارتفاعی سببیله صلات عید حلال اولوب وقتی داخل وزوال شمسه قدر منتهی اولمغله خارج اولور . وقتی داخل اولدقده امام حاضر اولان مسلمینه ایکی رکعت نماز اقامت ایدوب رکعت اولی ده اولا تکبیر افتتاح بعده ثنا ومتعاقباً اوچ تکبیر ایدرك فاتحه وسوره قرائت ایدر وبر تکبیر ایله دخی رکوع ایلیوب بعده سجود ورکعت ثانیه یه قیام وقرائته بدأ ایله اتمام ایلدکدن صکره اوچ تکبیر آله رق صکره بر تکبیر ایله رکوع ایلر . تکبیرات عیدده امام وجماعت اللرینی رفع ایدرلر ﴿قدوری﴾ هر بر رکعتده اجرا اولنان اوچر تکبیر زائد . واجب ورکوع تکبیرلری سنت وبر قولده رکوع ثانی تکبیری واجبه مقارن اولدیغنه مبنی بوده واجبدر ﴿حلبی﴾ تکبیرات زوائدده رفع (۲) وارسال (۳) یدین (٤) اولنوب بونلرك بیننده برشی ذکر ایتمك مسنون اولمدیغندن یالکز اوچ تسبیح مقداری توقف اولنور ﴿تنویر﴾ صلات عیده رکعت اولی تکبیراتندن صکره ادراك اولنسه قیاماً تکبیرات ایدیلور ورکوعده ادراك ایدلسه افتتاح تکبیریله شروع اولنوب اگر رکوعه یتشمك ممکن ایسه قیامده ودگلسه رکوعده تکبیر زوائد ادا ایدیلوب فقط بالضرورة تسبیحات رکوع . ترك اولنور ﴿جوهرة﴾ امام ابی یوسفدن بر روایتده تکبیر . ترك

(۱) رمح . مزراق (۲) رفع . یوقاری قالدیرمق (۳) ارسال . بوراده اشاغی صالیویرمك (٤) یدین . ایکی الل

اولنوب یالکز تسبیح ایدیلور ورکوعده تکبیر اولنور ایسه رفع یدین ایدلمز وامام . رکوعدن باشنی قالدیردقده اولجه فوت اولان تکبیرلر ساقط اولدیغندن رکوعده یتیشن مقتدی تکبیرات فائته یی اتمام ایتمز ﴿حلبی وغیره﴾ امام تکبیراتی اونیدوبده رکوعه وارسه رکوعده تکبیر ایله اکتفا ایدوب اجرای تکبیرات ضمننده قیامه عودت ایلمز ﴿تنویر﴾ امام . نسیانی (۱) فاتحه دن صکره تذکر ایتسه تکبیر آله رق فاتحه یی اعاده ایدر وسوره دن صکره تخطر ایدرسه یالکز تکبیر ایدوب اعادهٔ قرائت ایتمز وبر رکعت ایله مسبوق اولسه قضای ماسبقده ظاهر روایتده اولا قرائت بعده تکبیر ایلر وبر قولده اولا تکبیر صکره قرائت ایدر ﴿حلبی﴾ امام . تکبیری زیاده ایلسه اثرده وارد اولدیغی وجهله مقتدی دخی اکا تبعیتله تکبیری زیاده ایلر ﴿در مختار﴾ جنازه نمازی صلات عیددن صکره یه تأخیر وخطبه سنت اولدیغندن خطبه یه تقدیم اولنور ﴿درر نقلاً عن القنیة﴾ امام . عید فطر نمازندن صکره جمعه گبی ایکی خطبه اوقویوب بو صره ده جماعته صدقهٔ فطری واحکامنی دخی بیان ایدر ﴿قدوری﴾ خطبهٔ عید . سنت اولدیغی جهتله صلات اوزرینه تقدیمی وترکی مکروهدر ﴿منح﴾ صلات عیدی امام . بعض جماعتله قیلوب بعض آخر فوت اولسه منفرداً قضاسی جائز اولمز * اگر هواده بلوط وسیس اولوبده هلال (۲) عید وقتنده ظاهر اولمیه رق زوالدن صکره عندالقاضی رؤیت (۳) هلاله شهادت اولنسه ایرتسی گونی قبل الزوال صلات عید قضا اولنور . یوم ثانیده دخی صلاتی

(۱) نسیان . اونوتمق (۲) هلال . یکی آی (۳) رؤیت . گورمك

مانع بر عذر واقع اولورسه یوم ثالثده قضاسی لازم گلمز • عید اضحاده دخی اغتسال و تطیّب و تحسین ثیاب ایله‌مك و اكلی صلات عیددن فراغه قدر تأخیر ایتمك و جامع و مصلّایه توجّه ایدرك تكبیر ایلمك مستحبدر • امام • صلات عید اضحایی صلات فطر گبی ایكی ركعت اوله‌رق ادادن صكره ایكی خطبه قرائت و جماعته اُضحیه‌نك (۱) ذبح (۲) و تقسیمِ (۳) لحمی و عیدك تكبیرِ تشریقی حقنده معلومات اعطا ایدر ﴿ قدوری ﴾ صلاتِ اضحایی تعجیل و صلات فطری تأخیر مندوب و اُضحیه‌سی اولان مؤمنه حَلْقِ رأس (٤) و تقلیم اظفار (٥) و قَصِّ شاربی (٦) كراهت درجه‌سنه واصل اولمامش ایسه قربانی ذبحدن صكره‌یه تأخیر ایله‌مك مستحبدر ﴿ حلبی ﴾ صلات اضحایی برنجی گونی ادایه مانع بر عذر شرعی حادث اولورسه ایكنجی و اوچنجی گوننه دگین تأخیر جائز ایسه‌ده عذر مشروع • واقع اولمدقجه مكروهدر • بیرامك اوچنجی گوندن صكره مطلقا جائز اولمیه‌جغنه و عید اضحاده عذر • نفی كراهت و عید فطرده جواز ایچون اولدیغنه و ایكیسیده هر حالده بعدالزوال تجویز اولنمدیغنه دائر درر و غیریده صراحت واردر • تشریقك ابتداسی یوم عرفه‌نك صلات فجری عقیبندن معتبر اولوب انتهاسی امام اعظم حضرتلرنجه یوم نحرك صلات عصری غایتنه قدر سكز وقت اوله‌رق ممتد اولور و امامین عندنده آخر ایام تشریقك

---

(۱) اُضْحِیه • قربان (۲) ذَبْح • بوغازلامق (۳) تَقْسیم • داغتمق (٤) حَلْقِ رَأْس • باشی تراش ایتمك (٥) تَقْلیم اَظْفار • طرنقلری كسمك (٦) قصّ شارِب • بیغی قرپمق

صلات عصرینه‌دك یگرمی اوچ وقت اوله‌رق نهایت بولور ﴿ قدوری و غیره ﴾ عید اضحاده امام اعظم حضرتلرنجه جماعت مستحبه ایله ادا اولنان هر فرضی متعاقب • مصر اطلاق اولنان بلدده امام مقیمه و مطلق مقتدی‌یه و امامینه گوره گرك جماعتله گرك منفرداً اولسون و یا رجل یاخود مرأه و یا مسافر و یا مقیم و گرك مصری و یا قروی بولنسون هر فرض قیلان مسلمه بر كرّه تكبیر تشریق واجبدر ﴿ درر ﴾ ایام تشریق ایچنده فوت اولوب ینه او سنه‌نك ایام تشریقنده قضا اولنان فرضده دخی تكبیر تشریق كذلك واجبدر ﴿ درّ مختار ﴾ تشریقی امام • ترك ایدرسه بیله جماعت ترك ایتمزه وجوبی استعیذ بالله ﴿ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فی اَیّامٍ مَعْدُوداتٍ ﴾ آیت جلیله‌سیله استدلال اولنمشدر • منحده گوسترلدیگی وجهله صاحب الكنز • امام كرخی‌یه تبعاً سنتدر دیمشدر ﴿ درر ﴾ تكبیر تشریق ﴿ اَللّٰهُ اَكْبَرُ اللّٰهُ اَكْبَرُ لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ ﴾ دن عبارتدر ﴿ قدوری ﴾ بردن زیاده تكبیر ایتمك علی قولٍ فضیلت و عقیب صلات عیدده مندوبدر ﴿ درّ مختار ﴾ تكبیر ایدلمك اونودلسه مسجددن خروج ایدلمدكجه تكبیر اولنور • قهقه و عمداً حدث و مطلقا تكلم ایتمكدن طولایی تكبیر حكمسز قالور ﴿ منح ﴾ عید اضحانك اوچ اوّلكی گونلری ایام نَحر و ثانی و ثالث و رابعی ایام تشریق اولوب برنجی گونی یالكز یوم نحر و یوم رابع یالكز یوم تشریق و ثانی و ثالث یوم نَحر و تشریق اولمقده مشتركدر ﴿ درر ﴾

اون يدنجى باب

صلات كسوفه دائردر

شمس . طوتلدقده امام . نافله صورتنده اذان واقامتسز مسلمينه ايكى ركعت نماز قيلديروب هر ركعتده بر ركوع ايدر وقرائتى عند الامام اخفا وامامينه گوره جهر ايدرك تطويل (١) ايلر بعده شمس . منجلى (٢) اولنجه‌يه دگين دعا ايدر «قدورى» هر ركعتده بر ركوع قيدى مذهب شافعى اوزره هر ركعتده ايكى ركوع ايدلمامسنى اخطار ايچوندر . امام . قرائتى . تطويل ايدرسه دعاى تخفيف واگر قرائتى . تخفيف ايلرسه دعاى تطويل ايدر «منح» عليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرينك قرائتى تطويل . مقصد عاليسيله ركعت اولىده بقره وثانيه‌ده آل عمران سوره‌لرى مقدارى قرائت بيورمش اولدقلرى مرويدر . صلات كسوفى صلات جمعه‌يى اقامت ايدن امامك قيلديرمسى مشروط وخطبه غير مشروعدر . اگر مسلمين اجتماع ايتمز وياصلات جمعه‌يى قيلديران امام بولنمز ايسه بوحالده هركس منفرداً ادا ايدرلر . خسوف وقوعنده يعنى آى طوتلديغى زمانده ايسه صلاتده جماعت . مشروع اولميوب هركس كندى كندويه منفرداً نماز قيلارلر «قدورى» ريح شديد (٣) وظلمت نهار (٤) وزيادهٔ ضياى ليل وفزع

---

(١) تطويل * اوزاتمق (٢) منجلى * روشنلك حالى كه شمسك انكسافدن انكشافه تحولندن عبارتدر (٣) ريح شديد * شدتلى روزكار (٤) ظلمت نهار * گوندز قرا گلغى

غالب (١) وزلزله وصاعقه (٢) وثلج ومطر دائم وعموم امراض وطاعون ايچون منفرداً نماز قيلمق مشروعدر «منح ودرّ مختار»

اون سكزنجى باب

صلات استسقا بيانده‌در

امام اعظم حضرتلرى بيورديكه استسقاده (٣) جماعت ايله صلات . مسنونه اولميوب فقط مسلمين منفرداً قيلرلرسه جائزدر . زيرا استسقا انجق طلب مطر ايچون دعا واستغفاردن عبارتدر «قدورى» استسقاده اوچ گون على التوالى (٤) ثياب كهنه (٥) وكمال تضرّع (٦) وخشوع (٧) ايله مسلمين ماشياً برموضعه چيقارق قبل الخروج صدقه‌يى تقديم وتوبه‌يى تجديد واستغفار وضعفا وعجائز وصبيان ودوابى احضار واطفالى والده‌لرندن ابعاد ايدرلر «درّ مختار» امامين عندنده امام . حاضرونه ايكى ركعت نماز قيلديروب جهر ايله قرائت ايدر . بعده منبره چيقميه‌رق سيفه (٨) وياعصايه اتكا ايله امام محمد عندنده ايكى وامام ابى يوسفه گوره بر خطبه اوقويوب قبله‌يه استقبال وامام محمدنزدنده يالگز امام رداسنى (٩)

---

(١) فزع غالب * برنسنه‌دن شر ومضرت وقوعى احتمالندن نشأت ايدن زياده قورقو (٢) صاعقه * يلديرم (٣) استسقا * يغمور استه‌مك (٤) على التوالى * بر برى ارقه‌سى اوزره (٥) كهنه * اسكى (٦) تضرع * زاريلق ايلمك (٧) خشوع * زياده تواضع ايتمك (٨) سيف * قليج (٩) ردا * قفتان

تقليبه (۱) اشتغال ايدرك احد طرفيني آخره تحويل ايله تبديل
حاله تفأل ايلر . وجماعت . اثوابني تقليب ايلمزلر ﴿ حلبى ﴾

اون طقوزنجى باب

صلات تراويحه متعلقدر

شهر رمضانده مسلمين . اجتماع ايدوب امام . جماعتله عشايى ادادن
صكره بش ترويحه وهر ترويحه‌ده ايكى سلام وايكى ترويحه بيننده
ترويحهٔ واحده مقدارى جلسه ايله يگرمى ركعت صلات تراويحى
كذلك جماعت ايله قيلديرر ﴿ قدورى ﴾ رجال ونسايه تراويح
نمازى سنت مؤكده‌در ﴿ جوهرة ﴾ ـ إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى فَرَضَ
عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ وَسَنَّ لَكُمْ قِيَامَهُ ـ حديث شريفى تراويحك سنت
رسول بولنديغنه و ـ عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ مِنْ
بَعْدِي ـ حديث جليلى دخى سنت مؤكده اولديغنه دلالت ايدر
﴿ حلبى ﴾ تراويحى جماعت ايله اداً سنت مؤكده اولديغى اكثر
متونده دخى مصرّحدر . لكن على الكفاية اولمغله اهل مسجدك جمله‌سى
ترك ايتسه هر برى آثم اولوب بعض جماعت و بعض آخر . انفراد
صورتيله ادا ايلسه‌لر اثم . مترتب اولميوب انجق فضيلت جماعت . زائل
اولور . امام ابى يوسفدن روايت اولنديغى وجهله خانه‌ده جماعتله
تراويحى قيلمق جماعت . فضيلتنى حائزدر . فقط جماعت مسجده
فضيلت اُخرى بولنمغله افضليتى امر مسلمدر ﴿ درر نقلاً عن

(۱) تَقْلِيب . دوندورمك

الكافى ﴾ تراويحك ثلث ليله تأخيرى مستحب وبلكه اكثرليلى
كثرت قرائت ايله استيعاب احبدر ﴿ منح ﴾ قول مختارده صلات
تراويحك وقتى صلات عشادن صكره اولديغندن اندن اوّل قيلمق
جائز دگلدر ﴿ منية ﴾ امّا وتردن مقدّم ويا مؤخر ادايه جواز
اولديغى قول اصح اولمق اوزره هدايه‌ده ذكر اولنمشدر . حتى
مقتدى طرفندن تراويحك بعض ركعتلرى فوت ايديلوب‌ده
اتمام تراويحى متعاقب امام . وتره قيام ايلسه اَوْلى اولان امام
ايله برابر وتر قيلنوب فائتهٔ تراويح بعده ايفا اولنور ﴿ درّ
مختار ﴾ حلبى‌ده تراويحك وقتى مابين العشاء والوتردر دينلرك
قولنه بناءً اوّلا فائتهٔ تراويح قيلنوب . وتر . تأخير ايدلمك وبعده
وترى منفرداً ادا ايله‌مك اَوْلى‌در دينلمش وبوقول . خلاصه وغايت
البيانده تصحيح وترجيح اولنمشدر ﴿ منية وابن عابدين ﴾ تراويحه
تراويح ياقيام ليل ويا سنة الوقت ياخود قيام رمضان . ديه نيت ايديلوب
نافله ويامطلق . صلات اوله‌رق نيت ايتمك امام اعظم حضرتلرندن
برروايتده وبعض متقدّمين عندنده جائز دگلسه‌ده اكثر متأخرين
ائمهٔ ثلثه‌دن ظاهر روايت اولمق اوزره تجويز ايلمشلردر ﴿ منية ﴾ هر
ايكى ركعتده قعود اولنوب‌ده سلام ويرلميه‌رك قيام وبوصورتله مجموع
تراويحى برسلام ايله ايفا واتمام ايله‌مك مكروهدر ﴿ حلبى نقلاً
عن الخلاصة ﴾ رمضان ابتداسندن انتهاسنه‌قدر تراويحى برختم
قرآن ايله قيلمق سنت صحابه‌دن ايسه‌ده حال جماعته مراعات (۱)
افضل اولديغى بدايعده محرّردر ﴿ ايضاح ﴾ بناءً عليه جماعته ملالت
(۲) وثقلت (۳) حاصل اولمامق ايچون امامك فاتحهٔ شريفه‌دن

(۱) مُراعات . رعايت ايتمك (۲) مَلالَت . فتور وضعف حالى
(۳) ثِقْلَت . آغرلق

صكره اوج آيت قصيره ويا بر آيت طويله قرائتيله اكتفا ايلمسى ومنفردك دخى ادامۀ خشوع (۱) ايچون قرائتى اولو جهله اختيار ايتمسى عند المتأخرين مفتى بهدر «مجتبى ودرّ مختار وطحطاوى» تراويحى ليالى رمضانك ختامنه دگين بر كره ختم ايله ادا . سنت وايكى ختم شريفله فضيلت واوچ ختم ايله افضلدر . رمضان شريفده تراويحك مجموع ركعاتى آلتيوز اولوب كشاف وديگرلرينك روايتنه گوره آيات قرآنيه آلتى بيك آلتى يوز آلتمش آلتى عدد اولديغندن بر ختم ايچون بهر ركعتده اون بر قدر آيت جليله تلاوت اولنمق كفايت ايدر . روايت مذكوره يه نظراً آيات قرآنيه نك بيگى وعد وبيگى وعيد وبيگى امر وبيگى نهى وبيگى قصص وبيگى خبر وبش يوزى حلال وحرامه دائر اولوب يوزى دعا وتسبيح وآلتمش آلتيسى ناسخ ومنسوخ اولديغى اكلاشيلور «طحطاوى وغيره» صلات تراويحده بعد التشهد تصليه دن ﴿اللهم صل على محمد وعلى آل محمد﴾ ايله اكتفا اولنوبده بقيۀ تصليه ودعوات مأثوره ترك ايدلسه جائزدر . لكن سرعت قرائت وثنا وتعوّذ وتسميه وطمانيتى وتسبيح وترويحتان بيننده استراحتى ترك گبى منكراتدن اجتناب ايتمك لازمدر «حلبى ودرّ مختار» حسن قرائتى اولميوبده يالكز گوزل صدا صاحبى اولانى تراويح نمازينى قيلديرمغه ترجيح ايلمك لايق اولميوب بلكه قرآنى حقيله تلاوته مقتدر اولان ذاتى تقديم ايتمك احسندر . زيرا بلا ترتيل (۲) حسن صوت . خشوعه مانعدر «حلبى» تراويح ايچون قرائتجه احسن واخف . امامى اختيارده بأس يوقدر «حلبى نقلاً عن

(۱) ادامۀ خشوع . تواضعده دوام ايتمك (۲) ترتيل . قرآنى تجويد اوزره اوقومق

قاضيخان» ديگر اهلى بولنمديغى وادكان صلاتى بحق ادايه اقتدارى معلوم اولديغى تقديرده مُراهق (۱) درجه سنده بولنان صبينك امام اولهرق تراويحى قيلديرمسى مشايخ بلخ . عندنده جائز ايدوگى هدايه ده مذكور وحضرت عائشه ﴿رضى الله عنها نك﴾ صبى ايكن امام حسن رضى الله عنه حضرتلرينه اقتداسى بعض فتاواده مسطوردر «جوهرة» لكن مختار اولان عدم جوازدر چونكه بالغك نفلى صبينك نفلندن اقوى اولديغندن صبينك امامليغنده بناء القوى على الضعيف لازم گلوب بوده جائز اولماز وامام مشار اليه حضرتلرينك ذكر اولنديغى وجهله وقوعبولان امامتى غيرى ايچون مثال اتخاذ ايدلمك مناسب اولهماز «حلبى نقلاً عن السرخسى وغيره» بر مسلم . فرض عشائى يالگز اولهرق قيلوب بعده تراويحى امامه اقتدا ايله جماعتله ادا ايلسه صحيح اولور . حتى اومسلم . امام . يانسونك فرضى قيلدقدن صكره داخل اولسه اوّلاً فرضى منفرداً ايفا ايدوب بعده تراويحده امامه متابعت ايلر . لكن بر طاقم خلق . عشانك فرضى منفرداً ادا ايلسه لر انلر ايچون جماعت اولهرق تراويحى قيلمق صحيح اولماز «حلبى نقلاً عن ظهير الدين والقنية» مقتدى . قعودده نائم اولوب امامك سلامندن صكره اويانسه وقدر فائتى بيلمسه تشهد ايدوب سلام ويرر وباقيده امامه متابعت ايدر وفائته نى بيلمدكجه بر شى قضا ايلمز «حلبى» تراويح نمازى سنت مؤكده اولمسندن ناشى اقتدار . باقى وموجود ايكن قاعداً ادا ايدلمك تنزيهاً مكروهدر . حتى بعض فقها سنت فجره قياساً بلا عذر قاعداً ايفا صحيح اولميه جغنه قائل اولمشلر ايسه ده لايق اولان سنت

(۱) مُراهِق . سنّ بلوغه وصوله قريب اولان .

فجره قیاس اولنمامقدر ﴿ درّ مختار وابن عابدین ﴾ شهر رمضانك غیریسنده وتری جماعتله قیلمق مکروهدر ﴿ قدوری ﴾ تسبیح وبرات ورغائب نمازلرینی نذر ایدوب جماعت ایله قیلمقده کراهت یوقدر . فقط صدر اوّلده اولمیان برشیئی التزام ونفلی جماعتله ادا گبی امر مکروهك اقامه‌سی ایچون تکلف مناسب اولماز ﴿ بزازیة ﴾ نذرسز جماعتله نافله قیلمق مکروه اولدیغی گبی نذرك مقتدیلردن وقوع بولمسی وامامك ناذر بولنمامسی دخی اقتضا ایدر . یوقسه ناذرك ناذره اقتداسی لازمگلوب بو ایسه غیر جائزدر ﴿ درّ مختار وطحطاوی ﴾ علی سبیل التداعی اولمدیغی یعنی جماعت اوچدن زیاده بولنمدیغی تقدیرده نوافلده اقتدانك کراهتی یوغیسه ده فضیلت جماعت هر حالده مفقوددر ﴿ درّ مختار وغیره ﴾ ابتدا جماعت اوچدن اقل اولوبده بعده تکثر ایدرسه کراهت صکره گلنلره در . اشته بو کراهت امام وجماعت جمله‌سی متنفل اولدیغی صورتده اولوب اگر امام . مفترض وجماعت متنفل اولورسه بالاتفاق کراهت اولمیوب بلکه فضیلت واردر ﴿ ابن عابدین ﴾

یکرمنجی باب

جنازه بیاننده در

احتضار (۱) حالنده اولان مسلم . قبله جهتنه توجیه ایله صاغ جانبنه یاتیریلور ویاننده ﴿ اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ﴾ کلمتین شهادتینی تلفظ ایدیلەرك کندوسنه

(۱) اِحتضار . موته قریب حالده بولنمق .

تلقین اولنور . موت . تحقق ایتدکده چکه‌لری بر دلبند ایله باغلنور وگوزلری یومدیریلور ﴿ قدوری ﴾ تلقین حقنده ﴿ لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ ﴾ حدیث جلیلی شرفصادر اولمش ولفظ موتادن حالی موته قریب اولان مؤمنلر اراده بیورلمشدر . محتضرك اطرافده بولنانلره لایق اولان وجه مذکور اوزره تلقینده بولنیلوب فقط کلمتین شهادتینی ضجرت (۱) وقوعی احتماله مبنی سویله‌. دیه‌رك امر وتضییق ایلماملری لزومی اکثر کتبده بیان ایدلمشدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ محتضر بعدالوفاة ظهری اوزرینه استلقا اولنوب آیاقلری مد ویوزی قبله‌یه توجه ایچون باشی برمقدار رفع اولنمق دخی جائز ومشقتلی اولورسه حالیله ترك ایدلمك لازمدر ﴿ تنویر ﴾ دفندن صکره تلقین خصوصنده اختلاف اولنمش ایسه‌ده مشروعیتی اقوی اولوب بلاد اسلامیه‌ده الآن وکماکان جاری ومرعیدر . موتانك گوزلری اغماض (۲) اولنور . چونکه نبیّ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری ابوسلمه‌یه بعدالوفاة تشریف ایله گوزلرینی اغماض ایتمشلر و (قبض روحدن صکره بصر اکا تابع اولور) بیورمشلر و ﴿ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِاَبِی سَلَمَةَ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِی الْمَهْدِیِّینَ وَاخْلُفْهُ فِی عَقِبِهِ الْغَابِرِینَ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ وَافْسَحْ لَهُ فِی قَبْرِهِ وَنَوِّرْ لَهُ فِیهِ ﴾ دعای شریفنی لطفاً قرائت ایلمشلردر . بناءً علیه هر مسلمه بو دعایی حفظ ایله ایجابنده

(۱) ضَجْرَتْ . اضطراب (۲) اِغْماض . گوزی یومدیرمق

اوقومق مستحبدر ﴿ منح نقلاً عن المجتبی ﴾ قبل الموت سکرات . حالیله میتدن کلمهٔ کفر ظهور ایلسه زوال عقلنه حمل ایله ینه اسلامه مخصوص اولان معامله اجرا اولنور ﴿ تنویر ﴾ میت . عندنده جنب و حائضك بولنمسنده بأس اولمدیغی محیطدن نقلاً حلبی بیان ایلمش ایسه‌ده بونلرك نزد میتدن اخراجی اولویتی در مختارده تصریح اولنمشدر . غسل میته قصد اولندقده . میت . سریر اوزرینه وضع وعورت یری بر بز ایله ستر و ثیابی نزع اولنه‌رق مضمضه واستنشاق اولنمقسزین وضوء صلات گبی آبدست آلدیریلور . بعده اوزرینه سدر یاخود حرض دینیلان یپراق و اوت ایله قینادلمش و بونلر بولنمدیغی حالده صاف اوله‌رق ایصیدلمش صو دوکیلور واوچ کره و یادها زیاده تك اوله‌رق تبخیر (۱) اولنور ورأس ولحیه‌سی خطمی وبولنمز ایسه صابون ایله غسل ایدیلور ﴿ قدوری ﴾ غاسل الینه بر بز صاروب آبدستدن مقدم میتی استنجا ایدر خلافاً لامام ابی یوسف . اسنان ولسانی وشفتینی (۲) ومنخرینی (۳) بر مغنه دولادیغی بز ایله مسح ایدر و ظاهر روایتده رأسنی دخی مسح ایلر ﴿ حلبی ﴾ بوندن صکره غاسل . میتی صول طرفنه یاتیروب تحتنه وصول مائی گورنجیه‌دك آب وسدر (۴) ایله صاغ یانی و بعده صول طرفنه چویره‌رك کذلك تحتنه صویك وصولنی گورنجیه قدر صول طرفنی غسل ایدر و بوندن صکره میتی اوتورده‌رق و کندینه دایادیره‌رق بطنی صورت خفیفه‌ده مسح

(۱) تبخیر . توتسوله‌مك (۲) شفتین . ایکی دوداقلر (۳) منخرین . ایکی بورن دلیکاری (۴) سدر . عربستان کرازینك یپراغی که کوزل قوقولیدر

ایدوب شاید بواثناده میتدن برشی خروج ایدرسه یالگز آنی غسل ایلر وغسلنی اعاده ایتمز . بعده میتك صوینی برحولی ویا بز ایله قوروله‌یوب کندیسنی کفنه قور ورأس ولحیه‌سنه حنوط دینیلان برنوع عطری سورر وسجده اعضاسی یعنی جبهه‌سی وانفی ویدین ورکبتین وقدمینی اوزرلرینه کافور وضع ایلر ﴿ قدوری ﴾ میتك اوزرینه جریان ایدن ماء و اصابت ایدن مطر ایله غسل شرعی حاصل اولمیه‌جغندن غریقی دخی بعد الاخراج ییقانیلور ﴿ درر نقلاً عن قاضیخان ﴾ رجلك کفننده سنت اولان . ازار وقمیص ولفافه . دن عبارت اولمق اوزره اوچ ثوبدر . ازار ولفافه میتك جمله بدنی احاطه وقمیص دخی منکبیتندن (۱) قدمینه . دگین ستر ایدر . کفن . ازار ولفافه . دن عبارت اولان ایکی ثوبه اقتصار اولنسه‌ده جائزدر . تکفین میتده ابتدا لفافه بسط واوزرینه طیب نثار اولندقدن صکره ازار قونیله‌رق واوزرینه تکرار طیب صاچیلوب وقمیص دخی بویله ایدیلوب بعده گوملك الباس اولنه‌رق اولاً ازار ثانیاً لفافه طرف ایسردن ایمنه وایمندن ایسره القا اولنور . انتشار کفندن خوف اولندیغی حالده کفن باغلانور . مرأه‌نك تکفیننده سنت اولان . ازار وقمیص ولفافه وثدیینی (۲) ربط ایچون خرقهٔ عریضه (۳) وفوق القمیص رأسنه خمار . وضع ایلمکدر . اشبو اثواب خمسه مقابل البسهٔ ثلاثه یعنی ازار (۴) ولفافه وخمار (۵) ایله‌ده اکتفا جائزدر . مرأه‌نك صاچی ایکی قسم ایدیله‌رك

(۱) منکبین . ایکی اوموزلر (۲) ثديين . ایکی ممه‌لر (۳) خرقهٔ عریضه . اگلو بز (۴) لفافه صارغی (۵) خمار . باش اورتوسی

صدری اوزرینه قونیلور ﴿ قدوری وغیره ﴾ بونك ترتیبی شویله‌در . اوّلا قمیص الباس وصکره شعری ایکی یه بولنوب قمیصك فوقنده صدرك اوزرینه وضع بعده خمار . قمیصك فوقنده باشی اوزرینه اورتیلوب وصکره ازار ولفافه صاریلوب بعده خرقه ربط اولنور ﴿ حلبی ﴾ البسهٔ ثلاثه‌دن اقل اولور ایسه مکروهدر دینلمش ایسه‌ده امام ابی یوسف عندنده ستر عورت بولندیغی سببیله یالکز ازار ولفافه دخی جائز وضرورتده برکفن بیله کافی وکفنك بیاض اولمسی مستحبدر ﴿ ملتقی ﴾ اثواب مذکوره بولنمدیغی وقتده موجود اولان کفن ایله ضرورةً رجل ومرأه تکفین اولنور ﴿ تنویر ﴾ میت فقیرك تجهیز وتکفینی نفقه‌سی اوزرینه عائد اولان مسلمه واجب وبیکس ویا غریب ایسه بیت الماله لازمدر . زوجهٔ غنیه‌نك زوجی اوزرنده وجوبی دخی مفتی بهدر ﴿ غرر وتنویر ﴾ سقط وولد میت بر خرقه‌یه لف وغسل وتسمیه اولنورسه‌ده نمازی قیلنماز ﴿ تنویر ﴾ میتك آغزینه وبورننه وقولاقلرینه پنبه ادخالنه جواز واردر ﴿ حلبی ﴾ موتانك شعری ولحیه‌سی تسریح (۱) ایدلمك وشعر وظفری قطع اولنمق غیر جائز وقبل التکفین اوچ ویابش یاخود یدی کرّه تجمیری مندوبدر . تکفیندن فراغتدن صکره میت ایچون محله ویا قریه امامی یاخود جنازه‌نك ولیسی طرفندن جماعتله نماز قیلدیرمق مستحبدر . اوزرینه نماز قیلنمقسزین مونی دفن اولنسه شتاده اوچ گون وصیفده یدی گون ایچنده قبری

(۱) تسریح . طرامق

اوستنده ادای صلات جنازه جائز اولور ﴿ قدوری ﴾ صلات جنازه تجهیز وغسل ودفن گبی فرض کفایه اولوب شروطی میتك اسلامیتی وطهارتی وستر عورتی ومصلاده یعنی ارض ویا ارضه قریب موقعده پیش مُصلّی‌ده حضوریدر . غائبه ودابه وایادی اوزرنده محموله ومصلّینك خلفنده موضوعه اولان میت ایچون نماز قیلمق جائز اولمز ﴿ منح ﴾ میتك طهارتی ثوبی وبدنی ومکانی خارجدن اولان نجاستدن طاهر اولمقدر . شاید میتك غسل وتکفیندن صکره وجودندن نجس چیقوب بدن وکفنی تنجیس ایدرسه بأس یوقدر ﴿ ابن عابدین نقلاً عن الخزانه ﴾ جنازه نمازینك ارکانی تکبیرات اربعه وقیام وسنتلری حمد وثنا وصلات علی النبی ودعادر ﴿ منح ﴾ بعض تکبیرات ایله مسبوق اولان کیمسه جنازه ایادی اوزرینه رفع ایدلدکدن صکره اوموزلره وضع اولننجه‌یه قدر تکبیرات فائته‌یی اتیان ایدر ﴿ درّ مختار ﴾ صلات جنازه‌ده ابتداءً برکرّه اللری رفع ایله ـ﴿ الله اکبر ﴾ـ دینیلوب وعقبنده ـ﴿ سبحانك اللهم ﴾ـ آخرینه قدر اوقنوب بعده بلا رفع یدین برتکبیردن وتشهدده کی گبی صلوات دعالرندن صکره کذلك اللر قالدیرلمیه‌رق برتکبیر دها ایدیله‌رك نفسی ومیت وسائر مسلمین ومسلمات ایچون دعا اولنوب ینه اللر قالدیرلمقسزین تکبیر رابعی متعاقب بلا دعا . میت وامام وجماعت وحفظه . نیت اولنه‌رق ایکی طرفه سلام ویریلور . میت . جماعتله ایفای صلات اولنان مسجد وجامع ایچنده بولندیغی حالده جنازه نمازی مکروهدر

﴿قدوری ودرّمختار﴾ امّا موتا یالکز اولەرق ویابعض جماعتله خارجده یاخود جماعت کلاً ویا بعضاً مسجدده بولنمق مختلف فیه اولدیغی درر ومنحده محرر اولوب فقط بزازیه دن نقلاً بعض جماعت جنازه ایله خارجده وبعض آخر درون مسجدده بولنسەلر کراهت اولمدیغی عنایەده وبونك اتفاقی اولدیغی حقایقده بیان اولنمش واکثر بلاد اسلامیەده عادت دخی بووجهله جریان ایلمکده بولنمشدر • صلات جنازەده اوقونه جق اولان دعای مأثور ومشهور بودر {اللّهمّ اغفر لحیّنا ومیّتنا وشاهدنا وغائبنا وصغیرنا وکبیرنا وذکرنا وانثانا اللّهمّ من احییته منّا فاحیه علی الاسلام ومن توفّیته منّا فتوفّه علی الایمان وخصّ هذا المیّت بالرّوح والرّاحة والرّحمة والمغفرة والرّضوان اللّهمّ ان کان محسناً فزد فی احسانه وان کان مسیئاً فتجاوز عنه ولقّه الامن والبشری والکرامة والزّلفی برحمتك یا ارحم الرّاحمین} میت • صبی ویا جنون اصلیله مجنون ایسه {فتوفّه علی الایمان} دن صکره {اللّهمّ اجعله لنا فرطاً اللّهمّ اجعله لنا اجراً وذخراً اللّهمّ اجعله لنا شافعاً ومشفّعاً} دینلملیدر بودعا بیلنمدیگی ویاحفظده اولمدیغی تقدیرده {اللّهمّ انّا نستعینك} ایله {اللّهمّ ایّاك} دعالرینی آخرلرینه قدر اوقوملیدر ﴿حلبی﴾ اکثر کتب مشهوره

وفتاوادە یالکز دعائین اخیرین اوزرینه اقتصار اولنمسی محرردر ﴿ابن عابدین﴾ عوف بن مالك رضی الله عنه بر جنازه اوزرینه علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلریله نماز قیلوب آتیده کی دعالری حفظ واوّل جنازه نك کندوسی اولمسنی تمنی ایلدیگی مرویدر •

{اللّهمّ اغفرله وارحمه وعافه واعف عنه واکرم نزله ووسّع مدخله واغسله بالماء والثّلج والبرد ونقّه من الخطایا کما ینقّی الثّوب الابیض من الدّنس وابدله داراً خیراً من داره واهلاً خیراً من اهله وزوجاً خیراً من زوجه وادخله الجنّة واعذه من عذاب القبر وعذاب النّار} صلات جنازه محل قرائت اولمدیغندن سورهٔ فاتحه قرآن نیتیله قرائت اولنەمز ایسەده دعا نیتیله مقام ثناده اوقونه بیلور ﴿منح﴾ بعض متأخرین {ربّنا آتنا} و {ربّنا لاتزغ قلوبنا} آیتلرینی آخرلرینه قدر دعا نیتیله اوقومغی استحسان ایلمشلردر ﴿جوهرة﴾ امامك صدر جنازەیه محاذی بولنمسی مستحب ورأسنده ویاقدمنده وقوف دخی جائز در ﴿بحر﴾ هرحالده میتك برجزؤنه محاذات شرطدر ﴿ابن عابدین نقلاً عن القهستانی﴾ امام • جنازه نمازنده بش تکبیر ایتسه مقتدی اولنلر تابع اولمیوب امام سلام ویرنجیه دگین توقف ایدرلر • شو حالده جماعتك امامه انتظار ایتمیەرك سلام ویرملرینك جوازیده وامام اعظم حضرتلرندن مرویدر ﴿منح﴾ امام اعظم وامام محمده حضرتلرینه

گوره بعض تكبيراتله مسبوق اولان فى الحال شروع ايتميوب امامك تكبيريله برابر مباشرت ايدر وبعد السلام فائته اولان تكبيراتى قضا ايلر . اما جميع تكبيرات ايله مسبوق اولورسه اصلاً شروع ايده ميوب صلات جنازه‌يى فوت ايتمش اولور . امام ابى يوسف عندنده ايكى صورتده دخى فى الحال شروع ايدر * قولڭدن هر بريسى تصحيح اولنمش ايسه‌ده امام ابى يوسف قولنه ﴿ وعليه الفتوى ﴾ دينلمشدر * اما تحريمهٔ امامده حاضر اولوبده غفلتدن ناشى تكبيراتڭ بعضى ويا جمله‌سنى فوت ايدن كيمسه مُدرك حكمنده اولوب بالاتفاق تكبير امامه بلا انتظار شروع ايلر ﴿ درّ مختار وابن عابدين ﴾ جنائز . جمع اولسه هر برينه آيرى آيرى نماز قيلمق اَوْلى ايسه‌ده صلاتده جمع . قصد اولندقده رؤسده محاذاته باقلميوب هر برينڭ صدرى امامك حذاسنده بولنمق واَوّلاً رجال صكره صبيان بعده نساء صكره خنثالردها صكره صبيات . قرب امامده ترتيب ايله يان يانه وضع وقبليه‌يه دوغرى صف اولنمق شرطيله جمله‌سى اوزرينه صلات واحده اداسى جائزدر ﴿ درر ﴾ ميت . تابوت ايچنده اوله‌رق قالديرلدقده تابوتك درت قائمه‌سندن اخذ ايله وسيلكيله‌رك اضطراب ويرلميه‌جك صورتله واولدقجه سرعتله قبرينه ايصال وسطح ارضه وضع اولنور . تابوت يره قونمزدن اَوَّل اوطورمق ﴿ مَنْ شَيَّعَ الجَنَازَةَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى تُوضَعَ ﴾ حديث شريفى اقتضاسنجه ممنوع ومكروهدر ﴿ قدورى وغيره ﴾ جنازه‌ده تابوتك قائمهٔ اُولى‌سنى اَوّلا يمينه بعده يساره وكذلك قائمهٔ اُخراسنى يمين ويساره آله‌رق هر جانبدن اون خطوه گوتورمك قرق كبيره‌يه كفارت اولديغنه

دائر حديث شريف شرفصادر اولمشدر ﴿ منح ﴾ جنازه‌نڭ خلفنده نسا يوق ايسه آردنده ووار ايسه اوڭنده يوريمك مندوبدر . جماعتك بعضى تباعد ايتميه‌رك ماشياً اوڭده گتمكدخى جائز وفضيلتى حائزدر . لكن كلّيسى ويامع التباعد بعضيسى ماشياً ياخود راكباً جنازه‌نڭ اوڭنده گيتمك مكروهدر ﴿ درّ مختار وتنوير ﴾ جنازه ايله گيدنلرك التزام سكوت ايتملرى لازم اولوب ذكر الله قصد ايدنلر اخفا ايتمليلردر ﴿ بحر نقلاً عن الغاية والظهيرية ﴾ ميت قبله جانبندن اَوّلدن موجود اولان ياخود يكيدن ياپيلان لحده ادخال اولنور ومقبره‌يه قونلدقده وضع ايدن مسلم طرفندن ﴿ بِسْمِ اللّٰهِ وَبِاللّٰهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ ﴾ دينيله‌رك ميت . قبله جهتنه اماله (۱) وكفنڭ عقده‌سى (۲) حل (۳) ايديلور بعده براز تحته ايله ميتك اوستى محافظه ايدلدكدن صكره قبرك اوزرينه عادت وجهله طوپراق دوكيله‌رك ودرت كوشه ايدلميه‌رك دوه اوركجى شكلنده اورتيلور ﴿ قدورى وغيره ﴾ لدى الحاجة يعنى ارض رخوه‌ده (٤) حجردن ويا حديددن تابوت اعمال ايديله‌رك ميتك انك ايچنده دفن ايدلمسى وميتك اطرافنه طوغله وخشب وضع اولنمسى تجويز اولنديغنى حاوى بدايع ومبسوطدن نقلاً بيان ايلمشدر * على الاطلاق نسانڭ تابوت ايله دفن ايدلملرى بالوجوه مستحسندر ﴿ شرح المنية نقلاً عن المحيط ﴾ قبرى تطيين يعنى چامورله صيوامق واوزرينه قبه وسائره بنا ايتمگى وكتابت ايلمگى سراجيه‌دن نقلاً

---

(۱) اماله . ميل ايتديرمك (۲) عُقْدَه * دوگم (۳) حَلّ * چوزمك
(٤) اَرْضِ رِخْوَة * كوشك ير

درّ مختار ودیگرلری تجویز ایلمشدر . موتانك جبهه ویا عمامه سنه یاخود کفننه عهدنامه یازلسه میتك عفوی مرجودر ﴿ بزازیه ﴾ بسملهٔ شریفه میتك جبهه سنه ویا صدرینه کتب اولنمق عذاب قبردن خلاصنه باعث اولدیغی مروی بولندیغندن بونی بعض متقدّمین اولادینه وصیت ایلدیگی وشو حالك وقوعندن رؤیاده خبر ویردیگی کفایهٔ شعبیده ذکر اولنمشدر ﴿ تاتار خانیه ﴾ بر مسلم . سفینه‌ده فوت اولسه غسل وتکفین اولنه‌رق نمازی قیلنوب قره‌یه چیقارلمق ممکن اوله‌مز ایسه بحره براغیلور ﴿ درر وغیره ﴾ حامل . فوت اولوب ولدی قارننده متحرّك ایسه جانب ایسردن بطنی شق ایله ولد . اخراج اولنور ﴿ غرر ﴾ ارض . مغصوبه ویا شفعه ایله مأخوذه اولوبده صاحبی طلب ایدرسه میتی اوردن اخراج جائزدر . کذلك میت . ثوب مغصوبله تکفین اولنمش ویا بر کیمسه‌نك بر درهم قیمتنده اولان مالی درون قبرده قالمش اولسه فتح قبر تجویز اولنمشدر . ایکی میتك بر قبرده حرب وجهاد گبی ضرورت اولمدقجه دفن اولنمسنه جواز یوقدر . بلاضرورة قبری باصوب چگنمك واوزرنده اویومق ونماز قیلمق ومقبره‌ده‌کی یاش آغاج واوتلری قوپارمق مکروهدر ﴿ ملتقی ودرر ﴾ قرائت قرآن ایچون قبر اوزرنده اوطورمقده کراهت یوقدر ﴿ نور الایضاح ﴾ تسبیح ودعا وقرائت ایله اشتغال ایدرك قبری چگنمك لابأسدر ﴿ خزانة الفتاوی ﴾ بعد الولادة مولودك حیاتی صوتی ویا حرکتی ایله ظاهر اولدقدن صکره فوت اولسه اسمی قونیلور وغسلی وصلاتی لازم اولور . اگر حرکت وصوتی اولمز ایسه بر شی یاپلمیوب بر بز پارچه‌سنه وضع ایله دفن اولنور ﴿ قدوری ﴾ سقط

واقع اولسه تام الخلقة ایسه اکراماً لبنی آدم امام ابی یوسف عندنده غسل اولنور ﴿ منح ﴾ قبرستاندن اثنای مرورده بالتوقف اون بر اخلاص شریف اوقونه‌رق ارواح موتایه هدیه ایدلسه روحلرینی تسریره مبنی عدد اموات قدر اجر وثوابه نائل اولنه‌جغی بعض احادیث شریفه‌ده تبشیر بیورلمشدر ﴿ درّ مختار ﴾ .

یکرمی برنجی باب

احکام شهید بیانده‌در

شهید . مشرکین طرفندن قتل اولنان ویا معرکهٔ حرب وقتالده مجروح ومیت اوله‌رق بولنان یاخود مسلمین انی ظلماً قتل ایدوبده نفس قتلی سببیله دیت واجب اولمیان مسلمدر . بو صورتله شهید اولان مؤمن غسل اولنمیوب یالکز تکفین ایله نمازی قیلنور ﴿ قدوری وغیره ﴾ معلوم اوله‌که لسان شرعده شهید لفظی ایکی معنایه گلور . بری شهید حکمیدرکه شروط شهادتی جامع اوله‌رق دشمن طرفندن مباشرةً ویا تسبّباً قتل اولنوب ارتثاث وقوعبولمامسنده شهدای بدر واُحُد حضراتنه مشابه وانلرك احکام دنیویه‌سنی حائز اولان مؤمنلر دیمکدر . دیگری شهید حقیقی یعنی هر نه وجهله اولور ایسه اولسون فی سبیل الله یاخود مظلوماً قتل اولنان وبروجه آتی تعداد وبیان اولنه‌جغی اوزره بو زمره‌یه ملحق اولان صنوف مؤمنیندن عبارتدر . بونلر حسن نیت وصلاح حال ومظلومیتلرینه مبنی فضیلت شهدایی احراز ایدرلرسه‌ده مشابهت مذکوره بولنمدیغیچون احکام دنیاجه سائر مؤمنلر گبیدرلر . بناءً علیه شو ایکی معنا بیننده عموم

وخصوص من وجه اولديغندن شهداى بدر واحد گبى ذوات كرام حكماً وحقيقةً وديگرلرى يالكز حكماً وارتثاثى وقوعبولان شهيدلر ايله مثلا حريق وياغريق اولان مؤمنلر فقط حقيقةً يعنى آخرتجه شهيد عداولنمشلردر ﴿ در مختار وابن عابدين ﴾ احكام دنيايه نظراً شرعاً شهيد اوچ نوع اعتبار اولنمشدر ٠

برى مكلّف وجنب وحيض ونفاس وبونلرك زوال وانقطاعى گبى احوالدن طاهر اولديغى حالده بغير حق آلت جارحه ايله گرك مسلم گرك ذمى ويامستأمن طرفندن بالمباشرة قتل اولنان ونفس قتلى مال وديتى مستلزم اولميوب قصاص لازم گلان ياخود هيچ برشى ايجاب ايلميان ومرتث اولميان مسلمدر ﴿ در مختار ﴾ ايمدى باغى وقاطع طريق اولميان بر مسلم ويا ذمى ٠ عاقل وبالغ وطاهر اولان برمسلمى بر وجه مشروح بغير حق ظلماً آلت جارحه ايله قتل ايلسه مقتول ٠ اشبو برنجى نوعدن اولور *

ايكنجيسى كذلك مكلّف وطاهر اولوب حربى ويا باغى ياخود قاطع طريق ويا شهر ايچنده ليلاً سارق وامثالى طرفندن ولو آلت جارحه نك غيرى ايله ياخود تسبباً قتل اولنان مسلمدر ٠ (اعدانك ـ وقيله دابه لرينك برمسلمى چگنه يوب ويا ايصروپ ياخود اوركوتملريله محارب اولان مسلمينك حيوانلرى كنديلرينى اوزلرندن آتوب هلاك وقوعه گلمسى ويا دشمن طرفندن نار وامثالى محرق شيلر انداختيله احراق ايديلان سفينه لرك درونده كى اسلامك يانمه سى ودگزه باتمه سى گبى اعدايه مضاف اولان قتللره تسبب ديديلور) ﴿ در مختار وطحطاوى ﴾ بناءً عليه نوع اولده اولديغى گبى آلت قتلك آلت جارحه اولمسى وقاتلك مباشر بولنمسى نوع ثانيده شرط دگلدر ٠

فقط عدم ارتثاث بونوعده ده معتبردر ٠ زيرا بوبابده اصل اولان شهداى بدر واحد ﴿ رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ﴾ حضراتى اولوب بونلرك ايسه هربرى سيف وسلاح گبى آلت جارحه ايله قتل اولنمامش وبلكه ايچلرنده حجر صغير ايله باشى ياريلوب وياعصا ايله اوريلوب شهيد اولمش ذوات كرام دخى بولنمش اولمسنه گوره اشبو ايكنجى نوع ٠ شهداى بدر واحد اعتباريله شهيدك تعريفى اولمق لازم گلور ﴿ درر وغيره ﴾ اوچنجى نوعى كذلك مكلّف وطاهر اولوب گوزلرندن وياقولاغندن ياخود جامد اوله رق بوغازندن قان خروجى ويا اعضاسندن برينك انكسارى (١) واخناق (٢) وقوعى مثللو علامت قتل ايله حربى ويا بغاة وقطاع طريقك محلّ حرب وقتاللرنده جريحاً (٣) وميتاً بولنمش اولان مسلملردر كه بونلر زمرۂ شهدايه داخلدرلر ٠ انفدن ويا سبيلينندن ياخود صافى اوله رق حلقندن (٤) دم چيقار ايكن بولنانلر شهيد عداولنمزلر ٠ چونكه بوگبى مخارجدن بعضاً من غير ضرب ٠ دم خروجى عادت اولديغندن بونلر قتله دلالت ايتمز ٠ وبنابرين وجوبى قطعى اولان غسل ٠ شك ايله ساقط اولمز ﴿ در مختار ودرر وشرنبلالى ﴾ شهيد حكمى نك اوزرنده بولنان اشيادن سنت اولان كفنه صالح اولميان چيزمه وقوندوره ومست وپاپوش وكورك وعبا وپموقلى خرقه وقلنسوه وفس وسلاح مثللو شيلر نزع اولنور ٠ اگر اوزرنده كى ثوب ٠ كفن مسنوندن ناقص ايسه تزييد وزائد ايسه تنقيص اوله رق حدّ معروفه رعايت

---

(١) انكسار ٠ قيرلمق (٢) اخناق ٠ بوغمق (٣) جريحاً ٠ ياره لو اوله رق (٤) حلق ٠ بوغاز

واعتنا و بلا غسل نمازی بعد الادا دمیله ولباسیله دفن ایدیلور ﴿ قدوری ودر مختار ودرر ﴾ زیرا بوبابده دخی اصل اولان شهدای احُدْ اولدیغنه وشهدای مشار الیهم حقلرنده نبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری ﴿ اَنَا شَهِیدٌ عَلَیْهِمْ زَمِّلُوهُمْ بِكُلُومِهِمْ وَدِمَائِهِمْ وَلَا تُغَسِّلُوهُمْ فَاِنَّهُ مَامِنْ جَرِیحٍ یُجْرَحُ فِی سَبِیلِ اللّٰهِ تَعَالَی اِلَّا وَهُوَ یَأْتِی یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَاَوْدَاجُهُ تَشْخَبُ دَمًا اللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالرِّیحُ رِیحُ الْمِسْكِ ﴾ بیورمش اولدقلرینه مبنی بونلرك حائز اولدقلری شروط ستّه كه مكلّفیّت یعنی (عقل و بلوغ وحدث اكبردن طهارت وعدم ارتثاث دن وظلماً قتل اولنمقدن ونفسنه عوضاً مال ودیت واجب اولمامقدن عبارتدر) بونلری احراز ایلمش اولان هر مسلم باذن الله تعالی شهدای مشار الیهمه ملحق اولورلر ﴿ درر ودر مختار وغیرهما ﴾ ایمدی صبی ویا مجنون ویا جنب ویا حائض ونفساء بعد الانقطاع وروایت صحیحه ده قبل الانقطاع احراز رتبهٔ شهادت ایلمش بولنسه‌لر امام اعظم حضرتلرنجه غسل اولنورلر خلافاً للامامین ﴿ عنایة وفتح وسراج ﴾ حربی وباغی ویا قاطع طریق طرفندن آتش آتیلوب روزكار آنی مسلمینه گوتوره‌رك محترق ویا اساله اولنان صویه غرق اولان یاخود حیوانلرك اوركودلمسیله چیگنه‌نه‌رك وفات ایلیان مسلم دخی تسبّب طریقیله قتل اولنمش بولنمغله شهید اولدیغی متفق علیه ایدوگندن بونلر دخی یقانلمز ﴿ جوهرة وشرنبلالی ﴾ اما اعدانك ویا بغاة وقطاع طریقك اسبی من غیر سوق . بنفسه

قاچوب بر مسلمی چیگنه‌یه‌رك ویا بر مسلمك دابه‌سی دشمنك تنفیری اولمقسزین مجرّد حال وحركاتندن اوركوب صاحبنی ویا دیگر مسلمی پایمال ایلیه‌رك یاخود حال قتالده حیوانك آیاغی قایوب یره دوشه‌رك ویا مسلمین . اعدادن فرار ایدوب انلر دخی ارقه‌لرندن تعقیب ایتمگله كندولرینی خندق ویا ماء ونار گبی شیئه القا ایدرك ویا حیوانلریله بری برینی چیگنه‌یه‌رك فوت ویا بر مسلمك اعدایه آتدیغی آلت حرب بر مسلم آخره دوقونه‌رق والحاصل اعدایه مضاف ومنسوب اولمیان بر سبب بولنه‌رق مقتول اولنلر امام اعظم حضرتلرنجه غسل اولنورلر خلافاً للامام ابی یوسف . كذلك اهل حرب طرفندن اولمیه‌رق مرتفع محلدن القا ویا نار ایله احراق ویا هدم وغرق صورتلریله اماته اولنان وحد یاخود قصاص ویا افتراس سباع (١) سببیله مقتول اولان یاخود بعد الجرح مرتث بولنان یعنی حیاتندن رمق وار ایكن حیوان چیگنه‌مك خوفندن اولمیه‌رق معركه ویا مجروح اولدیغی محلدن جای امانه نقل اولنان هر بر مسلم احكام دنیایه نظراً شهید آخرت عد اولنه جقلرندن بالاتفاق غسل اولنملری لازم گلور ﴿ درر ودر مختار ﴾ بر والد ولدینی ظلماً آلت جارحه ایله قتل ایلسه اشبو نفس قتلك موجبی ابتداءً قصاص وولدی شهید اولمغله غسل اولنمز . فقط ﴿ لَا یُقَادُ الْوَالِدُ بِوَلَدِهِ ﴾ حدیث شریفندن اقتباس اولندیغی اوزره حرمت اُبوّت سببیله والد قاتلدن امر قصاص ساقط اوله‌رق ماله منقلب اوله جغندن ولد مقتولك ورثه‌سنه وورثه‌سی یوغیسه بیت الماله

(١) افتراس سباع . جانورلرك پاره‌لامسی

تمام ديتنى ويرمك والدك اوزرينه واجب اولور . كذلك قتلِ عمدده صلح عارض سببيله قِصاص . مُبدَّلِ ديت اولمق دخى بو قبيلدندر بناءعليه حكم شهادت اولان عدمِ غسلى اخلال ايتمز ﴿درر و شرنبلالى﴾ بر آدمك خطاً ياخود حجر كبير گبى بر شىءِ مُثقَل (۱) ويا عصا ايله عمداً قتل ايلديگى مسلم . ابتداءً موجبِ ديت اولديغندن شهيد عد اولنمز . ظالماً ويا مظلوماً . خطأً ويا عمداً اولديغى معلوم اولمامسندن ناشى قاتلى مجهول اولان مقتول دخى كذلك شهيد صايلمز ﴿درّ مختار و طحطاوى و بحر﴾ شهادتِ حكميه دن عد اولنميه رق غسلى موجب اولان ارتثاث شرعى (مجروح اولوب ولو براز اكل و شرب و نوم و دوادن بريله متصف ياخود بر وقت صلات مرورينه قدر عاقل و ادايه قادر اوله رق حياتى باقى بولنمق ويا اولديغى محلده اوزرينه چادر قورلمق ويا محل جرح ياخود معركهٔ قتالدن عاقلاً و حياً ديگر يره اثناى نقلده ويا بعد النقل وفات ايلمك) دن عبارتدر ﴿قدورى وغيره﴾ امر دنيا ايله وصيت و بيع و شرا و كثرت كلام . ارتثاثده داخل و شهادت حكميه يه مانعدر . امر آخرت ايله وصيت امام ابى يوسفه كوره ارتثاث . اولوب امامين عندنده دگلدر . حربده مقتول حقنده ارتثاث . انقضاى حربدن صگره واقع اولورسه معتبر اولوب اثناى حربده اولديغى تقديرده اعتبار اولنميه جغندن شهادت حكميه يه مانع اولمز و بناءً عليه غسل ايدلمز . خُيولك (۲) ياصوب چيگنه مسندن خوف اولنه رق نقل اولنسه ارتثاث عد ايدلميه جگندن كذلك ييقانلمز ﴿درر و درّ مختار﴾ حد و قصاص شرعى ايچون قتل

(۱) مُثقَل . آغر (۲) خُيول . آتلر

اولنان مسلمك غسليله نمازى ادا اولنور . بغاة دين ويا قُطّاعِ طريق مسلمين گروهندن اولان مقتولك مجرد ساعى بالفساد اولديغندن ناشى نمازى قيلنمز . بونلرك غسلنده اختلاف واردر ﴿قدورى وغيره﴾ نفسنى قتل ايدن شخص ييقانيلوب نمازى قلنور خلافاً للامام ابى يوسف ﴿ملتقى﴾ قصاصى موجب فعل ايله مقتول اولان صبى و مجنون و جنب و حائض و نفساء و دينى مستلزم قتل ايله ظلماً مقتول و مرتث و عدويه قصد ايدوب قتال ايدر ايكن آلت جارحه كندويه اصابت ايدرك ويا صويه غرق ياخود آتشده محترق ويا اوزرينه ديوار و بنا هدم ويا اسهال ياخود طاعون ويا ذات الجنب و ذات الرئه علتلرينه مبتلا اوله رق ويا غربتده بولنه رق عازم دار بقا اولنلر وگرك حينِ وضعِ حملده گرك بعد الوضع نفاسى مدّتى ايچنده فوت اولان نفساء ولو كل يوم بر درس تحصيل ويا تدريس ويا تأليفله مشغول بولنان طلبهٔ علوم شرعيه و علماء ايله جمعه گيجه سى ارتحال عقبا ايليانلر گبى بوامتك دها برچوق شهداسى وار ايسه ده بونلرك شهداى بدر و اُحد حضراتنه مشابهتلرى اولمديغى جهتله يالگز شهيد آخرت عد ايدلملرينه مبنى غسل اولنملرى لازمدر ﴿درّ مختار وغيره﴾ ذكر اولنان شهداى اخرويه اللى قدر تعداد اولنمش اولوب بونك تفصيلاتى ابن عابدينده محرردر .

﴿ يگرمنجى باب ﴾

(كعبهٔ مكرمه ده قيلنه جق نمازه دائردر)

رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى يومِ

فتحده جوف كعبه‌ده نماز قيلمشلر در ﴿ مجمع الانهر ﴾ درونِ كعبه‌ده فرض ونافله اوله‌رق منفرداً ويا جماعتله ايفاى صلات اولنور . اما كعبه‌ده نماز قيلوب جماعت اقتدا ايلسه حسب الموقع جدار كعبهٔ مكرمه‌يه توجه ايجابنجه كرك ظهرى امامك ظهرينه ويا جنبنه ياخود جنبى جنبنه وظهرينه ووجهنه ويا وجهى امامك ظهرينه ووجهنه وجنبنه مصادف اولسه جائز در . لكن وجهى امامك بلا حائل وجهنه تصادف ايدرسه استقبال صورت بولنمغله مكروهدر . اگر ظهرى گرك محاذات گرك انحراف ايله امامك وجهنه ايسه اتحاد جهتله امامى تقدم ايلمش اوله جغندن اقتداسى باطلدر ﴿ قدورى وملتقى ودرّ مختار ﴾ امام وجماعت جمله‌سى جوانبِ كعبه‌ده حلقه اولوب نماز قيلسه‌لر مقتدينك ظهرى وجه امامه ويا امامله برابر بولنان صفه محاذى اولمدقجه كعبه‌يه امامدن زياده قريب اولسه دخى اختلاف جهتدن ناشى تقدم بولنمامغله جائز اولوب انجق جهتده اتحادله برابر كعبه‌يه امامدن زياده قريب بولنانك نماز قيلمسى تجويز اولنمامشدر ﴿ قدورى ﴾ قبله عند الحنفية بناى محسوس اولميوب انجق سمايه قدر كندويه محاذى اولان هوا ايله معاً ارض مباركه‌دن عبارت اولديغنه مبنى جبل ابى قُبَيْس گبى محلّ مرتفعده نماز قيلمق جائز در . مجتبى‌ده ذكر ايلديگى وجهله حضرت ابراهيم عليه السلام وضع بيورديغى قاعده اوزرينه اولان بنا . ابن الزُبَيْر زمانيله حجّاج وقتنده ايكى دفعه رفع اولنمشدر ﴿ منح ﴾ امام گرك يالگز گرك بعض جماعتله جوفِ كعبه‌ده اولوب جماعت . خارجده حلقه اولسه‌لر باب كعبه مفتوح

ياخود امامك انتقالاتى مُبَلِّغ واسطه‌سيله مسموع ايسه اقتدا صحيح اولورسه‌ده لكن صورت اُولى‌ده يعنى امام يالگز اولوب جماعتك كافه‌سى خارجده بولنسه‌لر امامك بولنديغى مكانك برقامت قدرْ ارتفاعى سببيله نماز مكروه اولور ﴿ درّ مختار ﴾

اوچنجی کتاب

زکات بیاننده اولوب اون ایکی بابی مشتملدر

برنجی باب

(زکاته متعلق مسائل مخصوصه در)

هجرت نبویه علیه افضل التحیة نك سنهٔ ثانیه سنده صیام رمضاندن مقدم فرض بیورلوب برچوق آیات کریمه ده صلات ایله معاً ومستقلاً ذکر اولنمغله کتاب صومه (۱) بالتقدیم صلاته مقارن اوله رق ایراد اولندی «در مختار وغیره» استعیذبالله ﴿ اَقِیمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّکٰوةَ ﴾ الآیة ودها نیجه آیات جلیله واحادیث شریفه موجبنجه زکات حر ومسلم وبالغ وعاقل اولان کیمسه یه دین وحاجت اصلیه دن فضله اوله رق ملك تام ایله نصاب نامی یه مالك اولمق واوزرینه حولان حول یعنی برسنه مرور ایتمش بولنمق اوزره کتاب وسنت واجماع امت ایله فرضدر ۰ بوتقدیرجه عبدومدبر وام ولد ومکاتب وصبینك وجنون اصلی ایله مجنون اولانكماللری ایچون زکات واجب دکلدر «قدوری ودر مختار» زکات ۰ لسان شرعده مالك ربع عشر نصابله عند الشرع معین اولان جزوئی هاشمی ومعتق (۲) هاشمی اولمیان فقیر مسلمه

(۱) صوم ۰ اوروج (۲) معتق ۰ ازادلو

کندوسندن منفعتی بالکلیه قطع ایله رضاءً لله تعالی تملیك وایتا (۱) ایتمکدر ۰ شوحالده اوغلنه وحفیدینه وان سفل وباباسنه وجدینه وجدینك جدینه وان علا زکات ویرلمز ۰ واحد زوجین دخی آخرینه زکاتنی اعطا ایلمز ۰ چونکه بونلره ویرلنجه قطع منفعت ایدلمامش اولور «ملتقی» زوجه سنك دیگر زوجندن اولان فقیر اولادینه زکات ویرلمك جائزدر «ابن نجیم» ﴿ وَمَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ شَیْءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ ﴾ آیت جلیله سی دلالتیله زکات ۰ مالك نما (۲) وازدیادینی مستلزمدر «در مختار وغیره» تعریف زکاتده تملیك ۰ قیدیله اباحه ۰ خروج ایتدی مثلا زکات ۰ نیتیله بریتیم ۰ اطعام (۳) ایدلسه زکات یرینه قائم اولمز مگرکه طعام یتیمه دفع اولنه اکسا (٤) گبی ۰ کفارتده تملیك واباحه ایله حاصل اولان تمکین ۰ شرط اولدیغی جهتله جزؤ مال قیدیله ده کفارت ۰ خارج قالدی «در مختار» ﴿ رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثٍ ۰ عَنِ النَّائِمِ حَتّٰی یَسْتَیْقِظَ وَعَنِ الصَّبِیِّ حَتّٰی یَحْتَلِمَ وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتّٰی یُفِیقَ ﴾ حدیث شریفنك دلالتیله عقل وبلوغ صاحبی اولمیان حقنده زکات واجب دگلدر ۰ نصاب ۰ نامی یعنی بالذات ویا بالواسطه استنما (۵) یه صالح بولنمدیغی وکذلك عباد طرفندن طلب اولنان دیندن

(۱) ایتا ۰ اعطا معناسنه در (۲) نما ۰ ارتمق (۳) اطعام ۰ یمك یدیرمك (٤) اکسا ۰ اوروبه کیدرمك (۵) استنما ۰ ارتیرمق

وحاجت اصليهٔ شرعيه‌دن فضله اولمديغى وحولان حول وقوعبولمديغى حالده دخى زكات لازم كلمز ﴿ ملتقى ودرّ مختار ﴾ التون وگموشده اولديغى گبى مالده ثمنيت وحيواناتده سائميت وسائر اشياده تجارته نيت ايله برابر حولان حول . زكاتك اداسى وجوبنك شرائطندندر ﴿ درر وغيره ﴾ مالى احاطه ايده‌جك قدر دين اولسه زكات واجب اولمز . مال موجود . دينندن زياده اولديغى صورتده زياده‌سى حدّ نصابه بالغ ايسه مال زائدك زكاتى ادا اولنور ﴿ قدورى ﴾ مثلا بر كيمسه‌نك ايكى يوز درهم دينى وايكى يوز درهم مالى اولسه زكات واجب اولميوب درت يوز درهم مالى اولديغى تقديرده ايكى يوز درهمك زكاتنى ويرمك لازم گلور . درت يوز درهمدن ناقص اولور ايسه ايتاى زكات ايجاب ايتمز ﴿ مجمع الانهر ﴾ سكنا ايچون اولان خانه‌لرده ولبس اولنان ثوبلرده واثاث (١) ولوازم بيوتده وركوب (٢) ايچون بسلنيلان دوابده (٣) وخدمت ايدن عبيد واستعمال ايديله‌جك سلاحده وآلات صناعيه واهلى ايچون كتب علمده زكات واجب اولمدى ﴿ قدورى وغيره ﴾ تجارت . نيتنه مقارن اولميان ولو اهلنك غيرى اولسون علم ومعرفته مخصوص هر نوع كتابلر وحرف وصنايعده مستعمل آلتلرك زكاتلرى اولمديغى گبى مفقود وبحره ساقط بولنان ومصادره طريقيله مأخوذ اولان ماللره دخى اله گچديكى وقت سنين ماضيه ايچون

(١) اثاث . خانه متاعى (٢) ركوب . بنمك (٣) دواب . بوراده بنك حيوانلرى مقصوددر

زكات يوقدر . كذلك بلا بيّنة مغصوب بولنان وبريه‌ده دفن اولنه‌رق محلى نسيان اولنمغله غائب حكمنى آلان اموالك وانكار اولنان وبينه‌سى بولنميان دينك قبل الاستحصال زكاتى اولمديغى گبى بعد زمان تحصيلى ميسر اولسه دخى بلاحول ويرلمز ﴿ درر ﴾ مديون كنديّ ذمتنده اداسى لازم اولان دينى اقرار ايلمديگى حالده داينك بينه‌سى بولنسه بيله صحيح اولان امام محمد قولنه گوره زكات ترتب ايتمز ﴿ درّ مختار ﴾ بر كيمسه معارفه‌سى اولميان برينك عندنده اولان امانت مالنى اونوتسه‌ده مثلا برسنه ويادها اكثر زمان مرورنده تذكر ايلسه سنين ماضيه ايچون زكات لازم اولمز . اگر مال . معارفه‌سى اولان كيمسه‌نك نزدنده اولديغى حالده وجه مذكور اوزره نسيان . واقع اولور ايسه حين وصولده سنين ماضيه ايچون زكات واجب اولور ﴿ درّ مختار وغيره ﴾ كندى خانه‌سنده دفن اولنه‌رق محلى فراموش اولنان مال حفر (١) ايله ميدانه چيقارلمق ممكن اولديغندن بعد الحول اكا زكات لازمدر . لكن ارض مملوكه‌ده ويا باغده مدفون اولان مال حقنده اختلاف واقع اولوب بعضلرى طرفندن . ارضى كاملاً قازمقله ماله وصول امكانى اولديغندن زكاتك لزومى وبعض آخر جانبندن . بونده حَرَج اولمغله عدم وجوبى رأى وبيان قلنمشدر ﴿ ملتقى ومجمع الانهر ﴾ حرام مالدن زكات ويرمك ايجاب ايتمز . حلال مال ايچون واجب اولان مقداره مساوى حرام مالدن ايتاى زكات . جائز اولور ﴿ فتواى عبد الرّحيم وابن نجيم ﴾ كسب حلال ايله كسب حرام مختلط اولسه حولان حول وقوعنده جمله‌سى ايچون

(١) حَفر . قازمق

زکات ایجاب ایلر ٭ زید جانب میری یه عدد اغنام رسمنه مقابل
ویردیگی اقچه‌یی زکاتنه طوتسه کفایت ایدر ٭ بر مسلم ٭
ملکی اولان خانه ویا اوطه‌لرده زکات نیتیله فقرا اسکان
ایتسه زکات یرینه قائم اولمز ٭ بر دائن مالنك زکاتندن
نصابدن زیاده اوله‌رق مثلا یدی یوز غروش دینی ویرمك
اوزره مدیوننه ویرسه زکاتنه کافی اولور ﴿ بهجه ﴾
سکناسی اولمیان کمسه سکنا ایچون تدارك ایلدیگی اقچه اوزرینه
حولان حول واقع اولسه اول اقچه‌نك زکاتنی اعطا ایلر ﴿ فتوای
عبد الرّحیم ﴾ مال صیدن زکات واجب اولمز ٭ زید تکالیف
عرفیه‌سنی زکات نیتیله ایفا ایلسه ویا زکاتنه مقابل جاریه‌سنی
بر فقیره ویرسه زکات یرینه گچر ﴿ نتیجه ﴾ مقرّ اولان غنی
وفقیرك ویا افلاسیله حکم اولنان مدیون مُقرّك اوزرلرنده بولنان
دینِ مقبوضك سنین ماضیه ایچون زکاتی دائن اوزرینه واجبدر ٭
امام محمده گوره مفلسك افلاسی حکم اولندقدن صکره دینَ ٭
هلاك درجه‌سنه واره جغندن بوکا زکات لازم اولمز ٭ دیندن
قبض اولنان مقداره زکات ویریلور ٭ معلوم اوله که امام اعظم
حضرتلرینك عندنده دینَ ٭ اوچ نوعدر ٭ برنجیسی بدل مال
تجارت یعنی عندنده برسنه باقی قاله‌رق زکاتی لازم اولان دنانیر
(۱) ودراهم (۲) وامثالی اموالدن وثمنِ (۳) سوائم وغله‌لری
گبی شیلردن متحصل ٭ دین ٭ دینِ قوی اولوب بونلر مقداری نصابه

(۱) دنانیر ٭ دینارلر یعنی مسکوك آلتونلر (۲) دَراهِم ٭ درهملر یعنی
مسکوك گموشلر (۳) ثَمَن ٭ بها وقیمت

بالغ اولدیغی وبعد الحول قبض ایلدیگی حالده مقبوض ٭ قرق
درهم اولور ایسه بر درهم زکات ویریلور وقرق درهمدن ناقص
ایسه عند الامام برشی لازم گلمز ٭ ایکنجیسی بدل مال تجارت وثمنِ
سوائم گبی اولمیان مالك بدلی یعنی حوائج اصلیه‌دن اولان مأکولات
ومشروبات وملبوسات وامثالی اثمانیله غلّه‌لری وایجار ایدیلان
دار وعقارك اجرتلری مثللو شیلردن طولایی اولان الاجق ٭
دینِ وسط اولوب بونلردن قول اصحه گوره حول ٭ مروریله
ایکی یوز درهم قبض ایدیلورسه بش درهم زکاتی ویریلوب
ناقص اولورسه ویرلمز ٭ حین وراثده حول وقوعی معتبر اولمق
اوزره بردینه وارث اولان کیمسه بوندن ایکی یوز درهم قبض
ایلدکده زکاتی اکا واجب اولورکه بوده دینِ وسطدندر ٭
اوچنجیسی میراث ووصیّت گبی اصلا بر شیدن بدل اولمیه‌رق
یاخود مهر ومخالعه ودم عمددن مصالحه وعاقله اوزرینه دیت
وکتابت مثللو مال اولمیان شیلرك بدللری اوله‌رق
ثابت وحاصل اولان مطلوب ٭ دینِ ضعیف اولوب بونلردن
ایکی یوز درهم قبض اولنور ایسه بعد الاخذ حولانِ حول شرطیله
بش درهم زکات ادا ایدیلور ٭ امامین عندنده بدل کتابتدن
وعاقله اوزرینه بدل دیتدن ماعدا مطلقا دینِ مقبوضدن زکات
لازمدر ﴿ درّ مختار وملتقی ومجمع الانهر ﴾ یعنی مشار الیهمایه
گوره دینِ مطلقدن مقبوض اولان شیئك مقداری گرك قلیل
ویا کثیر اولسون سنین ماضیه ایچون زکاتی ویریلور ٭ اما بدلِ
کتابت ودیت مثللو دینِ ناقصده نصاب مقداری قبض اولنوبده

حولانِ حول بولنمزايسه زكات لازم گلمز ﴿ ملتقى ومجمع الانهر ﴾
زكاتك اداسى انجق ادايه ياخود مقدار واجبى مالدن تفريق
واخراجه مقارن اولان نيت ايله جائز اولديغندن مثلا ايكى
يوز درهمدن بش درهم . زكات . نيتيله تفريق واخراج
ايديلوب بعد مدّة بلا نية تصدّق اولنسه زكاتى ساقط اولور .
مالك جملهسى تصدّق ايديلوبده حولانِ حول موجود ايكن زكاته
نيت اولنمسه فرضيت زكات سقوط ايدر ﴿ قدورى ومنح ﴾
اگر نصابك بعضى نيتسز تصدّق اولنسه مال باقى محل واجب
اولديغندن ادا اولنان بعض واجبده يعنى زكاتده متعين اولمديغى
جهتله امام ابى يوسف عندنده اوّل بعضك حصهسى ساقط اولمز .
امام محمده گوره واجب . گلده شايع اولديغنه بناءً بعضك حصهسى
سقوط ايلر ﴿ مجمع الانهر ﴾ بلا نية فقيره تصدّق اولنوب مال .
يد فقيرده قائم يعنى قبل الصرف فقيرك ملكنده موجود ايكن نيت ايدلسه
كافى اولوب فقط مالك صرف واستهلاكندن صكره . نيت اولنسه كفايت
ايلمز ﴿ منح ﴾ قول اصحه گوره ويريلان مالك زكات اولديغنى فقيرك
بيلمسى شرط دگلدر * مثلا هبه وياقرض . ناميله ويريلوب
زكات . نيت اولنسه اعتبار . دافعك نيتنه اولوب مدفوع اليهك
علمنه اولمديغندن زكات مقامنه قائم اولور ﴿ مجمع الانهر نقلاً
عن البحر ﴾ تجارت ايچون بر كوله اشترا اولنوب بعده استخدامه
نيت ايدلسه تجارت جهتى باطل اوله جغندن اكا زكات واجب
اولمز . خدمت واستعمال ايچون نيت اولنان شى . بيع ايدلدكجه
مجرّد بر نيت سببيله تجارته تحوّل ايتمز . زيرا تجارت . فعل

وعملدن عبارت اولديغندن معامله جريان ايتمدكجه مجرّد نيته
اعتبار اولنمز . نتكم سفر . عملدن عبارت اولمغله مجرّد نيت
ايله مقيم . مسافر اولمز . لكن اقامت . ترك عمل اولديغندن
نيتله مسافر . مقيم اولور . كذلك ميراث اولان شى دخى عمله
مقارن اولمدقجه مجرّد نيت ايله تجارت ايچون عد ايدلمز ﴿ ملتقى
وغيره ﴾ اگر مال موروثده وارثك تجارته نيتيله برابر تصرّفى
يعنى مال آخرله مبادلهسى بولنور ايسه اولوقت بدلى مال تجارت
عد ايديلهرك بعد الحول زكات لازم اولور * كشينك ترلاسندن
آلديغى حبوبات دخى بويله در . يعنى اون سنه انبارنده يالگز
بيع . نيتيله دورمش اولسه مجرّد نيتله مال تجارت صايلميه جغندن
زكات ويرلميوب فقط تجارت نيتيله بيع ايلدكده بدلندن بعد تمام
الحول زكات ايجاب ايدر * ذهب وفضه وسائمه گبى بلا نية
زكات واجب بولنان ماله وارث اولان كيمسه تجارته گرك نيت
ايلسون گرك ايلمسون حولانِ حول شرطيله انك زكاتنى ويرر
﴿ درّ مختار وغيره ﴾ هبه ويا وصيت ويا نكاح ويا مخالعه ويا صلح
عن قصاص گبى كندى قبولنه متوقف اسبابدن ناشى مالك اولنان
مال ايچون تجارته نيت اولندقده امام ابى يوسف عندنده مال
تجارتدن اوله جغنه بناءً زكات لازم گلور . لكن بوكا مخالف
اولان امام محمد حضرتلرينك رأى وقولى اصحدركه بوده اومقوله
مالك مال تجارتدن معدود اوله ميه جغندن زكات ترتب ايتمامسيدر
﴿ درّ مختار وغيره ﴾ والحاصل اشترا اولنان شيده حال شرادہ
نيت تجارت بالاجماع صحيح وتوارث ايدن شيده سبب ملك .
اختيارى اولمديغى وكندوده عقد . تحقق ايتمديگى جهتله نيتِ

تجارت کذلك اجماعاً غیرصحیح اولوب فقط تجارته نیتله برابر تصرّف وقوعبولدقده نیت . عمله مقارن اوله جغندن شیءٔ موروث ایچون بعد مرور الحول زکات ویریلور کامرّ . قبول ایله تملّك اولنان شیده نیت تجارت امام ابی یوسف عنـدنده صحیح وامام محمده گوره غیرصحیحدر . زیرا سبب ملك . امام محمده گوره شرابولنمق لازم وامام ابی یوسف عندنده اختیاری اولمق کافیدر ﴿ابن عابدین﴾ استعماله مخصوص اولان انجو ولعل ویاقوت وزمرد والماس وامثالی مجوهرات ایچون تجارته نیت ایدلمدکجه اتفاقاً زکات ویرلمز ﴿درّ مختار وغیره﴾

ایکنجی باب

سائمه‌یی تعریف ایدر

سائمه شول چارپا حیواندرکه ییلك اکثرنده صحرا ومرعاده لبنی ویا نسلی یاخود سمنی (۱) ایچون رعی مباح ایله رعی اولنه . اگر نصف حولده ویا اکثرنده عاف ویریلور ایسه سائمه اولمیوب عَلوفه (۲) عد اولنه جغندن بونك واسامه (۳) اولنان حیوان . نسله مخصوص اولمیوبده یوك وبنمك گبی خدمتلرده قوللانلمق ایچون ایسه انك زکاتلری واجب اولمز واگر بیع وتجارت ایچون اسامه اولنورسه سائمه زکاتی لازم گلمیوب بلکه زکات تجارت ایجاب ایدر ﴿مجمع الانهر وقدوری﴾

(۱) سِمَن * سمزلك (۲) عَلوفه * خانه‌ده بسلنان حیوان (۳) اسامه * حیوانی سائمه ایتمك

اوچنجی باب

زکات ابل بیانده در

دوه‌نك نصابی بش رأس اولوب بوندن اقلده زکات واجب اولمز * گرك ارکك گرك دیشی دوه‌بش رأسه رسیده اولدقده جمله‌سی سائمه یعنی آلتی آیدن زیاده طشره‌ده راعیه اولمق وحولان حول بولنمق شرطیله طقوز ایله بالغ اولنجیه قدر برشاتِ متوسط ویرلمك واجب اولور * اون ابل اولور ایسه اون درده دگین ایکی واون بشدن اون طقوزه‌دك اوچ ویگرمیدن یگرمی درده قدر درت شات ویگرمی بشدن اوتوزبشه دگین بر بنت مخاض (۱) زکات اوله‌رق اعطا اولنور * اوتوز آلتی دوه اولور ایسه قرق بشه‌دك بر بنت لبون (۲) وقرق آلتی اولدقده آلتمشه قدر بر حقّه (۳) وآلتمش بردن یتمش بشه‌دك بر جذعه (٤) ویتمش آلتی دن طقسانه دگین ایکی بنت لبون وطقسان بردن یوزیگرمی‌یه قدر ایکی حقّه زکات ویریلور * یوز یگرمیـدن صکره فریضهٔ زکات . استیناف اولنوب یوزیگرمی بشده ایکی حقّه ایله برشاة (٥) ویوزاوتوزده ایکی حقّه وایکی شاة ویوزاوتوز بشده ایکی حقّه واوچ شاة

(۱) بِنتِ مَخاض * برياشنی بتوروب ایکی یاشنه گیرمش دیشی دوه یاوروسی (۲) بِنتِ لَبون * ایکی یاشنی تماملیوب اوچ یاشنه داخل اولمش دیشی دوه یاوروسی (۳) حِقّه * درت یاشنه داخل اولان دیشی دوه (٤) جَذَعَه * بوراده بش یاشنه گیرمش دیشی دوه مقصوددر (٥) شاة * ایکی یاشنی گچمش قیون

ويوز قرقده ايكى حقه ودرت شاة ويوز قرق بشدن يوز اللى يه قدر ايكى حقه وبر بنت مخاض ويوز اللیده اوچ حقه زكات ويرملك لازم گلور * يوز اللیدن صكره فريضه كذلك استيناف اولنوب اوچ حقه ايله برابر هر بشده بر واونده ايكى واون بشده اوچ ويگرميده درت شاة ويگرمى بشده بر بنت مخاض واوتوز آلتيدن قرق بشه قدر بر بنت لبون ويوز طقسان آلتيدن ايكى يوزه قدر درت حقه زكات ويريلور ﴿قدورى وغيره﴾ دوه ايكى يوزه بالغ اولدقده مزكى زكات اولەرق درت حقه ويا بوكا مقابل بش بنت لبون ايتا ايتمكده مخيردر ﴿قاضيخان ومبسوط﴾ ايكى يوز ابلدن صكره فريضهٔ زكات يوز اللیدن صكره اولان اللى دوەده استيناف اولنديغى مثللو كذلك استيناف اولنوب دائما وجه مشروح اوزره عمل اولنور وحتى هر اللى دوەده بر حقه واجب اولور ٠ عرب وعجم دوەلرى حكم مذكورده مساويدر ﴿قدورى﴾ ابلده وجوب زكاة تعلق ايدن ادنى سن ٠ بنت مخاض اولوب اندن كوچك اولنلرى صايلمز ﴿شرح طحاوى﴾ ابلده زكات ايچون ويريله جك دوەده انوثت (١) صفتى شرط اولوب ذكور دوه زكاتده كفايت ايتمز ﴿مجمع الانهر﴾ اگر اركك دوه ويريله جك اولسه قيمتى اعتبار اولنوب نقصانى تضمين ايديلور ٠ بقرله غنمده صاحبى مخيردر ﴿در مختار﴾

(١) انوثت ٠ ديشيلك

دردنجى باب

زكات بقر بياننده در

بقرك نصابى اوتوز راس اولوب بوندن اقلده زكات واجب اولمز * اوتوز رأس بقر ٠ سائمه اولور ايسه تام برسنه مرور ايلدكده بر تبيع (١) ويا بر تبيعه زكات ويرملك لازمدر ٠ قرق بقره رسيده اولدقده زكاتى ايچون بر مسن (٢) ويا مسنه اعطا اولنور ٠ قرقى تجاوز ايدر ايسه آلتمش بقره قدر امام اعظم حضرتلرينه گوره قدر واجب ايله حساب اولنوب برده ربع عشر مسنه وايكيده نصف عشر واوچده اوچ ربع عشر ودرتده بر عشر ٠ مسنه ويرملك لازم گلور ٠ امامين عندنده قرق رأسدن زياده ده آلتمش بقره وارنجه يه دگين برشى ويرلميوب آلتمشده ايكى تبيع ويا ايكى تبيعه ويتمشده بر مسنه وبر تبيع وسكسانده ايكى مسنه وطقسانده اوچ تبيع ويوزده ايكى تبيع وبر مسنه اعطا ايديلور ٠ بو منوال اوزره هر اون بقرده فرض زكات تبيعدن مسنه يه ومسنه دن تبيعه انتقال ايدر ٠ زكات جاموس احكامده زكات بقر گبيدر ﴿قدورى﴾

(١) تبيع ٠ بر ياشنى بتورمش اركك بوزاغى ٠ ديشيسنه تبيعه دينلور
(٢) مسن ٠ اوچ ياشنه گيرمش اركك بوزاغى ٠ ديشيسنه مسنه دينور

بشنجی باب

زكات غنم بياننده در

قرق قيوندن اكسك اولورايسه زكات يوقدر • غنم نصابى اولان قرق رأسه بالغ اولدقده سوم وحول شرطيله يوز يگرمى قيونه قدر بر قيون واجب اولور • يوز يگرمى بردن اعتباراً ايكى يوزه وارنجه ايكى شاة وايكى يوز بردن درت يوزه دك اوچ ودرت يوزده درت شاة ويرلمك ودرت يوزدن صكره هر يوزده بر شاة اعطا ايدلمك لازم گلور بوبابده قيون وكچى مساويدر ﴿قدورى﴾ ثنى (١) دن ادناسى وجوب واعطاى زكاتده معتبر دگلدر ﴿ملتقى﴾

آلتنجى باب

زكات خيل بياننده در

گرك آيغر آت گرك قصراق اولسون خيل سائمه ايچون زكات واجبدر • خيل سائمه نك نصابى على قول بش واحمد العياضى يه گوره اوچ رأس اولديغندن بونلردن اقلنه زكات لازم اولمديغى مجمع الفتاوى وخزانه ده محرّر ايسه ده لكن اكثر معتبراتده بيان اولنديغى اوزره قول صحيحه گوره خيل ايچون نصاب يوقدر ﴿مجمع الانهر﴾ ركوب وحمله مخصوص اولان فرسه دخى زكات واجب اولمز ﴿ملتقى﴾ خيل • آت وقصراق ايله مخلوط ايسه

(١) ثنى • بوراده برياشنده قيون وكچى مقصوددر

صاحبى مخيّردر • ديلرسه هر فرسدن بر دينار (١) واسترسه بهاسنى تقويم ايدوب ايكى يوز درهمه بالغ اولورسه بش درهم اعطا ايدر • تناسل ونما بولنمديغندن ناشى امام اعظم حضرتلرندن ظاهر روايتده يالگز اركك آتده وامامين عندنده ايسه مطلقا فرسده زكات اولمديغى گبى تجارت ايچون محفوظ اولميان بغل وحماره دخى اتفاقاً زكات ويرلمز ﴿قدورى﴾ خالص قصراقده عند الامام روايت مختلف اولوب مشهور ومصحح اولان عدم وجوب وارجح بولنان وجوبدر ﴿مجمع الانهر نقلاً عن الفتح﴾ فرس مخلوطده مفتى به اولديغى وجهله امامين قولى اوزرينه زكات واجب اولمديغندن اخذ ايچون اجبار اولنمامق اتفاقيدر ﴿منح نقلاً عن الخانية﴾

يدنجى باب

تفرعات زكاته دائر مسائل مخصوصه يى شاملدر

امام اعظم حضرتلريله امام محمده گوره ناقه وبقر وشاة ياورولرى ايچون ايچلرنده بيوكارى موجود اولمدقجه زكات واجب اولميوب فقط ايچلرنده بيوكلرى بولنديغى حالده زكات ويريلور ﴿قدورى﴾ حتى اوتوز طقوز قوزى وبر قيون اولسه بالاجماع بر شات متوسط ويرلمك لازم گلور اگر بعد الحول قيون هلاك اولسه عند الامامين

(١) دينار • مثقال مثللو يگرمى قيراط ودرهم اون درت قيراط وقيراط بش شعير متوسط اولوب شوحسابجه درهم شرعى تمش ودينار يوزاربه مقدارى ايسه ده بونلر هر بلده نك اوزانيله معتبردر (درّ مختار وطحطاوى)

باقيدن زكات ساقط اولوب امام ابى يوسفه گوره قيونك قرق جزؤندن برجزؤى ويرلمك ايجاب ايدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ امام ابى يوسف نزدنده مذكوراتك بيوكارى برابر بولنمسه بيله ايچلرنده بر رأسى زكات ايچون ويريلور ﴿ قدورى ﴾ انالرى آلتى آيدن صكره دوغروب هلاك اولور ايسه انالرينك حولى اولادده باقى اولديغندن سنه تمامنده صغاردن برينى زكات اولەرق اعطا ايلەمك امام ابى يوسفه گوره واجبدر ﴿ منح ﴾ بر كيمسه اوزرينه بر ياشنده اولان حيوانى زكات ايچون واجب اولوبده او ياشده موجودى بولنمسه زكاتى اخذ ايدن ساعى اڭا بدل • اعلايى آلوب فضله قيمتنى صاحبنه ردايدر ياخود ادنايى اخذايدرك فضلهء قيمتى بشقەجه استيفا ايلر ﴿ قدورى وملتقى ﴾ اوياشده حيوانى موجود اولدقده اعلايى ويروب فضلەسنى المق ويا ادنى مع الفضل ويرمك دخى جائزدر ﴿ مجمع الانهر ﴾ مزكى • زكات حقنده واجب اولان حيوانى عيناً ويرميوبده قيمتنى بدلاً فقرايه اعطا ايلسه جائزدر ﴿ قدورى ﴾ مزكى • دفع قيمت ويادفع ادنى مع الفضل ياخود دفع اعلى مع استرداد الفضل بيننده مخيّر اولديغندن ساعى بويولده زكات قبولنه اجبار اولنور دينلمش ايسەده قول صحيحه گوره صورت ثالثەده اجبار اولمديغندن ساعى دخى مخيّردر وبعضلرى طرفندن هرحالده خيار (١) ساعيدەدر دينلمش وقدورى دخى بونك اوزرينه گيتمش ايسەده قول اوّل مختاردر ﴿ ملتقى ودرّمختار ﴾ زكات وعشر وخراج وكفارت ونذر وصدقهٔ فطرده عين واجبى ويرميوبده

(١) خيار • مخير اولمق

قيمتنى اعطا ايلەمك جائزدر ﴿ ملتقى ودرر ﴾ اثارهٔ ارض (١) وسقى زروع (٢) وحمل اثقال ضمننده اعداد (٣) اولنان واكثر حولده ويانصفنده علف ويريلەرك سائمه حالنده اولميان حيوانلر ايچون زكات ويرلمز • اخذ زكات • ايدن ساعى ومحصل مالك اعلاسنى ويا ادناسنى تخصيص ايدرك برندن الميوب بلكه ـــ﴿ لَا تَأْخُذُوا مِنْ حَرَزَاتِ اَمْوَالِ النَّاسِ وَخُذُوا مِنْ حَوَاشِي اَمْوَالِهِمْ ﴾ـــ حديث شريفنده امر بيورلديغى وجهله بلاجبر • وسطنى اخذ واستحصال ايلەمك ايجاب ايدر • حديث شريفدەكى ـــ﴿ حرزات ﴾ـــ حرزه نك جمعى اولوب خيار مال (٤) معناسنەدر ﴿ قدورى وملتقى ﴾ صاحب مال بلاوصية وفات ايتسه تركەسندن ساعى جبر ايدرك زكات اخذ ايدەمز اگر وصيت ايلمش ايسه ثلثندن معتبردر ﴿ تنوير وغرر ﴾ برمسلم نصابه مالك اولديغى حالده سنه تمام اولمزدن مقدّم اصل مال جنسندن برازمال دها كسب ايتسه اصل ماله ضم ايله مجموعنك زكاتنى ايفا ايدر • مثلا اوّل حولده ايكى يوز درهمه مالك اولوب اثناى حولده يوز درهم دها اكتساب ايلسه تمام حولده اوچ يوز درهمك زكاتى اولان يدى بچق درهمى اعطا ايلر ﴿ قدورى وغيره ﴾ برحيوان تجارت ايچون اشترا اولنوب بعده اسامه ايدلسه اوّل حول • زمان سومدن اعتبار اولنور • كذلك سائمه يى اثناى حولده ويا تمام حولدن برگون اوّل گرك جنسنه گرك خلاف جنسنه ويا نقده ويا عروضه

(١) اثارهٔ ارض • يرى ياروب سورمك (٢) سقى زروع • اكيلان شيلرى صولامق (٣) اعداد • حاضرلمق (٤) خيار مال • مالك خيرلولرى

تبديل ايله تجارته نيت ايدلسه اجناس مذكوره دن نصاب وار ايسه جنسنه ضم اولنوب يوق ايسه اوّلِ حول . وقت استبدالدن معتبر اولور ﴿تنوير و درّ مختار﴾ امام اعظم و امام ابی یوسف حضرتلرينك عندنده زكات . عفوه تعلق ايتميوب نصابه تعلق ايدر و امام محمده گوره هم عفوه همده نصابه تعلق ايلر . زكات واجب اولدقدن صكره مال . كاملاً هلاك اولسه زكات ساقط اولور ﴿قدوری﴾ امامين مشار اليهماجه زكات يالكز نصابده واجب اولوب نصابين بيننده بولنان مقداره تعلقی اولمديغندن هلاك اولان مال زائدك حصه سی تنزيل ايدلمز . امام محمد و زفر عندلرنده قدرِ واجبك نصابين بينلرنده كی عفوه دخی تعلقی اولمغله زائد علی النصاب اولان مقدارك حصه سی ساقط اولور . مثلا بش ابلدن طقوزه قدر اربعهٔ زائده هلاك اولسه قولِ اوّلده خمسه گبی شاتِ كامله و قولِ ثانيده حساب . معتبر اولديغندن شاتك بش تُسعی ويرلمك لازم گلور ﴿جوهرة﴾ كذلك سكسان قيونك بعد الحول قرقی هلاك اولسه امام اعظم و امام ابی يوسفه گوره شاتِ كامله و امام محمد عندنده نصف شات ويريلور ﴿ملتقى﴾ نصابه مالك بولنان . زكاتی قبل الحول يعنی سنه تمام اولمزدن اوّل اعطا ايتمك جائزدر ﴿قدوری﴾

سكزنجی باب

زكات فضة بياننده در

ايكی يوز درهمدن ناقص فضّه ايچون بر شی لازم اولميوب نصاب

اولان تام ايكی يوز درهم اوزرينه سنهٔ كامله مرور ايدر ايسه بش درهم زكات ويرلمك واجب اولور . امام اعظم حضرتلرينجه ايكی يوز درهم اوزرينه قرق درهم قدر زائد اولان مقداره زكات ويرلميوب تام قرق درهم زياده اولدقده بر درهم ويريلور . امامين عندنده ايكی يوز درهمدن هر نه مقدار زياده اولور ايسه انك حسابی وجهله زكاتی مطلقا واجب اولوب مثلا بش درهم زياده يه ثُمن درهم و اون درهم زياده يه رُبع و يگرمی درهمه نصف . زكات اعطا ايديلور ﴿قدوری﴾ درهمِ شرعی وزنِ سبعه يعنی اون درهمی يدی مثقال ايله مُقدّر و ذهب و فضه ده وزن معتبردر . مثقال يگرمی قيراط و قيراط دخی آنفاً ذكری سبق ايلديگی وجهله بش شعير مقداريدر ﴿ملتقى و درر﴾ (عمر رضی الله عنه) حضرتلرينك زمان سعادتلرنده دراهمك نوعی مختلف اولوب بوندن بر طاقمنك اون درهمی اون مثقال و ديگرينك اون درهمی آلتی مثقال و بر نوعنكده اون درهمی بش مثقال وزنلرنده ايكن اخذ و اعطاده صعوبت و خصومت ظهور ايتمامك ايچون بين الاصحاب بعد المشاورة انواع ثلثهٔ محرّره جمع ايله حاصل اولان يگرمی بر مثقالك ثلثی بولنان يدی مثقال اون درهم اولمق اوزره توحيد ايدلمش و اليوم بويله معتبر بولنمشدر ﴿مجمع الانهر﴾ درهم مغشوشده فضه غالب ايسه فضه حكمنده و غشّی غالب ايسه عُروض حكمنده اولوب وزننه باقلميه رق قيمتی اعتباريله ايكی يوز درهمه بالغ اولورسه ربع عشری اولان بش درهم واجب اولور و زياده ايسه قرقده بر . حسابنه رعايت

اولنور . لكن بو مثللو درهم مغشوش . اثمان رايجه‌دن اولمزسه زكاتی نيت تجارت ايله مشروطدر ﴿ قدوری و جوهرة ﴾

طقوزنجی باب

زكات ذهب بيانده‌در

يكرمی مثقالدن ناقص اولان ذهبده زكات اولميوب نصاب اولان تام يكرمی مثقالده برسنه گذرانده نصف مثقال واجب اولور . امام اعظم حضرتلرينه گوره يكرمی مثقال اوزرينه تام درت مثقال زائد اولدقده هر درت مثقالده اون شعيره مساوی اولان ايكی قيراط ويريلور و درتدن ناقص اولان مقدارده زكات ويرلمز . امامين عندنده يكرمی مثقالدن يكرمی درده وارنجه آره‌ده هر نه مقدار زياده ايسه بونك ايچون قرقده بر . حسابی اعتبار اولنور . غير مسكوك ذهب وفضه كلچه‌سنه وانلردن معمول ومصنوع حليات (١) واوانيده (٢) حكم سابق وجهله يا وزناً ويا قيمةً زكات ويريلور ﴿ قدوری ﴾ بونلردن خالصی غالب اولان خالص حكمنده اولوب هرحالده وزناً زكاتی لازمدر مثلا ايكی يوز درهم وزننده واوچ يوز درهم قيمتنده اولان برسيم ابريق ايچون ابريقك عيارينه مساوی بش درهم گموش زكات ويريلور واگر آلتون گبی خلاف جنسندن ويريله‌جك اولور ايسه بالاتفاق قيمتی اعتبار يله يدی

(١) حليات . زينته متعلق شيلر (٢) اوانی . آينه وشمعدان ولگن وابريق وامثالی طاقلر

بچق درهم قيمتنده آلتون اعطا ايديلور . اگر بونلرك غشی غالب ايسه عروض . حكمنده اولوب وزننه اعتبار اولنميه‌رق انجق قيمتنه نظراً زكات ايجاب ايلر . شو حالده بونلرده عروض گبی نيت تجارت ويا اثمان رايجه‌دن اولمق شرطدر . بويله اولمز ايسه زكات لازم اولماز . لكن درهم مغشوشده نصاب مقداری خالص بولنورسه يالگز انك زكاتی ويريلور . غشی . مساوی اولديغی تقديرده ذهب وفضه گبی وزناً زكاتك وجوب وعدمنده اختلاف اولنمش ايسه‌ده احتياطاً وجوبی خانية وخلاصه‌ده اختيار اولنمشدر . بو تقديرجه بعضلری عندنده تام وبرقوله گوره نصف . زكات واجب اولور وعلی قول وزناً ايتای زكاة واجب اولميوب عروض مثللو نيت تجارت شرطيله قيمةً ادا لازمدر ﴿ درر وملتقی ودر مختار ﴾

اوننجی باب

زكات عروض بيانده‌در

عروض رانك فتحيله وسكونيله‌ده عرضك جمعی اولوب بوراده دنانير ودراهمك غيری اموال معناسنه‌در . ذهب وفضه‌دن غيری عروض ايله معتبر اولان اموال نه جنس ونه نوع اولور ايسه اولسون تجارت نيتيله حفظ اولنوبده قيمتی فضه وذهبدن نصابه بالغ اولديغی حالده فقرا ومساكينه انفع اولان دينار ويادرهم ايله تقويم (١) ايديله‌رك زكات واجبه‌سی اعطا

(١) تقويم . قيمت تقدير ايتمك

اولنور ﴿ درّ مختار وقدوری ﴾ بونلردن بریله تقویم حالنده نصاب ایله خمس نصابه ودیگریله تقویم اولندقده آندن اقلّه بالغ اولورسه فقرایه انفع اولان ایله تقدیر قیمت ایدیلور مثلا دراهمله تقویم اولنه‌رق قیمتی ایکی یوز قرق درهمه رسیده ودنانیر ایله تقویمده یگرمی اوچ مثقاله بالغ اولسه دراهمه نظراً آلتی درهم ودنانیره گوره قیمتی بش درهم اولان نصف مثقال واجب اولوب حالبوکه آلتی درهم نصف مثقالدن بر درهم زیاده اولدیغندن فقرا ایچون درهم ایله قیمت تقدیری انفع اولور ﴿ درّ مختار وطحطاوی ﴾ امام اعظم حضرتلرنجه یوم حولده بولنان قیمت وامامین عندنده حین اداده اولان قیمت معتبردر ﴿ جوهرة ﴾ سنهٔ کامله نڭ اوّلنده وآخرنده نصاب کامل . حاصل اولسه مابین سنه‌ده اولان نقصان نصاب . زکات مفروضه‌یی اسقاط ایتمز . امام زفر عندنده جمیع سنه‌ده نصاب کامل اولمز ایسه زکات . لازم گلمز ﴿ قدوری وجوهرة ﴾ اثنای حولده جمیع نصاب . زائل اولسه طرفینده نصاب کامل بولنسه بیله زکات . ساقط اولور ﴿ درر ﴾ اثنای حولده نصابه . دَین مستغرق عارض اولوب آخر حولده نصابڭ غیریسندن ایفای دینه کافی ماله مالك اولنسه زوال نصاب عد ایدلمیه‌جگندن وجوب زکاتی اسقاط ایتمز ﴿ درّ مختار وابن عابدین ﴾ تجارته معروض عروضڭ قیمتی امام اعظم حضرتلری نزدنده ذهب وفضه‌یه ضم اولنه‌رق نصاب کامل . حاصل اولدقده زکات واجب اولور ﴿ قدوری وغیره ﴾ مثلا یوزدرهم قیمتنده تجارت ایچون آلنمش بغدای

ویوزدرهم قیمتنده آلتون بولنسه بری برینه ضم اولنه‌رق زکات ویریلور * اما عند الامامین نقدین تقویم اولنمیوب انجق عروضه قیمت تقدیر اولنه‌جغندن صورت مذکوره‌ده برشی ایجاب ایتمز ﴿ ملتقی ودرّ مختار ﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره ذهب وفضه‌نڭ هربری نصابه بالغ اولمزسه قیمتی ایله بر برینه وجوباً ضمله نصابه ابلاغ اولنه‌رق زکات ویریلور . کذلك هربری نصابه بالغ ایکن یالگز بریندن ادای زکاة اولنمق استنیله‌رك ضم ایدلسه عندالامام ینه قیمتی ایله ضم اولنور . امامین عندنده ذهب فضه‌یه قیمتی حسابیله ضم اولنمیوب انجق اجزاسی ایله ضم ایدیلور . مثلا یوز درهم ویوز درهم ایله مقوّم بش دینارده امام اعظم حضرتلرنجه زکات ویریلور . واجزا یعنی نصف وربع وثلث ایله نصاب کامل . حاصل اولمدیغندن ناشی امامینه گوره زکات واجب اولمز . بر مسلمك یوز درهمی وقیمتی یوز درهمدن اقل اون دیناری اولسه امام اعظم حضرتلرنجه زکات لازم دگلسه‌ده امامین عندنده واجب اولور . کذلك برمسلمك یوز درهمی ویوز قرق درهم قیمتلو اون عدد دیناری اولسه امام مشار الیهه گوره آلتی وامامین نزدنده ایکی نصف بر نصاب اولمغله بش درهم زکات ویرلمك لازم گلور . اجزا اعتباری شویله‌در فرضا بریندن اوچ ربع وبریندن ربع نصاب ویا بریندن ثلث وبریندن ثلثان ویا هر بریندن نصف اولسه هر برجزؤدن حسابیله اخراج اولنور ﴿ قدوری ودرّ مختار وغیرهما ﴾

﴿ اون برنجی باب ﴾

زكات زروع (١) وثمار (٢) بیانندهدر

امام اعظم حضرتلرینه گوره اراضی عشریهنك اخراج ایتدیگی
شیئك قلیل وكثیرندن تخم وعمله وحیوان وسائر مصارف
لازمهسی تنزیل اولنمقسزین ونصاب وبقای حول . شرطی
اولمقسزین مجموعندن اونده بر حسابی اوزره عشر ویرلمك
واجبدر . ارضدن چیقان شی . ماء مطر وآب نهر ایله سقی اولنمقده
مساویدر . قصب سكر (٣) ایله دوا ایچون مستعمل برنوع قامشدن
عبارت اولان قصب ذریره دخی عشر واجبدر . حطب وقصب
فارسی یعنی قلم قامشندن وزنبیل یاپدقلری خرما دالی وپیراغی ایله
زراعتیله نمای ارض مقصود اولمیان قیرلردن طوپلانیلان حشیشدن
عشر الثماز . اما ارض . اغاچلق وقامشلق واوتلاق اتخاذ ایدیلورسه عشر
لازمدر ﴿قدوری ومجمع الانهر﴾ امامین عندنده تمر (٤) وعنب
(٥) ورمان (٦) وعناب وتین (٧) وحنطه وشعیر گبی انجق
كندوسیچون بقا یعنی بلا معالجۀ كثیره برسنه ادخار (٨) ممكن
اولوب بعد التجفیف (٩) بش وسقه بالغ اوله جق محصولاته
كذلك عشر واجب اولور . هر وسق . نبی علیه الصلاة والسلام

(١) زروع . بره اكیلان شیلر (٢) ثمار . میوهلر (٣) قصب سكر . شكر قامشی (٤) تمر . خرما (٥) عنب . اوزوم (٦) رمان . نار (٧) تین . انجیر (٨) ادخار . بریكدیرمك (٩) بعد التجفیف . قوریدلدقدنصكره

صاعیله آلتمش صاعدركه هر صاع سكز رطل وهر رطل یوز اوتوز
درهم اولمغله بیك قرق درهمه بالغ اولور بوتقدیرجه بر وسق
التمش ایكی بیك درت یوزدرهم ایدر . دلو عظیم وبقر یاخود ابل
واسب واستر واسطهلریله اداره اولنان دولابله سقی ایدیلان ثمار
وزروعده مصارف لازمهسنی اخراجدن مقدم اختلاف قولین
اوزره نصف عشر واجب اولوب امام اعظم حضرتلرنجه بلا نصاب
وبلا بقای حول وامامین عندنده بشرط النصاب والبقاء . اعتبار
اولنور . زعفران وقطن (١) وسكر گبی كیل اولنمیان شیئك قیمتی
مكیلاتك (٢) الك ادناسندن بش وسقك قیمتنه بالغ اولورسه امام ابی
یوسفه گوره عشر لازم اولور . امام محمد نزدنده او شیئك اخذ واعطاجه
اعتبار اولنان مقیاساتنك الك بیوكنك بش مثلنه رسیده اولورسه
عشر ویریلور . بناءً علیه قطنده بش حمل یعنی یوك وزعفرانده بش
من (٣) اعتبار ایدیلوركه هر حمل . من عراقی ایله اوچ یوز من وهر
من . ایكی رطل عراقی وهر رطل . یوز اوتوز درهمدر . امام اعظم
حضرتلرنجه قلیل وكثیره شامل اولمق اوزره جبل وارض عشریهدن
اخذ اولنان ترنجبین (٤) وعسلده دخی عشر واجبدر . امام ابی
یوسف عندنده اون ازقاقه بالغ اولنجیه قدر بونلر ایچون برشی ایجاب
ایتمز . برزق (٥) اللی مندركه ازقاقك مجموعی بش یوز من ایدر . امام

(١) قطن . پموق (٢) مكیلات . كیله ایله اولچیلان شیلر (٣) من . بطمان
(٤) ترنجبین . قدرت حلواسی (٥) زق . طلوم

محمده كوره بش أفراقه رسيده اولورايسه زكاتی لازمدر ٭ هرفرق (١) اوتوز آلتی رطل عراقيدن وهر رطل ٭ يوز اوتوز درهمدن عبارتدر ٭ جوز ولوز (٢) وبصل (٣) وثومدن (٤) تازه ايكن قول صحيحده عشر النمز ﴿جوهرة﴾ لكن برسنه قالورو كندوسندن انتفاع اولنور ايسه عشر اخذ ايديلور ﴿فتوای علی افندی﴾ مرعاده بيتمش وبچامش اوتدن وخرمن ويا بشقه برالت واسطه سيله حاصل اولمش صماندن عشر النمز ﴿نتيجه وبهجة﴾ زرع اولنان كتانك كتندن وتخمندن ومزروع حشيش وسيسام ومصردن وپلاموددن محصولندن وقديماً اوزومندن عشر آلنان باغه زرع ايديلان صوغان وصرمساقدن عشر آلنور ﴿بهجة﴾ محصولندن عشر آلنه كلان ارض ٭ مؤخراً مشجره (٥) اتخاذ اولنوبده بهرسنه حاصل اولان اشجاری بيع ايدلسه آندن عشر اخذ اولنور ٭ يری بشقه وكرومی بشقه وقف اولان باغك برسنه محصولنه آفات اصابت ايدوبده برشی حاصل اولمسه بوندن ومنزل حوليلرندن النان محصولدن عشر استيفا اولنمز ﴿نتيجة﴾ عشر ٭ امام اعظم حضرتلرنجه اثمارك ظهوری وامام ابی يوسفه كوره ادراكی وامام محمد عندنده استحكامی يعنی كماله واصل اولديغی زمانلرده اخذ اولنور وثمرهٔ خلاف بعد الظهور قبل الادراك ويا بعد الادراك قبل الاستحكام اكل ويا اطعام ايله اتلاف اولندقده ضمانك وجوب وعدم وجوبنده در ٭ صاحب ارضه عشری ادا اولنمقسزين محصولی يمك حلال اولمديغندن شايد اكل ايديلورسه تضمين اولنور ﴿مجمع الانهر﴾

---

(١) فرق ٭ برنوع اولچی (٢) لوز ٭ بادم (٣) بصل ٭ صوغان (٤) ثوم ٭ صارمساق (٥) مشجره ٭ اغاجلق

اون ايكنجی باب

مصرف زكات بيانده در

عشر وزكاتك كيملره دفع واعطاسی جائز اولديغنه دائر مسائل مخصوصه در ٭ استعيذ بالله ﴿انما الصدقات للفقراء والمساكين﴾ الی آخر الآية ٭ ذكر وبيان بيوريلان اصناف ثمانيه دن مؤلفهٔ قلوب ٭ مؤخراً استثنا واسقاط اولندقلرندن بونلردن ماعدا عشر وزكات ٭ نصابدن ناقص ٭ ادنی شيئه مالك اولان فقيره ويا برشيئه مالك اولميان مسكينه ٭ ويافك رقبه سنه (١) اعانه ايچون افنديسی هاشمی اولمامق شرطيله ولوغنی اولسون ديگرينك مكاتبنه ٭ ويا دين وقوت (٢) شهريه سندن فاضل نصابه مالك اولميان مديونه ٭ ياخود يولدن قالمش فقرای غزاته ٭ ويا مملكتنده مالی وار ايسه ده بولنديغی محلده برشيئ اولميان ابن سبيله ٭ ويا ولوغنی اولسون عملی مقدارده يعنی كندويه وعونه سنه كفايت ايده جك وتحصيل ايتديگی مالك نصفنی تجاوز ايتميه جك درجه ده عامله توزيع واعطا اولنوره صنوف سبعهٔ محرره دن هر برينه اعطا ويا صنف واحددن برشخصه اقتصار عند الحنفية جائزدر ﴿قدوری وغيره﴾ (عامل ٭ فی زماننا معشر وتحصيلدار دينيلان كيمسه لر اولوب جانب دولتدن بونلر معاش ايله توظيف واستخدام اولنمقده در) ابن سبيلك قدر حاجتدن زياده زكات المسی جائز دگلسه ده فقيره جواز

---

(١) فك رقبه ٭ آزاد اولمق (٢) قوت ٭ آزق

واردر. امام محمد عندنده آيت مذكوره ده كى ﴿ فى سبيل الله ﴾
ايله مقصد. منقطعُ الحاج اولوب حج يولنده مالى ضايع وتلف
اولان فقرا دخى اولمق اعتبارينه گوره انلره ده زكات ايله اعانه اولنور.
منقطعُ الغزاة ايله منقطعُ الحاجك مملكتنده مالى يوق ايسه فقيرده
واگر وار ايسه ابن سبيلده داخل اوله جغندن بشقه جه ذكرى
تكرار اولمزمى سؤالنه بونلر هرنقدر فقير ايسه لرده ﴿ انقطاع
فى عبادة الله ﴾ قيديله فقير مطلقه مغاير اولدقلرندن آيريجه بيان
اولنمشدر جوابى ويريلور. اشبو اختلاف انجق تفسير آيتده
اولوب حكمده اولمديغندن ايكيسنه دخى اتفاقاً بشرط الفقر
اعطاى زكاة جائزدر. ثمرهٔ خلاف ﴿ فى سبيل الله ﴾ ديه رك
واقع اولان وصيت ونذر ووقفده ظاهردركه امام ابى يوسف
عندنده منقطعُ الغزاته و امام محمد نزدنده منقطعُ الحاجه صرف
ودفع اولنور. تفسير آيتده بعضلرى طلبهٔ علومى وبعض آخر مطلقا
طاعات وخيراته ساعى اولان فقيرى مراد ايتمشلردر ﴿ جوهره
ودر مختار وغيرهما ﴾ مكاتَب. هاشمى مملوكى ايسه زكات اعطاسى
تجويز اولنمامشدر. غير هاشمى اولان كيمسه نك مكاتَبى بدل
كتابتدن عاجز اولورسه قبل العجز اخذ ايتديگى زكات.
غنى اولان افنديسنه حلالدر ﴿ منح ﴾ غنى يه وذمى يه ايفاى
زكاة جائز اولمز وزكاتده تمليك. شرط اولديغندن انكله
مسجد بنا وميت تكفين ولاجل العتق رقبه اشترا اولنمز
﴿ قدورى ﴾ مزكى زكاتى فقيره اعطا ايلمكله برابر ذمى يه ويرمگى
ياخود انكله مسجد وجسر بنا وميت تكفين ايلمگى امر ايلسه

جائزدر. على طريق التمليك اولميان حج وجهاد وحفر انهار (١)
واصلاح طُرُق وتطهير آبار (٢) ده دخى حكم بويله در ﴿ منح ﴾ مزكى
طرفندن بر فقير مديونك دينى آنك امرى اولمقسزين قضا ايدلسه
زكات. عد اولنه ميه جغندن تبرّع صاييلور. فقير مديونك امريله
قضاى دين اولنورسه زكات. نيتيله جائز اولور. مال زكات ايله
مزكى اشتراى عبد ايدرك اعتاق ايلسه زكات يرينه قائم اولمز
(درر) زكات ويرن شخص. زكاتنى باباسنه وجدّينه ويره مز وان
علا. وولدينه وولدينك ولدينه اعطا ايتمز وان سفل. واناسنه
وجدّه سنه دخى ويره مز وان علت. وزوجه سنه دخى ولو مبانه
(٣) اولسون بالاتفاق ايتاى زكاة ايلمز. كذلك زوجه نك
زوج فقيرينه زكات ويرمسى اشتراك منافعدن ناشى عند الامام
جائز دگلدر. مزكى كندى مكاتبنه ومملوكنه وغنى نك غلام
وجاريه سنه وولد صغيرينه زكات ويره مز. غنى نك ولد كبيرى
وباباسى وامرأه سى وغنيه نك ولد صغيرى فقير ايسه لر انلره زكات
ويريلور ﴿ قدورى وغيره ﴾ زوج زوجهٔ مطلّقه سنه عدّتى ايچنده
اعطاى زكات ايده مز. زيد اوغلنك فقيره زوجه سنه زكات ويرسه
جائزدر ﴿ بهجة ﴾ كندى مدبّر وامّ ولدينه وغنى نك مدبّر وامّ
ولدينه دخى زكات ويرلمز فقط غنى نك مكاتَبنه وعند الامام مأذون
ومستغرق ديون اولان كوله سنه ايتا ايديلور ﴿ جوهره

(١) انهار. ايرمقلر (٢) آبار. قويولر (٣) مبانه. عقد جديده
احتياج وجهله مطلقه اولان قادين

ودر مختار ﴿شریك فقیر﴾ . عبد مشترکده اولان حصه سنی اعتاق ایتسه شریكِ غنی عبد مذکوره ویا کندینك معتق البعض اولان کوله سنه زکاتنی ویرمك امام اعظم حضرتلرنجه جائز دگلدر زیرا بونلر امام مشار الیهه گوره مکاتَب. حکمنده درلر * اما امامین عندنده اُول عبد . حرّ مدیون . عد اولنمغله شریكِ غنی زکاتنی اکا اعطا ایتمك جائز اولور ﴿درر وغیره﴾ حضرت علی وعباس وجعفر وعقیل وحارث ابن عبد المطلب (رضی الله عنهم) لك آل واولادندن عبارت اولان بنی هاشمه وبونلرك غلام وجاریه لرینه زکات ویرلمز ﴿قدوری﴾ بنی هاشمك یکدیگرینه زکات اعطاسی جائز اولدیغی جوهره ده مصرّح ولکن نهر فائقده عدم جوازی مصحدر ﴿درّ مختار﴾ طحاوی . شرحِ آثارده صدقاتك جمله سنی بنی هاشمه ویرمك جائز اولدیغنی امام اعظم حضرتلرندن روایةً ذکر ایدرك بو جوازی اخذ ایدرز دیمشدر ﴿مجمع الانهر﴾ مُزکّی مصرفِ زکات . ظن ایدوب بر رجله زکاتنی اعطادن صگره غنی ویا هاشمی یاخود ذمی اولدیغی ظاهر اولسه یاخود وقت ظلمتده فقیر دیو ویردیگی شخص باباسی ویا اوغلی اولدیغی تبین ایلسه امام اعظم وامام محمد حضرتلرینه گوره حین اعطاده تحرّی واجتهاد ایدوب مصرَف زکات اولملرینه ظنِ غالبی بولندیسه اشتباهِ قبله ده اولدیغی مثللو خطاسی مفقود اولمغله اداسی صحیح اولور . بناءً علیه زکاتی اعاده لازمگلمز . امام ابی یوسف عندنده خطاسی یقیناً ظاهر اولدیغنده اداسی صحیح اولمیه جغندن ماء نجس ایله توضی اولندیغی تبین ایلدکده صلاتی اعاده لازم اولدیغی گبی زکاتی دخی اعاده ایجاب ایدر . اگر برشخصه زکاتی ویروبده بعده بونك

عبدی ویا مکاتَبی اولدیغنی بیلسه ویردیگی زکات کندی ملکندن خروج ایتمدیگنه مبنی اتفاقاً جائز اولماز ﴿قدوری وملتقی﴾ مُدبّر وامّ ولد حقنده دخی حکم بویله در ﴿جوهرة﴾ قنغی مالدن اولورسه اولسون نصابه مالك اولان شخصه زکات ویرلمز . برمسلم . نصابدن اقلّه مالك اولسه صحیح الوجود وصاحب کسب بولنسه بیله اکا زکات اعطا اولنور ﴿قدوری﴾ اخذِ زکاتی مانع اولان نصاب . حوائجِ اصلیه دن فاضل اولمق مقتضی ایسه ده نماسی اولمق لازم دگلدر . حتی ایکی یوز درهمه مساوی برخانه یه . مالك اولوبده ایچنده ساکن اولمیان کیمسه نك زکات آلمسی جائز اولمز ﴿جوهرة﴾ قول مختاره گوره یالگز بر نسخه اولمق اوزره مصحف شریف وتفسیر وحدیث وفقه واصول فقه وعلمِ کلام واخلاق ونحو وطب کتابلرینه مالك وانلره اهل وارباب اولان ذوات زکاتاله بیلورلر . چونکه مذکور کتابلرك قیمت حقیقیه لری هرنمقداره بالغ اولورایسه اولسون صاحبلرینك حوائج اصلیه سندن معدود اولمغله غنی صایلمزلر . امّا کتب مذکوره دنِ غیری کتابلر ویا کتب مزبوره نك بردن نسخه دن زیاده سی اهلنه وکتب مذکوره وسائره نااهلنه حوائجِ اصلیه دن اولمیوب نصابدن معدود اولمغله نیت تجارت اولمدقجه نما بولنمدیغی ایچون بونلره زکات لازم گلمزسه ده صاحبی نصابه مالك وغنی عد اولندیغندن زکات آله ماز . اهل حرفتك آلات صناعیه سی دخی کتب علم . قبیلندندر ﴿ابن عابدین نقلاً عن الفتح﴾ زکاتی بربلده دن دیگر بلده یه نقل وارسال ایله مك تنزیهاً مکروه اولدیغنه بناءً هر مالك زکاتی مُزکّینك بولندیغی مکانه تخصیص ایدلمیوب بلکه

مالك بولندیغی بلده فقراسنه اجماعاً توزیع اولنور . مگر بلدهٔ اُخراده بولنان وزکات اعطاسی جائز اولان اقرباسنه ویامالك بولندیغی بلده اهالیسندن دها زیاده محتاج ویا اصلح ویا اورع یاخود مسلمینه انفع اولان قومه نقل وارسال ویا تمام حولدن اوّل ایصال ایدیلورسه کراهت یوقدر ﴿ قدوری ودرّ مختار ﴾ اما صدقهٔ فطرده امام محمده گوره معتبر اولان مؤدّینك مكانی اولوب مؤدّی عنهك محلی اولمدیغی وبوده . اصح ومفتی به بولندیغی درّ مختارده محرردر * زکات وفطره ونذرده افضل واَوْلی اولان اوّلا اِخوة (۱) واَخواته (۲) وانلرك اولادینه بعده اعمام (۳) وعَمات (٤) وبونلرك اولادینه وصکره اَخوال (٥) وخالاته (٦) ودها صکره ذَوی الاَرْحامه (۷) وجیرانه (۸) بعده اهل بلده‌یه ترتیب وجهله ویرمکدر ﴿ جوهرة ﴾ فقیره برگون کندوسنی سؤالدن اغنا ایده‌جك یعنی کندی ایله عیالنك اقوات یومیه وسائره سنه کفایت ایلیه‌جك مقداری اعطای زکات . مندوب ومقدار نصابی دفعةً تملیك مکروهدر . اگر فقیر . مدیون اولوب قضای دیندن ویا صاحب عیال بولنوبده هر برینه تفریق اولندقدن صکره نصاب . حاصل اولمزسه

(۱) اِخوَة * ارکك قرنداشلر (۲) اَخَوَاتْ * قیز قرنداشلر (۳) اَعْمام * عموجه‌لر (٤) عَمّاتْ * خاله‌لر (٥) اَخْوَالْ * دایلر (٦) خَالاَتْ * تیزه‌لر (۷) ذَوی الْاَرْحَام * اقربا (۸) جیرانْ * قومشولر

کراهت بولنمز ﴿ تنویر ﴾ طلبهٔ علومه وفقرای زهّاد وصلحایه زکات . ایتاسی اَوْلی وعالمِ عاملِ فقیره جمله‌دن افضل واَعْلی‌در ﴿ درّ مختار ﴾

اون اوچنجی باب

صدقهٔ فطر بیاننده‌در

صدقهٔ فطره قول صحیحه گوره وجوبِ موسّع (۱) ایله حرّ مسلم اوزرینه واجبدر * قنغی مالدن اولور ایسه مقدارِ نصابه مالك بولنمق وحوائج اصلیه اولان مسکن وثیاب ومتاعِ بیت وفرس وسلاح وخدمتده بولنان عبید مثللو شیلر فاضل اولمق شرطیله کندی نفسی واغنیادن اولمیان اولادِ صغاری ومجنون ویا معتوه اولان فقیر . ولدِ کبیری ومستخدم اولان غلام وجاریه‌لری ایچون فطره اخراج واَدا ایدیلور . زوجه‌سی وعاقل اولاد کباری عیالی داخلنده اولوبده نفقه وکسوه‌لری اعطا ایدلمکده ایسه بیله انلر ایچون کندی کیسه‌سندن فطره ویرملك واجب اولمز ایسه‌ده فقط ولو بلااذن اولسون تبرّعاً ویریله بیلور . اگر عیالنده اولمزلرسه اذنلری اولمقسزین ویریله‌مز . عدمِ ولایتدن ناشی مُکاتَبنك ومال واحدده اجتماعِ حقّین لازم گلمامك ایچون لاجل التجارة محفوظ اولان غلام وجاریه‌سنك فطره‌سی دخی اخراج وایفا ایدلمز . شریکینْ بیننده مشترکاً مستخدم اولان برکوله‌نك صدقهٔ فطری

(۱) مُوَسَّع * وقت معین ایله موقت اولمیان

شريكلردن هيچ برينه بالاجماع لازم كلمز ﴿قدوری﴾ مكر مهايئه (۱) طريقيله استخدام اولنه بو صورتده هانكيسنك نوبتنده ايكن . بيرام حلول ايدرسه بر قول ضعيفه كوره انك اوزرينه فطره سی واجب اولور ﴿درّ مختار﴾ اما عبيد خدمت مشتركه نك فطره سی امام اعظم حضرتلرنجه هيچ برينه لازم كلميوب امامين عندنده هر برينه اصابت ايدن رؤس اعتباريله فطره لری واجب وفقط رأس واحدده اولان سهملری ايچون غير لازمدر . مثلا طقوز رأس عبده ايكی مسلم شريك اولسه لر هر برينه اصابت ايدن دردر رأسك فطره سنی ادا ايدوب كيرو قالان بر راسك زكاتنی بالمناصفه ويرمزلر ﴿درّ مختار وغيره﴾ امام اعظم وامام ابی يوسف حضرتلرينك قوللرنجه فطره ده عقل وبلوغ شرط اولمديغندن كندیماللری بولنان مجنون وصبی ايچون ماللرندن فطره نك اداسی وليلرينه واجب اولور . شايد وليلری ويرمزلر ايسه افاقت وبلوغدن صكره اعطا ايتمك كندولرينه لازمدر ﴿درّ مختار﴾ مدبّر وامّ ولدك وبعد العودة عبد آبقك فطره لرينی صاحبی ويرمك اقتضا ايدر ﴿درر﴾ فطره ده نما وحولان حول شرط دكلدر . آنفا ذكر اولنديغی وجهله فطره نك وجوبی زكات كبی موسّع اولديغندن اوقات عمردن هر نه وقت ويريلوز ايسه ادا اولمق صحيح وبر قولده مضيّق يعنی وقتنده اداسی لازم اولمغله يوم فطردن صكره يه قالور ايسه قضا عد اولنور ﴿تنوير﴾ صدقهٔ فطرك وجوبی حج كبی قدرت ممكّنه ايله اولوب قدرت ميسّره شرط اولمديغندن بعد الوجوب هلاك مال ايله ساقط

(۱) مهايئه . بر شیء مشتركی بر وقت مخصوصده نوبتله قوللانمق

اولمز . اما زكات وعشرده قدرت ميسّره نك بقاسی شرط اولديغندن بعد الحول اصلك هلاكی تقديرنده انلرده سقوط ايدرلر ﴿تنوير ودرّ مختار﴾ معلوم اوله كه عبده مأمور به اولديغی شيئی ادايه كندی ايله تمكّن حاصل اولان قدرت ايكی نوعدر . بری قدرتده اعتبار اولنان تمكّنله برابر يسر . اعتبار اولنمازايسه اكا تمكّن مطلق يعنی قدرت ممكّنه تسميه اولنور كه عبدك كندويه اداسی لازم اولان بدنی ويا مالی ياخود هر ايكيسندن مركب عبادته يسر . اعتبار اولنمقسزين متمكّن ومقتدر اولمسيدر . حجده زاد وراحله وصدقهٔ فطرده نصاب كبی . ديكری قدرتده معتبر بولنان تمكّنله برابر يسر . دخی اعتبار اولنور ايسه اكا تمكّن كامل يعنی قدرت ميسّره تسميه ايديلور كه مالده نما كبی ﴿طحطاوی وغيره﴾ واجب اولان فطره بغدای ودقيق وسويقندن نصف صاع وخرما وقوری اوزوم واربه ودقيق وسويقندن بر صاعدره خبز (۱) وذرّه (۲) مثللو منصوص اولميان اشياده قيمته اعتبار اولنور . بر صاع امام اعظم حضرتلريله امام محمد عندنده رطل عراقی ايله سكز رطل وهر رطل يوز اوتوز درهم اولديغندن مجموعی بيك قرق درهم ايدر . امام ابی يوسفه كوره بر صاع يوز طقسان بش درهمدن عبارت اولان رطل مدنی ايله بش رطل وبونك ثلثی اولمغله بو اعتباره نظراً صاع واحد ينه بيك قرق درهمه بالغ اولور . وجوب فطر . يوم فطردن فجر ثانينك طلوعنه تعلق

(۱) خبز . اكمك (۲) ذرّه . داری

ایلر • شو تقدیرده طلوع فجردن مقدّم فوت ویا فقره اولان مسلمك وطلوع فجردن صكره اسلامه گلان ویا تولّدایدن ویاغنایه مالك اولان كیمسه نك فطره لری واجب اولمز ﴿ قدوری ودرّ مختار وابن عابدین ﴾ امام اعظم حضرتلرینه گوره زبیب (۳) حنطه مانندی اولمغله زبیبدن نصف صاع وامامین عندنده وامام اعظم حضرتلرندن دخی بر روایتده شعیر گبی اولمغله زبیبدن تام • صاع واجب اولور وعلیه الفتوی (ملتقی ودرّ مختار) سعه ورخاآوانده حنطه وسائره نك قیمتنی نقداً اعطا ایله مك مذهب مفتی به اوزره عینی ادادن افضل وقحط وغلا زمانده عیناً ویرمك اَوْلیٰدر ﴿ درّ مختار وغیره ﴾ فطره یی یومِ عیدده جامع ومُصلایه چیقمزدن اَوّل اعطا ایتمك مستحبدر • بیرام كونندن مقدّم ویرمك دخی جائزدر • یومِ عیددن صكره یه تأخیر سببیله فطره ساقط اولمیه جغندن هرقنغی وقتده ویریلورسه ادا وبر روایتده قضا اولورایسه ده هرحالده تأخیری تنزیهاً مكروه اولمغله موجب اسائتدر ﴿ قدوری ومجمع الانهر وابن عابدین ﴾ دخولِ رمضان شرطیله مشروط اوله رق فطره نك تعجیل وتقدیمی جوهره وتنویر وظهیریه ده مفتی به اولمق اوزره تصریح اولنمش ایسه ده انجق اكثر متون وشروحده صحتِ تقدیمی شرط مذكورله مشروط اولمدیغندن علی الاطلاق اولمسی ظاهر روایت ومذهبدر • زكاتی برقاچ كیمسه یه تفریق • تجویز اولندیغی گبی مذهبِ مختار اوزره برمسلم كندی فطره سنی بر ویا برقاچ فقیره دفع واعطا ایلسه دخی جائزدر

(۳) زَبیبْ • قوری اوزوم

﴿ درّ مختار ﴾ برجماعتك صدقهٔ فطره لرینی بشقه بشقه تعیین ایلدكدن صكره جمله سنی جمع ایدوب طوپدن برفقیره ویرملرینه جواز واردر ﴿ منح وتاتارخانیة ﴾ لكن مثلادرت فطره ایچون ایكی صاع بغدای اولچیلوب اعطاسی ویا قیمتی بولنان بتون برمجیدیه نك ویرلمسی حقنده نقلِ صریح اولمدیغدن اَحْوَط اولان اَوّلا هر برینی آیروجه افراز بعده بریره جمع ایله ایفا ایله مكدر ﴿ ابن عابدین ﴾

دردنجی کتاب

صوم بیانده در

برنجی باب

صومه متدائر مسائل مخصوصه در

استعیذ بالله ﴿کُتِبَ عَلَیْکُمُ الصِّیَامُ﴾ و ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْکُمُ الشَّهْرَ فَلْیَصُمْهُ﴾ الی آخرهما آیتین جلیلتینی حکمنجه و ﴿بُنِیَ الْاِسْلَامُ عَلٰی خَمْسٍ شَهَادَةَ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِیتَاءِ الزَّکٰوةِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَیْتِ﴾ حدیث شریفی اقتضاسنجه صوم رمضان عاقل وبالغ اوله‌رق دار اسلامده بولنان ویا دار حربده بولنوب ایکی کیمسه‌نك ویا واحد عدلك اخباریله صوم رمضانك وجوبنی بیلان هر مسلم اوزرینه فرضدر . فرضیتی کتاب وسنت واجماع امت ایله ثابتدر . بناءً علیه ﴿مَنْ صَامَ رَمَضَانَ اِیمَاناً وَاحْتِسَاباً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾ حدیث شریفی وامثالی دلالتیله رمضان شریفده بلاقصور صائم اولان مسلم . نائل مکافات عظیمه اوله‌جغی وترك ایدن دنیا وعقباده هر صورتله مجازات شدیده گوره‌جگی امر باهر اولدیغی گبی حفظنا الله تعالی

جاحدی (۱) دخی کافر اولور . آنفاً بیان اولندیغی وجهله صوم رمضانك اداسی و ﴿فَعِدَّةٌ مِنْ اَیَّامٍ اُخَرَ﴾ نص جلیلی موجبنجه قضاسی فرض واستعیذ بالله ﴿وَلْیُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾ . ﴿وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ﴾ آیت شریفه‌سیله ثابت واجماع امت دخی منعقد اولدیغی اوزره صوم نذور وکفارات . واجب وبونلرك غیریسی نافله‌در ﴿ملتقی وغیره﴾ بوصورتده صوم . فرض وواجب ونفل اولمق اوزره اوچ نوعدر . فرض وواجبدن هر بری ایکی قسم اولوب بری رمضان ونذر معیّن مثللو زمان معیّنه مخصوص اولان صومدرکه بونلره گیجه‌دن نیت اولنه‌جغی گبی شاید نیتسز صباحه داخل اولنورسه طلوع فجردن صکره صومه منافی برشی بولنمدیغی حالده ضحوۀ کبرایه (۲) قدر نیت ایدلمك دخی جائزدر . دیگری قضای صوم رمضان ونذر مطلق وکفارات . ماننددی ذمتده ثابت بولنان صوم اولوب صوم رمضان ونذر معیّن گبی مُقرّر ومخصوص وقتلری اولمدیغندن استیلان گونلرده طوتیلور وبونلره گیجه‌دن نیت اولنوب طلوع فجردن صکره‌یه تأخیر ایدلمامك لازم گلور . صوم نافله‌نك جمله‌سی قبل الزوال اولان نیت ایله صحیح اولور ﴿قدوری وملتقی﴾ صوم . شرعده استعیذ بالله ﴿کُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰی یَتَبَیَّنَ لَکُمُ الْخَیْطُ الْاَبْیَضُ مِنَ الْخَیْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ﴾ آیت منیفه‌سی موجبنجه فجر

---

(۱) جاحد . انکار ایدن (۲) ضَحْوَۀ کُبْرٰی . قبا قوشلق

صادقدن ابتداسی واستعیذ بالله ﴿ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى اللَّيْلِ ﴾ آیت شریفه سی منطوقنجه وقت غروب حسی یه دگین انتهاسی معتبر اولمق اوزره نیت ایله مُفْطِرات ثلثه دن امساك یعنی اکل وشرب وجماعی ترك ایتمكدر . صومك اوچ نوع . شرطی اولوب بری وجوبنك شرطلریكه اسلام وعقل و بلوغدن ودیگری وجوب ادانك شرطلریكه صحت واقامت ایله حیض ونفاس حاللرندن طهارتدن وبری دخی صحت ادانك شرطلریكه اسلام ونیت ایله كذلك حیض ونفاسدن طهارتدن عبارتدر . سبب وجوبی صوم منذورده نذر وصوم كفاراتده اسبابی اولان حنث (۱) وقتل وافطار وصوم رمضانده علی قول گرك لیلاً گرك نهاراً شهر رمضانك برجزؤنه شهود وحضوردر ودیگر قوله گوره هرگونك جزؤ اوّلیدر بناءً علیه مجنون اولان مسلم لیالی رمضانك برنده ویا بعد الزوال نهارنده افاقت بولوبده یومك جزؤ اوّلی اولان طلوع فجر ایله ضحوهٔ كبری بیننده دوام جنتله اصلا افاقت بولمدیغی حالده شهر رمضانی امرار ایلسه وبعدالعید كاملاً افاقت بولسه قول اوّله گوره سبب وجوب تحقق ایتمكله مجموع رمضانی قضا لازم گلور قول ثانی یه نظراً سبب وجوب متحقق اولمدیغندن قضا ایجاب ایتمز . قول ثانی یه (مصحح ومفتی به) دینلدیگی گبی قول اوّله دخی (مصحح وظاهر روایت ومعتمد) دینلمشدر . صاحب هدایه قولین بیننی جمع ایدرك هم

(۱) حِنث . ایدیلان یمینده دورمامق

جزؤ شهره شهودی همده كُلِّ یومی سبب وجوب عد ایله جزؤ شهره شهود . مجموع صوم شهرك وهرگون دخی گندی صومنك سبب وجوبی اولور دیمشدر . بوتقدیرجه مجنون مذكوره تماماً قضا اقتضا ایلمز ﴿ درّمختار وابن عابدین ﴾ عید فطرك برنجی گوننده وعید اضحانك برندن بدأ ایله دردنجی گوننه قدر ایام اربعه ده صوم . تحریماً ویهوده تشبهدن (۱) احترازاً یالگز یوم عاشورا وسَبْتده (۲) وفُرسك بیرام گونلرینه رعایت شائبه سندن اجتناباً نوروز ومهرجانده اورج تنزیهاً مكروهدر . صوم صُمت كه حال صیامده مجوسی گبی اصلا تكلّم ایتمیه رك سكوت تام ایله اخشامه ایرمك . وصوم وصال كه علی قول ایكی گونده برافطار ایتمك وعلی قول تكمیل سنه یی ایام منهیه سیله برابر صائم اولمق دخی تنزیهاً مكروه اولوب اگر ایام منهیه ده افطار ایدرسه بعض فقها كراهت یوقدر دیمشلر ایسه ده امام ابی یوسفه گوره سائر فرائض وواجباتی ایفایه وكسب نفقه یه ضعف وفتوری موجب اولمغله بوصورت دخی كراهت تنزیهیه یه مقروندر ﴿ درّمختار وغیره ﴾ محرّم الحرامك طقوزنجی ویااوننجی گونیله برابر یوم عاشوراده وعرفهٔ عید اضحاده حاجك غیریسنه مطلقا وضعف ویرمامك شرطیله عرفاتده وعند الاكثر یالگز یوم جمعه ده اورج طوتمق مستحب وایام بیض كه هرماهك اون اوچ واون درت واون بشنجی گونلریدر بونلرده صائم وصوم داود یعنی برگون امساك وبرگون افطار ایدرك

(۱) تَشَبُّه . برشیئه بگزتمك (۲) سَبْت . جمعه ایرتسی

صومه مداوم اولمق مندوبدر «منح ودرّ مختار» {مَنْ صَامَ رَمَضَانَ فَاَتْبَعَهُ سِتّاً مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَمَنْ صَامَ سَنَةً} حديث شريفى وجهله يوم فطرى افطار ايدوب بعده متفرّقاً ياخود متتابعاً(١) شهر شوالده التى گون صائم اولمق صوم رمضاندن صكره بك زياده افضل واحب اولان اعمالدندر «حلويات» تتابع وعدم تتابع اعتباريله صوم اون اوچ نوع اولوب بونلردن يديسى يعنى رمضان وكفارت ظهار وقتل ويمين وكفارت افطار رمضان ونذر معيّن واعتكاف واجب اورجلرى متتابعه‌دركه آره‌ده بعض گونلرده افطار وقوعبولمقسزين بلا فاصله صره‌سيله امساكى واجب اولنلردر «درّ مختار» بحر صاحبى صوم اعتكاف واجبى اسقاط وبدلنده {وَاللّٰهِ لَاَصُومَنَّ رَجَباً} گبى صوم يمين معيّنى كنديسنده تتابع لازم اولان صومدن عدايلدى وتتابع . ذكرونيت اولنان نذر مطلق دخى بوكا ملحقدر ديدى «ابن عابدين» التيسى يعنى نافله وقضاى رمضان وصوم متْعه وقران وفديهٔ حلق وجزاى صيد ووقت معينله مقيد اولميان وكنديسنده تتابع . ذكر ويا نيت اولنميان نذر مطلق . اورجلرى غيرمتتابع اولوب بونلرى بربرى آردنجه طوتوب طوتمامقده صائم مخيّردر «درّ مختار وابن عابدين» صاحب بحر . ذكر اولنان صوم ستّه‌دن نفلى اخراج ومقابلنده {وَاللّٰهِ لَاَصُومَنَّ شَهْراً} گبى

(١) مُتَتَابِعاً * بربرى آردنجه

صوم يمين مطلقى تذكار ايلدى «زين العابدين» كندوسنده تتابع . واجب اولان صيام سبعه‌دن رمضان ونذر معيّن وصوم معينه يمينده تتابع . لاجل الوقت مأموربه اولمغله بونلردن برنده صائم برگون افطار ايدرسه اورجه يكيدن باشلامق لازم گلمز وباقيلرنده تتابع . لاجل الوقت اولميوب بلكه لاجل الفعل يعنى نفس صوم ايچون مأموربه اولديغى جهتله صائم بونلردن برنده برگون افطار ايلرسه صومه يكيدن باشلامق ايجاب ايدر «ابن عابدين نقلاً عن البحر» صوم متْعه وقران . تمتع وقران نيتيله حج ايدن كمسه‌نك . ذبح ايده‌جك قربان بوله‌مديغى وقتده اوچ گون حجدن اوّل ويدى گون حجدن صكره وطننه رجوع ايتديگى زمانده طوتمسى لازم اولان اون گونه مخصوص اورجدر . جزاى صيد وفديهٔ حلق دخى احرامده ايكن ايديلان شكار وتراشه مقابل اختيار اولنان صومدر «طحطاوى» صومده قلباً نيت ايتمك يعنى قنغى صومى طوته‌جغنى بيلمك لازم اولوب بونده سنت اولان گيجه‌دن نيت ايديلورسه لسانيله {نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ غَداً مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ لِلّٰهِ تَعَالٰى} وگوندز نيت اولنورسه {نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ هٰذَا الْيَوْمَ مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ لِلّٰهِ تَعَالٰى} ديمكدر . نيتده (ان شاء الله) ديمك قياساً نيتى مُبطل ايسه‌ده استحساناً دگلدر «جوهرة» ان شاء الله ديمكله نيت باطل اولمز زيرا مَشيّت(١) انجق لفظى ابطال ايدر نيت ايسه

(١) مَشيّت * ديله‌مك

فعل قلیدر ﴿ابوالسعود﴾ گیجه صومه نیت ایدلدکدن صکره
تکرار رجوع اولنوب فطره نیت ایدلسه اوّلکی نیت باطل
اولور. حتی فطر. نیتیله صباحه داخل اولنوب تکرار. صومه نیت
ایدلمیه‌رك امساك اولنسه صائم عد اولنمز * اما گوندز صائم ایکن
فطره نیت ایدلسه نیت. لغو اولوب برشی یاپلمدقجه صومه خلل گلمز.
طلوعِ فجردن صکره قضایه نیتله اورج طوتلسه قضا اولمیوب نفل
اولمش اولور وشاید بو مقوله صوم افساد ایدیلورسه انی قضا
ایتمك لازم گلور ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾ ائمۀ ثلثۀ حنفیه
عندنده ایام رمضانده هرگون ایچون گرك گیجه‌دن گرك گوندز
قبل الزوال مستقل. نیت لازم اولوب امام زفرك دیدیگی گبی مجموع
شهر ایچون بر نیت کفایت ایتمز * ادای صوم رمضان ایله صوم
نذر معینده ﴿نَوَیْتُ اَنْ اَصُومَ﴾ صورتنده اولان مطلق
نیت ویا ﴿نَوَیْتُ اَنْ اَصُومَ لِلنَّفْل﴾ گبی نیت نفل دخی
صحیحدر. مقیمِ صحیح ایچون واجبِ آخَر نیتیله اورج طوتمق جائزدر مثلا
بر مؤمن صاغ وسالم اولدیغی و مقیم بولندیغی حالده رمضانده کفارت قتل
وظهار گبی واجبِ آخَره یاخود قضایه قالمش صوم رمضانی
اولوبده اکا نیت ایلسه بو نیت. ایچنده بولندیغی رمضانك اورجنی
ادا ایچون صحیح اولور. اما مریض ویامسافر. واجب آخَره نیت
ایلر ایسه امام اعظم حضرتلرنجه نیت ایتدیگی شی. حاصل
وعند الامامین صوم رمضاندن واقع اولمش اولور ﴿ملتقی وغیره﴾
﴿لَا یُصَامُ الْیَوْمُ الَّذِی یُشَكُّ فِیهِ اَنَّهُ مِنْ رَمَضَانَ اِلَّا تَطَوُّعاً﴾
حدیث شریفی موجبنجه یوم شكده انجق تطوّعاً صائم اولمق بلا کراهة

جائز اولوب یوقسه یقیناً ویاشكاً. رمضان ایچون نیت ایدلمك مکروهدر
﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ ابن عباس (رضی الله عنهما) دن مروی
اولان ﴿لَا تُقَدِّمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ یَوْمٍ اَوْ یَوْمَیْنِ اِلَّا رَجُلٌ كَانَ
یَصُومُ صَوْماً فَلْیَصُمْهُ﴾ حدیث شریفی موجبنجه یوم شکك
صومی مکروه اولدیغندن یوم شکده صائم اولان مسلمك صومی
صوم معتادی اولان یومه موافق اولدیغی یعنی اثنین (۱) وخمیس (۲)
گونلرینی یاخود آیك آخری اولان اون گونی ویا بتون شهری
اورُجلو گچورمك انك اعتیادی اولوبده یوم شك دخی ایامِ
معتاده‌سندن برینه تصادف ایتدیگی یاخود یقیناً جزم ایدرك
تطوّعه نیت ایلدیگی حالده کراهت یوقدر. اگر اصل نیتده
تردید ایله یارین رمضان ایسه صومه ورمضان دگلسه اورج
طوتمامغه نیت ایدلسه صحیح اولمز. وصف نیتده تردّد اولنوبده
رمضان اولورسه رمضاندن و اولمزسه واجبِ آخَر و یا نفله
دیو نیت ایدلدیگی صورتده مع الکراهه جائز اولوب رمضان.
ظهور ایدرسه رمضاندن وظهور ایتمزسه نفلدن صاییلور.
شاید بوصوم. افساد ایدیلور ایسه نفل غیر قصدی اولدیغندن
قضاسی لازم گلمز ﴿ملتقی ودرّ مختار﴾ یوم شکده جزماً تطوّعه
نیتدن عبارت اولان نیتِ معتبره‌یی بیلمیان. عوامدن معدود
اولدیغندن بعد الزوال افطار ایدر. مسلمینه لایق ومناسب یعنی
وجوبِ کفایه ایله واجب اولان شعبانك یگرمی طقوزنجی گونی

(۱) اِثْنَیْن. بازار ایرتسی (۲) خَمِیْس. پنجشنبه

غروب شمسی متعاقب هلال رمضانك رؤیتنی التماس وانتظار ایله مکدر . رؤیت واقع اولور ایسه ایرتسی گونی صیام . فرض اولور . شاید غمام (١) احاطه ایدرك مانع رؤیت اولور ایسه عدّت شعبان . تکمیلِ ثلاثین ایدیله‌رك ایرتسی گونی اورج طوتیلور . برمؤمن . هلالِ رمضانی یالگز گورسه وشهادت ایدوبده حاکم طرفندن رد اولنسه کندوسنه صائم اولمق علی قولٍ واجب و دیگر قوله گوره مندوب اولدیغندن شاید صائم اولمیوبده افطار ایدر ایسه بعده یالگز قضا لازم گلوب کفارت ایجاب ایتمز . اگر شهادتی طرف حاکمدن رد اولنمزدن اوّل یاخود عندالحاکم اصلاً شهادت ایتمیه‌رك کندوسی صائم اولوبده بعده افطار ایلرسه بوبابده هر نه قدر اختلاف وار ایسه‌ده راجح اولان ینه عدم کفارتدر «قدوری وتنویر» ثبوتِ هلالده اهل توقیتك قولی اعتباری حائز ومنجمه کندی حسابیله عمل جائز دگلدر «درّمختار ومعراج» هلال رمضانی یالگز قاضی گورسه اشهاد یعنی طرفندن برنائب نصب ایدوب انك نزدنده ادای شهادتله ناسه صوم ایله امر ایتمنده مخیردر هلالِ شوّالی منفرداً رؤیت ایدن قاضی وغیریسی تکمیل ثلاثین ایدلمدکجه سرّاً وجهراً افطار ایتمزلر . برقولده یقیناً گورسه‌لر بیله افطاری اظهار ایلمیوب بلکه اخفا ایدرلر «جوهره» جانبِ سماده غیم (٢) وغبار ودخان گبی علت اولسه قضی رؤیت هلالده واحد عدلك شهادتنی قبول ایدر . رجل ومرأه وعبد

(١) غمام . بلوط (٢) غیم . بلوط

وحر . شهادتده مساویدر . آسمانده برگونه علت اولمدیغی حالده قاضی خبرلریله غلبهٔ ظن حاصل اولان جمعِ کثیری گورمدکجه واحد عدلك شهادتنی قبول ایتمز «قدوری» جمع کثیر . امام ابی یوسفدن برروایتده اللی قدر مسلمیندن عبارتدر دینلمش ایسه‌ده احق اولان امام محمددن وبشقه‌جه کذلك امامِ ابی یوسفدن روایت اولندیغی اوزره اعتبار . مخبرلرك کذب اوزرینه اتفاقلری توهّم اولنمیه‌جق مرتبه‌ده هرطرفدن خبرلر وارد اولمسنه‌در . امام اعظم حضرتلرندن روایت حسن اوزره سائر حقوق شهادتی گبی ایکی عدلك شهادتیله اکتفا اولنور . طحاوی عندنده خارجِ بلده‌دن گلوب خبر ویرن یاخود مناره و جبال مثللو مکان مرتفعدن گوروب شهادت ایدن واحد عدلك اخباری کافیدر «ملتقی ومجمع الانهر» هلال شوّال وذی‌الحجه وسائرلرینی اثباتده ایکی حرّك ویا برحرّ ایله ایکی حرّه‌نك کندولرنده عدل بولنمق ولفظ (اَشْهَدُ) ایراد قلنمق شرطیله بلا دعوی شهادتلری قبول اولنور . هلالِ رمضانی اثباتده نفس خبر . کافی اولدیغی جهتله (اَشْهَدُ) یی ایراد ایله‌مك شرط دگلدر . صومِ ثلثیندن صکره هلالِ فطر رؤیت اولنمسه سماده علت بولنسون ویا بولنمسون (هلال رمضان سماده علت بولندیغی حالده شهادت عَدْلَیْن وعلت بولنمیه‌رق جمع کثیر ایله ثابت اولمش ایسه ویا عدّت شعبان . تکمیل ثلثین صورتیله صومه شروع اولندیسه) فطر حلال اولور . اگر هلالِ رمضان عدلِ واحدك

شهادتیله ثابت اولدیسه فطر. عندالامامین حلال اولمز . امام محمده گوره رمضانده اولدیغی گبی شوالده دخی آسمانده علت بولنسه فطر . حلال اولور ﴿ ملتقی و مجمع الانهر وغیرهما ﴾ سماده علت وار ایسه فطرك حلال اولدیغی و علت بولنمدیغی حالده حلال اولمدیغی قول اشبه اولەرق زیلعیده بیان اولنمشدر ﴿ درّ مختار ﴾ هلال رمضان . عدل واحدك شهادتیله ثابت اولدیسه امام محمددن مروی اولدیغی اوزره هلال شوالده غیم بولنسەده فطر. حلال اولدیغی غایة البیانده تصحیح اولنمشدر ﴿ منح ﴾ برموضعده رؤیت هلال . ثابت اولسه انك حکمی جمیع ناسه لازم اولوب چونکه اختلاف مطالع . عندالحنفیة معتبر اولمدیغی (مذهب و ظاهر روایت و مفتی به) اولەرق اکثر کتب معتبرەده مسطوردر ﴿ ملتقی ودرّ مختار وغیرهما ﴾ اما حج واضحیه حقنده اوقات صلات گبی اختلاف مطالع . معتبر اولدیغی کلام فقهادن منفهمدر ﴿ ابن عابدین ﴾

ایکنجی باب

مفسدات صومه وتفرعاتنه دائر مسائلی حاویدر

صوم . بیانی سبق ایلدیکی اوزره نیت صحیحه ایله جمیع نهارده مفطرات ثلثەدن عمداً امساك اولدیغنه بناءً صائم اولان مسلم . اونیدوب اکل ویا شرب یاخود جماع ایدوبده اورجی بوزلدی

ظنیله قصداً افطار ایلمدیگی تقدیرده صومی فاسد اولمز * اگر نهار رمضانده اویوب احتلام ویا برینه نظر شهوتله باقوب انزال اولسه یاخود یاغ سورنسه ویا حجامت ایلسه ویا گوزلرینه سورمه چکسه ویا غیبت ایتسه یاخود برینی اوپسه ویاقوجاقلاسه ویا مباشرهٔ فاحشەده بولنسەده انزال وقوعبولمسه اورجی بوزلمز . احوال مذکورەدن نسیان و نظرله انزال واحتلام صورتلرنده مفسد صوم ظنیله قصداً افطار ایلسه یالکز قضا واحتجام (۱) واغتیاب (۲) و بلا انزال . قبله (۳) ومضاجعه (٤) ایله اورج بوزلدی ظنی اوزرینه عمداً افطار ایتسه هم قضا همده کفارت لازم اولور . انجق احتجام صورتنده برعالمدن استفتا ایله فساد صومیله فتوی آلدقدن ویا تأویلنی بیلمیەرك حدیث حجامتی استماع ایله ظاهرینه اعتماد ایتدکدن صکره قصداً اکل ایلسه اولوقت کفارت ایجاب ایتمز ﴿ درّ مختار و مجمع الانهر ﴾ شهوتله برینی اوپوب ویالمس ایدوبده انزال اولسه صائمك . اوزرینه کذلك قضا لازم اولور . نفسندن امنیتی اولان وانزالدن خوف ایتمیان صائم ایچون شهوتله برینی تقبیل ایلەمکده بأس یوق ایسەده نفسی اوزرینه امین اولمدیغی صورتده مکروهدر . اوفق طاش ویا تمور یاخود چکردك عمداً بلع ایدیاورسه صومی افساد ایدەجگندن قضا ایجاب ایلر ﴿ قدوری ﴾ قیء طبیعی واستقاء (٥) یا کثیر ویا قلیل اولور . علی کلا التقدیرین یا عودت ایتمز ویا بنفسه یاخود صنع ایله . عودت ایدر . بوصوتلرك هر برنده صائم یا ناسی یاخود ذاکر اولمقدن خالی اولمز . اگر ناسی اولورسه

(۱) اِحْتِجام . حجامت اولمق (۲) اِغْتِیاب . برینی غیبت ایتمك (۳) قُبْلَه . اوپمك (٤) مُضاجَعَه . یان یانه برابر یاتمق (٥) اِسْتِقاء . اختیاریله قیء ایتمك

بالاجماع مفسد اولمیوب ذاکر اولورسه تفصیله محتاجدر شویله که قیء . بلا عودةٍ ولا اعادةٍ . ملأ الفم اولسه دخی بالاجماع مفسد اولمز . وبنفسه عودت ایدرسه ملأ فمك مادوننده کذلك اجماعاً افساد صوم ایتمز . اگر ملأ الفم اولوبده کلیسی ویانخود مقداری عودت ایلسه امام ابی یوسف عندنده مفسد ایسه‌ده امام محمده گوره دگلدر . وهو الصحیح . اعاده صورتنده ذاتاً آغز طولوسی اولوبده کلیسی ویانخود مقداری اعاده اولندیغی تقدیرده صومی بالاجماع افساد ایدر . ملأ الفم اولمز ایسه امام محمد عندنده مفسد ایسه‌ده امام ابی یوسفه گوره غیر مفسددر . هو المختار ﴿در مختار﴾ وهو الصحیح ﴿ابن عابدین نقلاً عن الخانیة﴾ استقاء ملأ الفم ایسه اوچ صورتده یعنی بلا عودةٍ وبلا اعادةٍ خروج ایله عودت بنفسه وعودت بصنعه حاللرنده دخی اجماعاً صومی افساد ایدر . آغز طولوسی اولمدیغی حالده اوچ صورتده دخی امام محمد نزدنده مفسد وامام ابی یوسفه گوره ایکی اولکی صورتده غیرمفسد اولوب اعاده صورتنده ایکی روایت منقولدر فقط اصح اولان ینه مفسد اولمامق روایتیدر ﴿در مختار وتنویر﴾ مسئله یگرمی درت صورتی شاملدر شویله که صائم یاقیء یاخود استقاء ایدر . شو ایکی صورت یاملأ الفم یاخود مادون ملأ الفم درجه‌ده اولور . اشبو صورِ اربعه‌نك هر برنده یاخروج ویاعودت یاخود اعاده بولنورکه مجموعی اون ایکی صورت اولور شو اون ایکی صورتك هر برنده‌ده صائم صومی یاتذکر ویا

فراموش ایدر بونلردن تذکرِ صوم ایله برابر آغز طولوسی اولمق شرطیله اعاده یاخود استقاء صورتلری بالاجماع مفسدِ صوم اولوب صُوَرِ باقیه‌ده قول اصح اوزره فساد یوقدر . مسئلهٔ محرّره‌ده امام محمد وامام ابی یوسف حضراتی بیننده گورینان اختلافك مبنی علیهی امام محمد. قیء . واستقاءده صنعی وملء فمی وامام ابی یوسف . یالکز ملءِ فمی . اعتبار ایتملرندن عبارتدر ﴿رد محتار وغیره﴾ بوغازه ولو برقطره اولسون مطر ویاثلج بنفسه یعنی صائم . بلع (١) ایتمیه‌رك داخل اولسه یاخود صغیرهٔ غیر مشتهاته ویاسبیلینك غیری‌یه وطی ایدلسه ویابوس ویا حرارت بدنه حائل اوله‌جق بر شی اولمقسزین لمس اولنوبده بونلرك جمله‌سنده انزال وقوعبولسه اورج بوزیله‌جغندن بعده یالکز قضا لازم گلور . اگر انزال واقع اولماز ایسه صوم بوزلمز ﴿تنویر﴾ بوغازه غبار (٢) ویا دخان یا خود ذباب (٣) کیرسه صائمك صنع واختیاری اولمدیغی صورتده صومی فاسد اولمز . صائم . برکیمسه‌یی غیبت ایلسه ویا جنب اوله‌رق صباحه داخل اولسه یاخود قولاغنه صو دوکولسه اورج بوزلمز ﴿ملتقی﴾ خطأً ویا مُکْرَهاً اکل ایدلسه یاخود احتقان اولنسه ویا انفه سعوط (٤) چکلسه ویا رمضانده صومه نیت ایدلمسه یاخود وقت سحورده ویا افطارده خطا ایدیله‌رك اکل اولنسه یالکز قضا اقتضا ایدر . بر مسلم رمضانده

(١) بَلْع . یوتمق (٢) غُبارْ . طوز (٣) ذُبابْ . سینك (٤) سَعُوطْ . هندستانده نابت برنوع نباتك کوکی اولوب دوگوله‌رك انفیه گبی برونه چکیلور

سحورده صومه نیت ایلمدیگی حالده صباحه داخل اولوبده قبل الزوال
اکل ایلسه امامین عندنده کفارت واجب اولور ﴿ملتقی وغیره﴾
مابین اسنانده بولنان نخود مقداری شیئی بلع ایلەمك مطلقا
صومی مفسد اولوب نخود قدر اولمز ایسه اورج بوزلمیه‌جغندن
قضا لازم گلمز ایسه‌ده بعد الاخراج اکل اولندیغی صورتده
صومی افساد ایده‌جگنه بناءً یالکز قضا ایجاب ایدر ٭ خارجدن
قصداً بلا مضغ (۱) ٭ سوسام یوتمق مفسد اولوب قول مختاره
گوره کفارت بیله لازم ایسه‌ده یالکز چیگنه‌مك مفسد صوم دگلدر
﴿ملتقی﴾ قصداً احد سبیلینه وطی ایلەمك یاخود غدا ودوا
اولور شیئی عمداً اکل وشرب ایتمك هم قضانی موجب همده کفارت
ظهار مثللو کفارتی مستلزم اولور ﴿قدوری﴾ (یعنی قدرتی وار ایسه
بر عبد آزاد ایتمك ویا التمش فقیری اطعام ایلەمك یاخود متتابعاً
التمش گون صائم اولمق لازمگلور) حسب اللزوم اذننه دوا
آقیدلسه یاخود صدر وبطن گبی محللرده بولنان جرحه‌یه مداوات
اولنسه‌ده علاج ایچرویه داخل اولسه مفطر (۲) اوله‌جغندن اورج بعده
قضا ایدیلور ٭ مثانه‌یه دوا ایدلمك امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه مفطر
اولمدیغندن قضا ایدلمز وامام ابی یوسف عندنده اورجی بوزاجغندن
قضا اولنور ٭ فقط مفتی به اولان قول امامیندر ٭ بوغازه داخل
اولمامق شرطیله شیء قلیلی اغز ایله طاتمق واجزاسندن هیچ
برجزؤینی یوتمامق اوزره ساقز چیگنه‌مك وضروری اولمیه‌رق
مرأه ٭ صبی ایچون مضغ طعام ایتمك مکروهدر ﴿قدوری﴾

(۱) مضغ ٭ چیگنه‌مك (۲) مفطر ٭ اورج بوزان شی

متأخرین عندنده ابیض ساقز مقدم ٭ مضغ اولندیسه مکروه واولمدیسه
مفسد اولور ﴿منح﴾ زوجی سیء الخلق (۱) اولوبده تضییق ایدرسه
زوجه‌نك طعامی تذوّق (۲) ایلمه‌سنده بأس یوقدر ٭ مشتری جیّد
وعدم جیدینی (۳) اکلامق قصدیله عسلی طاتمق مکروهدر ﴿محیط﴾
امام اعظم حضرتلرنجه تبرّد (٤) ایچون استنشاق ایتمك وباشنه صو
دوکمك واغتسال ایلەمك ورطوبتلو ثوبه بورونمکده دخی کراهت
واردر خلافاً لامام ابی یوسف ٭ برروایتده مباشرت فاحشه ومعانقه
ومصافحه ایلەمك دخی داعیء کراهتدر ٭ سحور ایتمك وسحوری
طلوع فجرده شك اولنمیه‌جق درجه تأخیر وافطاری وقتی
دخولنده تعجیل وقبل الصلوة ایلەمك مستحبدر ٭ چونکه نبیّ محترم
صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری ﴿ثلاثٌ من اخلاق
المرسلین تعجیل الافطار وتأخیر السحور والسواك﴾ بیورمشلردر
﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ رمضانده خسته‌لنوب صوم سببیله ازدیاد
واشتداد مرضه یقین حصولیله خوف ایدیلور یعنی بر اماره ویا
تجربه صورتیله یاخود مستور الحال وحاذق اولان طبیب مسلمك
اخباریله غلبهٔ ظن حاصل اولور ایسه افطار وبعده صحتك عودتنده
قضا اولنور ﴿قدوری وغیره﴾ اگر شروط محرره‌یی جامع اولمیان
طبیبك قولیله عمل اولنوبده افطار ایدلسه غلبهٔ ظن اولمیه‌رق مجرّد
وهم ایله اولنان افطارده اولدیغی گبی بونده دخی کفارت ایجاب
ایدر ﴿درّ مختار وابن عابدین﴾ مسافره صوم ایله متضرّر

(۱) سیءُ الخُلق ٭ کوتو خویلو (۲) تذوّق ٭ طاتمق (۳) جیدوعدم
جیدینی ٭ ایوسنی وکوتوسنی (٤) تبرّد ٭ سرینلنمك

اولدیغی حالده اورج طوتمق افطار ایله مکدن افضل وبعده
قضا ایتمك اوزره مسافرت حالنده صائم اولمامق مباحدر
﴿قدوری﴾ ارضاع (۱) صبی ایدن مرأه نفسنه ویا ولدینه
مضرّت وقوعبولمسندن قورقار ایسه اولوقت افطار وصكره
قضا ایلر ﴿تنویر﴾ مریض ومسافر . مرض ومسافرت حالنده
فوت اولسه‌لر اگر افطار ایلمشلر ایسه کندولرینه فدیه ایله
وصیت واجب اولمز . مریض . کسب صحت ومسافر . اقامت
ایلدکدن صكره وفات ایلسه‌لر صیام رمضاندن صحت
واقامت مقداری ایامه مقابل انلر ایچون فدیه وصیت ایله‌مك
واجب اولور . حال حیاتلرنده فدیه‌ایله وصیت ایلمامشلر ایسه
مال میراثدن فدیه اخراجی ولیلری اوزرینه ایجاب ایلمز ایسه‌ده
ولی تبرّعاً افراز (۲) ایدر ایسه جائزدر . ثلث مالندن فدیه
وصیت ایلمشلر ایسه گرك وصی گرك وارثلره اجرای وصیت
ایلمك لازمدر ﴿قدوری ودرّمختار﴾ مریض . صوم شهری
نذر ایدوبده قبل الصحة فوت اولسه بالاتفاق برشی لازم گلمز .
ولو برگون صحیح اولوبده صائم اولمیه‌رق وفات ایلسه امام
اعظم وامام ابی یوسف حضرتلرنجه بتون شهر ایچون
اطعام ایله وصیت ایتمك اوزرینه واجب اولور . امام محمده گوره
قضای رمضانده اولدیغی گبی کسب صحتدن صكره فوت اولان مقدار
ایله وصیت ایدلمك ایجاب ایدر ﴿ابن عابدین وجوهرة وتنویر﴾
قضایه قلان عدّت ایام رمضانی تفریق ایدرك تدریجاً یاخود
جمله‌سنی صره‌سیله متعاقباً قضا ایله‌مك جائزدر . تأخیر قضا

(۱) اِرضاع . سود ویرمك (۲) اِفراز . آییرمق

ایدیلوبده رمضان ثانی دخول ایتسه اوّل باوّل ادای رمضان
وصكره قضای مافات اولنور وتاخیردن ناشی فدیه لازم گلمز .
حامل قادین حملندن طولایی کندینه ویا ولدینه مضرّت
ایریشمك ظن غالبی اولدیغی حالده اورج طوتمیوب وقت
آخرده قضا ایدر واوزرینه فدیه ترتب ایتمز . صیامه قادر اولمیان
پیرفانی افطار ایدوب هر افطار ایتدیگی گونك صومی ایچون .
کفاراتده وصدقهٔ فطرده اطعام اولندیغی گبی برمسکینه حنطه‌دن
نصف صاع وشعیر وزبیب وتمردن تام برصاع اطعام ایدر .
وفات ایدن مسلمك قضایه قالمش صوم رمضانی اولسه وانك
حقنده وصیت ایله‌سه ولیسی هر برگون ایچون برمسکینه یارم
صاع بغدای ویا برصاع خرما ویا اربه یا خود قوری اوزم اعطا
ایلر اگر وصیت ایلمدیسه وارثی طرفندن تبرّعاً وجه
مشروح اوزره اطعام مساکین ایدلمك جائزدر ﴿قدوری﴾
وصیت فدیه . ثلثدن معتبردر ﴿تنویر﴾ عبادت بدنیه‌ده نیابت . جائز
اولمدیغنه بناءً وارث وولی ووصی ویاغیریسی . اوزرنده قضاسی
اوله‌رق فوت اولنلر ایچون صوم وصلات اجرا ایلسه‌لر صحیح . اولمز
﴿منح﴾ قضایه قلان صلاتك بعد الوفات فدیه‌سی دخی صومك
فدیه‌سی مثللو اولمغله قول صحیح اوزره هر صلاتك فدیه‌سی
برگون اورجنك فدیه‌سی گیبدر ﴿ملتقی﴾ صوم نفله قصداً شروع
اولندقدن صكره افساد ایدلسه شروعیله وجوب . تحقق ایلدیگی
ایچون یالگز قضا اولنور . نهار رمضانده صبی . بالغ اولسه وغیر
مسلم اسلامه گلسه بقیهٔ یومی امساك ایدر وما مضانی قضا ایتمزلر .

رمضانده لیلاً ویانهاراً مغمی علیه (١) اولان مسلم . وقتنده صومه
نیت ایتمش اولدیغنه مبنی صومی افساد ایدر بشقه بر شی بولنمدیغی تقدیرده
یالکز اغما (٢) حادث اولدیغی گونی قضا ایله میوب فقط اندن صکره کی
ایامی نیت صوم بولنمدیغندن قضا ایلر زیرا ذکر اولندیغی وجهله
عند الحنفیة هر گون ایچون بشقه‌جه نیت لازمدر * بناءً علیه
بعد الاغما نیته اهل اولمدیغندن هر نه قدر هیچ بر شی اکل
وشرب ایتمه‌یله امساکی صوم . عد اولنه‌مز * اگر اوّل لیلهء
رمضانده شهرک کلیسنه نیت ایتمش ایسه اورجه مغایر بر شی
بولنماق شرطیله صوم . جائز ایسه‌ده اغما صیامه منافی اولمغله
اوّل لیلهء رمضانده‌کی نیت . کافی اوله‌میه‌جغندن بهمه حال قضا
اقتضا ایدر ﴿هدایة وجمع الانهر﴾ مجنون بعض اوقات رمضانده
افاقت بولسه ایام ماضیه‌یی قضا ایلر . رمضانک ایلک گیجه‌سی
غروب شمسدن اوّل مجنون اولوبده آخر رمضانه قدر جنون
امتداد ایتسه اصلا قضا لازم اولمز وغروب شمسدن صکره مجنون
اولوب نهایت شهره دگین ممتد اولسه برنجی گوننده ماعدا رمضانک
تمامنی قضا ایتمک ایجاب ایدر ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾ مرأه دخی
بعض ایام رمضانده حائض ویا نفساء اولسه افطار ایدوب بعده
قضا ایلر . لکن نهار رمضانده مسافر . مقیم وحائض طاهره
اولسه بقیهٔ یومده اکل وشرب ووطیدن امساک ایدوب مابعدنده
صائم اولورلر ﴿ملتقی وقدوری﴾ مسافر . وقت زوالدن مقدّم
واکل وشرب ایلمدن گلور ایسه صوم لازمدر . شاید بعدالنیة
افطار ایدر ایسه کفارت لازم گلمز . اما حائض . وقت زوال

(١) مُغْمیٰ علیه . بایلمش (٢) اِغْما . بایلق

واکلدن اوّل طاهره اولدقده صومه نیت ایله‌سه صحیح اولمز
﴿جوهرة﴾ فجر . طلوع ایتمدی ظنیله تسحّر ایدلسه‌ده مؤخراً
طلوع فجر تعیّن ایلسه یاخود شمس . غروب ایتدی ظنیله افطار
اولنسه‌ده صکره‌دن شمسک عدم غروبی اکلاشلسه اوگون قضا
ایدیلور ﴿قدوری وغیره﴾ اما شمسک غروب ایدوب ایتمدیگی
حقنده شک اولنسه ویا صائمک اکثر رأیی شمسک غروب ایلمامسی
جهتنده بولنسه کفارت دخی واجب اولور . شمسک غروبی
ظنیله افطار وفجرک عدم طلوعی ظنیله تسحّر صورتلرنده حقیقت
حال تبیّن ایدنجه حق وقتی قضا ایچون اوگونک بقیه‌سنده امساک
ایجاب ایدر . الحاصل بومسئله بش نوع حکمی تضمن ایدییورکه
برنجیسی سحور . بیان ویا افطار ایدن ذاتک کندی صومنی افساد
ایلمسی . ایکنجیسی اداسی فوت ایلدیگندن قضا واجب اولمسی .
اوچنجیسی کفارت . اقتضا ایتمامسی . دردنجیسی بقیهٔ یومده امساک
لازم گلمسی . بشنجیسی ﴿ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به﴾
آیت کریمه‌سی دلالتیله اثم بولنمامسی خصوصلرندن عبارتدر . مسئلهٔ
مبسوطه‌نک خلافی اوله‌رق اگر طلوع فجرده شک ایدیله‌رک اکل
اولنسه کفارت ایجاب ایلمز چونکه بوصورتده اصل اولان بقای لیل
اولوب بوبابده‌کی یقین ایسه شک ایله زائل اولمدیغندن اکل ایدن مسلم .
قصداً افطار ایتمش عد اولنمز اما مسئلهٔ اولیده یعنی غروب شمسده
شک ایدیله‌رک افطار اولندقده کفارت لازم گلور زیرا بونده
اصل اولان بقای نهار اولمغله نهار . متیقّن بولنمش ولیلده شک
واقع اولمش اولور . بناءً علیه شک ایله یقین زائل اولمیه‌جغندن

افطارِ مذكور على سبيل التعدّى وقوعبولمش عد اولنور * لكن
برنجى مسئله‌ده امام ابو الحسن الكرخى‌يه گوره شاك (۱) اولان مُفطره
سنت شريف اولان تعجيل افطارى اقامه قصد ايتديكى ايچون
كفارت لازم اولمز ﴿ جوهرة ﴾ بر كيمسه هلال شوالى يالگز
كندى رؤيت ايله‌سه افطار ايده‌مز . سماده غبار وغيم گبى
علت اولورسه هلال فطرك اثباتنده انجق نصاب شهادت اولان
ايكى رجل ويا بر رجل ايله ايكى مرأهٔ عادله‌نك شهادتى مقبول اولور
بونده هلال رمضان مثللو عدلِ واحدك شهادتى كافى دگلدر *
آسمانده (۲) بر علت اولمز ايسه ظاهر روايتده گرك هلال رمضان گرك
هلال فطرده ايكى رجلك شهادتى مقبول اولمديغندن بر طاقم خالقك رؤيت
هلالى نزد قاضيده خبر ويرملريله حصول علمه متوقفدر ﴿ قدورى
وغيره ﴾ صوم نفلده ضيف (۳) ومُضيفه (٤) عذر ضيافت سببيله افطار .
مباح اولديغندن اولصورتله افطار ايدرلر ايسه قضا لازم اولور ﴿ ملتقى ﴾
نافله اوروجنى بلاعذر بوزمق بر روايتده جائز اولميوب ديگر روايتده
ايسه قضاسنى نيت ايله‌مك شرطيله مباحدر . روايت اُولى . صحيحه
اولوب ثانيه‌يى‌ده كمال وصاحب وقاية وصدر الشريعة اختيار ايلديلر
﴿ تنوير ودرّ مختار ﴾ هلال گورلديكى وقتده اكا اشارت ايلمك
افعالِ جاهليه‌دن اولمغله مكروهدر ﴿ درّ مختار نقلاً عن البزازية ﴾
عيد فطر واضحى وايام تشريق وياسنهٔ معيّنه ياخود تتابع شرطيله
غير معيّنه صومى نذر ايدلسه نذر . صحيح ايسه‌ده سنه‌ده بش گون شرعاً
منهى اولديغندن بونلرده افطار ايديلوب صكره قضا اولنور . اگر

---

(۱) شاكّ * شك ايدن (۲) آسمان * گوك (۳) ضَيف * مسافر
(٤) مُضيف * مسافر صاحبى

ايام منهيه‌ده اوروج طوتيلور ايسه مع الاثم عهده‌دن خارج اولمغله
قضا لازم اولماز . بلاتتابع . سنهٔ غير معينه صومى نذر ايدلسه ايام منهيه
ورمضان . نذرده داخل اولمديغندن ناشى منهى اولان ايام خمس‌ده
صوم . كافى اوله‌ميه‌جغنه بناءً آيروجه اوتوز بش گون قضا اقتضا
ايلر . فلان وفلان گونلرك يا فلان سنه‌نك صومى اوزريمه اولسون
دينلسه التى صورتى محتمل اولور . برنجيسى فقط نيت نذردر .
ايكنجيسى نذره نيت ويمين اولمامغه نيتدر . اوچنجيسى نذره
ويمينه عدم نيتدركه بو اوچ صورتده انجق نذر اولوب يمين
اولمز . دردنجيسى عدم نذر ايله يمينه نيتدركه يمين اولورسه‌ده نذر
اولمز . بو حالده افطار ايله قضا لازم اولميوب كفارت يمين . واجب
اولور . بشنجيسى هم نذره همده يمينه والتنجيسى يالگز يمينه
نيت اولوب نذر . خاطره گلمسه عند الطرفين هم نذر وهم يمين
اولوركه افطار ايديلور ايسه قضا وكفارتى ايجاب ايدر * امامِ
ابى يوسف عندنده اوّلده نذر وثانيسده يمين اولور ﴿ ملتقى
ومجمع الانهر ﴾

اوچنجى باب

اعتكافه دائردر

اعتكاف . مستحبدر . لكن عشرِ اخيرِ رمضانده سنت مؤكده‌در
زيرا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرى اعتكافه رمضان
شريفك عشر اخيرنده مداومت بيورمشلردر . جوهره‌ده بيان
اولنديغى اوزره اعتكاف . نذر ايدلسه واجب اولور * اعتكاف .

عرف شرعده کندوسنده اوقات خمس • ادا اولنان مسجده اعتکافه نیت ایله مکث ایلمکدر * معتکفه وطی ایتمك حرام اولدیغی گبی لمس وتقبیل مثللو وطیك دواعیسنه توسّل دخی حرامدر • بناءً علی ذلك قبله ولمس ایله انزال واقع اولسه اعتکافی فاسد اوله جغندن قضاسی لازم گلور «قدوری وغیره» معتکف لیلده ویا نهارده قصداً یاخود ناسیاً مجامعت ایتسه انزال وقوعبولسون ویا بولمسون اعتکافی باطل اولور «قدوری» اما نهارده نسیاناً اکل وشرب ایلسه اعتکافی بوزلمز «مجمع الانهر» اعتکاف اولنان مسجدك نقدر جماعتی کثیر اولور ایسه فضیلت اعتکاف دخی اولدرجه زیاده اولور «جوهرة» امام اعظم حضرتلرنجه اعتکاف واجبك اقلّ مدّتی یوم تامدر • امام ابی یوسف عندنده اکثر ایچون حکم کل اولدیغندن یومك اکثریدر • اعتکاف نفلك مدتی امام محمده گوره ساعت شرعیدر «ملتقی ومجمع الانهر» اعتکاف نفلده • صوم • شرط دگلسه ده نذر سببیله واجب اولان اعتکافده صوم • شرط واقلّ مدّتی مرور ایلدیگی وجهله برگون اولمق متفق علیه‌در • امام اعظم حضرتلرندن حسن ابن زیادك روایتنده اعتکاف نفلده دخی صوم • شرط واقلی کذلك یوم تامدر «ملتقی ومجمع الانهر» معتکف • قضای حاجتدن وطهارت وسنتلریله برابر صلات جمعه‌دن غیری برسبب وعلتدن ناشی مسجددن خارجه چیقماز • شاید اسباب محرّره‌دن بشقه برشی ایچون ولو ناسیاً ساعت واحده خروج ایدر ایسه امام اعظم حضرتلرینه گوره اعتکافی باطل اولور • امامین عندنده یومك اکثرنده چیقمادقجه بطلان حاصل اولمز • احکام محرّره اعتکاف واجبه

عائد اولدیغندن اعتکاف نافله‌ده گرك عذر ایله گرك بلا عذر مسجددن خروجده بأس یوقدر * مسجده احضار متاع ایدلمامك شرطیله معتکفه درون مسجده امور لازمه‌سیچون بیع وشرا جائزدر * معتکفك غیری یه مسجدده اخذ واعطا تجویز اولنمامش ایسه‌ده قول صحیحه گوره لزومنده اکل وشربده کراهت گورلمامشدر انجق خیر ایله تکلم ایدلمسی مستحسن وقربت • اعتقادیله سکوتده دوام اولنمسی مکروهدر «قدوری وغیره» سکوت • عبادت • عد ایدیلورسه مکروه ایسه‌ده «من صمت نجا» قولیله عمل واقع اولدیغی تقدیرده کراهت یوقدر «درر ومنح» امام اعظم حضرتلرینه گوره معتکف • قضای حاجتدن صکره خارجده برساعت وامامین عندنده نصف یومدن زیاده مکث ایلر ایسه اعتکافی فاسد اولور «جوهرة وملتقی» انهدام مسجد سببیله ویا نفس ومالنه ضرر خوفیله یاخود امر سلطان ایله مسجد آخره انتقال ایله‌مك واثنای اعتکافده اکل وشرب وعقد نکاح وتنوّم (۱) ونواحی مسجده تردّد ومئذنه‌یه (۲) تصعّد (۳) ایتمك اعتکافی افساد ایلمز «جوهرة وغیره» برمسلم نفسی اوزرینه برقاچ گون اعتکافی نذر ایدرك واجب قیلسه او گونلری گیجه‌لریله معا وتتابعی شرط ایتمه‌سه بیله گونلری تفریق ایتمیه‌رك متصلاً ومتتابعاً اعتکاف ایله‌مك لازمدر «قدوری»

---

(۱) تنوّم • اویومق (۲) مئذنه • اذان ویریله‌جك محل یعنی مناره
(۳) تصعّد • یوقاری چیقمق

بشنجی کتاب

حج بیانندەدر

برنجی باب

حج بیت مکرّمه متعلق احکامی شاملدر

نفس بیت شریف وسط شهرده کائن حرم شریفڭ وسطنده واقعدر ٭ زمیندن ارتفاعی مکهٔ مکرّمەده متعارف اولان ذراعله یگرمی یدی ذراعدر ٭ طولی حجرِ اسوددن رکنِ عراقی یەدك یگرمی درت ورکنِ شامیدن رکنِ یمانی یه دگین کذلك یگرمی درت آرشوندر ٭ عرضی رکنِ حجرِ اسوددن رکنِ یمانی یه دگین یگرمی اوچ ذراع و برشبر (١) ورکنِ شامیدن رکن عراقی یەدك کذلك یگرمی اوچ ذراع و برقاریشدر ٭ جدار بیت مکرّمڭ عرضی ایکی ذراعدر ٭ طول باب کعبه ٭ التی ذراع واون برمق وعرضی اوچ ذراع اون سکز برمقدر ٭ باب شریف ٭ جدارِ مبارك شرقیده کائندر ٭ عتبهٔ علیاسنڭ ارضدن ارتفاعی درت ذراع واوچ اِصبعدر (٢) درونِ بیت سعادتده ایکی عدد ٭ ستون شریف ٭ موجوددر ٭ التون اولوق تعبیر اولنان میزابِ رحمت ٭ حجرِ اسودی ولّی ایدن جدارڭ وسطنده وسقفِ شریفڭ برابرنده ورکنِ عراقی ایله رکنِ شامی بیننده‌در ٭ عرضِ مُلتزَمِ شریف که باب کعبهٔ معظمه ایله حجرِ اسود بینیدر درت ذراع اولوب جدار بیتِ سعادتده‌در ٭

(١) شِبْر ٭ قاریش (٢) اِصْبَع ٭ برمق

حرم شریفڭ طولی باب السلامدن باب عمرەیه قدر درت یوز ٭ وعرضی باب الصفادن باب نَدْوَه‌یه دگین اوچ یوز درت آرشوندر ٭ جدارِ اربعه‌سنده اولان قپولر اون طقوزدر ٭ حولیٔ شریفده بولنان مرمر ستونلر درت یوز التمش ایکی عدددر ٭ جوانبِ اربعه‌ده اوچرقات اوله‌رق طقسان ایکی قبه ویدی منارهٔ شریفه واردر ﴿خلاصة عن الطحطاوی وغیره﴾ حج ٭ حانڭ فتحی وکسریله لغتده شیٔ معظمه قصد ایتمکدرکه بومقامده مبنای اسلام اولان ارکان خمسدن بر رکنڭ ماده‌سی بولنان نُسُك مفروضی ادا ایچون خاصةً مکهٔ مکرّمه‌یه قصد وتوجه ایلمك معناسنه‌در ٭ حوایج اصلیه اولان مسکن وخدمه واثاثِ بیت ولباس وآلاتِ صناعیه‌دن ومحلِ سکنایه عودت ایدنجه‌یه قدر اهل وعیالڭ نفقه‌سندن زیاده زاد (١) وذخیره وراحله‌یه قدرت اولمق وامن طریق بولنمق شرطیله بالغ وعاقل وصحیح (٢) وبصیر (٣) اولان حرّ مسلمه عمرنده بردفعه حج ایتمك فرضِ عیندر ﴿قدوری ودرّ مختار﴾ فرضیتی کتاب وسنت واجماع امت ایله ثابتدر ٭ هجرت نبویه (علیه افضل التحیة) نڭ طقوزنجی سالنده استعیذ بالله ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلاً﴾ آیتِ جلیله‌سیله امر بیورلمشدر ﴿مجمع الانهر وغیره﴾ مرأه‌ده گندی ایله حج ایدر عاقل وبالغ ونسباً ویارضاعاً ویاصهراً مؤبداً

(١) زاد ٭ آزق (٢) صحیح ٭ خسته اولمیوب وجودی عافیتده اولان
(٣) بَصیر ٭ گوزی گورن یعنی اعمی اولمین

نكاحى حرام اولان بر محرمى ياخود زوجى برابر اولمق شرط معتبردر ۰ عبدى طواشى ده اولسه مرأه يه محرم عداولنمز ﴿قدورى وغيره﴾ مدّت سفر اولان اوچ گون واوچ گيجه‌لك مسافه ۰ گندى ايله مكه بيننده موجود اولديغى تقديرده مرأه يه محرم ويازوجنك غيريسيله حج ايتمك تحريماً مكروه وبرروايته گوره غيرجائزدر ﴿قدورى ودرّ مختار﴾ حج شرعى ۰ وقت معيننده فعل مخصوص ايله مكان عالئ مخصوصى زيارت ايلمكدن عبارت واوصاف محرّره‌يى جامع اولان حرّ مسلمه عمرنده بركرّه فرضيتى على الفوردر ۰ امام محمده گوره فرضيتى على التراخى اولديغندن عام ثانى وثالثده حج ايدرسه آثم اولمز ايسه‌ده دوام عمره امنيت اولمديغندن تعجيل افضلدر ﴿منح﴾ بردن زياده اولان حج ﴿فمن زاده فهو تطوّع﴾ حديث شريفى دلالتيله تطوّعدر ۰ بر مسلم مع الاستطاعة حجى تعجيل ايتميوبده آخر عمرنده حج ايلسه ادا اولمسنده اجماع علماواردر ۰ بناءً عليه حج ايتمكسزين وفات ايتسه آثم اولور ۰ اوزرينه شرعاً حج فرض اولان مسلم حج ايتميوبده مالنى صرف ايلسه تأديه‌سنه مقتدر اولمسه بيله استقراض ايدرك اداى حج ايلمسى جائزدر ﴿درّ مختار وطحطاوى﴾ حجك فرضى اوچ اولوب برنجيسى احرامدر ۰ ايكنجيسى يوم عرفه‌نك وقت زوالندن طلوع فجر يوم نحرك براز اوّلنه قدر ولو بر ساعت اولسون عرفاتده وقفه‌در ۰ اوچنجيسى دردى فرض واوچى واجب اولمق اوزره يدى شوط (١) دن عبارت اولان طواف زيارتك اكثرينى

(١) شَوْط ۰ طوافده هردوره برشوط دينور

اجرا ايتمكدر ﴿درّ مختار﴾ شرائط وجوبى آنفاً بيان اولنديغى وجهله اسلام وعقل وبلوغ وحرّيت ووقت وزاد وراحله‌يه قدرت وفرضيت حجه علم اولمق اوزره سكزدر ۰ شرائط اداسى بش اولوب انلرده صحت وامن طريق وزوال مانع ومرأه حقنده عدم عدّت وزوج ويا محرَم صحيحى ايله بالمعية خروجدر ۰ صحتك شروطى وقت واحرام ۰ ومكان عالئ مخصوص واسلام ۰ دن عبارت اوله‌رق درتدر ﴿منح﴾ مريض ومقعد (١) ومفلوج (٢) وال وايانى مقطوع اولان مسلمه حج ۰ فرض اولمديغى گبى احجاج ايلمك يعنى يرينه برينى بدل گوندرمك دخى لازم اولمز ۰ اعمايه قائد (٣) وخادم بولنور ايسه امامين عندنده واجب اولوب امام اعظم حضرتلرنجه دگلدر ﴿جوهرة وغيره﴾ طريقده غلبهٔ امن وسلامت ۰ معتبردر ۰ بحرده دخى عادت جاريه اوزره سلامت ۰ غالب ايسه واجبدر ﴿منح﴾ صبى وعبده حج ۰ فرض اولمديغندن شايد تطوّعاً مُحْرِم اولدقدن صكره صبى بالغ وعبد ۰ معتق اولوبده حج ايتسه‌لر حجلرى تطوّع اولمغله بونكله حجة الاسلام اولان فرضدن استغنا حاصل اولميه جغندن بعده قضا ايلملرى لازم گلور ۰ لكن صبىّ بالغك فرض ايچون احرامى تجديدى فريضهٔ حجى اسقاط ايدر ايسه‌ده عبد حقنده مُسقِط اولمز ۰ احرامسز تجاوزى جائز اولميوب انجق مُحْرِم اولديغى حالده عبورى لازم اولان ميقاتلر اهل مدينه ايچون مكهٔ مكرّمه‌يه اون ويا طقوز مرحله بعدى بولنان

(٢) مُقْعَد ۰ كوتورم (٣) مَفْلُوج ۰ بدننك نصفى حس وحركتدن ساقط اولان كيمسه (٤) قائِد ۰ قلاغوز

(ذى الحُلَيفَة) واهلِ نجده مكه‌یه ایكی مرحله مسافه‌سی اولان (قَرَن) و اهل عِراقه مكه‌یه ایكی مرحله اوزاقلغی بولنان (ذاتِ عِرق) واهل شامه مكهٔ مكرّمه‌یه اوچ مرحله بعدنده اولان (جُحْفَة) واهل یمن ایچون مكه‌یه ایكی قوناق اولان (یلملم) دیدكلری مواضع خمسِ معیّنه‌در • مواقیت مذكوره‌یه كلمزدن اوّل احرامی تقدیم ایله‌مك جائز وبلكه افضلدر • مكانی مواقیت محرّره داخلنده اولان ذاتك احرامه داخل اوله‌جق محلی (حِلّ) دینیلان موقعدر • مكه‌ده بولانك میقاتی حجده حرم شریف وعمره‌ده كذلك مذكور (حِلّ) تسمیه اولنان محلدر «قدوری وغیره» ذكر اولنان محللر اهالیسنك غیریلری مواقیت محرّره‌دن مرور ایلدكلرنده انلره دخی میقات اولور «درّ مختار» حرمِ مكهٔ مكرّمه‌نك حدودی (طیبَة) طرفندن اوچ و (عِراق) و (یَمَن) و (طائف) جهتلرندن یدی و (جدّه) جانبندن اون وطائف طریقنك اوزرنده اولوب مكهٔ مكرّمه‌یه التی فرسخ مسافه‌سی بولنان (جِعْرانَة) طرفندن طقوز میلدر • اشبو حدودك خارجنه (حِلّ) دینلور «درّ مختار وغیره» قاضی ابوالفضل النویری امام نوویناك شرح مهذّبندن نقلاً دیمشدر كه مكهٔ مكرّمه حرمنك هر جانبنده علامات منصوبه اولوب جبریل (علیه السلام) بونلرك محللرینی ارائه وابراهیم (علیه السلام) نصب

بیورمشلردر • بعده وقت سعادتده جناب رسالتمآب افندمز حضرتلری جانب عالیسندن شرفصادر اولان امر اوزرینه علامات محرّره تجدید اولندیغی كبی عمر و عثمان و معاویه (رضوان الله تعالی علیهم اجمعین) حضراتی زمانلرنده دخی مؤخراً تجدید اولنه‌رق الآن جمیع جوانبِ حرمده ثابتدر • (جِدّه وجعْرانه) جهتلرنده دخی علامات وار ایسه‌ده منصوبه دكلدر «ابن عابدین» مُزْدَلِفَه‌ده بعدالفجر ولو بر ساعت اولسون وقوف ومروه ایله صفا بیننده سعی ورمیِ جمار وحائضك غیری آفاقی ایچون طوافِ وداع واحرامدن چیقلدقده حَلق ویا تقصیر ومیقاتدن احرام وعرفاتده نهاراً واقف ایسه غروب شمسه قدر وقوف وطوافه حجراسوددن ابتدا وطوافده تیامن (۱) ایتمك وعذرِ مانع اولمدیغی حالده مشی ایلمك ونجاست حكمیه‌دن وعندالبعض ثوب وبدن ومكان . نجاست حقیقیه‌دن طهارتِ كامله اوزره بولنمق وستر عورت وسعیِ صفادن بدأ وسعی‌ده عذری اولمیان حاجی ایچون مشی وقارن ویا متمتع ایسه ذبح شات ایتمك وهر طوافده ایكی ركعت نماز قیلمق ویوم نحرده رمی وذبح وحَلق بیننده ترتیبه رعایت اولنمق وطواف الافاضه‌یی یعنی طوافِ زیارتی ایام نحرده اجرا وطوافی وراء حطیمدن ایفا ایله‌مك وسعی . طوافك اكثرِ اشواطندن صكره بولنمق وكرك حج كرك عمره ایچون حَلق . داخل حرمده واكر یالكز حج ایچون

(۱) تیامُنْ • صاغدن باشلامق

اولورسه ینه داخل حرمده اولمقله برابر ایام نحرده یاپلمق وبعد الوقوف حلالیله مجامعتی ولبس مخیطی وتغطیهٔ رأس (١) ووجهی ترك ایتمك واجبات حجدن اولوب بونلردن ماعداسی سنن وآدابدر • طواف وداعی مکی و بستانی وحائض اولنلر اجرا ایلمزلر • رجله تراش • اولمق ومرأه‌یه صاچ قیرپمق افضلدر • مکی‌یه وهدی سوق ایتمیان متمتعه میقات • حرمدر • رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری طوافده حجر اسوددن ابتدایه مواظبت بیورمشلردر • نماز گبی انده دخی سترعورته اعتنا لازمدر • زیرا عورت اولان اعضادن عضو اصغرك ربعی ویا اکثری آچلسه دم • واجب اولور • ذبح شاة • قارن ومتمتع ایچون تراشدن مقدم • دم شکر اوله‌رق اجرا قلنور • قنغی طوافدن اولور ایسه اولسون هر اسبوعدن یعنی هر یدی شوطدن صکره ایکی رکعت نماز قیلمق عند الحنفیة واجب اولدیغندن بونی ترك ایتمك دمی مستلزمدر ﴿ در مختار وملتقی وغیرهما ﴾ اشهر حج • شوال وذی القعدة وعشر ذی الحجة‌در • اشهر مذکوره‌دن مقدم حج ایچون احرامده کراهت تحریمیه واردر ﴿ تنویر ﴾ احرام وطواف وسعی وحلقدن عبارت اولان عمره قریباً ذکر اولنه جغی وجهله مدت عمرده بردفعه واجب و بعضلرنجه ظاهر مذهب اوله‌رق سنت مؤکده‌در • یوم عرفه وایام اربعهٔ عید اضحادن ماعدا هر گونده عمره ایتمك جائز اولوب فقط ذکر اولنان ایام خمسه‌ده

(١) تغطیهٔ رأس • باشنی اورتمك

ابتداءً عمره ایچون احرام تحریماً مکروهدر • استعیذ بالله ﴿ واتموا الحج والعمرة لله ﴾ نص جلیلندن استدلال ایله عمرده مدت عمرده حج ایله برابر برکره واجب اولدیغی جوهره‌ده تصحیح اولنمش وبدایعده بوکا مذهب اصحابدر دینلمشدر ﴿ منح ودر مختار وطحطاوی ﴾ حج واحرام • قصد ایدن حر مسلم ومسلمه اول باول غسل ایدر ویا آبدست آلور • لکن غسل • افضلدر • بعده ازار ورداء دینیلان ایکی بیاض • ثوب جدیدی ویا مغسول وطاهر • ثوبینی اکتسا وطیبی وار ایسه تطیب ایلر ووقت مکروهك غیریده ایکی رکعت نماز قیلوب متعاقباً مفرد بالحج ایسه ﴿ اللهم انی ارید الحج فیسره لی وتقبله منی ﴾ دعاسنی قرائت ایلر وعقیب صلاتده حج • نیتیله تلبیه ایدر ﴿ قدوری ﴾ غسل وتوضیدن مقدم • تقلیم اظفار (١) وقص شارب (٢) وحلق عانه (٣) ومعتادی ایسه حلق رأس ونزدنده زوجه‌سی وار ایسه و برمانع یوغیسه مجامعت • مندوب وصو بولنمز ایسه تیمم غیر مشروعدر • اکسا اولنان ثوبین • ابیض اولمق افضل اولوب ثوب واحد ایله ده ستر عورت جائزدر ﴿ تنویر ﴾ ذکر اولندیغی اوزره قیلنه جق اولان ایکی رکعت صلاتك برنجی رکعتنده فاتحه وصکره ﴿ قل یا ایها الکافرون ﴾ وایکنجیده کذلك اولا فاتحه بعده ﴿ قل هو الله احد ﴾ سوره‌لری قرائت اولنور *

(١) تقلیم اظفار • طرنقلری کسمك (٢) قص شارب • بیقلری قیرپمق (٣) حلق عانه • قاسیق قیللرینی تراش ایتمك

﴿ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ﴾ امر جليلی صلات مذكوره اشارتدر ﴿ جوهرة ﴾ ثوبی تحت ابط ايمندن (١) ادخال وطرفنی كتف ايسره (٢) القا ايتمك طوافده سنت شريفه‌در . ثوبك عقدی (٣) هر نقدر . دم . ايجاب ايلمز ايسه‌ده اسائتدر ﴿ درّ مختار ﴾ يالكز حج ايديلوبده عمره‌يه قصد اولنمديغی حالده تلبيه ايله انجق حجه نيت اولنور . تلبيه ـ٥﴿ لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك انّ الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك ﴾٥ـ ديمكدر كلمات مذكوره‌دن بر كلمه ترك ويا نقصان ايدلمك لايق اولمز . زياده ايديلورسه جائزدر . تلبيه ايدلدكده هنوز محرم اولمغله الله تعالى حضرتلرينك نهی ايتديگی رفثدن يعنی جماع واكا متعلق كلام فاحش وجميع معاصيدن ورفقا وغيريسيله مجادله‌دن اتقا واحتراز ايله‌مك واجبدر ﴿ قدوری ﴾ تلبيه بر كرّه شرط وزياده‌سی سنت وتلبيه‌يی واركك ايسه تلبيه‌ده رفع صوتی ترك ايله‌مك اسائتدر ﴿ درّ مختار ﴾ ابن عمر (رضی الله عنهما) تلبيه‌ده ـ٥﴿ لبيك وسعديك والخير كله فی يديك والرغبة اليك لبيك لبيك ﴾٥ـ ديه‌رك زياده بيوردقلری مرويدر . بعضلردن دخی ـ٥﴿ لبيك حقا حقا لبيك تعبدا ورقا ﴾٥ـ قولی منقولدر ﴿ جوهرة ﴾ محرم

---

(١) تحت ابط ايمن . صاغ قولتوغك آلتی (٢) كتف ايسر . صول اوموز (٣) عقد . باغلامق

اولان مسلم . صيد برّی قتل وصيده حضورده اشارت وغيوبت حالنده تعيين محل صورتيله دلالت ايتمز . گوملك وطون گبی ديكلمش البسه وقاووق وخفتان گيمز وصاريق صارماز ونعلين وار ايكن خفين گيه‌مز . نعلين يوق ايسه اسفل كعبندن خفينی قطع ايدر . باشنی ويوزينی بر شی ايله اورتمز . رأس وبدننده اولان شعری حلق وطيبی مس ايلمز . طرناغنی كسمز ولحيه‌سندن قيل قوپارمز . زعفران وورس (١) وعصفر (٢) وامثالی رنك ويرر شی ايله مصبوغ (٣) اولان ثوبی مغسول اولوبده رنگی فی الجملة زائل اولمديغی حالده اكتسا ايله‌مز . رأس ولحيه‌سنی خطمی ايله غسل ايتمز . غسل ايتمه‌ده وحمامه گيرمه‌ده وبيت ومحمل ايله استظلال (٤) ايلمه‌ده بأس وميانسنه كمر باغلامه‌ده ضرر يوقدر . صلوات خمس عقبنجه ويوكسك محله عروج (٥) ووادی‌يه هبوط (٦) ايتدكجه ورا كبه ملاقی اولدقجه وخصوصا وقت اسحارده تلبيه‌يی اكثار ايدر . هر تلبيه‌يه شروعده اوچ كرّه تكرار ايدوب دنيا كلاميله آره‌لرينی قطع ايتمز . تلبيه ايدر ايكن ردّ سلام . جائز ايسه‌ده غيره سلام ويرمك مكروهدر ﴿ قدوری ودرّ مختار وطحطاوی ﴾ حين استظلالده رأس ويا وجهی بيت ومحمله دوقندرمق مكروه

---

(١) ورس . يمندن گلور برصاری اوتدركه بويا ايديلور (٢) عصفر . اصل بر بويادركه انكله اوروبه وسائره بويارلر (٣) مصبوغ . بويانمش (٤) استظلال . كولگه‌لنمك (٥) عروج . اشاغيدن يوقاری چيقمق (٦) هبوط . يوكسك يردن اشاغی ايتمك

اولدیغندن بو بابده زیاده اعتنا ودقت الزمدر ❊ کمر وصره وسیف وسلاح باغلامق وتختم یعنی یوزك استعمال ومطیب اولمیان کحل ایله اکتحال وختان وفصد (۱) وحجامت اولنمق ودیش چکدیرمك واعضادن وقوعبولان قیریغی صارمق وقیل وصاچ وقمله (۲) دوشمامك شرطیله رأس وبدنی رفقله قاشیمق ضرر ویرمز ﴿تنویر﴾ بدنندن قمله یی قتل ویا القا ایله مك وکهله اولمك ایچون ثوبی گونشه قویمق ویا کندوسنك دلالتیله دیگری اولدیرمك تصدق مستلزمدر ﴿طحطاوی وغیره﴾ مکهٔ مکرمه یه داخل اولندقده مسجد حرامه دخول ایله ابتدا وبیت شریف مشاهده اولندقده تکبیر وتهلیله اعتنا اولنور وبو صره ده حضرت عمر (رضی الله عنه) دن مروی اولان ﴿اللهم انت السلام ومنك السلام فحینا ربنا بالسلام اللهم زد بیتك هذا تعظیماً وتشریفاً وتکریماً ومهابةً وزد من شرفه وعظمه وکرمه من حجه او اعتمره تشریفاً وتکریماً وتعظیماً وبراً﴾ دعاسی وسائر مأثورات قرائت ایدیلور ❊ بعده حجر اسوده استقبال ونمازه شروع ایدرگبی اذنینه قدر رفع یدین ایدیله رك تکبیر وحجر اسود ❊ استلام (۳) قلنور ❊ استلام ❊ سنت اولوب ترك اذا ایسه واجب اولدیغندن بوکا رعایةً مسلمینی ایذا ایتمه دن وزحمت ویرمه دن ممکن اولور ایسه کفینی حجر اسود اوزرینه

(۱) فصد ❊ قان الدیرمق (۲) قمله ❊ کهله (۳) استلام ❊ حجر اسعده الینی ویوزینی سورمك

وضعله تقبیل اولنور ❊ ازدحام ❊ زیاده اولدیغی ولمس وبوس ممکن اولمدیغی حالده اوزاقدن النده اولان شیئی یاخود عصابی مس ایلمك وبو وجهله استلامدن عاجز اولندیغی تقدیرده کأنَّ اللرینك آیه سنی حجر اسودك اوزرینه وضع ایدرگبی اشارت ایدیله رك او جانبه استقبال وآنی تلثیم (۱) ایتمك صورتلری جائز اولور ﴿قدوری ومنح وطحطاوی﴾ مکهٔ مکرمه یه نهاراً تلبیه وخشوع ایله باب معلادن ومسجد حرامه باب سلامدن دخول ایله اوچ کره ﴿الله اکبر﴾ ومتعاقباً ﴿لا اله الا الله وحده لا شریك له له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر﴾ دیمك مستحبدر ﴿منح﴾ نبیّ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرندن مبارك شفتینی ایله حجر اسودی تقبیل وبکاء طویل وقوعبولدیغی مرویدر ﴿شرح مجمع﴾ مسجد حرامه داخل اولندقده ﴿اللهم انت ربی وانا عبدك والبلد بلدك جئت هارباً منك الیك لاؤدی فرائضك واطلب رحمتك والتمس رضوانك اسئلك مسئلة المضطرین الیك الخائفین عقوبتك اسئلك ان تستقبلنی الیوم بعفوك وتدخلنی فی رحمتك وتجاوز عنی بمغفرتك وتعیننی علی اداء فرائضك اللهم نجنی من عذابك وافتح لی ابواب رحمتك وادخلنی فیها واعذنی من الشیطان الرجیم﴾ دیمك دخی مستحبدر ﴿جوهرة﴾ مشاهدهٔ بیت شریفده دعا ❊ مستجاب اولوب حتی امام اعظم حضرتلرینك بر مسئله

(۱) تلثیم ❊ اوپمك

دعا ایله وصیّت بیورمش اولدقلری محقق ومثبتدر ﴿بحر رائق﴾
حجرِ اسودی استلام وتقبیلدن صکره باب کعبه‌یی وِلْی ایدن محلدن
یعنی طائف (۱) کندی صاغ طرفندن طوافه شروع ایدوب ردایی
صاغ قولتغك آلتندن اخراج وطرفنی کتف اَیْسره القا ومنکبِ ایمنی
کشف واظهار ایله (وراء حطیمدن) یدی کرّه طواف ایدر
واوچ اوّلکی طوافده سرعت مشی ایله مَنْکِبَیْنی تحریك وباقی
درت طوافده سکونت اوزره مشی وحرکت ایلر . اثنای
طوافده حجرِ اسوددن مرور اولندقجه ممکن مرتبه استلام
اولنه‌رق طوافی استلام ایله بدأ وختم ایله‌مك بعده مقام ابراهیمه
گلنه‌رك بوراده . ویر بولنه‌مدیغی صورتده مسجدك ممکن اولان
برمحلنده ایکی رکعت نماز قیلمق لازمدر . اشبو طوافه طواف
قدوم دینیلور . طواف مذکور آفاقی‌یه سنت ایسه ده اهلِ مکه‌یه
دگلدر ﴿قدوری وغیره﴾ طائف اولان مسلم . صول جانبندن
طوافه شروع ایتسه طوافی جائز ایسه‌ده لکن دم . واجب اولور
﴿جوهرة﴾ طوافِ سابعدن صکره بیلنه‌رك طواف ثامنه
باشلاندیغی حالده شروع اولنمقدن ناشی اتمام اُسْبوع یعنی تکرار
طواف سبعه لازم گلور * لکن طواف سابع ظنیله شروع
اولنمش ایسه اتمامی ایجاب ایتمز ﴿تنویر﴾ رکن یمانی‌یی بلاتقبیل
استلام . مندوبدر . امام محمد عندنده تقبیل ایله برابر استلام .
سنتدر . رکنِ عراقی ورکن شامی استلام اولنمز ﴿منح﴾
طائف . طواف وصلاتدن صکره تکرار حجر اسوده عودتله

---

(۱) طائف . طواف ایدن

استلام ایتدکدن صکره (صفا) دینیلان محل مبارکه خروج
واوزرینه صعود واستقبال قبله وتکبیر وتهلیل وفخر کائنات
(علیه افضل التحیات) افندمز حضرتلرینه صلات وسلام وحاجاتی
ایچون اللرینی قالدیره‌رق حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه دعا واسترحام
ایدر . بوندن صکره صفادن نزول ومروه جانبنه توجّه ایله
سکونت ووقار اوزره مشی ایلر و (بطن وادی) دینیلان موقعه
وصولده (مِیلَیْنِ اَخْضَرَیْن) بیننده سرعتله سعی وبعده ینه سکونتله
مشی ایدرك مَروَه‌یه وارنجه آکا صعود وصفا اوزرنده
ایتدیگی مثللو استقبال وتکبیر وتهلیل وتصلیة وعرضِ
حاجات مطلوبه ایدر * بومعامله شوط واحد اولوب بونك گبی
التی شوط دها ایدرك یدی شوطی اتمام وصفادن ابتدا ومروه
ایله اختتام ایلدکدن صکره مکهٔ مکرّمه‌ده مُحرِماً اقامت واستدکجه
بیت شریفی نفلاً طوافه مبادرت ایلر ﴿قدوری﴾ سعی اولنور
ایکن ﴿رَبِّ اغْفِرْلِی وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعَزُّ
الْاَكْرَمُ وَاهْدِنِی لِلَّتِی هِیَ اَقْوَمُ فَاِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ﴾ دعاسی اوقنور
﴿جوهرة﴾ زیرده‌کی قطعه‌ده محرّر اولان ومکهٔ مکرّمه‌ده کائن
بولنان مواضع مبارکه . محل اجابتدر .

نظم

دُعَاءُ الْبَرَايَا يُسْتَجَابُ بِكَعْبَةٍ ... وَمُلْتَزَمٍ وَالْمَوْقِفَيْنِ كَذَا الْحَجَرْ
طَوَافٍ وَسَعْىٍ مَرْوَتَيْنِ وَزَمْزَمٍ ... مَقَامٍ وَمِيزَابٍ جِمَارِكَ تُعْتَبَرْ

﴿نهر فائق﴾

علامهٔ زمخشرینك بیانینه گوره وراء . برکیمسه‌نك خلفی ویا قدامی طرفلرندن کندویه مقابل اولان جهتدر . طوافك وراء حطیم . دن وجوبی التی ارشون مقدار محلنك بیت شریفدن اولدیغنه مبنیدر . بو تقدیرجه وراء . دن طوافی ترك ایله حطیمله بیت مکرّم بیننده بولنان فُرجه‌دن طواف ایدلسه جائز اولمیه‌جغندن مکهٔ مکرّمه‌ده اقامت مدّتنجه اعادهٔ طواف ایله امر اولنور و بلا اعادهٍ مملکته عودت اولنسه‌دم . لازم اولور . مع مافیه داخل حطیمدن طواف . صحیح وفقط نمازده کندویه توجّه . غیر صحیحدر . حطیمده حضرت ابراهیم (علیه السلام) ایله هاجر (رضی الله عنها) نك مرقد مبارکلری واردر . محل مزبوره حطیم . دینلدیگی مثللو حِجر وخَطیرة دخی اطلاق اولنور . جانب شمالده رکنِ عراقی ایله رکنِ شامی آره‌سنده نصف دائره شکلنده یای گبی دیوار ایله ممتازدر . دیوارك طولی ایکی ذراع ورنك آمیز مرمرلرله مفروشدر . حطیم . مقدّما داخل کعبه‌ده ایکن بعثت نبویه (علیه افضل التحیة) دن اوّل قریش . بیت شریفی تعمیر وتجدیده مباشرت ایلدکلرنده اکماله مالِ حلاللری کفایت ایتمدیگندن حطیم . بیت مکرّمدن خارجده قالمشدر . عبدالملك ابن مروان زماننده عبدالله ابن زُبیر (رضی الله عنهما) حضرتلری بیت شریفی تجدید وتعمیر بیوردقلرنده حطیمی بیت معظمه‌یه ادخال ایلمشلر ایدی مؤخراً حَجّاج ظالم بوزوب ینه اوّلکی حالنه ارجاع ایتمشدر . مقام ابراهیم (علیه السلام) دینیلان محل مبارك . مشار الیه

حضرتلرینك اسماعیل (علیه السلام) ایله هاجر (رضی الله عنها) یی زیارته تشریفلرنده اثنای نزول ورکوبلرنده اوزرنده قائم اولدقلری حجاره‌در . طولی اون وعرضی یدی قاریش اولدیغی مرویدر . مقام والای مذکور . کعبهٔ معظمه‌نك جدار شرقیسی طرفنده‌کی باب شریف . حذاسنده‌در . مقامك جانب شمالنده مابینی تخمیناً اوچ ذراع مسافه‌ده مرمر طاشدن مبْنا وپك مرتفع براعلا منبر شریف واردر . حجر اسود ایله مقام مزبورك اره‌سی یگرمی یدی ذراعدر . رکن ایله مقام بیننده طقسان طقوز پیغمبر ذیشان (علیهم السلام) مدفون اولدقلری مرویدر . مقام ایله منبر شریف . حذاسنده وبئر زمزم . قربنده وجه کعبهٔ مکرّمه‌یه ناظر . باب السلام العتیق اولوب حولیٔ بیت شریفده‌در) . یوم ترویه‌دن برگون مقدّم اولان ذی الحجةنك یدنجی گونی امام . خطبه قرائت وخطبه‌ده خلقه منایه خروج وبوراده اقامتی وعرفاتده صلاتی ووقوفی وعرفاتدن افاضه وعودتك کیفیتنی تعلیم وبیانه مثابرت ایدر . یومِ ترویه اولان ذی الحجةنك سکزنجی گونی صلاتِ فجر . مکهٔ مکرّمه‌ده بعدالادا منایه خروج ویوم عرفه‌ده صلاتِ فجر ایفا ایدیلنجه‌یه قدر مناده بعده عرفاته توجّه ایدیله‌رك اوراده اقامت اولنور «قدوری» یومِ سابعِ ذی الحجه‌ده اوقونه‌جق اولان خطبه‌یی اکثر کُتُبده صلاتِ ظهردن صکره اولمق اوزره تعیین ونهایه‌ده صلاتِ ظهردن اوّل اوله‌رق تبیین اولنمش ایسه‌ده فقط قبل الزوال مکروه

اولديغى جوهره‌ده بيان ايدلمشدر . منايه طلوعِ شمسدن صكره خروج ايله صلوات خمسى اورادە ادا ايله‌مك موجب فضيلت ومكهٔ مكرّمه‌ده بيتوتت وصلاتِ فجرى آنده اقامت اسائتدر ﴿ جوهرة ﴾ يوم عرفه‌ده شمس . زائل اولدقده امام . كيفيت صلاتى ومناسكِ حج اولان عرفات ومزدلفه‌ده وقوف وانلردن افاضه‌يى ويوم نحرده رمى جمارى وذبح وحلق صورتلرينى وطواف زيارتى مبين جمعه گبى خطبتَيْن . قرائت ووقت ظهرده صلاتِ ظهر وعصرى براذان وايكى اقامت ايله معالحُجّاج ادايه مبادرت ايدر . بركيمسه اوگله وايكندى نمازلرينى منفرداً راحله سنده قيلمق استه‌سه امام اعظم حضرتلرنجه ظهرى وعصرى آيرى آيرى وقتلرنده ادا ايله‌مك لازم اولوب فقط جماعتله اولديغى گبى ايكيسنى بر وقتده جمع ايتمز وامامين عندنده منفرد . دخى جماعت مثللو جمع ايدر بعده موقفه توجّه ايله قربِ جبلِ رحمتده وقفه ايديلور . عرفاتك (بطنِ عرْنة) دينيلان موقعدن غيرى جميع محلى موقف ووقفه‌يه صالحدر . عرفه‌ده وقوفدن مقدّم اغتسال ودعاده اجتهاد مستحبدر ﴿ قدورى وغيره ﴾ شمس . غروب ايتدكده حُجّاج . سكونت ووقار اوزره عرفاتدن نزول ايله مزدلفه‌يه گلوب اوزرنده مِيْقَدَه (١) اولان (جبلِ قُزَح) قربنه اينمك دخى مستحبدر . امام . حُجّاجه صلاتِ مغرب وعشايى

(١) مِيْقَدَه . قبل الاسلام اوزرنده آتش ياقلمش اولان بر اوجاق

براذان واقامت ايله ياتسو وقتنده ادا ايتديرر . امام اعظم وامام محمد حضرتلرينه گوره صلاتِ مغربى يولده ايفا ايله‌مك جائز اولميه‌جغندن ايفا ايديلورسه طلوع فجردن اوّل اعاده لازم گلور خلافاً لامام ابى يوسف ﴿ قدورى وملتقى ﴾ مزدلفه‌ده قبل المغرب عشا قيلنسه صلاتِ مغرب ادا واعادهٔ عشا اولنور واوّلجه قيلنان ياتسو نمازى نافله‌يه قالور وعشا اعاده اولنمامشيكن فجر . ظاهر اولسه عشا جوازه متبدّل اولور ﴿ تنوير ﴾ يوم نحرده فجرِ صادق طلوع ايتدكده امام . حُجّاجه غَلَسده يعنى گيجه نك آخرنده كى قرا كلقده ضيا منتشر اولمقسزين صلات صبحى ادا ايتديروب ومعالحُجّاج وقوف ايدوب عرفه‌ده ايتديگى گبى دعا ايدر . بو وقوف . واجب اولديغندن تركيله دم . لازم اولور . مزدلفه‌نك (وادى مُحَسِّر) دن ماعدا جميع محلى موقفدر . بعده حُجّاج . طلوعِ شمسدن اوّل . صبح . وقتنده منايه نزول ايدرك بطنِ واديدن فسكه طاشى جرمنده يدى اوفاق طاش ايله جمرهٔ عقبه‌يى رميه بدأ ايدرلر وجمرهٔ عقبه عندنده توقف ايتميه‌رك هر طاشى آتدقجه تكبير واوّلكى حصاة (١) ايله تلبيه‌يى قطع ايلرلر . بعده حاجى استرسه قربان . ذبح ايدوب صكره باشنى تراش وياشعرينى تقصير (٢) ايدر . لكن تراش . افضلدر . بوندن صكره مقارنت نسادن غيرى حجه منافى اولان هرشى كندويه حلال اولور

(١) حَصَاة . اوفق طاش (٢) تقْصير . قيرپمق

﴿قدوری﴾ نخود ویا نوات تمر (۱) قدر یدی طاش یاخود جنس ارضدن اولان طین (۲) گبی شی . طریقدن اخذ و غسل ایدیلوب ابهام ومسبحه نك طرفلریله بش ذراع مقداری محله دگین ﴿ بسم الله والله اکبر رغماً للشیطان وحزبه اللهم اجعل حجی مبروراً وسعیی مشکوراً وذنبی مغفوراً ﴾ دینیله‌رك رمی ایدیلور. رامی ایله موضع سقوطك مابینی بروجه محرر بش ذراع مقدارندن آز اولور ایسه طرح . عد اولنمقله برابر هر نقدر کفایت ایدر ایسه ده لکن سنته مخالف اولدیغنه بناءً اسائتدن خالی اولماز . جمره رأس رجله ویا ظهر بعیره (۳) واقع اوله‌رق بنفسها سقوط ایدرسه جائز ایسه ده اگر کندی کندویه دوشمیوبده برکیمسه آلوب وضع ایلرسه اعاده‌سی لازم اولور ﴿جوهرة﴾ موضع جمره دن جمره اخذ ویا بر بیوك طاش آلوب کسر ایله اوفالده‌رق یتمش کوچك جمره پیدا ایتمك ومتنجس . طاشله رمی ایله‌مك مکروه هدر بناءً علیه لایق اولان طاشلرك مغسول وپاك اولمسیدر ﴿تنویر ودر مختار﴾ بوصره‌ده قربان نسا ودواعیسی اولان لمس وقبله حلال اولمز وبعضلرینه گوره صید وطیب دخی غیر حلال ایسه‌ده متفق علیه دگلدر ﴿در مختار﴾ حجاج . یوم مذکورده ویا ایکنجی یاخود اوچنجی گونی مکهٔ مکرمه‌یه گلوب طواف زیارت اولمق اوزره بیت شریفی اشواط سبعه ایله یوقاروده بیان اولندیغی وجهله طواف ایدرلر . اولجه طواف قدومی

(۱) نوات تمر . خرما چکردگی . (۲) طین . بالچق (۳) بعیر . دوه

متعاقب صفا ومروه بیننده سعی ایلمشلر ایسه طواف زیارتده رمل وسعی ایجاب ایتمز اگر سعی ایلمامشلر ایسه بو طوافده ابتدا رمل بعده ذکر اولندیغی اوزره سعی ایلرلر . بوندن صکره مجامعت نسا حلال اولور . ذکر اولنان طواف زیارت . حجده فرض وایام نحرده واجب اولدیغندن ایام نحردن صکره‌یه تأخیری تحریماً مکروه اولدیغی گبی واجبی ترك . سببیله امام اعظم حضرتلری عندنده دم . دخی لازم گلور ﴿قدوری﴾ نهایه‌ده بیان اولندیغی اوزره رمی وذبح وحلق وطواف . ایام نحرده ترتیب اوزره ادا اولنور وطائف اولان مسلمه ستر عورت وحدث ونجسدن طهارت کامله واجب اولور . کما مر ﴿جوهرة﴾ طواف زیارتك اول وقتی یوم نحرك طلوع فجرندن صکره اولوب ایام نحرك اولکی گوننده افضل وایام نحرده ولیالیسنده بلا کراهة جائزدر ﴿منح﴾ طواف وسعی‌ده ایکن اقامت صلات اولنسه طواف وسعی ترك ایدیلوب بعد الصلوة بنا اولنور ﴿جوهرة﴾ طواف زیارتدن صکره منایه عودتله انده اقامت ایدیلور . ایام نحرك ایکنجی گونی بعد زوال الشمس جمار ثلثه . رمی اولنمق اوزره برنجی جمره‌دن که . مسجد خیفی ولی ایدن جمره‌در . بوندن ابتدا ایله یدی طاش رمی وهر رمی‌ده تکبیر وبعده عندنده وقوف ودعا اولنور . بعده جمرهٔ اولی گبی جمرهٔ ثانیه‌ده دخی رمی ووقوف ودعا وجمرهٔ ثالثه یعنی عقبه دخی برمنوال محرر اجرا قلنور وبونك نزدنده وقوف اولنماز . ایام نحرك اوچنجی گونی دخی بعد الزوال جمار ثلثه وجه مذکور اوزره یدیشر طاش رمی ایتمك صورتیله ایفا اولنوب عجلةً عودت

قصد ایدیلور ایسه مکهٔ مکرّمه‌یه عزیمت ایدیلور وباقی قالان
یگرمی برطاش احتیاجی اولانه دفع ویا طاهر برمحله وضع اولنوره
اگر عودت ایتمیوب‌ده منا‌ده اقامت اولنور ایسه یوم رابعه‌ده دخی
دیگرلری مثللو بعد الزوال جمار ثلثه‌یی رمی ایله‌مك واجب اولوره
بو رمیی طلوع فجردن صگره قبل الزوال تقدیم واجرا ایتمك امام
اعظم حضرتلرینه گوره جائزدر خلافاً لامامین «قدوری»
راکباً ویا ماشیاً رمی. جائز ایسه‌ده جمرهٔ عقبه‌ده راکباً وماعداده ماشیاً
افضلدر «ملتقی» احمال (۱) واثقالی (۲) منادن اوّلجه مکه‌یه ارسال
ایله کندوسی منا‌ده رمی جمار ایچون اقامت ایتمك شغل قلبی موجب
اولدیغندن مکروهدر. کذلك عرفاته گیدر ایکن اثقالنی مکه‌ده براقمقده
دخی عدم امنیتدن ناشی کراهت واردر. لکن اشبو ایکی صورتده‌کی
کراهت. شغل قلب وعدم امن ایله مقیّد بولندیغندن بونلر موجود
اولمدیغی حالده کراهت دخی یوقدر «مجمع الانهر» مکه‌یه
رجوع ایدلدکده. وادیٔ محصّب. دینیلان محل که نماز وصدقه
وتلاوت قرآن ودعا وثنا ایله اشتغال اولنه‌جق برموقع مبارك
اولوب بوکا. ابطح وبطحاء وحصبا. دخی دینیلور* بورایه
نزول ایله برساعت مقداری اقامتدن صگره مکهٔ مکرّمه‌یه گلنوب
استدیگی قدر اقامت اولنور. بعده مکه‌دن سفر. قصد اولندقده
بیت شریفه توجّه واشواط سبعه ایله طواف وداع اجرا ایدیلوره
بو طوافده رمل وسعی اولنمز. اشبو طواف وداع اهل مکه‌نك

(۱) احمال* یوکلر (۲) اثقال* آغرلقلرکه اشیا مقصوددر

غیریسنه واجبدر. حاجی طواف وداعك ایکی رکعت نمازینی
بعد الادا. ماء زمزمدن شرب ایدوب وباب کعبه‌یه گلوب تعظیماً
عتبهٔ مبارکه‌یی تقبیل ووجه وصدر وخدّ ایمننی باب ایله حجر اسعد
بیننده اولان ملتزمه وضع وصاغ الینی رفع ایدوب «السّائل
ببابك یسئلك من فضلك ومغفرتك ویرجو رحمتك» دیه‌رك
کمال تضرع وخضوع ایله استرحامات‌ده بولنور وبیت مکرّمك استار
شریفه‌نه یعنی اورتوسنه برمقدار تشبث وتوسّل وقلباً دعا وعیناً بکا
وبیت شریفه عطف نظر حسرتنما ایدرك قهقریاً (۱) رجوع ومسجد
حرامدن خروج ایلر «ملتقی ومجمع الانهر» «بعضلرینك
بیانه گوره بئر زمزمك عمقی التمش طقوز ویوقار یسنك عرضی
درت ذراعدر* صوینك کثرتندن کندویه زمزم تسمیه اولنمش
ودروننده اوچ عدد عیونی اولدیغی وکعبهٔ معظمه‌دن بئر زمزم
شریفك بعدی یگرمی بر ذراع ایدوگی مروی بولنمشدر»*
محرم اولان مسلم. مکهٔ مکرّمه‌یه داخل اولمیوب‌ده عرفاته توجه واسلوب
سابق اوزره اورداه وقفه ایلسه طواف قدوم. ساقط اولور واشبو
طواف. سنت اولدیغندن ترکی سببیله حاجینك اوزرینه دم
وصدقه وحرمت وقضا مثللو برشی لازم گلمز* برحاجی عرفه
گوننك زوالندن یوم نحرك طلوع فجرینه قدر براز وقت.
عرفاتده وقفه ایتسه ویا عرفاتدن سریعاً یاخود نائماً ویا کندویه
اغما وسکر وجنب وحیض حاللرندن بری ویا برقاچی عارض

(۱) قهقریاً* گیروگیرو چکیله‌رك

اولەرق مرور ایلەسه وینه بونڭ گبی رفیق ویاغیریسی کندی ایچون حجه اهلال (۱) ایدرك احراملنسه ویا یوم عرفه نڭ عرفه اولدیغی معلومی اولمیەرق واقف اولسه حجی صحیح اولور ﴿ در مختار وطحطاوی ﴾ بو صورتده رفیقی وغیریسی بلا احرام گچر ایکن احرامه نیت ومناسك حجی ادا ایتسه امام اعظم حضرتلرینڭ عندنده حجه کافیدر خلافاً لامامین ﴿ جوهرة ﴾ حاجی. عرفاتده وقفەوآندن مرور ایتمسه حجی فوت اولور چونکه ﴿ اَلْحَجُّ عَرَفَةٌ ﴾ حدیث شریفی موجبنجه عرفەده وقفه ایتمك حجڭ ایکی رکننڭ معظمیدر * وقفەنڭ معظمِ رکنَین اولمسی انجق ایشلندیگی حالده حجڭ بطلانندن امنیت حاصل اولدیغنه مبنی اولمغله طوافڭ افضلیتنه منافی دگلدر بنابرین بو صورتله وقفه ایلمیان حاجی. طواف وسعی ایدوب افعال عمره ایله تحلل (۲) وحجی هرنقدر نذر وتطوع اولور ایسەده سنهٔ آتیەده قضا ایدروا وزرینه دم . لازم گلمز ﴿ درر وغیره ﴾ سبق ایدن افعال حجڭ جملەسنده مرأه رجل گیبدر * شوقدرکه مرأه رأسنی آچیوب یالگز براز وجهنی کشف ایدر وتلبیەده رفعِ صوت ایتمیەرك کندی نفسنه اسماع ایتمك درجەده تلبیه ایلر وطوافده رمل ایتمز و(میلَین اَخضَرَین) بیننده سعی ایلمز وباشنی تراش ایتمیوب بلکه مقراص ایله صاچلرینی براز قیرپار ﴿ قدوری ﴾ مرأه یه خفّینی وحُلیسنی (۳) وثوب حریرینی لبس ایلەمك وباشنه

---

(۱) اِهلال . لَبَّیك دیەرك رفع صوت ایتمك (۲) تَحَلُّل . احرامدن چیقمق (۳) حُلِیّ . قادینلرڭ جواهر وسائرەدن اولان زینت اشیاسی

خماره وضع ایتمك جائزدر * بلا ایذاء تقبیل . ممکن اولسه بیله ازدحام . وقتنده حجرِ اسوده تقرب ایله استلامدن مرأه ممنوعەدر ﴿ جوهرة وغیره ﴾ حیض . مرأه یه طوافدن غیری نُسُك حجی مانع اولمز وایام نحردن صگره طاهره اولدقده طوافِ زیارتی ادا ایدر واوزرینه قربان ایتمك گبی برشی لازم گلمز * وقوف وطوافِ زیارتدن صگره حائض اولور ایسه طوافِ وداع . ساقط اولور * نفساء دخی حکمده حائض گیبدر ﴿ تنویر ﴾

ایکنجی باب

حج قرانه دائر مسائلی محتویدر

﴿ یا آلَ مُحَمَّدٍ اَهِلُّوا بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ مَعاً ﴾ حدیث جلیلی دلالتیله حجِ قران . ائمهٔ حنفیه حضراتی عندنده حج تمتع وافراددن افضلدر . قِران . حج ایله عمره بینی جمع ایلەمك دیمكدر . مُحْرِم . درت نوع اولوب بری مُفرِد بالحجدرکه اَشهُرِ حجده گرك میقاتدن گرك قبل المیقات یالگز حج . نیتیله احرام ایدندره دیگری اشهر حجده ویا اَوَّلجه میقاتدن ویاقبل المیقات ﴿ لَبَّیكَ بِعُمْرَةٍ ﴾ دیەرك یالگز عمره یه نیت وصگره اَعمالِ عمره یه مبادرتله اوسنه حج ایتمیاندرکه بوکا مُفرِد بالعمره دینیلور . بریده اشهر حجده ویا اَوَّلجه میقاتدن ویاقبل المیقات احرامده حج ایله عمرەیی جمع

ايدرك و ﴿ لبيك بحج وعمرة ﴾ ديه‌رك افعال حج وعمره‌يى معاً اجرا ايدن قارندر . دردنجيسى متمتعدركه اشهر حجده ويا اوّلجه‌يا اكثر عمره نيتيله احرام وعمره‌يى ويا اكثر اشواطنى اشهر حجده ايفا ايله بعد التحليل اهلنه گتميه‌رك اوّل سنه وقت مخصوصى حلولنده حج ايچون محرم اوله ﴿ملتقى ومجمع الانهر وغيرهما﴾ صفت قران . احرامده عمره وحج ايله برابر تلبيه ورفع صوت ايله مكدر . ميقاتدن وياقبل الميقات احرام قصديله ايكى ركعت صلات احرام . عقبنده ﴿ اللهم انى اريد الحج والعمرة فيسرهما لى وتقبلهما منى ﴾ دينيلور . مكهٔ مكرّمه‌يه داخل اولندقده اوّلا عمره ايچون بيت مكرّم . يدى شوط ايله طواف اولنوب اوچ اوّلكى طوافده رمل (١) وباقيسنده سكونت اوزره مشى وصفا ومروه بيننده سعى ايتدكدن صكره بلا حلق . حج ايچون دخى طواف قدوم اولنه‌رق بعده ينه صفا ومروه بيننده حج مفرده بيان اولنديغى وجهله سعى ايديلور ﴿قدورى وملتقى﴾ اهلالى يعنى تلبيه‌يى وبونده لازم اولان رفع صوتى ميقاتدن بدأ ايتمك شرط اولمديغندن قبل الميقات دخى جائزدر ﴿درر﴾ عمره وحج ايچون ايكى طوافى متواليا ايفا ايله بعده سعيلرى دخى بويله‌جه اجرا ايله‌مگه جواز وار ايسه ده سعى عمره‌نك تأخيرى وطواف قدومك اكا تقديمى سببيله اسائت ترتب ايدر ﴿درر وملتقى ومجمع الانهر﴾ يوم

(١) رمل . حين مشى ده اوموزلرى تحريك ايليه‌رك قوّتلو يورمك

نحرده جمرهٔ عقبه رمى اولندقده اداى نسكنه تشكراً دم قران اولمق اوزره وجوباً برشاة ويا مستقلاً ياخود ديگر التى مسلم ايله مشتركاً بربدنه ويا بربقره ذبح ايديلوره بونلردن برى بولنه‌مامسندن ويا فقر حالدن ناشى ذبح هدى ايديله‌مديكى حالده يوم نحردن مقدم اولمق وعرفه گونى ختام بولمق يعنى ذى الحجة‌نك يدى وسكز وطقوزنجى گونلرنده صائم بولنمق اوزره اوچ گون اورج طوتيلوره ايام مذكوره‌ده اورج طوتلمقسزين عرفه مرور ويوم نحر دخول ايدر ايسه بعده صوم كافى اولمديغندن وجوباً دم ترتب ايدر ﴿قدورى وملتقى﴾ صومى عرفه گوننه قدر اوچ گون متواليا اجرا ايله مكده افضليت واردر . مع مافيه ذكر اولنان اورجى ايام مذكوره‌دن اوّل گرك متواليا گرك متفرّقا طوتمق دخى جائزدر * صوم . بدل هدى اولوب بدل ايسه انجق شارعدن اولديغنه بناءً نص شريف . بدلى وقت حجه تخصيص ايلمشدر ﴿درّ مختار وطحطاوى﴾ حاجى . افعال حجدن فراغندن وايام تشريقك گذرانندن صكره مكه‌ده ويا مملكتنده يدى گون دها متواليا ويا متفرّقا صائم اوله‌رق عشرهٔ كامله‌يى اكمال وايفا ايدر . لكن بونده‌ده تتابع . افضلدر * قارن . مكه‌يه داخل اوله‌رق وياه اولميه‌رق طواف عمره‌يى اجرا ايلمكسزين عرفاته توجّه ووقوف ايتسه اشبو وقوفله عمره‌سنى رفض (١) ايتمش اوله‌جغندن دم قران . لازم اولمز . چونكه دم قران ايكى عبادتك جمعى نعمتنه تشكر ايچون اولوب

(١) رفض . ترك ايلمك

بو حاصل اولمديغى حالده دم قران. واجب اولميوب انجق ترك عمره‌دن طولايى اوزرينه دمِ رفض وقضاى عمره لازم گلور ﴿قدورى وملتقى وغيرهما﴾ قارن . عمره‌يى ايام تشريقدن صكره قضا ايدر وواجب اولان دم . دمِ جبر اولمغله آندن اكل ياخود آنكله اشتراك جائز اولمز * قارن . مكه‌يه داخل اولوب ده درت كرّه طوافدن صكره عرفاته توجّه ايلسه ركنِ عمره بولنديغى جهتله عمره‌سى باطل اوليه‌جغندن يومِ نحرده طواف زيارتدن اوّل اوچ طواف دها ايتمكله عمره‌سنى اتمام ايلر ﴿جوهرة ومنح﴾

اوچنجى باب

حج تمتع بيانده در

ائمهٔ حنفيه حضراتى نزدنده حجِ تمتع . حجِ افراددن افضلدر * متمتع ايكى نوع اولوب برى هديى يعنى قربانى برلكده سوق ايدر وديگرى برابر گوتورمز * ميقاتدن وياقبل الميقات عمره نيتيله احرام ومكه‌يه دخول وعمره ايچون كعبهٔ معظمه‌يى طواف وسعى‌دن صكره هدْى . سوق ايتمديسه حلق وياتقصير ايله عمره‌دن خروج وتحلّل وطوافه بدأ ايتدكده قطعِ تلبيه ومكهٔ مكرّمه‌ده بلا احرام . اقامت ايلمك حجِ تمتعك صفتلرندندر * يوم ترويه اولدقده متمتِع . نيت حج ايله مسجد شريفدن احرامه داخل

اولوب مفْرد اولان حاجّك افعالنى ادا واوزرينه واجب اولان دمِ تمتعى اجرا ايدر ﴿قدورى وغيره﴾ مسجددن احرام . شرط اولمديغندن حرمدن ايدلسه‌ده جائز ويوم ترويه‌دن مقدّم احرام . افضلدر ﴿درر وملتقى﴾ اگر احرامِ حجدن صكره منايه گيتمزدن اوّل طواف قدوم ويانفل ايچون طواف ورَمَل وسعى اولنديسه طوافِ زيارتده رمل اولنميه‌جغى گبى بعده سعى دخى اولنمز ﴿جوهرة﴾ متمتِع . ذبح ايده‌جك هدى بوله‌مز ويا قدرتى اوله‌مز ايسه قِران مثللو اوچ گون ايام حجده ويدى گونده حينِ رجوعده صائم اوله‌رق عشرهٔ كامله‌يى ادا ايدر ﴿قدورى﴾ صومِ ايامِ ثلثه‌يى احرام عمره‌دن صكره ادا جائز ايسه‌ده اندن مقدّم جواز يوقدر وآنفاً بيان اولنديغى وجهله صومك صوك گونى عرفه اولمق اوزره تأخيرى وتتابعى مندوبدر ﴿درر﴾ وجهِ اوّل اوزره متمتِع هدينى مكه‌يه سوق ايتمك قصد ايتسه محلندن عمره ايچون تلبيه ايله احرام ايدرك سوق ايدر . اگر قربان اوله‌جق حيوان . مطيع اولورسه يدمكدن اوكنده سوق ايتمك دها افضلدر زيرا فعلِ نبى (عليه السلام) بويله واقع اولمشدر . قربان . بدنه ايسه جلد ويانعل . مقوله‌سندن قلاده (١) ايدرك اكا تعليق ايلر . بدنه‌يى اشعار ايلمك يعنى انك سنامنى (٢) صاغ ياخود صول طرفدن

---

(١) قِلاده بوراده قربان اوله‌جغنه علامت اولمق اوزره حيوانك بوينه آصيلان شى (٢) سَنام . دوه‌نك اوركجى

براز شق ایله اخراجِ دم ایتمك امامین عندنده جائز ایسه‌ده بونده تعذیب حیوان اولدیغندن امام اعظم حضرتلرینه گوره مکروهدر ﴿قدوری وغیره﴾ مکه‌یه داخل اولندقده عمره ایچون طواف وسعی اولنور وسوقِ هدی ایلدیگی جهتله احرامِ عمره‌دن تحلّل ایدلمز . بعده یوم ترویه‌ده حج ایچون حرمدن تکرار احرامه گیریلور . یومِ ترویه‌دن مقدّم احرامه داخل اولمق جائز وبلکه افضلدر . قسم ثانیدن اولان مُتمتّعه دخی دمِ تمتع واجبدر . یوم نحرده تراش اولندقده احرامِ حج وعمره‌دن خروج ایله حلال اولنور . اهل مکه ایله داخل میقاتده اولانلر ایچون حجِ تمتع وقران جائز اولمدیغندن انلر انجق حجِ افراد ایدرلر . متمتع . سوقِ هدی ایلمکسزین حلق ایله عمره‌دن بعدالفراغ بلده‌سنه عودت ایلسه تمتعی باطل اولور ﴿قدوری وغیره﴾ اشهر حجدن مقدّم عمره نیتیله احرام ایدیلوبده درت شوطدن نقصان اوله‌رق عمره ایچون طواف ایدلسه واشهر حجك حلولندن صکره باقی قالان طوافی اتمام ایله حج . نیتیله احرام اولنسه حجِ تمتع ایدلمش اولور . اگر عمره ایچون اشهر حجدن اوّل درت کرّه ویادها زیاده طواف ایدیلوبده بعده اُول سنه‌ده حج اولنسه تمتع اولمز . اشهرِ حج . شهر شوالك ابتداسندن اعتباراً ذی‌الحجه‌نك اوننه قدر ایکی ماه اون گون ایسه‌ده نیتِ حج ایله احرامی اشهرِ حجه تقدیم ایله‌مك دخی جائز وبو حالده حج منعقد اولور ﴿قدوری﴾ یوم نحر دخی ایام حجدندر خلافاً

لامام ابی یوسف . بر مسلم . اشهرِ حجده زید ایله تکلّم ایتمامگه یمین ایدوبده یوم نحرده تکلّم ایلسه امامین عندنده حانث (١) اولور امام ابی یوسفه گوره حانث اولماز ﴿جوهرة﴾ کوفی اولان مسلم . اشهرِ حجده عمره ایدوب احرامدن خروج ایدرك مکه‌ده ویا داخل میقاتده اقامتدنصکره حرمده احرامه داخل اوله‌رق حج ایتسه تمتعی صحیح اولور ﴿ملتقی وغیره﴾ مرأه . احرام وقتنده حائض بولنسه غُسل ایدوب احرامه گیره‌رك تلبیه ایدر وحجاجك ایتدیگی گبی افعال حجی ادا ایلر . لکن طاهره اولنجه‌یه قدر بیت معظمی طواف ایده‌مز . اگر وقوف وطوافِ زیارتدن صکره حائض اولورسه مکه‌دن انصراف ایدوب طوافِ وداعی ترك ایدر وبونك ایچون برشی لازم گلمز ﴿قدوری﴾ مکه‌دن خروجدن اوّل پاك اولدیغی تقدیرده طوافِ وداع . ایجاب ایلر . شاید بیوتِ مکه‌یی تجاوزدن صکره طاهره اولدیسه عودت ایتمز ﴿جوهرة﴾

دردنجی باب

غیر ایچون ایدیله‌جك حج بیانده‌در

عبادات مالیه‌ده مطلقا نیابت جائز وبونده صاحبنك قدرت وعدمِ قدرتی مساویدر چونکه بوبابده فقرایه ایصالِ نفع . مقصود

(١) حانِث . یمینی طوتمیان

اولدیغندن فعلِ نائبله‌ده مقصد. حاصلدر ٭ عبادت بدنیه‌ده نیابت ٭ قطعا جائز اولمز وبونده عجز وعدم عجزه اعتبار اولنمز ٭ چونکه عبادت بدنیه‌ده رضای الهی ایچون نفسِ اماره‌یی وجوارحی اتعاب (۱) مطلوب اولوب نیابتده ایسه بو حصولبوله ماز ٭ عبادات بدنیه ومالیه‌دن مرکب اولان حج مثللو عبادتده موت وقوعبولمق ویاحبس ومرض گبی زوالی ممکن عجزدن ایسه موته‌قدر عجزك دوامی ویاعمی وزمانت (۲) گبی زوالی غیرمرجو عذری بولنمق شرطلریله نیابت. تجویز اولنمشدر نائب عن الحج ﴿لَبَّيْكَ بِحَجَّةٍ عَنْ فُلَانٍ﴾ دیه‌رك احرام ایله‌مك ونفقه فاضله‌یی وصی‌یه ویاورثه‌یه رد ایتمك لازمدر ﴿ملتقی﴾ آمرِ حج. فضله نفقه‌یی نفسنه هبه ایدوب (ینه نفسك ایچون قبضه‌سنی وکیل ایتدم) دیسه فضله نائبه حلال اولور ﴿اشباه﴾ مأمور بالحج اولان کیمسه یولده مریض ویامحبوس اولسه حج ایچون مالی غیری‌یه دفع ایده‌مز انجق آمر. مالی حین اعطاده (دیلدیگك گبی ایشله) دیدیسه حج ایچون مالی آخره ویرمك مریض اولمسه بیله جائز اولور ﴿درّمختار وابن عابدین﴾ مأمور بالحج ٭ طریق حجده قبل الوقوف وفات ایتسه ویانفقه‌سی سرقت اولنسه امام اعظم حضرتلرنجه آمرك مجموعِ مالندن باقینك ثلثی وفاایدرسه وآمر مأموره برمنزل تعیین ایتمدیسه ثلث مذکور ایله صکره برکره آمرك بلده‌سندن وامامین عندنده انجق مأمورك وفات ایلدیکی محلدن کذلك بردفعه حج اولنور ٭ امام ابی یوسف

(۱) اِتعاب ٭ یورمق (۲) زَمانَتْ ٭ کوتورم اولمق

عندنده وصیتك محل نفوذی ثلث اولدیغندن ثلث مالك بقیه‌سیله وامام محمده گوره مأموره ویریلان اقچه‌نك باقی قالان مقداریله حج ایدلمك لازم گلور وشاید باقی برشی قالمامش ایسه بو حالده وصیت باطل اولور ٭ مثلا کندوسی ایچون حج ایله وصیت ایدرك وفات ایدن مسلم درت بیك درهم ترك ایلسه ووصی مأموره بیك درهم اعطا ایدوب اوده سرقت اولنسه عند الامام مال باقینك ثلثی اولان بیك درهمله واودخی سرقت اولنسه ینه مال باقی اولان ایکی بیك درهمدن ثلث ایله وهکذا ثلث مالدن حجه کفایت ایتمیه‌جك درجه‌یه وارنجه‌یه‌دك قاله‌جق مقدارله بلده‌سندن ویایتشدیگی یردن حج اولنور ٭ امام یوسفه گوره اولکی بیك درهم سرقت اولندقده ثلث ترکه‌دن باقی اولان اوچ یوز اوتوز اوچ وبرثلث درهمله موقع وفاتدن ویا یتشدیگی محلدن حج ایدیلور ٭ وتکرار سرقت وقوعبولسه وصیت باطل اولور ٭ وامام محمده گوره اَلْف اَوّلدن باقی وار ایسه محل وفاتدن ویایتشه بیلدیگی یردن حج اولنوب فقط باقی یوق ایسه کذلك وصیت حکمسز قالور ﴿درّمختار وابن عابدین﴾ بالذات حجه خروج ایدن مکلّف. قبل الوقوف وفات ایدوبده کندیسی ایچون حج ایله وصیت ایتسه مال ویامکانی بیان ایلمش ایسه موجبنجه معامله اولنور وبیان ایلمامش ایسه ثلث مالی وفا ایدر ایسه کندی بلده‌سندن وایتمز ایسه وفا ایلدیکی محلدن حج ایتدیریلور ﴿تنویر﴾ مقدما نفسیچون حج ایتمیان کیمسه‌نك ومطلقا مرأه وعبد مأذونك احجاجی جائز ایسه‌ده حج ایتمش اولان حُرّ بالغ وعاقل. ارککك نیابتی اَوْلی در ﴿ملتقی﴾ علی الاطلاق حج ایله وصیت ایدلسه

وصی بنفسه حج ایتمك جائز اولوب لکن وصی . ورثه دن
بولندیغی یاخود غیری یه دفعِ مال ایله امر اولندیغی حالده
ورثه نك اجازتنه توقف ایدر «اشباه» برمسلم . مرض
وحبس گبی زوالی مأمول عجزدن ناشی حیاتنده بدل
یوللایوب بعده عجز . مستمر اولوبده وفات ایتسه فرض . ساقط
اولور . وقبل الوفات عجزی زائل اولسه تکرار بنفسه حج ایتمك
لازمگلور وبدلاً ایتدیردیگی حج . تطوّع صاییلوره اگر عمی وزمانت
مثللو عجزك اندفاعی امید اولنمز ایسه عجز . مستمر اولمسه بیله نیابتله
کذلك فرض . سقوط ایدر «بحر» ایکی آمرك حجی ایچون برمأمور
احرام ایتسه آمرلرگرك ابوینی گرك اجانب اولسون هر برینی آخره
تشریك جهتندن آمرلرك امرلرینه مخالفتله گویا انلركماللرینی نفسنه
صرف ایتمش اوله جغنه واحد هماپی صورت اولویتده ترجیح ایله
حجی اکا تخصیص ایتمگه قادر اولهمیه جغنه بناءً حجی فرضاً ویا
نفلاً نفسی ایچون ایلمش اوله جغندن آلدیغی نفقه لری تضمین لازمگلور
وحجی امر ایلیان ایکی شخصك عهده لرندن فریضهٔ حج . خروج
ایتمز . لکن مأمور . لاعلی التعیین برینی نیتله احرامی . ابهام (۱) یاخود
{لبیك بحجة} دیوب غیری برشی ذکر ایتمیه رك احرامی . اطلاق
ایدوب بعده افعال حجدن اوّل . احدهماپی تعیین ایلسه صحیح اولور
خلافاً لامام ابی یوسف . اما بلاامر . ابوینندن ویا ایکی اجنبیدن
گرك تعیین گرك ابهام . صورتیله تبرّعاً حج ایچون احرام ایدیلوب
بعد الادا ثوابی معیّناً برینه ویا ایکیسنه اهدا ایتمك جائز

(۱) ابهام . مبهم براقمق یعنی بللو ایتمامك

اولدیغی گبی متبرّع . وارث اولوبده احد ابوینك ذمتنده
حجة الاسلام بولنوب بلاوصیة فوت اولمش اولسه علی خلاف القیاس
هم کندیسندن همده احد ابویندن فرض . ساقط اوله جغی احادیث
شریفه ایله ثابتدر . اگر اجنبی ایسه یالکز کندیسندن فرض . ساقط
اولوب میته انجق ثواب حج . عائد اولور «در مختار وابن عابدین»
قران وتمتعه آمر . اذن ویرمش ایسه متعه وقران . دملری وجنایت
دمی مأموره واحصار . دمی . آمره ترتب ایدر . مأمور . عرفاتده
وقوفدن اوّل . جماع ایتسه نفقهٔ آمری ضامن اولور وسنهٔ آتیه ده کندی
مالندن حج ایتمك لازم گلور «درر» مأموره خدمت ایدن کیمسه نك
نفقه سی مأموره عائد ومأمور خادم استخدام ایدر مقوله دن
اولدیغی حالده قوللاندیغی خدمتکارك نفقه سی آمره راجع اولور
«اشباه» قبل الاحرام مأموری نیابتدن عزل واسترداد مال
جائزدر . بوصورتده نائبك عزلی خیانتی ایچون ایسه رجعت وعودت
مصرفی کندی مالندن وضعف رأیندن ویا مأمور حجی جهلندن ناشی
ایسه مال میتدن وهیچ بر تهمتدن طولایی اولمدیغی تقدیرده مال
وصیدن ایجاب ایدر «تاتارخانیة» نماز واورج وصدقه وتلاوت
قرآن وذکر وطواف وحج وعمره وزیارت قبور وتکفین موتی
وسائر انواع عباداتدن برینه حین عملده نفسی ایچون نیت ایدلدیگی
حالده بیله آنك ثوابنی احیا وامواتدن غیره هبه وهدیه ایله مك
جائز اولدیغنه دائر برچوق ادله واردر . ازجمله بری
دار القطنی دن روایت اولنان حدیث شریفدرکه برکیمسه

طرفندن نبیّ محترم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینه (كان لی ابوان ابرّهما حال حیاتهما فكیف لی ببرّهما بعد موتهما) یعنی بنم حیاتلرنده كندولرینه ایولك ایلدیكم ابوینم وار ایدی وفاتلرندن صكره كندولرینه برّ واحسانم نصورتله ممكن اولور مآلنده وقوعبولان سؤاله جواباً ﴿ انّ من البرّ بعد الموت ان تصلی لهما مع صلاتك وان تصوم لهما مع صومك ﴾ امرجلیلی شرفصادر اولمشدر معنای منیفی نمازكله برابر انلر ایچون نماز قیله‌سك وصیامكله برابر انلر ایچون صائم اوله‌سك دیمكدر . حضرت علی (كرم الله وجهه) دن منقولاً كذلك دارالقطنی دن مروی اولان ﴿ من مرّ علی المقابر وقرأ قل هو الله احد احدی عشرة مرّة ثم وهب اجرها للاموات أعطی من الاجر بعدد الاموات ﴾ وانس (رضی الله عنه) حضرتلرندن روایت اولنان ﴿ من دخل المقابر فقرأ سورة یس خفّف الله عنهم یومئذ وكان له بعدد من فیها حسنات ﴾ وكذلك انس (رضی الله عنه) جانبندن حبیب كبریا علیه افضل التحایا افندمز حضرتلرندن استفسار زمیننده وقوعی ابو حفص العكبری دن روایت اولنان (قال انس انا نتصدق عن موتانا ونحج عنهم وندعو لهم فهل یصل ذلك لهم) قال النبیّ صلی الله علیه

وسلّم ﴿ نعم انه لیصل الیهم وانهم لیفرحون به كما یفرح احدكم بالطبق اذا اهدی الیه ﴾ مثللو حدیث شریفلر دخی شرفوارد اولمشدر . رسول اكرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری بری نفس نفیس نبویلری ودیگری امتلری ایچون اولمق اوزره آقلی قره‌لی الآجه ایكی قوچ تضحیه بیوردقلری ابو داوددن مرویدر . بونلره وسائر آثار جلیله‌یه نظراً انسانه غیرك عملندن نفع اولدیغی ثابت اولور ﴿ حلبی نقلاً عن الزیلعی ﴾ حجده صریحاً نیابتك صحتنه دلیل اولمق اوزره ابن عدینك كاملده وامام بیهقینك شعبده وامام سیوطی نك جامع الصغیرنده ﴿ ان الله یدخل بالحجة الواحدة . ثلثة نفر . الجنة . المیت والحاج عنه والمنفذ لذلك ﴾ حدیث شریفی ذكر وایراد قلنمشدر . ﴿ وان لیس للانسان الا ما سعی ﴾ آیت جلیله‌سنه بعضلری طرفندن (الا اذا وهبه له غیره) یعنی بر كیمسه كندی عملنك ثوابی غیری‌یه بخش ایدرسه اولور معناسی ویرلمشدر ﴿ طحطاوی وكمال ﴾ ابن عباس (رضی الله عنهما) دن روایت اولندیغی اوزره آیت جلیلهٔ مذكوره ﴿ والذین امنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم ذریتهم ﴾ نص شریفیله منسوخدر . یرده ﴿ وان لیس للانسان الا ما سعی ﴾ آیت كریمه‌سی موسی وابراهیم (علیهما السلام) حضرتلرینك قوملرینه مخصوصدركه

انلرك صحفلرنده اولانی ﴿ ام لم ينبأ بما فی صحف موسی وابراهيم الذی وفی ﴾ آیت کریمه‌سندن صکره حکایة واقع اولمشدر ﴿ وان اسأتم فلها ﴾ کلام مجیدنده کی (فلها) ای فعليها و (لهم اللعنة) ای عليهم ايله تفسير اولندیغی گبی (للانسان) دخی ای علی الانسان ايله تفسير اولنمشدر عباداتك برقاچ نوعی اولوب بوندن بری زکات وعشر وکفارات وصدقهٔ فطر مثللو عبادت مالیه‌در. دیگری صلات وصوم واعتکاف وتلاوت قرآن واذکار گبی عبادت بدنیهٔ محضه‌در . بریده حج. مانندی مالیه وبدنیه‌دن مرکب اولان عبادتدر ﴿ مجمع الانهر ﴾

بشنجی باب

محرم حقنده اولان جنایاته دائر مسائل مخصوصه در

جنایات . جمع جنایت‌در . جنایت . شرعاً حرام اولان فعلك اسمیدر . بوراده مقصود . احرام ویاحرم . سببیله حرام اولوب ایشلمه‌سی منع اولنمش اولان فعلدر ﴿ در مختار ﴾ محرم بالغ اولان مسلم . گوزل رایحه‌لو شیلری استعمال ایلسه اوزرینه کفارت واجب اولور شویله‌که برعضو کامله ویاعضو واحددن زیاده‌سنه ولو سهواً اولسون طیب سورر ایسه بر دم وبر عضودن اقل . محلی تطییب ایلر ایسه صدقه لازم گلور . یوم

ویالیلهٔ کامله‌ده دیکیلمش ثوب اکتسا یاخود باشنی برشی ایله بنفسه ویانائم ایکن غیریسی ستر ایتسه بردم وبریومدن ناقصده صدقه ایجاب ایدر . محرم . رأس ویالحیه‌سنك ربعنی ویادها زیاده‌سنی تراش ایدر ایسه دم وربعدن اقلی ایچون صدقه ومواضع حجامتی تراش ایدوب احتجام ایلرسه امام اعظم حضرتلرنجه دم وبعد الحلق احتجام ایلمزسه صدقه وامامین عندنده هر حالده صدقه لازمدر ﴿ قدوری ودر مختار ﴾ دمدن . اضحیه‌ده کافی اولان قربان وصدقه‌دن . صدقهٔ فطره مقصوددر ﴿ ملتقی وغیره ﴾ محرم باشنه ویاصقالنه ویاالینه حنا سورسه ویابرعضو کاملنه زیت وخل خالصی (۱) علی وجه التطیب طلا ایتسه بونلر سائر ادهان (۲) گبی اولمیوب طیب عد اولندقلرندن ینه حکم مذکور جاری اولور . اما بونلری اکل ویابورننه استنشاق ایتسه ویابونلرله جراحته ویاشقوق رجله مداوات ایلسه ویااذنینه آقیتسه تطیب وجهله استعمال عداولنمیه‌جغندن برشی لازم گلمز . لکن مسك وعنبر وغالیه (۳) وکافور مثللو بنفسه طیب اولان شیلری استعمال . مداوات طریقیله اولسه بیله جزا ایجاب ایدر . اگر بونلری طعام مطبوخه قارشدیرسه طیبك حکمی اولمدیغندن برشی ترتب ایتماز وغیر مطبوخه قارشدیردیغی حالده حکم . غالبه اولوب طیب . غالب ایسه دم . ایجاب ایدوب مغلوب اولدیغی صورتده دم . لازمگلمز ایسه‌ده رایحه‌سی بولندقده انك اکلی شم تفاح (۴) گبی مکروهدر * مشروباته

---

(۱) خل خالص . ابو سرکه (۲) ادهان . یاغلر (۳) غالیة . زیاده گوزل قوقولو وقیمتلو برنوع طیب (۴) شم تفاح . الما یی قوقلامق

قارشدیرلدیغی حالده دخی علی قولٍ حکم بویله‌در و دیگر قوله گوره . طیب . غالب ایسه دم و مغلوب ایسه بر دفعه ایچون صدقه و مکرراً شرب ایدرسه دم . لازمگلور ﴿ درّ مختار و ابن عابدین ﴾ سراویل و قمیص و قبادن عبارت اولان ثوب مخیطی عادت اوزره اکتسا ایتسه دم . لازم اولور * اگر ازار گبی ارقه‌سنه آلور ایسه دم . ترتب ایتمز ﴿ جوهرة ﴾ ایکی اللرینک ویا ایکی ایاقلرینک طرناقلرینی جملةً مجلس واحدده تقلیم ایدر ایسه بر دم ویالکز بر ال ویا بر ایاغک طرناقلرینی کسر ایسه ینه بر دم . لازمدر . و اللرینک و ایاقلرینک طرناقلرینی هر بر الی ویا هر بر ایاغی بشقه بشقه اوله‌رق درت مجلسده کسرسه عند الامامین درت دم . و امام محمده گوره کذلک بر دم . اقتضا ایدر * اگر بش طرناقدن اقل ویا متفرّق اوله‌رق بش طرناق کسرسه هر طرناق ایچون صدقه لازم گلور و امام محمد عندنده خمسهٔ متفرّقه‌ده دم . ایجاب ایلر ﴿ ملتقی ﴾ بر قولتغنی ویا ربع رأسنی بر مجلسده و دیگر قولتغنی ویا رأسنک هر ربعنی آیری آیری مجلس آخرده تراش ایتسه محلده اتحاد اولمغله بر دم . لازم اولور ﴿ درّ مختار ﴾ مُحْرِم اولان مسلم . عذرندن ناشی تطیّب ویا ثوب مخیطی لبس یا خود حلق رأس ایتسه حرمده بر غنم . قربان ویا گرک حرم گرک غیریده التی مسکینه طعامدن اوچ صاع . تصدّق ایلمک یا خود دیلدیگی مکانده بلا شرط تتابع اوچ گون صائم اولمق خصوصلرنده مخیّردر ﴿ قدوری ﴾ مسکین واحده آلتی گون ایکیشر نوبت طعام ویرسه کفایت ایدر خلافاً لامام محمد

﴿ بحر و مجمع الانهر ﴾ مُحْرِم مضطر ایچون ثوب واحد . کافی ایکن ایکی ثوب اکتسا ایلسه ایکیسی دخی موضع ضرورتده ایسه مع الاثم بر کفارت مخیّره و بری موضع ضرورتده اولوب آخری دیگر محلده ایسه بری مخیّره و دیگری معیّنه اوله‌رق ایکی کفارت لازمدر ﴿ بدایع و منح ﴾ شهوت ایله تقبیل یا خود مس ایلەمک دمی موجب اولور . عرفه‌ده وقوفدن مقدّم . احد سبیلینه وطء ایتمک مفسد حج اولدیغندن بر شاة . ذبح ایدیلور و حجی فاسد اولمیان کیمسه گبی افعال حج ادا و سنهٔ آتیه‌ده قضا اولنور . حین قضاده مرأه‌سی برابر بولندیغی حالده آندن مفارقت ایلەمک شرط دگلدر . عرفه‌ده وقوفدن صکره و تراشدن اوّل حلالیله مجامعت ایتمک حجی افساد ایلمز ایسه‌ده بر بدنه ذبح ایتمک واجب اولور و بعد الحلق طواف زیارتدن اوّل مجامعت اولندیغی حالده بر شاة لازم گلور . درت شوط طوافدن مقدّم . عمره‌ده مجامعت . عمره‌یی افساد ایده‌جگندن افعال عمره‌یی ادا و بعده قضا ایلەمک و ذبح غنم ایدلمک ایجاب ایدر * اگر درت شوط طوافدن صکره وطی اولنور ایسه یالکز بر قربان ایدیلور و عمره‌سی فاسد اولمیه‌جغندن قضا اقتضا ایتمز . ناسیاً ویا عامداً جماع . حکمده مساوی اولمغله صومه قیاس اولنمز . مُحْدِث ایکن طواف قدوم ایدلسه صدقه و جنب ایکن طواف قدوم و مُحْدِث اوله‌رق طواف . زیارت اولنسه بر قیون و جنب حالنده طواف زیارت اولنور ایسه بر دوه لازم اولور . شو صورتلرده افضل اولان مکهٔ مکرمه‌ده بولندقجه اعادهٔ طواف ایتمکدر .

بو حالده برشی كسمك . لازم اولمز * محدث ایكن طواف وداع ايدیلورسه صدقه ویرمك وجنب حالنده طواف وداع اولنورسه برقيون كسمك ايجاب ايدر ٭ طواف زيارتدن اوج شوط ويا بوندن نقصان ترك ايدلسه كذلك برشاة لازم گلور ودرت شوط ترك اولندیغی تقديرده درت شوطی طواف ایدنجه‌يه قدر مُحْرِم قالنور ٭ طوافِ صَدَر يعنی وداعدن اوج شوط ترك ايديلور ايسه صدقه وجمله‌سی ياخود درت شوطی ترك اولنور ايسه برغنم . كسیلور ٭ صفا ومروه بيننده‌كی سعی . ترك ايديلور ايسه ينه برقيون قربان ايديلور وبوندن حجه بر نقصان ترتب ايتمز ٭ وقوفِ مزدلفه ترك ويا اميرالحجدن وغروب شمسدن اوّل حدود عرفاتدن خروج اولندیغی حالده بشقه بشقه بر ردم . واجب اولور ٭ ايامك كليسنده رمی جمار ترك اولنسه ياخود برگونك جمره‌سی اجرا ايدلمسه ويا يوم نحرده جمرهٔ عقبه وياا كثری رمی اولنمسه آيری آيری بر ردم وجمار ثلثه‌نك بری ترك ايدلسه صدقه لازمگلور ٭ ايام نحر . منقضيه اولنجه‌يه قدر تراشی ويا طوافِ زيارتی بلا عذر . تأخير ايتمك امام اعظم حضرتلرنجه دمی موجبدر خلافاً لامامَين ﴿قدوری﴾ تأخيرِ رمی‌ده وحلق ورمی وذبحی بری برینه تقديم وتأخيرده دخی خلافِ مذكور موجوددر ﴿جوهرة﴾ مُحْرِم ولو حلِده اولان بر صيد بری‌یی قتل ايلسه ياخود قتل ايتمك قصدنده بولنان كيمسه‌يه شكار . فلان محل ويا وادیده‌در بولنده دلالتده

بولنسه جزا واجب اولور ٭ بو جزاده عامد (۱) وساهی (۲) ومُبتدی (۳) وعائد (٤) مساويدرلر ٭ جزا امام اعظم وامامِ ابی يوسف حضرتلری عندلرنده قيمتِ صيد اولديغندن صيد . قتل اولنان مكانده ويا موضع قتل . صحرا اولوبده قيمتی اولمزسه قيمتِ صيد بولنان ومحل قتله اقرب اولان بلده‌ده ايكی رَجُلِ عادل طرفندن صيد مقتوله قيمت تقدير اولنور بو صورتده قاتل ويا دال . مخيّر اولوب ديلرسه قيمتِ مقدّره كافی اولديغی صورتده انكله هدی آلوب حرمده ذبح ايدر ويا طعام اشترا ايدرك هر مسكينه نصف صاع . حنطه ويا بر صاع . خرما ياخود شعير تصدّق ايلر ياخود هر نصف صاع . حنطه وبر صاع . شعير ايچون بر گون صائم اولور ٭ اگر طعامدن نصف صاعدن اقل فضله قالور ايسه استر ايسه آنی تصدّق ايدر وديلرسه كذلك برگون اوروج طوتار ﴿قدوری﴾ مُحْرِمك هدی واطعامه قدرتی وار ايكن صومی اختيار ايلمسی جائزدر ﴿جوهرة﴾ امام محمد عندنده نظيری اولان صيد . قتل اولندقده جزاسی جنه‌جه نظيری اولمق لازمدر مثلا قتل اولنان صيد . گيك ويا صيرتلان ايسه برشاة وطوشان ايسه آلتی آيلق بر اوغلاق وير فاره‌سی تعبير اولنان عرب طوشانی ايسه درت آيلق بر ديشی اوغلاق ودوه قوشی اولديغی حالده بر بدنه جزا واجب اولور

(۱) عامِد ٭ قصداً يبان (۲) ساهی ٭ سهو ايدن (۳) مُبتدی ايلك دفعه ايشليان (٤) عائِد ٭ تكرار ايليان

﴿قدوری﴾ عصفور (۱) وحمامه (۲) گبی نظیری اولمیان صیدده بالاتفاق قیمت . لازم وقیمتی مساوی اولان نظیرده امامین عندنده نظیرینی تصدق جائزدر ﴿جوهرة﴾ بر آوی یاره لامق ویا تویلرینی قوپارمق یاخود برعضوینی کسمك نقصان قیمتك تضمینی استلزام ایدر . برقوشك قادینی یولمق ویا برصیدی ایاقلرینی قطع ایله حیز امتناع ویا طالبندن فرار درجه سندن چیقارمق قیمت کامله یی ایجاب ایلر . صیدك بوزوق اولمیان یمورطه سی کسر ایدیلور ایسه بیضه نك (۳) قیمتی وشاید قیریلان یمورطه دن میت یاوری چیقار ایسه جزاءً . حی (٤) برجیو جیو بهاسی ویریلور ﴿قدوری﴾ صید . بعد الجرح اخذ اولندیغی تقدیرده قیمت کامله اقتضا ایدر . صیدك جرحی اثر جنایت قالمیه رق التیام ایدر ایسه برشی ترتب ایتمز وحیز امتناعدن خروج ایدن صیدك قیمتنی تصدقدن صکره اول صید . قتل اولنسه ادای جزادن اول ایسه جزای آخر لازم گلمز . یمورطه قیریلوبده پشورلسه ینه بهاسی تضمین اولنور ﴿جوهرة﴾ لاشه اکل ایدن قارغه وچیلاغی وکلب عقوری (۵) وقوردی وحیه وعقرب وفاره وقره سینك وآری وقرنجه وسیوری سینگی وپره وکنه یی ایجابنده اولدرمکده جزا یوقدر . کهله ویا چکرگه اولدیریلور ویاقتله دلالت ایدیلور

---

(۱) عصفور . سرچه قوشی (۲) حمامه . گوگرجین
(۳) بیضه . یمورطه (٤) حی . دیری (۵) کلب عقور . ایصیریجی ویرتیجی کوپك

ویا یره براقیلور ویا کهله یی تلف قصدیله ثوب . شمسه القا اولنورسه استنیلان شی ویریلور یاخود اولدیریلان ایکی کهله ویا چکرگه مقابلی فقرایه بر آوچ طعام . اطعام وبر کهله ویا چکرگه ایچون برپارچه نان اعطا واکرام اولنور . بوبابده برخرما تصدق ایله مك کافی اولدیغی اثرده وارد اولمشدر ﴿قدوری ودر مختار﴾ اوچدن زیاده کهله ویا چکرگه اولدیریلسه نصف صاع حنطه تصدق ایدیلور . قمله بدندن ویا ثوبدن اخذ اولنمیوبده یردن النه رق اولدیریلسه برشی لازم گلمز ایسه ده قتل قمله ایچون ثوبی دیگرینه ویرمك موجب جزادر . لکن آخرك اوزرنده اولان کهله یی اولدرمك جزایی مستلزم دگلدر ﴿جوهرة﴾ سباع یعنی یرتیجی حیوان گبی لحمی اکل اولنمیان صیدی قتل ایله مك دخی جزایی ایجاب ایدوب بوده قیمتجه برشاتی تجاوز ایتمز . شاید اومثللو حیوان . محرمه حمله وهجوم ایلمسندن ناشی قتل اولنور ایسه برشی ترتب ایله مز . محرم ایکن احتیاج واضطرار سببیله صید . قتل اولنوبده لحمی اکل ایدلسه جزا لازمدر . محرم قیون وصغر ودوه ویاطاوق وخانه ده بسلنیلان قازی کسر ایسه ضرر یوقدر . حمامهٔ مسروله یی یعنی بچه لی گوگرجینی یاخود قوشی ومونس اولان گیگی قتل ایتمك دخی جزایی مستلزمدر . محرم . گرك حل گرك حرمده صیدی ذبح ایلسه ذبیحه سی میته عد اولنه جغندن کیمسه یه اکلی حلال اولمز اگر حلال اولان مسلم حرمده صیدی ذبح ایدرسه جزاسنی ادا ایدر وانجق کندوسنه لحمی حلال اولمدیغندن اکل ایتمز . لکن محرم .

صيده دلالت ويا امر واشارت ايلمديگی صورتده غير مُحْرِمك حِلده صيد وذبح ايتديگی حيوانك لحمنی اكل ايتمسنده بر بأس اولمز ۰ حرم ۰ صيدينی غير مُحْرِم ذبح ايلەسه اوزرينه جزا ترتب ايدر ۰ حرمِ شريفك بنفسه نابت اولوب ناسك انبات ايتديگی نبات ۰ جنسندن اولميان تازه اوتلريله اغاجلرينی قطع ايلەمك قيمتی ايجاب ايدر ﴿ قدوری وجوهرة ﴾ ناس ۰ طرفدن انبات يعنی غرس وتربيه اولنان ياخود بنفسه نابت اولوب ناسك انبات ايتديگی نباتات جنسندن اولان حشيش وشجرك قطعی وانتفاعی حلال اولوب فقط خلقك غرس وتربيه ايتديگی نبات جنسندن اولميەرق كندی كندويه بيتن حشيش واغاجك قلع (١) وقطعی حالنده قيمتنی تضمين لازم وبونلرك مملوك اولوب اولمامسی غير مشروطدر بنابرين ارضِ مملوكەده بنفسه نابت اولان ديكنی بيله مالكنك غيريسی قلع ايدر ايسه مالكنه عائد اولان برقيمتی وحقِ شرعی مقابلنده دخی برقيمتِ اُخرايی تضمين اقتضا ايدر ومالكی قطع ايلر ايسه يالگز حق شرعی ايچون برقيمت ايجاب ايلر ﴿ ابن عابدين نقلاً عن شرح اللباب ﴾ حجِ مُفْرِدده بردمی مستلزم اولان جنايتِ احرامده قارنه بری حجی وديگری عمرەسی ايچون اولمق اوزره ايكی دم لازم گلور لكن قارن ۰ ميقاتنی بلا احرام ۰ تجاوز ايدوبده بعده عمره وحج ايچون احرامه داخل اولسه دمِ واحد كافی اولور ۰ ايكی ويازياده مُحْرِم برصيدك قتلنده مشترك اولسەلر

(١) قَلْع ۰ قوپارمق

جزایِ فعل اولەرق هر برينه بشقه جزای كامل ترتب ايدر ۰ ايكی غير مُحْرِم ۰ صيدِ حرم قتلنده اشتراك ايلسەلر جزایِ محل اولەرق جزایِ واحد كفايت ايلر ۰ مُحْرِم برصيدی بيع ويااشترا ايتسه بيع وشراسی باطلدر ﴿ قدوری ﴾ مُحْرِم وحَلال ۰ قتل صيدده مشترك اولسەلر مُحْرِمه تام قيمت وحَلاله نصف قيمت وحَلال وقارن اشتراك ايلسەلر حلاله نصف وقارنه ايكی جزا ايجاب ايدر ۰ حلال ومُفْرِد وقارن مشترك اولسەلر حلاله ثلث ومُفْرِده جزایِ واحد وقارنه ايكی جزا ترتب ايلر ﴿ جوهرة ﴾ مُحْرِم ايكن صيد ايدوبده حلال ايكن بيع ايلسه بيعی صحيحدر ۰ شول مسلم كه حرمه داخل اولوبده النده طشرەدن گتورمش برصيد بولنسه آنی صاليويرمك لازمدر ۰ صيدی بعد الاطلاق برينك يدنده بولسه حلال اولدقدن صكره اخذ ايدر ﴿ جوهرة ﴾ النده كی صيدی صاليويرميوبده بيع ايلسه اگر يدمشتريده عينی باقی ايسه بيعی رد ايلەمك وعينی موجود اولميوبده مشترينك الندن گيتمش ايسه جزا ايجاب ايلر ٭ مُحْرِم ايكن بيتنده وياقفسنده صيد بولنسه صاليويرمك لازم گلمز ۰ مُحْرِم اولميان مسلم برصيد اخذ ايدوب بعده احرامه داخل اولسه واُول شكاری آخری صاليويرسه اطلاق ايدن آنك قيمتنی ضامن اولور ۰ مُحْرِمك اخذ ايلديگی صيدی ديگری ارسال ايلسه صائدك (١) ملكی

(١) صائد ۰ آوليان

اولمدیغندن مرسل (۱) . ضامن اولمز . بر محرمك اخذ ایتدیگی صیدی محرم آخر قتل ایلسه ایکیسنه دخی ضمان یعنی جزا ترتب ایدر ومحرم آخذك ضامن اولدیغی جزا . صوم اولمیوب مال اولدیغندن محرم قاتله مراجعتله آنی تضمین ایتدیرر « ملتقی »

التنجی باب

احصار بیانندهدر

احصار . لغتده مطلقا منع معناسنه اولوب شرعده بعد الاحرام عذر شرعیله وقوف وطوافدن منعه اصطلاح اولمشدر . گرك آدمی گرك سباعدن دشمن ویار كوب وذهابه مانع مرض ویا نفقهنك هلاك وضیاعی ویا محرم . مرأه اولوب كندیسیله مكه بیننده مدت سفر قدر مسافه وار ایكن محرمنك وفاتی سببیله محرم . احصار اولنسه تحلل یعنی احرامدن خروج ایلمك حلال اولور استعیذ بالله ﴿ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَیْسَرَ مِنَ الْهَدْیِ ﴾ آیت جلیلهسی موجبنجه احصاردن طولایی حرم شریفده ذبح اولنمق اوزره وقت ذبحی تعیین ایدرك برشاة ویا اشترای شاة ایچون قیمتنی كوندروب بعد الذبح محظورات احرامدن تطیب ویا تقلیم ظفر گبی برفعلی ایشلمگله احرامدن خروج ایلر . محصر اولان قارن ایسه حج وعمرهسی ایچون ایكی قربانلق قیون ارسال ایدره دم

(۱) مرسل . صالیویرن

احصارك حرم شریفك غیری محلده ذبحی جائز اولمازه امام اعظم حضرتلرنجه محصر بالحج ایچون دم احصارك یوم نحردن مقدم ذبحی تجویز اولنمش وامامین حضراتنجه یوم نحره حصر وتخصیص قلنمش ومحصر بالعمره ایچون استثنیلان وقتده ذبحه بالاتفاق جواز ویرلمشدره محصر بالحج اولان تحلل ایتدكده دیگر سنهده برحج وبرعمره ومحصر بالعمرهیه یالگز عمره وقارنه برحج ایله ایكی عمره قضاسی لازم گلوره محصر بالحج ویا بالعمره اولان محرم . هدینی بعث وفرستاده وآنك یوم معینده ذبحیله مواعده ایتدگدن صكره احصار . زائل اولوب قبل الذبح هدیه وحجه ویا عمرهیه ادراكه قادر بولنسه تحلل جائز اولمدیغندن یولنه دواملە افعال حج یا عمرهیی ادا ایلر وهدینی استربیع ویا هبه ویا تصدق ایدر . اگر محصر بالحج یالگز هدیه ایرشمك ممكن اولسه اصل اولان حجدن عاجز اولدیغی ایچون بلا توجه . ذبح هدی ایله ویا مع التوجه افعال عمره ایله تحلل ایلهمك جائز وافعال عمره ایله تحلل ایدرسه ایلروده كی قضای عمره ساقط اولور . محصر بالحج ویا بالعمره انجق ادراك حجه ویا عمرهیه قادر اولور ایسه حرمت مال . حرمت نفس گبی اولدیغندن مالی مجاناً ضایع اولمامق ایچون استحساناً تحلل ایتمك جائز ایسه ده . لكن توجه افضلدره برمسلم مكهٔ مكرمهده وقوف عرفات وطواف زیارتدن منع اولنسه امام اعظمدن اصح روایت

اوزره محصر اولوب مفرد اولسون قارن اولسون هدی ایله تحلل ایدر . اگر احدهما یه قادر ایسه محصر صایلمیه جغندن انك حقنده هدی ایله تحلل جاری اولمز . زیرا یالکز وقوفه قادر اولدیغی حالده انکله حج تمام اولوب فقط حلق . واقع اولمدیسه طواف زیارتی ایدنجه یه دگین هر شیئه وحلق وقوع بولدیسه یالکز نسایه محرم اوله رق قالور . بعده ایام تشریق گچنجه یه قدر ممنوعیتی دوام ایدوبده بوده مرض گبی بر امر ضروریدن ناشی ایسه برشی لازم گلمیوب فقط عدو سببیله دوام ایلدیسه مزدلفه ده وقوفی ورمیی ترك وطواف وحلقی تأخیردن طولایی درت دم ایجاب ایدر . اگر یالکز طوافه قادر اولدیسه فائت الحج گبی افعال عمره ایله تحلل ایده جگندن هدی ایله تحلله احتیاجی یوقدر ﴿قدوری وملتقی ودر مختار وابن عابدین﴾

یدنجی باب

فوائت حج بیانده در

برمسلم . حج ایچون احرامه داخل اولدیغی حالده یوم نحرك فجر صادقی طلوع ایدنجه یه قدر عرفه ده وقوفی اجرا ایده مامش اولسه حجی فوت ایتمش اولور واول سنه طواف وسعی ایدرك تحلل ایدر وسنهٔ آتیه ده حجنی قضا ایلر . فائت الحج حقنده افعال عمره

محصر حقنده دم . منزله سنده اولمغله فوت واقعدن طولایی دم لازم گلمز واحرام وطواف وصفا ایله مروه بیننده سعی . دن عبارت اولان عمره فوت ایدیله میه جگندن سنه نك کلیسنده اجرا اولنور ایسه ده فقط عرفه ونحر وتشریق گونلرنده مکروهدر ﴿قدوری وملتقی﴾ عمره ده احرام . شرط وطواف . فرض وسعی وحلق ویا تقصیر . واجب اولوب بونلردن ماعداسی سنن وآداب اولدیغندن تارکی آثم ودم وجزا لازم اولمز . قول مشهورده عمره سنت مؤکده وصحیح اولان وترگبی واجب اولمقدر ﴿جوهره﴾ ﴿عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً﴾ حدیث شریفی دلالتیله عمره رمضان شریفده ایام سائره دن افضلدر ﴿بحر رائق﴾

سکزنجی باب

هجده هدی بیانده در

هدی . شرعده کندوسیله حرمده تقرب الی الله ایچون دوه وصیغر وقیوندن حرمه هدیةً ارسال اولنان حیوان اولوب ادناسی غنم واعلاسی ابل وبقردر . جمله سندن ثنی یعنی بش یاشنی بیتروب آلتی یه داخل اولمش اولان دوه وایکی یاشنی اکمال ایله اوچه یتشمش صیغر وبر یاشنی بتوره رك ایکی یه گیرمش اولان قیون وکچی کافیدر . ثنی درجه سنده جثه لی اولورسه آلتی آیلقدن زیاده قوزی دخی جائزدر . هدی ده قولاغی ویا اکثر اذنی یاخود قویروغی

یا اوك ویا آرد آیاغی مقطوع ویا بر گوزی ناموجود یا خود زیاده ضعیف ویا مذبحه‌یه دگین مشیه غیر قادر طوپال حیوان . قربان اولمز . شاة . هرشی ایچون کافی اولوب لکن جنب ویا حائض ایکن طواف زیارت ووقوف عرفه‌دن صکره قبل الحلق مجامعت ایدنلره ابل ویابقر . ذبح ایله‌مك لازمدر * شاة . کفایت ایدن محلده بدنه وبقره‌دن هر برینی قربت وعبادت قصد ایدن یدی مسلم مشترکاً ذبح ایتمکه جواز وار ایسه ده شاید بونلردن بری کندی حصه سنه لحم آرزو ایدر ایسه بشقه‌لرینه‌ده جائز اولمز . دم نسك اولدیغی ایچون تطوع ومتعه وقران . قربانندن صاحبنك اکل ایلمسی تجویز اولنمش ودماء کفارات اوله‌رق ایدیلان هدایادن اکله جواز گوسترلمامشدر * هدی متعه وقران انجق یوم نحرده وباقیلری استیلان زمانلرده وبالجمله هدایا منحصراً حرم شریفده ذبح اولنور ولحوم هدایا . حرم شریفك وغیری محللرك مساکین وفقراسنه تصدق واعطا قلنور * هدیلری تعریف یعنی عرفاته گوتورمك ویا بر شی ایچون هدی اولدیغی اعلام ایتمك لازم دگلدر « قدوری ودر مختار » لکن شاتك غیری یی دم شکرده تعریف وعلامت اوله‌رق تقلید ایتمك ودم کفارتده اخفا ایله‌مك مندوبدر « منح » ابلی صدری وبقر وغنمی رأسی طرفندن ذبح ایتمك افضل وحسن صورتله اجرایه مقتدر اولان مسلم . بنفسه ذبح ایله‌مك اولی‌در . هدیك چولی ویولاری وار ایسه بعد الذبح تصدق اولنور ذابح . اجرتلو قصاب مقوله‌سی ایسه اجرت اوله‌رق اجزای

هدیدن برشی اعطا اولنمیوب آیروجه اجرتی ویریلور . اگر بدنه . سوق اولنور ایکن اکا بنمکه احتیاج وضرورت صحیحه حاصل اولور ایسه رکوب واحتیاجك زوالنده همان نزول اولنور . شاید رکوبدنناشی هدیه نقیصه عارض اولورسه نقصی تضمین ایتمك لازمگلور * بدنه‌نك لبنی اولدیغی حالده وقت ذبح . قریب ایسه صاغلمیوب سود کسیلمك ایچون ممه‌سنه صغوق صو سرپیلور « قدوری وملتقی » وقت ذبح . بعید اولوبده سودی صاغلمامق سببیله هدیه ضرر ایرشمسی متحقق اولدیغی تقدیرده سودی صاغیله‌رق عیناً واستهلاك صورتنده قیمتی بدلاً فقرایه تصدق اولنور « مجمع الانهر وغیره » هدیك جلدی ویا لحمی بیع ایدلدیگی حالده ثمنی تصدق وتحمیل متاعدنناشی برگونه نقصان ترتب ایدرسه قیمتی تضمین ایدیلور ولبنی اخذ وصرف ویا مذبوحك لحمی اغنیایه اعطا قلنورسه کذلك قیمتی فقرایه صدقه اوله‌رق ویریلور « در مختار » هدیی سوق ایدر ایکن یولده هلاك اولسه تطوع ایسه یرینه دیگرینی تدارك ایله‌مك لازم اولمیوب واجب ایسه بشقه برهدی اکا بدل اوله‌رق اعطا ایدیلور . هدیه جواز اضحیه‌یی مانع اولان عرج (۱) وعمی مثللو عیب کبیر . اصابت ایدرسه یرینه غیریسی تدارك وهدی معیوب ملك خالص اولمغله استندیگی گبی معامله اولنور « قدوری » صاحب هدیك آخرینی اخذه

(۱) عرج . آقساقلق

اقـداری یوغیسـه هَدْیِ معیوب. کفایت ایدر ﴿ جوهرة ﴾

هَدْی . بدنه اولوبده یولده هلاکه قریب اولسـه تطوّع ایسه
ذبح ایدیلوب هَدْی اولدیغی بیلنمك ایچون قلاده سی اولان
نعلی دمیله صَبغ (۱) وبوینك ویااورگجنك برطرفنه ضرب اولنور
وبونك لحمنـدن صاحبِ هدی واغنیادن هیچ بری اکل ایتمز
وتطوّع اولدیغنـدن یرینه بشـقه برهدی قونلماز . اگر بدنهٔ
هـالکه هدیِ واجب ایسـه یرینه غیریسی اقامه قلنور * بدنهٔ
تطوّع ومتعه وقِران . دم نُسك اولوب شایان اعلام اولدقلرندن
ناشی قلاده ایله تقلید واشهار . مندوب ایسه‌ده احصار وجنایات
وکفـارات دملری سـتر اولنمق اَوْلی اولمغله قلاده وضع ایدلمز
﴿ قدوری وملتقی ﴾ مسائل غریبه‌دندر که ـــــ﴿ لله عَلَیَّ المَشْیُ
الٰی بَیْتِ الله ﴾ـــ دینلسه نذر اوله‌جغندن حج . واجب اولور *
مشی . یرینه خروج وذهاب وسیر . ذکر اولنسه بالاجماع برشی
لازم اولمز . بیته بدل مسجدِ حرام ویا حرم . تذکار ایدلسه
امام أعظم حضرتلرنجه حج . لازم اولمز خلافاً للامامین
﴿ جوهرة ﴾ بیت مکرّمـه بلا ایذاء و بلا رشـوهٔ دخول .
مندوب اولدیغی گبی زیارت قبرِ نبیّ محترم صلی الله علیه وسلم دخی
کذلك مندوب وبرقولده قدرتی اولان مسلمه واجبدر ﴿ درّ
مختار ﴾ مدینهٔ منوّره‌یه وصولده ـــــ﴿ بِسمِ الله رَبِّ اَدْخِلْنی مُدْخَل

(۱) صَبْغ * بویامق

صِـدْقٍ وَاَخْرِجْنی مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لی مِنْ لَدُنْكَ سُـلْطاناً
نَصیراً ﴾ـــ دینیله‌رك كمال خضوع وخشوع ایله وروضهٔ مطهره
قصدیله باب جبریلدن مسـجدِ شریفه دخول وقبرِ مکرّمه اوچ
درت ذراع مقداری قریب اوله‌رق قبله‌یه اسـتقبال ورأس
شریفلری جانبنده صلاته قیام ایدر گبی وقوف وحضور کامل
ایله توجّه اولنوب ـــــ﴿ اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا رَسُولَ الله اَلسَّلامُ عَلَیْكَ
یا نَبیَّ الله اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا صَفیَّ الله اَلسَّـلامُ عَلَیْكَ یا حَبیبَ الله
اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا نَبیَّ الرَّحْمَةِ اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا شَـفیعَ الاُمَّةِ اَلسَّلامُ
عَلَیْكَ یا سَیِّدَ المُرْسَلینَ اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا خاتَمَ النَّبِیّینَ اَلسَّلامُ عَلَیْكَ
یا مُزَّمِّلُ اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا مُدَّثِّرُ اَلسَّـلامُ عَلَیْكَ وَعَلی آلِ بَیْتِكَ
الطَّیِّبینَ الَّذینَ اَذْهَبَ اللهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهـیراً ﴾ـــ
دینلملی بعده ینه صلات وسـلام وصدّیق اکبر وعمر فاروق
(رضی الله عنهما) حضراتی حضورنده دخی سلام ونفسـنه
ووالدینه وجمیع امت محمدیه‌یه دعا ایلملیدر بوندن صـکره ینه
قبرِ اقدس واشرفك رأس جلیلی جانبنده وقوف ایدیلوب كالأوّل
صلات وسلام ودعا وثنا ایله اختتام اولنور ﴿ منح ﴾ رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اعضای شریفه
ومقدّسه‌لرینك منضم اولدیغی قبرِ شریف . بقاع ارضك جمله‌سندن
وعرش وکرسـیدن بالاجماع افضل اولدیغی وکعبهٔ مکرّمه دخی

قبر مقدسدن ماعدا مدینه‌دن افضل بولندیغی و بو ایکی محل مبارکدن بشقه مکه ایله مدینه‌دن قنغیسی افضل اولدیغنده اختلاف اولنوب فقط هر ایکیسینك دخی افضل بلاد اولدیغنه اجماع حاصل اولدیغی اکثر کتبده محرردر «در مختار وابن عابدین»

التنجی کتاب

اضحیه‌یه دائر مسائلی حاویدر

اُضحیّة لغتده وقت ضحی‌ده ذبح اولنان حیوانك اسمی وجمعی اضاحی‌در وضَحیّة لفظی دخی اضحیه‌ده لغت اولوب جمعی ضحایادر هدیه. هدایا گبی. اصطلاح شرعده بر مخصوص حیوانه اسم اولمشدرکه ایام نحرده نیت تقرب ایله بوغازلنور «مجمع الانهر ودرر» عید اضحاده قربان کسمك هر حر و نصابه مالك اولان مسلم مقیمه واجبدر. عقل و بلوغ عندالامامین شرائط وجوبدن اولمیوب فقط امام محمد عندنده شرائطدن اولدیغی بدایعدن نقلاً ردمحتارده مسطوردر. برروایتده ولد صغیر ایچون دخی اُضحیه ذبح ایدیلور. برقوله گوره باباسی کندی مالندن و دیگر قولده مالی اولان طفله بابا ویا وصیسی صبینك اقچه‌سندن تضحیه (۱) ایدر وبقدر الحاجة صبی‌یی اطعام وباقیسنی البسه گبی طفل ایچون منتفع به (۲) اولان برشی ایله استبدال ایلر «قدوری و ملتقی» اُضحیه‌ده

(۱) تَضحیه. اُضحیه‌یی ذبح ایتمك (۲) مُنتَفَعٌ بِه. کندوسیله فائده‌لنمك ممکن اولان

کافی اولان برغنم ویا بربدنه یاخود یدی مسلم مکلفه مشترکاً بردوه ویا برصیغر ذبح ایلمکدر «قدوری وغیره» بربدنه ویابقرده مشترك اولان یدی مسلمدن بری کندی حصه‌سیله قربته قصد ایتمیوب ات آلمق استه‌سه ویا حصه‌سی سُبعدن اقل اولسه هیچ برینه جائز اولمز چونکه تقرب بردن منتفی اولنجه دیگرلرندن دخی انتفا (۱) ایتمك طبیعیدر. بردوه ویاصیغرده یدی مسلمك مادوننده مشارکت تجویز اولنمش ایسه‌ده مافوقنه جواز یوقدر. بوصورتله مشترکاً ذبح ایدیلان قربانك لحمی شریکلر بیننده تخمین صورتیله داغیدلمیوب مطلقا وزن ایله تقسیم اولنور انجق باش واپاق ودری مثللو شیلرات ایله قارشدیریلور ایسه بوحالده ربا (۲) اولمدیغندن تخمیناً تقسیم ایدلمك جائز اولور. قربان نیتیله برینك اشترا ایلدیگی بدنه‌ده صکره‌دن دیگر التی مسلمك اشتراکی استحساناً تجویز اولنمش ایسه‌ده بومثللو اشتراکك قبل الشرا عقدی احب گورلمشدر «ملتقی ومجمع الانهر» مسافره ونصابه مالك اولمیان فقیره قربان واجب دگلدر «قدوری» فقر وغنا وولادت وموت. خصوصلرنده اُضحیه‌نك آخر وقتنه اعتبار اولنور مثلا برمسلم. ایام نحرك اولنده غنی ایکن نهایتنده فقیر اولسه ویا اولنده حیاتده ایکن آخرنده وفات ایلسه قربان. واجب اولمز. لکن ایام نحرك اولنده فقیر ایکن آخرنده غنی اولسه ویا آخر ایام نحرده برچوجق تولد ایتسه تضحیه واجب

(۱) اِنتفا. بوراده زائل اولمق دیمکدر (۲) ربا. زیاده‌لك که فضله اولمق مقصوددر

اولور ﴿ ملتقى ومجمع الانهر ﴾ اُضحيه‌نك وقتى بيرامك اوّلكى
گونى طلوع فجر ايله داخل اولور . شهرده اولان كيمسه‌لره
صلات اَضحايى قيلمزدن مقدّم ذبح ايتمك جائز اولمز زيرا رسول
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى ﴿ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ
الصَّلوٰة فَلْيُعِدْ ذَبِيحَتَهُ ﴾ بيورمشلردر اما صلات عيد واجب اولميان
قُراده وقت فجردن صكره ذبح ايديله‌بيلور . قربان . عيد اضحانك
برنجى وايكنجى واوچنجى گونى غروب شمسدن اوّلجه كسيلور
واندن صكره كسيلمز وبرنجى گونى ديگر ايكى گوندن افضل
وگيجه‌ده ذبح . مكروهدر . اُضحيه‌نك وقتى فوت اولوبده ذبح
ايديله‌مسه اگر اضحيّه گرك فقير وياغنينك منذوره‌سى ياخود
تضحيه ايچون فقيرك مشتراسى ايسه آنى حى اوله‌رق عيناً تصدّق
لازمدر . شايد ذبح ايدوبده لحميله برابر ذبحدن نقص حاصل
اولورسه اشبو نقصانك قيمتنى دخى تصدّق ايجاب ايدر ولحمندن اكل
ايتمز واكل ايدرسه مأكولك قيمتنى دخى تصدّق ايلر واضحيّهٔ
مذكوره منذوره ويافقيرك مشتراسى اولميوبده غنى‌نك ايسه غنى
آنى گرك اشترا ايلمش اولسون گرك اولمسون اُوْل اضحيه‌نك
قيمتيله تصدّق اقتضا ايدر ﴿ قدورى ودرّ مختار وملتقى ﴾ ايكى ويا بر
گوزى گورمز وطوپال اولوبده مذبحه‌يه قدر يورويه‌مز اولان وگوزى
وقولاغى وياقويروغنك قسم اكثرى واوك ويا آرد اياغى كسيلمش
بولنان وبغايت ضعيف اولان حيوانى ذبح ايتمك جائز اولمز . مقطوع اولان
قولاق وقويروغك نصفندن زياده‌سى موجود بولنسه وخلقةً بوينوزسز

ويا مؤخراً بوينوزى قيريلمش وسميز اولان اويوز ويا بورلمش
حيوانى قربان ايلمك جائزدر . تضحيه ايديله‌جك قيون وكچى‌نك
بر ياشنى اكمال ايله ايكيسنه واصل وبقرك ايكى ياشنى بتوروب اوچ
وبدنه‌نك بش ياشنى اكمال ايله التى ياشلرينه داخل اولمش اولملرى
كفايت ايدر وقيونك بر ياشندن بر قاچ آى نقصان اولمسنده
بر بأس اولميوب حتى التى آيى بتوره‌رك يدنجى آيه گيرمش
وجثه‌جه گوسترشلى اولورسه تضحيه جائز وبوده قويروقلى قيونه
مخصوصدر ﴿ ملتقى ودرر ﴾ قربان اتندن صاحبى وخانه خلقى
اكل واغنيا وفقرايه اطعام وتصدّق ايلر . لكن اُضْحيه . واجب
اولميان فقير . اُضْحيه . نيتيله بر قيون اشترا ايليوب ايام نحرده ذبح
ايتسه بر قولده آندن اكل . حلال اولميوب منذوره گبى تصدّق
ايتمسى لازم وقول آخره گوره اكل . حلال اولديغى تاتارخانيه‌دن
نقلاً ردّ مختارده محرّردر . اگر ايام نحردن صكره ذبح ايلسه
بالاتفاق تصدّق ايدر . قربانك بعد الذبح بر مقدارينى خانه‌سنده
قاوورمه يapه‌رق حفظ ايله بعده عياليله اكل ايلمگه رخصت شرعيه
واردر . اُضْحيه‌نك فقرايه تصدّق اولنه‌جق مقدارى ثلثدن
ناقص اولمامق مستحب وتضحيه ايدن مسلم ذى عيال ايسه عيالنه
وسعت حصوليچون اُضْحيه‌سندن غيريلرينه تصدّق ايلمامسى
مندوبدر . دريسى تصدّق ياخود پوست ايديله‌رك خانه‌ده
استعمال اولنور ياخود صاتيلوب بقاءً كنديسيله انتفاع اولنان
برشى اشترا قلنور قربانى صاحبى گوزلجه كسمگه مقتدر اولديغى
حالده بالذات كندى ذبح ايله‌مك افضلدر . مقتدر دگلسه لازمهٔ
ذبحى بيلن بر مسلمه كسديرمك جائز واهل كتابه ذبح ايتديرمگه

دخی جواز وار ایسه ده مکروهدر ۰ اضحیه‌لرك قارشمسندن ناشی ایکی مسلم یاڭلشلق ایدوبده هر بری آخرڭ قیوننی بنمدر دیو ذبح ایلسه لر استحساناً ایکیسنك دخی قربانی صحیح وکافی اولوب اوزرلرینه ضمان لازم گلمز ﴿درر وقدوری وملتقی﴾ برمسلم دیگر برمسلمك اضحیه سنی امری اولمقسزین ذبح ایتسه استحساناً جائز وغصب اولنان غنم ایله تضحیه ایله مك صحیح اولوب بعده صاحبنه تضمین ایجاب ایدر ۰ اما ودیعه اولان شاتی قربان ایتمك صحیح دگلدر زیرا مغصوب بهاده ملکیت ۰ وقت غصبده ثابت اولدیغندن ذبح ۰ گندی ملکنده وودیعه ده ایسه اومقوله حیوانی قربان ایلمکله غاصب اوله جغندن ذبح ۰ ملکنك غیریده واقع اولمش اولور ﴿ملتقی ومجمع الانهر﴾

اشبو التی کتاب ومتعدد ابوابدن عبارت اولان اشبوجزؤ اوّلك طبعی بلطفه تعالی ختام بولمشدر ۰

خطا وصواب جدولی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٣	١٦	انتشار	انتشار
٥	١٥	حضرت	. . .
١١	١١	ائمۀ حنیفه	ائمۀ حنفیه
١٥	٨	حسن ابن زیاد	حسن بن زیاد
٢١	٩	رَجْل	رِجْل
٢٢	٣	خلافاً لامام ابی یوسف	خلافاً للامام ابی یوسف
٢٣	١٠	ثابتدرکه	ثابتدر شویله‌که
٣٧	١	حسن ن ریاد	حسن بن زیاد
٣٩	١٢	بدنده	بدنده
٤٢	٢١	دیك	دلیك
٤٩	١١	کوشك	کوشکلك
٥٠	١٩	مفصّل	مفصل
٥١	١٠	بوانمز	بوآنمز
٥٣	١٤	انفاقاً	اتفاقاً
٥٤	١٤	حفینی	خفینی
٥٥	٢	انقطاع	انقطاع
٥٥	٢٢	اصابع	اصابع
٥٧	٨	انقنا	انقضا
٥٩	٢٠	عَصابه	عِصابه
٦٠	٩	ضومی	صومی
٦٠	٢١	خائضه	حائضه
٦٣	١٧	اوْل	اُول
٦٥	١١	نفاس	نفاس
٦٥	٢٣	سندندر	بندندر
٦٩	٤	معفور	معفو
٦٩	٩	کُمَ	کُمّ

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٧١	٢٠	برغوت	برغوث
٧٢	١٠	الك	النك
٧٣	١٦	بولی	بُوْلی
٧٨	١٠	تلحین	تلحین
٨٦	١٦	جُدَران	جُدْران
٩٠	١٤	سبحانك	سبحانك
٩٢	١٧	ربی العظیم	ربی العظیم
٩٨	٨	نفس	نفس
١٠٤	١٧	سیخ عاجز	شیخ عاجز
١٠٤	٢٠	حفیفلتمك	خفیفلتمك
١٢٢	١٠	انقطاعنه	انقطاعنه
١٢٢	١٥	قهقه	قهقهه
١٢٥	٢٠	خطوة	خطوة
١٢٩	٨	بجر	فجر
١٣٥	١١	آلنی	آلتی
١٣٦	٠٠	رکعتین اولین	رکعتین اولین
١٣٦	١٠	عندند	عندنده
١٤٠	١١	قده	قعده
١٤٢	١٤	نفل	نفل
١٤٧	١٧	دورآن	دوران
١٥٤	٢٢	اتمك	ایتمك
١٥٥	٣	متهیٔ	متهیٔ
١٥٨	٢٤	بیابان	بیابان
١٧٣	١٧	قهقه	قهقهه
١٨٠	١٥	متفل	متنفل
١٨٤	١٤	غسل	غسل
١٨٥	٤	غائبه	غائب
١٨٥	٥	محموله	محمول

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٨٥	٥	موضوعه	موضوع
١٨٧	٢٠	امام محمده حضرتلرینه	امام محمد حضرتلرینه
١٨٩	٢٢	ارضِ رخوة	ارضْ رخوة
١٨٩	٨	اماك	امامك
٢٠١	١٠	رکات	زکات
٢٠٢	٢٣	آلنمش	آلتمش
٢٠٦	١١	گُلده	کلده
٢١٦	١	بجارته	تجارته
٢٧٠	١٣	مَنْ	ومَنْ
٢٨٠	٦	خلافاً لامامین	خلافاً للامامین
٢٨١	١٥	اورداه	اوراده
٢٨٢	٦	خلافاً لامامین	خلافاً للامامین
٢٨٢	٢٠	حلیسنی	حلیسنی
٢٩٥	١٠	نفر	نفر
٣١٤	٩	هدیه	هدیّة

المجموعة الزهدیة في الاحكام الدینیة

جزء ثانی

(قسم اول)

نکاح وتفرعاتنه دائر احکامی حاویدر

اثر

السید احمد زهدی

فتوا خانه نك نظر تدقیقندن کچورلدکدن صکره معارف نظارت جلیله سنك ٥٥٣ نومرو وفی ٢٠ جمادی الاولی سنه ١٣١٣ تاریخلی رخصتنامهٔ رسمیسیله طبع اولنمش وهرحقی صاحب اثره عائد بولنمشدر

درسعادت

١٣١٣

المجموعة الزهدية
فی الاحکام الدینیة

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی احلّ لنا النّکاح * وحرّم علینا السفاح *
والصلوة والسلام علی نبینا محمدٍ سید المِلاح * وعلی آله
وصحبه الذین هم اصحاب الصلاح والفلاح *

مجموعهٔ زهدیه‌نك جزؤ اولی کبی جزؤ ثانیسنك
اشبو برنجی قسمنك دخی بعنایته تعالی ترتیب واکمالی سایهٔ

موفقیتوایهٔ حضرت خلافتپناهیده تیسر نمای حصول اولمش
وقسم ثانیده دردست اولمغله حسن اتمامی الطاف جلیلهٔ
سبحانیه‌دن مستدعا بولنمشدر { ومنه التوفیق }

السید احمد زهدی
ابن السید الحاج محمد رفعت
عفی عنهما

مقدمه

عابدينك اشتغاللرى عبادات و بقالرى معاملات ايله اولديغندن معاملاتدن نكاحك ديگرلرى اوزرينه تقديمى عبادته اقرب بولنمسندندر .

نكاحده تسويۀ امور عياله وتربيۀ اولاده قيام واعفاف النفس عن الحرام مثللو مشغوليت مشروعه ومقبوله ومزيت مرغوبه واردر بناءً عليه نكاحه توسل وابتدار وبونك استلزام ايده جكى اسباب معيشت ونفقه يى ولوازم صحت وتربيه يى استحضار نوافل عبادات ايچون تخلى وانزوادن افضلدر حتى متزوجك فقرحالى اولسه بيله نكاح . نيت خالصه ايله اولديغى تقديرده استعيذبالله ﴿ ان يكونوا فقرآء يغنهم الله من فضله والله واسع عليم ﴾ نص منيفى و ﴿ التمسوا الرزق بالنكاح ﴾ حديث شريفى اقتضاسنجه اكثريا وسعت رزق ونعمتى مستلزمدر .

امام قهستانى نكاحك عبادتدن تأخيرينك وجهى عبادته نسبتله مركب ايله بسيط كبى اولمسيدر ديدى چونكه نكاح . من وجه عبادت ومن وجه معامله در ﴿ خلاصه عن الطحطاوى وغيره ﴾

نكاحده اوچ دواعئ مختلفه اجتماع ايتمشدر بونلرك برى داعيۀ شرع . وديگرى داعيۀ عقل . وآخرى داعيۀ طبع در .

داعيۀ شرعيه استعيذبالله ﴿ فانكحوا ما طاب لكم من النساء

مثنى وثلاث ورباع ﴾ و ﴿ وانكحوا الايامى منكم والصالحين من عبادكم وامائكم ﴾ آيتين جليلتينى وصحيح بخارى ومسلم ايله احياء علوم وشرحنده مندرج بولنان ﴿ تزوجوا فانى مكاثر بكم الامم ولا تكونوا كرهبانية النصارى ﴾ و ﴿ تناكحوا تكثروا فانى اباهى بكم الامم يوم القيامة حتى بالسقط ﴾ و ﴿ النكاح سنتى فمن رغب عن سنتى فقد رغب عنى ﴾ و ﴿ النكاح سنتى من احب فطرتى فليستن بسنتى ﴾ و ﴿ من كان موسراً لان ينكح ثم لم ينكح فليس منى ﴾ و ﴿ يامعشر الشباب من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم يستطع فعليه بالصوم فانه له وجاء ﴾ احاديث شريفه وامثاليدر

داعيۀ عقليه . هر عاقل لبيب وكامل اديب ايچون بنى نوعنك تكثر وتزايد اعداد ونفوسنى وكندوسنك ارتحالندن صكره ممكن مرتبه دنياده بقاى نام وشاننى امل وآرزو ايلمك طبيعى اولوب بوده تناسل وتوالد طريقيله سهل الحصول اولمسنه نظراً نكاحه ميل ورغبت وبو وسيلۀ جميله ايله تكثير ابناى جنسنه خدمت وظهور ايده جك اولاد واحفادينه مهر ومحبت ايتمك انسانيت مقتضياتندن بولنمسيدر .

داعيۀ طبعيه . دخى مباضعات (١) ومضاجعات (٢) نفسانيه يه تمايل ومجبوريت مقتضاى طبيعت اولمغله بونك امر مشروع نكاح

---

(١) مباضعات ، مجامعت (٢) مضاجعات ، ميل وتوجه كوسترمك ، همفراش اولمق

ایله اجراسنده محسنات ومثوبات عظیمه نك وجودی رهین رتبهٔ
بداهت اولمیدر ﴿ ماخص عن الموقوفات وغیرها ﴾

﴿ اعلنوا هذا النكاح واجعلوه فی المساجد ﴾ حدیث شریفی
موجبنجه نكاحی اعلان واشرف ایام اسبوع اولان جمعه كونی
عاقد رشیدك معرفتی وشهود لازمه نك حضور ودلالتی ایله
مسجدده اجرا وعقد اوزرینه خطبه‌یی تقدیمه اعتنا مندوبدر .

مثلا ﴿ الحمد لله الذی احل لنا النكاح . وحرم علینا السفاح .
والصلوة والسلام علی سیدنا محمد سید الملاح . الذی ازال ظلام
الشرك بنوره الوضاح . اما بعد فان الله تعالی ورسوله امرنا بالنكاح
وهو سنة الاسلام . فقال فی كلامه العزیز وهو افصح الكلام ﴾ —
﴿ یا ایها الناس اتقوا ربكم الذی خلقكم من نفس واحدة وخلق
منها زوجها وبث منهما رجالا كثیرا ونساء واتقوا الله الذی
تساءلون به والارحام ﴾ وقال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
﴿ تناكحوا تكثروا فانی مكاثر بكم الامم یوم القیامة ﴾
دینلدكدن صكره عقده بدأ وشروع اولنور .

رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك
خطبهٔ بلیغهٔ نبویه‌لری اولمق اوزره حصن حصین صاحبنك روایت
ایلدیكی خطبهٔ شریفه تبركا پیرایهٔ صحیفه قلندی .

﴿ الحمد لله نحمده ونستعینه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور انفسنا

وسیئات اعمالنا من یهده الله فلا مضل له ومن یضلل فلا هادی له
واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریك له واشهد ان محمدا عبده
ورسوله ﴾ ﴿ یا ایها الناس اتقوا ربكم الذی خلقكم من نفس
واحدة وخلق منها زوجها وبث منهما رجالا كثیرا ونساء واتقوا الله الذی
تساءلون به والارحام ان الله كان علیكم رقیبا ﴾ ﴿ یا ایها الذین آمنوا
اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم مسلمون ﴾ ﴿ یا ایها الذین
آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سدیدا یصلح لكم اعمالكم ویغفر لكم ذنوبكم
ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما ﴾ تعفف (١) نیت
خالصانه‌سیله تناكح ضمننده استدانه ایتمك ومرأه سنا وحسبا وعزا
ومالا رجلك مادوننده واخلاقا وآدابا وورعا وعفة وجمالا ارككك
فوقنده بولنمق دخی مندوباتدندر ﴿ در مختار . طحطاوی وغیرها ﴾

برنجی كتاب

احكام نكاحه متعلق اولوب سكز بابی حاویدر .

برنجی باب

نكاحك تعریفاتیله بعض مسائلی شاملدر .

نكاح . فقهای عظام حضراتی عندنده ملك متعه ایچون شرعا

(١) تعفف ، عفت یعنی محارمدن نفسنی صیانت ایتمك

موضوع اولان یعنی نکاحه هیچ بر مانع شرعیسی اولمیان مرأه دن رجالك استمتاعنك حلنی قصداً افاده ایلیان بر عقددر .

اشبو تعریفدن مشرکه نك و برینك رجولیتی و دیگرینك انوثیتی تظاهر ایتمامش اولان خنثای مشکلك و نسادن نسباً و یا صهراً یاخود رضاعاً علی التأبید محرم اولملرك نکاحلرینك عدم جوازی متبین اولور و مقصود مُلكِ رقبه اولدیغندن تسرّی (۱) ایچون جاریه اشتراسی مثللو انتفاعی حلّ ضمنی بی افاده ایدن عقد دخی خارج قالور ﴿ ملخص عن درمختار . طحطاوی . درر ﴾

صدر الشریعه نك بیانه گوره متعاقدین بیننده علل اربع موجود اولوب بونلر علت مادیه اولان ایجاب وقبول . علت فاعلیه اولان موجبله قابل . علت صوریه اولان عقد حاصل . علت غائیه بولنان ملك استمتاع دن عبارتدر ﴿ درر . مجمع الانهر ﴾

ملك متعه یه زوجك مالکیتدن مقصد . مجرد اعضای زوجه دن زوجك استمتاعه مالك اولمسیدر . کأن حکماً زوج . زوجه نك عینه مالك اولمش اولور ایسه ده حقیقةً عینه مالك اولمش اولماز .

زیرا حقیقةً عینه مالك اولمش اولسه شبهه ایله وطی اولنان منکوحه نك عقری زوجك اولور ایدی حالبوکه بونده بدله زوجه مالك اولوب زوجك مالکیتی انجق استمتاعك تحایلی حقنده در یوقسه حق زوجیته متعلقه اولمیان احکامده زوجك مالکیتی یوقدر .

نکاح . اهل اصول ولغت نزدنده وطی ده حقیقت . وعقدده مجازدر . بوتقدیرجه نکاحك شرعاً ولغةً معنالری بر اولور .

---

(۱) تسرّی . استفراش ایتمك

نکاح . عقد ایله وطئه صادق اولان ضم . معناسنه موضوعدر دیانلره گوره معناده اشتراك معنوی بولنمق لازم گلور ﴿ درمختار . طحطاوی ﴾

نفسك نسایه شدت رغبت واشتیاقی حالنده زنا ارتکابی متیقن ایسه کندوبی اندن محافظه وتحصن (۱) ایچون مَهر و نفقه یه قدرتك وجودیله نکاح . فرض اولور .

اعتدال ومهر و نفقه یه اقتدار صورتنده نکاح سنت مؤکده در .

حالین مذکورین ده ترك نکاح موجب اثمدر .

جور وغدر خوفنده یعنی حقوق زوجیتی حقیله ولایقیله اجراده قصور وفتور وقوعنی تیقن حالنده نکاح تحریماً مکروهدر ﴿ در مختار . ملتقی ﴾

نکاح . کندولریله تصرف شرعینك انشا وایجادی قصد اولنان طرفیندن برینك حدثك تحقق وقوعنه زیاده دلالت ایدن لفظ ماضی یی استعمال ایدرك ایجابی ودیگرینك قبولی ایله منعقد ومرتبط اولور .

احدهما دن برینك یعنی بالذات مرأه نك « زَوَّجْتُ نَفْسِی » ویا ولیسی اولان پدرینك « زَوَّجْتُ بِنْتِی » یاخود وکیلنك « زَوَّجْتُ مُوَكِّلَتِی مِنْكَ » وآخرك یعنی بالذات رجلك « قَبِلْتُ لِنَفْسِی » ویا ولیسی اولان باباسنك « قَبِلْتُ لِابْنِی » یاخود وکیلنك « قَبِلْتُ لِمُوَكِّلِی » دیملری گبی ﴿ درمختار . درر ﴾

---

(۱) تَحَصُّنْ . تحفظ واحتراز ایتمك

انعقاد . كندوسببيله عقد شرعى وجهله ايكى كلامڭ يكديگرينه ارتباطيدركه بوده ذكر اولنان ايجاب وقبولدن عبارت اولوب شو مقامده ايجابدن . احد عاقديندن يعنى گرك بالذات مرأه ورجلدن ويا وكيللرى جانبندن اولاً صادر وايجابه صالح اولان لفظ تام . وقبولدن . هر قنغيسندن اولور ايسه اولسون ثانياً وقوع بولان كلام . مقصوددر ﴿ مجمع الانهر . طحطاوى ﴾

نكاح . لفظ ماضى ايله منعقد اولهجغى گبى برى ماضى يه وديگرى استقباله ويا حاله موضوع ايكى لفظله ده مجلس واحدده انعقاد ايدر . رجلڭ « زَوِّجْنى » ياخود « زَوِّجينى » و « كُونى امرأتى » ويا وكيلڭ « كُونى امرأةَ مُوَكِّلى » ووليڭ « كُونى امرأةَ ابنى » مثللو تحت استقبالده داخل بولنان كلاملرينه جواباً بالذات مرأه ويا وكيل ويا ولى طرفلرندن « زَوَّجْتُ » ويا « قَبِلْتُ » ياخود « بِالسَّمْعِ والطّاعةِ » دينلمسى گبى .

استقباله مخصوص اولان « زَوِّجْنى » ياخود « زَوِّجينى » ويا « كُونى امرأتى » جملهلرى امر صيغهسيدر . زيرا امرڭ مدلولى انجق كندوبى تلفظ ايتدكدن صكره تحقق ايلر بو ايسه تكلم زمانڭه نسبتله مستقبلدر .

حاله موضوع اولان صيغه قائلڭ استقبالى نيت ايتميهرك همزه ويا تاء ياخود نون ايله بدأ وتكلم ايلديگى مضارع صيغهسيدر مثلا رجلڭ « اتزوّجك » ويا « انا متزوّجك » ويا « تزوّجيننى نفسك » قوللرينه مرأهنڭ « زوّجتُ نفسى » جوابنى اعطا ايتمسيله عقد حاصل اولور .

« انا متزوّجك » ده كى متزوج . « ذات قام بها الحدث وتحقق فى وقت التكلم » معناسنه موضوع اسم فاعل اولوب التزاماً حاله دلالت ايلر .

استفهام طريقيله برينه معلومه اولان بر مرأه ايچون « هل اعطيتنيها » يعنى سن او قادينى بڭا ويردڭمى دينلدكده مخاطب ويردم جوابنى اعطا ايلديگى ومجلس . نكاح . مجلسى اولديغى صورتده عقد تحقق ايدر ﴿ درمختار . طحطاوى . درر ﴾

بر كيمسه ايكى رجل حضورنده غير متأهله بر مرأه يه « ياعرسى » ديو ندا ايدوبده مزبوره جوابنده « لبيك » ديسه نكاح منعقد اولهجغى مذهب مختار اولهرق درمختارده گوسترلمش وحابى « لبيك » لفظى « اجبتك اجابةً بعد اجابةٍ » معناسنى متضمن بولنديغندن قبول . ماضى وايجاب . جملهٔ اسميه وشو حالده « ياعرسى » « انت عرسى » ديمكدركه « انا متزوّجك » منزلهسنده اولور ديمش ايسهده ذكر اولنان صورت . خلاف ظاهر روايت اولديغنه بناءً نكاحڭ عدم انعقادى قول صواب اولمق اوزره بحر ونهر ايله ديگر بعض كتب فقهيهده تصريح وبيان اولنمشدر ﴿ طحطاوى . ردمحتار ﴾

لفظ واحد ايله ده عقد جائزدر مثلا صغير ويا صغيرهنڭ وليّ واحدى ياخود طرفندن وكيلى حاضر اولان صغيره ايله صغيرى اشارت ايدرك « زوّجتُ هذه من هذا » ديديگى صورتده عقد حاصل اولور ﴿ جوهرة ﴾ مسائل محررهنڭ جملهسنده نكاحڭ مقصود وشهودڭ حاضر وموجود اولمسى مشروطدر .

عاقدينك ايجاب وقبولدن برشى تذكار ايتميەرك يالكز مهردن برمقدار اوزرينه حصول رضالريله انى قبض وتعاطى ايلملرى مثللو فعل ايله نكاح . منعقد اولەميەجغندن ايجاب وقبولك وجهِ مشروع اوزره ذكرى وشهودك حضورى لازمدر .

حاضر بالمجلس اولان ايكى كشيدن برينك « تَزَوَّجْتُكِ » ديەرك كَتْب وآخرينك « قَبِلْتُ » ديو تحرير ايلملريلەده عقد حاصل اولميوب بلكه مجلسدن غائب اولان كيمسەنك امر . لفظيله اولميەرق مكتوبك مضموننى شاهدلره اعلام شرطيله اولور كه حتى ايجاب وقبوله شهادتلرى واقع اوله . چونكه شاهدينك غائب حقنده كى مكتوبك مضموننى سماعلرى حاضر حقنده وقوعبولان استماعلرى كبيدر .

اما امر لفظيله اولورسه يالكز مرأەنك كلامنى استماع ايله اكتفا اولنور وبوده ايجاب وقبول مقامنه قائم اولور .

فتاواى هنديەده مسطور اولديغى اوزره برقادين . تزوج ايچون « بكا فلان اركك مكتوب كوندرمش اولديغندن سز شاهد اولكز بن نفسمى اكا تزويج ايتدم » ديسه نكاح صحيح اولور زيرا شاهدلر مزبورەنك ايجاب عقد ايله اولان كلامنى ومزبورەنك انلره اسماع سببيله خاطبك يعنى تزوجه طالب اولان كيمسەنك كفتارينى استماع ايتمش اولديلر .

بر رجل تزوج ايچون بر مرأەيه برينى ارسال ايدوب مزبورەده شخص مرسلك كلامنى استماع ايدن شاهدين حضورنده قبول ايلسه مجلس . معناً متحد اولديغنه بناءً نكاح . جائز اولور ﴿ در مختار . درر . طحطاوى ﴾

« شو مرأه بنم زوجەمدر وبن بونك زوجى يم » وبالعكس « بو رجل بنم زوجمدر وبن انك زوجەسى يم » مثللو اقرارلر ايله قول مختار اوزره نكاح . منعقد اولەماز . چونكه اقرار ذاتنده ثابت اولان شيئى اظهار اولوب مجدداً انشا وايجاد دگلدر . لكن اقرار . محضر شهودده واقع اولورسه انشا عد اولنەرق نكاح . منعقد اولور وهو الاصح .

قول اصحه گوره برذاتده حل وحرمتى موجب اولان شى اجتماع ايدەجگندن بوندن حرمتى ترجيح ايچون زوجك « تَزَوَّجْتُ نِصْفَكِ » يعنى سنك نصفكى تزوج ايتدم ديمەسيله نكاح حاصل اولميوب بلكه كليسنه ويا كلدن معدود اولان رأس ورقبه وظهر وبطن مثللو اعضايه اضافه ايدلمك لازم اولديغى قول اشبه اولەرق ذخيرەده محرردر . اما طلاق بونك خلافنەدركه زوجەنك ذكر اولنان عضولرندن برينه اضافتله طلاق واقع اولماز وهو الاصح .

ايجاب . تسميهٔ مهره وصل اولنسه ايجاب . تمام اولور ايسەده طرف آخردن قبل التسميه قبول . وقوعبولسه قبول . صحيح اولەماز . زيرا كندوسنده اوّلنى تغيير ايدن حال بولنديغى وقتده كلامك اولى آخرينه توقف ايدر .

مثلا برقادين برار ككه « نفسمى سكا يوز التون مهر ايله تزويج ايتدم » ديمك ايستديگى صرەده يوز التونى ذكر ايتمزدن مقدم اركك جانبندن قبول وقوعبولمش اولسه نكاح انعقاد ايتمز ﴿ تنوير . در مختار . رد محتار . طحطاوى ﴾

ايجاب وقبول ايله اولان عقد . نكاح وتزويج لفظلريله صريحاً .

وعين كامله نك (۱) فى الحال تمليكنه وضع اولنان هبه وصدقه وتمليك وعطيه وسلم واستيجار وقرض وصلح وصرفه وتمليك رقبه يه دلالت ايدر هر لفظ ايله كنايةً . نيتك ويا قرينه نك وفتحدن نقلاً ابن عابدينك تحقيقنه گوره مع قرينه نيتك وجودى وشهودك نكاح اولديغنه لحوق علملرى شرطيله صحيح اولور ٠

رجالك « نَكَحْتُ منك » ويا « زَوَّجتك » كلامنه مرأه طرفندن « قَبِلْتُ » جوابنك اعطاسى ياخود مرأه نك « وَهَبْتُ نفسى منكَ » ويا « تَصَدَّقْتُ » ويا « تَمَلَّكْتُ بنفسى عليكَ » و « بعتُ نفسى منكَ » وامثالى سوزلرينه رجل جانبندن « قَبِلْتُ » ويا « اشتريتُ لنفسى منكَ » واشباهى جواب قبول ويرلمسى گبى ٠ اما تمليك افاده ايتميان اجاره واجازه واعاره واباحه ووصيت مطلقه ورهن ووديعه واقاله وكتابت وبونلرك ماننده الفاظك استعماليله نكاح . منعقد اولماز ٠

بناءً عليه قادينك « اجرتكَ » و « اعرتكَ » و « ابحتكَ نفسى » و « اوصيت بضع جاريتى بعد موتى » مثللو كلاملرينه اركگك « قَبِلْتُ منكَ » و « استأجرتُ » و « استعرتُ منكَ » وكذا « قبلتُ منكَ » ديمه سى صحت نكاحى استلزام ايلمز ٠ لكن كندولريله مُلك . ثابت اولميان الفاظ محزره وامثالى ايله شبهۀ نكاح واقع اولورسه ده مجامعت سببيله حد لازم گلمز ومرأه مهر مسمى ايله مهر مثلك اقلنى اخذ ايدر ٠

---

(۱) كامله قيدى شركت وبعضيتى افاده ايدن الفاظدن احتراز ايچوندركه انلر ايله نكاح . منعقد اولماز « زَوَّجتكَ نصف جاريتى » ديمك گبى

قصد صحيح اولميه رق خطاءً صادر اولان الفاظ مُصَحَّفه ايله ده نكاح منعقد اولماز ٠ تزوجت . دينيله جك يرده « تجوزت » ديمك گبى (۱) چونكه بو مثللو خطا وغلط اولان لفظلر نه حقيقت ونه ده مجاز اولديغندن غير معتبر اولديغى تلويحده مسطوردر ٠

اما طلاقك تلاق وتلاك وطلاك مثللو الفاظ محرّفه ايله صدورى قضاءً طلاق وقوعنى ايجاب ايده جگى اوائل اشباهده محرردر ﴿ در مختار . درر ٠ ملتقى وغيرهم ﴾

عاقدين حاضر اولدقلرى صورتده مُخَيَّره ده (۲) اولديغى گبى مجلسك امتدادى حالنده بيله اتحادى وكذلك « نكاحى قبول ايتدم مهرى قبول ايتمم » مثللو ايجاب قبوله ويا قبول ايجابه مخالف كلامك عدم وجودى ايجاب وقبولك شرائطندندر ٭

حلبى ايله هنديه ده بيان اولنديغى وجهله صورت مشروحه ده ايجابك جزؤى بولنان مهر ٠ ذكر اولنديغنه وجزؤك نفيى ايسه كلك نفيينى مستلزم بولنديغنه مبنى نكاح صحيح اولماز ٠ اگر نكاح . قبول ايديلوبده مهردن سكوت اولنور ايسه بين العاقدين نكاح . منعقد اولور ٭ حلبى ده ذكر اولنديغى اوزره غائب حقنده كتابت صورتيله بر مجلسده ايجاب وديگر مجلسده قبول وقوع بولوبده اتحاد مجلس اولمسه عقد صحيحدر ٭

---

(۱) لسان عربى يى بيلانه گوره مسئله بويله در ٠ بيلميانه وحتى غلط اوله رق اويله بلله يانه وطوغريسنى تلفظه ديلى دونميانه گوره تعبيرات محرّفه ايله نكاحك انعقادينى ابن عابدين بيان ايتمش ودر مختارده دخى فتاواى ابو السعوددن نقلاً بونى مؤيّد سوزلر گورلمشدر (۲) مُخَيَّره اب وجدينك غيرى واسطه ايله تزويج اولنوب بالغه اولدقده صاحبۀ خيار بولنان صغيره در

اتحاد مجلسدن مقصود . عاقدين حاضريندن برينك قبل وقوع القبول مجلسده بولنمامق ويا اختلاف مجلسى موجب اولور برايشله مشغول اولمق گبى احوالك موجود اولمامسندن عبارتدر ﴿ در مختار . طحطاوى . رد محتار ﴾

مسمادن نقصان ايتمك شرعاً صحيحدر . مثلا زوج « بيك غروشه تزوج ايتدم » ديوب زوجه « بش يوزغروشه قبول ايلدم » ديسه زوجه بيكى قبول وبش يوزى حط (١) ايتمش اوله جغندن مسمى صحيح اولوركه بوده مجلس عقدده زوج . طرفندن مهر اوزرينه وقوعبولان زياده يى زوجه نك قبول ايلمسنك صحتى گبيدر . مثلا زوجه « بيك غروشه تسمى سكا تزويج ايتدم » ديوبده زوج « ايكى بيك غروشه قبول ايلدم » ديسه مهر . بيك اولوب اگر زوجك زياده ايلديگى مقدارى ينه او مجلسده زوجه قبول ايدر ايسه بوصورتده قول مفتى به اوزره مهر ايكى بيك اولور ﴿ حلبى نقلاً عن البحر ﴾

ايجاب وقبولك فرضاً « بن قزيمى يارين سكا نكاح ايتدم » ويا « اگر زيد يارين كلور ايسه بن قزيمى سكا تزويج ايلدم » دينيله رك برشيئه اضافه وتعليق اولنمامسى وايكى قزى اولان كيمسه برينى اسمنى ذكر وتصريح ايتميه رك برشخصه عقد ايتمك گبى منكوحه نك مجهوله اولمامسى دخى شرائط ايجاب وقبولدندر .

لكن بزا زيه ده ذكر اولنديغى اوزره ايكى قزدن برى متزوجه ايسه عقد . فارغه يه يعنى غير متأهله يه منصرف اوله جغندن صحيح اولور .

مسلمه نك نكاحنده قول اصحه گوره متعاقدينك رضالرى تحقق

---

(١) حط . نقصان ايتمك

ايلمك ايچون هر برى آخرك كلامنى ايشتملرى ومذهب مختار اوزره نكاح اولديغنى فهم ايدر عاقل وبالغ ايكى مسلم حر ويا بر مسلم حر ايله ايكى مسلمهٔ حرّه شاهدلرك حاضر بولنملرى شرطدر .

ذميه نك مسلمه نكاحنده شاهدينْ . مزبوره نك دينه مخالف اولسه يعنى ذميه موسوى وشاهدين عيسوى بولنسه لر بيله ايكى ذمينك شهادتيله عقد حاصل اولور ﴿ درمختار . ردمحتار . قدورى . درر ﴾

﴿ لا نكاح الّا بشهود ﴾ حديث شريفى موجبنجه بر كيمسه گرك شهرده گرك شهرك غيرى محلده بلا شهود بر مرأه يى كندويه عقد ايلدكدن صكره شاهد بوله رق انلره خبر ويرسه نكاح صحيح اولماز . مگر كه شاهدلرك حضورنده مجدداً لازمهٔ عقدى اجرا ايليه ﴿ طحطاوى ﴾

صغيره نك پدرى بر رجلى مزبوره يى تزويجه توكيل ايدوب بعده باباسى مجلس عقدده حاضر اولديغى حالده وكيل . بر ار گگك ويا ايكى قادينك حضوريله صغيره يى برينه تزويج ايتسه اب . حكماً عاقد اولديغنه مبنى نكاح صحيح اولور . اگر صغيره نك پدرى مجلسده حاضر بولنماز ايسه وكيل . مؤكلك عباره سنى نقل ايدن معبّر حكمنده اولديغندن عقد . جائز اولماز .

بر مسلم . عاقله وبالغه اولان كريمه سنى يالگز بر شاهد . محضرنده بر مسلمه تزويج ايتسه مزبوره مجلسده حاضره ايسه كندوسى عاقده اوله جغندن عقد . جائز اولور . اگر مجلسده حاضره دگل ايسه عقد نافذ اولميوب اجازتنه موقوف قالور .

اما قز صغيره ويا مجنونه ايسه مجلسده حاضره بولنسه بيله عقدك

کندوسنه نقلی ممکن اولمدیغندن وولی ده شاهد اوله میه جغندن عقد جائز اولماز .

هندیه ده گوستردیگی اوزره بر مرأه کندوسنی بر رجله تزویج ایتمك ایچون برینی توکیل ایدوب مؤکله مجلس عقدده بولندیغی حالده وکیل . ایکی قادین حضورنده نکاح ایتسه انعقاد ایدر ﴿ در مختار . طحطاوی ﴾

بر کیمسه بالغ کوله سنی کندی ایله دیگر بری حضورنده تزویج ایلمك قول ظاهر اوزره جائز دگلدر * لکن تأهل ایچون افندیسی کوله سنه اذن ویرسه ده عبد . سیدایله بر آخر رجل محضرنده بر مرأه یی تزوج ایلسه صحیح اولور چونکه کوله افندیسنك اذنیله عقده مباشرت ایتدکده افندیسی آخر کیمسه ایله شاهد اولور * اما سیدك مباشرتی صورتنده عبد . شاهد اوله ماز ﴿ در مختار . طحطاوی ﴾

بر رجل بر کیمسه یه مجلس عقدك خارجنده « قزینی بکا ویا اوغلمه تزویج ایلدگمی » دیسه واو کیمسه ده « تزویج ایتدم » جوابنی ویرسه رجل . قبول ایلدم دیمدکجه . عقد اولمیوب استخبار اولدیغندن نکاح . منعقد اولماز ﴿ در مختار . رد مختار ﴾

مرأه مجلسده حاضره اولمدیغی حالده وکیل . مزبوره نك باباسی اسمنده غلط ایتسه غیابده جهالت اولدیغندن عقد . صحیح اولماز .

کذلك بر کیمسه بر قزی اولوبده حاضرهٔ بالمجلس دگل ایکن حین عقدده اسمنده غلط ایتسه عقد صحیح اوله ماز * مگر که هر ایکی صورتده مرأه حاضره اولوبده کندوسنه اشارت اولنه .

غیر متزوجه ایکی کریمه سی اولان کیمسه بیوك قزینی تزویج ایتمگی قصد ایلمشیکن غلط اوله رق کوچك قزینك اسمنی تذکار ایتسه نکاح . کوچك کریمه سی ایچون انعقاد ایدر ﴿ در مختار نقلاً عن الخانیه ﴾

نکاح اراده ایدن کیمسه بعض احبابنی گوریجیلك ایچون بر قزه گوندروبده قزك باباسی ویا ولیسی انلرك حضورنده مزبوره یی عقد ایلسه متکلم . خاطب وباقیلر شاهد اولمق اوزره نکاح . تحقق ایدر * وبه یفتی ﴿ در مختار نقلاً عن الفتح ﴾

بر کیمسه قز باباسنه . کریمه نك طلاق خصوصنده امری سنك یدنده اولمق شرطیله بکا نکاح ایت دیسه تفویض . قبل النکاح اولدیغندن . پدر ایچون امر اوله ماز .

کذلك متزوج . مرأه یه امر طلاق سنك یدنده اولمق اوزره سنی تزوج ایلدم دیسه امام محمد عندنده نکاح جائز وطلاق باطل اوله جغندن مرأه نك یدنده امر قالماز .

فقیه ابو اللیث حضرتلریله صاحب بحرك بیاننه گوره مرأه کندوسنی تزوج ایده جك اولان رجله محضر شهودده « اراده ایتدیکم وقتده طلاق امری بنم المده بولنمق شرطیله نفسمی سکا تزویج ایلدم » دیه رك ابتدا ایلسه ورجلده « او صورتله قبول ایتدم » جوابنی ویرسه نکاح . جائز وامر طلاق مرأه نك یدنده واقع اولور (١) ﴿ در مختار . طحطاوی . ابن عابدین ﴾

بر کیمسه فلان مرأه یی . شو قدر مهر ایله بکا تزویج ایت . دیو توکیل ایلدیگی رجل کندولگندن مهری بر مقدار تزیید ایتسه عقد . نافذ اولماز * بروجه محرر زیاده ایدیلان مقداردن زوجك معلوماتی اولمیه رق زفاف وقوعبولسه مؤکلك اجازت ویا فسخ بیننده خیاری باقی اولور * اگر فسخی اختیار ایدر ایسه

(١) مع مافیه ضرورت صحیحهٔ مشروعه یه مستند اولمیه رق ذکر اولندیغی وجهله طلاق خصوصنده زوجه یه تفویض اولنه جق اولان امرك سوء استعماله اوغرادلمسی احتمال قویسنه مبنی احتیاط تحتنده اولان اومثللو عقده عدم توسل دها زیاده موافق امر توکل اولور

مهر مسمى مهر مثلدن اقل اولديغى حالده مرأه راضيه اولمش بولنديغندن مهر مسمى ومهر مثل . مهر مسمادن اقل بولنديغى صورتده تسميه عقد موقوف ضمننده بولنديغندن وعقد موقوف ايسه عقد فاسد كبى اولديغندن مهر مثل لازم گلور .

بركيمسه برقادينى الله تعالى ورسولى شاهد اولسونلر ديه‌رك تزوج ايتمك ايستسه اصلاً وقطعاً جائز اولماز ﴿ملخص عن درمختار . طحطاوى . درر﴾

بر رجل برمرأه‌يى بولنديغى محلدن خارجه چيقارمامق ويا انك اوزرينه تأهل ايتمامك شرطيله فرضا بيك غروش مهر ايله تزوج ايتسه رجل . شرطه وفا ايلديكى حالده مرأه ايچون ذكر اولنان مهر مسمى ووفا ايلمديكى تقديره مهر مسمى . مهر مثله مساوى ويا مهر مثلدن زياده ايسه كذلك مسمى لازم گلور واگر مهر مسمى . مهر مثلدن نقصان ايسه مهر مثله ابلاغ اولنور ﴿قدورى . جوهرة﴾

قادين . كندوسنه زوج اوله‌جق اركگك كندى اوزرينه جاريه طوتمامق شرطنه تعليقاً نكاحه وكيل تعيين ايلديكى كيمسه شرط مزبورى تقييد ايتمكسزين تزويج ايلديكنى ياخود قادينك تعيين ايلديكى رجلك غيرى‌يه كندوسنى وكيلك تزويج ايتديكنى مزبوره استماع ايليه‌رك رد ايلسه هرايكى صورتده عقد باطل اولور ﴿عبد الرحيم﴾

حين عقدده مرأه طرفندن زوج اوله‌جق رجله خطاباً «سن اوزريمه تسرى ايلديكك حالده بكا مثلا بيك التون نذرك اولمق اوزره بنى تزوج ايدر ايسه‌ك سكا نفسمى تزويج ايلدم» دينيلوب رجلده محضر شهودده «اوصورتله قبول وسنى تزوج ايتدم» جوابنى ويرسه نكاح . صحيح اولور ﴿بهجة﴾

بركيمسه شهود لازمه حضورنده خدمتكارى اولان زيده .

قزم هند صغيره‌يى سكا تزويج ايتدم ديوب زيد بن دخى تزوج ايلدم ديسه صغيره زيدك منكوحه‌سى اولور .

محضر شهودده عاقديندن احدهما آخردن بعدالطلب «ويردم الدم» لفظلرندن مقصدلرى انشا اولديغى حالده نكاح . انعقاد ايدر .

صغيره‌يى باباسى مرض موتنده وجه مشروع اوزره براره تزويج ايلسه جائزدر ﴿عبد الرحيم﴾

باكره ديو تزوج ايديلان مرأه ثيب ظهور ايتسه نكاح صحيحدر ﴿ابن نجيم﴾

جنون مطبق (١) ايله مجنون اولان كيمسه‌يه وليسى جانبندن محضر شهودده مهر مثليله برقادين تزويج ايدلسه نكاح . منعقد اولور ﴿نتيجة﴾

مجنون مطبقك منكوحه‌سنى قاضى تفريقه قادر اولماز ﴿عبد الرحيم﴾

مجنونه اولان مرأه‌نك كندوسنى آخره تزويجى صحيح اولماز ﴿على افندى﴾

رجل . مرأه‌نك رضاسى اولمقسزين انى تزوج ومرأه رجلك رضاسى اولمديغى حالده نفسنى اكا تزويج ايتمك امام ابى يوسف حضرتلرنجه رضايه موقوفاً جائز ايسه‌ده امامين همامين حضراتى عندلرنده مجلس عقدده قبول . شرط اولديغندن تجويز اولنمامشدر .

عمجه‌سنك اوغلى عمنك قزينى صغيره ايسه بلا استيذان وكبيره ايسه بالاستيذان كندوسنه تزويج ايلمك جائزدر ﴿قدورى . جوهرة﴾

برقادين . زوج مطلقنه «الله ايله عهدم اولسون بر دها سكا

(١) جنون مطبق . بركيمسه‌نك جميع اوقاتنى استيعاب ايليان جنت ديمكدر .

نفسمی تزویج ایتمم » دیوب بعده ینه تزویج ایلسه نکاح . صحیح وکفارت لازم اولور . ﴿ نتیجة ﴾

برینك مطلقه‌سی اولان قادین وقت تطلیقدن اعتباراً یتمش بش گون مرورنده اوچ حیض گورمکله عدتم منقضیه اولدی دیه‌رك نفسنی براره شهود لازمه حضورنده تزویج ایلدکدن صکره زمان تزویجدن اوتوز گون کچدکده مستبین الخلقه (١) برجنین میت (٢) القا ایلسه نکاح . صحیح اولماز .

برکیمسه صغیر اوغلنه ایکی قزی اولان برشخصك قزلرندن برینی تزویج ایتمك ایستیوبده باباسی قزلرندن برینی تعیین واسمنی تبیین ایتمیه‌رك محضر شهودده « قزیمی اوغلك فلانه نكاحله ویردم » دیوب اوغلانك پدریده « اوغلم ایچون قبول ایتدم » جوابنی اعطا ایلسه نکاح . انعقاد ایلمز .

برمسلم جاریه‌سنی آزاد ایلمکسزین برمقدار اقچه‌نك مهر . تسمیه‌سیله کندویه عقد ایدوب بعده اعتاق ایتسه اصول مشروعه اوزره تجدید عقد ایلمکسزین عقد ماسبقه بنا ایدرك مزبوره ایله معامله‌ٔ زوجیه‌یی اجرایه قادر اوله‌ماز ﴿ بهجة ﴾

برکیمسه ام ولدینی (٣) اعتاق ایتمکسزین شهود محضرنده آخره تزویج ایلسه عقد جائز اولور ﴿ نتیجة ﴾

ذات حیض اولوب حامل اولمدیغی حالده اعتاق اولنان امّ ولد اوچ حیض گورمکسزین کندوینی براره تزوج ایده‌مز ﴿ علی افندی ﴾

---

(١) مُستَبین الخلقه . جمیع اعضاسی کامل ومتعین اولان (٢) جَنین . هنوز رحم مادرده بولنان چوجق

(٣) اُمِّ وَلَد . حملنی ویا دوغردیغی ولدی افندیسنك بندندربو اقرار ایتدیکی جاریه‌یه دینورکه حکمده مدبره گبیدر فقط ام ولد جمیع مالدن ومدبره ثلث مالدن آزاد اولور

برکیمسه جاریهٔ مدبّره‌سنی (٤) ویاامّ ولدینی آزاد ایلمکسزین کندوسنه عقد ایلسه صحیح اولماز ﴿ علی افندی ﴾

زید . ام ولدینی آخره تزویج ایلدکدن ونکاح تمام اولدقدن صکره پشیمان اولسه عقدی فسخ ایلیه‌مز ﴿ فیضیه ﴾

بررجل . محضر شهودده جاریه‌م هندی کوله‌م زیده تزویج ایلدم دیسه نکاح . منعقد اولور ﴿ فیضیه ﴾

توشیحدن نقلاً نهرده بیان اولندیغی اوزره حامل اولان جاریه‌سنی ویاام ولدینی افندیسی حملنه بعد الوقوف ولدك کندوسندن اولدیغنی قبل الاقرار آخره تزویج ایلسه جائز وبوصورتده دلالةً نسبی نفی . واقع اولور . اما حمله واقف اولمزدن اوّل تزویج ایتسه نسبی نفی ایتمش اولماز .

صغیره‌نك درجه‌ده مساوی ایکی ولیسی اولوبده بری بربلده‌ده ودیگری آخر برشهرده صغیره‌یی بشقه بشقه آدملره عقد ایتسه‌لر هانکیسنك اوّل عقد ایلدیکی بیلنمدیگی صورتده نکاحلرك ایکیسیده فسخ اولنور ﴿ ابن نجیم ﴾

مرأهٔ کبیره طرفندن رضاسیله پدری . ورجل جانبندن آخری بالوکاله اصول مشروعه‌سی وجهله اجرای عقد ایلسه‌لر نکاح . تحقق ایلر .

---

(٤) مُدَبَّره . لغتده عاقبت امره نظر معناسنه اولان تدبیردن مأخوذ اوله‌رق (بن وفات ایلدیکم وقت آزاد اول) کبی سوزلرله عتقی افندیسنك موتنه تعلیق اولنان جاریه‌یه دینورکه بووجه اوزره تدبیر مطلق ایله تدبیر اولنان جاریه حقنده بیع وهبه ورهن وارث مثللو معاملات تملکیه جریان ایده‌مز .

اما تدبیر مقیدله یعنی (بو یولجیلقده ویا بو خسته‌لقدن وفات ایدر ایسه‌م آزاد اول) گبی سوزلرایله وقوعبولان تدبیر . معاملات مذکوره‌یه مانع اوله‌ماز . کوله‌یه مدبر دینیلور

برکیمسه مرض موتنده ام ولدینی اعتاق ومهر مثلیله کندوسی تزوج ایتدکدن صکره فوت اولسه مزبوره ترکهٔ متوفادن مهرینی وحصهٔ ارثیه‌سنی آلور .

برکیمسه مرض موتنده جاریه‌سنی اعتاق ومهر مثلیله کندویه نکاح ودخول ایتدکدن صکره فوت اولوب جاریه‌نك قیمتنه ومهر مزبورینه ثلث مال مساعد اولسه جاریه بلا سعایة (١) آزاد اوله‌جغندن نکاح . صحیح اولوب مزبوره ترکه‌دن حصهٔ زوجیتی ومهرینی آلور ﴿ عبدالرحیم ملخصاً ﴾

افندیسنك اذنی اولمقسزین کوله وجاریه‌نك نکاحی جائز اولمازه بونلر بلا اذن تزوج ایدرلر ایسه افندیلرینك اجازتنه موقوف قالور . اگر مجیز اولور ایسه عقد جائز ومجیز اولماز ایسه باطل اولور .

اذن مَولی ایله تزوج ایدن عبدك عقدی صحیح وزوجه‌سنك مهری رقبه‌سنده دین اولمغله سیدی ویرمز ایسه عبد . مهر ایچون بیع اولنور .

افندیسی جاریه‌سنی برینه تزویج ایلدکدن صکره گندی خدمتنده قوللانمیه‌رق زوجنك خانه‌سنده تخلیه ایتمك لازم اولمدیغندن مولاسی ایستر ایسه استخدام ایدر ووقت بولدقجه انکله برلشمسی ایچون زوجنه امر ایلر .

سیدی جاریه‌سنی برینه نکاح ایدوب بعده آزاد ایلسه معتقه‌یه خیار . ثابت اوله‌جغندن زوجی حر ویا عبد اولسون مزبوره دیلرسه او نکاح اوزره دوام وایستر ایسه فسخه قیام ایدر

(١) سِعایت . کوله ویا جاریه کندی رقبه‌سنی تخلیص ایچون کسب ایتلك معناسنه‌درکه اولصورتله استسعا اولنان کوله وجاریه‌نك مکلف اولدیغی مبلغی حصوله کتورمك ایچون چالیشمسیدر .

مکاتبه (١) حقنده دخی معامله بویله‌در .

اذن مَولی اولمقسزین تزوج ایلدکدن صکره اعتاق اولنان اَمَه‌نك بعدالاذن نکاحی صحیح ایسه ده خیار . معتبر اولماز ﴿ قدوری . جوهرة ملخصاً ﴾

برکیمسه نامزدینه نشان . نامنه بعض اشیا ویروب یدنده موجود ایکن تزوجدن فارغ اولسه ویردیگی شیلری استردادده قادر اولوره

زیدك نامزدینه ویردیگی نشان . ضایع ونامزدیده فوت اولسه ترکه‌سندن تضمین ایتدیره‌مز .

زوج وزوجه‌دن هر بری آخره اشیا گوندروب بعده طلاق . واقع اولدقده زوج . ارسال ایلدیگی شیلری عاریت ایدی ادعاسیله گیرویه آلسه زوجه دخی ویردیگی اشیایی اخذ ایلمگه قادر اولور ﴿ بهجة ﴾

زوج . زوجه‌سنه گوندردیگی اثوابی بعد التطلیق مهری مقابلنده ایدی دیو دعوا وزوجه دخی هبه ایلمشیدی دیه‌رك ادعا ایلیوبده مدعالرینه بینه‌لری اولمسه سوز زوجك اولور .

نامزدمدر دیو مرأه نکاحه جبر اولنه‌ماز .

نامزد اولمغله احدهما آخره وارث اوله‌ماز ﴿ نتیجة ﴾

نامزدی بولنان مرأه‌دن فراغت ایدن رجل . مزبوره‌نك قزینی ویا اوغلنك نامزدی اولان قادینی تزوج ایلسه صحیح اولوره

زید نامزدی اولان هنده قبل العقد قزقرنداشم اول دیدکدن صکره انکله تأهل ایتسه جائزدر ﴿ علی افندی . عبدالرحیم ﴾

برکیمسه‌نك نامزدی اولان مرأه نفسنی آخره تزویج ایلسه

(١) مُکاتَبَه . حالاً تصرفی ومستقبلاً رقبه‌سی جهتندن کندوسنه حریت ویرلمش اولان جاریه‌یه دینورکه عقد کتابتله تعیین اولنان بدلی نه زمان تماماً تأدیه ایدرسه اولوقت بسبتون آزاد اولور . کوله‌یه مُکاتَب دینیلور .

نشان ديو ارسال ايلديكى اشيايى موجود اولديغى حالده اوكيمسه استردادە مقتدر اولور ٭

نكاحدن اوّل نكاحه مانع اولمسون ايچون قزك اب واقرباسنه ويرديكى نقد واشيايى زوج . گيرويه اله بيلور ٭

زيد . نامزدى هندە نشان ناميله گوندرديكى اشيايى گيرويه آلسه هنددخى آنك مقابلى ارسال ايلمش اولديغى شيلرى موجود ايسه استرداد ايلر ٭

نامزدى بر ديگرينى تزوج ايلدكده نشان طريقيله احدهمانك آخره مقدما گوندرديكى اشيا تلف اولمش اولسه ضمان لازم گلمز ﴿ عبدالرحيم ﴾

ايكنجى باب

محرمانه دائردر

نكاحك اسباب تحريميه سندن برى قرابتدر ٭ ﴿ تنويرالابصار . درمختار ﴾

بناءً عليه متزوجك يعنى تزوج مراد ايدن اركگك وياقادينك فروعى اولان قزلرى واولادينك قزلرى واصولى بولنان بابالرى وآنالرى وآنالرينك آنالرى وابوينك فرعلرى واركك وقز قرنداشلرينك قزلرى وبونلرك قزلرى واجداد وجداتنك فروعى اولان بربطندن منفصله تيزه وخاله لرى حرامدر ﴿ ردمحتار ﴾

تفصيلاتى قريباً ذكر اولنه جغى وجهله اسباب مبسوطه دن بريده مصاهرتدر ﴿ تنوير ﴾ بوده مدخول بها اولان نسانك اصول وفروعى ورجالك اصول وفروعنك حليله لرى گبى ﴿ حلبى وغيره ﴾

بريده استعيذ بالله ﴿ وَاُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِى اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ ﴾ نص جليلى و ﴿ الرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ ﴾ حديث شريفى ايجابنجه نسب جهتندەكى حرمت مثللو رضاع جهتندن دخى اولان حرمتدر ٭ بونك بعض مستثنياتى اولديغندن رضاع بحثنده اتيان اولنور ﴿ تنوير . طحطاوى ﴾

ديگرى محارمدن اولان ايكى قز قرنداشك بيننى نكاحاً ويا ملك يمين ايله وطئاً ويا دردن زيادە اجنبيات بينلرينى نكاحاً جمعدر ﴿ حلبى . ملتقى ﴾

بريده مِلك دركه سيده نك مملوكنه وجاريه نك مالكنه نكاحى وبر ديگريده شرك دركه استعيذبالله ﴿ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ ﴾ نص جليلى اقتضاسى اوزره دين سماويسى اولميان وخالق كونين ومافيهما اولان واجب الوجود حضرتلرينى منكر بولنان دهريه وكوكب وصنم وآتش پرست اولان صابئيه ومجوسيه مثللو مشركه ايله مرتدەنك عقدى گبى ﴿ درر . حلبى . بحر . ردمحتار ﴾

برى دخى طلاق رجعى وباينده حرەنك عدتى ايچنده اولسه بيله ﴿ لَا تُنْكَحُ الْاَمَةُ عَلَى الْحُرَّةِ ﴾ حديث شريفى دلالتيله حرّهٔ منكوحه اوزرينه جاريه يى نكاحاً ادخال ويا ايكيسنى بردن عقدهٔ واحده ايله عقد ايلمكدركه هرايكيسيده غير جائزدر ٭

شايد ايكيسى بردن برعقد ايله تزوج ايديلورسه بوصورتده حرەنك نكاحى صحيح . وجاريه نككى باطل اولور ٭

امّا جاريه نك ديگر جاريه اوزرينه وياعقدهٔ واحده ايله

ایکیسنڭ معاً نکاحی جائزدر ﴿ هندیه . درر . طحطاوی . مجمع الانهر . ابوالسعود ﴾

طلاق بائنڭ و ثلاثه نڭ عدتی ایچنده جاریه نڭ عقدی عندالامامین صحیح اولدیغی گبی ﴿ تُنْكَحُ الْحُرَّةُ عَلَى الْأَمَةِ ﴾ حدیث شریفی موجبنجه حره نڭ جاریه اوزرینه نکاحاً تقدیم اولنمسی وحره ایله تأهله قدرت اولمقله برابر امهٔ مسلمه وکتابیه نڭ حره دن مقدم تزوج ایدلمسی دخی بالاتفاق تجویز اولنمشدر ﴿ درر . ملتقی ﴾

برکیمسه تحت نکاحنده اولان حره اوزرینه امه‌یی تزوج ایدوب بعده بوناڭ عدم جوازینه علم اولدقده حره‌یی تطلیق ایلسه جاریه نڭ نکاحی صحته منقلب اوله‌میه‌جغندن بعدانقضاء العدة تجدید نکاحه لزوم واحتیاج اولدیغی فتاوای فیضیه‌ده محرردر .

طلاق ثلاثه ایله تطلیق اولنان وبشقه سنڭ منکوحه ویاخود معتده‌سی مثللو نکاح ویاعدت سببیله غیرڭ حقی تعلق ایلیانلر دخی باب رجعتده بیان اولنه‌جغی اوزره محرمات محرره‌یه داخلدرلر ﴿ درمختار . طحطاوی ﴾

ذکر اولندیغی وجهله رجل ومرأه‌دن تزوج قصد ایدن هر بر مسلمه . عالی ویاسافل اولسونلر آنفاً تعداد اولنان اصول وفروعی استعیذبالله ﴿ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ ﴾ الآیة نظم جلیلی ایله تحریم بیورلدی ﴿ درمختار . طحطاوی ﴾

کذا لابوین ویا لاحدهما ارکك قرنداشنڭ قزی وقزقرنداشی وانڭ قزی وباباوآناسنڭ قزقرنداشلری که تیزه وخاله‌لری . گرك نکاح گرك زنا جهتندن بولنسونلر . متزوجه حرام اولدی .

مثلا برکیمسه نڭ نکاحاً قزقرنداشنڭ زنادن قزی ویازناءً قزقرنداشنڭ نکاحدن قزی یاخود زنادن اولان قزقرنداشنڭ ینه زنادن قزی اولسه ویانکاحدن اولان باباسنڭ ویا آناسنڭ زنادن قزقرنداشلری ویا عکسی اولسه یاخود زنادن اولان باباسنڭ ویا آناسنڭ ینه زنادن قزقرنداشلری بولنسه بوصورتلرڭ جمله سنده نکاح اکاحرامدر ﴿ طحطاوی . ردمحتار ﴾

ذکر اولنان آیت کریمه‌ده . جد وجده نڭ لابوین ویا لاب ویا لام اولان تیزه وخاله‌لری واصول وفروعنڭ ماعداسی اولان اقربا محرماته ادخال واستعیذبالله ﴿ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ ﴾ الآیة مضمون شریفیله متزوجڭ لام خاله سنڭ خاله‌سی ولاب تیزه‌سنڭ تیزه‌سی . عموجه‌سنڭ وخاله‌سنڭ ودایی وتیزه‌سنڭ قزلری کبی حلال قلندی ﴿ درمختار . طحطاوی ﴾

خاله خاله‌سنده الڭ یقین خاله والده طرفندن ایسه اوزاغی حرام اولمدیغی کبی تیزه تیزه‌سنده الڭ یقین تیزه باباطرفندن اولورسه انکده اوزاغی حرام اولماز اما بابا خاله‌سیله آناتیزه‌سی نقدر عالی کیتسه حرام اولور ﴿ ردمحتار ﴾

آنفاً ذکر اولندیغی وجهله خاله اگر لابوین یاخود لاب ایسه او خاله نڭ خاله‌سی حرامدر چونکه خاله‌سی پدرینڭ لابوین یالاب قزقرنداشی اولدیغی حالده انڭ خاله‌سی پدرینڭ باباسی اولان جدینڭ قزقرنداشیدرکه بوده محرماتدندر .

لکن خاله لام ایسه اولوقت خاله‌سنڭ خاله‌سی حرام دگلدر زیرا خاله نڭ والدی باباسنڭ اناسنڭ زوجی اوله‌یور . بوتقدیرجه

لأُم خاله‌نك خاله‌سی بابا آناسنك زوجنك همشیره‌سی اولدیغندن اولی بالطریق حلالدر .

تیزه اگر لابوین ویالام ایسه اوتیزه‌نك تیزه‌سی حرام اولوب لاب اولدیغی صورتده حلالدر چونکه الك یقین اولان تیزه‌سنك آناسی متزوجك آناسنك باباسنك زوجه‌سی اولوب آناسنك آناسی اولمدیغندن انك قزقرنداشی متزوجك آناسنك باباسنك زوجه‌سنك قزقرنداشی اوله‌یور بناءً علیه جدك زوجه‌سنك قزقرنداشی متزوجه حرام اولماز ﴿ طحطاوی ﴾

—◦◇◦—

﴿ اوچنجی باب ﴾

حرمت مصاهره‌نك تفصیلاتنی حاویدر

کشی‌یه زوجهٔ موطوئه‌سنك قزی وموطوئه اولمسه بیله منکوحه‌سنك آناسی حرام اولدیغی گبی آنا وبابا طرفندن اولان جداتی‌ده مجرد عقد سببیله حرامدر *

کشینك جاریهٔ مستفرشه‌سنك دخی قزی حلال دگلدر زیرا امهاتی وطی . بناتی وقزلری نکاح . آنالری تحریم ایتمك قاعدهٔ مقررهٔ شرعیه‌سی حکم مزبوری انتاج ایلر .

امّا کندی جاریه‌سنك آناسی انجق جاریه‌یی وطی ودواعیسی اولان بالشهوة مس ویا داخل فرجه نظر سببیله حرام اولور .

استعیذ بالله ﴿ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ ﴾ الآیة نص شریفی موجبنجه ربیبه وربیب یعنی اوگی قزی واوگی اوغلنك قزلری دخی بالاجماع محرماته داخل اولدیلر .

استعیذ بالله ﴿ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ ﴾

و ﴿ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ ﴾ آیتین جلیلتینی اقتضاسنجه متزوجك عالیاً آباء واجداد گبی اصلنك ونازلاً ابناء ایله ابناءِ اولاد گبی فرعنك زوجه‌لریده کندوسنه . دخول وقوعبولسون ویابولمسون حرامدر .

آیت شریفه‌ده‌کی (اَصْلاب) ممنوع اولان تبنّی اعتبارینی اسقاط ایچون اولوب یوقسه رضاعاً اوغلنك حرمنی احلاله محمول دگلدر ﴿ درمختار . طحطاوی . ردمحتار ﴾

نسباً ومصاهرةً تحریمی سبق ایدنلر مثللو رضاعاً دخی متزوجك اصول وفروعی وابوینك فروعی وبونلرك فرعلری واجداد وجداتنك صلبی فرعلری وزوجه‌سنك فروع واصولی وزوجنك فروع واصولی واصول وفروعك حلائلی حرامدر * بونك استثنالری باب رضاعده بیان اولنور *

برکیمسه باباسنك جاریهٔ موطوئه‌سنی ملکاً اشترا ایتسه استمتاعی کندویه حرام وعکسی تقدیرده یعنی جاریه‌یی پدرینك وطی ایلمدیگی معلوم اولدیغی ویا شك ایلدیکی صورتده حلال اولور زیرا عدم مجامعتی یقیناً بیلمك نادر ومتعسر اولمغله علمدن مقصد غلبهٔ ظنه شامل اولان علم اولدیغنه وشك ایسه حلّ یقینی‌یی ازاله ایتمیه‌جگنه نظراً صورت مذکوره‌ده وطئك حلّی لازم گلور ﴿ تنویر . درمختار . طحطاوی . حلبی . ردمحتار ﴾

زوجهٔ موطوئه‌سنك قزی ومنکوحه‌سنك آناسی صهریت سببیله زوجه حرام اولدیغی گبی مزنیه‌سنك آناسی ولام ولاب جده‌لریده مصاهرت اعتباریله تحریم اولندی کما مرّ .

حرمت مصاهره زنا ايله دخی ثابتدر بناءً عليه زانينك مزنیه يه ومزنيه نك زانی يه نسباً ورضاعاً دخی اصول وفروعلری حرامدر ∘

لفظ زنادن وطیء حرام ∘ مقصود اولمغله بوده نكاح فاسد ويا شرای فاسد ايله معقوده اولان زوجه وجاريه نك ومكاتبه وامهٔ مشركه ومجوسيه نك وحيض ونفاس حالنده بولنان منكوحه وجاريه نك وظهار (١) ايتديگی زوجه سنك حرام اولان وطئلرينه وزوجك حال احرام ويا صيامده وقوعبولان وطی حرامنه ده شاملدر ∘

اركگی بالشهوه مس وياذكرينه نظر ايدن مرأه نك عالياً وسافلاً اصول وفروعی اركگه وقادينی شهوتله مس ويا داخل فرجنه ولو جامدن ياخود ايچنده بولنديغی صودن نظر ايدن رجلك كذلك عالياً وسافلاً اصول وفروعی قادينه حرامدر ∘

چونكه مس ونظر بالشهوة دواعیء مجامعتدن اولديغندن

---

(١) ظِهارْ ∘ زوج . منكوحه سنك كُلّاً وجودينی ويا اعضاسندن كلی افاده ايدن رأس ورقبه وامثالی محللرندن ياخود نصف وثلث گبی جزؤشايعندن برينی . نسب ورضاع جهتندن كندوسنك مؤبداً محارمندن اولان مرأه نك ظهر . بطن . فخذ گبی زوج ايچون نظر ايتمك حرام بولنان برعضوينه تشبيه ايلمكدركه اشبو تشبيه . منكوحه يی كلاً ويا جزؤاً طلاقك مضاف اولديغی شیءِ تشبيه اولديغندن حكمی . كفارت ايلينجه يه قدر زوجك حائزِ نكاح اولان زوجه سندن استمتاعنك حرمتنی استلزام ايلر ∘

مثلا زوج . طرفندن منكوحه سنه خطاباً . سن بكا والده مك ظهری گبيسك دينلمك كبه ويا . سنك رأسك بكا مادرمك فخذی گبيدر دينلمك كلدن معبّرٌ به اولان عضوه ياخود نصفك ويا ثلثك بكا همشيره مك بطنی ويا سنك ظهرك بكا تيزه مك ظهری گبيدر دينلمك دخی جزؤشايعه دلالت ايدر ∘

ظهارك ظهورنده استعيذ بالله ﴿ وَالَّذِينَ يُظاهِرُونَ مِنْ نِسائِهِمْ ثُمَّ

حرمت مصاهره يی ايجاب خصوصنده دخول گيبدر ﴿ مَنْ مَسَّ اِمْرَأةً بِشَهْوَةٍ حَرُمَتْ عَلَيْهِ اُمُّها وَابْنَتُها ﴾ و ﴿ مَنْ نَظَرَ اِلی فَرْجِ اِمْرَأةٍ لَمْ تَحِلَّ لَهُ اُمُّها وَابْنَتُها ﴾ حديث شريفلری بونلره دليلدر ∗

مسترسل (١) اولان صاچك مادونی كه جهت رأسه ملاصق بولنان قسميدر گرك بونی گرك وصول حرارتی مانع اوله ميان حائلك وجودی تقديرنده بيله حلالی اولميان نسانك اعضا وجوارحندن برينی بالشهوة مس ايتمك وخلاصه نك تصحيحنه گوره شق فرجه كذلك شهوتله نظر ايلمك دخی ثبوت حرمت مصاهره يی موجب اولان احوالدندر ∗

شهوته اعتبار مس ونظر وقتنده اولوب اندن صكره پيدا اولان شهوت . غير معتبردر بوبابده شهوتك حدی آلتك تحرك وانتشاری ويا اولجه واقع اولان حركتك مس ونظر سببيله ازديادیدر ∗ وبه يفتی ∘

يَعُودُونَ لِما قالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَماسّا ﴾ آيت جليله سی اقتضاسنجه كفارت واجب اولديغندن قدرت وار ايسه عتق رقبه ايتمك ويوق ايسه شهرين متتابعين اوروج طوتمق ياخود آلتمش فقيری اطعام ايلك صورتيله كفارت اولنور وكفارت ايدنجيه دكين ذكر اولنديغی اوزره منكوحه سنه وطی وبونك دواعيسی اولان مس وتقبيل معامله سی زوجه اوزرينه حرام اولور ∘

اگر زوج قبل الكفارة وطی ودواعيسی معامله سنده بولنور ايسه ذكر اولنان كفارتدن بشقه بركفارت دها واجب اولميوب انجق جناب حقه استغفار ايتمك ايجاب ايلر ∘ قبل الكفارة استمتاع ودواعيسنده بولنديغی صورتده سعيد بن جبير ايكی . وامام نخعی اوچ . كفارت اولنمسی وزوج وزوجه نك حج ايلمسی لازم اولديغنی بيان ايديورلر ﴿ خلاصه عن درر . ملتقی . مجمع الانهر ﴾

ظهارك وقوعنه سبب اولان تشبيهاتدن بغايت توقی وتحذر اولنمسی وكتب فقهيه ده ظهارك باب مخصوصی اولديغندن تفصيلاتنه اطلاع آرزو اولنديغی حالده بونلره مراجعت ايدلمسی اخطار اولنور

---

(١) مُسْتَرْسِلْ ∘ اشاغی صارقش اولان

فرجه نظرده تحرك آلتك عدم اشتراطی ده جوهره‌ده مفتی به
اوله‌رق کوسترلمسنه نظراً هرایکی قولك معتبراولدیغی اکلاشیله‌یور ٭

مس ویا نظرله حرمت مصاهره‌نك ثبوتی انزال واقع اولمدیغی
صورتده اولوب اگر حین مس ویانظرده انزال وقوعبولورایسه
حرمت . تحقق ایتمیه‌جکنه دائر ابن کمال وغیریلری طرفندن فتوی
ویرلمش وعدم انزالده مطلوب ٭ مجامعت ووقوع انزالده مقصود
مجرد شهوت اولدیغنك تبین ایلمسنی علت اوله‌رق حلبی ودیگرلری
بیان واشارت ایلمشلردر چونکه عدم انزال وطئی مُفْضی اولوب
انزال ایسه جماعك مقصود اولمدیغنه دال اولمغله حرمت ثابت اولمیور ٭

انزال حرمتی موجب اولماز دیمکدن مقصد . ابتداءً بالشهوة
مسده حقیقت مستور اولدیغندن اشبو حقیقت تبین ایدنجیه قدر
مَسّك حکمی موقوف اولمغله انزالك وقوعیله مقصدك جماع اولمیوب
مجرد شهوت اولدیغی تظاهر ایدرك حرمتك ثابت اولمامسیدر ٭

امّا انزالك عدم وقوعنده بروجه محرر مقصودك وطی اولمسی
اکلاشامسیله حرمت ثبوت بوله‌یور بناء علیه بوبابده مس ایله
حرمت ثابت اولورده انزال ایله ساقط اولور معناسی مقصود
اولمیوب بلکه حقیقتك تظاهری مطلوبدر زیرا حرمت ٭ مصاهره
ثابت اولدقدن صکره اصلا ساقط اولماز ﴿ ردمحتار ﴾

امرأه‌ده وشیخ کبیر وعنّین (۱) ومجبوبده (۲) شهوت ٭
تحرکات قلبیه‌دن ویاانك تزایدندن عبارتدر ٭

---

(۱) عنّین ٭ بوراده مطلقا جماعه مقتدر اولمیان کیمسه مقصوددر زیرا
عنین ایکی نوع اولوب بری باکره مقارنت ایده‌میوب ثیب ایله مجامعت ایدر
ودیگری هرایکیسیله جماعه قدرتیاب اوله‌ماز (۲) مجبوب . ذکری
وخصتینی مقطوع اولان

خنثای مشکلك نسایه تابع اولدیغنی ابن عابدین بیان ایدیور ٭

اشتهاء حکمی تحتنده بولنان عجوز بدلقایه وجه مشروح اوزره
وقوعبولان مس ونظر دخی مزبوره ولده محل اولمغله امرأهٔ
مشتهاة گبی حرمت مصاهره‌یی موجبدر ٭

آیینه‌دن ویا ایچنده بولندیغی صودن انعکاس ایله داخل فرجی
کورینان قادینك اصول وفروعی ناظره حرام اولماز زیرا مرئی
اولان اصلی اولمیوب بلکه انعکاس صورتیله مثالیدر ٭

سنّ مشتهاة . بالاتفاق طقوز یاشی واندن یوقاریسی اولدیغی
وبنابرین بوندن دون یاشده بولنان صغیره . غیرمشتهاة بولندیغی
جهتله اکا مس ویا نظر یاخود وطی ایله انزال واقع اولسون
ویا اولمسون حرمت مصاهره ثبوت بولماز ٭

ایمدی بر رجل . مشتهاة اولمیان صغیره‌یی تزوج ودخولدنصکره
تطلیق ایدوبده عدتی بعدالانقضا مزبوره دیگراره وارسه اندن
حاصل اولان قزی اولکی اهلی اولان رجل مذکور تزوج ایتمك
جائز . چونکه حرمت مصاهره‌نك شرطی اولان اشتهای صغیره
غیرجائزدر . اما آناسی مجرد عقد سببیله مُحَرَّمه‌در ٭

شهوتله مس ونظرده عمد ونسیان واکراه وخطا وصاحب
شراجك بیانه کوره نوم . حاللری بیننده برفرق یوقدر ٭

بناءً علی ذلك زوج . جماع قصدیله وزوجه‌سنی ایقاظ ایدیور
ظنیله خطاءً الیله زوجه‌سنك مشتهاة اولان قزینی ویته اوقصدایله
زوجه زوجی ظن ایدرك زوجنك مراهق اوغلنی وجود شهوتله
یاخود شهوتك ازدیادیله مس ایلسه اُم . ابداً زوجنه حرام اولور
﴿ درمختار . طحطاوی . ردمحتار ﴾

داماد قائم والده‌سنی فم وذقن (١) وخد (٢) ورأس ویا سائر اعضاسنك برندن تقبیل ایتسه عدم شهوت ثابت اولمدقجه زوجه‌سی اكا حرام اولور . وهوالصحیح .

كذلك قائم والده دامادینی شهوتله مس ویاتقبیل ایدوبده انزال واقع اولمسه كریمه‌سی دامادینه حرام اوله‌جغی بهجه‌ده محرردر .

اُمّ زوجه‌نك محل معهودینی مسده وجود شهوت طبیعی اولمغله بوندن ماعدا اعضاسندن برینی زوج . مس ایلمكله حال شهوت معلوم اولمدقجه زوجه‌سی حرام اولماز زیرا قُبْله (٣) ده اصل اولان شهوت اولوب مسده ایسه علم . كفایت ایدر .

معانقه وقرص (٤) وعض (٥) دخی شهوتسز اولدیغی بیلنمدكجه مرأهٔ اجنبیه ایچون بیله حرمت مصاهره‌ده تقبیل حكمنی حائز ووجود شهوت احدهمادن یالكز برنده بولنمق كافیدر .

مسئلهٔ محرره‌ده مراهق وسكران . بالغ وصاحی گبیدر بناء علیه سرمست اولان بر كیمسه مشتهاة بولنان قزینی اوپسه قزك آناسی اكا حرام اوله‌جغی قنیه‌ده مسطوردر ﴿ درمختار . طحطاوی . ردمحتار ﴾

زید اوغلنك موطوئه‌سی اولان جاریه‌یی شهوتله مس ویاتقبیل ایلسه مزبوره‌نك وطئی هر ایكیسنه‌ده مؤبداً حرام اولور .

زوج . زوجه‌سنك مشتهاة بولنان سود قزینی كذلك بالشهوة مس ویابوس ایدوبده انزال اولمسه حرمت مصاهره ثبوت بولور .

---

(١) ذَقَنْ . چكه (٢) خَدّ . یناق (٣) قُبْله . اوپمك (٤) قَرْص چیمدیكله‌مك (٥) عَضّ . ایصرمق

بر كیمسه حرمنك قزینك ویا اوغلنك مشتهاة اولان قزینی شهوتله مس ایتسه كندوسنه حلیله‌سنك حرمتی تحقق ایدر ﴿ بهجة الفتاوی ﴾

حرمت مصاهره ایله نكاح مرتفع اولمیوب یالكز افساده منقلب اوله‌جغندن متاركه‌دن وانقضای عدتدن اوّل زوجه‌نك آخر بریله تزوجی جائز وحلال اولمیه‌جغی گبی زوجه‌یی زوجك وطئی دخی زنا اولماز بلكه شبهه ایله قِرْبان اولدیغندن حد . مندفع اولور ﴿ درمختار وغیره ﴾

پدری طرفندن فرج بنته شهوتله نظر وقوعبولسه ویابرشیدن طولایی حاصل اولان خوف وفزعه مبنی مشتهاة بولنان قزی باباسنك فراشنه عریان اوله‌رق دخول ومس ایلمكله پدرنده حركت ظاهر اولسه باباسنه قزك آناسی حرام اولور ﴿ خانیه ﴾

بر كیمسه زوجه‌سی دوشه‌گی ظنیله قزینك فراشنه كیروبده بدننه طوقنمقسزین دونوب چیقسه بومرتبه ایله قزك آناسی . زوجه حرام اولماز ﴿ علی افندی ﴾

گرك قادین گرك اركك طرفندن اولان تقبیلك شهوتله وقوعنی قادینك ادعاسی صورتنده زوج . انكار ایده‌جك اولورسه ظاهر حال كندوسنی تكذیب ایتمدكجه زوج تصدیق اولنور ﴿ ردمحتار ﴾

شهوتله اولان لمس وتقبیلده‌كی اقراره ویا نفس لمس ویا تقبیله یاخود رجالك ذكرینه ومرأه‌نك فرجنه بالشهوة وقوعبولان نفس نظره وكذلك بونلرده واقع اولان اقراره قول مختارده شهادت . مقبوله‌در زیرا شهوت . آلتی منتشر اولانلر حقلرنده معلوم اولوب انتشاره مالك اولمیان امرأه ایله عنین ومجبوب ومرد سالخورده

مثللولرده ایسه (تلون سیما ورعشهٔ اعضا گبی) بعض آثار وعلائم ایله فی الجمله اطلاع حاصل اوله بیلان حالاتدندر ﴿تنویر . درمختار . طحطاوی﴾

﴿دردنجی باب﴾

محارم بیننی جمعك عدم جوازی تفصیلاتنی مشتملدر

محرماتده اجمالاً ذکر اولندیغی اوزره نکاحاً وعدةً نسب ورضاع جهتندن محارم بیننی جمع . حرامدر . عدت هرنقدر طلاق بایندن اولورایسه‌ده ینه حکم بردر .

عدت مذکوره طلاق رجعیدن وام ولدك اعتاقندن (۱) ونکاح فاسدك تفریقندن اولان عدته‌ده شاملدر .

کذلك وطئاً ملك یمین ایله هانکیسی مذکر فرض اولنسه دیکری ابداً حلال اولمیان ایکی قادین یعنی ایکی عمته (۲) وایکی خالته (۳) میانه‌لرینی جمع . دخی حرامدر . برمرأه ایله آنك عمته ویاخالته‌سی ویاخود نسباً ورضاعاً آنا ایله قزی بینلرینی جمع گبی .

اشبو حکمك دلیلی . صحیح مسلم وابوداود وترمذی ونسائی‌ده روایت اولنان ﴿لَا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَلَا عَلَى خَالَتِهَا وَلَا عَلَى ابْنَةِ اَخِيهَا وَلَا عَلَى ابْنَةِ اُخْتِهَا فَاِنَّكُمْ اِذَا فَعَلْتُمْ ذٰلِكَ قَطَعْتُمْ اَرْحَامَكُمْ﴾ حدیث شریفیدر .

---

(۱) بوایکی مسئله‌ده امامینك حضرت امامه مخالفتلری واردر

(۲) یکدیگرینك والده‌سنی تزوج ایتمش بولنان ایکی کیمسه‌نك صلبندن کلان ایکی قز بربرینك عمته‌سی اولور

(۳) احدهما آخرك قزینی تزوج ایتمش بولنان ایکی کیمسه‌نك صلبی قزلری بربرینك خالته‌سی اولور ﴿ردمحتار﴾

مثلا ایکی رجلدن هربری دیکرینك والده‌سنی تزوج ایدوبده برر قزلری وجوده کلسه بوایکی قزك هربری آخرك عمته‌سی . یاخود ایکی کیمسه یکدیگرینك کریمه‌لرینی تزوج ایلیوبده هربرندن برر بنت حاصل اولسه بونلرك هربری آخرینك خالته‌سی اولورلر بناءً علیه مزبورتانك مابینی نکاحاً وعدةً وملك یمینله وطئاً جمع ایدیله‌مز .

لکن برقادین ایله زوج سابقنك قزی بینلرینی جمع ایله نکاح جائزدر .

چونکه زوج سابقك قزی مذکر فرض اولنوب مثلا اوزوجك اوغلی اولسه مزبوره قادینی (باباسنك موطوئه‌سی اولوب آنالغی بولندیغندن) تزوج ایلیه‌مز .

امّا بالعکس قادین . مذکر فرض ایدلسه زوج سابقك قزینی (رجل اجنبینك قزی اولمش اوله‌جغندن) کندوسنه المغه جواز واردر .

یاخود برامرأة ایله اوغلنك زوجه‌سی اره‌لرینی جمع ایتمك کذلك جائزدر زیرا امرأة مزبوره مذکر فرض اولنسه کندویه اوغلنك زوجه‌سنی تزوج حرام اولور ایسه‌ده لکن اوغلنك حرمی مذکر فرض ایدلسه کندوسنه اجنبیه اوله‌جغندن تزوجی مجازدر .

مقدما جاریه‌یی بعده انك سیده‌سنی تزوجله بینلرینی جمع . تجویز اولنمش ایسه‌ده ایکیسی برعقد ایله تزوج ایدیلورسه جمع . جائز اولمیوب بلکه سابقده بیان اولندیغی اوزره حره‌نك نکاحی صحیح وامه‌نككی باطل اولور . مگرکه هربری بشقه بشقه عقد ایدلمش اوله . لکن محرماتده ذکر ایدلدیکی وجهله سیده‌نك

نكاحى اگر مقدم واقع اولمش ايسه جاريه نك عقدى غير صحيحدر ﴿ درمختار . طحطاوى ﴾

زوج . منكوحه سنك اوگى آناسى زوجه سى اوزرينه تزوج ايدوب انكله جمع ايلسه جائزدر .

كذلك زوجه نك متوفا باباسنك ام ولدينى زوج . زوجه اوزرينه تزوج ايدرك كندوسيله جمع ايلمك صحيحدر .

دخول وخلوت وقوعندن اول تطليق اولنان مرأه يه عدت . لازم اولمديغندن طلاقدن بر گون صگره مزبوره نك قزقرنداشنى تزوجه جواز واردر ﴿ بهجة ﴾

زوج . زوجه سنك آناسنك قزقرنداشنى نكاحاً زوجه سيله جمع ايده مز ﴿ ابن نجيم ﴾

بر كيمسه حرمنك لِاَبْ ارقرنداشنك لِاُمْ قزقرنداشنى تزوج وحرميله جمع ايدر ﴿ على افندى ﴾

وطى اولنان جاريه نك قزقرنداشى نكاح صحيح ايله تزوج ايديلورسه صحيحدر .

چونكه مزبوره جاريه نك وطئ استخدام قبيلندن اولمق مناسبتيله همشيره سنى نكاح . اهلندن صادر ومحلنده واقع اولمش اولور .

شوقدركه احد هادن جاريه نك بيعى وعتقى وهبه سى وكتابتى ووفاتى مثللو اسباب تحريميه دن برى وقوعبولمدقجه منكوحه يه واخت منكوحه نك طلاقى وموتى واقع اولمدقجه جاريه يه وطئ حلال اولماز زيرا بونلردن برينه مجامعتك حلال اولمسى آخرك استمتاعى حرام اولمسنه متوقف وبو بابده منكوحه هرنقدر موطوئه دكلسه ده نكاح . وطئ حكمنى حائزدر .

ابن كمالك بيانه گوره دواعىء جماعدن اولان شهوتله لمس ومس وقُبله گبى حاللرك مملوكى حقنده اولجه وقوعى وطى . حكمنى حائز اولديغندن بوصورتده جاريه . منكوحه نك ومنكوحه . جاريه نك حرمتنى مستلزمدر ﴿ درمختار . طحطاوى ﴾

شويله كه بر كيمسه جاريه سنى تقبيل ويا شهوتله لمس ويا مس ايليوبده بعده انك همشيره سنى تزوج ايتسه انلردن برى ذكرى سبق ايدن اسباب تحريميه دن بريله حرام اولمدقجه ايكيسنكده وطئ حلال اولماز ﴿ ردمحتار ﴾

بر كيمسه ايكى قزقرنداشى ياخود هانكيسى مذكر فرض اولنسه ديگرى آخرينه حلال اولميان ايكى قادينى برلكده عقدِ واحد ايله نكاح ايتسه ويا هربرينى بشقه بشقه عقد ايله تزوج ايدوبده هانكيسنك نكاحى اوّل اولديغنى اونوتسه (١) هرايكى صورتده زوجك انلردن آيرلمسى لازم گلور .

اگر زوج . انلردن مفارقت ايتمز ايسه معلومى اولدقده دفعاً للمعصية بونلرك بينلرى حاكم الشرع طرفندن تفريق ايديلور واشبو تفريق . زوج جانبندن وقوعبولان طلاق گبى طلاق صاييلور . حتى زوج . صگره دن انكله تزوج ايلمش اولسه بيله مزبورتاندن هربرينك طلاقندن برطَلْقه تناقص ايدر .

نسيان مسئله سنده واقع اولان تفريقده اگر دخول وقوع بولمامش ايسه نصف مهر لازم گلور . چونكه بوبابده سابقه نك نكاحى صحيح ولاحقه نك كى غير صحيح اولوب نكاحى صحيح اولان

(١) اگر اونوتمامش ايسه اولكيسى على التعيين صحيح وايكنجيسنك عقدى باطل اوله جغندن ايكنجيسى تفريق اولنور وعقدِ باطله دخول . واقع اولمدقجه مهر ترتب ايتمز ﴿ ردمحتار ﴾

سابقه‌نك قبل الدخول مفارقتی ایجاب ایلسه ایکیسنه بر نصف مهر ترتب ایدر وبو تفریق . مجرد وقوع جهله مبنی تعین ایلمسی سببیله زوجه‌لرك . ایکیسنه‌ده مهرك نصفی اقتضا ایلر .

امّا عقدِ واحدله ایکیسنك معاً تزوجی حالنده نکاحلر باطل اولدیغندن تفریق . قبل الدخول ایسه اصلا نه مهر ونه‌ده عدت لازم گلور . اگر تفریق . دخولدن صکره ایسه هر ایکیسنه مهر مثلك ومهر مسمانك اقلّی عائد . وانلره عدت لازم اولور .

بر مهرك تنصیف ایدلمسی . مثلا هر برینك مهری بیگر غروش اولمق صورتنده نصفی اولان بش یوز ایکیسنه منقسماً ویرلمسی گبی مهرلرك جنساً وقدراً متساوی بولنمسی وحین عقدده تسمیه ایدلمش اولمسی وفرقتك برمنوال مذکور دخولدن مقدم بولنمسی وهرایکیسنکده بلا بینه کندوسنك نکاحی دیگرندن اوّل اولدیغی ادعا ایلملری صورتنده‌در .

امّا مزبورتان عقدلرینك هانکیسی اوّل اولدیغی تعیین ایده‌مدکلری صورتده . مقضی لهك جهالتی صحت قضایه مانع اولدیغندن . بر شیله حکم اولنه‌ماز .

اگر یالکز بری نکاحنك آخرندن سابق اولدیغنه دائر بینه اقامه ایلر ایسه انك نکاحی صحیح ودیگرینك کی باطل اولور .

مهرلر . قدراً وجنساً مختلف ومعلوم اولورسه . مثلا حلبی نك بیانی وجهله قدراً برینك مهری بیك ودیگرینك ایکی بیك غروش سیم وجنساً برینك مهری بیك غروش فضه وآخرینك بیك غروش ذهب اقچه ویا قدراً وجنساً احدهانك مهری بیك غروش گموش وآخرینك ایکی بیك غروش التون اقچه اولسه هر برینه مهر معیننك ربعی عائد اولور .

مهرلری علی حدةٍ بعینها معلوم اولماز ایسه اقلّ مُسَمَّیَیْنك نصفی مناصفةً تقسیم اولنور .

شویله‌که زوجه‌لردن برینك مهری بیك ودیگرینك التی یوز غروش اولوب فقط قنغیسنك بیك وهانکیسنك التی یوز اولدیغی بیلنمسه اقلّ مُسَمَّیَین اولان التی یوز غروشك نصفی بولنان اوچ یوز غروش بالتنصیف هر برینه یوز اللیشر غروش اوله‌رق اعطا ایدیلورکه بوده اقلّ مسمیینك ربعی دیمك اولور .

مزبورتاندن هیچ بری ایچون تسمیهٔ مهر اولنمامش اولدیغی تقدیرده ایکیسنه بر متعه لازم گلورکه کندولرینه نصف مهر بدلنه بر (درع وخمار وملحفه) ویریلور .

اگر برینك تسمیهٔ مهری بولنوبده دیگرینك بولنماز ایسه . تسمیهٔ مهری بولنان امرأیه مسمانك ربعی وبولنمیان مرأیه متعه‌نك نصفی لازم گلور .

فرقت دخولدن صکره وقوعبولمش ایسه دخول ایله مهر تقرر ایلمش اوله‌جغندن هر بری ایچون تام بر مهر مترتب اولور .

ذکر اولنان مسئله‌دن بروجه آتی درت صورت تشکل ایدرکه بونلرده مزبورتانك مسمالری یا متحد ویا مختلف وهرایکی صورتده مهر مثللری کذلك یا متحد یاخود مختلف اولمقدن عبارت اولوب مزبوره‌لردن برینك نکاحی ایسه صحیح ودیگرینك کی فاسد بولنمغله نکاحی صحیح اولانه مهر کامل وفاسد اولانه مهر مثل . لازم ایکن ذات صحیح ایله ذات فاسد مجهول اولدیغندن متیقن اولان مقدار صور اربعه‌ده بینلرنده تقسیم اولنمق ایجاب ایدر .

شویله‌که اگر مسمیین ایله مهرَین متحد اولورسه احد مسمیین ایله احد مهرَین . ویالکز مسمیین متحد بولنورسه احد مسمیین

ايله اقل مهرين . وكذلك يالكز مسميين مختلف اولورسه اقل مسميين واحد مهرين . واگر مسميين ايله مهرين مختلف بولنورسه اقل مسميين ايله اقل مهرين . اعطا اولنور يعنى بونلردن هر برى جمع ايله مناصفةً تقسيم ايديلور ﴿ ابن عابدين ﴾

امّا بونلردن يالكز برينه دخول وقوع بولمش ايسه مدخول بهايه مسمانك نصفيله مهر مثل ومسمادن اقلنك نصفى واجب اولور .

زيرا مدخول بها سابقه ايسه تمام مسمايى . متأخره ايسه مهرِ مثل ايله مسمانك اقلنى الهجغندن تقدم وتأخر . مجهول اولديغى ايچون هر برينك نصفنى آلور .

مدخول بهانك غيرى اولان امرأەيه مسمانك ربعى لازم گلور .

چونكه سابقه‌يه كندى مسماسنك نصفى ومتأخره‌يه اصلا برشى واجب اولمديغندن نصف مهر . بالتنصيف يالكز ربعى اعطا قلنور .

مسئلهٔ مذكورەده زوج . زوجتاندن هانكيسنك نكاحى سابق اولديغنى بيلميەرك دخول ايلديگنى اقرار ايلمك شرطدر .

زيرا بيلەرك داخل اولورسه مدخول بهانك صحتِ نكاحنه حكم اولنور وتمام مهر لازم گلور وارتق ديگرينك متأخره اولديغى ظاهر وبناءً عليه نكاحى باطل اولديغى سببله انكله بينلرى تفريق ايديلور ودخول واقع اولمش اولمدقجه نكاحِ باطله برشى ترتب ايتمز ﴿ درمختار . درر . طحطاوى . ردمحتار ﴾

بر كيمسه محل آخردە اولان زوجه‌سنى فوت اولدى ظنيله آنك قز قرنداشنى تزوج ايلدكدن صگره زوجه صاغ اولەرق ظهور ايتسه نكاح ثانى فاسد اولمغله زوجهٔ ثانيه تفريق اولندقده عدتى منقضيه اولنجيه قدر اسكى زوجه‌سنى وطى ايده‌ميوب انك عدتى منقضى اولدقده تجديد عقد ايلمكسزين زوجهٔ اولى ايله معاملهٔ ازدواجيه‌ده بولنمق جائزدر ﴿ فتاواى فيضيه ﴾

محرماتده ملخصاً ذكر اولنديغى اوزره افنديسى جاريه‌سنى وكوله سيده‌سنى قبل العتق نكاح ايتمك . مملوكيت . مالكيته منافى اولديغندن جائز اولماز . زيرا نكاحك مشروعيتى بين المتناكحين بعض منافع وثمرات مشتركه‌نك حصولنه مبتنيدر .

مثلا زوجنه نفسنى تسليم واطاعت ووطئه تمكين وخانه‌سنده قرار واقامت وغيريدن كندوينى حفظ وصيانت وداخل بيتده اولان امور وخدماتى ايفا ورؤيت . زوجه‌يه . ونفقه . مسكن . كسوه . مهر . قسم (١) گبى شيلر زوجه واجب اولمغله بونلرك مالك ايله مملوك ميانه‌لرنده حسن تيسّرى غير قابل وخصوصا سيد ذاتاً جاريه‌سنك متعه‌سنه صاحب بولنديغندن نكاح . تحصيلى حاصل اولور .

بحر وغيرينك بيانينه گوره بوبابده‌كى عدم جواز يعنى حرمت . سيد ايچون مستلزم عقوبت ديمك اولميوب بلكه ذمت سيدده مهرك ثبوتى وبعد الاعتاق نكاحك بقاسى وطلاقك وقوعى وتسويهٔ قسمك وجوبى وبلا دعوى ولدك كندوسندن ثبوت نسبى مثللو نكاحه ترتب ايدن شيلرك سيد اوزرينه مترتب اولماسندن عبارتدر مع مافيه جاريه ديو اشترا اولنان مرأەنك حره ويا برى طرفندن معتقه بولنمسى ياخود عتقيله اوزرينه يمين اولنوب حالفك حانث مقولەدن اولمسى گبى احتمالاته قارشو حرامدن اجتناباً احتياط ايدرك مالك . مملوكه‌سنى (درت منكوحه‌سى اولمديغى حالده) نكاح ايلمك احسندر .

(١) قَسْم . متعدد زوجه‌سى اولانلر مصاحبت وموانست ايچون يانده گيجه‌لەمكده زوجه‌لرينى هپ برطوتمق يعنى برينك يانده ديگرندن زياده قالمامقدر . گرك بوقسم خصوصنده گرك مأكولات وملبوساتده قاعدهٔ عدل ومساواته رعايت ايتمك اركگه واجبدر . قادينك اسكيسى ويكيسى وگنجى واختيارى بوبابده مساويدر . مجامعت خصوصى نشاطه عائد اولديغندن انده مساوات لازم دگلدر

کتابیه‌یی یعنی بر کتاب منزله و بر نبی مرسله ایمانی اولان مرأه‌یی نکاح ایله تزوج ایتمك تنزیهاً مکروه اولمقله برابر تجویز اولنمش و بونك حربیه وذمیه وحره وامه‌یه شمولی بولنمشدر ٠

حر ایچون حرائر واماه‌دن نهایت دردە قدر صورت مشروعه‌ده نکاح ٠ وجواریدن اقتداری درجه‌ده تسری جائزدر ٠

مدبر ویامکاتب اولسون کوله‌یی نکاحك غیریسی ممتنع اولمغله اصلاً یعنی مالکی اذن ویرسه بیله شرعاً تسری حلال دکلسه‌ده مولاسنك رخصتی اولمقسزین طلاقه مقتدر اولدیغندن افندیسنك اذنیله حر وامه‌دن فقط ایکی‌یه قدر نکاح ٠ صلاحیتی واردر (آزاد اولوبده زمرۀ احراره داخل اولدقدن صکره عبدك حر ٠ حقوقی احراز ایلمسی طبیعیدر)

امام اعظم و محمد حضرتلرنجه زنادن حاصل اولان مرأه‌نك زانیدنك غیری‌یه نکاحی صحیح ایسه‌ده وضع حمل ایدنجیه‌دك وطی ودواعیسی حرامدر (١)

امّا زانی زنا واحبال (٢) ایلدیگی مزنیه‌سنی نکاح ایتسه وطی اتفاقاً حلال وولد ونفقه کندویه عائد ولازم اولور ٠

زوج مشروعندن حامل بولنان قادینی زوجنك تطلیقی ویا وفاتی اوزرینه نکاحلامق جائز دکلدر ٠ زیرا حملك نسبی کندی پدرندن ثابت اولمشدر ٠ پدر گرك حربی گرك قادینك افندیسی اولسون ٠ افندی ٠ نسبی مقر ایسه حمل ٠ زنادن نشأت ایتمامش دیمك اولدیغندن قادینك وضعی وقوعبولمدقجه نکاحی صحیح اولماز ﴿ درمختار ٠ ردمحتار ٠ قدوری وغیرهم ﴾

---

(١) زنادن اولان حملك کندوسندن برجنایتی اولمدیغی ایچون اسقاطی تجویز اولنمامشدر (٢) اِحبال ٠ حامل ایتمك

مُبانه اولان دردنجی مطلقه‌نك عدتی ایچنده بشنجی اوله‌رق برقادینك نکاحی صحیح اولماز ٠

مثلا بر کیمسه‌نك درت حلیله‌سی اولوبده برینی طلاق باین ایله تطلیق ایتسه (١) مادام العدة خامسه‌یی عقد ایده‌مز زیرا عدت خروج ایتمکسزین بشنجی‌یی نکاح ایلمك زوجات خمسی جمع دیمکدر ٠

کذلك تطلیق اولنان مرأه‌نك عدتی ایچنده قز قرنداشنی تزوجه جواز یوقدر ٠

امّا مرأه‌نك وفاتی حالنده ایرتسی کونی بیله قز قرنداشنی تزوج جائزدر ٠

حامل ایکن اسیر ایدلمش اولان امه‌نك نسبی زوجندن ثابت اولمغله وضع حمل ایلمدکجه نکاحی عندالامامین غیر صحیح اولوب فقط امام اعظم حضرتلرنجه نکاحه جواز وار ایسه‌ده حمله احتراماً وطی حرامدر (کرك بو مسئله‌ده کرك غیرك زناسندن حامل ایکن تزوج اولنان مرأه‌نك وطئی حقنده‌کی) حرمت ٠ ابو داود وترمذیدن روایت اولنان ﴿ لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ اَنْ يَسْقِيَ مَاۤؤُهُ زَرْعَ غَيْرِهِ ﴾ حدیث شریفی ایله مستدل ومثبتدر ﴿ ملتقی ٠ مجمع الانهر وغیرهما ﴾

زوجیله معاً دار حربدن سبی اولنان امه‌نك وطئی مالکنه غیر حلالدر ٠

کذلك برابرنده قزی اولدیغی حالده دار حربدن سبی ایدیلان جاریه‌یه صاحب اولان کیمسه مزبوره‌یه مقارنت ایتدکدن صکره بونك قزیله استمتاع ایلمك جائز دکلدر ﴿ عبدالرحیم ﴾

---

(١) طلاق ٠ رجعی دخی اولسه حکم شرعی ینه بویله ایسه‌ده اولوینه بناءً سکوت اولنمشدر

حملنك نسبى ثابت اولمش اولان حاملك حملى گرك نكاح صحيح ويا فاسددن گرك شبهه ايله وطيدن اولسون نكاحى غير صحيحدر *

حملك سيدندن اولديغى ثبوت بولان جاريهٔ حامله حقنده دخى حكم بويله‌در *

يعنى سيد . حملك كندوسندن اولديغنى اقرار ايدوبده بعده امه حامل ايكن آخره نكاح ايلسه افنديسنك فراشى هنوز باقى اولديغنه وايكى فراشى جمع ايسه صحيح اولمديغنه بناءً نكاح . باطلدر *

فراش اوچ نوع اولوب برى قوى . ديگرى وسط . بريده ضعيفدر *

قوى اولان منكوحه‌نك فراشيدركه بلا اقرار ولدك نسبى ثابت اوله‌رق . ولد . لعاندن (١) بشقه برشيله نفى اولنماز *

وسط اولان ام ولدك فراشى اولوب بلا اقرار ولد . ثبوت بولور ايسه ده لكن مولاسى طرفندن چوجق بندن دگلدر دينلمكله بلا لعانٍ ولد . نفى اولنور *

---

(١) لِعان * مفاعله بابندن مصدر اولوب لغتده لَعْن يعنى رحمت الٰهيه‌دن طرد وابعاد معناسنه‌در * شرعده . زنا فعل وتهمتندن بريئه وعفيفه اولان منكوحه‌سنه زوجى طرفندن زنا اسناد ايدلدكده درت دفعه يمين ايله مؤكد وبشنجيسى لعنته مقرون اوله‌رق نفسى اوزرينه شهادت ايلكدر * استعيذ بالله ﴿ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ اِلَّا اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَةَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَيَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ وَالْخَامِسَةَ اَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَا اِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴾ آيت جليله‌سى لعانك دليليدر * زوجك اسناد ايلديكى زنادن طولايى زوجه طرفندن زنادن تبريهٔ نفس ايچون نزد قاضيده دعوى ايديلوبده زوج . عزو ايلديكى زنايى

ضعيف اولان امه‌نك فراشيدركه بلادعوة ولدك نسبى تحقق ايتمز ﴿ ملتقى . مجمع الانهر وغيرهما ﴾

نكاحى برشرطه (مثلا پدرم رضا ويررسه سنى تزوج ايتدم) ديمك گبى وجودى متوقع اولان معدومه تعليق . ياخود (يارينكى گون ويا ياريندن صكره‌كى گون سنى تزوج ايلدم) ديمك مثللو استقباله اضافه ايلمك صحيح اوله‌ماز *

اوزريمه نفقه لازم اولماق ويا بكا خدمت ايتمك شرطيله نكاحى قبول ايتدم دينلسه شرط . باطل اولورسه‌ده نكاح . باطل اولماز *

بررجل اوغلى ايچون برينك قزينه طالب اولسه‌ده قزك پدرى (سندن اول مزبوره‌يى فلانه تزويج ايتدم) ديسه وطالب كندوسنى تكذيب ايلمسى اوزرينه پدر (اگر بن قزيمى فلانه نكاح ايتمدمسه سنك اوغلنه تزويج ايلدم) جوابنى ويردكده رجل بعد القبول پدرك كذبى تبين ايلسه تعليق . موجود اولديغنه مبنى نكاح . منعقد اولور *

زوجه حقنده درت شاهد اقامه‌سيله اثبات ايده‌مديكى تقديرده زوج اوزرينه لعان لازم گلور *

شويله‌كه اولا زوج . حضور حاكمده زوجه‌سنى ارائه ايدرك درت دفعه (اَشْهَدُ بِاللّٰهِ كه بن بوقادينى ايچون سويلديگم زناده صادقم) ديوب بشنجيسنده (اگر كاذب ايسه‌م جناب حقك لعنتى بنم اوزريمه اولسون) دير واشبو يمينلر اونك حقنده حدِّ قَذْف مقامنه قائم اولور *

شايد زوج . يميندن استنكاف ايله نفسنى تكذيب ايدرسه كندوسنه حدّ قذف اقامه اولنور *

زوج . يميندن ابا ونكول ايتميوبده برمنوال محرر لعانى اجرا ايلديكى صورتده لعان . ثانياً زوجه‌يه توجه ايدر *

ملك یمین ایله موطوئه اولان مملوکه نك نکاحی صحیح اولدیغندن زوجی عندالامامین استحباباً و وجوباً استبرا ایلمز ایسه ده افندیسنه قبل التزویج قول صحیح اوزره استبرا واجبدر * امام محمده کوره ماء مالك ایله شغل . احتمالندن ناشی تنزه واستبرا زوجه واجبدر * افندیسنك عدم استبراسی زوجك معلومی اولدیغی حالده اکا استبرانك استحبابی و بلکه ده وجوبی محل تردد دکلدر .

زنا ایله موطوئه اولان مرأه یی عقد ایلمك صحیح وانی بلااستبرا وطی جائزدر . استعیذ بالله ﴿ اَلزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ﴾ نص شریفی ﴿ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ ﴾ امر جلیلی ایله منسوخدر ﴿ درمختار . طحطاوی . ردمحتار ﴾

بو صورتده حاکم زوجه یه ده کذلك یمینلر ایله مؤکد شهادتلره چکه رك وهر دفعه سنده زوجنه اشارت ایتدیره رك درت کره (اشهد بالله که بو آدم بکا عزو ایلدیکی زنا خصوصنده یالانجیدر) دیدیروب بشنجیسنده (اگر صادق ایسه اللهك غضبنه اوغرایم) دیر وبو یمینلر زوجه ایچون حدزنا مقامنه قائم اولور وارتق جانب حاکمدن بینلری تفریق ایدیلور .

لعانده زوجیتك قائم ونکاحك فاسد اولمیوب صحیح اولمسی وزوجانك مسلم اوزرینه شهادته اهل اولان حر . مسلم . عاقل . بالغ . ناطق . اولملری وقذفله محدود بولنمامری شرطدر . زیرا عبد . غیرمسلم . مجنون . صغیر . اخرس . وقذفله محدود اولنلر شهادته اهل اولمدقلرندن بونلر حقنده لعان جاری اولماز . لعانك حکمی طلقهٔ باینه اولدیغندن زوجینك میانه لری طرف حاکمدن تفریق اولنمزدن اول بیله اولسه بعدالتلاعن . وطی واستمتاع وحتی بونك دواعیسی دخی حرامدر *

لعان . زوجهٔ عفیفه سنك ولدینی زوج . کندوسندن نسباً نفی ایلمسیله ده وقوعه کاورکه بوده زوجه یی زنا ایله اتهام اولدیغندن معامله جه عین شرط وحکمی حائزدر ﴿ خلاصة عن درمختار . درر . ملتق ﴾

لعانك تفصیلاتنی حاوی کتب فقهیه ده باب مخصوص واردر *

زوجه سنی (روسپی) وولدینی (پیچ) وامثالی لفظلر ایله شتم ایلمکدن زوجك بغایت توقی ایلمسی وجیبه دندر *

برکیمسه برقادینه مثلا (شو کوله کی بکا ویرمك شرطیله سنی تزوج ایدرم) دیسه ومن بوره ده نکاح . قیدیله قبول ایلسه شروط فاسده ایله نکاح . باطل اولمدیغندن مهر مثلیله عقد . صحیح اولوب انجق شرط مذکور فاسد اولمغله عبددن طولایی برشی ترتب ایلمز ﴿ بهجة نقلاً عن الذخيرة ﴾

نکاح متعه وموقت . باطلدر ﴿ درمختار وغیره ﴾

نکاح متعه . برقادینه برمال مقابلنده بش اون کون یاخود علی الاطلاق سنکله متمتع اوله یم دینیلوبده اوده راضیه اوله رق انکله برمدت استمتاع اولنمقدن ونکاح موقت . ایکی شاهدك حضوریله برخاتونی اون بش یکرمی کون ویا برماه ایچون موقتاً نکاح ایلمکدن عبارتدرکه هر ایکیسیده صحیح دکلدر .

بعض کتبده نکاح متعه وموقت بینلرنده برفرق اولمدیغی کوسترلمش وبعضلرینده خلافنی ادعا ایلمش اولوب ازجمله هدایه نك عباره سندن ایکی صورتله فرق منفهم اولمشدر . شویله که نکاح متعه ده جهت اشتقاقدن متعه یه مشارك برلفظك وجودی وموقتده شاهدینك شهودی ولفظ تزوج یاخود نکاحك ومدت معینه نك ذکری واقع وبنابرین مشابهت تامه توهمی مندفعدر . ﴿ ملتقی . مجمع الانهر ﴾

زوجی دیار آخرده اولان زوجه یه بر رجل عادل کلوب (زوجك فوت اولدی یاخود سنی تطلیق ایلدی) دیو خبر ویرسه ومن بوره ده اینانسه بعدانقضاءالعدة حضور حاکمه حاجت اولمقسزین نفسنی دیکر براره تزویج ایده بیلور .

زوجم فوت اولدی ویا بنی تطلیق ایلدی دیه رك کندوسی دیکر بر رجل ایله تأهل ایلمش واندن چوجق طوغورمش اولان

خاتونك زوجی ظهور ایدوب بینلرینی تفریق ایتدیرسه بعد انقضاء العدة تجدیدِ نکاح ایتمکسزین مزبوره ایله معاملهٔ زوجیه‌یی اجرا ایدر ﴿ علی افندی ﴾ شو حالده زوج ثانینك عقدی فاسد اولمغله ولدا کا عائد اولور .

زوجم فوت اولدی دیو نفسنی غیری براره تزویج ایدن قادینك زوج غائبی خبر الدقده بالوکاله مزبوره‌یی تفریق ایلمکه ویا اسیر اولان زیدك زوجه‌سی کندویی آخره تزویج ایلسه زید مرقوم کلدکده بالاصاله مزبوره‌یی کذلك آیرمغه قادر اولورلر ﴿ ابن نجیم . علی افندی ﴾

زوجی اولدیغی بیلنمیه‌رك تزوج ووطی اولنان مرأه‌نك مؤخراً زوجی ظهور ایله تفریق اولندقده عدت لازم گلور ﴿ ابن نجیم ﴾

زوج ثانیدن حامل اولان قادینك زوج اولی ظهور ایدوبده زوج ثانیدن تفریق ایتدیرسه قبل الوضع وطی ایده‌مز ﴿ نتیجة ﴾

صغیره‌نك حاکمدن بشقه ولیسی اولمدیغی حالده مهر مثلیله کفوینه تزویج ایلدکدن صکره ولیسی ظهور ایتسه تفریق ایتدیره‌مز .

خلوت صحیحه بولنوب فقط وطی وقوعبولمقسزین برمرأه تطلیق اولنسه وعدم وطئه مزبوره ایله زوجی بیننده تصادق واقع اولسه بعد العدة زوجهٔ مطلقه‌نك دیگر زوجدن اولان قزینی زوج سابقك تزوج ایلمسی جائزدر ﴿ ابن نجیم ﴾

کتابی اولان زوج وزوجه شرف اسلام ایله مشرف اولسه‌لر تجدید نکاح ایجاب ایتمز ﴿ علی افندی ﴾

زوجهٔ کتابیه‌نك یالکز زوجی مسلم اولسه نکاحلری باقی اولمغله کذلك تجدید لازم گلمز ﴿ قدوری ﴾

هند نصرانیه شرف اسلامله مشرفه اولدقدن صکره زوجی زیده اسلام عرض اولندقده زید برقاچ کون اسلامه کلیوب بعده حاکم . هندی زیددن تفریق ایتمزدن مقدم زید شرف اسلامله مشرف اولسه حالا زید . تجدید نکاح ایتمدن هند ایله ازدواج . معامله‌سنه قادر اولور ﴿ عبدالرحیم ﴾

برمسلم . حربیهٔ کتابیه‌یی دارحربده تزوج ایدوب ایکیسی برلکده دار اسلامه داخل اولسه‌لر تجدید عقده کذلك لزوم اولماز ﴿ بهجة ﴾

زوجی اسلامه کلوبده تحت نکاحنده بولنان زوجهٔ مجوسیه‌یه اسلام عرض اولندقده قبول ایدر ایسه اولکی کبی حرمی اولوب امتناع ایلر ایسه بینلری تفریق اولنور ﴿ قدوری ﴾

ذمیه اولان زوجه اسلامه گلوبده ذمی بولنان زوجی کندی دیننده قالسه اکا اسلام تکلیف اولندقده قبول ایدرسه کالاول زوجه‌سی اولوب امتناع ایلر ایسه اره‌لری تفریق اولنور .

اشبو تفریق عند الامامین طلاق باین اولور وامام ابی یوسفه کوره بغیر طلاق . فرقت وقوعبولور ﴿ قدوری . جوهرة ﴾

صورت محرره اوزره بینلرنده فرقت وقوعبولان مسلمهٔ مهتدیه نفسنی برمسلمه تزیج ایتمك ایستدکده عدت لازم گلور ﴿ عبدالرحیم ﴾

برمسلمك زوجهٔ مطلقه‌سی ویا کندوسنك فوتیله متروکه‌سی اولان نصرانیه . انقضای عدتدن صکره ایسترسه کندوسنی برذمی‌یه تزویج ایده‌بیلور ﴿ عبدالرحیم . علی افندی ﴾

برذمی ایکی ذمیه قزقرنداشی تزوج ایدوبده بعده اسلامه گلسه

وقتيله ايكی عقد ايله نكاح ايتمش ايسه امامين حضرتلرنجه اولكينك
عقدی صحيح وايكنجينك باطل وامام محمده گوره ايكيسی بيننده
خيار . واقعدر ﴿ بدايع ﴾

دارحربده مسلم اولان قادين اوچ حيض گورمدكجه زوجِ
حربيسندن مفارق اولمش اولماز .

اگر اوچ حيض گورور ايسه اوحالده زوجندن مبانه وحيض
گورر مقوله‌دن دگل ايسه اوچ آی مرورنده مفارق اولور .

فرقتك اوچ حيضه توقفی مسئله‌سنده قادينك مدخول بها
اولوب اولمامسنك فرقی يوقدر . بو حيض عدت ديمك اولمديغی ايچون
بونده مدخول بها اولان ايله اولميان مساوی بولنمق طبيعيدر .

امرأه‌نك مدخول بها اولوب اولمامسنده شو فرق واردركه
فرقت . قبل الدخول اولديغنه نظراً اڭا عدت لازم گلميوب
بعدالدخول اولديغنه گوره دخی عندالامام ينه عدت اقتضا ايتمز .

امامين عندنده فرقتك بعدالدخول اولمسی صورتنده قادينه
اوچ حيض . عدت بكلمك لازم گلور .

امرأه‌نك دارحربده اسلامی وقوعبولمسی اوزرينه زوجندن
همان مفارق اولميوب اوچ حيض گورمك ياخود اوچ آی بكلمك
لازم اولمسنك فائده‌سی شودركه زوجی دخی اومدت ظرفنده
مسلم اوله‌جق اولورسه نكاحلری صحيح وباقی اولور . بعده
اوچ حيضك گذرانيله حاصل اولان فرقت . عند الامامين
طلاق ايسه‌ده امام ابی يوسفه گوره طلاق دگل . فسخدر .

اگر مسلم اولان زوج ايسه واقع اولان فرقت . فسخدن عبارتدر
﴿ جوهرة وغيرها ﴾

حربی اولان احد زوجين . دارحربده مسلم اولديغی حالده
دار اسلامه واصل اولسه بينلرنده طلاق باين وقوعبولور .

اگر بری اسير اولسه ينه بينونت حصولبولور .

امّا هرايكيسيده اسير اولسه‌لر اختلاف دين ودار . واقع
اولمديغندن باين اولماز .

ديار اجنبيه‌دن اسلام مملكتنه هجرت ايدن امرأه‌يی مسلمك
تزوج ايلمسی عندالامام جائز اولوب عدت لازم گلمز .

لكن مزبوره حامل ايسه وضع حمل ايدنجيه قدر وطی اولنماز .

زوجيندن بری نعوذ بالله تعالی اسلامدن خروج ايله مرتد
اولسه بلا طلاقٍ ميانه‌لرنده فرقت واقع اولور .

ارتداد ايدن زوج اولوبده خلوت صحيحه وقوعبولمش ايسه
تمام مهر . وخلوت صحيحه اولمامش ايسه نصف مهر . وزوجه
مرتده اولديسه قبل الدخول اولديغی تقديرده مهر . ايجاب
ايتميوب بعد الدخول ايسه مهر تام لازم گلور . وهرايكيسی
برابر ارتداد ايلدكدن صڭره اسلامه عودت ايلسه‌لر نكاحلری
باقی قالور .

زوج وزوجه‌دن بری اسلامه گلوب ديگری ذمی قالدقده
ولد صغيری وار ايسه ابوينك خيرلوسنه تابع اولديغندن مسلم
صاييلور .

احد ابوين كتابی وآخری مجوسی . وياخود مجوسی صڭره‌دن كتابی
اولسه ولد صغيری كتابی اولور .

احد زوجيندن بری دار اسلامده مسلم اولسه دار حربده
بولنان ولدی مسلم عد اولنماز ﴿ قدوری . جوهرة ﴾

زوجه‌ده نيابت وعمی وعقل زائل ولعاب سائل (١) گبی

(١) لُعاب سائل . آقان صالیه

عيب ظهور ايتسه زوج ايچون خيار تفريق يوقدر ٭

زوجده جنون ، وجذام ، (٢) وبرص (٣) مثللو عيب فاحش ظاهر اولسه امام اعظم وامام ابى يوسف حضرتلرنجه زوجه‌يه خيار فرقت ثابت اولماز ايسه‌ده امام محمد عندنده خيار واردر ٭

زوج ، عنين بولنوبده جماعه غيرمقتدر اولسه حاكم طرفندن برسنه مهلت ويريلور اگر بومدتده زوج منكوحه‌سنى وطى ايده‌بيلورسه فبها وايده‌مز ايسه زوجه طلب ايلديكى حالده بينلرى تفريق ايديلور ٭

صورت مذكوره ايله وقوعبولان فرقت ، طلاق باين اولديغندن خلوت صحيحه واقع اولديسه زوجه ، تمام مهرينى آلور واوزرينه عدت لازم اولور ٭

زوج ، مجبوب اولوبده كذلك زوجه‌سى ايستر ايسه تأجيل وتأخير اولنمقسزين ميانه‌لرينى تفريق ، وخصى (٤) اولديغى صورتده عنين مثللو برسنه تأجيل اولنور ٭

جاريه‌نك زوجى عنين اولسه خيار تفريق ، امام ابى يوسف عندنده افنديسنك وامام محمد نزدنده جاريه‌نك اولور ﴿ قدورى ، جوهرة ﴾

بر رجلك ايكيسيده باكر ويا ثيب ياخود برى بكر وديگرى ثيب اوله‌رق ايكى زوجه‌سى اولسه قسم خصوصنده نفقه وكسوه‌لرينى عدل ومساوات اوزره ترتيب واجرا ايلمك اكا واجبدر ٭

زوجه‌نك برى حره وآخرى جاريه اولورسه نفقه والبسه‌ده حره‌يه ثلثان وجاريه‌يه ثلث تقسيم اولنور ٭

---

(٢) جُذام ٭ مسكين علتى (٣) بَرَص ٭ جلده عارض اولان لكه
(٤) خَصّى ٭ طواشى

حال سفرده زوجه‌لر ايچون قسمده حق اولمديغندن زوج ، ديلديكى زوجه ايله مسافرت ايده‌بيلور ايسه‌ده بينلرنده قرعه اجراسيله قنغيسنه اصابت ايلر ايسه انكله برلكده سفرده بولنمق اولويتى حائز ، وزوجتاندن برى ترك مساواته راضيه اولور ايسه زوج ، تسويه ايتمامك ومؤخراً زوجهٔ راضيه تركندن رجوع ايليه‌رك مساواتى مطالبه ايتمك جائزدر ﴿ قدورى ﴾

عدل وتسويهٔ محرره مجامعتده لازم دگلسه‌ده بيتوتتده الزم وحرهٔ مؤمنه ايله حرهٔ كتابيه مساوى فى القَسْم در ﴿ جوهرة ﴾

—o×❖×o—

﴿ بشنجى باب ﴾

(ولايته دائردر)

ولى ، لغتده محب ونصير معناسنه‌در ٭ ارباب اصول دينك عرفنده حق سبحانه وتعالى حضرتلرينى اسماء وصفات جليله‌سيله بقدر الامكان عارف وعالم وعبادات وطاعات الٓهيه‌يه مداوم ومعاصيدن مجتنب ومحترز اولان وشهوات ولذات نفسانيه‌يه منهمك اولميان ذوات عالى همم‌در ٭

اصطلاح شرعده مذهب اصح اوزره سیء الاختيار ومتهتكِ (١) ناموس وعار اولميان فاسق دخى اولسه ميراثه اهل اولان بالغ عاقلدر ٭

فاسق متهتك ، وليسى اولديغى صغيره‌يى كفوينك غيرى‌يه ويا نقصان مهر ايله برينه تزويج ايدرسه نافذ اولماز ٭

---

(١) مُتَهَتِّك ٭ ناموسى پايمال اولمش اولان

صبی ومجنون ومعتوه وعبدك ومذهب مختار اوزره مطلقا (یعنی باباسی صبی ایچون وصی نصب ایتسون ویا ایتمسون) وصینك ولایتی ثابت دگلدر *

ولایتك معنای فقهیسی قبول ایتسون ویا ایتمسون کلامی غیر اوزرینه تنفیذدر *

امام سیبویه رحمة الله علیه . ولایت واوك فتحیله مصدر وکسریله اسمدر دیدی جمعی اولیادر *

ولایت . قرابت (١) وملك (٢) وولاء (٣) وامامت (٤) ایله ثابت اولور *

نکاحده ولایت ایکی نوعدر بری بکر دخی اولسه بالغهٔ مکلفه اوزرینه مندوب ومستحب اولان ولایتدرکه کندوسنی وقاحه یه یعنی حجابسزلغه نسبتدن صیانةً امر نکاحی ولیسنه تفویض ایلمکدر *

زیرا امام مسلم وترمذی ونسائی وامام مالك حضراتیله سائرهدن متفقاً روایت اولنان ﴿الأَیِّمُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِیِّهَا﴾ حدیث شریفی یعنی بکر ویا ثیب اولسون زوجی اولمیان امرأهٔ بالغه کندی نفسنه ولیسندن زیاده احقدر مآل جلیلی اقتضاسنجه مکلفه یه ولایت شرط اولمیوب بلکه استحباب قبیلندندر *

شوحالده امام مسلم وترمذی وسائرهدن مروی اولان

---

(١) قرابت * ده عصبات وارحام دخی داخلدر (٢) مُلْك * سیدك عبد وامه گبی ملکی حقنده اولان وَلایتدر (٣) وَلاء * وَلایت عتاق ومولی الموالاة دیمکدر (٤) امامت * جانب عالیٔ خلافتدن منصوب ومأذون اولان حاکم بالنیابة اجرای معاملهٔ ولایت ایدر *

﴿أَیُّمَا امْرَأَةٍ نَکَحَتْ نَفْسَهَا بِغَیْرِ إِذْنِ وَلِیِّهَا فَنِکَاحُهَا بَاطِلٌ فَنِکَاحُهَا بَاطِلٌ فَنِکَاحُهَا بَاطِلٌ﴾ حدیث شریفی تزویجی اذن ولی یه متوقف بولنان کوله وجاریه وصغیره ومعتوهه نك عقدلریله کفوینك غیری یه اولان نکاحه وابو داود وغیریدن نقل اولنان ﴿لَا نِکَاحَ إِلَّا بِوَلِیٍّ﴾ حدیث شریفنك حکمی نفی کماله محمول اولدیغندن بین الاحادیث گورینان تعارض مندفع اولور ومع مافیه ذکر اولنان حدیثینِ اخیرین ضعیف ویا حسن اولدقلرندن وحدیث اولك سندی ایسه قوی اولمقله برابر صحتنده اتفاق بولندیغندن انلره ترجیح اولنور ﴿بحر . ابن عابدین . غیرهما﴾

دیگری ولایت اجباردرکه ثیبه اولسه صغیره ومعتوهه ومرقوقه نك راضیه اولمسه لر بیله نکاحلرینی تنفیذدن عبارتدر *

بناءً علیه ولایت . صغیر وصغیره ومجنون ومجنونه ورقیق ورقیقه نك نکاحلری صحتنك شرطی ایسهده حدیث اول اقتضاسنجه حرّهٔ مکلفه نك صحت عقدی ایچون شرط دگلدر *

بوتقدیرجه مالنده بنفسه حق تصرفی اولانك نفسنده دخی حق تصرفی اوله جغی قاعده سنه بناءً حرّهٔ مکلفه نك نفاذ نکاحنده رضای ولی غیر مشروطدر *

گرچه صبیٔ مأذون دخی مالنده متصرف ایسهده بونك تصرفی کندی ولایتی حسبیله اولمیوب ولیسنك انضمام ولایتی ایله اولدیغندن قاعدهٔ مذکوره نك بوکا شمولی یوقدر *

بناءً علی هذا صبینك مالنده طوغریدن طوغری یه کندینك

حق تصرفی اولمدیغی گبی نفسنده دخی حق تصرفی اولهمیه‌جغندن انك نفاذ نکاحی رضای ولی‌یه وابسته‌در *

محجوره اولان حرهٔ بالغه مالنده تصرف ایده‌مامکله برابر بغیر اذن ولی . نفسنی تزویج ایده‌بیلور * زیرا امام اعظم حضرتلرنجه حرِّ بالغ . حجر (۱) اولنماز وعند الامامین حجر اولنور *

بناءً علیه امام مشار الیه عندنده حرّ بالغ محجور اوله‌مدیغندن مالنده متصرف اولدیغی گبی نفسنده دخی تصرفه مالك اولورکه قاعدهٔ محرره‌نك مقتضاسیده بواولوب امامینك قولی ایسه شو قاعده‌یه مخالفدر *

اما امه ومدبره ومکاتبه وام ولدك عقدلری مطلقا اذن ولی‌یه محتاجدر *

عصبه بنفسه اولان ولی عمی زاده گبی غیر محرم اولسه بیله قول اصح اوزره مرأه کفوینك غیری‌یه نکاح اولندقده حمل ظاهر اولنجیه ویا ولد تولد ایدنجیه دگین سکوت ایدلمامش ایسه ولینك اعتراضه یعنی قاضی‌یه بالمراجعه مرافعه ایله نکاحی فسخه صلاحیتی واردر * لکن وقت ولادته قدر ولی سکوت ایتمش ایسه تفریق سببیله چوجغك تربیه‌سنه خلل وقوعیله ضیاعی خوفندن ناشی اعتراض وفسخه صلاحیتی اوله‌ماز *

---

(۱) حَجْر . لغتده مطلقا منع معناسنه‌در . شرعده . قَوْلی اولان تصرفك نفاذینی منع ایلمکدر . بیع وامثالی گبی تصرف قولینك اثری خارجده موجود اولمیوب بلکه برامردرکه شرع اکا اعتبار ایدر . قتل واتلاف گبی جوارحدن صادر اولان تصرف فعلینك اثری خارجده موجود اولدیغندن بوکا حجر جائز اولماز . بناءً علیه بوراده مقصود اولان حجر قَوْلیدر . حجرك سببلری صِغَرِ سِنْ . جنت . رِقْ یعنی مملوکیت . در ﴿درر﴾ درر ایله دیگر فقه کتابلرنده حجره متعلق تفصیلات مکمله واردر .

بو مثللو اولان فرقت . فسخ . درکه عدد طلاقی تنقیص ایتمز وبعد الدخول ایسه مهر مسمی لازم گلوب قبل الدخول ایسه مهر نامنه برشی ایجاب ایلمز *

خلوت صحیحه‌دن صگره اولان فرقتده دخی حکم بویله اولمقله برابر عدت لازم گلور ومرأه نفقهٔ عدت آلور *

اعتراض . نکاحك تجددیله متجدد اولور .

شویله‌که مقدما کندوسنك اذنیله کفوینك غیری‌یه تزویج ایدیلوبده صگره‌دن تطلیق اولنان مرأه ولینك رضاسی اولمیه‌رق دفعهٔ ثانیه‌ده ینه زوج مذکوره نفسنی تزویج ایلسه اولکی رضانك ایکنجی عقده شمولی اوله‌میه‌جغندن ولی تکرار بینلرینی تفریق ایتدیره‌بیلور *

ابن عابدینده محرر اولدیغی اوزره تجدید نکاح قیدینه نظراً مرأه طلاق رجعی ایله تطلیق ایدیلوبده عدتی ایچنده مراجعت اولنسه تفریق ایتدیریله‌مز *

ولیسی اولوبده قبل العقد رضاسی اولمدیغی حالده نفسنی کفوینك غیری‌یه تزویج ایلیان مرأه ولد گتورمش اولسه وولی بعد العقد رضا گوسترسه بیله وقوع فساد وضرردن احترازاً نکاحك عدم جوازی احتیاطه اقربدر دینیله‌یور .

مع مافیه بعض مشایخ طرفندن صحت انعقاد ایله‌ده فتوی ویرلمش اولمسنه گوره افتاده اختلاف واقع اولدیغی اکلاشیلیور .

عدم جواز انعقاده گوره ولی‌نك معلومی اولان کفوینك غیری‌یه کندی رضاسی اولمقسزین نکاح اولنان . مطلقهٔ ثلاث . زوج اوّله حلال اوله‌میور . چونکه مُحَلِّل غالباً کفو اوله‌ماز بناءً علیه مسئلهٔ مذکوره‌ده التزام دقت لازمدر .

ولى . زوجڭ عدم كفائتنى بيلەرك ويا بيلميەرك عقده راضى اولمازسه ياخود كفو اولوب اولمديغنى بيلميەرك راضى اولورسه حلال اولماز واگر كفو اولمديغنى بيلەرك نكاحه ارائهٔ روى رضا ايلر ايسه حلال اولور .

اوليا . درجەده مساوى اولورلر ايسه عقددن مقدم ويامؤخر وليلردن بعضنك رضاسى جملەسنڭ رضاسى گيدر زيرا وليلرڭ هربرينه ولايت . كاملاً ثابت اولديغندن وحق واحد . تجزى قبول ايده ميه جكندن برى ديگرينڭ رضاسندن صكره تعرض ايليەمز امان وقصاص ولايتى گبى (١)

مسئلهٔ مذكورەيى ابن عابدين بروجه آتى توضيح وتصحيح ايلمشدر .

شويله كه كفوڭ غيرى يه صحت انعقاد حقندەكى قوله ويا عدم صحت عقده دائر احتياطاً مختار اولان ديگر قوله گوره اولسون قبل النكاح وقوعبولان رضا هرايكيسنه شامل اولوب لكن بعدالعقد اولان رضايه گلنجه ذكر اولنان قول اوّله نظراً عقد صحيح وقول ثانىيه گوره غيرصحيحدر .

اما وليلر درجەده مساوى اولميوب ده بونلردن ابعدى راضى اولسه حق فسخ اقربنه عائد اولور « تنوير . درمختار . طحطاوى . ردمحتار »

مرأەنڭ وليسى اولمديغى صورتده عقد گرك كفوينه گرك كفوينڭ غيرىيه اولسون نكاح اتفاقاً نافذدر .

---

(١) ولايت امان . مثلا برمسلم برحربىيه امان ويرسه ديگر مسلم او حربىيه ويا انڭ مالنه تعرض ايليەمامكدن وولايت قصاص . قصاص صاحبلرندن برى عفو ايتسه آخرى قصاص طلب ايدەمامكدن عبارتدر .

كفو حقنده حق اعتراضى اولان عصبه بنفسه ولينڭ مرأەنى تجهيزى ومهرينڭ قبضى ونفقه وهديەنڭ قبولى مثللو رضايه دلالت ايدن معاملەلرى اگر عدم كفائت . قاضى حضورنده قبل المخاصمة ثابت ايسه دلالةً رضادر وغير ثابت ايسه ولى ايچون نكاحه رضا دگلدر مرأه ولد گتورمدكجه ولينڭ سكوتى رضا اولمديغى گبى .

اوليادن برينڭ زوجڭ كفائتنى تصديق ايلمسى كفائتى انكار ايدن ديگر وليلرڭ حق اعتراضنى اسقاط ايتمز .

بلوغله ولايت . منقطع اولديغندن بكر بالغه نكاحه اجبار اولنماز .

(بكر بالغه) تعبيرى نكاحله موطوئه اولميان يعنى تزوج ايدوبده وطى وزوال بكارتدن اول مطلقه اولان امرأەيه شامل وعدم جبرده حرّ بالغ ومكاتب ومكاتبه دخى داخلدر .

استحباباً وليسى ويا انڭ وكيلى طرفندن بكر مزبورەدن قبل العقد استئمار (١) ويا برينه تزويج ايديلوبده كندوسنه اخبار اولندقده مومى اليها كندى اختياريله رد ايلمكدن سكوت ويا استهزا طرزنده اولميەرق ضحك ويا تبسم ياخود بلاصوت . بُكا ايلسه بو حاللر اذن اولديغى هرنقدر مرأه بيلمز ايسەده ولى . واحد اولديغى صورتده اذن وتوكيله دلالت ايدر .

استيذانكه ولى جانبندن امرأەيه قبل العقد (سنى فلان رجل ايستيور نه امرڭ اولور) دينلمسى سنته توسل اولور وبغير استئمار تزويج . سنته مخالف بولنمغله بعدالعقد حصول رضايه متوقف قالور .

---

(١) اِستِئمار « امر ايستەمك

اگر وقوع استيذانده رد ايلسه ويا زوج ايستهمم ديسه تزويجدن اول ويا صكره اولسون رد . صاييلور . وهو المختار .

ضحك وگريه صورتلرنده رضايه ويارده دلالت ايدن قرينهلره دقت وشايد بونلرك ايكيسنهده احتمالى اولور ويا شك اولنور ايسه احتياطه رعايت لازم گلور .

معراج وغيريده محرر اولديغى اوزره بكاء . صوت ايله اولور ايسه اذن ويارده محمول اولهماز ايسهده بعد البكاء مرأه صريحاً رضا كوسترسه نكاح . انعقاد ايدر . بو حالده وقايه وملتقىنك بلاصوت بُكاً اذن وبصوت رد . در قوللرنده نظر وار ايسهده بلاصوت اولان گريه اهلندن مفارقته حزن ايچون اولديغندن اذنه وصوتله اولان بكاء غالباً سخط وكراهتى مشعر اولديغنه بناءً رده دلالت ايدهجگى صحيح وفتواجه مختار بولنان قول اولمق اوزره بحرده بيان اولنمش وبوده وقايه وملتقىنك قولنه موافق بولنمشدر .

ولى . بكر بالغهيى كندى نفسنه تزويج ايتسه مزبورهنك بعد العقد سكوتى رد اولور .

مثلا عمى اوغلى عمجهسنك بالغه اولان باكر قزندن اذن الميهرق فضولى كندى نفسنه تزويج ايدوب بعده كنديسنه خبر ويرلدكده قز سكوت ايلسه عم زاده نفسنده اصيل وبنت عم جانبندن فضولى اولمغله عقد تام . حاصل اولهميهجغنه بناءً امام اعظم وامام محمد حضرتلرنجه قزك سكوتى رضا اولميوب رد . در .

اما قبل العقد ولى . مزبورهيى كندى نفسى ايچون تزوجه استيذان ايدوبده مزبوره دخى سكوت ايدرسه بالاجماع جائزدر .

ولى . معين ومعلوم اولان بر كيمسهيه عقد ايچون امرأة بالغهدن

استيذان ايلدكده مومى اليها رد ايتدكدن صكره ولى ينه او كيمسهيه تزويج ايدوب بعده مومى اليها عقدى استماعده سكوت ايلسه رد اوّل تزويجدن مقدم واقع اولوب تزويجدن صكره كى سكوتى ايسه اذن اولمغله قول اصحده عقد مذكور صحيح اولور .

لكن ذخيرهده بيان اولنديغى اوزره نكاحك اجراسى مرأهيه تبليغ اولنديغى زمان (بن ايستهمم ديمش ايدم) ديوبده بشقه برشى سويلمسه اولكى امتناعى اخبار ايتمش اولهجغندن عقد صحيح اولهماز .

خبر عقدك مزبورهيه وصولنده رد ايدوبده صكره راضى اولدم ديسه نفاذ تزويج . اجازته موقوف اولديغى حالده رد ايدلمكله باطل اولهجغندن عقد جائز اولماز .

بكر بالغهيى وليسى اونك حضورنده تزويج واوده سكوت ايتسه زوج . مزبورهنك معلومى اولديغى صورتده عقد صحيح اولور . وهو القول الاصح .

اجنبيك ويا ولىّ بعيدك استيذانى صورتنده قزك سكوتنه اعتبار اولنميوب ثيبِ بالغهده اولديغى گبى قولاً ويا دلالةً رضاسى لازمدر . چونكه ولىّ اقربك غيريسنه گوره بكر بالغهنك ثيبِ بالغهدن . سكوتدن ماعداده . فرقى اولميوب هر ايكيسنك رضالرى گاه بالصراحة وگاه بالدلالة اولور . بكر بالغهده حيا غالب اولديغى ايچون فضله اولهرق بونك سكوتى دخى دلالةً رضا صاييلور .

مسئلهء محررهده مهر ونفقهنك طلبى وكندوسنك رضاسيله زوجك زوجه ايله خلوتى ووطئده تمكينى وتهنيت وتبريكك قبولى وسرور اوزره ضحكى وجهازينك بيت زوجه ارسالى مثللو افعال . رضايه دال اولور ايسهده اوله زوجك خدمتنده بولنمق وطعامنى يمك ياخود هديهسنى قبول ايتمك گبى شيلر رضايه دلالت ايتمز .

باکرك صچرامق یاخود دم حیضی چوق گلمك ویا موضعِ عذره‌دن (١) جراحت حاصل اولمق ویا طول مدت بلا تزوج مکث ایدرك کبرسنه وصول بولمق سببلریله جلدهٔ بکارتی زائل اولسه مجبوب وعنینك تفریقنده وبعد الخلوة قبل الوطی وقوعبولان طلاق وموتده اولدیغی گبی حقیقةً وحکماً ینه باکردر .

زوج . بکر بالغه‌یه . سکا نکاحك خبری واصل اولدقده سکوت ایتدك دیوبده زوجه . جواباً بن نکاحی رد ایتدم رضامه دلالت ایدر برشی بولنمدی دیسه وسکوت ورد حقنده بینه‌لری بولنمسه وزوج . زوجه‌یه رضاسیله دخول ایتمامش اولسه قولِ مفتی‌به اوزره یمینیله سوز زوجه‌نك اولور .

صورت مذکوره‌ده زوج وزوجه‌نك ایکیسیده اقامهٔ بینه ایتسه‌لر سکوت اوزره زائد اولان ردی اثبات ایلدیگنه مبنی زوجه‌نك بینه‌سی قبولجه دها اولی‌در .

لکن زوج . زوجه‌نك صراحةً اذن ورضا واجازتی اولدیغنه دائر برهان ارائه ایدرسه انك بینه‌سی مرجح اولور ﴿ درمختار . طحطاوی . رد محتار وغیرهم ﴾

پدر . کریمه‌سنی بالغه اولمدی زعمیله برینه تزویج ایلدکده قزك بن بالغه ایدم نکاح صحیح اولمدی دیمسی اوزرینه بابا ویا زوج . هنوز صغیره‌در دیسه‌لر مزبوره‌نك طقوز یاشنده بولندیغی ثابت اولورسه قزك قولی تصدیق اولنور . وهو الاصح .

بر بابا مراهق اوغلنك عقارینی بیع ایتدکده ابن . بن بالغم

(١) عُذْره . فرج زنانده اولان لحم زائد .

دیمسنه مقابل مشتری وپدر اکا صغیردر دیسه‌لر سوز ابنك اولور . شو حالده بابا واوغل بینه اقامه ایلسه‌لر قول اصحده بلوغ . بینه‌سی اولی کورینور .

اب وجدك غیری برکیمسه‌نك نکاح ایلدیگی صغیره‌نك . بن بالغه اولدیغمده نکاحی رد ایتدم قولی آنفاً ذکر اولنان قولِ اصحك خلافنه اولمغله زوج . زوجه‌یی تکذیب ایلدکده اختلافلری زمانِ بلوغدن صکره اولور ایسه زوج . ملکنك زوالنی انکار ایتدیکندن ناشی سوز زوجك اولور .

اما حین بلوغده اولورسه مثلا قاضی محضرنده بن شمدی بالغه اولدم ونکاحی فسخ ایلدم دیرسه حقیقةً وقت بلوغی اولمسه بیله حقنی احیا ایچون ردی انشایه قادر اولدیغندن قولِ زوجه‌یه اعتبار اولنور .

ولی . صغیری ولو ثیب اولسون صغیره‌یی (معتوه ومجنونِ مطبق حقنده اولدیغی گبی) نکاحه اجبار ایده‌بیلور .

ولی . سوء اختیار ایله مشتهر اولمیان اب ویا جد اولوبده صغیره‌یی ویا صغیری کفوینك غیری‌یه تزویج ایلسه یاخود قز ایچون مهردن نقصان واوغلان حقنده زیاده ایتمك صورتیله غبن فاحش ایقاع ایلمش اولسه بیله نکاح . نافذ اولوب کیمسه‌نك اجازتنه موقوف اولماز .

مجنون ومجنونه‌نك اوغلی وصغیر وصغیره‌نك مولی‌سی طرفندن وقوعبولان عقدده دخی بعد الصحة والکبر . حکم ینه اویله‌در اتما ولی . مبالاتسز وسوء اخلاق ایله مشتهر اولور ایسه ایتدیکی نکاح بالاتفاق غیر صحیحدر .

مزوّج . اب وجدك غيرى اولوبده صغير وصغيره‌يى كفوى اولميانه ويا مهرده غبن فاحش ايقاعيله عقد ايلسه . مزوج . ام ويا حاكم ياخود بابانك وكيلى اولسه دخى اصلاً يعنى گرك لزوماً گرك بعدالبلوغ رضايه موقوفاً اولسون نكاح صحيح اولماز .

لكن نهرده بحث اولنديغنه گوره اب . وكيلنه مهرده غبن فاحش اولان مقدارى تعيين ايلر ايسه عقد . صحيح اولور .

(صدر الشريعه‌نك عقدك صحتى وخيار بلوغله فسخك وجودى حقنده‌كى كلامى وهمه حمل اولنيور .)

غيرك ايلديگى نكاح . كفوينه ومهر مثليله اولورسه صحيح اولوب فقط صغير وصغيره وبونلره ملحق اولان معتوه ومعتوهه ومجنون ومجنونه گبيلر ايچون هرنقدر بعدالدخول اولسه‌ده مومى اليهمك شفقتنده قصور اولديغندن بلوغله ويا بعد البلوغ نكاحه علمله بشرط القضا خيار فسخ واردر .

صغيردن مقدم صغيره بالغه اولسه صغيرك باباسى وياوصيسى حضورنده فسخ نكاحه قضا شرط اولديغندن قاضى معرفتيله بينلرى تفريق اولنه بيلور ايسه‌ده عدد طلاق تناقص ايتمز (١)

بعدالبلوغ صغير وياصغيره فرقتى اختيار ايلدكلرى حالده قاضى آره‌لرينى تفريق ايتميوبده بونلردن برى وفات ايلسه آخرى ميراث آلور وفوت قبل الدخول اولسه بيله موت . دخول گبى اتمام مهرى مستلزم اولمغله مهرك كليسى لازم گلور وقاضى

---

(١) فسخده عدد طلاقك عدم تناقصى فرقت . قزطرفندن وقوعبولديغنه گوره‌در اما فرقته زوج جانبندن سببيت ويرلمش ايسه بوفرقت . طلاق اولديغندن عدد نقصان . بولور .

بينلرينى تفريق ايلمديگى مدتجه انلر ايچون مجامعت حلال اولور ﴿ درمختار . طحطاوى . ردمحتار ﴾

نكاحى فرق ايدن شيلرك برقسمى فسخ وبرقسمى طلاقدن عبارت اولمغله بيان اولنور

شويله‌كه تباين دارين يعنى زوجيندن برينك دار اسلامده وديگرينك دار حربده بولنمسى (١) وبرمرأه‌نك مهر مثلندن اقل ايله عقد ايدلمسندن وياكفوينك غيريله تزويج اولنمسندن طولايى وليلرك بينلرينى تفريق ايلمسى (٢) وفساد عقدكه جاريه‌نك حره اوزرينه نكاح ياخود بلا شهود تزوج ايدلمسى وذكور واناثك اصول وفروعنه حرمتِ مصاهره‌يى استلزام ايدن تقبيلك وقوعبولمسى وزوجِ حربينك شرفِ اسلامله مشرف اولمسى (٣) وضرّهٔ كبيره‌نك ضرّهٔ صغيره‌يى مدت رضاعده ارضاع ايلمسى (٤) وجاريه‌نك خيار عتقله وحره‌نك خيار بلوغله فرقتلر وزوج وزوجه‌دن برينك نعوذ بالله تعالى ارتداد

---

(١) مثلا زوجه . مسلمه ويا ذميه اوله‌رق دار حربدن چيقوب دار اسلامه هجرت ودخالت ايلسه دار حربده اولان زوجندن مبانه اولمغله استرا ايسه وحملى يوغيسه فى الحال نكاح اولنور .

(٢) مهر مثلندن اقل اولان عقددن ناشى وقوعبولان تفريق قبل الدخول ايسه مهر . لازم اولميوب بعدالدخول اولديغى صورتده مسمى ايجاب ايدر .

(٣) اگر زوجهٔ حربيه حيض گورمكده ايسه اوچ حيضدن . وحيض گورميور ايسه اوچ ماه صكره مبانه اولور . اما زوجه‌نك اسلامى طلاق صاييلور .

(٤) باب رضاعده بيان اولنه‌جغى اوزره بو حال آناسيله قزينك بينى جمع دركه حرامدر .

ايتمسى واحدهما آخركُ بعضنه مالك اولمسى (۱) فرقت وبينونتى موجب اسبابدن اولمغله نكاحى فسخ ايدن قسمدن عد اولنمشدر • جب (۲) وعنتدن (۳) وايلاء (٤) ايله لعاندن

(۱) باب محرماتده ذكر اولنديغى وجهله سيدكُ امه‌يى وسيده‌نكُ عبدى تزوجى حرام اولديغندن بعدالنكاح احدهما آخركُ ولو برجزؤنه مالك اولسه‌لر نكاح فاسد اولور مثلا اجنبى برقادين بركوله‌يه واردقدن صكره زوجنكُ نصفنى ويا ربعنى اشترا ايلسه عقد بوزيلور •

بركيمسه جاريه‌سنى برينه تزويج ايدوبده بعده زوج . زوجه‌سنكُ برجزؤنى صاتون آلسه كذلك نكاح فاسد اولور لكن يالكز بومسئله‌ده احتياطه بناءً نكاحكُ جوازى سيدكُ امه‌يى تزويجى بحثنده بيان اولنمغله اورايه مراجعت اولنه •

(۲) جُبْ • ذكرى وخصتينى مقطوع اولمق (۳) عِنّةْ . جماعه قادر اولمامق

(٤) ايلاء • لغتده يمين معناسنه‌در • شرعده . معين وغير معين مدت ايچنده زوجه‌سنه قربانى يعنى جماعى ترك ايتمك اوزره زوجكُ يمين بالله ايلمسيدر •

استعيذ بالله ﴿ لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاؤُا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ آيت جليله‌سى ايلائكُ دليليدر •

ايلائكُ اقل مدتى حره ايچون درت وجاريه حقنده ايكى ماه اولوب شهورِ مذكوره‌دن دون بولنان مدت ايچون ايلا اولمديغى گبى اكثر . اولان ايچونده حد يوقدر •

مثلا مسلم بالغ اولان زوج . حرهٔ منكوحه سنه (جناب حقه قسم ايدرمكه بن سكا درت آى تقرب ايتمم) ديه‌رك يمين بالله ايدوبده مدتِ مذكوره ايچنده يقين اولسه حانث اوله‌جغندن كفارت واجب وايلا ساقط اولور •

اگر مدت محرره‌ده تقرب ووطى ايتمزايسه مرأه طلقهٔ واحده ايله مبانه ومدتكُ مروريله يمين ساقط اولور •

يمين باللهدن غيرى برشيئه فرضا طلاق وياعتاقه ايلاء اولنديغى صورتده جزا لازم گلور • مثلا درت ماه ايچنده سكا قريب اولورسم

وفتح القديرده ذكر اولنديغى وجهله زوجهٔ ذميه‌نكُ اسلامى قبولدن صكره زوج ذمينكُ اسلاميتدن امتناعندن وابن عابدينكُ بيانه گوره بر مسلمكُ تحت تزوجنده بولنان كتابيه‌نكُ تمجس (۱) ايلمسندن ناشى اولان فرقتلر دخى طلاق . قسمنه ادخال قلنمشدر •

فرق مشروحه‌دن خيار عتق وملكِ بعض . وزوجين حربيندن برينكُ اسلامى وتقبيل وردة وايلاء وتباين دار وفساد عقد صورتلرنده قضايه احتياج يوغيسه‌ده ديگرلرنده حكم قاضى شرطدر ﴿ نهر ﴾

اصل نكاحه عالمه اولوب عطاس (۲) وسعال (۳) مثللو بر گونه عارضهٔ ضروريه‌دن ناشى اولميه‌رق مجرد كندى اختياريله سكوت ايدن بكر بالغه‌نكُ خيارى باطل اولور •

صغيرك وحره ويا امه اولسون ثيبكُ خيار بلوغلرى صراحةً ويا تقبيل ولمس گبى حالار ايله . دلالةً رضالرى وقوعبولمدقجه يالگز سكوتله باطل اولماز •

نكاحده ولى . حريت وتكليف واسلام شرطيله تزوج .

سن بندن بوش اوله‌سكُ . دينيلوبده بومدت ظرفنده تقرب ايديلورسه طلاقكُ درجاتندن يعنى رجعى وبائن وطلاق ثلثه‌دن هانكيسى قصد اولنمش ايسه اونوع طلاق واقع وايلا ساقط اولور •

ذكر اولنان صورتلرله اولان ايلائه ايلاى موقت دينيلور •

برده تعيين مدت ايدلميه‌رك ايلا اولنوركه بوكا ايلاى مؤبد . تعبير اولنور وبونده ايلا ساقط اولماز ايلائه دائر اولان احكام كتب فقهيه‌ده باب مخصوصنده مفصلاً بيان بيورلمشدر ﴿ ملخص عن درر وملتقى ﴾

(۱) تَمَجُّسْ • صكره‌دن مجوسى اولمق •

[۲] عُطاس • اقصيرمق [۳] سُعال • اوكسورمك

اراده ايدن مسلمهٔ بالغه وولدِ مسلم حقنده ارث وحجب ترتيبى اوزره انثى توسط ايتميان ميته يعنى غير مكلفه نسباً متصل بولنان عصبه بنفسه اولوب بونك عصبهٔ سببيه اولان معتقه يه دخى شمولى واردره

محيطده ذكر اولنديغى اوزره مرأه يه وليلرك اقربى ابن . صكره ابن الابن در وانْ سَفَل . بعده بابا وصكره باباسنك باباسيدر وانْ علا .

اگر مجنونه نك اب ويا جدى ايله اوغلى اولسه ولايت . عند الامامين اوغله وامام محمده گوره بابايه عائد اولورسه ده شرح طحاويده دخى بيان ايدلديگى وجهله بلا خلاف . وجودِ جواز ايچون آبك اجراىِ ولايت ضمننده ابنه امر ايلمسى افضلدر .

باباسنك باباسندن يوقارى اولان اوليادن صكره ولى . اخ لابوين . بعده اخ لاب . صكره ابن الاخ لابوين . دها صكره ابن الاخ لاب . بعده عم لابوين . صكره عم لاب . بوندن صكره ابن العم لابوين وابن العم لاب . در وانْ سَفَلوا .

بونلردن صكره ابك لابوين عمى . بعده ابك لاب عمى اولوب دها صكره على الترتيب اوغللريدر *

مذكوراتدن صكره جدك لابوين عمى وجدك لاب عمى وكذلك بونلرك دخى ترتيب اوزره اولاديدر . بعده قادينه ابعد عصبات اولان عمك اوغليدر ﴿ كذا فى تاتارخانيه ﴾

بحرده كوسترلديگى اوزره مومى اليهمك هر برى ايچون ولايتِ اجبار اولديغندن صغير وصغيره نك حال صغرلرنده ومجنون ومجنونه نك حالِ كبرلرنده اجراى ولايت ايدرلر .

ولايت . الك صكره مولاى عتاقه يه بعده مذكر ويا مؤنث اولسون مولاى عتاقه نك عصبه سنه تعلق ايلر .

(مجنونه نك باباسى حجب نقصانله كُلّدن سدسه حجب ايلديگندن ولايتِ نكاحده اوغلى . باباسى اوزرينه تقديم اولندى) *

عصبهٔ نسبيه وسببيه بولنمديغى حالده ولايت . آنايه . صكره بابانك آناسنه . بعده قزينه صكره اوغلنك قزينه . وقزينك قزينه . واوغلنك اوغلنك قزينه . وقزينك قزينك قزينه . دها صكره سافلاً آخرِ فروعه وبعده جد فاسده قدر صره سيله انتقال ايدره

ذكر اولنانلردن صكره ولايت تزويج . اخت لابوين واخت لاب . صكره مؤنث ومذكرى مساوى اوله رق اولاد اُم واندن صكره بونلرك اولادى بعده ذوى الارحام يعنى عمات واخوال وخالات وبنات اعمام بونلردن صكره على الترتيب انلرك اولادى والك صكره مولى الموالاة ايچوندر ﴿١﴾

مذكوراتدن صكره نكاحده امر ولايت آنفا ذكر اولنديغى اوزره طرف اشرف خلافت عظمادن مأذون اولان حاكمه تعلق ايدر ﴿ درمختار . طحطاوى . درر . ملتقى . مجمع الانهر ﴾

وصى . وصى اولديغى حالده مطلقا يعنى باباسى كندوينى تزويجه وصيت ايتسون ويا ايتمسون مذهب مختار اوزره صغير ويا صغيره اولان يتيمى انكاحه صلاحيتى اولميوب فقط وصى . ولى قريب

﴿١﴾ مجهول النسب اولوب اصلا وارثى اولميان كيمسه نك اگر بندن جنايت واقع اولورسه ارْشى يعنى ديتى سنك طرفندن تسويه اولنمق اوزره وفاتمده وارثم اُول ديه رك مقاوله ايلديگى شخصه مولى الموالاة دينيلوركه اومقوله كيمسه نك ولايت تزويجى شخص مذكوره عائد اولور .

ويا حاكم اولوبده مرتبهٔ ولايت كندوسنه منتهى اولورسه بالولايه حق تزويجه مالك اولور .

وليسى وحاكمى اولميان محلده بولنان صغيره نفسنى مهر مثليله كفوى اولان بر رجله تزويج ايتسه عقد . موقوف اولوب بلوغندن صكره اجازتيله نافذ اولور .

درجه ده مساوى بولنان ايكى ولى . صغير وياصغيره‌يى نكاح ايلسه‌لر عقدده سابق اولانى لاحقه تقديم اولنور . اگر سابق ولاحق غير معلوم ويا ايكيسنك عقدى معاً برساعتده واقع ايسه ايكيسيده جائز اوله‌ماز .

مسافهٔ قصر اولان يعنى مشى وسط ايله اون سكز ساعتدن عبارت بولنان موقعده ولىِ اقربك غيبوبتيله ولى ابعدك صغير ويا صغيره‌يى مهر مثليله كفوينه تزويجى تجويز اولنمشدر بوصورتده ولايت تامه‌نك حصولنه مبنى اقربك عودتيله ابعدك عقد سابقى باطل اولماز .

اما ولايته دها زياده اهل اولان اقرب . موجودايكن ابعد . نكاح ايتسه اقربك اجازتنه توقف ايدر .

ولى اقربك مهر مثليله كفوينه تزويجدن امتناعى وقوعبولسه حاكم الشرع بالاجماع اجراى عقد ايلر . كذا فى الخلاصة ﴿ تنوير . در مختار . طحطاوى ﴾ .

﴿ التنجى باب ﴾

(كفائت حقنده‌در)

كفائت . فتح كاف ايله برشيده مثل ومانند اولمق معناسنه دركه مماثلت ديمكدر لفظ مذكور برشى ديگر برشيئه مساوى اولدقده لسان عربده استعمال اولنان (كافَأَهُ) كلمه‌سندن مأخوذ اولوب اصطلاح فقهاده اوصاف آتيه‌ده اولان مساوات ومماثلت مخصوصه‌دن عبارتدر .

كفائت . ابتداى عقدده نكاحك ظاهر روايته گوره لزومى واحوط اولان روايت حسن اوزره صحتى ايچون اركك طرفندن آرانوره زيرا شريفه بولنان مرأه‌دنى ووضيع اولان رجله فراش اولمقدن امتناع ايده‌جكندن زوجين بيننده‌امر نكاحدن مقصود اولان حسن امتزاج وانتظام معاشرتك تيسرى متعذر اولور .

بناءً عليه زوج . مستفرش اولوب مفروش معناسنه اولان فراشك دنائتى كندويه ضرر ويرميه‌جگندن عندالكل زوجه جانبندن مماثلته اعتبار اولنمدى ﴿ كافى الخبازيه ﴾ لكن ظهيريه ومحيط مثللو كتب فقهيه‌ده كفائتك عندالامام اركك طرفنده بولنمسى وعندالامامين قادين جانبندن دخى اولمسى معتبر ايدوكى بيان اولندى .

قبل العقد تحقيق كفائت حقى يالگز ولى‌يه عائد اولمق اوزره تنويرده گوسترلمش ايسه‌ده ظهيريه‌دن نقلاً بحرده ذكر اولنديغى اوزره كندونك كفوى اولوب اولمديغنى صوروب اراشديرمق زوجه‌نك دخى حقيدر .

چونكه زوج . نسبنك خلافی اولان بشقه بر نسله كندوسنی نسبت ايدوبده بعدالعقد انك دونی ظاهر اولهرق كفو اولمديغی تبين ايلسه حق فسخ . اوليا ايله زوجه ايچون ثابت اولور . امامثلی اولديغی تعين ايدرسه حق فسخ يالكز زوجه يه تعلق ايلر .

اگر زوجك نسبی اخبار ايلديگنك فوقنده ظهور ايدرسه بو حالده بر قوله گوره هيچ برينك يعنی گرك اوليا گرك زوجه نك حق فسخلری يوغيسه ده ديگر قوله نظراً حق فسخ يالكز زوجه نك اولمق لازم گليور .

بر قادين حالنی بيلمديگی بر اركگه واردقدن صكره بونك كوله اولديغی ظاهر اولسه مزبوره كفائتدن بحث و تحقيق ايلمديگی جهتله تقصير كندی طرفندن وقوعبولديغنه بناءً حق خيار اكا عائد اولميوب بلكه وليلرينه تعلق ايدر .

اما وليلر عدم كفائتی بيلمدكاری حالده مرأۂ كبيره‌يی رضاسيله بر رجله تزويج ايلسه‌لرده بعده معلوملری اولسه اولجه كفوی اولوب اولمديغی تحقيقده واقع اولان قصورلرندن وقادينده ايسه رضا بولنديغندن ناشی اوليانك وزوجه نك هيچ بری ايچون حق خيار اولماز . مگركه حين عقدده مماثلت . شرط قلنمش ويا زوجك زوجه‌يه كفو اولديغی قبل التزويج اخبار اولنمش اولوبده مكافئت اولمديغی صكره‌دن تعين ايليه .

كفائتده نسب . اسلام . حريت . ديانت . مال . صنعت . جهتلرينه اعتبار اولنديغنه مبنی نسباً وضيع اولان رجل . شريفه بولنان امرأه‌نك ماننددی صايلماز وبنفسه مسلم ويا معتق اولان شخص . باباسی مسلم ويا حر ياخود باباسی معتق واناسی حرة الاصل

بولنان خاتونه مثل اوله‌ميه‌جغی گبی يالكز باباسی مسلم ويا حر اولان اركك‌ده ابوينی مسلم ويا حر اولان قادينك كفوی اولماز .

اسلام ويا حريتده يالكز اب وجدی اولان كيمسه . مسلم وحر . متعدد آبا واجدادی اولان مرأه‌يه مثل اوله بيلور . چونكه نسب . جد ايله تمام اولديغندن او كيمسه اسلاماً ويا حريةً آباء كثيره‌سی اولان شخص گبيدر .

ديانةً كه زهد وصلاح جهتندن اولان اعتباره گوره قول ظاهر اوزره گرك معلن فسق اولسون گرك اولمسون مرد فاسق . زن صالحه‌يه كفو اوله‌ميه‌جغی مثللو صالحك قزی فاسقه اولسه‌ده بدرينك تأثيريله غالباً صلاحی اولمق احتمالنه مبنی اكا رجل فاسقك كفائتی اولماز .

ماليجه اولان مماثلت . رجالك مهر معجل ونفقۂ شهريه‌يه اقتداری بولنمسندن وصنعتجه اولان كفائت دخی كشينك تجارةً ويا خدمةً سالك اولديغی مسلك وطريقك بحسب المراتب . شرف واعتبارجه ممكن اولديغی قدر يكديگرينه تقرب ايلمسندن عبارتدر .

كفائت . ابتدای عقدده معتبر اولديغندن بعده زائل اولسه برشی لازم گلمز ﴿ در مختار . طحطاوی . رد محتار وغيرهم (١) ﴾

(١) اكفاء وامثالك اصول وفروعنه دائر كتب فقهيه‌ده تفصيلات وتمثيلات مكمله مندرج اولمغله اطرافيله كسب معلومات ايدلمك ايچون انلره مراجعت اولنه

یدنجی باب

(مهره متعلقدر)

صداق . صدقه . اجر . نحله . عطیه . عقر . فریضه . علائق . حباء . دخی اسامیٔ مهردندر .

بعضلرینك تعریفنه گوره مهر مرأه‌نك عقد نکاحی سببیله مالاً مستحقه اولدیغی شیئك اسمیدر .

جوهره‌ده امام سرخسیدن نقلاً استیلاد بحثنده ذکر اولندیغی اوزره حرائرده عقر . مهرمثل وجواریده باکر ایسه قیمتنك عشری وثیب ایسه عشر قیمتنك نصفیدر .

لکن گرك عشر ویا نصف عشر اولسون گرك حره یاخود جاریه بولنسون حدیث آتی‌یه بناءً عقر مذکور اون درهمدن اقل اولماق وبوندن نقصان اولور ایسه اکمال اولنمق واجبدر .

جاریه‌نك مهرمثلنده بعضلرجه مختار اولان حسن وجمال اولمسنه گوره بونك مثلی هرقاچه تزوج اولنور ایسه عقر اوله‌رق انی ویرمك لازمدر .

شرعاً مهرك اقلی . زکاتده اولدیغی گبی (گرك مضروب ویاغیر مضروب اولسون گرك زوجه‌نك ویاغیرك ذمتنده دین یاخود قیمتی وقت عقدده اون درهمه بالغ اولور عرض بولنسون) کموشدن هردرهمی اون درت قیراط اولمق اوزره یدی مثقال وزننده بولنان اون درهمدن عبارتدر . بوده امام بیهقی وغیریلرك اون درهمدن اقل مهر اولمدیغنه دائر روایت ایلدکاری «لَا مَهْرَ اَقَلَّ مِنْ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ» حدیث شریفنه مستند واقل . روایتی مهر معجله محمولدر .

زمان عقدده عرضك قیمتی اون درهم ایکن یوم تسلیمده سکز درهمه تنزل ایلسه مرأه انی اخذ ایدر . امّا بالعکس حین نکاحده عرضك قیمتی سکز درهم ایکن وقت تسلیمده اون درهمه ترقی ایتسه عرض مسمای مذکوردن ماعدا ایکی درهم دها استیفا ایلمز .

قادین قبل الوطی تطلیق اولندیغی وعرض مسمی هالك ومستهلك بولندیغی حالده بونك قیمتنی تضمینده اعتبار . یوم قبضده اولان قیمته‌در .

مثلا اون درهم قیمتنده اولان ثوب اوزرینه تزوج ایدیلوبده زوجه بونی اخذ وقبض ایتدکدن صکره ثوب مزبورك قیمتی یکرمی درهمه ترقی ایلمش اولسه وقبل الدخول طلاق واقع اوله‌رق ثوب مذکورك تضمینی ایجاب ایلسه ثوب مزبور مستهلك ایسه زوجه‌نك یوم قبضده‌کی قیمتی اولان اون درهمك وعرض مسمی غیر مستهلك اولدیغی صورتده ثوب مذکورك یوم طلاقده‌کی قیمتنك نصفنی تضمین لازم گلور .

اگر زوج اون درهمی ویا دوننی تسمیه ایدرسه مادون عشره اولان تسمیه‌ده مهرمثل لازم گلمیه‌جگندن درهم مذکور کاسد اولمدیسه غیر مؤکد اوله‌رق اون درهم واجب اولور . اگر کساد طاری اولدیسه بوحالده یوم کساد‌ده‌کی قیمتی ویریلور .

مهرده ایکی حق بولنوب بری مهرمثلنه قدر عشره اوزرینه زائد اولان حق مرأه ودیگری اون درهمدن عبارت بولنان حق شرع اولدیغنه بناءً مزبوره کندی حقنی اسقاطله اون

درهمدن ناقص مهره راضیه اولسه بیله حق شرع باقی اولمغله اون درهم وجوباً اکمال اولنور واون درهمدن زائد تسمیه اولندیغی صورتده عشره ایله تقدیر نقصان اولمسون ایچون اون درهمدن اکثری بالغاً مابلغ ایجاب ایدر ٭

وطی ویا خلوت صحیحه یاخود زوجیندن برینک وفاتنده ویا بعد الدخول مرأه بائناً تطلیق ایدلدکدن صکره عدتی ایچنده ایکن ثانیاً ینه انکله تزوج ایتمک ویا زوج ٭ حجر ٭ واصبع ٭ ومفتاح وسائر شیلر ایله زوجه‌نك بکرینی ازاله ایلمك گبی احوالك وقوعنده مهرك کلیسی لازم اولور ٭

طلاق بایندن صکره عدت ایچنده ایکنجی دفعه تزوجده مهر ثانینك تمامی خلوت ودخول وقوعبولمقسزین واجب اولوب بوده بحرك بیانی وجهله عدتك وجوبی خلوتك فوقنده بولنمسندن ناشیدر ٭

امّا طلاق رجعیده تجدید نکاح ایتمك ومهر اوّلك غیری برشی فرض ایلمك لازم گلمز ٭

بلا ضرورةٍ حجر واصبع وامثالیله ازالهٔ بکر تحریماً مکروه اولوب لکن زوجك عجزندن ناشی اولورسه مکروه اولماز ٭

زوجك ٭ بکارتی ازاله‌سی زوجه‌یی دفع صورتیله اولورسه قبل الوطی طلاق وقوعنده زوجه نصف مهر ودفع ٭ اجنبی طرفندن واقع اولوبده تطلیق دخولدن اوّل وقوعبولورسه اجنبی اوزرینه مهر مثلك نصفی وزوج اوزرینه مهر مسمانك نصفی وقبل الدخول زوج جانبندن تطلیق اولنمدیغی تقدیرده اجنبی‌یه مهرك تمامی ترتب ایدر ٭

جامع فصولینده بیان اولندیغی اوزره برجاریه دیگر برجاریه ایله مدافعه ایدوبده بری آخرینك بکرینی ازاله ایلمش اولسه مزیله‌یه مهر مثل ایجاب ایلر ٭

استعیذ بالله ﴿ وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ ﴾ آیت جلیله‌سی ایجابنجه وطی ویا خلوت صحیحه‌دن مقدم زوج طرفندن واقع اولان جمیع فرقتك جمله‌سنده مهر مسمانك نصفی واجب اولور ٭ (۱)

بناءً علی هذا بررجل برمرأه‌یی مهر اوله‌رق بش درهم قیمتلو برشی اوزرینه نکاح ایلسه مادون عشره تسمیه وقوعنده اکمال عشره واجب اولدیغندن مزبوره‌یه اول شیئك نصفی ایله نصف مهر اولان بشی اتمام ایچون ایکی بچق درهم دخی لازم گلور اگر مهر مذکور مزبوره‌یه تسلیم اولنمامش ایسه قضا ورضادن مجرد اولان طلاقله مهرك دیگر نصفی زوجك ملکنه عودت ایدر وتسلیم اولنمش ایسه مهر اولان شیئك تمامندن زوجه‌نك ملکی باطل اولمیوب بلکه جمله‌سنده تصرفی نافذ اوله‌جغندن بوبابده نصف مهرك زوجك ملکنه عودتی قضا ورضایه توقف ایلر ٭

مهر اتخاذ اولنان عبدی عدم مالکیتی جهتیله وقوع طلاقدن صکره قبل القضا والرضا زوج ٭ کُلّاً ویا نصفاً آزاد ایلسه تنفیذ اولنماز ٭

(۱) جمیع فرقت قیدینك زوجك قبل الدخول زوجه‌نك والده‌سنه ویا دیگر زوجدن اولان کریمه‌سنه زنا ویا تقبیل یاخود معانقه مثللو افعالی وقوعندن ویا کندوسنك ارتدادی یوزندن حاصل اولان فرقته دخی شمولی اولدیغی قهستانیدن نقلاً ابن عابدین وطحطاوی بیان ایدیورلر ٭

حالبوکه زوجه‌نك ملکی باقی اولدیغندن قضا ورضادن اوّل عبدك کلیسنه عتق وبیع وهبه جهتندن تصرفی نافذ ومهرك طلاقدن اول حادث اولان زیادهٔ متولده‌سی قبل القبض تنصیف اولنورسه‌ده بعدالقبض تنصیف اولنه‌میه‌جغندن عبدك یوم قبضده اولان اصل قیمتنك نصفنی مرأه . بلا زیادة ضامن اولور . یعنی قبضدن صکره حاصل اولان زیاده زوجه‌ده قالور .

نهردن نقلاً حابیده ذکر اولندیغی وجهله مهرده زیاده یامتصلهٔ متولده اولور . جاریه‌نك سمنی وجمالی وشجرك اثماری کبی ویا متولده اولماز . صبغ ثوب وبنای دار . کبی . یاخود منفصلهٔ متولده اولور . ولد وثمر . ویا غیرمتولده اولور . آرش وکسب وغله کبی . بونلردن غیرمتولده‌نك ماعداسی قبل القبض اولورسه تنصیف اولنوب قبضدن صکره اولدیغی صورتده اصلاً تنصیف اولنماز

ابن عابدینده بیان اولندیغی اوزره بعدالقبض حاصل اولان زیاده مطلقا زوجه‌یه تسلیم اولنور . شوقدرکه زیادهٔ محرره قبل الطلاق حادث اولمق لازمدر اما بعدالطلاق ولکن قبل القبض حادث اولور ایسه اصلی کبی تنصیف ایدیلور . واگر زیاده بعدالقبض حادث اولمغله برابر زوج ایچون نصفه قضا لاحق اولدقدن صکره ایسه کذلك تنصیف قلنور . وقبل القضا اولدیغی حالده مهر زوجه‌نك یدنده عقد فاسد ایله مقبوض کبیدر .

بحرده کوستردیگی وجهله خیارعیبده زیادهٔ متولدهٔ متصله ویا زیادهٔ منفصلهٔ غیر متولده رده مانعه اولماز ایسه‌ده متصلهٔ غیرمتولده ومنفصلهٔ متولده عیبله رده مانعدرلر .

بیع فاسدده متصلهٔ غیرمتولده‌دن ماعدا هربرزیاده استرداد

وفسخه مانع اولمیوب هبه‌ده ایسه مطلقا زیادهٔ منفصله‌نك خلافنه اوله‌رق زیادهٔ متصلهٔ متولده وغیرمتولده رجوعه مانعه‌در .

غصبده مغصوبك عیننی رده انجق کندودن مغصوبك فصلی ممکن اولمیان زیادهٔ متصلهٔ غیر متولده مانع در

برکیمسه محارمندن برینی مثلا قزینی ویاهمشیره‌سنی بررجله وبوده قزینی ویاهمشیره‌سنی اوکیمسه‌یه مهره بدل اوله‌رق تزویج ایتمك شرطیله معاوضه بالعقدیندن عبارت اولان نکاح شغارده مهر مثل واجبدر .

(شغار) ذاتنده مهر تسمیه‌سندن خالی اولان عقد اولدیغی ایچون کراهةً منهی عنه ایسه‌ده طرفیندن هربرینه مهر مثلك تحقق وجوبی سببیله شرط . باطل وعقد صحیح اولمغله شغارك حکمی باقی قالمدی .

حره ویاامه‌یه مهراوله‌رق حراولان زوجك برسنه خدمتی مقاوله‌سیله ایدیلان نکاحده اصل اولان زوجك فرع اولان زوجه‌یه خدمتی حرام اولدیغندن مهرمثل واجب اولدی . چونکه اصل زوجیتك وضعی مرأه‌نك رجله خدمتی ایچون اولمسنه نظراً بونده موضوعی قلب وارایسه‌ده عقد . صحیحدر . بوده مرأه‌نك سیدینه ویاولیسنه زوج طرفندن خدمت ایدلمك اوزره اولان تزوجك وزوجك کوله ویاجاریه‌سنك یاخود افندیسنك اذنیله غیرك عبدینك ویاکندی رضاسیله دیگر حرك خدمتی اوزرینه وقوعبولان عقدك صحتی کبیدر .

قرآن عظیم الشانی تعلیم شرطیله تزج دخی جائز اولمغله

مهر مثل ايجاب ايدر زيرا استعيذ بالله ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾
الآية نص جليلى نكاحى مال ايله طلبه دلالت ايلر •

سعد الساعدى • رضى الله عنه تزوج ايتمك استدكارنده
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرى مشار اليهه
﴿اِلْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ﴾ بيورملرى اوزرينه التماس ايلمش
ايسه ده برشى بوله مديغندن ﴿هَلْ مَعَكَ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ﴾
استفسار عاليسنه جواباً شو وبو سوره‌لر حفظنده اولديغنى
بيان ايتمكله ﴿قَدْ مَلَّكْتُكَهَا﴾ وعلى رواية ﴿أَنْكَحْتُكَ﴾
ويا ﴿زَوَّجْتُكَ بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ بيورديلر بناءً عليه
صورت مشروحه‌ده اولان تسميه‌نك مفتى به بولنان متأخرين
قولى اوزره صحتى لازم گلور •

حابى نك بيانه گوره تعليم قرآنى مهر تسميه ايدرك اولنان
تزوج • مهرى سكناى دار اولمق اوزره ايديلان تزوج ماننديدر •

زوج كوله اولوبده حره اولان زوجه‌يه خدمت ايتمكه
افنديسى طرفندن مأذون اولورسه زوجه‌يه اولان خدمتى مولاسنه
خدمت گبى اوله جغى مثللو حر بولنان زوجك زوجه‌سنه حرام اولان
خدمتك مثلى دخى اولمديغنه وبونده موضوعى قلبدخى بولنمديغنه بناءً
عبد • مأذونيتى وجهله ايفاى خدمت ايدر •

برمسلم جاريه‌سنى كندوسى تزوج ايلمك اوزره آزاد ايلسه
عند الامامين مهر • مالدن ايجاب ايدوب عتق ايسه مالدن
معدود اولمديغى وجاريه‌نك عتقى صداق اولمق اوزره تسميه

باطل اولديغى جهتله مهر مثل واجب وامام ابى يوسفه گوره
جاريه‌نك عتقى كندوسنك صداقى اولمغله مهر مثل غير لازمدر •

جاريۀ معتقه كندوسنى اعتاق ايدن افنديسنه تزوجدن ابا ايدرسه
مولاسى جاريه‌نك آزادى مقابلنده منفعتى شرط ايلديگندن
مزبوره كندى قيمتنى افنديسنه ادا ايلمك بالاجماع ايجاب ايدر •

چونكه منفعت • فوت اولديغنه وجاريه ايسه عتق ايله حر اولوب
نكاحه جبر اولنه ميه جغنه مبنى قيمتنى اعطا ايتمك جاريه‌يه ترتب ايلر •

مهرى بياندن سكوت اولنه‌رق تسميۀ صحيحه وقوعبولميان
ويا مهرى نفى ايله ايديلان نكاحده زوج • حقيقةً وطى ياخود
خلوت صحيحه ايله حكماً وطى ايتمش ويا زوجيندن برى وفات
ايلمش اولوبده ميانه‌لرنده بعد العقد مهره صالح برشى اوزرينه
تراضى واقع اولمامش ايسه مهر مثل وبينلرنده مال متقوم عدا اولنان
برشيئه رضالرى لاحق اولمش ايسه اول شى واجب اولور
وبو مقوله نكاحده قبل الدخول طلاق وقوعبولورسه درع وخمار
وملحفه‌دن عبارت اولان متعه لازم گلور •

امر نكاحى وليسنه تفويض ايدوبده وليسى طرفندن بلامهر
برينه تزويج ايدلمش اولان مرأه قبل الوطى تطليق اولنديغى صورتده
بروجه محرر درع • خمار • ملحفه‌دن عبارت بولنان متعه واجب اولوب
فقط بونلرك قيمت مجموعه‌سى مهر مثلك نصفنى تجاوز ايلمز ونصف
مهر شرعى اولان بش درهم گموش قيمتنده دون اولماز اشبو متعه
نفقه مثللو زوج ايله زوجه‌نك حاللرينه نظراً اعتبار اولنور وبه يفتى •
عقدى وليسنه تفويض ايدن قادينك ماعداسنده متعه
مستحب اولوب لكن مهرى تسميه اولنمش وقبل الوطى تطليق

قلنمش اولان امرأه ایچون مستحب دگلدر چونکه گرك مهر تسمیه اولنسون ویا اولنمسون متعه . موطوئه‌یه تعلق ایدر .

صورت محرره‌ده مطلقات . درت نوعه انقسام ایدوب بری جماع وکندی ایچون مهر تسمیه اولنمیان مطلقه اولوب بوکا متعه واجبدر .

دیگری قربت وقوعبولمیوب یالگز مهر . تسمیه ایدیلان مرأه درکه بوکا متعه نه واجب ونه‌ده مستحبدر .

بریده مقارنت واقع اولوب مهر تسمیه اولنمیان وبری دخی وطی ومهر . تسمیه اولنان مطلقه‌لر اولوب بونلره متعه . مستحبه‌در .

والحاصل مجامعت وقوعبولورسه تسمیهٔ مهر اولسون ویا اولمسون استحباب متعه . متحقق اولور ﴿ درمختار . طحطاوی . رد محتار . ملتقی . مجمع الانهر . دررددن خلاصه ﴾

مهر . تسمیه اولنمیه‌رق وقوعبولان عقددن صگره زوجینك رضا ویا حاکمك قضاسیله مفروض اولان مهر مثل . یاخود مسمانك اوزرینه ایدیلان زیاده قبل الدخول واقع اولان طلاقده تنصیف اولنماز .

بناءً علی هذا مجلسده زیاده‌یی مرأه‌نك وصغیره ایسه ولیسنك قبوللری ومقدارینه وقوف ومعرفتلری وقول ظاهر اوزره زوجیتك بقاسی شرطلریله زیادهٔ واقعه زوج اوزرینه واجب اولور . کذا فی النهر . زیرا استعیذ بالله ﴿ فَنِصْفُ مَافَرَضْتُمْ ﴾ نص جلیلی نفس عقدده تقدیر اولنان مهره خاص اولدیغندن صورت اولی‌ده یعنی بعد العقد ایدیلان تسمیه‌ده متعه وصورت ثانیه‌ده یعنی مهر مسمی اوزرینه بعد العقد زیاده ایدلدکده اصل مهر مسمانك نصفی ایجاب ایلر .

کافیده ذکر اولندیغی اوزره مثلا برکیمسه برقادینی سرّاً

بیك غروش بعده علانیةً ایکی بیك غروش مهر ایله تزوج ایلسه امام ابی یوسفه گوره عقد ثانی لغو اولدیغندن اصل مهر اولان بیك غروش وامام اعظم حضرتلرنجه هرنقدر عقد ثانی لغو ایسه‌ده انك ضمننده بولنان زیاده الغا اولنه‌میه‌جغندن قول ظاهره نظراً ایکی بیك غروش لازم گلور .

ایکنجی عقدك هزل اولدیغنه زوجان . شهادت ایلدکاری صورتده بیك وشهادت ایتمدکاری تقدیرده ایکی بیك غروش ایجاب ایده‌جگی وبوحالده یالگز زوج . عقد ثانینك هزل اولدیغنی ادعا ایلسه بلا بینه قبول وتصدیق اولنمیه‌جغی فتحده وبررجل حرمنك نکاحنی مهر تسمیه‌سیله تجدید ایلدکده مقصدی زیاده ایتمك ایسه مهر ثانی لازم گلوب فقط مقصدی زیاده اولمیوبده احتیاطدن عبارت اولدیغی حالده مهر ثانی اقتضا ایتمیه‌جگی قنیه‌ده محرردر .

زوجه مهرینی زوجنه هبه ایلدکدن صگره زوج شوقدر مهر اقرار ایتسه زوجه قبول ایلدیگی صورتده صحیح اوله‌جغی ومهرده زیاده‌یه حمل اولنه‌جغی خانیه‌ده مذکور ایسه‌ده زیاده‌یه زوجه‌نك قصدی واقع اولمدقجه عدم صحتی قول اشبه اوله‌رق بزازیه‌ده مسطوردر .

بحرك بیاننه گوره مقداری مسکوکات اوزرینه تسمیه اولنان مهرك کلنی ویا بعضنی زوجه کندی رضاسیله زوجدن حط واسقاط ایلسه زوج قبول ایتسون ویا ایتمسون صحیح اولور .

اما کلیم وقالیچه وامثالی اعیان ایله تقدیر ایدیلان مهردن حط یعنی نقصان ایتمك غیر صحیح اولدیغی گبی زوجه‌نك طوع

ورضاسی اولمیەرق مجرد زوجك ابرام وتضییقی ایله کرهاً وقوعبولان تنقیص ویا اسقاط مهر دخی بویلەدر ٭

زوج ایله زوجەنك حساً وطبعاً وشرعاً مانع اولمیەرق وقوعبولان خلوتلری وطی ٠ حکمنی حائزدر ٭

مانع شرعی ٠ فرض ویا نافله اولەرق ایدیلان حج وعمرەنك احرامی ٠ مانع حسی ٠ حس وجدانله فتور وکسل وقوعی ویا ضرر جهتیله جماعه مانع اولان احدهمانك مرضی ٠ مانع طبعی ٠ ثالث عاقلك نزد زوجینده وجودی گبیدر ٭

ثالث عاقلك وجودی خلوتك عدم تحققنی مستلزم اولدیغندن مانع طبعی اولمیوب بلکه مانع حسی اولمسی اسرار نام کتابده وشخص ثالثك حضورنده قربان ٠ حرام اولمغله مانع شرعی عد ایدلمسی بدائعده وحیض ونفاسك مانع طبعی اولدیغی ملتقاده بیان اولنمسنه نظراً مانع طبعی ایچون مستقل مثال درمیان اولنهمیور ٭

رَتَقْ (١) قَرَنْ (٢) عَفَلْ (٣) صِغَرْ (٤) موانع حسیەدندر ٭

تیقظ وتنومدن خالی اولمدیغیچون نائم وحس ایدەجکی سببیله اعمی اولسه بیله عاقل ثالثك عند زوجینده وجودی مانع خلوت عد اولنان شیلردن اولوب مگرکه ازدواج ٠ معاملەسندن

---

(١) رَتَقْ ٭ مرأەنك مخرج بشری مجامعته قابل اولمیەجق درجەده بتیشك اولوبده برآلت واسطەسیله خرق وشقه محتاج بولنمق ٭

(٢) قَرَنْ ٭ موضع مذکورده غدۀ غلیظه یعنی قتی بز ویا ات یاخود کمیك حاصل اولمق ٭

(٣) عَفَلْ ٭ قبل مرأەدن ادره وورم گبی برشی خروج ایتمك ٭

(٤) صِغَرْ ٭ زوج ویا زوجه جماعه قدرت وطاقتی اولمیەجق مرتبەده کوچك اولمق ٭

تعبیر وبیانه قادر اولمیان صغیر لایعقل ویا مجنون ویا مغمی علیه بولنه ٭ لکن صغیر لایعقل ومجنون ومغمی علیه وقول اصحده اعمی ایله برابر خلوتك گیجەده وقوعی حالنده صحتی وکوندزده عدم صحتی بزازیەده محرردر ٭

مسجد وطریق واوزرلرینه مقفول اولمیان حمام ومرورناسدن امین اولنمیان صحرا وجوانبنده ستره بولنمیان سطح واذنسز دخوله مساعد اولان قپوسی آچیق منزل گبی محللرده لیلاً ویا نهاراً زوجینك وقوعبولان اجتماعی خلوت صحیحه عد اولنماز ٭

افسادنده کفارت اولمیان تطوع ونذر وکفارت وقضا صوملری خلوتك صحتنه مانع دگللردر ٠ بوندن مستفاد اولورکه رمضانده صائم اولان کیمسه اوروجی اونودەرق اکل وبعده امساك ایدوب زوجەسیله خلوت ایلسه قول اصحده خلوت ٠ صحیح اولەجغی گبی نهارك بیانه گوره هربر کفارتی اسقاط ایدن ناسیاً شرب وجماع ونهاراً صومه نیت دخی خلوتك صحتنه مانع دگلسەده انجق افسادنده مع القضا کفارت لازم اولان اداء صوم رمضان ایله یالکز صلات مفروضه ٭ موانع صحت خلوتدندر ٭

خلوت صحیحه نسبك ثبوتی ومهر مسمانك ویا بلا تسمیه اولان مهر مثلك تأکدی ونفقه وسکنا وعدتك وجوبی وزوجۀ مطلقەنك عدتی ایچنده قز قرنداشنك وزوجات اربعۀ منکوحەدن بشقه بشنجی برقادینك وحرّه اوزرینه جاریەنك نکاحلری حرمتی وعند الایجاب زوجۀ موطوئەنك حیض حالنده طلاقی بدعت وطهرْ ٠ زماننده بلاوطی ٠ احسن اولمغله زوجك

بو جهته مراعاتی وقول مختار اوزره بعد الخلوة بایناً بر طلاقله تطلیقدن صکره عدت ایچنده دیگر بر طلاق باینك وقوعی مثللو احکامده زوج . مجبوب وعنین وخصی وقبل الخلوة رجولیتی ونکاحه اهلیتی ظاهر اولان خنثی اولسه‌دخی وطی . حکمنده‌در . خنثانك حالی معلوم دگلسه نکاحی موقوفدر .

احکام مشروحه‌نك ماعداسی اولان غُسل واحْصان وحرمتِ بنات ومطلقهٔ ثلاثه ایچون احلال ومیراث ورجعت وعقد موقوفده اجازت مثللو شیلرده یالکز خلوت . وطی . حکمنی حائز دگلدر .

چونکه وطیده غُسل ایجاب ایدر ایسه‌ده مجرد خلوتله اغتسال لازم گلمز .

خلوت صحیحه وقوعندن صکره زوج . مرأهٔ اجنبیه ایله زنا ایدوبده حقنده شرط احصان اولان جماع . معامله‌سی ثابت اوله‌میان کیمسه‌یه حد رجم ترتب ایتمز .

تقبیل ویا مس بالشهوه‌دن مجرد اوله‌رق خلوت وقوعیله برابر قبل الوطی تطایق ایدیلان قادینك دیگر ارککدن اولان قزی مُطَلَّقه حرام اولماز .

طلاق ثلاثه ایله مُطَلَّقه اولان زوجه ﴿ حَتّٰى تَذُوقِى عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ ﴾ حدیث شریفی موجبنجه مُحَلِّل اولان زوجِ آخرك بلا مجامعت وقوعبولان خلوت مجرده‌سیله زوج اَوَّله حلال اوله‌ماز .

طلاق صریحدن صکره یالکز خلوت . مراجعت . عد اولنماز (۱) .

بعد الخلوة طلاق باین ایله تطایق اولنان مرأه‌نك عدت خلوتده زوجی وفات ایلسه حق وراثتی اولماز .

عقد موقوف . اجازتنده خلوت . وطی گبی صایلماز .

زوجان بیننده افتراق حاصل اولوبده زوجه . فرقت . بعد الدخول وزوج . قبل الدخول وقوعبولدی دیسه‌لر مرقوم هر نقدر دخولی اقرار ایتمامش ایسه‌ده مزبوره نصف مهرك سقوطنی انکار ایلدیگی جهتله قول . زوجه‌نك اولور .

زوجه . خلوتده زوجنه عدم تمکین ارائه‌سیله تسلیم اولمازایسه باکر اولدیغی حالده خلوت صحیحه عد اولنور وثیب ایسه خلوت اولماز .

بزازیه‌ده بیان اولندیغی اوزره بر کیمسه مدخول بهاسی اولمیان خاتوننه سنکله خلوت اولور ایسه‌م سن بندن طالقسك دیمش ایکن متعاقباً انکله خلوت صحیحه‌ده بولنسه شرط بولنمغله وعند الفقها خلوت صحیحه‌دن صکره واقع اولان طلاق . باین اولمغله مومی الیها مبانه اولوب نصف مهر لازم گلور . زیرا مهرك کمالی زوجك حساً وشرعاً قِرْبانه متمکن ومقتدر اولمسیله‌در . بناءً علیه بونك عدم حصولنده مختار اولان قوله گوره مرأه ایچون نفقه ومهر تام وسکنا وکسوه ومیراث مترتب اولماز

---

(۱) رجعتده ایکی صورت اولوب بری خلوتك مراجعت عد اولنماسی ودیگری بعد الخلوة ویریلان طلاق صریح . باین اوله‌جغی جهتله انك عدتنده زوج ایچون رجعته صلاحیت بولنمامسیدرکه وطی هر ایکیسنده خلوتك خلافنه ملابسدر .

برقادين بيك غروشدن عبارت اولان مهريني قبض وزوجنه هبه ايدوبده خلوت وقرباندن مقدم تطليق اولنسه عقودده نقود تعين ايتمديكندن زوج . مهرك نصفيله زوجه يه رجوع ايدر حتى نكاحده دراهمه اشارت اولنمش اولسه بيله زوج . دراهم مشار اليهانى آليقويوب جنساً ونوعاً وقدراً وصفةً اونك مثانى اعطا ايلر . صورت مبسوطه ده برشى هبه ايتامش ايسه زوجه مقبوضنى امساك وغيرينى دفع ايلمكه قادره اولور وبونك كليسندن زكات ويريلور ﴿ نهر ﴾

مهرى مرأه اصلا قبض ايتمديكى ويانصفنى قبض ايدوبده صورت اولى يه گوره تمامنى وصورت ثانيه يه نظراً نصف باقى يى هبه ايلديكى ياخود معين وياغير معين عرضدن عبارت بولنان مهرينى ياقبل القبض ويابعد القبض هبه ايتديكى تقديرده عقدده عرضك تعينى ايچون عينى حقنه وصول . مقصدى حاصل اولديغندن ثانى رجوع اوله ماز . يعنى احدهما آخردن برشى طلب ايده مز .

درر وبزازيه ده محرر اولديغى اوزره حين تزوجده امرأه نك بكارتى شرط ايديلوبده ثيب بولنسه مهر . مجرد استمتاع ضمننده مشروع اولوب بكارت ايچون اولمديغنه وذكرى سبق ايلديكى وجهله بعض عارضه دن طولايى بكارتك زوالى واقع وبوبابده حسن ظن لازم اولديغنه ومجمع الانهرك بيانه گوره شرطك بطلاننه وخلوت صحيحه ايله عقدك صحتنه بناءً مهرك كليسى زوج اوزرينه واجب اولور . شابه ديو عقد اولنان مرأه . عجوز ظهور ايلسه مسئله ينه بويله در .

بركيمسه برخاتونى جنساً مختلف اولان مثلا ياشو عبده

وياشبو بيك ويا ايكى بيك غروشه ديه رك ياخود جنساً متحد اولان شو عبده ويا اشبو عبده ويا شو ايكيسنك برينه اشارت ايدرك ايكى شيدن برينى مهر اتخاذ ايله تزوج ايلسه واو ايكيدن برى ديكرندن خسيس اولسه حاكم . مهر مثلى تحكيم ايدوب اگر مهر مثل اول ايكى شيئك قيمةً ارفعنه مماثل ويا اندن اعلا اولور ايسه انلرك ارفعنى وخسيسنه مماثل ويا اندن دون اولدقده اونلرك دوننى وارفعدن ادنا وخسيسدن اعلا اولورسه مهر مثلى اعطايه حكم ايدر .

شيئين مذكورينك قيمتى مهر مثل ايله مساوى اولدىغى تقديرده زوجه ايچون حق خيار . ثابت اولديغندن هانكيسنى ديلرسه انى اخذ ايلر .

قبل الدخول اولان طلاقده مهرده اصل اولان متعهٔ مثل . تحكيم اولنور . حتى شیء خسيسك نصفى متعه دن اقل اولسه بيله ينه متعه واجب اولور ﴿ فتح ﴾

بررجل برمرأه يى برعبد ويا اسبى ويا برثوب ذى قيمتى ياخود فراش بيتى ويا ابل گبى حيواندن عدد معلومى ياخود حنطه وشعير وزعفران مثللو مكيل ويا موزون برشيئى مهر اتخاذ ايله تزوج ايتسه كنديه هر برجنسدن هانكيسى وسط ايسه انى ايفا ويا وسطك قيمتنى ادا ايدر .

كندوسنده سلم . جائز اولميان حيوان مثللو شيلرده عينى ويا قيمتنى ويرمكده زوج . مختار وثوب گبى سلم . جائز اولان اشياده زوجه . صاحبهٔ حق خياردر .

جنس ذكر اولنوب نوعى كوسترلميان هر برحيوانده لزوم وسطه دائر اولان حكم دخى بيان اولنديغى وجهله در .

جنس . نزد فقهاده احكامده مختلفين كثيرين اوزرينه مقولدر انسان كبی كه احكامده مختلفه اولان ذكر وانثی يه مقولدر * كذلك ثوب كبی * زيرا بو بر جنسدر كه تحتنده كتان ، پموق ، ايپك داخل اولوب كيمنك لبسی حلال وكيمنك حرام اولمق كبی حكملری مختلفدر * حيوان ودارده بو قبيلدندر *

نوع . احكامده متفقين كثيرين اوزرينه مقولدر * فرس كبی * بوندن اكلاشلدی كه حيوان . دابه . مملوك . ثوب . جنس اولوب فرس . حمار . عبد . ثوب هروی . كتان . قطنی . نوعدر *

بناءً علی ذلك تسميه‌سی صحيح اولوبده وسطنی وياقيمتنی ويرمك لازم كلان انجق نوع ثانيدر * زيرا جهالتك انواعی اولوب بری جهالة النوع والوصفدر ، ثوب . دابه . دار كبی كه بونده تسميه صحيح دكلدر *

ديكريده نوعی معلوم وصفتی مجهولدر * عبد . فرس . بقره . شات . ثوب هروی كبی كه بونلرده تسميه صحيح ووسط واجبدر *

تقدير مذكوره كوره دابه . ثوب . جنسی معلوم ونوع وصفتی مجهول وعبد . فرس . ثوب هروی . جنس ونوعی معلوم . صفتی مجهول اولدقلرندن فقهانك آنفاً بيان اولنان تعريفلرينه موافقدر ﴿ درمختار . طحطاوی . ردمحتار . ملتقی ﴾

نكاح فاسده بلا وطیٔ برشی ايجاب ايتميوب انجق طرفِ قبلدن وقوعبولان مجامعتله مهرمثل واجب اولور *

بناءً عليه قبلك غيری يه وطئله ويالكز خلوت ولمس وتقبيل بالشهوة ايله مهر مثل لازم كلمز * چونكه عقدك فسادی سببيله جماعك حرمتندن ناشی مجرد خلوتله تمكن ثابت اولميه جغندن

اومقوله خلوت . صحيح اولماز * حائضله اولان خلوت كبی كه حيض . صلات وصومده اولديغی مثللو خلوتده ده مانع اولمغله خلوت مجرده قِربان . مقامنه قائم اوله ماز *

عقد فاسده مسمای معلوم هرنقدر عشره‌دن دون اولور ايسه‌ده بونقصانه بدايةً امرأه . راضيه بولنمش اوله جغندن حين افتراقده مهرمثل . مسمای مذكور اوزرينه زائد اولماز * يعنی فساد عقد سببيله تسميه فاسد اولمغله مهرمثل . مادون عشره اولسه بيله اندن زياده برشی ايجاب ايتمز *

نكاح فاسده اصلاً مهر تسميه اولنمسه ويا مجهول اولسه بوصورتده مهر . بالغاً مابلغ لازم اولور *

حين نكاحده شاهدلرك حضوری كبی نكاحك صحت شرائطندن برينك بولنمامسی وايكی قز قرنداشك برلكده ويابرينك . ديكرينك عدتی ايچنده تزوج ايدلمسی وغيرك معتده‌سی اولان قادينك ورابعه عدتده ايكن خامسه‌نك وحره اوزرينه امه‌نك والحاصل حرمتِ مؤبده وموقته ايله حرام اولنلردن برينك عقد اولنمسی فسادِ نكاحك اسباب موجبه‌سندندر *

قول اصحده دخول اولسون ويا اولمسون زوجيندن هر بری ايچون نكاح فاسدی فسخ ايتمك صلاحيتی واردر * حتی زوجاندن بری حاضر اولمسه بيله معصيتدن خروج ايچون آخرينك فسخ . حقی ثابتدر * شو حالده زوجين . فسخ نكاح ايتمسه‌لر ميانه‌لرينی تفريق ايتمك حاكمك اوزرينه واجبدر *

نكاح فاسده بعدالمقارنه اولان مفارقتده وقبل الوطی زوجك وفاتنده موضع احتياطده شبهۀ حقيقيه يه الحاقاً واشتباه نسبدن

اجتناباً اوچ حيضدن عبارت بولنان عدت طلاق. ايجاب ايدر ايسه‌ده مقارنتدن مجرد اولان خلوت . غير معتبر اولمغله بونده عدت لازم گلمز *

ذكر اولنان عدت طلاق . فساد نكاحك تعيّنی سببيله زوجين بيننده فسخ نكاح اولنمقدن ناشی وقوع‌بولان تفرق وياخود حاكم جانبندن اولنان تفريق . صورتلرندن وقت مفارقتدن ويا قول اصحه گوره متاركه . زوجه‌نك معلومی اولمسه بيله زوجك زوجه‌يی تركی زماندن اعتباراً واجب اولور *

نكاح فاسده احتياطاً يعنی ولدی ضياعدن محافظةً بلادعوة . نسب . زوجدن ثبوت بولور ايسه‌ده وراثت ثابت اولماز * نكاحِ موقوف دخی بونك گبيدر .

ثبوت نسبك مدتی وطئدن معتبر اوله‌رق آلتی ماهدر *

بناءً عليه وقت قرباندن وضع حمله قدر مدت حملك اقلی اولان مذكور آلتی آی ويا بوندن اكثر زمان . مرور ايلمش اولديغی صورتده نسب . تحقق ايدوب اشهر سته‌دن اقلده ولادت وقوعنده نسب . ثبوت بولماز * اشبو قول . امام محمد حضرتلرينك اولوب مفتی بهدر *

عند الامامين نكاح صحيحده اولديغی مثللو ثبوت نسبك مبدائی وقت عقددن اعتبار اولنمش ونهرده بونك ترجيحاً احوط ايدوگی بيان قلنمش (١) ايسه‌ده حره‌نك شرعاً اولان مهر مثلی باباسی قبيله‌سندن سن . جمال . مال . ديانت . عقل . بكارت .

---

(١) ابن عابدينك افاده‌سنه گوره نهرك بو ترجيحی صاحب هدايه‌نك وسائرلرينك «فتوا امام محمدك قولی اوزرينه‌در» ديملرينه معارض اوله‌مازه

ثيابت . عفت . علم . ادب . كمال خلق . مكان . زمان . عدم ولد جهتلرندن كلاً ويا بعضاً مساوات اولان امرأه‌نك مهريدر .

بنابرين مرأه‌نك اناسی باباسنك عمجه‌سی قزی اولمق گبی كندی اقرباسندن اولمديغی حالده قوم مادردن تحری ء امثاله وعندالبعض حسب ونسب صاحبی اولان اشرافده جماله اعتبار اولنمامشدر .

اوصاف مشروحه‌ده‌كی مماثلت . وقت عقدده مرعی اولوب اندن صكره حادث اولورسه معتبر دگلدر .

مهر مثل خصوصنده زوجه‌نك باباسی قومندن مماثلت بولنه‌ميوبده زوجه‌نك والده‌سی بنت عمی گبی پدرينك اقرباسندن اولديغی صورتده والده طرفنده مماثلت . معتبر اوله‌جغی مثللو مرأه‌نك اخوات وعماتنه وبونلر بولنماز ايسه قز قرنداشنك قزلريله عمجه‌سنك كريمه‌لرينه دخی علی الترتيب اعتبار اولنمق لازم گله‌جگی وزوجك دخی زوجه‌نك مماثله‌لرينك زوجلرينه مال . حسب . جمال . بلد . صغر . تقوی . سن . خصوصلرنده مماثلتی معتبر ايدوگی مشايخ فقهادن نقلاً خلاصه وكمالده بيان ايدلمشدر .

جاريه‌نك مهری كندوسنه نه مقدار شی ايله ميل ورغبت اولنورسه اندن عبارتدر .

اوصاف محررهٔ مماثلته نظراً مهر مثلك ثبوتنده ايكی عادل كيمسه‌نك ويا برارك ايله ايكی قادينك اخبار وشهادتلری شرطدر . شهود عدول بولنه‌مديغی صورتده مهر مثلك تعيننده يمينيله قول ، زوجكدر . زوجانك حصول رضالريله وبالشهادة مماثلتك ثبوتيله حاكم طرفندن مهر مثل . تقدير اولنمق جائز اولديغی محيط ونهرده بيان اولنمشدر .

شايد كلاً ويا بعضاً اوصاف مذكوره‌يه پدری قبيله‌سندن زوجه‌نك مثلی بولنه‌ماز ايسه اكا متماثل بولنان قبيلهٔ اجنبيه‌دن اولان امثال . معتبردر و بونلرده‌ده مماثل بولنه‌مديغی تقديرده بروجه محرر يمينيله سوز رجلكدر .

مرأه هرنقدر صغيره وولی . زوج ويازوجه ياخود هرايكيسی ايچون عاقد اولور ايسه‌ده نكاحده وكيل مثللو سفير ومعبر اولديغندن صحت وجوديه‌سی شرطيله مهرك تضمينی كفالت ايلمسی صحيح ايسه‌ده ولی . مرض موتده بولنور ومكفول عنه ويا مكفول له كفيل اولان ولينك وارثی اولور ايسه ضمانی صحيح اولماز .

اما حياتده بولنان اوغلی سببيله وراثتدن محجوب اولان اوغلانك اوغلی وياعمی قزی گبی مكفول له وياعنه . ولی كافله . وارث اولماز ايسه بوحالده اصح اولان ضمانك ثلثدن معتبر اولمسيدر .

ابن عابدينك بيانی وجهله اگر مال كفالت . تركه‌نك ثلثی قدر ايسه ضمان اكا منحصر اوله‌جغی گبی تركه اندن زياده بولنديغی تقديرده ضمان يالكز تركه‌نك ثلثی مقدارندن ترتب ايدر .

ولی‌نك صحت ضمانی شرائطندن بريده بالغه ايسه امرأه‌نك وصغيره ايسه ولیسنك مجلس ضمانده قبول ايلمسيدر .

ابن عابدينك افاده‌سنه نظراً مسئلهٔ مذكوره‌ده مرأه صغيره اولمق وكفيلده زوجك ولیسی بولنمق لازم گلوب زيرا زوجه‌نك ولیسی مجلس ضمانده بولنور ايسه ولينك ايجابی قبول . مقامنده اولور .

زوجه . زوج بالغ ايله ولی ضامنك هانكيسندن ديلرسه مهری آندن مطالبه ايدر .

اگر زوج . صغير ايسه مطالبه اربابندن اولمديغندن كندوسنه مطالبه توجه ايتمز . بوصورتده ولی . صغير اولان ويا كبير بولنان زوجله زوجه‌يه ولايت ايلر .

زوج كبيرك ولیسی اجنبی گبی اولديغندن ولايتی استحباب نوعندن وولينك مهری ضامن اولمسی حكمی اجنبينك ضمانی حكمی قبيلندندر .

ولی . زوجك امريله مهری ادا ايلديسه حكم كفالت اقتضاسنجه زوجه رجوع ايده بيلوب امريله اولمديسه رجوع ايده‌مز .

پدری صغير مخدومنی تزويج ايدوبده مهر زوجه‌يی تأديه‌يه كفيل اولديسه كندوسی سفير ومعبر اولمغله كفالتی صحيح اولور .

كبيره اولان زوجه‌نك ولیسی زوج ايچون ايفای مهری تكفل ايتمش ايسه ولی . اجنبی مثللو مهری تضمين ايلر وزوجه زوج بالغ ايله ولينك هانكيسندن ديلرسه مهری اندن استر .

والدی صغيره‌يی تزويج ايلرسه مهرك ضمانی باباسنه تعلق ايدر .

بابا . صغير وفقير اولان اوغلنی تأهل ايتديرسه زوجه‌نك مهری اوغلنك ذمتنده ثابت اوله‌جغندن كندوسندن طلب اولنه‌ماز .

اما متزوج اولان ولد صغير غنی ايچون حليله‌سنك مهرينی پدری انك مالندن ومهره كفالت ايلمش ايسه كندی مالندن ادا ايله مطالبه اولنور وحين اداده رجوعه اشهاد ايلمامش ايسه نفسندن تأديه ايلديگی مهردن طولايی صغير اوغلنه رجوع ايليه‌مز .

زوجه . آز ویاچوق اولسون کندوسنه عاجلاً ویریله جکی بیان اولنان شیئی . یاخود مهری کلیاً مؤجل اولمدیغنه گوره معجلاً اعطاسی عرف وعادت اقتضاسندن بولنان مقداری . اخذ ایتمدکجه معاملهٔ زوجیه اجراسنه مطاوعت ایتمامکه وزوجنه اتباع ایله سفره چیقمامغه حقی واردر * حتی رضاسیله خلوت اولمش وزوجنه تمکین نفس ایتمش اولسه بیله ینه بوحقی ساقط اولماز . بونکله برابر زوجه نك نفقه یه ینه استحقاقی وکندینك مشروع اولان حاجتی وابوینك زیارتی ایچون زوجندن اذنسز سوقاغه چیقمغه صلاحیتی اولور .

زوج . زوجه نك مهر معجل ومؤجلنی تماماً تأدیه ایلمش بولنورسه زوجه سی اندن امین اولمق شرطیله استدیگی یره برابرجه مسافرت وحقنی کاملاً ادا ایتمامش ویازوجه امین بولنمامش ایسه انی بلده سندن خارجه کوتوره مز ایسه دده مسافهٔ سفردن اقل محله وکویدن شهره وشهردن کویه انکله برلکده عزیمت ایده بیلور . وعلیه الفتوی .

زوجین . مهرك اصلنده اختلاف ایلسه یعنی بری مهر . تسمیه اولندی ودیگری اولنمدی دیسه مدعینك بینه دن عجزی حالنده تسمیه یی انکار ایدن اجماعاً تحلیف اولنور * منکر . یمیندن نکول ایدرسه تسمیه ثابت واگر یمین ایلرسه مهر مثل واجب اولور وبونده برشی زیاده ونقصان ایدلمز . یعنی تسمیه یی ادعا ایدن زوجه ایسه مهر مثلنه برشی تزیید واگر زوج ایسه اصل مهردن تنقیص اولنماز *

نکاح . قائم ایکن مهرك مقدارنده اختلاف اولنور ایسه

مثلا زوج طرفندن مهرك بیك وزوجه جانبندن ایکی بیك غروش اولدیغی ادعا ایدیلورسه قول . یمینیله کندویه مهر مثل . شهادت ایده نك اولور *

ابن عابدینك دیدیکی وجهله مهر مسمی مکیلات وموزوناتدن اولوبده مقدارنده اختلاف واقع اولسه مسئله ینه بویله در . اما اختلاف عبد وجاریه مثللو جنسده ویا جودت ورداءت گبی صفتده وترکی وورومی گبی نوعده اولوبده مسمی عین ایسه قول زوجکدر ودین ایسه اصلده کی اختلاف گبیدر .

مهر مثل گرك زوجك ویا زوجه نك قولنه شهادت ایتسون گرك اصلا برینه ویا میانه لرنده اولان مقداره شهادت ایتمسون زوجاندن هانکیسی بینه اقامه ایدرسه او مقبول گوریلور .

هر ایکیسیده بینه ابراز ایلدکاری صورتده مهر مثل . زوجك قولنه توافق ایدرسه زوجه نك بینه سی تقدیم اولنور واگر مهر مثل . زوجه نك مدعاسنی تصادق ایلرسه زوجك برهانی قبول ایدیلور زیرا بینات . خلاف ظاهری اثبات ایچون اولوب یمین ایسه اصلی ابقایه تعلق ایده جگندن ظاهر بینه مهر مثل . کندونك قولنه شهادت ایده نه عائد اولور *

مهر مثل . زوجینك مدعالری بیننده اولورسه ایکیسنه ده عرض حلف اولنوب هانکیسی نکول ایدرسه سوز آخرکدر ویمین ایلدکاری ویا هر بری دعوالرینه بشقه دلیل اتیان ایتدکاری حالده مهر مثل ایله حکم اولنور وبوبابده برینك دیگرندن اول اقامهٔ بینه ایلمسنه مانع یوقدر چونکه دیکرینك

برهاننددن مقدم اقامهٔ بینه ایدن طرف . دلیلنی ارائه ایله دعواسنی
تنویر ایتمش اولور .

وطی ویا خلوت صحیحه‌دن مقدم طلاقك وقوعنده اگر
مهر مسمی غیر معین اوله‌رق ذمتده دین اولورسه متعهٔ مثل . زوجاندن
هانکیسنك قولنه دلالت ایدرسه یمینیله قول انك اولمغله متعهٔ مثل
ایله تحکیم قلنور .

عبد وجاریه‌نك مهر تسمیه اولنمسی مسئله‌سی گبی مهر مسمی عین
یعنی معین اولورسه مثلا قادین (شو جاریه مهر اولمق اوزره
بنی تزوج ایتدك) دیوب ارککده (جاریه دگل بلکه شو کوله
مهر اوله‌رق سنکله تأهل ایتدم) دیسه مزبوره‌یه بلاتحکیم . متعه
لازم گلور وزوج . مهر ایچون جاریه‌نك نصف قیمتنه راضی
اولدیغی تقدیرده متعه‌یه محل قالماز .

وطی وخلوت صحیحه‌دن اول واقع اولان طلاقده متعه ایچون
زوجیندن هانکیسی اقامهٔ بینه ایدرسه انك کی قبول اولنور .
ایکیسیده ارائهٔ برهان ایلدکلری تقدیرده متعه رجلك قولنه شهادت
ایلرسه قادینك بینه‌سی ومتعه قادینك سوزینه دلالت ایدرسه
ارککك بینه‌سی اولی اولور .

متعه هر ایکیسنك قولنی مؤید اولمیوبده متوسط واقع اولمش
ایسه ایکیسنه‌ده یمین ویریلور وشو حالده بینه‌لری حکمدن ساقط
اولمغله ارتق هانکیسی نکول ایدرسه سوز آخرك اولور وهر
ایکیسنك یمینی صورتنده متعهٔ مثل لازم گلور .

زوجاندن برینك وفاتی حالنده اصلاً وقدراً مهرك حکمی
حیاتده ایکن اولان معامله‌نك عینیدر .

بناءً علیه زوجیندن حی اولان ایله ورثهٔ میت بیننده اصل

مهر . خصوصنده اختلاف اولنسه مثلا حی طرفندن مهر . تسمیه
اولندیغی وورثه جانبندن تسمیه اولنمدیغی ادعا ویا بونك عکسی
دعوا ایدلسه و بینه اقامه ایدیله‌مسه مهر مثل واجب اولور .

اختلاف . مقدار مهرده اولدیغی صورتده مهر مثل . اعتباری
احدهمادن آخرك موتیله ساقط اوله‌میه‌جغندن مهر مثل . تحکیم قلنور .

زوجانك وفاتلرندن صکره مهرك قدرنده ورثه بینلرنده
اختلاف اولنسه قول . زوجك ورثه‌سنك اولدیغندن اقرار
واعتراف ایلدکلری مقدارك اداسی کندولرینه لازم گلور واگر
مهرك اصلنده اختلاف اولنورسه قول . تسمیه‌یی انکار ایدن
زوجك ورثه‌سنك اولور .

شو تقدیرجه عند الامام تسمیه‌یی دعوا ایدن ورثهٔ زوجه طرفندن
برهان ایله اثبات مدعا اولنمدقجه برشی ایجاب ایتمز وامامینه گوره
حال حیاتده اولدیغی مثللو مهر مثل ایله حکم اولنور . وبه یفتی .

برکیمسه کریمه‌سنه برمقدار جهاز ترتیب ومزبوره‌یه تسلیم
ایلسه جهاز مذکور قزینك مالی اوله‌جغندن بالآخره کندوسی
استرداد ایده‌میه‌جگی گبی حال صحتده تسلیم ایتمش ایسه بعد وفاته
ورثه‌سی دخی انی مزبوره‌دن کیرویه الهماز .

تسلیم . مرض موتده واقع اولورسه وارثه تملیك وحکماً وصیت
دیمك اولوب او ایسه ﴿ لَا وَصِيَّةَ لِلْوَارِثِ ﴾ حدیث شریفی
موجبنجه جائز ونافذ اوله‌میه‌رق اجازت ورثه‌یه موقوف بولنه‌جغندن
بو حالده جهاز مذکوری انلرك استردادده حقلری اولور .

بابانك قزی ایچون حال صغرنده اشترا ایلدیگی اشیای جهازیه

پدر گرك مرض موتده تسلیم ایتسون گرك هیچ تسلیم ایتمامش بولنسون اصلا استرداد اولنه‌ماز ٭

قزینی تجهیزده انا . بابا گبیدر ٭ صغیره‌نك ولیسی دخی بویله‌در ٭ انا . قزینی تجهیزده باباسنك حضورنده وانك عامی لاحق اوله‌رق مالندن برازشی ویرسه وبابا سكوت ایلسه وقز زوجیله زفاف ایدلمش بولنسه بالآخره پدر . انی استرداد ایده‌مز ٭

مادری دخترینك جهازی ایچون پدرینك مالندن علی العاده صرفیاتده بولنسه وبابا سكوت ایلسه انا ضامن اولمازه لكن قدر معروف ومعتاددن زیاده صرف ایتسه بابا برشی دیمامش اولسه بیله انا صرف ایلدیگی شیء زائدی تضمین ایلر ٭

زمان تطلیقه قدر تأجیل اولنسان مهر . طلاق رجعی ایله تعجّل ایدر ٭ لكن عدت . منقضیه اولمدقجه مهرك تعجل ایده‌میه‌جگی عامهٔ علما قولی اوله‌رق قنیه‌ده بیان اولنمشدر ٭ مراٴه‌یه مراجعتله مهر . تأجل ایلمز ٭

بعدالتطلیق زوج . زوجه‌یه (مهرگی بگا هبه ایلمدکجه سنی تکرار تزوج ایتمم) دیسه وزوجه بونی قبول ایلدیگی حالده زوج انی تزوجدن امتناع ایلسه ولو صكره‌دن نكاح ایتسون ویا ایتمسون مهر . باقی قالور وزوج . ابا ایتمز ایسه هبه صحیح اولور ﴿ تنویر . درمختار . طحطاوی . ردمحتار . ملتقی وغیرهم ﴾

﴿ سكزنجی باب ﴾

(رضاعه دائردر)

رانك فتحی وكسریله رضاع لغتده (مص الثدی) یعنی ممه‌یی ایمك دیمكدر ٭

شرعده وقت مخصوصده‌كه امام اعظم حضرتلرنجه استعیذ بالله ﴿ حمله وفصاله ثلاثون شهرا ﴾ آیت كریمه‌سندن بالاستدلال حمله عائد التی ماه ایله برابر اكثر اوقات رضاعیه اولان ایكی بچق وعندالامامین استعیذ بالله ﴿ والوالدات یرضعن اولادهن حولین كاملین لمن اراد ان یتم الرضاعة ﴾ نظم جلیلنه نظرا مدت حمل اولان اشهر سته‌دن ماعدا مدت فصال بولنان ایكی سنه‌ده ولو باكر ویا آیسه اولسون مراٴه‌نك ممه‌سندن لبنی . رضیع . مص ایلمك معناسنه‌در ٭

سودی بورندن ویره‌رك ویا بر واسطه ایله بوغازندن كچوره‌رك معده‌یه ایصال ایتمك دخی ایمك گبیدر ٭

جوهره وغیریده ذكر اولندیغی اوزره مدت رضاع حقنده‌كی قولین مذكورینك ایكیسیده مفتی بهدر ٭ وقولینك اختلافی تحریمه عائد اولوب یوقسه مطلقه‌یه اجرت ارضاعك لزومی ووالده‌یه امر ارضاعك دیانةً وجوبی مدتی بالاجماع ایكی ییلدن زیاده دگلدر ٭

مذهب ظاهر اوزره حرمت نكاح . انجق مدت رضاع ظرفنده ثابت اولور ٭ ولوكه چوجق ایام رضاعیه‌نك ختامندن اول سوددن كسیلمش ویمك ایله تغدی‌یه الیشه‌رق مرضعه‌نك سودینی ایمكدن

استغنا حاصل ايلمش اولديغى حالده مدت رضاعده تكرار امزيرلمش اولسون . وعليه الفتوى .

شو حالده اوقات رضاعيه نك مرورندن صكره وقوعبولان ارضاع . تحريمى موجب اولماز .

قولين سابقين ايجابنجه اولان ايام رضاعيه نك انقضاسندن صكره ولدى ارضاع . مباح ومجاز اوله ماز .

گرك كندوسندن اولان ولدينى گرك غيريدن اولان صبيه يى ضرر ايراث ايلمديگى تقديرده مدت رضاعك تمامندن اول فطامه يعنى سوددن كسمگه (ارضاعده اولديغى گبى غير معتقه اولان جاريه سنى ملكى اولديغنه مبنى) افنديسى اجبار ايده بيلور ايسه ده تربيه حقى زوجه نك اولديغندن مدت فصال اولان ايكى سنه دن اقدم طفلك فطام وارضاعى خصوصلرنده زوجهٔ حره سنى زوجى جبر والحاح ايده مز .

سودك چوجغك اغزندن ويا بورنندن جوفنه وصولى معلوم اولدقده قليل اولسه بيله انگله مرضعه نك ولد رضيعه انا ولبنى كندوسندن اولان مرضعه نك زوجى من جهة الرضاع بابا اولمسى ثبوت بولور لكن سود مرضعه نك زوجندن اولمازسه ابوت حاصل اولماز .

بزازيه ده بيان اولنديغى وجهله دار حربده سود امواب بعده شرف اسلامله مشرف اوله رق دار اسلامه كلان ايكى حربى بيننده دخى احكام رضاعيه ثابت اولور .

سود . ولدك اغزندن ويا بورنندن قارننه واصل اولمسه ويا بالايجاب احتقان ياخود اذنينه اقطار ايدلسه رضاع تحقق ايتمز .

ولواجيه ده مسطوردركه برصبينك فمنه برقادينك ممه سنك باشى لقمه گبى ادخال اولنوبده سودك بوغازينه واصل اولوب اولمديغى ظاهر اولمسه نكاحه مانع اولان شيده شك اولديغندن صبى اوقادينك ولدينه حرام اولماز .

هرچوجغى بلاضرورة امزيرمامك وارضاع وقوعنده تحرير وتشهير ايتمك نسايه لازم وزوجندن اذن الميه رق چوجق امزيرمك مكروهدر .

خانيه ده محرر اولديغى اوزره برقزچوجغى برقريه اهاليسنك اكثر نسوانى امزيرمش اولديغى وفقط كيمك امزيرديگى على التعيين بيلنه مديگى حالده اوقريه اهاليسندن برى مزبوره يى تزوج ايتمك استسه هانكى قادينك ارضاع ايلمش اولديغنه امارهٔ قويه ويا شهادت صحيحه بولنماز ايسه انكله ازدواج جائز اولور .

﴿ يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ ﴾ حديث شريفى ايجابنجه رضاع . سببيله اولان حرمت . نسب . سببيله اولان حرمت گبيدر .

بناءً عليه بركيمسه نك رضاعاً اوغلنك ويا باباسنك حليله سى نسباً اولديغى گبى كندويه حرامدر . كذلك مزنيه سنك رضاعاً قزى دخى زانى يه غير حلالدر .

لكن نسباً برادر ويا همشيره سنك والده سى كشينك اوز ويا اوگى مادرى ديمك اولمغله كندوسنه حرام محض اولديغى حالده رضاعاً اركك ويا قز قرنداشنك اناسى انلرك سود اولميان ديگر قرنداشنه حرام اولماز .

درر ده مسئلهٔ مذكوره ده اوچ صورت گوستريلوب بوندن

بری بر رجالك نسباً اولان ار ویا قز قرنداشنك سود اناسنی ودیگری رضاعاً اولان ار ویا قز قرنداشنك نسباً اولان والده‌سنی اول رجالك . و بریده اجنبیلر اولان صبی ایله صبیه براجنبیه مرأه‌نك ممه‌سندن اموبده صبیه‌نك رضاع جهتندن برآخر مادری اولسه بونی اوصبینك . تزوج ایلملرینك جوازیدر .

ایمدی بر کیمسه‌نك نسباً قز وار قرنداشنك اناسنك کندویه جرمتی انك والده‌سی ویا باباسنك موطوئه‌سی اولدیغندن نشأت ایدوب رضاعده‌ایسه اناسی ویاپدرینك موطوئه‌سی اولمق مفقوددر .

کشینك اوغلنك وقزینك رضاعاً قز قرنداشی واوغلنك وقزینك رضاعاً جده‌سی وعم وعمه وخال وخاله‌سنك والده‌لری وولدینك رضاعاً عمه‌سی وعمه‌سنك قزی وقزقرنداشنك قزی واولاد اولادینك اناسی رضاع جهتندن کندویه حلال ایسه‌ده نسباً حرامدر . کذلك برمرأه‌نك سود طرفندن اوغلنك قرنداشی مزبوره‌یه حلالدر .

من جهت الرضاع اولان مستثنیات محرره صور عشره‌دن وذکورت وانوثت اعتباریله یکرمی صورتدن عبارتدر . شویله‌که ذکورته گوره ار قرنداشنك اناسی واوغلنك قز قرنداشی وجده‌سی وعم وخالنك انالری واوغلنك عمه‌سی وعمه‌سنك قزی وکذلك اوغلنك قزقرنداشنك قزی واوغلنك ولدینك اناسیدر .

انوثته نظراً قزقرنداشنك والده‌سی وقزینك قزهمشیره‌سی وجده‌سی وعمه وخاله‌سنك مادرلری وکریمه‌سنك عمه‌سی وعمه‌سنك قزینك قزی وقزینك قز قرنداشنك قزی وقزینك ولدینك کریمه‌سیدر .

مذکوراتك مجموعی اون سکز ایسه‌ده مرأه‌نك رضاعاً اوغلنك قرنداشنك مزبوره‌یه حلّی صورت عاشره اولدیغندن بوده ار وعورت جهتندن ایکی اعتبار ایدلدکده جمعاً یکرمی‌یه وبونلرك رجل ومرأه‌یه نسبتله یکدیگرینه حلال اولملری اعتباریله مقدار صور . قرقه بالغ اولور .

کشینك نسباً ار قرنداشنك رضاعاً قز قرنداشنی تزوجی حلالدر . کذلك بالعکس یعنی رضاعاً ارکك برادرینك نسباً همشیره‌سنی آلمق صحیحدر .

برقادیندن ارتضاع اوزره مجتمع اولان ایکی صبی احدهما آخرك سود قرنداشلری اولدقلرندن هرنقدر زمان وبدر مختلف اولسه‌ده بربرینه تزویج اولنه‌مازلر .

صبیلرك امدکلری سود بر رجل ایله برمرأه‌نك اولور ایسه بوحالده انا وبابا برسود قرنداشی واگر سود برار ککدن اولماز ایسه مثلا برینی زوج اول وبرینی زوج ثانیدن حاصل اولان لبندن امزیرسه لاُم اخ ویا اُخت اوله‌جقلری گبی برشخصك ایکی عورتی اولوبده هربری برصبی یی ارضاع ایلسه لاب اخ ویا اخت اولورلر .

رضیعه ایله مرضعه‌نك ولدی وولدینك ولدی بیننده اشاغی طوغری حلّ نکاح یوقدر زیرا ولد مرضعه . رضیعه‌دن مقدم ویا مؤخر اولسه بیله ولدِ ولد . رضیعه‌نك سود قرنداشنك ولدیدرکه محرماتدندر .

برمرأه‌نك برقاچ قزی ودیگر برقادینك کذلك برقاچ اوغلی اولوبده ذکر اولنان قزلرك اناسی مرقوم اوغلانلردن برینی

واوغلانلرك اناسی دخی مزبوره قزلردن برینی ارضاع ایلسه‌لر قزلرك والده‌سندن سود امن اوغلان (رضاعاً قز قرنداشلری اولدقلری ایچون) قزلردن هیچ برینی تزوج ایده‌مز .

اما سود امن اوغلاندن ماعدا دیگر اوغلانلر ار قرنداشنك رضاعاً قز قرنداشلری اولدیغندن مزبوره قزلردن اوغلانلرك اناسنك سود ویردیگی قز انك رضاعاً قز قرنداشی اولمغله بوندن بشقه‌سنی آله بیلور .

جوهره وغیرینك بیاننه گوره سنی طقوز ویا دها زیاده اولان بنت بكرك یعنی نكاح ویا سفاحله بكارتی ازاله ایدلمش اولمیان قزك لبنی نكاحی تحریم ایدر ایسه‌ده طقوز یاشنه بالغ اولمیان بكرك سودی حرمت رضاعیه‌یی ایجاب ایلمز .

مسئلهٔ مذكوره‌دن منفهم اولدیكه بوبابده زوج . حقنده حرمت رضاعیه ثابت اوله‌میه‌جغندن قبل الدخول اوباشده‌كی زوجه‌سنی زوج . تطلیق ایلمش اولسه لبن كندوسندن اولمدیغنه مبنی انك رضیعه‌سنی تزوج حلال اولور .

اما بعد الدخول تطلیق ایتمش ایسه مزبوره‌نك رضیعه‌سی كندی ربائبندن اوله‌جغی جهتله انی تزوج ایده‌مز .

برده لبن كندوسندن ولادت مأمول اولاندن تصور اولنه‌جغنه بناءً ولادته قابلیتی اولمیان صغیره‌نك ممه‌سندن چیقان شیئك سود اولمسنه حكم ایدیله‌مز . نتكیم باكرك ممه‌سندن صاری صو آقش اولسه انك ارضاعیله حرمت ثابت اولماز ﴿ابن عابدین﴾

برمرأه‌نك لبنی صویه وهر برمایع وبلكه جامد شیئه یاخود دوایه ویادیگر برخاتونك ویاقیون ویاكچینك سودینه قارشدیریله‌رق

صبی‌یه ویرلسه اگر لبن مرأه . قارشدیریلان شیئه غالب ایسه حرمت رضاعیه ثابت اولور * والا فلا *

خانیه‌ده . غلبه . من حیث الاجزا بولنمق وقاضیخانده سود كمالیله متغیر اولمق وامام ابی یوسف حضرتلرنجه لون وطعمی تبدل ایتمك قیدلریله تقیید اولنمشدر .

لبن مرأه ایله مذكوراتدن بری مساوی اولمق دخی مستلزم حرمتدر .

ایكی قادینك سودلری قارشدیرلمش اولمق صورتنده جنسك جنسه غلبه‌سی ارانلمیه‌جغندن بری دیگرینه گرك غالب گرك مغلوب اولسون حرمت رضاع او ایكی خاتون حقلرنده دخی ثابت اولمق مرجحدر ﴿تنویر . درمختار . طحطاوی . ردمختار﴾

مطلقا كه گرك آتش مس ایتسون ویا ایتمسون وگرك لبنی غالب اولوبده لقمه رفع اولندقده متقاطر اولسون ویا اولمسون وگرك‌سه لقمه لقمه ویاخود تدریج ایله اكل ایدلسون طعامله مخلوط اولان ویا پینر یاپیلان لبن مرأه رضاع . اطلاقنه صالح اولمدیغندن سبب تحریم دگلدر .

كذلك قادینك سودی ایله احتقان ویا اذنینه یاخود باشده‌كی یاره‌یه اقطار ایلمك ایله‌ده حرمت غیر حاصلدر .

ابن عابدینك تحقیقنه نظراً لقمه رفع اولندقده لبن . متقاطر اولوبده پارچه پارچه اكل ایدیله‌جك اولورسه ذكر اولندیغی اوزره موجب حرمت اولمیور ایسه‌ده طعام . ثخین اولمیوبده شربه قابل درجه‌ده رقیق اولدیغی حالده یودم یودم ایچیله‌جك اولسه حرمت ثابت اوله‌جغی اكلاشیله‌یور .

رجالك وخنثای مشکلك سودلرینده مستلزم حرمت دگلدر.

برکیمسه‌نك ضرهٔ کبیره‌سی یعنی بیوك حرمی مبانه اولسه‌بیله ضرهٔ صغیره‌سنی مدت رضاعده ارضاع ایلسه ایکیسیده کندوسنه ابدیاً حرام اولور.

مسئلهٔ مبسوطه ضرهٔ کبیره‌نك مدخوله ویاغیرمدخوله اولمسی ولبنی کندوسندن اولوب اولمامسی وارضاع . قبل الطلاق ویا بعدالطلاق وقوع‌بولمسی وعدت رجعیه‌ده یاخود بینونت صغری وکبری ایله باین بولنمسی گبی احوالك جمله‌سنه شامل اولمق اوزره مطلق ذکر اولنمش ایسه‌ده حرمتلرینك ثبوتی کبیره‌نك سودی اوزوجدن اولمق یاخود کندوسی اکا مدخوله بولنمق قیدیله مقیددر. بویله اولمازیعنی کبیره اکا مدخوله اولمش بولنماز ایسه سود بشقه‌سنك دیمك اولدیغندن صغیره‌یی ثانیاً تزوج ایده‌بیلور.

ارضاع گرك قبل الطلاق گرك بعدالطلاق واقع اولسون صورت محرره‌ده برحرمت موقته حاصل اولمش اولورکه ارضاعك قبل الطلاق اولمسی صورتنده زوج . قزی رضاعاً اولان والده‌سیله براشدیرمش اوله‌جغی جهتله نکاحلری منفسخ اولور ایسه‌ده والده مدخول بها اولمدیغی جهتله زوج . انك سود قزینه بعده اعادهٔ عقد ایده‌بیله‌جگی گبی ارضاع بعدالطلاق اولدیغی تقدیرده دخی قزك نکاحی ذاتاً منفسخ اولمیوب شوقدرکه هرایکی صورتده قزه عقد . واقع اولمغله والده مؤبداً حرام اولور.

ذکر اولنان مسئله‌ده زوجهٔ کبیره مدخوله اولمدقجه مهره مستحق اوله‌ماز چونکه فساد قصدیله صغیره‌یی ارضاعندن طولایی مفارقته کندوسی سببیت ویرمشدر.

صغیره‌یه هنوز مدخوله اولمدیغی جهتله نصف مهر لازم گلوب اگر کبیره نکاحه وصغیره‌یی ارضاعله نکاحك فسادینه عالمه اولدیغی ومجنونه ویانائمه اولمیوبده عاقله وبیدار بولندیغی حالده صغیره‌نك جوع وهلاکنی دفع صورتیله اولمیوبده مجرد فساده بناءً کندی رضاسیله ارضاع ایلمش ایسه زوج . نصف مهری صغیره‌یه بعدالاعطا کندوسی آلمق اوزره کبیره‌یه مراجعت ایلر.

لکن مفارقته سببیت کندی صنعیله اولمیوبده مثلا کرهاً ویانوم حالنده صغیره سودینی امسه ویاکبیره مجنونه بولنسه یاخود بری افساد قصدی اولمیه‌رق کبیره‌نك سودینی آلوب صغیره‌نك آغزینه آقتمقله جوفنه داخل اولسه بونده کبیره‌نك سوء فکره مبنی برقصوری اولمدیغندن مذکور نصف مهر ایچون زوج . کبیره‌یه مراجعت ایده‌مز.

برکیمسه لبنی کندوسندن اولان سودلی خاتونی تطلیق ایدوبده بعدتمام العدة مزبوره دیگر براره واروب حامل اولدیغی حالده بروَلدی ارضاع ایلسه بونك حکمی سود صاحبی بولنان زوج اول ایچون ثبوت بولور یعنی سودك زوج اولدن اولدیغی متیقن وزوج ثانیدن اولدیغی مشکوك اولوب شك ایسه یقینی ازاله ایده‌مامك قاعده‌سنه بناءً رضیع . زوج اولك سود اوغلی وکندوسی انك سود پدری اولور ومزبوره چوجق کتوردکده سود . زوج ثانیدن ثابت اولمغله حمل مدتنده قادینك امزردیگی ولد . ایکنجی زوجك ربیبی عد اولنور.

برکشی کندی زوجه‌سی حقنده (شوخاتون بنم سودهمشیره‌مدر)

دیوب بعده (بن وهم ایتمشم واقع حال بنم دیدیگم گبی دگلدر) دیه‌رك قولندن رجوع ایتسه ارضاع . امور خفیه‌دن اولدیغندن بو تناقض . دعواسنه مانع عد اولنمیه‌رق سوزی تصدیق اولنور ومیانه‌لری تفریق ایدلمز اما زوج . قولنده ثبات واصرار ایدرسه آرالری تفریق ایدیلور .

برقادین اولجه برارکك ایله وقوع رضاعی اقرار ومؤخراً نفسنی تکذیباً انکار ایده‌رك (بن خطا ایتدم) دیوبده اوارککله تزوج ایتسه جائزدر . نتکیم قادین کندینی تکذیب ایتمکسزین ارککك انی تزوج ایتمسی وقادینك سوزنده مصره بولنمسی صورتنده دخی جائزدر .

مرأه رضاعده اصرار ایدوبده رجل انکار ایلسه قادینك قولنه اعتبار اولنماز .

رضاعی ارکك وقادین ایکیسی بردن اقرار بعده کندولرینی تکذیب ایله بز خطا ایلدك دیسه‌لرده صکره اوارکك بوقادینی تزوج ایلسه صحیح اولور .

نسبده‌کی اقرار دخی رضاعده‌کی اقرار گبی اولدیغندن رضاعله اقرارده هرنه لازم ایسه نسبده‌ده عینی لازمدر .

مقراولان شخص اقراری اوزرینه مصراولورسه نکاح . باطل اولور ومصر اولماز ایسه باطل اولماز .

مثلا بررجل نسبی معلوم اولمیان برمرأه‌یه (بو بنم همشیره‌م ویاوالده‌مدر) دیدکدن صکره (بن وهم ایلمشم) دیسه کندوسی تصدیق قلنور . لکن بوقولندن رجوع ایتمیوبده مصر اولورسه میانه‌لری تفریق اولنور .

رضاع مالك اثباتنده اولدیغی گبی ایکی رجل عادلك ویابررجل عدل ایله ایکی مرأهٔ عادله‌نك شهادتلریله ویا زوجینك تصادقیله ثابت اولور .

شاهده‌لردن بری مرضعه اولسه هرنقدر نفسنك فعلنه شهادت ایسه‌ده تهمت محلی اولمدیغندن شهادتی قبول ایدیلور وشهادت . حق عبد اولان یاابطال یاخود حل نکاحی متضمن اولمغله فرقت . همان واقع اوله‌میوب بلکه تفریق . حاکم شرع . طرفندن اجرا اولنور .

رضاعك ثبوتی قادینك دعواسنه توقف ایتمز چونکه حقوق اللهدن بولنان حرمت فروجی تضمن ایدن بلا دعوا شهادت یعنی شهادت حسبه کافی اولور . نتکیم طلاقه وعتق امه‌یه ووقفه . شهادت دخی بویله‌در .

بر خاتونك کندی حضورنده ایکی عادل کیمسه کلوبده زوجیله میانه‌لرنده رضاع اولدیغنه ویا زوجنك مزبوره‌یی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایلدیگنه شهادت ایلسه‌لر وصکره شاهدلر وفات ایلمش اولسه یاخود حضور قاضی‌یه رفع دعوا اولنمقسزین شاهدلر غیبوبت ایتسه‌لر زوج . هرنقدر منکراولسه‌دهٔ مزبوره‌نك انکله اقامتی واجرای معاملهٔ زوجیتی جائز اولمازه وبه یفتی ﴿خلاصة عن درمختار وطحطاوی وردمحتار﴾

جزؤ ثانینك قسم ثانیسی اشبو قسم اولی ولی ایده‌جکدر .